

Edició a cura de

SEBASTIÀ BOSOM I ISERN
SUSANNA VELA I PALOMARES

Barcelona, 2007

FUNDACIÓ NOGUERA

Col·lecció Llibres de Privilegis

Director Tècnic: JOSEP MARIA SANS I TRAVÉ

FUNDACIÓ NOGUERA

Llibres de Privilegis, 13

Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà

Edició a cura de
SEBASTIÀ BOSOM I ISERN
SUSANNA VELA I PALOMARES

BARCELONA, 2007

© Sebastià Bosom i Isern - Susanna Vela i Palomares

Edita: Pagès Editors, S L

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

ed.pages.editors@cambrescat.es

www.pageseditors.com

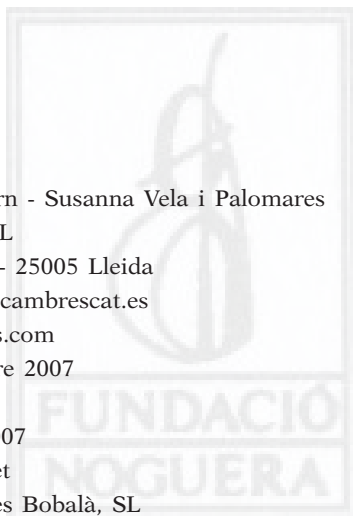
Primera edició: desembre 2007

ISBN: 978-9779-627-9

Dipòsit legal: L-1.534-2007

Enquadernació: Fontanet

Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL

DOCUMENTS

[f. 1r] Libre dels privilegis de la insigne vila de Puigcerdà¹

Taula dels privilegis²

Primo privilegi del rey Nanfos, rey d'Aragó, comte de Barchinona, marquès de Provença, com atorguà privilegi als hòmens de Puigcerdà franquea de no pagar questa, leuda ne peatge. Fon dat l'any .M.CLXXXI. És registrat al present libra a la primera carta.³

Privilegi del rey Nanfos continent com altra qui los dits hòmens de Puigcerdà dels quatre mals usatges e axí mateix com donà a la villa lenyas, aygüas e pasquers e montanyes e moltes altres franqueas e entre los altres com los habitants de la dita villa no són tenguts de seguir host ne cavalcada sinó fins al coll de Terranella e fins a la Seu d'Urgell. Fonch dat lo dit privilegi a Leyda en lo mes de juny l'any .M.CLXXXII. És registrat al present libra a la primera i segona cartes.⁴

[f. 1v] Privilegi com lo rey en Jacme, rey d'Aragó e de València, comte de Barchinona e d'Urgell e senyor de Montpaller, deffiní als

1. *Títol centrat en el foli.*

2. *Títol que està emmarcat.*

3. *Leuda, al marge esquerre i escrit per una altra mà. Segueix y a cartas LI y a la matexa a l'altre [continua], amb una altra mà.*

4. *Mals usos y montanyes, al marge esquerre.*

hòmens de Puigcerdà los quatre mals usatges e confirmà altres privilegis atorgats a la vila e axí mateix les firas. Fonch dat a Perpnyà, a .VIII. dies de janer, any .M. CCLII. És registrat al present libra a la segona carta.⁵

Privilegi com lo rey en Jacme prop dit atorga a la villa que alongament que ell fees de deutes que no valgués e que los officials no puxen panyorar dintra lo temps del alongament cavalcadura, bèsties que lauran, robas de lit ne altre arnes de casa ne aynes de tenir vi. Fonch dat lo dit privilegi a Leyda, a .II. kalendas de abril, any .M.CCLVII. És registrat al present libra en la segona carta e faneix a la terça.⁶

Privilegi com lo dit rey en Jacme affranquí de foriscapi totes possessions que.s tinguessen per ell e moltes altres franqueas. Fonch dat a Barchinona, a .XIII. kalendas d'agost, any .M. CCLXIII. És registrat a la terça carta e faneix a la quarta carta.⁷

Privilegi com lo dit rey en Jacme dona a la villa la scrivania pública de la dita villa e de la terra de Cerdanya e com los cònsols poden crear notaris. Fonch dat a Barchinona, a .XIII. kalendas d'agost, any .M. CCLXIII. És registrat al present libra a .III. cartes.⁸

[f. 2r] Privilegi com lo dit reu en Jacme atorga a la villa per devesa o pastura dels bestiar de hòmens de la vila, ço és a saber de la Tet fins a l'aygua que avalla de Camporreles e axí com és de la carrera sobirana que parteix o va del Spital de la Pertxa fins al pont de la Tet qui és sobre lo vilar de Fetges ves Cerdanya. Fonch dat lo dit privilegi en Cerdanya, a .VI. de mayg any .M. CCLCVIII^o. És registrat al present libra a .III. cartes e feneix a .V. cartes.⁹

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà a la villa que sobra les taylls e altres exaccions per solidos e per lliures que ho haguessen a fer .VI. hòmens, ço és, dos de mà mayor e dos de ma

5. Mals usos, *al marge esquerre*.

6. Que no sien penyorades an alçadures, bèsties de laurar, robes de llit, aynes de tenir vi, *al marge esquerre*.

7. Franquesa de foriscapis, *al marge esquerre*.

8. De que nenguns nos sabants a real poden prendre contractes e altrás scripturas públiques car la vila de Puigcerdà, en terra de Cerdanya, los cònsols, los notaris [han tingut als honorables cònsols]. Sobre assó ha provisió registrada en lo libre de les provisions [C LVII car ab pena de D merabedins d'or], *al marge esquerre*.

9. Pastures, *al marge esquerre*.

migana e dos de mà menor. Fonch dat lo dit privilegi a .VII. dies del mes d'octubra any .M.CC.LXVIII°. És registrat al present libra a la cinquena carta.¹⁰

Privilegi com l'infant en Jacme, fill del rey d'Aragó e here- ter de Mallorques, de Montpaller, de Rosselló e de Cerdanya e de Conflent, confirma los privilegis per lo rey Nanfos atorguats a la villa e specialment les fires. Fonch dat a Perpenyà, a .XIII. dies de juny, any .M.CCLXX. És registrat al present libra a la .V. carta e faneix a la .VI^a.¹¹

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorga a la villa que alonguament que el fees de deutes que no valgués e que'ls oficials no puxen penyorar dintra lo temps¹² de l'alonguament cavalcadura, bèsties que lauran, robas de lit ne altre arnes de casa, ne aynas de tenir vi. Fonch dat lo dit privilegi a Leyda a .II. kalendas d'abrill any .M. CCLXXI. És registrat al present libra a la segona carta.¹³

[f. 2v] Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà a en Pere Lop de Puigcerdà un pati de terra en lo vall de Puigcerdà prop l'iglea e de fora lo mur de la dita vila. Fonch dat Agramont, a .XVII. dies de mayg any .M.CCLXXII. És registrat al dit present libra a .VI. cartes e faneix a la .VII^a.¹⁴

Privilegi com lo dit rey en Jacme confirma als hòmens de Puig- cerdà tots termens e deveses e pastures en que sien e qualssevullen los quals lo rey Nanfos ha donats a la villa no obstant qualssevulla concessions o provissions quel dit rey en Jacme haguets atorgats a qualsevulla persones. Fonch dat a Algezira, a .XIII. dies de julioll any .M. CCLXXIII. És registrat en lo present libra a .VII. cartes.¹⁵

Privilegi com lo dit rey en Jacme confirma a la villa aquell privilegi per lo rey Nanfos atorgat, ço és, que tot hom qui fos pres hagués ésser dat a ferma de star a dret a ses querelants si donchs no era accusat de crim per lo qual meresqués mort o perdició de

10. Talls, *al marge esquerre*; Que sols quins agen a ffer per la vila agen a fer per [... ço és per sus promés], *al marge dret*.

11. Fires, 13 juny 1270, *al marge esquerre*. Hi ha dibuixada una mà marcant el privilegi anterior.

12. Dintra lo temps, *repetit i anul·lat amb un subratllat puntejat*.

13. Nos puguem penyorar bous, et cètera, *al marge esquerre*. Aquesta rúbrica de privilegi està repetida i amb errors, ja que es tracta del privilegi de 1257/03/31, el document nùm. 4.

14. Vall, *al marge esquerre*.

15. Pastures; pastures per bestiar de la vila, *al marge esquerre*.

membra o de sanch. Fonch dat en València, a .XII. dies d'abril any .M.CCLXXV. És registrat en lo present libra a la setena carta.¹⁶

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà a la vila quels saygs no sien creguts de lur paraula sinó sobra citacions e emparas. Fonch dat en València, a .XII. dies del mes d'abril any .M.CCLXXV. És registrat al present libra en la setena carta e faneix a la huytena.¹⁷

[f. 3r] Privilegi com lo dit rey en Jacme confirma tots privilegis e costumars a la villa atorgats. E més atorguà als hòmens de la villa que si seran preses no sien tenguts de pagar carcèllatge si donchs de dret o per composició no siran punits. E més atorguà quels oficials en [intrament] de lurs officis haian a jurar en presència dels prohòmens de la villa que bé e leyalment se hauran en los officis a ells comeses. E més atorguà quels scrivans de la cort no puguen haver si no .VI. diners per fulla dells actes, e axí mateix per trenslat de testimonis produhìts en la dita cort si no dos diners. Fonch dat a Perpenyà, al mes de janer any .M.CCLXXVI. És registrat al present libra a la huytena carta.¹⁸

Privilegi com lo dit rey en Jacme affranquí per cinch anys los hòmens de la villa de tota aquella quèsta e tayll. Fonch dat a Perpenyà, en decembra any .M.CCLXXX. És registrat al present libra a .VIII. cartes.¹⁹

Privilegi com lo rey Namfos, primogènit d'Aragó, e portant veus del senyor rey, atorguà als hòmens de Puigcerdà que manants e guardants lur bestiar fossen salvats per tota terra de tota penyora e marcha fins a la festa de Cinquagesma e d'aquí avant tant com al senyor rey plauria. Fonch dada a Barchina, a .VIII°. dies d'octubre any .M.CCLXXXII. És registrat al present libra a .VIII. cartes e faneix a .VIII°.²⁰

Privilegi del rey en Jacme dessus dit com affranquí un pati d'en Bernat Fuster de .XIII. diners de cens que li fahia per ço com lo dit pati fo ajustat al cementiri de Sancta Maria. Fonch dat

16. Ferma comuna [...] que los habitants de la vila han ésser donats [clemència comuna] [...] no es meresqueien [...] mutilació de membre, *al marge esquerre*.

17. Saigs, *al marge esquerre*.

18. Carcèllatge, *al marge esquerre*; Carcèllatge, *escrit en vertical i que los escrivans de corts no haian sinó dos diners per full dels actes de testimonis per un full, al marge dret*.

19. Questia, tail, *al marge esquerre*.

20. Bestiars, marcha, *al marge esquerre*.

a Perpenyà, a .II. de fabrer l'any .M.CCLXXXVII. És registrat en lo present libra a .VIII°. cartes.²¹

[f. 3v] Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà als hòmens de Puygcerdà que en edificació e obra dels murs de la villa pugués ésser posat cisa, és dir tayll. Fonch fet en Perpenyà, a .XII. de decembra any .M.CCLXXXI. És registrat al present libra a .VIII°. cartes e faneix a .X. cartes.²²

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà a la villa quels hòmens de Puygcerdà que les torres dels murs sien tots temps de la comunitat de la villa ne puxen ésser dades a acapte per negú. Fonch dat a Perpenyà, a .XIII. de fabrer any .M. CCLXXXI. És registrat al present libra a .X. cartes.²³

Privilegi com lo dit rey en Jacme loha a l'Spítal d'en Enveig certs censos que pren. Fonch dat a Perpenyà, en lo mes de fabrer any .M. CCLXXXIII. És registrat al present libra a .XI. cartes.²⁴

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà a la villa hun pati qui és prop lo portal de Queroll que fos públich. Fonch dat a Perpenyà, a .IIII. de juny any .M. CCLXXXIII. És registrat en lo present libra a .XI. cartes.²⁵

Privilegi com lo dit rey en Jacme, rey d'Aragó, de València, de Mallorca e comta de Barchinona, ha mes e posa en salvagarda, comanda e guiatge tots e sengles hòmens de Cerdanya e de Puygcerdà, anants o vinents devès Tortosa e per altres lochs de tota la terra ab tots lurs bestiar e que no puxan ésser marchats ne penyorats. Fonch dat a València, a .IIII. de mayg .M.CCCI. És registrat al present libra a .XII. cartes.²⁶

[f. 4r] Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual confirma lo privilegi com los hòmens de Puygcerdà no son tenguts pagar carcèllatge si donchs condempnats no siran o per composició n'exiran. Fonch dat a Perpenyà, a .VI. de setembre any .M.CCCXXXII. És registrat al present libra a .XXXVII. cartes.²⁷

21. Affranquiment, *al marge esquerre*.

22. Per la exactió dels murs, per reparació dels murs se pot fer tall, *al marge esquerre*.

23. Torres dels murs són totes de la vila, *al marge esquerre*.

24. Hospital d'Enveig, *al marge esquerre*.

25. Pati *al marge esquerre*.

26. Bestiar no sien marcats empara, *al marge esquerre*.

27. Carcèllatge, *al marge esquerre*; Que los hòmens de Puigcerdà no sien tenguts pagar carcèllatge, *al marge dret*.

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual atorguà a la villa que. ls cònsols pugen alegir en certa forma e manera una persona per cunyar l'argent quis obrarà dins la villa. Fonch dat a Perpenyà, a .XI. de setembra any .M.CCCXXXII. És registrat al present libra a .XXXVII. cartes.²⁸

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual instituí com los scriuans de la Cort reyal no poden ne deuen penrra neguns contractes si nó tudelas e processses ordinaris e altres diverses scriptures judiciales e los notaris creats per los cònsols de la villa que hagen a penra testaments, codicils, inventaris e tots altres contractes segons en lo dit privilegi largament és contengut. Fonch dat a Perpenyà, a .V. de setembra l'any .M.CCCXXXII. És registrat al present libra a .XXXVIII. cartes.²⁹

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual confirma lo privilegi ja damont specificat com los oficials [dins xl] dias après finit lur offici han a pagar totes deutes [que hauran]. Fonch dat a Perpenyà, a .VII. dies de febrer any .M. CCCXXX[II]. És registrat al present libra a .XXXVIII°. cartes.³⁰

[f. 4v] Privilegi com lo senyor rey en Pere ahuní lo regna de Mallorca e los comtats de Rosselló e de Cerdanya al regna d'Aragó. Fonch dat en Barchinona, a .III. d'abril, any .M.CCCXXXIII. És registrat al present libra a .XXXVIII°. cartes e faneix a .XXXVII. cartes del dit present libra.³¹

Privilegi del rey en Pere ab lo qual feu remissió general a la villa de tots crims e confirma tots privilegis a la villa atorgats. Fonch dat a Perpenyà, en agost any .M.CCCXXXIII. És registrat al present libra a .XXXVII. cartes.³²

Privilegi del rey en Pere ab lo qual feu remissió a la villa sobra la execució que feu del rey de Mallorca. Fonch dat a Perpinyà, a .XII. d'octubre any .M.CCCXXXV. És registrat en lo dit libra a .XXXVIII. cartes e faneix a .L. cartes del dit libra.³³

28. Marca argent, *al marge esquerre*; Per elegir una persona a marchar l'argent, *al marge dret*.

29. Notaris, *al marge esquerre*; Privilegi dels notaris, *al marge dret*.

30. Oficials an de pagar tots deutes que degan finit llur offici, *al marge esquerre*.

31. Unió feta dels comtats de Rosselló e de Cerdanya al regne d'Aragó, *al marge esquerre*.

32. Remissió de crims y en aquest privilegi stà la facultat d'entrar en cors, *al marge esquerre*.

33. Del rey de Mallorca, *al marge esquerre*.

Privilegi del dit rey en Pere ab lo qual confirma les ffranqueas de les leudas. Fonch fet a Ceragossa, a .XVI. de mayg any .M.CCCL. És registrat al present libra a .LI. carta.³⁴

Privilegi del dit rey en Pere ab lo qual confirma lo privilegi de les dites leudas. Fonch dat a Barchinona, a .XX. de janer any .M.CCCLIII. És registrat al present libra a .LI. carta e faneix a .LII. cartes.³⁵

[f. 5r] Privilegi com lo rey en Sanç dóna de l'ayga del rech que la villa pugues pendra en tres lochs. Fonch dat a Perpenyà, en septembra, any .M. CCCXVIII. És registrat al present libra a .XXV. cartes e faneix a .XXVI. cartes del dit present libra.³⁶

Privilegi del rey en Sanç qui és confirmació de les scriptures de la Cort rey al e axí mateix que mana als oficials que hagen a tenir e servir tots privilegis de la villa. Fonch dat a Mallorca, a .III. d'octubre any .M. CCCXXII. És registrat al present libra a .XXVI. cartes e faneix a .XXVII. cartes.³⁷

De XXVII cartes del dit libra fins a XXXI ha costums, privilegis los quals no són necessaris a la villa.³⁸

Privilegi del rey en Jacme, rey de Mallorca, comta de Rosselló e de Cerdanya e senyor de Montpaller com confirma a la villa tots privilegis, libertats e costums. Fonch dat a Mallorca, an lo mes de julioll any .M. CCCXXIII^o. És registrat en lo dit libra a .XXXI. carta.³⁹

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual manna que cascun mes sie feta crida per la villa contra aquellas personas que faran cessió de béns, per çò quels creadors no puguen ésser enganats. Fonch fet a Perpenyà, a .VI. d'octubre any .M.CCCXXX. És registrat al present libra a .XXXII. cartes.⁴⁰

34. Leuda, *al marge esquerre*.

35. Leuda, *al marge esquerre*.

36. 1318 rech real, *al marge superior*; L'aigua del rec se pren en tres parts, *al marge dret*.

37. Que los oficials han de ferrar tots privilegis, *al marge dret*.

38. Costums de la vila, *al marge dret*. *Es tracta de quatre documents, del 41 al 44: ordinacions antigues que no serien d'ús*.

39. Confirmació de tots los privilegis, usos y costums, *al marge esquerre*; Confirmació de tots los privilegis, usos y costums, *al marge dret*.

40. Que los quis fan cessió de béns, *al marge dret*.

[f. 5v] Privilegi del rey en Jacme ab lo qual ordona en certa manera qu.els officials reyalz sobra contrasts e qüestions no hagen salari tant anants dins la villa com fora la villa e que si nan haver quell veguer e jutge no haian si no .V. solidos cascú. Fonch dat a Perpenyà, a .IIII. de febrer any .M.CCCXXXVIII. És registrat al present libra a .XXXIIII. cartes e faneix a .XXXV. cartes.⁴¹

Privilegi del dit rey en Jacme com ordona en certa manera sobra la usura dels jueus. Fonch dat a Perpenyà, a .VIII°. dies d'abril any .M.CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .XXXV. cartes e faneix a .XXXVI. cartes.⁴²

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual ordona que si algun cavaller, clergua o en altra manera persona privilegiada fam clam o reviclam del qual pagava terç que d'aquí avant no sie tengut pagar si nó l'onzè. Fonch fet a Cobliura, a .VIII. de setembra any .M.CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .XXXVI. cartes.⁴³

Privilegi del dit rey en Jacme ab lo qual ordona que de qüestió que sie entre les parts de quantitat que no pas a .C. solidos los officials haian a trectar sumàriament sens libell o demanda e qualsevulla solemnitat de dret lexada. Fonch dat a Perpenyà, a .VIII. de setembra any .M.CCCXXXVIII^o. És registrat al present libra a .XXXVI. cartes.⁴⁴

[f. 6r] Privilegi del rey en Jacme, rey de Mallorques, comta de Rosselló e de Cerdanya e senyor de Montpaller atorga a la villa que si alcú venrrà alcuna cosa a algú e lo comprador no paga lo preu de çò que comprarà quel venador puxa recobrar la cosa que venuda haurà del comprador o de sos haraters si trobat se porà. Fonch dat en Perpenyà, a .XII. de janer any .M. CCCII. És registrat en lo present libra a .XII. cartes.⁴⁵

Privilegi com lo dit rey en Jacme atorguà als hòmens de la villa quels officials no puguen forçar ne destrenyer negú de la villa

41. Com los jutges no poden haver salari algun de les primeres causes e justícies ne de distribucions dels habitants de la vila, *al marge esquerre*. Hi ha dibuixada una mà que indica el privilegi.

42. Sobre l'usura dels jueus, *al marge esquerre*.

43. Tercer que nos parsio l'onze terços reoclams, *al marge esquerre*.

44. Que les causes qui no basten a [cen sol.] se agen a tractar sumàriament e sens libell, *al marge esquerre*.

45. Vendes, *al marge dret*; Privilegi com lo rei ordena sobre aquells qui venen n'alguna alguna cosa que si no paguen lo preu lo venedor puga cobrà, *al marge dret*.

per deuta simpla si donchs no serà fet clam e fet lo clam passats .8. dies. Fonch feyt a Perpenyà, a .XII. de janer any .M.CCCII. És registrat al present libra a .XII. cartes e faneix a .XIII. cartes.⁴⁶

Privilegi com lo dit rey en Jacme affranquí la villa del bovatge e de la guabella del salí. Fonch dat en Perpenyà, a .III. de novembra any .M. CCCIII. És registrat al present libra a .XIII. cartes e faneix a .XVI. cartes.⁴⁷

Privilegi com lo dit rey en Jacme tatxà les scriptures dels scrivans de la Cort, ço és, de testaments o d'inventaris. Fo dat a Perpenyà, a .III. de novembra any .M. CCCIII. És registrat en lo dit libra a .XVI. cartes e faneix a .XVII. cartes.⁴⁸

Privilegi com lo dit rey en Jacme tatxà los salaris dels decrets quels jutges posen e altres scriptures quels scrivans fan. Fonch dat en Perpenyà, a .III. de decembra any .M.CCCIII^o. És registrat al present libra a .XVII. cartes.⁴⁹

[f. 6v] Privilegi com lo rey en Jacme, rey d'Aragó, de València, de Cerdanya, de Corsegua e comta de Barchina e bexillari de Sancta Mare yglea, almirall e capità general, atorguà als hòmens de Puycerdà que per tota sa terra ne d'altres d'orda de monestirs o de hòmens de villa, no sien tenguts pagar carnalatge dels bestiaris que menan e axí mateix que anants los dits hòmens de Puycerdà en allcunes parts de la terra del dit senyor rey, e maiorment, enves Sarvera, quels bestiaris d'aquells puguessen passar, star, menyar e jaure per les carreres públicas e per los lochs herems e altres lochs acostumats. Fonch dat a Barchina, a .V. de setembra any .M.CCCXI. És registrat al present libra a .XVII. cartes.⁵⁰

Ítem, tres trenslats de privilegis tots continus sobra lo affranquiment del bovatge e del salí. Són registrats al present libra a .XVII. cartes e fanexan a .XXIII. cartes.⁵¹

Privilegi del rey en Sanç, rey de Mallorca ab lo qual volch que après quels cònsols de la villa fossen elegits que lo batle de Puycerdà hagués a crear .XII. bons hòmens e jurar poder seu be

46. Deutes civils, *al marge esquerre*.

47. Affranquiment, *al marge esquerre*; Affranquimentum gabelle salis, *al marge dret*.

48. Taxes, *al marge esquerre*; Tatxació de les scriptures, *al marge dret*.

49. Decrets, *al marge esquerre*; Dels decrets dels jutges, *al marge dret*.

50. Bestiaris, *al marge esquerre*.

51. Affranquimentum gabelle salis, *al marge esquerre*.

e feelment aconsellar als dits cònsols. Fonch fet a Perpenyà, a .XI de març, any .M.CCCXV. És registrat al present libra a .XXIII. cartes.⁵²

Privilegi del rey en Sanç continent que tots los oficials veaguers, sotsveguers e batle hagen a assegurar ab bones fermançes que dins .XV. dies après que sean finits lurs officis paguaran totes deutes que degen per qualsevol rahó. Fonch dat a Figueras, a .VIII. de mayg l'any .M.CCCXVIII. És registrat al present libra a .XXIII. cartes.⁵³

[f. 7r] Privilegi del rey en Johan com los clergues coniuçats⁵⁴ poden ésser elegits en officis de la villa e çaber en lo regiment d'aquella. Emperò que si delinquiran tinentes lo dit regiment que corona no.ls valegua. Fonch dat en Perpenyà, a .XXVIII. de març l'any .M.CCCLXXXVI. És registrat al present libra en .CVI. cartes e faneix en .CVII. cartes.⁵⁵

Confirmació del rey en MARTÍ ab la qual ha confirmats tots los capítols e ordinacions fets per en Ramon Çagarriga, governador dels comtats de Rosselló e de Cerdanya, sobre los officis e regiment de la villa. Fonch dat en Barchina, a .XXV. d'abril l'any .M. CCCC. És registrat al present libra a .CX. cartes e faneix a .CXVIII. cartes.⁵⁶

Confirmació feta per lo rey en MARTÍ de tots los privilegis, libertats e bons usos e costums de la villa. Fonch dat en Barchina, a .XXVI. d'abril any .M. CCCC. És registrat al present libra en .CXVIII^o. cartes.⁵⁷

Privilegi del dit rey en MARTÍ ab lo qual ordona que cascun dels cònsols no hage si nó .XV. libras per les granayes o vestedures del consolat. Fonch dat en Barchina, a .XX. d'abril any .M.CCCCXVIII^o. És registrat al present libra a .CXX. cartes e faneix a .CXXI. cartes.⁵⁸

[f. 7v] Confirmació feta per lo rey en Ferrando ab la qual confirma tots los privilegis de la villa. Fonch fet en Barchina, a .XII.

52. Jurats, *al marge esquerre*.

53. Que los veaguers haien assegurar de pagar lurs deutes, *al marge esquerre*.

54. *Segueix l'espai d'una paraula raspada*.

55. Coronats, *al marge esquerre*; Sobre els coronats, *al marge dret*.

56. Officis, ordinacions i confirmacions, *al marge esquerre*.

57. Confirmació d'usos i costums, *al marge esquerre*; Altra confirmació de tots los privilegis, libertats, usos e bons costums, *al marge dret*.

58. Gramalles, *al marge esquerre*.

dies de març any .M. CCCCXIII. És registrada al present libra en .CXXII. cartes e faneix en .CXXIII. cartes.⁵⁹

Privilegi del rey n'Alfonso ab lo qual ordona que lo almudachaff e segelladors se hagen a fer en conseyll general. Fonch dat en València, a .XV. d'abril any .M.CCCCXVIII. És registrat en lo dit libra en .CXXIII. cartes.⁶⁰

Privilegi del dit rey n'Alfonso ab lo qual ordona que en la ellecció dels cònsols hagen a ésser tots los sobreposats e caps d'officis. Fonch dat a València, a .XV. d'abril any .M. CCCCXVIII. És registrat al present libra a .CXXIII. cartes e faneix a .CXXIII. cartes.⁶¹

Privilegi del dit rey n'Alfonso ab lo qual ordona que los cònsols se hagen a vestir les gramanyes que han de la villa de un hàbit e fayçò e de un drap e de una color. Fonch dat en València, a .XV. d'abril l'any .M.CCCCXVIII. És registrat al present libra a .CXXIII. cartes e faneix a .CXXV. cartes.⁶²

Privilegi de la reyna na Maria ab lo qual ordona que neguna persona citada per factoria de pau e de treva no puxa ésser treta de la villa sinó devant lo veguer de la villa hage a comparar.⁶³ E axí mateix que naguna persona per qualsevulla⁶⁴ causa axí civil com criminal no puxa ésser tret de la dita villa abans lo veguer haia a fer la conaxença de la dita persona. Fonch dat a Barchina, a .VII. dies del mes de mayg l'any .M. CCCCXIII. És registrat al present libra en .CXXV. cartes e faneix en .CXXVII. cartes [f. 8r] Any .M. CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .LXXXVI.⁶⁵ cartes e faneix a .LXXX. cartes.⁶⁶

59. Confirmació de privilegis, *al marge esquerre*.

60. De elegir mostassaf e segelladors, *al marge esquerre*.

61. Que tots lo sobreposats e caps d'officis entren [junts] en la elecció de los cònsols, *al marge esquerre*.

62. Gramalles, *al marge esquerre*.

63. Foutories, *al marge esquerre*. *Continua una anotació que no es llegeix per esvaïment de la tinta*.

64. *Reclam que indica que el text segueix al foli 10*: A par dos folios avant al senyal conforme +. Causa axí civil com criminal no puxa ésser tret de la dita villa abans lo veguer haia a fer la conaxença de la dita persona. Fonch dat a Barchina a .VII. dies del mes de mayg, l'any .M. CCCCXIII. És registrat al present libra en .CXXV. cartes e faneix en .CXXVII. cartes.

65. CXXV, *afegit a la interlínia*.

66. *Reclam que indica que el text Any .M. CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .LXXXVI. cartes e faneix a .LXXX. cartes correspon al f. 9v.*

Privilegi del dit rey en Pere atorguat a la dita villa com los cònsols poden fer veda de blat totes vegades que necessari sem e aquella relevar. Fonch dat a Cervera, a .XI. de decembra any .M. CCCLXXIII. És registrat al present libra a .LXXXX. cartes e faneix a .LXXXIII. cartes.⁶⁷

Privilegi del dit rey en Pere com les fires que foren mudades a Sant Luch foren tornades a Tots Sants. Dat a Barchina, a .III. de julioll any .M. CCCLXXX. És registrat al present libra a .LXXXIII. cartes e faneix a .LXXXV. cartes.⁶⁸

Privilegi del rey en Johan continent que tots aquells qui són de la recuyleta de la villa en temps de guerra se hagen a recuyllir dins la villa e hagen a pagar e contribuir en les obres dels murs e valls de la villa. Fonch dat en Barchina, a .V. de març any .M. CCCLXXXVII. És registrat al present libra en .LXXXV. cartes e faneix en .LXXXVI. cartes.⁶⁹

Privilegi del rey en Johan que l'almudaçaff de la villa sie al mudaçaff fora la villa e per tota la terra de Cerdanya. Fonch dat en Barchina, a .X. de març l'any .M. CCCLXXXVII. És registrat al present libra en .LXXXVI. cartes e faneix a .LXXXVII. cartes.⁷⁰

Privilegi del rey en Johan com la villa pot penre en vehinatge de la vila tot hom quis vulla fer vahí de la villa. Fonch dat en Barchina, a .X. de març, l'any .M. CCCLXXXVII. És registrat al present libra en .LXXXVII. cartes e faneix en .LXXXVIII. cartes.⁷¹

[f. 8v] Privilegi de la franqueha del mesuratge del blat atorguat a la villa per lo rey en Johan. Fonch dat en Barchina, a .VIII. del mes d'octubra any .M. CCCLXXXVII. És registrat al present libra en .LXXXVIII°. e faneix en .C. cartes.⁷²

Privilegi del rey en Johan com los cònsols, els hoydors de comtes poden hoyr e diffinir tots comptes de clavaris, obrers e d'altres qui són tenguts retra compte de les administracions que tenen de la villa. Fonch dat en Barchina a .VIII. d'octubra, l'any

67. Privilegi de la veda del blat, *al marge esquerre*.

68. Fires, *al marge esquerre*.

69. Los reyen juan recullela, *al marge esquerre*; Com los pagesos de la recullela han a participar a les obres dels murs e dels vals, *al marge dret*.

70. Mustasaph de Puigcerdà e per la Cerdanya, *al marge esquerre i al marge dret hi havia una anotació però la tinta s'ha esvaït. Segueix, després de la numeració en números romans*, fol. 106.

71. Fer habitants de vila, *al marge esquerre i al marge dret hi ha una anotació amb la tinta molt esvaïda*.

72. Mesuratge del blat, *al marge esquerre*.

.M. CCCLXXXVII. És registrat al present libra en .CI. cartes e faneix a .CII. cartes.⁷³

Privilegi com lo dit rey en Johan loha e confirma a la villa tots los ports, calms, estanys, ayguas e boschs. Fonch dat en Barchina, a .VIII. d'octubra l'any .M. CCCLXXXVII. És registrat en lo present libra a .CII. cartes e faneix a .CIII. cartes.⁷⁴

Privilegi com lo dit rey en Johan atorguà a la villa que puguessen venra la imposició de les mercaderies, moliya, el dret de la salaó. Fonch dat a Montçó, a .XXIII. de noembra l'any .M. CCCLXXXVIII^o. És registrat en lo dit libra en .CV. cartes e faneix en .CVI. cartes.⁷⁵

Privilegi com lo rey en Johan continent que negun hom del regna de Ffrança ne del comtat de Foix no puxa ésser marchat en aquesta villa ne en Cerdanya. Fonch dat en València, a .XX. de [decembre], l'any .M. CCCLXXXII. És registrat en lo present libra en .CVIII. cartes e faneix a .CX. cartes.⁷⁶

[f. 9r] Privilegi del dit rey en Pere ab lo qual ordona que negú no guos dampnificar l'altro si donchs primerament no ses desexit d'ell. Fonch dat a Villafrancha de Penadès, a .VI. de març, any .M. CCC. LVI. És registrat en lo dit libra a .LIII. cartes e faneix a .LIIII. cartes.⁷⁷

Privilegi com lo dit rey en Pere confirma tots privilegis a la villa atorguats. Fonch dat a Barchina, a .VIII. dies d'octubre any .M. CCCLVI. És registrat al present libra a .LIIII. cartes.⁷⁸

Privilegi com lo rey en Pere confirma lo privilegi d'en Arnau Dorchau sobre lo regiment de la villa. Fonch dat a .XV. de deembre any .M. CCCLXVI. És registrat en lo present libra a .LVI. cartes e faneix a .LXXVI. cartes.⁷⁹

Privilegi del dit rey en Pere lo qual és confirmació del prop dit privilegi e com la major part dels .lx. jurats poden fer ellecció

73. Com los cònsols e hoydors de comtes poden haver tots comtes racional, *al marge esquerre*.

74. Confirmació dels ports e estanys de la vila, *al marge esquerre*; Y altre al peu que confirma lo predit y és executòria, *al marge dret*.

75. Com la imposició se pot vendra salahó, *al marge esquerre*.

76. Que vassalls del rey de França ni comte de Foix puguen ésser marcats, *al marge esquerre*.

77. [De sextimens], *al marge esquerre*.

78. Confirmatio, *al marge esquerre*; Confirmació de privilegis, *al marge dret*.

79. Regiment, *al marge esquerre*; Sobre lo regiment, *al marge dret*.

de cònsols. Fonch dat en Barchinona, a .XXVIII. de janer any .M. CCCLXVIII. És registrat al present libra a .LXXVI. cartes.⁸⁰

Privilegi del dit rey en Pere com confirma tots privilegis antichs. Fonch dat en Puygcerdà, a .III. dies de setembra any .M. CCCXXXIII. És registrat al present libra a⁸¹ .LXXVII. cartes e faneix a .LXXVIII. cartes.⁸²

[f. 9v] Privilegi del dit rey en Pere ab lo qual dóna licència als cònsols de fer veda de blat. Fonch dat a Ceragoça, a .XXIII. dies de febrer any .M. CCCLVII. És registrat al present libra a .LXXVIII. cartes.⁸³

Privilegi del dit rey en Pere ab lo qual dóna licència als cònsols que puguan fer veda de blat de pa, de vi, de carnelatges e de totes altres victualles. Fonch dat en Barchina, a .XXVIII. de fabrer any .M. CCCLXXIII. És registrat en lo dit libra a .LXXVIII° cartes.⁸⁴

Privilegi del dit rey en Pere com dóna lo graner del rey a la villa. Fonch dat a Leyda, a .XVIII. de juny any .M. CCCLXXV. És registrat al present libra a .LXXVIII° cartes.⁸⁵

Privilegi del dit rey en Pere com los cònsols poden elegir almuçaçaff. Fonch dat en Barchina, a .XXIII. d'abril any .M. CCCLXXVIII^o. És registrat al present libra a .LXXII. cartes.⁸⁶

Privilegi del dit rey en Pere atorguat a la vila com los cònsols poden elegir e crear segelladors, cridas e almudaçaff. Fonch dat a Barchina, a .XV. de juny any .M. CCCLXXX. És registrat al present libra a .LXXXIII. cartes.⁸⁷

Privilegi del dit rey en Pere bé bastant atorguat a la villa sobre la franquea de la leuda.⁸⁸ Fonch dat en València, a .XIII. d'abril⁸⁹ any .M. CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .LXXXVI. cartes e faneix a .LXXXX. cartes.⁹⁰

80. De los lx jurats, *al marge esquerre*.

81. a està repetida.

82. Confirmatio, *al marge esquerre*; Confirmació de privilegis antichs, *al marge dret*.

83. De la venda del blat, *al marge esquerre*.

84. Ad idem, *al marge esquerre*.

85. La donació del graner del rey, *al marge esquerre*.

86. De l'elecció del mustaçaff, *al marge esquerre*.

87. D'elegir segelladors, cridas e mustaçaff, *al marge esquerre*.

88. Franquesa de impositions y tots e qualsevol altres drets, *al marge esquerre*. *Hi ha una mà amb l'anotació nota bene*.

89. *Segueix*: Item de franquesa de qualsevols impositions, exactions, drets y vecigals, *f. 86*.

90. *Reclam*: en dos fulls atrás en la senyal següent. Any .M. CCCXXXVIII. És registrat en lo present libra a .LXXXVI. cartes e faneix a .LXXXX. cartes *f. 8r*.

[f. 10r] causa axí civil com criminal no puxa ésser tret de la dita villa abans lo veguer haia a fer la conaxença de la dita persona. Fonch dat a Barchina, a .VII. dies del mes de mayg l'any .M. CCC-CXXIII. És registrat al present libra en .CXXV. cartes e faneix en .CXXVII. cartes.

Privilegi del rey n'Alfonso ab lo qual atorga lo mercat a la villa. Fonch dat en València, a .XVI. dies del mes de març l'any .M.CCCC.XXIII. És registrat al present libra en .CXXVIII. cartes e faneix en .CXXVIII^o. cartes.⁹¹

Sentència donada per lo rey n'Alfonso sobre les fautories del procés de pau e de treva de míçer Gabriel Cardona contra alguns hòmens de la villa e de la terra de Cerdanya, ab la qual declara la dita fautoria e procés de aquella no haver loch. Fonch dada en València, a .XII. dies d'abril l'any .M.CCCCXXIII. És registrada en lo present libra a .CXXVIII^o. cartes e faneix a .CXXX. cartes.⁹²

Provesió feta per lo rey n'Alfonso ab la qual mana als offici- als de la villa que haguessen a penra e castiguar tots aquels qui havien fet fals testimoni sobre lo procés de pau e de treva donat per míçer Gabriel Cardona contra alguns hòmens de la villa e de la terra de Cerdanya. Fonch dada a Ceragoça, a .II. dies de mayg l'any .M.CCCCXXV. És registrada al present libra en .CXXX. cartes e faneix en .CXXXII. cartes.⁹³

[f. 10v] Privilegi atorgat per lo excellentissimo senyor rey don Ferrando, rey de Castella y d'Aragó, a la vila e universitat de Puig- cerdà sobre la elecció dels sobreposats de pastors y cabaners.⁹⁴ Dat en Perpinyà, a .XXX. de setembre any mil CCCLXXXIII. És registrat en lo present libre a CXXXVI cartes.⁹⁵

Privilegi del governador. En cartes CXXXIII.⁹⁶

Tres privilegis [consentins] de la inseculació. En cartes [CXXX- VIII], CXXXII, CXXXIII.⁹⁷

Privilegi que los abitans de Puigcerdà no puguessen ésser encarcerats ni detinguts en presó si donen ydoneas fermanses si

91. Mercat i al marge dret lo mercat *al marge esquerre*.

92. Fautoria *al marge esquerre*.

93. Fals tesimoni, *al marge esquerre*; Per any fa fals testimoni, *al marge dret*.

94. Sobreposats de pastors, *al marge esquerre*.

95. *Els textos dels folis 10v i 11r han estat escrits per un mà posterior*.

96. Governador, *al marge esquerre*.

97. Insaculació, *al marge esquerre*.

doncs no mereixien pena de mort, mutillació de membres ho efusió de sanc. En cartes CXXXXIII.

Privilegi que los pagesos de Cerdanya haian de contribuir en [serveis], correnc, síndics de cort, aposientos de soldats, guaytes, obres dels murs y altres coses. E cartes CXXXXV.⁹⁸

Privilegi atorgat per la majestat del rey Felip a la vila y universitat de Puigcerdà sobre que no.s pugue composar ladres y que ningú goze dir males [crianses] ny moure avolots dins la casa del consolat y si.n fan quels cònsols haien acceptar sots pena de cent ducats e inhabilitació de officis servat [instrument] impediment. Dat en Monssó, ha XXVII de noembre any .M.DLXXXV. És registrat en cartes CXXXXVI.

Confirmació de quatre privilegis contra los pagesos de Cerdanya. Del privilegi del governador y del privilegi dels mustesaph y dels sobreposats de pastors concedida per la majestat del rey Felip a la present vila en les corts de Monsó, ha XXX de noembre MDLXXXV. És registrat en cartes CXXXXVIII.

[f. 11r] Promisió concedida per la majestat del rey Felip a la universitat de Puigcerdà dirigida al lloctinent general y a l'audiència sobre la recepció de la moneda de billó. Dat en les corts de Monssó, ha dos de deçembre MDLXXXV. És registrat en cartes CXXXXVIII^o.

Promisió concedida per la majestat del rey Phelip a la universitat de Puigcerdà dirigida als veguers presents y esdevenidos que los sobreposats no.s puguem juntar sinó per coses dels confreres ab assistència del veguer. Dat en les corts de Monsó, ha tres de agost MDLXXXV. És registrada en cartes CL.

Privilegi del mustasaff⁹⁹

Del bastó del veguer.

Dels fills de francesos.

Que lo jutge ne destor y fassa personal residència en Puigcerdà.

Que los de Cerdanya no hajan de exir fora per capbrevar.

De apostar lo [caparo] per tot Cerdanya.

98. Contra los de Cerdanya per contribuir a Puigcerdà, *al marge esquerre*.

99. *Els vuit següents títols duen un claudàtor que indica que estan registrats* En cartes CLI.

Que los cònsuls y mustasaff pugan prohibir la treta del bestiar y usar de fadiga.

Que lo veguer haja de encomanar la vara al cònsul en cap.

Confirmació de privilegis.

Comanda de la vara feta per lo veguer, foli CLIII.

Privilegi de la fira de Pasqua, foli CLIIII.

Privilegi que no.s paguen al senyor rey los foriscapis sinó és de sis un, foli CL[V].

[f. 13^r] Sequitur exordium

Quoniam humane nature condicio interius et exterius protoplausti rubigine sauciata obliuscitur continue que sciebat, ad evitandum lapsum memorie, ut per ipsam memoriam mediante scripturam serie, necessaria et utilia negotia ratioanabiliter et comode inveniantur et habeantur. Ego Iacobus Call, notarius ville Podiiceritani et terre Ceritanie et scriptor venerabilium consulum ipsius ville et consulatus eorundem ad instanciam et preces venerabili Guillelmi Moreta, Raimundi Mulnerii, Bartholomei Roqua et Ffrancisci Capdevila, consulum universitatis ville Podiiceritani et ob honorem ipsius universitatis et habitancium in eadem [corrotium] sive repertorium in istius libri volumine super transumptis instrumentorum privilegiorum concessorum prefate universitati tam per illustrissimum dominum nostrum dominum Petrum, Dei gratia nunc Aragone regem quam per predecessores suos reges illustres ut quod alibi cum difficultate inveniretur, hic ad perpetuam rei memoriam habeantur in hinc modum scripsi et inferi nominatim et per ordinem prout cuilibet hoc intuenti manifeste aparebit prima die iunii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o octuagessimo secundo.

1

1181, octubre, 31. Lleida

Alfons I el Cast eximeix els habitants de Puigcerdà dels tributs de la quèstia, lleuda i peatge per tal que puguin emmurallar i fortificar la vila. Els declara francs i lliures de tota servitud, llevat del servei militar i de l'administració de justícia, i posa sota la seva protecció reial les persones i els béns.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 1.

- B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 1.
- D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 13r-13v.
- C. Trasllat de 18 de març de 1338: Barcelona, ACA, Registre de cancelleria 865, f. 224v.
- [E]. Trasllat de 1424 autoritzat per Diego García, notari reial i actualment perdut.
- F. Còpia de 1425: Perpinyà, ADPO, B357, *Procuració reyal*, registre XXXII, f. 186v.
- G. Còpia de 1637 autoritzada per Montserrat Bordó, notari de Puigcerdà: Perpinyà, ADPO, B7, perg. 626.
- H. Còpia de finals del segle XVII autoritzada per Francesc Oliach: Puigcerdà, ACCE (quadernet de paper).

ALART, *Privilèges et titres...*, ps. 66.

MARTÍ, *Dietari de Puigcerdà...*, I, ps. 500.

FONT I RIUS, *Cartas de población...*, vol. I, ps. 231-232.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 304-305.

Privilegi com lo rey n'Anfos feu franqueha als hòmens de Puigcerdà de no pagar questia, leuda ne peatge¹⁰⁰

[N]¹⁰¹otum sit cunctis, quod ego Ildefonsus, Dei gratia rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie, facio vos homines qui estis populati in Podiocerdano vel in antea ibi veneritis populare franchos et ingenuos ab omni questia et ab omni servitio, ita ut non respondeatis michi nec homini per me de alio servicio nisi de ost et de iusticiis. Preterea concedo et dono vobis omnibus presentibus et futuris ut non donetis lezdam neque pedaticum per totam meam terram de ulla re. Hoc donum et ffranquitate facio vobis omnibus populatoribus presentibus atque futuris de Podiocerdano et omni generacioni et posteritati vestre semper in perpetuum, propter hoc ut illam villam de Podiocerdano claudatis et ut forciam ibi faciatis. Ideo mando et volo ut omnis homo ^[f. 13v] vel femina qui ibi popu- laverit, vadat et veniat et sit salvus et securus cum omnibus suis rebus et nullus ei malum faciat nec contradicat et sint omnes sub meo guidatico, et qui eis ullum malum vel forciam fecerit iram meam incurret, et mille solidos michi paccabit.

100. Açí la confirmació que tenien ... d'aquest privilegi e del següent mediate XXVI per lo rey, *al marge esquerre escrit per una mà coetània a la composició del llibre. Hi ha parts del text amb la tinta esvaïda. Segueix amb una altra mà: Laçon ... del present privilegi de lleuda és al llibre de les provisions.*

101. *Aquestes lletres inicials entre claudàtors indiquen, com ja ha estat referenciat a la introducció, la manca de la lletra capital que hi havia d'anar. També, cal destacar que la majoria de títols, a excepció dels darrers, són de color vermell.*

Ffacta carta apud Ilerdam, .II°. kalendas novembris anno Domini .M^o C^o. LXXX°. primo.

Sig+num Ildefonsi regis Aragonum, comitis Barchinone et marchionis Provincie. Sig+um Petri de Alazuri. Sig+num Arnaldi de Sametano. Sig+num Petri Raimundi Bernardi. Sig+num Poncii de Livia. Sig+num Poncii de Cervaria. Sig+num Arnaldi de Erill.

Sig+num Berengarii de Perietibus, notarii domini Regis qui hanc cartam eius mandato scripsit.

2

1182, juny. Lleida

Alfons I el Cast afranqueix els habitants de Puigcerdà de tot servei, cens i dret derivat de la intestia i de l'eixorquia, els concedeix que puguin fer llenya, agafar aigua i pasturar al seu terme, tenir mercat i celebrar una fira anual per la Mare de Déu d'agost. Es reserva l'administració de justícia i el dret d'host o cavalcada des de Terranera fins a la Seu d'Urgell.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 1v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 1v.

C. Trasllat de 18 de març de 1338: Barcelona, ACA, Registre de cancelleria 865, f. 225.

D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 13v-14r.

E. Trasllat parcial del document de 17 de febrer de 1399 autoritzat per Ramon Mulner, notari públic de Puigcerdà i la Cerdanya: ACCE, perg. núm. 2.

[F]. Trasllat de 1424 autoritzat per Diego García, notari reial i actualment perdut.

G. Còpia de 1424: Perpinyà, ADPO, B357, *Procuració reyal*, registre XXXII, f. 187.

ALART, *Privilèges et titres...*, ps. 67.

MARTÍ, *Dietari de Puigcerdà...*, I, ps. 501.

FONT I RIUS, *Cartas de población...*, vol. I, ps. 233-234.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 305-306.

Privilegi com lo dit rey n'Anfos affranquí los hòmens de Puigcerdà dels quatre mals usatges e els donà les ayguas, pasquas e muntanyas e de no seguir hoste ni cavalcada del coll de Tarranera a la Seu d'Urgell.

In Dei nomine et eius divina gratia sit notum cunctis, quod ego Ildefonsus Dei gratia rex Aragonense, comes Barchinone, marchio Provincie, bono animo et spontanea voluntate dono atque in per-

petuum concedo vobis omnibus populatoribus de Monte Cerdano qui modo ibi estis populati et in antea veneritis populare, ut vos et omnis generatio et posteritas vestra et filii sitis franchi et liberi cum omnibus rebus vestris ubicumque per totam meam terram habueritis. Ita ut michi nec homini per me nec ulli alii homini vel femine non faciatis nec respondeatis de ullo servitio vel censu nec de ulla alia re quam ullus homo vel femina facere debeat domino suo, nec de intestacione vel de exorquia respondeatis nec sitis sub potestate alicuius hominis vel femine. Dono etiam vobis et concedo in perpetuum ut habeatis et accipiatis per omnia loca ligna et aquas et paschua et possitis habere alia omnia que vobis necessaria fuerint et montaneas et omnia alia que ad usum et servicium hominis pertinere debent et sunt necessaria ad vestram propriam voluntatem. Concedo etiam vobis illud forum quod est constitutum infra villam et promito quod illud non mutem et inde de cetero ita quod non stringatur nec payoretur et vadat semper caminum rectum. Concedo etiam ut ^[f. 14r] nullus qui inter vos non sit populator et habitator sit ausus aliquo modo ibi vendere per tayl nec tenere tabulam. Concedo preterea vobis in perpetuum firmam annuatim in festivitate Sancte Marie mediante augusto. Concedo et volo etiam quod si aliquis alicui vestrum iniuste et sine ratione malum facere temptaverit, possitis illum malefactorem distringere sine assensu mei baiuli donec malefacta plenarie et integre vobis restituat, et propter hoc meus baiulus vos non possit vocare nec distringere. Preterea concedo quod omnis populator habeatis valentem mille solidos inter mobilem et immobilem credatur per sacramentum de placito .C. solidorum sine alio iudicio et absque prelio. Concedo etiam vobis quod per totam meam terram non donetis lezdam neque pedaticum nec nullum usaticum de ulla re vestra michi nec ulli alii hominum. Insuper recipio vos et omnes res vestras in mea protectione et defensione et in meo securo ducatu, et illos nominatim omnes qui venerint ad supradictam firmam ita ut nullus sit ausus vobis aut illis nec rebus vestri aliquid occasione aliquid tangere nec demandare nec ullum malum vel¹⁰² contrarietatem facere per totam meam terram. Retineo tamen ibi per omnia loca iustitias et ut sequamini me in cavalcatam et hoste quando vobis mandavero de Terenera usque ad sedem Urgelli. Supradictam autem franquitatem

102. Vel, *al marge dret*.

et donum facio vobis et vestris et omni generationi et posteritati vestre in perpetuum sicut melius et intellegi potest et dici ad vestram vestrorumque voluntatem et utilitatem salvis meis directis excepto quod non respondeatis michi nec ulli alii homini de exorquia nec de intestatione. Item concedo quod semper sit illud forum sicut constitutum est infra illam forciam intus.

Ffacta carta apud Illerdam, mense iunii anno Domini M^o C^o LXXX° II. Sig+num Ildefonsi regis Aragonum.¹⁰³

Sig+num Petri Dei gratia regis Aragonum, comitis Barchinone. Ego Fferrer, notarius domini regis hoc signum feci. Sig+num Raimundi Petri. Sig+num Arnaldi de Samatano. Petri de Lerad. Sig+num G. de Anglerola. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Petri maioris domo. Sig+num Petri Balb. Sig+num Poncii de Livia, baiuli de Ceritania. Sig+num Berengarius de Boxados¹⁰⁴ [f. 14v] Sig+num Gesaldi de Jorba. Sig+num Berengarii de Villafrancha. Sig+num Guillelmi de Mornach.

Sig+num Berengarii de Perietibus, notarii regis qui hanc carta eius mandato scripsit, cum literis rasis in linea X^a et in linia XIX^a «suprapositis».

3

1243, gener, 6. Perpinyà

Jaume I el Conqueridor renuncia, a favor dels habitants de Puigcerdà, als drets que provenen dels mals usos d'intestia, eixorquia i cugucia, els concedeix que puguin penyorar els deutors i celebrar una fira anual; a més, els promet conservar sempre la vila i el seu terme sota el domini de la corona.

[O]. Original: Barcelona, BC, perg. 3578.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 2.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 2v.

C. Trasllat fet per manament de Galcerà de Caselles, jutge ordinari de Puigcerdà i de Cerdanya, de 18 de gener de 1380: Puigcerdà, ACCE, perg. 4.

D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 14v.

MARTÍ, *Dietari de Puigcerdà...*, I, p. 514.

103. Comitibus Barchinone et marchionis Provincie, *afegit a la interlínia*.

104. *A l'original no hi apareix Berenguer de Boxados.*

FONT I RIUS, *Cartas de poblaci3n...*, vol. I, ps. 403-404.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 306-307.

Privilegi com lo rey en Jacme deffiní als hòmens de Puigcerdà los quatre mal usatges e les confirmà tots privilegis e la fira

[N]overint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros remittimus vobis universis et singulis hominibus Podiiceritani et vestris successoribus in perpetuum diffinimus exorquiam, intestiam et cuguciam ita ut inde nobis et nostri vicario aut baiulo aut alii amodo non teneamini respondere, immo sitis inde vos et vestri perpetuo liberi et penitus absoluti. Concedimus vobis quod placietis de decem diebus in decem secundum quod consuevistis. Et possitis auctoritate vestra pignoraré debitores vestros extra villam commorantes ad solvendam vobis debita, facta ter fatica in nostro vicario Podiiceritanie aut locum nostrum tenenti. Nundinas autem habeatis annuatim in Podiiceritanie prout continetur in carta inde confecta a rege Ildefonso. Promittimus insuper quod Podiumceritanum nec aliquid de suis terminis ac pertinenciis aut vos ibidem commorantes alicui militi sive homini alii aut mulieri non dabimus ad tempus vel in perpetuum nec amodo unquam dictam villam cum pertinenciis suis et homines in ea habitantes a nostro dominio sive successorum nostrorum separabimus aut remobimus.

Datum Perpeniano, .VIII. idus ianuarii anno Domini .M.CC. XL. secundo.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani. Testes sunt: Rogerius comes Fuxi, P. de Montecateno, Guillelmus de Entença, Bernardi Hugi de Serralonga, A. Surdus.

Sig+num Guillelmi scribe qui mandato domini regis hec scripsit loco die et anno prefixis. Lecta fuit regi.

1257, març, 31. Lleida

Jaume I el Conqueridor dicta diverses disposicions a favor dels habitants de Puigcerdà relatives a moratòries en el pagament de deutes, de la seva durada i de les condicions.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 2v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 3.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 14v-15r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà", ps. 307-308.

Privilegi com lo rey en Jacme attorga als hòmens de Puigcerdà que allonguament que ell fees de deutes no valgues e moltes d'altres coses.

[N]overint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone^[f.15r] et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros concedimus et indulgemus vobis fidelibus nostris universis et singulis hominibus habitatoribus ville Podiiceritanii presentibus et futuris quod si forte aliqui vel aliquos de debitoribus vestris a debitorum solucione que vobis vel alicui vestrum debent vel debebunt amodo elongavimus vel elongabimus de cetero elongacio nostra non valeat illi vel illis qui iam iterum fuerint ab ipsis debitis elongati nisi in secunda elongatione mencio fiat de prima, nec valeat elongamentum si debitum illud sit pro facto anime vel racione depositi aut racione exovarii sive dotis. Nec valeat etiam si ille vel illi qui elongacione habuerint habeant vel habeant infra tempus sue elongacionis bona mobilia unde solvant exceptis tamen bestiis aratoriis, vasis vinariis, superlectilibus et utensilibus domus, vestibus et pannis, lectorum sui et familie sue et excepta equitatura persone cuiuslibet qui continue consueverit equitaturam tenere, nisi de premissis in litteris nostris specialis mencio habeantur, hoc tamen addito quod assecurat quilibet si non sit bene assecuratum quod in fine sue elongacionis persolvat. Mandantes vicariis et baiulis, iudicibus et universis aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quod contra hanc concessionem nostram non veniant nec aliquem venire permittant aliqua racione, immo eam observent firmiter et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, si de nostra confidunt gratia vel amore.

Datum Ilerde, .II. kalendas aprilis, anno Domini .M^o.CC^o.L^o septimo.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum, Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani. Testes sunt Guillelmus de Montechateno, Eximius de Focibus, Eximus de Urea, Iauzbertus de Castronovo, Guillermus de Castronovo.

Sig+num Michaelis de Alcoario qui mandato domini regis pro domino fratre Andrea, episcopo Valencie, cancellario suo hec escribi fecit loco et anno prefixis.

5

1264, juliol, 19. Barcelona

Jaume I el Conqueridor concedeix l'exempció del pagament del foriscapi als habitants de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 15r-16r.

Privilegi com lo dit rei en Jacme affranquí totes possessions que-s tinguessen per ell de no pagar foriscapi

[N]overint universi quod cum controversia vertetur inter nos Iacobum, Dei gratia regem Aragonum, Maioricarum et Valencie, comitem Barchinone et Urgelli et domini Montispelusani seu officiales nostros, ex una parte, et homines universitatis seu comunis aut iuramenti Podiiceritani ex altera, super facto feudorum et foriscapiis adquisicionum seu vendicionem alodiorum. Nos Iacobus, Dei gratia rex predictus ^[f. 15v] per nos et nostros eisdem perpetuo concedimus et duximus statuendum debere procedi super predictis sub forma inferius comprehensa. In primis, enim intelligimus quod omnia que sunt infra terminos castrorum que pro nobis tenentur fore de feudo nostro hoc cum excepto quod si aliquis homo nostre vel qualibet alius [emerit] aliquas possessiones vel hereditatem que sint infra terram nostra castri quod pro nobis tenetur ab aliquo milite vel qualibet alio homine qui illam hereditatem vel possessionem tenuit et habuit pro alodio excepto illo qui pro nobis teneat castrum vel castlano vel baiulo. Intelligimus quod dicti emptores habeant pro alodio suo francho dictas possessiones et hereditate ita quod non teneantur nobis laudimium seu foriscapium dare venditore tamen seu emptore probantibus quod pro alodio infro titulo tenuerint et habuerint illud ipse et sui antecessores verum tamen teneantur inde facere nobis et nostris semper omnem servicium vicinali simul cum vicinis suis et in eo ponere parte suam. Illud idem et eodem modo intelligimus de hereditatibus et possessionibus sitis et constitutis infra terminos villarum et castrorum nostrorum que nos habemus et ad nostram proprietate tenemus. Item, si nos vel aliquis de genere nostro emit aliquod castrum in quo nos vel genus nostrum potestatem non

haberemus et homines nostri provicii vel¹⁰⁵ alii ante empcione de ipso castro per nos vel genus nostrum factam in eodem castro seu terminis eius [emerit] vel adquisierint aut dono vel adquisicione iam habueris aut aliquis ab alio de cumque iam [emerit] vel adquisierit hereditatem aliaquam seu possessionem. Intelligimus quod iusto titulo illud habeant pro alodio si tamen illud adquisierunt pro alodio seu [emerunt]. Et si post empcionem nobis vel nostro genere ex ipso castro factam aliquis emit de ipso castro et suis terminis aliquid ab alio qui illiud pro alodio iusto titulo haberet. Intelligimus quod habeant pro alodio illud emptor servendo tamen cum vicinis suis et ponendo partem suam in omni servicio vicinali. Et quia plures dubitant quid sit realenchum intelligimus de illis hereditatibus et possessionibus que sunt de propriis villis nostris de quibus nostri homines inde nobis serverunt in omnibus autem predictis volumus et mandamus quod proceditur et iudicetur secundum formam superius comprehensam in omnibus aliis vero casibus et questionibus et demandis procedatur secundum iuris [tramitem] et prout fuerit [f. 16^r] consonum rationi.

Datum Barchinone, XIII kalendas augusti anno Domini .M^o. CC^o.LX° quarto.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominis Montispesulani. Testes sunt Gaucerandus de Pinós, G. de Rochafolio, G. de Caneto, Garcia Ortiz de Açagra, A. de Lerz.

Sig+num Simonis de Sancto Felicio qui de mandato domini regis predictam hec scribi, fecit et clausit, loco, die et anno prefixis et est rasum et emendatum in .v. linea ubi dicit titulo et alibi in eadem linea ubi dicit ipse et *et cetera*.

6

1264, juliol, 19. Barcelona

Jaume I el Conqueridor concedeix escrivania pública i el nomenament de notaris mitjançant el pagament d'un cens anual de vuit-cents sous melgoresos a la vila de Puigcerdà. Els notaris no podran ser clergues i seran escollits pels cònsols i deu prohoms de la vila.

[O]. Original perdut.

105. Vel, *repetit*.

- A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 3r.
- B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 4.
- C. Trasllat autoritzat per Joan Montaner, notari públic de Puigcerdà, el 3 de desembre de 1337: Puigcerdà, ACCE, perg. 10.
- D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 16r-16v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 308-309.

Privilegi com lo rey en Jacme con dona la scrivania a la villa e com los cònsols poden crear notaris¹⁰⁶

[N]overint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros damus et concedimus ac statuimus ad censum vobis universis probis hominibus seu universitati Podiiceritani presentibus et futuris, scribaniam ville Podiiceritani et tocius Ceritanie quam Petrus Rivipulli et Petrus Gisclavar tenent modo in hunc scilicet modum. Quod vos et vestri successores habeatis et teneatis in perpetuum scribaniam predictam et ibidem scriptorem seu scriptores quoslibet constituatis et constituere ac mutare possitis vestra propria auctoritate qui ad huiusmodi scribanie officium boni sint atque legales qui quidem in villa Podiiceritani et in tota Ceritania instrumenta et quamlibet aliam publicam scripturam publice faciant et conscribant et nullus alius nisi ille seu illi quem vel quos vos ibi statuatis ibidem nec in Ceritania instrumenta aliqua vel aliquam publicam scripturam facere valeant ullo modo. Vos vero et vestri successores ratione scribanie predictae donetis et solvatis nobis et nostris successoribus vel qui nos mandaverimus annuatim semper octingentos solidos melgorienses pro censu de quibus donetis et solvatis nobis medietatem in festo natalis Domini et aliam medietatem in festo sancti Iohannis Baptiste mensis iunii. Et ita volumus et concedimus quod vos probi homines et universitas Podiiceritani predicti et vestri successores semper habeatis pefatam scribaniam semper et de cetero teneatis et possideatis ut predictum est, recipientes de cartis et aliis scripturis salarium quod inde est hactenus recipere consuetum, quidquid autem inde vos seu

106. Exmp. Ut jacet die 28 may 1734, in papiro signi primi. Exp. Ut jacet die 7 junii 1735 in papiro sigilli primi ... licenciam. Ferran, notario, *al marge esquerre*; Sobre assò ha lecto del rey ... de bona memòria amb pena de cinch cents morabetins d'or com los notaris offeran ab qui ... a dita concessió o privilegi és registrada en lo llibre dels privilegis reals a CLVII [faneixa] CLXIII, *al marge dret*.

scriptores quos vos poneti, acceperitis sit vestrum ad omnimodas voluntates. [f. 16v] Volentes et nihilominus statuentes quod quando-cumque et quotiescumque scriptorem vel scriptores ibi constituere volueritis seu mutare decem probi homines ville Podiiceritani electi a consilio eiusdem loci nomine predictae universitatis ibi scriptorem seu scriptores constituent qui boni sint ad predictum officium et legales, et si forte expederit, similiter mutant eos, set non possitis ibi constituere aliquem clericum in scriptorem. Volumus etiam et concedimus vobis quid prefatam scribaniam habeatis ut predictum est et semper teneatis non obstante concessione seu donacione inde facta Petro Rivipulli et Petro Gisclavar predictis, ipsam enim concessionem seu donacionem ex certa sciencia revocamus et nullius volumus esse valoris ex ea specialiter ratione quia Petrus Rivipulli predictus consuluit Arnaldo Draperii qui quendam iudeam prodicionaliter interfecit quod nullo modo alicui persone confiteretur. Promittentes vobis quod pro maiori censu vel minori predictam scribaniam nulli alii de cetero concedemus nec eam vobis pro aliquo auferemus, vobis bene et fideliter attendentibus et complementibus supradicta. Ymmo mandamus firmiter baiulo nostro Podiiceritani presenti scilicet et futuris quod predictam concessionem de iamdicta scribania vobis factam observent vobis et faciant observari et contra non veniant nec aliquem venire permitant aliqua ratione.

Datum Barchinone, .XIII°. kalendas augusti anno Domini M^o.CC^o.LX° quarto.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominis Montispesulani. Testes sunt Gaucerandus de Pinos, Arnaldus de Lortio, G. de Caneto, Garcia Ortiz de Aczagra, G. de Rochafolio.

Sig+num Simeonis de Sancto Felicio qui de mandato domini regis predictam hec scribi fecit et clausit, loco, die et anno prefixis.

7

1269, maig, 2. Cervera

Jaume I el Conqueridor concedeix perpètuament als habitants de Puigcerdà els pasturatges compresos entre el riu Tet i l'aiguavessant de Camporrells, i entre el camí que va de l'Hospitalet de la Perxa fins al pont de la Tet, al capdamunt del poble de Fetges.

[O]. Original perdut.

- A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 7.
 B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 8r.
 C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 16v-17r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 316-317.

Privilegi com lo dit Jacme atorga per devesa o pastura dels bestiaris dels hòmens de la villa ço és de l'ayua de la Tet fins a l'aiga que devalla de Camporrells e d'altres llochs¹⁰⁷

[N]overint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani per nos et omnes nostros damus et concedimus vobis univeris et singulis hominibus Podiiceritani et sucessoribus vestris in perpetuum dессesiam sive pasturam ad opus bestiariorum nostrorum de videlicet de la Tet usque ad aquam que descendit vel discurrit de Camporrells et sicut est de carreria superius qua recedit vel itur de Hospitali de Pertica usque ad pontem de la Tet qui est supra villarum de Fetges versus Ceritania quam desessiam sive pasturam volumus quod habeatis, teneatis et possidatis [f. 17r] nos et nostri prout includitur per terminos supradictos sine impedimento alicuius persone ad tenendum et pascendum ibi bestiarum vestra cuiuscumque generis sint et ad omnes nostras nostrorumque voluntates libere perpetuo faciendas sicut melius et utilius dici scribi potest et intellegi vel excogitari ad vestrum et vestrorum successorum bonum et sincerum intellectum ita quod aliqui alii homines preter vos et alios Ceritanie qui consueverunt ibidem miteri et tenere bestiarum sua non sint ausi ponere vel tenere ibi aliqua bestiarum quod qui decerit solvat nobis decem solidos Barchinone pro pena quociencumque illud facere atemptaverit sine voluntate nostra et nos vel vestri nuncii quod predicta pena possitis dicta bestiarum ac etiam pastores illa custodientes et res eorum pignorare et ipsa bestiarum et pastores predictos expellere et eicere similiter de predicta defesia¹⁰⁸ libere et sine alicuo periculo propria auctoritate. Quam penam volumus nostro vicario per vos tradi statuentes in super quod aliqui vestrum seu aliqui aliorum hominum Ceritanie non possitis in dicta devesia

107. Privilegi de lo rey en Jaume atorgua per devesa e pastura dels bestiaris dels hòmens de la vila, ço és, de l'aigua de la Tet fins a l'aigua devalla de Camporells y d'altres llochs, *al marge esquerre*. *Segueix* Sacada copia testimoniada con sello primero a 4 de enero de 1801, de que certifico Juan Ferran Sacasas, secretario.

108. Devesia a A.

ponere vel mitere aliqua alia bestiarum extranea nisi vestra propria bestiarum tantum quod qui fecerit penam predictam incurrat. Mandantes vicariis, baiulis, curiis et aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quod predictam omniam et singulam firma habeant et observent et faciant ab omnibus inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliquo modo seu etiam aliqua racione.

Datum Cervarie, .VI°. nonas madii anno Domini .M^o.CC^o.LX°. nono.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominis Montispesulani. Testes sunt R. de Cardona, Petrus de Berga, Iacobus de Cervaria, Raimundus de Urgeo, Berengarius de Podioviridi.

Sig+num Michaelis Violera qui mandato domini regis hec scribi, fecit loco, die et anno prefixis.

8

1269, octubre, 9. Perpinyà

Jaume I el Conqueridor, atesa la discrepància que hi ha entre els prohoms i els habitants de Puigcerdà sobre la forma de cobrar les quèsties i les talles, disposa que la determinin sis delegats elegits de forma conjunta pels prohoms i pel comú de la vila.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 5.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 6.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 17r-17v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 312-313.

Privilegi con lo dit rey en Jacme atorga a la villa que sobre les talles de sou per libra aguessen a fers sis hòmens, dos de ma maior, dos de ma minyana e dos de menor

[N]overint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani. Attendentes quod inter proboshomines et universitatem ville Podiiceritani erat contencio super tallis faciendis de peytis sive questiis, redempcionibus exercitum et cavalcaturum et de aliis regalibus et vicinalibus exactionibus, volentes ipsam contencionem

removere ab eisdem per nos et nostros volumus et statuimus perpetuo quod quodcumque aliqua tallia fiet in villa Podiiceritani tam de regalibus ^[f. 17v]¹⁰⁹ quod vicinalibus exaccionibus fiat in hunc modum videlicet, quod probi homines et universitatis ville Podiiceritanu in simul eligant sex bonos homines ex ipsis scilicet duos de maioribus, duos de mediocribus et duos de minoribus, qui sex prestito iuramento primitus ab eisdem super crucem Domini et Sancta Dei Evangelia quod in facto tallie se habeant fideliteratque bene, ipsam talliam faciant prout eis bene et legaliter videbitur faciendum. Et sic perpetuo fiant tallie in villa predictam Podiiceritani et non aliter non obstante carta aliquid in contrarium per nos facta, videlicet quod tallie fierent in villa predictam per solidum et per libra. Mandantes vicariis, baiulis et aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quod dictum statutum nostrum et concessionem nostram firmam habeant et observent et non contraveniant ullo modo nec aliquem contravenire permitant aliqua racione.

Datum Perpenniani, .VII°. idus october anno domini .M^o. CC^o. LX°. nono.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominis Montispesulani. Testes sunt Gaucerandus de Pinos, R. de Urgio, Dalmatius de Castronovo, Sancius Martinus de Oblitis.

Sig+num Bartholomei de Porta qui mandato domini regis hec scripsi et clausit loco et anno prefixis.

9

1270, maig, 20. Perpinyà

L'infant Jaume, fill de Jaume I el Conqueridor, atenen els bons serveis prestats pels prohoms i habitants de Puigcerdà, confirma tots els privilegis que fins aleshores els havien estat atorgats pels seus predecessors.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 3v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 4.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 17v-18v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 309-310.

109. Talls com se deuen fer, *al marge superior esquerre*.

Privilegi com lo infant don Jacme confirma tots privilegis atorgats a la villa specialment aquell de les fires¹¹⁰

[N]overint universi quod nos infans Iacobus, illustris regis Aragonum filius heredes Maioricarum et Montispesulani, Rossillionis, Ceritanie ac Confluentis. Attendentes et considerantes multa grata servicia que vos probi homines et tota universitas ville Podiicerdani nobis multociens exhibuistis, gratis et mea liberitate per nos et nostros laudamus et confirmamus vobis et vestris successoribus in perpetuum illam donacionem et concessionem quam illustris dominus Ildefonsus quondam bone memorie rex Aragonum vobis fecit et concessit, scilicet quod forum sive mercatum sicut consuetum est sit semper infra villam Podiicerdani in loco ubi nunc est, ita quod illud de cetero non mutetur nec astringatur nec etiam peioentur. Item quod nullus nisi sit populator et habitator dicte ville Podiicerdani sit ausus in dicta villa vendere pannos sive solas sive carnes pro [f. 18r] talio¹¹¹ sive ad talium nec tenere tabulam. Item concedimus et confirmamus vobis et vestris nundinas quas habetis in festivitate sancte Marie augusti et Omnium Sanctorum ita quod omnes ad dictas nundinas venientes et ibi stantes et inde reduentes sint sub nostro guidatico speciali. Item concedimus et confirmamus vobis et vestris ut habeatis et accipiatis per omnia loca terre Ceritanie ligna, aquas et pascua libere, que quidem omnia sunt iam sunt vobis concessa per dictum dominum Ildefonsum cum instrumento prout in dicto instrumento hec lacius continentur. Item confirmamus vobis et vestris quoddam privilegium vobis concessum ab illustrissimo domino rege patre nostro in quo scilicet privilegio sunt vobis remisse exorquie, intestie et cugucie et quod possitis pignorare debitores vestros extra dictam villam commorantes ad solvendum vobis debita que vobis debeant, facta tamen primo ter fatica in nostro vicario Ceritanie.

Item concedimus vobis et vestris quod villam Podiicedani nec aliquid de suis terminis aut pertinenciis au[t] vos ibidem commorantes alicui militi seu homini alii aut mulieri non dabimus ad tem-

110. 13 de juny de 1270. *Segueix* Hic ... de francha la queremonia infra ... Ítem de confirmació [escrivania], *al marge esquerre però no es llegeix bé perquè la tinta està esvaïda.*

111. De esta clausula de ferias se libró testimonio con sello en 28 de abril de 1787, registrado certifico Juan Ferran Sacasas, escrivano, *al marge esquerre. Hi ha una mà dibuixada que indica la nota; Guiatge de firas i per pascuarium bestiarum, al marge dret.*

pus vel in perpetuum nisi successoribus nostris. Item confirmamus et concedimus vobis et vestris privilegium et concessionem vobis factam a predicto domino regre patre nostro super facto scribanie Podiicerdani prout melius et plenius in dicto instrumento privilegii continetur. Item confirmamus et concedimus vobis et vestris privilegium vobis concessum a domino rege patre nostro scilicet quod nullus possit in vella novo que modo fecistis in circuitu ville Podiicerdani construere domos vel aliquod hedificium nec nos vel nostri possimus aliqui vel aliquibus de dicto valle partem aliquam dare vel satabilire ad censum, sed sit semper vallum pro fortitudine dicte ville, et quod nemo extra predictum vallium possit hedificare seu construere domos sive aliquod aliud hedificium dum in dicta villa infra dictum vallum de novo factum, spacium inveniatur ad dandum et populandum in quo possint construhi et edificari domos. Item concedimus vobis et vestris quod si aliquis vestrum requisitus fuerit per baiulum Podiiceritani ad querimoniam alterius vel etiam per dictum baiulum in civili causa et ille qui fuerit requisitus petat dilacionem pro satisfatione prestanda baiulo dicte ville, quod doctus baiulus debeat sibi concedere dilacionem in hunc modum: [f. 18v] de mane usque ad vespere et de vespere usque in mane, et interim non detineatur captus nisi esset persona suspecta de cuius fuga verisimiliter suspicetur. Item concedimus vobis et vestris quod quilibet vestrum possit guidare in villa Podiicerdani debitores alterutrius vestri donec creditor fecerit preconitari quod suus debitor non guidetur. Item concedimus vobis et vestris quod quicumque vestrum accaptaverit deinceps aliquid patium sive solidum ad construhendum domos, quod accaptator teneantur demitetere viam ad noticiam consiliarum proborum hominum dicte ville. Concedimus et confirmamus vobis et vestris concessionem illam per dictum dominum regem patrem nostrum vobis factam cum instrumento super elongationibus debotorum que vobis debentur vel de cetero debebuntur, prout in dicto instrumento quod a dicto domino rege habeatis plenius continetur. Mandantes baiulo Podiicerdani et vicario Ceritanie et universis aliis officiliabus dicti domini regis patris nostri et nostri presentibus et futuris quod predicta omnia et singula a nobis vobis laudata et concessa observent et faciant inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione.

Datum in Perpeniano, .XIII°. kalendas iunii, anno Domini millessimo .CC^o. septuagesimo.

Sig+num infantis Iacobus, illustris regis Aragonum filii, heredis Maioricarum et Montispesulani, Rossillionis, Ceritanie ac Confluentis. Testes sunt: Ermengaudus de Urgio, Aries [Juanys], Gasconus de Castellot, Eimericus de Pulcrovicino, A. de Lupiano.

Sig+num Petri de Calidis qui mandato domini infantis Iacobi pro Petro de Capellades, notario suo, hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis.

10

1272, maig, 17. Agramunt

Jaume I el Conqueridor atorga a Pere Llop de Puigcerdà un pati situat al costat de l'església de Puigcerdà. Afronta amb la casa de Bernat Rovira, fuster.

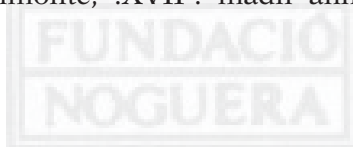
[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 18v-19r.

Privilegi com lo rey don Jacme atorga a en Pere Llop de Puicerdà un pati de terra

[N]os Iacobus Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros damus et concedimus tibi Petro Luppi de Podiicerdano et tuis in perpetuum quoddam patium terre in vallo Podiicerdani iuxta ecclesiam et extra murum dicte ville, videlicet quatuor braciatas in latitudine et quatuor in longitudine contiguas domibus Bernardi Rovira, fusteriis, ad censum illum videlicet quem alii qui ibidem habent domos ex donacionem nostra nobis donant et dare tenentur pro qualibet braciata volentes et concedentes tibi et tuis quod dictum patium terre habeatis ad faciendum et construhendum [f. 19r] ibi domos. Et ad dandum, vendendum, inpignorandum vel aliter alienandum et ad omnes tuas et tuorum voluntates libere perpetuo faciendas et sicut melius dici et intellegi potest ad [tuum] bonum et servicium intellectum exceptis militibus, clericis et personis religiosis. Et salvo nobis dicto censu dominio laudamio et fatica.

Datum in Acrimonte, .XVII°. madii anno Domini .M^o. CC^o. LXX°. secundo.

11

1273, juny, 19. Algesires

Jaume I el Conqueridor confirma als habitants de Puigcerdà els termes de les pastures i deveses que el seu avi, el rei Alfons I, els havia concedit, excepte els compresos en el conveni establert amb el monestir de Poblet.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 4v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 5.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 19r-19v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 310-311.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma als hòmens de Puigcerdà tots termes de deveses e pasturas donats a la villa per lo rey Nanfos¹¹²

[N]overint universi quod nos Iacobus Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, per nos et nostros laudamus, concedimus et confirmamus vobis universis et singulis hominibus habitatoribus¹¹³ Podiicerdani et vestris successoribus presentibus et futuris in perpetuum omnes terminos defessias et pasturas ubicumque sint et quemcumque vel quos vel quas, nos et illustris rex Ildefonsus quondam bone memorie avus noster et alii antecessores nostri, vobis et vestris antecessoribus dedimus et concessimus cum cartis quas inde habetis prout in ipsis cartis melius et plenius continetur et etiam omnes alios et alias quos et quas vos tenetis et possidetis et habere et possidere debetis iusto titulo, non obstantibus aliquibus privilegiis, concessionibus, donationibus, litteris aut etiam comissionibus alicui vel aliquibus in contrarium per nos factis vel concessis, super hiis que vobis confirmamus ab illo tempore citra quo nos et predicti antecessores comissiones nostri vobis dedimus et concessimus predicta que privilegia, concessiones et alia per hoc presens instrumentum vel confirmationem expresse et ex certa sciencia revocamus quamvis etiam aliquis processus sit habitus per dictas comissiones aut illo videlicet tempore citra quod nos et predicti antecessores

112. Hic pro questione de agua, *al marge esquerre*.

113. Habitatoribus, *afegit a la interlínia*.

nostri vobis dedimus et concessimus predicta, ut est superius iam dictum, excipimus tamen de istis illa super quibus contendebatis cum monasterio Populeti de quibus nos fecimus compositionem inter vos et dictum monasterium. Mandantes vicariis, baiuliis et universis aliis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris quod omnia supradicta et singula firma habeant et observent et in alio non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua racione, ymmo vos et vestros et quemlibet vestrum protegant, manuteneant et defendant in possessione et iure omnium predictorum si de nostra confidunt gratia vel amore.

Datum Algeçire, .XIII°. kalendas iulii, anno Domini .M^o.CC^o. LXX° III°.

Sig+num Iacobi Dei gratia regis Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et ^[f. 19v] domini Montispesulani. Testes sunt Petrus Marti de Luna, Fferricius de Liçana, Ugo de Balcio, Blasco Maça, Egidius de Rada.

Sig+num Simeonis de Sancto Felicio qui mandato domini regis predicti hec scribi fecit et clausit loco die et anno prefixis.

12

1276, març, 21. València

Jaume I el Conqueridor concedeix als habitants de Puigcerdà el privilegi que no els empresonin pels deutes o danys que prometin satisfer, llevat dels crims que mereixin la pena de mort, mutilació de membres o altres penes de sang.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 5.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 6.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 19v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 311-312.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma a la villa aquell privilegi per lo rey Nanfos atorgat a la villa que totom que fos pres de la villa hagues a ser donat a ferma¹¹⁴

114. Sobre los qui seran presos per lo veguer los aia de traure mauleuta y altre privilegi al libre de provisions, *al marge esquerre*.

[Nos] Iacobus Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, ffidelibus suis vicario Ceritanie et baiulo Podiicerdani tam presentibus quam futuris salutem et gratiam. Noveritis nos confirmasse universitati ville Podiicerdani illud privilegium quod eis olim concessit Alfonsus rex Aragonum bone memorie avus noster super non capiendis, aliquibus hominibus qui vellent satisfacere de parendo iuri prout in ipso privilegio plenius continetur. Ita videlicet quod aliquis homo Podiicerdani non capiatur vel demaneatur¹¹⁵ captus aliqua ratione vel causa dummodo possit assecurare et assecuret ydonee in posse curie nostre Podiicerdani facere suis querelantibus iusticie complementum nisi fuerit acusatus, denunciatus seu convictus pro facto criminis pro quo penam mortis vel emutilacionis membrorum aut alia penam sanguinis sustinere deberet. Quare¹¹⁶ nostra damus vobis firmiter quatenus predictum privilegium et omnia predicta prout superius continetur observetis et observari faciatis dictis hominibus Podiicerdani et contra predicta eos non capiatis, detineatis vel agravetis si de nostri considitis gracia vel amore.

Datum Valencie, XII° kalenda aprilis, anno Domini .M^o.CC^o. LXX°. quinto.

13

1276, març, 21. València

Jaume I el Conqueridor fa un aclariment respecte als saigs. Quan fan citacions, embargaments o acompleixen altres funcions pròpies del seu ofici, els han de creure de paraula. Llevat d'aquests casos, el seu testimoni s'ha d'equiparar al de qualsevol altra persona.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 5v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 6v.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 19v-20r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", p. 313.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga a la villa que los saigs no sien creguts de llur paraula sinó sobre citacions e amparas

115. Nec retineatur a A.

116. Quare mandamus vobis firmiter a A.

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispeulani, ffidelibus suis vicario Ceritanie et baiulo Podiicerdani tam presentibus et futuris salutem et gratiam. Cum intellexerimus nos cum carta nostra mandavisse quod sagiones nostri credantur de omnibus que dixerint sue simplici verbo et sine testimonio aliorum, facimus vobis sciri quod nos non intelliguimus nec volumus quod sagionibus nostris credatur suo simplici verbo nisi super citacionibus et emparamentis [f. 20r] factis et aliis pertinentibus ad eorum officium tantum, sed super aliquibus aliis que contra aliquam persona dicant vel proponant ipsi sagionis volumus eorum dictis vel verbis nisi sicuti dictis et verbis aliorum hominum fidem aliquam adhiberi. Quare mandamus vobis quatenus predicta de cetero observetis prout superius continetur et non contraveniatis nec aliquem contravenire permitatis aliqua racione non obstante mandato aliquo a nobis in contrarium impetrato et hoc aliquatenus non miteris si de nostri confiditis gracia vel amore.

Datum Valencie, XII°. kalendas aprilis, anno Domini .M^o. CC^o. LXX°. quinto.

14

1277, gener, 1. Perpinyà

Jaume II de Mallorca confirma als habitants de Puigcerdà els privilegis concedits fins aleshores i els afranqueix de pagar per raó del seu empresonament al batlle, saig o carceller. Mana als oficials reials que jurin davant els prohoms de la vila que exerciran fidelment els seus càrrecs i estableix el salari que han de percebre els notaris en concepte de transcripció d'escriptures.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. núm. 12.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 5v-6r.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 7.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 20r-20v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 313-314.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma tots privilegis e costumes de la villa e com nengú hom de la villa no és tengut pagar carcellatge e mas conté d'altres coses¹¹⁷

117. Scarcellatge, *al marge esquerre*; Forma de com deuen jurar lo veguer, jutge o saig ..., *al marge dret*.

Noverint universi quod nos Iacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie, dominus Montipesulani, per nos et nostros laudamus et confirmamus vobis universis hominibus ville Podiicerdani presentibus et futuris omnia privilegia et omnes consuetudines a nobis et a predecessoribus nostris vobis concessas seu quibus actenus usi fuistis usque nunc. Preterea modo de gracia speciali concedimus vobis et vestris quod quicumque de cetero capti fuerint vel detinebuntur in curia baiuli Podiicerdani, si de iure vel per compositionem non fuerint puniti, non teneantur nec debeant dare vel solvere racione custodie carceris aliquid baiulo vel sagioni vel illi qui custodit carcerem. Concedimus etiam vobis et vestris quod officiales nostri qui per tempore fuerint in villa Podiicerdani quotiescumque mutabuntur per nos et successores nostros debeant iurare in presencia proborum hominum dicte ville quod in officii sibi commissis debeant se fideliter genere et habere. Item concedimus vobis et vestris quod pro transcriptis actorum curie nostre Podiicerdani non teneamini dare neque¹¹⁸ solvere scriptori dicte curie nisi sex denarios pro medio folio papyrus scriptus ex una parte tantum et pro transcriptis testium predictorum in dicta curia duos denarios et non amplius. Mandantes baiulo ville Podiicerdani et vicario Ceritanie et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predicta omnia et singula firma habeant et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua racione.

Datum in Perpeniano, kalendis ianuari anno Domini .M°.CC°. LXX°.VI°.

Sig+num Iacobi Dei ^[f. 20v] gratia regis Maioricarum, Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani. Testes sunt Iaufridus, vicecomes de Rochabertino, Ermengaudus de Urgio, Guillelmus de Pano, vicarius Rossillionis, Eymericus de Pulcrovicino et Arnaldus de Lupiano.

Sig+num Petri de Calidis qui mandato domini regis hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis.

15

1281, desembre, 1. Perpinyà

Jaume II de Mallorca mana al batlle i al jutge de Puigcerdà que no imposin penes als vilatans per causa dels deutes fins passats

118. Batlles, *al marge dret*.

cinc anys, excepte si es tracta de deutes relatius a les rendes reials o al seu preu.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 7v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 9.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 20v.

Privilegi com lo rey en Jacme affranquí per cinch anys los hòmens de la villa de tots talls e questas¹¹⁹

Noverint universi quod nos Iacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie, dominus Montipesulani. Attendentes quod propter intendum quod contigit in villa Podiicerdani hominibus dicte ville et dapnam plurimam sunt illata et nostra intercesit in tali casu dicte ville compati et etiam subvenire. Ideo volentes dicte ville [graciam] facere per nos et nostros cum hoc presenti instrumento nostro enfranquimus et franchos ac liberos facimus universos homines dicte ville Podiicerdani et qui se et ad [comunitatem] eorum spectant, presentis et futuris, a questia seu questiis a feste scilicet Natalis Domini primo venturo usque ad quinque annos continuos et completos. Ita quod infra dictos quinque annos, homines dicte ville nullam questiam seu questiis nobis vel nostris dare tenere ratione aliqua teneantur immo cum omnibus bonis eorum sint inde per totum dictum tempus liberi penitus et immunes. Mandandes baiulo Podiicerdani et vicario Ceritanie ac universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predicta fraquitatem et immunitatem observent per totum dictum tempus et penitus faciant ab omnibus observari.

Datum in Perpeniano, kalendas december, anno Domini .M^o. CC^o. octuagesimo.¹²⁰

16

1282, octubre, 7. Barcelona

L'infant Alfons (Alfons II) d'Aragó atorga als habitants de Puigcerdà protecció i guiatge als homes, bestiar i béns als seus dominis fins a la festa de la Pentecosta.

119. A, al marge esquerre.

120. Marcha, al marge esquerre.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 20v-21r.

Privilegi com lo rey Nanfos primogenit d'Aragó atorga los homens de Puigcerdà que menants e guardants lur bestiar fossen salvos per tota la terra de tota penyora e marcha

Infans Alfonsus illustris regis Aragonum, primogenitus eius vices gens. Universis et singulis officialibus et subditis dicti domini regis et nostris ad quos presentes pervenerit. Salutem et gratiam. Cum homines de Podiiceritano dicant se velle adducere seu miteri bestiarium pro pascendo in terra domini regis patris nostri et non concessimus quod adducentes et custodientes ipsum bestiarium et etiam mitentes ipsum et omnia bona eorum sint salva ab omni pignore sive marcha usque ad festum Pentecostes et de inde quamdiu placitur dicto domino regi et nobis mandamus vobis quatenus dictos [f. 21r] mitentes et ducentes ac custodientes bestiarium supradictum vel eorum bona non impediatis detineatis vel etiam pignoretis vel impediri ab aliquo detineri seu pignorari ab aliquo permitatis per totum dictum tempus nec etiam ulterius quosque dictus dominus rex inde nos ipsum guidaticum revocarevimus culpa¹²¹ vel debito alieno nisi tamen ipsi principalis fuerint debitores vel fideussores pro aliis obligati immo manuteneatis et defendatis eisdem et eorum bona prout de iure fuiter faciendum ipsis tamen facientibus de se querelantibus iustice complementum et solventibus iura que solvere teneantur.

Datum Barchinone, nonas octobris anno Domini .M^o. CC^o. LXXX°. secundo. Sig+num.¹²²

17

1288, gener, 31. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, afranqueix un pati, que produïa un cens de catorze diners, situat al costat de l'església i fora muralles, a Bernat Rovira per eixamplar el cementiri.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 21r.

121. *Segueix un espai en blanc.*

122. *No hi ha les signatures.*

Privilegi com lo rey en Jacme affranquí un pati d'en Bernat Rovira de quatorze diners de cens que li fahia

Noverint universi quod nos Iacme, Dei gratia rex, comes Rosillionis et Ceritanie, dominus Montipesulani, per nos et nostros ex certa sciencia damus, concedimus et remittimus probis hominibus et universitati ville Podiicerdani presentibus et futuris illum censum quatordecim denarium censu alium quem recipiebamus et recipere consue[vi]mus in quodam patio terre in vallo Podiicerdani iuxta ecclesiam et extra murum dicte ville que censum Bernardus Rovira, fusteri dicte ville, nobis faciebat pro patio predicto. Remittimus etiam et donamus dictis probis hominibus et universitati ius quod racione dicti census et laudimium et fatica quod et quam in dicto patio nobis pertinebat et poterat pertinere. Ita scilicet quod dictum patium dicti probi homines et universitatis habeant ad auccumentandum cimiterium commune ecclesie dicte ville et addendum illud dicto cimiterio volentes et concedentes quod pro dicto patio dictus census nobis vel nostris ulterius non prestatur nec solvatur ymmo sit semper inde franchum et liberum ad usum ac provicium cimiterii supradicti. Mandantes baiulo Podiicerdani et vicario Ceritanie et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predicta concessionem nostram firmam habeant et observent et non contraveniant nece alique contravenire permitant aliqua racione. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum presentem cartam sigillo nostro pendenti fecimus comuniri.

Datum in Perpeniano, .IIe. kalendas febrerii, anno Domini millesimo .CC^o. octuagesimo septimo.

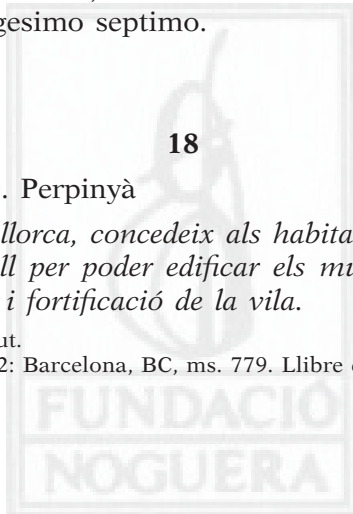
18

1291, novembre, 20. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, concedeix als habitants de Puigcerdà que facin sisa o tall per poder edificar els murs, torres i baluards per la defensió i fortificació de la vila.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 21v-22r.

[f. 21v] **Privilegi com lo rey en Jacme atorga als hòmens de Puigcerdà que per hedificació e obra dels murs poguessen posar sise o tall**¹²³

Iacobus, Dei gracie rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, ffidelibus suis baiulo ville Podiicerdani et vicario Ceritanie ac universis aliis officialibus et subditis nostris per totam terram Ceritanie presentibus et futuris ad quos presentes pervenerint. Salutem et gratiam. Cum nos mandavimus et statuerimus quod dicta villa Podiicerdani que capud esse [dinositur] tocius terre Ceritanie operetur et clauditur muris, turribus et vallatis pro deffensione et fortitudine dicte ville et iam ipsa opera incepta sint fieri et in parte processum fuit in eisdem. Noveritis quod ex parte consiliariorum et proborum hominum dicte ville et universitatis eiusdem nobis per Poncium de [Vi] et Petrum Ioveri ad nostri presencia missos exitit suplicatum quod cum dicta opera sint multum sumptuosa et que plures requirunt expenssas et requirere oportebit super eisdem faciendis et construendis dignaremur proinde qualiter et melius possit adhiberi consilium ad facienda dicta opera et complenda. Unde nos habita supradictam supplicationem diligenti deliberacione volumus et ordinamus quod in dictam villa percipiatur et levetur cizia de omnibus rebus que ibi in dicta terra Ceritanie vendentur et ementur secundum et per eundem modum et formam quibus dictam cizia colligitur et levatur in villa Perpeniani. Ita quod quitquid de dicta cizia habebitur et racione eiusdem haberi potint et debet ponatur et convertatur in [expensam] operum predictorum tamen et non ad alios usus volumus etiam et concedimus quod cizia que percipitur et habetur ab hominibus dicte ville Podiicerdani et terre Ceritanie de hiis que vendunt et [emmunt] in Perpeniano et terra Rossilionis reducatur et ponatur ad dictas expensas operum dicte ville Podiicerdani sicut illa dari et solvi consuevit in operibus dicte ville Perpiniani non obstante ordinacione et concessione inde per nos facta hominibus Perpeniani. Et dictam cizia levare et percipi ac colligi volumus et concedimus per aliquos deputatos seu constitutos ad hos per probos homines dicte ville Podiicerdani ad opus scilicet dictorum operum tamen ab instanti festo Natalis Domini usque ad tres annos continuos et completos et etiam ad plures annos si de voluntate et assensu

123. A i una maneta dibuixada, al marge esquerre.

dictorum proborum hominum dicte ville Podiicerdani processerit et eis videlicet expedite. Quare mandamus nobis quatenus predicta ciziam per dictos probos homines dicte ville colligi levari et percipi permitatis et faciatis per totum dictum tempus supra forma predictam ac poni in operibus ^[f. 22r] supradictis et ad ipsam ciziam levandum et colligendum prestetis eisdem consilium et [iuvanne]. Volumus etiam et condecimus quod de rebus et mercibus quas homines Villefranche et terra Confluentis et Capciri et Baridani et de valle de Rippis vendent in dicta villa Podiicerdani et in terra Ceritanie recuperatur et levetur dicta cizia ad operum predictorum. Item, volumus et statuimus quod quicumque fraudem aliquam fecerit in dicta cizia dandi et solvenda bene et fideliter amitat rem seu res de quibus et per quas [degriavitur] et fraudem fecerit et denunciator habeat inde terciam partem et opus ville Podiicerdani habeat reliquas duas partes. Et vos hoc distrengi faciatis sine iusticia et expensa et etiam compellatis ac compelli faciatis ad solvendum quitquid debetur de cizia supradictam in cuius rey testimonium presentes sigillo nostro pendentis iussimus comuniri.

Datum Perpeniani, .XII°. kalendas december anno domini .M^o. CC^o. nonagesimo primo.

19

1292, gener, 20. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, ordena que la vila de Puigcerdà sigui fortificada amb murs, torres i baluards, i que, com la barbacana, romanguin sempre en poder de la comunitat i que no puguin ser adquirits per ningú ni donats en emfiteusi.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 6.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 7v.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 22r-22v.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 314-315.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga als hòmens de Puigcerdà que les torres dels murs sien de la comunitat¹²⁴

124. Moralles y torres són de la vila. *En una altra lletra*: Moralles, torres y bastors són de la vila, *al marge esquerre*; A, *al marge dret*.

[N]overint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, constituimus et ordinamus quod villa Podiicerdani construatur et muniatur muris, turribus et vallatis pro fortitudine perpetua dicte ville. Notum esse volumus universis successoribus nostris presentibus et futuris atque per presentem cartam nostram volumus et statuimus ac etiam ordinamus quod turres facte et faciende in muris dicte ville sint semper de comunitate et universitate dicte ville pro deffensione et ad defensionem eiusdem et quod non possint per nos vel nostros nec per alios officiales nostros vel successorum nostrorum dari ad acapitum sive in emphiteosim alicui vel aliquibus, sed quod dicta comunitas et universitas dicte ville teneat et semper tenere debeatur dictas turres semper condirectas. Statuimus etiam et mandamus quod barbaquana que est intus dictam villam inter dictos muros et turres et domos eiusdem¹²⁵ ville sit semper in eo statu quo nunc est ad deffensionem dicte ville et murorum et turrium predictorum et quod non possit dari ad acapitum alicui vel aliquibus. Et si alicue dictarum turrium date sunt ad acapitum alicui vel aliquibus, quod dicta acapita revocentur et dicte turres reducantur ad ^[f. 22v] dictam comunitatem et quod precisa habita ratione dicti acapiti ipsarum turrium restituantur per baiulum nostrum dicte ville illi vel illis quibus fuerunt date ad acapitum dicte turres. Mandantes vicariis, baiulis et universis aliis officialibus presentibus et futuris quod predictam concessionem et ordinationem nostram firmam habeant et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. Et ad maiorem firmitatem et in testimonium predictorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti iussimus comuni.

Datum Perpeniani, .XIII°. kalendas februarii, anno Domini .M^o. CC^o. nonagesimo primo.

20

1293, febrer, 1. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, atorga als prohoms de la vila de Puigcerdà en feu totes les rendes de l'hospital d'Enveig.

125. Eiusdem, *afegit a la interlúnia.*

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 22v-23v.

Privilegi com lo rey en Jacme Ioha l'ospital d'en Enveg e tots los censos que pren¹²⁶

[N]overint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, recognoscentes quod hospitem elemosine vocate d.en Enveig ville Podiicerdani detinebat deciman de Lorano et quinque modios bladi quos dictum hospitem sue elemosina percipit singulis annis in decima de Iniudio et duo quartallia siliginis que Arnaldus Carbonelli de Pratis facit censualius quolibet anno dicte elemosine mansum etiam Raimundum Morerie de Turri ac mansum den Baders et bordam quam Raimunda Rivipulla et Arnaldus Escoher de Villanova tenent apud Flori quod dicta elemosina in terram Ceritanie detinebat etiam ipsam elemosinan undecim quartallia siliginis raseria ad rectam mensuram ville Podiicerdani que Raimundus Oliba de Eguils facit censualia singulis annis eidem elemosine que undecim quartalia Petrus de Vilalobent de Podiicerdano tunc procurator predictae elemosine emit a manumissoribus G. Clementis quodam de Podiicerdani de opus ipsius elemosine. Item domus leprosororum¹²⁷ ville Podiicerdani detinebat duas pecias terre in terminis Sancte Eugenie de Paranylols, altera quarum est in loco vocato Planum de Paillarols. Et affrontat ex duabus partibus in viis publicis et ex alia parte in petra alta et ex alia parte in via publica vocata de Querols et altera est in loco vocato via de Sancta Eugenia veteri et affrontat in ipsa via et in alia via publica qua itur de Podiicerdano apud Paranylols. Que omnia predicta tam dicta elemosina quam dicta domus leprosororum¹²⁸ habuerant et tenebant sine laudamento et confirmacione nostra et nostrorum predecessorum propter quod nos ea tamquam nobis de iure comissa cum essent feudum et de feudo nostro et nostrorum emperari feceramus et procurator nostro in negocio feudorum ipsa tanquam nobis comissa sibi peteret adiudicare. Tandem ad magnas preces ^[f. 23r] et supplicacionem consiliarium et proborum hominum dicte ville Podiicerdani volentes

126. Dècima de Llorà, dècima d'Enveig, *al marge esquerre*.

127. *Per leprosororum*.

128. *Per leprosororum*.

discedere a petitione dicte comissionis et super hiis eisdem gratiam face specialem per nos et nostros laudamus, concedimus et etiam confirmamus in feudum predictem elemosine et dicte domu leprosororum de Podiiceritano et dictis consiliariis et probis hominibus nomine et loco dicte elemosine et dicte domo leprosororum omnia predicta que dicta elemosina et predicta domus leprosororum ville Podiicerdani habent et tenent ut declarata sunt superius et expressa. Ita scilicet quod predicta elemosina seu procuratores eisdem ratione dicte decime de Lorano et quinque modiorum bladi decime iniudio et duarum quartalium siliginis censalium que dictus Arnaldus Carbonelli de Pratis facit dicte elemosine et pro mansis Raimundi Morerie de Turri et de Baders et pro dicta borda que est apud Flori dent et dare teneantur in signum domini et recognicionis feudi nostri predictorum semper nobis et nostris singulis annis in festo Natalis Domini viginti quinque [melgoriensis] censuales et quod pro supradictis .XI^a. quartalibus siliginis raseriis dent similiter et dare teneatur dicta elemosina seu procuratores eisdem semper nobis et nostris in dicto Natalis Domini quatuor solidos malgoriensis censuales singulis annis. Item dicta domus leprosororum seu procuratores eisdem in signum domini et recognicionis feudi nostri dent et dare ac solvere teneantur semper nobis et nostris singulis annis in dicto festo Natalis Domini pro dictis duabus peciis terre quatuor solidos malgoriensis censuales ultra illum censum quem dicta domus pro dictis peciis terre dare et facere consuevit pro laudimis autem predictorum superius expressorum que dicta elemosina tenebat et habebat ante empcionem factam a manumissoribus dicti Guillelmi Clementis quodam de supradictis undecim quartalibus recepimus et habuimus quadraginta libras malgoriensis. Item recepimus et habuimus de precio empcionis quam dictus Petrus Vilalobent fecit de dictis undecim quartalibus sex libras sex solidos et octo denarios malgoriensis de laudamio similiter dictarum duarum peciarum terre dicte domus leprosororum habuimus et recepimus sex libras tresdecim solidos et quatuor denarios malgoriensis de quibus quantitibus peccunie nos per paccatos tenemus et contentus ad nostram voluntatem. Remittimus etiam per nos et nostros dicte elemosine et dicte domui leprosororum et procuratoribus eorundem presentibus et futuris omnem necessitate petendi investituram dictorum ymmo quantum ad petitionem dicte investitate inde ipsos esse volumus penitus absolutos. Mandantes baiulo Podiicerdani et vicario Ceritanie et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predictam concessionem et confirmacionem firmam habeant

et observent [f. 23v] et non contraveniant nec aliquem contravenire perimitant aliqua racione. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Perpeniani, kalendas februarii anno Domini millesimo .CC°. nonagesimo tercio.

Sig+num Iacobi, Dei gratia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie et domini Montispesulani. Testes sunt Poncius de Guardiola, dominus de Caneto, Petrus de Fonolletto, Iacobus de Muredine, Bernardus Dalmacii, doctor legum et Arnaldo, baiuli iudices dicti domini regis. Sig+num Petri de Calidis qui mandato dicti domini regis hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis.

21

1293, maig, 29. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, atorga als prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà un pati prop de la porta de Querol perquè romanguí sempre en poder de la comunitat, de manera que ningú pugui adquirir-lo ni donar-lo en emfiteusi.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 23v-24r.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga a la villa un pati que és prop lo portal de Querol que fos públic

[N]overint universi quod nos Jacme Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani ad supplicacionem et requisicionem proborum hominum ville Podiicerdani nos et nostros concedimus probis hominibus et universitati dicte ville presentibus et futuris quod illud patium sive solum terre quod est in dicta villa infra portale vocatum de Queroll. Et dicto portali et muro dicte ville contiguo quod patium Rogerius Petri de Podiocerdano quod et Bertrandus Rovira de dicta villa adquisiverunt a Petro Galli quodam baiulo dicte ville pro domino rege Aragonum quodam patre nostro pro construhendis domibus ibidem vel aliis hedificiis remaneant semper et sit patium sive platea sine aliqua constructione seu hedificio quod in dicto loco si non possit set quod semper sit locus publicus et ad usum publicum hominum dicte ville et ad defensionem eiusdem non obstante dicta adquisi-

cione seu accapito quam dicti Rogerius Petri et Bertrandus Rovira a dicto baiulo quodam feciunt non obstante etiam confirmacionem per dictum dominum Iacobum regem Aragonum quodam patrem nostrum inde eis facta. Relaxantes etiam ex certa sciencia illos octo vel decem denarios censuales quos in dicto patuo et pro ipso perciperes conservamus annuatim. Statuentes etiam et ordinantes quod de cetero dictus locus seu patuo non possit dari alicui vel aliquibus ad accapitum seu in emphiteosim per nos vel successores nostros aut aliquos officiales nostros seu nostrorum set quod dictus locus semper remaneant et sit publicus ^[f. 24r] ut superius continetur. Mandantes vicariis, baiuliis et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predictam concessionem nostram firmam habeant et observent ut superius continetur. Et ad maiorem firmitatem omnium predictorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Perpeniani, .IIII°. kalendas iunii, anno Domini .M^o. CC^o. XC^o. tercio.

22

1301, abril, 28. València

Jaume II, rei d'Aragó, posa sota el seu guiatge i protecció els homes de la Cerdanya i els de Puigcerdà, juntament amb el bestiar i els béns, que vagin a Tortosa o que en vinguin.

[O]. Original perdut.

A. Trasllat autoritzat per Ramon Embertat, jutge ordinari de Cerdanya i Puigcerdà, el 29 d'agost de 1301: Puigcerdà, ACCE, perg. 43.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 24r.

Privilegi com lo rey en Jacme posa en salvagarda comanda e guiatge tots e sengles hòmens de Cerdanya e de Puigcerdà anants e vinents devers Tortosa llochs llurs bestiar¹²⁹

Nos Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie et Maiorice ac comes Barchinone, recipimus et constituimus sub nostra protectione comanda et guidatico speciali universos et singulis homines de Ceritania et de Podioceritano apud Dertusam vel alia loca terre

129. Marcha, *al marge dret*.

nostre cum bestiariis eorum venientes necnon bestiarum res et bona eorum que secum ducent in veniendo, stando ac etiam reddendo. Ita quod nullus de nostri confidens gracia vel amore audeat vel presuant homines ipsos et bestiarum aut eorum res capere, invadere, impedire, marchare, decimere, pignorarum seu molestare in aliquo loco terre et dominacionis nostre culpa, [crimene] vel debitis alinieis nisi homines ipsi sint culpabilis vel in eis principaliter vel fideuissorio nomine obligato nunc etiam in hiis causibus nisi prius in ipsis facta inventa fuerit de directo ipsis solventibus lezdas, pedagia et alia iura debita et consueta. Mandantes per presentes procuratoribus, vicariis, baiuliis et universis aliis officialibus et subditis nostris quod presens guidati cum nostrum firmom habeant, teneant et observent et contra eis tenorem homines iamdictos non agravent, impediunt seu molestent in personis, bestiariis aut rebus et bonis eorum predictis nec gravari impediri seu molestari per aliquos peciantur.

Datum Valencie, .IIII°. kalendas madii, anno Domini .M^o. CCC^o. primo.

23

1302, desembre, 21. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, concedeix als prohoms i universitat de Puigcerdà que, si algun habitant de la vila ven alguna cosa a un altre, a fiar, i aquest no paga dins el termini establert, el venedor pugui recobrar la cosa venuda i disposar-ne al seu criteri.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 15.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 19.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 24r-24v.

D. Trasllat autoritzat per Ramon Mauri, notari públic de Puigcerdà, el 12 de desembre de 1497: Puigcerdà, ACCE, perg. 44.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 330-331.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga a la villa que si algu vendrà alguna cosa a latre e no.l pagara que lo venedor que puxa recobrar

Noverint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, cum hoc nostro instrumento concedimus probis hominibus et universitati ville Po^[f. 24v] diicerdani presentibus et futuris quod quicumque ex dicta

universitate res suas quecumque ad credencia alicui seu aliquibus ad certum terminum sive tempus solvendas, et emptor seu emptores defficerent in solutionibus precii dictarum rerum certo termino conductio et comprehenso, quod dictus venditor proponatur aliis et sic pocior iure super habenda solutione precii dictarum rerum venditarum, dum tamen dicte res vendite penes emptorem vel eius herederis inveniantur et inveniri possint. Ita quod primo de dictis rebus venditis si penes emptorem seu eius heredes inveniri poterint, inde sibi satisfaciant. Mandantes vicario Ceritanie et baiulo et iudici ville Podiicerdani et universis aliis officialibus nostris quod predictam concessionem nostram firmam habeant et observent ut superius continetur absque aliqua contradiccione et impedimento in contrarium faciente. In cuius rei testimonium presens instrumentum sigillo nostro pedenti iussimus communiri.

Datum in Perpiniانو, duodecimo kalendas ianuarii, anno Domini .M^o. CCC^o. secundo.

24

1302, desembre, 21. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, eximeix els habitants de Puigcerdà del pagament de drets per qualsevol demanda de justícia presentada a la cort del batlle de la vila, si no és que durant els deu primers dies posteriors a la presentació de la demanda el deutor protesta per aquell deute.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 16v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 19v-20r.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 24v-25r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", p. 332.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga als homens de la villa que de deute simpla no sien forçats ni destrets si no que no sia fet lo [claz] e fet lo claz passats deu dies

Noverint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, volentes providere utilitati hominum ville Podiicerdani per nos et nostros ex certa sciencia cum hoc nostro instrumento concedimus probis hominibus et universitati eiusdem ville et singulis eiusdem universitatis presentibus et futuris quod de cetero de aliqua queremonia

que exposita fuerit coram baiulo et in curia baiuli dicte ville non adquiratur iusticia ipsi curie nec baiulus ipsius curie ipsam iusticiam petere seu exligere possit de queremonia expositis dicte curie infra decem dies a die dicte queremonie exposite computandos nec etiam post dictos decem dies nisi retrodamum sive querela instata fuit de quantitate seu re de qua primo fuit iam querela exposita quo reclamo seu instata querela facta in continenti iusticia solita sit dicte nostre curie adquisita de illa scilicet quantitate seu re de qua dicta querimonia fuit facta, secundum tunc modum et formam actenus in dicta curia usitatum. Volentes et concedentes dictis probis hominibus et universitati dicte ville Podiicerdani presentibus et futuris quod predicta concessio nostra eis et suis successoribus sub forma predictam in perpetuum fimiter observetur. Mandantes vicario Ceritanie et baiulo et iudici ville Podiicerdani et ^[f. 25r] universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod predictam concessionem nostram perpetuo firmam habeant et observent et non contraveniant nec aliquem contraveniencia permitant aliqua racione. Et ad maiorem firmitatem predicte concessionis nostre et in testimonium omnium premissorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum in Perpignano, .XII°. kalendas ianuarii, anno Domini .M^o. CCC^o. secundo.

Sig+num Iacobi, Dei gratia regis Maiorice, comits Rossilionis et Ceritanie et domini Montispesulani. Testes sunt Petrus de Fonolletto, Raimundus de Caneto, domicellus, Iacme de Muredine, miles, Berengarius de Calderiis, miles et Iacobus Catelli iudex dicti domini regis.

Sig+num Petri de Calidis qui mandato dicti domini regis hec scribi fecit et clausit loco, die et anno prefixis.

25

1303, novembre, 5. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, afranqueix els homes dels comtats de Baridà, Rosselló, Cerdanya, Conflent, Vallespir i Cotlliure del bovatge i de la gabella de la sal.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 25r-28r.

Privilegi com lo rey en Jacme afranquí la villa del bovatge e de la gabella del salí¹³⁰

Nomine Domini amen. Noverint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie ac dominus Montispesulani, prospicientes compassive pietans intuitu ob remedium anime nostre et in remissionem nostrorum et predecessorum nostrorum pactaminu homines nostre dicioni subiectos in terris nostris comitatum Rossillionis, Confluentis, Vallispiri et Cauquimliberi constitutos tam presentes quam posteros et non solum ipsos sed eorum dominos in personis eorum gravissime cuiusdam servitutis honore afflictos periter et atritos serviture scilicet que bovaticum nuncupatur quod adveniente regem seu dominio noviter in terris predictis ipse novis dominis levare et recipere consuevit. Cuisquidem bovatici levacio seu recepcio cum hiis que sequebantur ex ea tam in periuriis quam in penis quod ipsis periuriis infligendis bonus quam importabile inferebat. Quare nostro cordi vehementer insudebat a [tam gravibus] hominibus ipsos relevare subiectos et quietem ipsis placabile prepare [in spiritum] levitatis. Confidens per hoc deum habere propiciuim et salutem nostre anime et nostrorum procuratorem successorum et gratiam si quam dictis gentibus quod intulimus nos vel nostri antecessores aliquibus exaccionibus excedentes presenti relevancieone honoris quadam modo compensare. Id circo per nos et omnes successores nostros res seu dominos terrarum omnium predictorum seu aliquarum ex eis motu proprio regali munis[ciencia] largitatis affranquimus, damus,^[f. 25v] solvimus et diffinimus et quitamus omnibus clericis, religiosis et personis ecclesiasticis scilicet episcopis, abbatibus, prioribus, prepositis capitularis conventibus ac clericis aliis universis, baronibus, militibus et aliis universis [dominum] hominum et servorum habentibus hominum suorum nomine et etiam subiectorum recipientibus ac ipsis omnibus hominibus scilicet civibus, burgensibus, popularibus, plebeis, rusticis sive pagensibus ac aliis universis et singulis maculinis et feminis et specialiter hominem Perpeniani universitati pro tota villa Perpeniani et terra Rossilionis et Vallespiri et vallis de Pratis et Cauquilibri et vallis de Banyulis et singulorum ex eis et universitati hominum de Podioceritano per tota terra Ceritanie et Baridani et vallis de Ruppis et singulis ex eis¹³¹ et universitati hominum

130. De la imposició, *al marge esquerre*.

131. *Subratllat des d'et universitati hominum...*

Villefranche per tota terra Confluentis et Capciri et Donasan et singulorum ex eis ac omnibus aliis hominibus et feminis per dictas terras Rossilionis, Ceritanie, Confluentis et Vallispirii, Cauquilibri et aliarum terrarum et locorum predictorum et ibidem habitantibus vel habitantibus tam presentibus quam posteris et omnibus et singulis hominibus castra, loca, villas, terras, possessiones homines et feminas et alia bona mobilia vel immobilia habentibus vel imponeri habituris cuicumque status et condicionis existant. Et tibi tabellione publico infrascripto nomine omnium predictorum et omnium quorum interest vel interesse potest et poterit stipulanti et recipienti totam illam servitutem seu exactionem bovatici supradicti. Ita quod de cetero adveniente de novo rege seu domino in dictis terris bovaticum non levetur vel aliqua impositio vel exaccio vice vel loco illius per ipsum regem seu dominum novum ab hominibus supradictis seu rebus eorum nec ipsi reges seu domini novitur [habentes] successive [in perpetuum] levant nec recipiant bovaticum supradictum agentibus memoratis nec bonis eorum sed ab ipso bovatico et omnibus bovatici predicti servitatibus et gravantibus et appendicis nunc et in perpetuum totaliter sint immunes presentes et posteri cum omnibus bonis suis facientes per nos et omnes successores nostros reges seu dominos predictarum terrarum omnibus et singulis supradictis prelatibus, religiosis personis, ecclesiasticis et baronibus, magnatibus, militibus et aliis terrarum dominis nomine suorum hominum ac esse subiectorum et esse ipsis hominibus et subditis eorundem et dictis universitatibus et aliis hominibus supradictis et ^[f. 26r] eorum singulis et tibi scriptori publico infrascripto tamquam publice nomine omnium predictorum et aliorum omnium quorum interest vel interesse poterit stipulanti et recipienti pactum de non petendo bovatico supradicto vel aliqua impositione vel exactione iure vel loco illius ab hominibus supradictis masculinis et feminis cuicumque condicionis et status existant vel de bonis mobilibus seu immobilibus eorundem. Ymmo potius a servitute et exactione dicti bovatici liberi et immunes et franchi perpetuo remaneantur in [commulsa] servitus seu exaccio bovatici supradicti. Ita per hanc nostram remissionem radicitus sit extincta quod causa aliqua seu occasione nullatenus valant suscitari vel alia impositio seu exaccio vice vel loco aut occasione eiusdem. Verum quam non [est congruum] immo dignum ut tanta libertate donati tanque benefici minoris non ingrati aliqua vicissitudine referant et rependant et licet maiorem. Atendentes esse et considerantes quod ex hoc tollitur et extinguitur apud succes-

sores nostros omnes occasione seu materia murmurandi contra huiusmodi concessione et ordinacione libertatis predictem nos tractatu habito et sollempni consilo cum predictis prelatiis religiosiis personis, ecclesiasticis, magnatibus, baronibus, militibus et aliis terrarum et locorum dominis civibus, burgensibus, populatibus, plebeis et rusticis seu pagensibus et omnibus supradictis seu cum procuratoribus eorumdem ad hoc specialiter destinatis de consensu et voluntate fere omnium predictorum et in recompensacione et vice bovatico supradicti de voluntate eorum et concessione placabili. Imponimus, constituimus et ordinamus salmarium seu gabella salis in omnibus terris nostris predictis quas a dicto bovatico affranquimus scilicet Rossillionis, Ceritanie, Confluente, Vallispirio, Cauquonlibero et aliis supradictis terris donacionis nostre subditis quodquidem salmarium seu gabella salis ad nos pertineat et ad nostros successores in perpetuum. Ita quod in dictis terris superius expressatis nullus homo vel femina cuicumque status aut condicionis existant audeant sal vendere, emere, dare vel etiam alienare quoquomodo nisi gabelle nostre vel a gabella vel nisi dictum sal de gabella nostra et nostrorum regia habuerit quo [casu] possit per suo libito de sale semel gabellato ut voluerit vendere, dare et alienare. Item, adiutandum quod fraus seu capcio non possit comitti neque [machinari] in facto predictae gabelle. Stauimus etiam et concedimus per nos et successores nostros quod dicta gabella seu ^[f. 26v] redditus dicte gabelle [numquam] possit vendi sed illam nos et nostri successores teneamus et habendus tenere perpetuo ad manum nostram. Statuentes firmiter et discrete mandantes quod omnes homines dictarum terrarum [nostre] donacione subiectorum cuicumque status et condicionis fuintur teneantur dictum salmarium seu gabella salis regiam et constitutionis circa ipsam gabellam et salmarium per nos diligenti consilio ordenatas secundum formam et modum quos in constitutione inde facta lacius scriptos invenerit diligentissime observare. Ex[timantes] se debere incurrere penarum comissiones in constitutione nostra contentas si in aliquo contra nostram predictam ordinacionem eos venire contigerit ausu denique nos Iacobus dei gracia rex predictus volumus et mandamus [benigno] primogenito nostro Sancio necnon et aliis nostris Fferrando et Philipo et omnibus nostris et dictorum filiorum nostrorum successoribus ad quos predictae terre vel aliqua ipsarum forsita devenient quatenus predictum affranquimentum et immunitatem perpetuo observent et teneant et nunquam contra venire presumant directe vel indirecte seu per oblitum nec aliquod petere vel exigere quod vide-

retur esse in lesionem vel diminucionem aut detraccionem predicte libertatis seu concessionis nostre sed totis viribus predictam libertate debeant defendere et sint in locum dicti bovatici, salmarii seu gabelle predicte recepcione contenti. Nec non dictum salmarium seu gabella salis processu temporis [nunc] auccmentetur in provicium hominum predictorum et tocius terre nostre predicte declaramus, volumus et statuimus quod dictum salmarium seu gabella salis nobis et nostris successoribus valeant dum taxat mille libras Barchinone annuales seu in redditibus quitias scilicet mille libras deduet [excepcione] omnibus et avariis et libertatibus franchorum et aliis universis que inde levare congruum erit visum. Et quia non potest ad presens certissima taxacio fieri, videlicet in qua quantitate mensura salis debeant emi et vendi [nece] fieri ad huc equa distribucio quantitatis ut decem mille librer equo iudicio dividantur post sequentes tres annos aproxime instanti festo Sancti Michaelis septembris sequentes prout in nostra constitucione circa dictum salmarium edita continetur decimus esse taxandam formam precii supradicti quo tempus per experientia facti erit notum qualiter fuerit ordinandum. Et tunc in tali precio dictum sal equo [limite] incommutabiliter statuatur secundum dictarum mille librarum annualim rectam consideracione quod ulterius non vacillet salis precium supradictum sed perpetuo remaneat inmutandam itaque prepetuo auccmentum terrarum predictarum vel diminucionem vel propter salis caristina vel utilitate salis precium nom mutetur sed illa quanti^[f. 27r]tas et formam que tunc constitueretur debeat in perpetuum incommutabiliter per manere nece aliqua causa superveniente deinde possit nisi valeat inmutari. Promitentes quoque per nos et nostros successores predictum salmarium et salis gabella mantere perpetuo et servare et ea sale instructa tenere et facere temere cum complemento salis quod predictis terris omnibus susiciens habeatur nece interveniente casu aliquo [convenire]. Et ad maiorem omnium premissorum firmitatem ut premissa omnia et singula per nos et omnes dictos successores nostros inviolabiliter observentur premissa iurari fecimus vice nostra et in [animam] nostram per nobilem virum Petrum Gaucerandi de Pinosio et de eisdem omnibus iussimus feri publicum instrumentum quod bulla nostra pendenti plumbea fecimus comuniri. Nos igitur Petrus Gaucerandi predictus vice nomine et mandato ac in [animam] predicti domini regis iuramus predicta omnia per Deum Sacrosanctis .IIII^{or}. Dei Evangeliiis corporaliter tactis. Ad hec nos Sancius predicti domini regis primogenitus recognoscentes nos esse etatis ma-

iolem viginti annorum certificati de iure et de facto ex certa scientia et gratis non inducti metu vel vi aliquim videntes et repuntantes precedecima omnia et singula fore laudabilia et honesta ac deo et hominibus beneplacita et accepta omnia predicta et singula laudamus approbamus et ratificamus. Et ita totum ut in hac carta continetur nos et nostros omnes successores observatuos sincere bona nostra fide et sollempni stipulacione tibi scriptori publico infrascripto tamquam publice persone nomine omnium predictorum et aliorum quoeum interest vel interesse potest stipulanti et recipienti promitimus et etiam per Deum tactis corporaliter Sacrosanctis . IIII^{or}. Dei Evangeliiis spontane [iunimus]. Et nos Fferandus prefati domini regis filius scientes et recognoscentes nos esse maiorem etatis decem et octo annorum. Et nos Philipus prefati domini regis filius recognoscentes nos esse maiorem etatis quatordecim annorum non inducti dolo ni vel metu sed gratis ac spontanea voluntate prescripta omnia grata et rata acceptantes promitimus bona fidere nostra sollempni stipulacione tibi scriptori publico infrascripto stipulanti et recipienti tamquam publice persone nomine omnium predictorum et aliorum quorum interest vel interesse potest nos observatos inviolabiliter omnia et singula supradicta. Et sic iuramus per Deum et eis Sancta .IIII^{or}. Evangelia manibus nostris corporaliter tacta. Acta sunt hoc in camera regia castri Perpeniani domini nostri regis predicti et per ipsum dominum regem firmata, laudata et approbata et per dictum nobilem Petrum Gaucerandi necnon et per illustres ^[f. 27v] Sancium et Fferandum prefati domini regis filios laudata, approbata et firmata ac iurata ut superius continetur. Septimo decimo kalendis octobris anno Domini .M^o. CCC^o. Tercio. In presencia et testimonio reverendi in cristo patris domini Raimundi Dei gracia Elnensis episcopi, Bernardi Hugonis, archidiaconi Rossillionis in [Elnense] ecclesia, Raimundi Olivarii, Berengari de Argileris, canonocorum et R. G. sacer Sancte Domine Elnense ecclesie et venerabilum fratris G. Sancti Michaelis de Cuixano et fratris R. Arularum et fratris G. Sancti Genesii et fratris Petri Vallis de Bona et fratris Bernardi Sancti Andree de Sureda monasteriorum abbatum et de Raimundi de Careto Sante Marie de Corneliano et Bernardi Veciati Sancte Marie de Aspirano et R. Sancte Marie de Serrabona monasteriorum priorum et fratris Arnaldi de Saorra, prepositi et sindici monasteriorum Sancti Martini Canigonis et fratris Petri Berengari sindici monasteriorum Fontistigidi et fratris G. Bestort, sindici monasterio de Iavo et nobilium Raimundi de Caneto et Arnaldi de Castronovo, Petro de Podio, Ermengalldi de Lu-

piano, Ademari de Mosseto, Petri de Sancto Martino, Bernardi de Montelauto, Berengari de Cauderiis, Petri de Perietibus tortis, Raimundi de Alamano, Guillelmi de Alamano, Arnaldi de Sancto Marciali, Berengari de Ulnus senioris et Berengari de Ulnus fillii [quondam] Bernard de Ulnus et Arnaldi de Luppiano, militum et Petri de Genseto procuratoris ad hec specialiter destinati per nobilem Bernardi de Sono et Petri Adalberti, Guillelmi Hominis Dei, Vitalis [Grimaldi] et Hugeti Sabors, burgensium et sindicorum universitatis hominum ville Perpiniani et Raimundi Vitale, iuresperiti, Simonis Catelli et Petri Solaç, sindicorum universitatis hominum Podii-cerdani et Fferari Oliverii et Guillelmi prepositi sindicorum universitatis hominum Villefranche Confluentis et Petro Amorosii et Bernardi Torroni, sindicorum universitatis hominum Cauquilibera. Qui syndici per dictas suas universitatis constituti sunt ad acceptandum dictam gratiam remissionis dicti bovatici et ad approbandum et ratificandum dictum salmorum seu salis gabella ut in suis sindicatibus de quibus fidem fecerunt per publica instrumenta plenius continetur. Et etiam fuerint ad premissa omnia presentes plures alii clerici et religiosi, miltis et alii proles homines post que die martis que dicitur quinto decimo kalendis octobris anno predicto inclitus dominis Philipus predicti domini regis filius existentes in domo de Bayollis laudavit, approbavit et etiam ^[f. 28r] iuravit predicta omnia ut superius continetur convocatis presentibus testibus Raimundo Guillermi sacrista Elnensis, Arnaldo Massoti, sagrista Perpiniani, [A rare], Arnaldo de Villagranada, milite, fratre Berengario de Alamano, sacerdote et fratre Petro Fusterii, de ordine Hospitalis Sancti Iohannis, Bernardi Çabaterii, sacerdote, Bernardo G. de Claytano, domicello, Petro de [Muredem], Raimundo G. de Villamala et Iohanem de Ultracalmis, clericis. Ego Fferarius ça Parra hanc carta scripsi mandato notarii insfrascripti et rasi et emendati in .XXX^a. linea ubi dicitur «Petri Berengarii». Post premissa vero nobilis vir Arnaldus de Corsavino per se et nobile viro Gaucerdando de Cabrencio consanguineo suo a quo habebat mandatum specialem et auctoritatem in hanc parte de quo mandato contat per quandam literam papiream sigilla tam sigillo dicti nobilis Gaucerandi quam hostendit mobilis Arnaldus de Corsavino preffatus cum ipsi nobiles non consencissent nec consensum et voluntatem suam expresso prestatissent ad huc constitutioni dicti salmarii seu salis gabelle et aliis supradictis. Idem nobilis Analdus de Corsavino nomine suo et dicti nobilis Gaucerandi constitutus in presencia prefati domini regis in camera regia castri Perpiniani domini regis

expresse consenciens supradictis omnibus et singulis eadem omnia et singula supradicta laudavit, approbavit et ratificavit mensis novembris anno predicto quo dicitur .M^o. CCC^o. tercio. Presentibus testibus nobili Raimundo de Caneto, Iacobo de Muredum, Berengario de Calderis, militibus, Raimundo G. sacrista Elnensis, Bernardo Dalmacii, legum doctore, Arnali Baiuli et Iacobo Catelli, iureperitis, Guillelmo de Podio [Orpheil] et Petro de Calidis et meo dicto Laurencio Plasense, scriptore publico Perpeniani cuius mandato ego dictus Fferrarius ça Parra hec omnia scripsi.

Ego Laurencius Plasensa scriptor publicum Perpeniani requisitus et mandatus hanc carta scribi fecit et suprascripti in .XXIII^a. linia «fore» et in linia .XXV^a. «[persone]» et clausi et subsinavi meo publico et solite sig+no.

26

1304, novembre, 2. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, estableix el salari que els notaris de la cúria de Puigcerdà podran percebre pels testaments i els inventaris de béns que han lliurat a la vila de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 20r-20v.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 22r-23r.

C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 28v-29r.

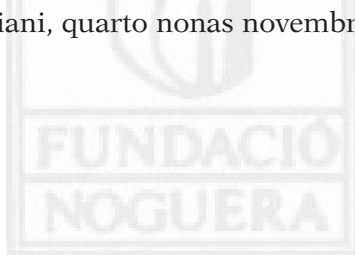
GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 337-338.

Privilegi com lo rey en Jacme tatxa les scriptures dels scrivans de la Cort

[N]overint universi quod nos Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie ^[fol. 28v] et dominus Montispesulani, per nos et nostros et omnes successores nostros ordinamus et irrefragabili ac perpetua constitutione statuimus quod pro testamentis et inventariis que conficiuntur per notarios curie Podiicerdani recipiantur talia precia seu salaria qualia recipiuntur in curia baiuli Perpiniani pro testamentis et inventaris que conficiuntur inibi. Videlicet quod si inventarium seu redactum in modum de bonis alicuius contineat tantum scripturam quantam qius testamentum pro precio seu salario talis inventarii, recipiatur et solvatur tale salarium seu precium quale solutum seu debitum fuerit ex testamento premissis. Si vero inventarium contineat duplicatam scripturam, duplex precium

detur. Si vero triplicatam scripturam, triplex precium detur et sic deinceps taxetur precium inventariorum iuxta tenorem eorum, facta collatione ad tenorem testamentorum quorum testamentorum precia sunt hec: pro testamento decem millum solidorum vel plus, dentur septem solidi et non plus. Si vero sit testamentum infra decem milla solidos usque ad quinque milia, dentur quinque solidi et non plus. Si vero infra quinque milia, dentur pro singulis mille solidis duodecim denarii. Si vero testamentum minus mille solidorum, dentur inde decem et octo denarii, nisi testamentum esset centum solidorum vel minus, et tunc non dentur nisi duodecim denarii. De inventariis autem factis de bonis illorum qui ullum testamentum tantum recipiatur equum illorum qui fecerint testamentum et facta huiusmodi comparatione taxatur precium supradictum per iudicem Podiicerdani si conveniri non poterit inter partes et pefatam taxationem et ordinationem ex nunc perpetuo servari volumus et precipimus super preciiis seu salariis testamentorum et inventariorum que conficiuntur per curiales dicte ville Podiicerdani. Super preciiis autem testamentorum et inventariorum que fiunt per curiales in castris, villis et aliis locis vicarie Ceritanie extra villam Podiicerdani, talem taxationem imponimus qualem ordinavimus per castra nostra terre Rossilionis extra villam Perpiniiani: videlicet quod pro testamento vel codicilo decem milium solidorum vel ultra, dentur decem solidi et non plus. Si vero est infra decem milia quinque solidi. Si vero est infra quinque milia solidos, pro singulis mille solidis, dentur duodecim denarii. Si vero est infra mille solidos, dentur duo solidi nisi esset testamentum centum solidorum vel infra de quo non dentur nisi duodecim denarii. Pro inventario vero detur duplicatum precium iuxta taxationem testamenti pefatam. Mandamus firmiter vicariis, baiuliis, iudicibus procuratoribus et aliis officialibus nostris presentibus et futuris, quod has nostras ordinationes raxaciones et constituciones nostras, firmas habeant et faciant ab omnibus inviolabiliter observari. In cuius rei testimonium presentem cartam nostro sigillo pendenti iussimus ^[f. 29r] comuniri.

Datum Perpeniani, quarto nonas novembris, anno Domini .M^o. CCC^o. quarto.

27

1304, desembre, 11. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, estableix el salari que podran percebre els jutges i els notaris pels instruments que hagin lliurat a la vegueria de la Cerdanya i batllia de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 20.

B. Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, trasllat del Llibre Verd, f. 22v.

C. Trasllat fet per Ramon Guillem de Lordà, notari, el 23 d'agost de 1322: Puigcerdà: ACCE, perg. 48.

D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 29r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 336-337.

Privilegi com lo rey en Jacme tatxa lo salari dels decrets que els jutges posan e altres scriptures que los scrivans de la Cort fan

Noverint universi quod nos Jacme, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, per nos et nostros et omnes successores nostros ordinamus perpetua ac irrefragabili constitutione statuimus quod in vicaria Ceritanie et baiulia Podiicerdani pro decretis iudicialibus que interponantur in traslatis et instrumentis, suplicationibus et aliis scripturis publicis et negociis quibuscumque decretum vel auctoritatem iudicariam indigentibus recipiantur et habeantur dum taxat salaria seu precia que secuntur, videlicet: si apponatur decretum instrumento vel negocio valoris seu summe de uno denario usque ad mille solidos, dentur tres solidi. Si vero fuerit mille solidi vel ultra usque ad quinque milia solidos, dentur quinque solidi. Si vero fuerint ultra valorem seu summam quinque milium solidorum dentur decem solidi et non plus. Item statuimus et ordinamus quod notarii curiarum vicarie et baiulie predictarum habeant et recipiant pro precio seu salario singulorum instrumentorum emancipationis tutele et cure decem denarios et non amplius exigere pressumant vel habere. Mandantes vicariis, baiuliis, iudicibus, notariis, procuratoribus et quibuscumque aliis officialibus nostris tam presentibus et futuris, quod hanc nostram constitutionem et ordinationem illibatam observent et faciant ab omnibus procuratoribus et quibuscumque aliis officialibus nostris inviolabiliter observari. In cuius rei testimonium et fidem pleniorum omnium premissorum presentem cartam ordinationis et constitutionis nostre sigillo nostro pendentem iussimus comuniri.

Datum Perpeniani, tercio idus decembris, anno Domini millesimo .CCC°. quarto.

28

1308, agost, 25. [Cotlliure]

Jaume II, rei de Mallorca, ordena sobre el fet que cavallers, clergues o qualsevol persona privilegiada que faci clam o rereclam sobre el pagament del terç que hagi de pagar l'onzè.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 48r-48v.

Privilegi com lo rey en Jacme ordena que si algun cavaller, clergue o altra persona privelliada farà clam o reraclam per lo qual pagavan terç que d'aquí avant no sien tenguts de pagar si nó l'onzé

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani, ffidelibus nostris consulibus et universitati Podiicerdani. Salutem et gratiam. Postulacioni vestre suplici annuentes favorabiliter in hac parte ordinandum ducimus et perpetuo statuendum quod si aliquis miles, clericus vel alias privilegiatus, trahat ad iudicium in curia Podiicerdani personam alterius status villicum et [retroquerimoniam in ipsa curia exposuerit de petitis villicus seu huismodi persona plebeat contra quam exposita fuerit ipsa retroquerimonia que subcumbes consuevatur solvere nostre curie terciam partem valoris rey de qua subcumbebat non solvat nec solvere teneantur. Ex nunc curie eisdem ubi subcumbuerit in iudicio post factam ipsam retroquerimonia contra eum, videlicet dicte partis tercie nisi parte ^[f. 48v] undecima valoris rey de qua contra se iudicium reportabit seu aliis quovis modo subcumbet ex inde prout huismodi undecima soliu ipsi curie debebatur ut coram nobis est expositum per ipsis milites, clericos et personas alias privilegiatas cum conventi in dicta curia expositaque contra eos retroquerimonias per personas villitas seu plebeas in causa de qua conventi fuerant subcumbebant hec itaque per nos et nostros dictis villatis seu plebeis concedimus perpetuo de gracia speciali eademque per officiales nostros quoslibet precipimus observari.

Datum in Cauquolibero, VIII° kalendas september, anno domini .M°.CCC°.octavo.

Propia manum nos rex prefatus hic subscribimus.
[Ps].

29

1309, setembre, 6. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, decreta que amb relació a qüestions entre dues parts que no superin els 100 sous, els oficials resolguin sense plet.

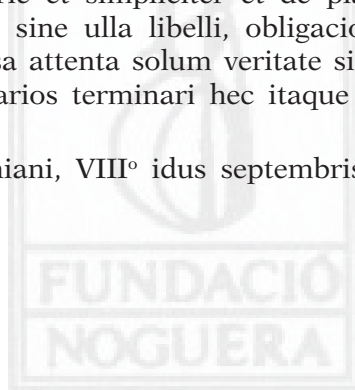
[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 48v.

Privilegi com lo rey en Jacme ordona que de qüestió que sie entre pars de quantitat que no pas de .C. sous que los oficials hagen a fer sumàriament sens libell o demanda o qualsevol solempnitat de dret lexadi

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani, universis officialibus et aliis subditis et fidelibus nostris, salutem et dileccionem. Cunctibus utilitati publice consulere arbitrumur cum ad sevine correccione ac execucione iusticie expedite precipue in precium sublavamine expensarum aliquam dispositionibus ordinare subditorum nostrorum itaque indempnitatibus. Statuimus quod presentem laudabilem sanctionem ut omnes cause que in regno et terris nostris sustitabuntur coram nostris iudicibus seu comissariis quibuscumque super aliqua pecunaria causa vel alia valorem seu extimacionem .C. solidos minime excedente monete curibilis communiter in terra ubi mota fuerit ipsa causa summarie et simpliciter et de plano ac sine strepitu iudicii et figura ac sine ulla libelli, obligacioni et qualiber iure. Solempnitate omissa attenda solum veritate sic debeant per dictos iudices seu comissarios terminari hec itaque volumus et iubenus perpetuo observari.

Datum Perpeniani, VIII° idus septembris, anno Domini .M^o. CCC^o. nono.

30

1310, març, 1. Perpinyà

Trasllat del 30 de juliol de 1380 de la ratificació que l'infant Sanç de Mallorca fa dels privilegis atorgats pels seus predecessors relatius a l'afranquiment a favor dels habitants de Puigcerdà del bovatge i de la gabella de la sal, del 15 de setembre de 1303.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 29v-32r.

Item aquests tres privilegis són trasllats tots contigus sobre la franqueha del bovatge e del salí e[fenexen a .XXIII. [cartes] del present libre

Hec est translatum fideliter in villa Perpeniani sumptum a quodam publico instrumento sigillo solito ^[f. 30r] incliti domini infantis Sancii, illustris domini Iacobi recollende memorie, Dei gracia tunc regis Maioricarum comitisque Rossillionis et Ceritanie ac domini Montepesulani, primogeniti et eius locumtenentis, sigillo solito eiusdem domini infantis in cera alba et in [enam] de circo ruberi croceique coloris inpendenti roborato cuius tenor talis est.

Noverint universi quod cum illustris dominus Iacobus Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominis Montepelusani, volens prespicere communi utilitati et saluti anime subditorum suorum predictorum comitatum et aliorum terrarum adiacentum eisdem affranquisset dictos subditos suos perpetuo et amovisset quandam exactionem a dictis comitatibus et terris predictis que vulgariter bovaticum nuncupatur quod adveniente rege deo domino noverit in comitatibus et terris predictis ipse novus dominus levare et recipere consuevit occasione cuis affranquimenti prelati et alie ecclesiastice persone barones et miles, cives, burgensis, populares dictarum terrarum seu procuratores earumdem ad hoc specialiter destinati concesserunt eidem domino regis in recompensationem et vice dicti bovatici posset statuere et ordinare salmarium seu gabella salis. Id circo prefatus dominus rex statuit dictum salmarium seu gabella salis in terris suis predictis et pro dicta gabella seu salmarium valeret eisdem domino regi et successoribus suis annuatim mille librarum Barchinone dum taxat de ductis exceptioni omnibus et avariis. Et de dictis quingentis solidos quos episcopus Elnensis debeat recipere de dicto salino singulis annis loco et vice illius quantitatis quam dictus episcopus consue-

verat recipere de singulis boaticis que levanbatur in terris predictas sue tamen diocesi prout predicta et singula lacius continetur in quanda publico instrumento de predictis confecto in camera regia castri Perpeniani dicti domini regis, anno Domini .M^o. CCC^o. tercio, X^oVII^o kalendas octobris, scripto per manum Bernardi de Foliano et subscripto per manum Larencii Plasense, tunc scriptori publici Perpeniani. Post hec anno Domini .M^o. CCC^o. X^o. cum dicta gabella sive salmarium videretur quibusdam honerosa hominibus dictarum terrarum fuit suplicantum prefato domino regi pro dictam gabella sive salmarium amoveret perpetuo a prefatis terris suis in quibus eam constituerat ut dictum est. Et quod dignaretur recipere congruam pecunie quantitate ab obminibus et singulis dictarum terrarum qui subiacebant seu subiacere poterant prestacioni bovatici supradicti et dicti salmari antequam affranquiset eos de dicto bovatico. Ita quod de dicta summa pecunie dictus dominus rex possit emere seu emi facere in terris suis mille librarum Barchinone rendales quas haberet loco et vice illarum .M. librarum Barchinone quas habere debeat in ^[f. 30v] redditus seu guabella salis predicta. Cui suplicacioni prefatus dominus rex, pie inclinatus, volens solito in quantum potest prospicere rationi utilitati subdicorum suorum fuit inter dictum dominum regem seu eius locumtenentes et procuratores suos ex una parte et prelatos et alias personas ecclesiasticas et barones et milites et burgenses et populares omnium et singulorum locorum predictarum terrarum seu procuratores aut consules eorumdem, ex altera, concordatu quod prefatus dominus rex habeat et percipiat viginti milia librarum Barchinone a predictis hominibus qui subiatenat prestacioni bovatici supradicti et salmarii superius nominati, de quibus viginti mille librarum dominus rex predictus teneantur emere redditus perpetuos quos habeat et percipiat vice et loco dictarum mille librarum, quas annuatim debebat habere de dicto salario in locis tamen de quibus conventum est inter partes predictas. Ita quod in instrumentis empcionis dictarum redditum caveatur quod empcionis dictorum redditum fiant de supradicta quantitate dictorum .XX^{ti}. milium librarum. Et quod dominus rex removeat penitus et perpetuo a predictis terris suis dictum salmarium seu gabella salis. Et episcopus predictus habeat a predictis hominibus qui subiacebant dicto bovatico in diocesi predicta quingentas libras Barchinone de quibus emat redditus quos habeat loco et vice illorum quingentorum solidorum quos annuatim recipiebat in dicto salino occasione illius quantitatis quam recipiebat in dicto bovatico sue diocesi. Et ad perseccione premissorum

prefati prelati, barones et milites, burgenses et populares seu eorum procuratores aut consules constituerunt sub certa forma et modo quamdam colleccionem levanda ab illis qui subiacebant prestacioni dicti bovatici et salmi predicti que inter eos vocatur sexagesimi. Que collecta debeant levari tamdiu quousque fuerit satisfactum plenarie dicto domino regi in dictis .XX^{ti}. milia librarum. Et in mille et quingentis librarum Barchinone racione minimus valencie hedificiorum factorum per dictum dominum regem racione dicti salini et salario bonorum et signarum et racione minimus valent seu in eo quod minimus valeat salmari predictum dicto domino regi quolibet anno tocius temporis preceriti quo duravit salinarium supradictum vel alia qualibet racione quam fuit .M. librarum [annue] omnibus edificiis predictis et sigiis remanentibus dicto domino regi. Et etiam quosque fuerit satisfacium dicto episcopo in dictis quingentis librarum Barchinone que collecta sive saxantum incipit levari in crastinum purificationis Beate Marie proxime preterite. Et satisfacto in predictis quantitibus confestim debeat cessare dicta collecta sive sexagesium. Et racione predictae concordie seu avinencie facte inter ipsum dominum regem seu eius locumtenentes et procuratores suos ex una parte et prelatos et barones et alios prenomatos ex altera ut premissum est fecit levari seu amoveri dictum salma^[f. 31r] rium seu guabella salia de terris suis predictis in festo Beate Michaelis proximo preterito sit quod a dicto festo in antea fuit et est et sit perpetuo licitum vendere et emere sal cuilibet ad voluntatem suam prius antequam dictum salmarium seu gabella salis esset constituta licebat eisdem. Verum tamem est concordatum inter partes predictas quod a dicto festo Beati Michaelis in antea singulis annis solvatur eidem domino regi et suis mille librarum Barchinone, sicut eas debebat habere de dicto salmei quousque et fuit satisfactum in dictis viginti milia librarum. Et dicto domino episcopo quingenti solidos sicut eos debebat habere de dicto salmo quolibet anno quousque ei fuerit satisfactum in dictis quingentis librarum tamen cumcumque et quosciencumque solveretur eidem domino regi pars dictarum .XX^{ti}. millium librarum quod rata solucionis deducatur de dictis .M. librarum annuatim solvendis dicto domino regi ut premissi est de dictis quingentis solidos dicto domini episcopi eadem modo. Et solutis domino regi seu eius procuratoribus seu in tabula Petri Ripparie, mercatoris Perpeniani deponitis et oblati dictis quantitibus in continenti ipso facto dictum sexagesimum sit remotum et finitum sine requisicione cuiusque. Que omnia predicta fuerit lecta in presencia incli-

ti domini infantis Sancii dicti domini regis primogeniti et locumtenentes et nobili Petri de Fonoletto et Poncii de Caramanyno, militis et Petri de Pulcrocastro, militis et Arnaldus Traverii et Arnaldi de Codaletto et Dalmacii de Pontonibus, legum doctorem. Item, in presencia nobile Arnaldi de Corsavino et venerabilis prioris de Aspirano et Raimundi Guillermi sacriste Elnensis et Berengarii de Ulnus, militis et Arnaldi Rainerii et Guillermi de Codaletto et Petri Manei et Bernardi de Collo, consulum Perpiniani et Gillermi Hominis Dei et Vitali [Grimaldi], burgensium Perpeniani et Petri Rome et Petri de Corniliano de Perpiniano et Raimundi Isogoll de Podii-ceritano et Iacobi de [Arvel] de Villafrancha Confluentis et plurium aliorum de terris predictis ad hoc specialiter electorum. Qui omnes et singuli superius nominati asserunt omnia premissa et singula loca fore vera et nihil omnius prefatus dominus infans ut locumtenentes dicti domini regis et etiam proprio nomine promisit predictis omnibus et singulis et scriptori publico infrascripto nomine omniu quorum interest intererit aut poterit interesse stipulanti se facturum et curaturum cum effectum quod dictus dominus rex cum instrumento publico suo sigillo pendentem corroborato sub forma dictandi per consilium dicti domini infantis et partes predictas hunc ad festum Pentecostes proxime instans removebit perpetuo a dictis terris suis dictum salmarium seu gabella salis et ab eadem affranquibit perpetuo subditos suos. Et nichilominibus ratificabit denuo affranquimentum dicti bovatici quod iam fuit et promittet dictis subditis suis et omnibus aliis quorum interest intererit ac poterit interesse stipilanti ^[f. 31v] et recipienti quod nunquam per alium vel aliquem de successoribus suis aliqui exigitur seu lavabitur a subditis suis presentibus vel futuris ratione dicti bovatici nunc ratione dicte gabelle salis. Et recognoscet se habuisse rationibus predictis a dictis subditis suis dictas viginti mille librarum Barchinone et quod de eisdem emet redditus perpetuos ut est supra conventum. Et pro predictis et singulis attendendis et complendis obligavit omnia bona sua presentia et futura et nichilominibus facto dicto instrumento per dictum dominum regem ut promissi est. Idem, dominus infans cum auctoritate dicti domini regis laudabit et approbabit contenta in dicto instrumento sub obligatione bonorum suorum. Et incliti dominus Fferrandus et dominus Philipus, fillii dicti domini regis, laudabunt et approbabunt affranquimentum predictum sicut instrumentum affranquimenti bovatici laudarunt et approbarunt. Et nisi ut predictum est dictus dominus rex fecerit predictum instrumentum et dominus infans firmauater

hinc ad dictum festum Pentechostes et [factes] sui predicti prefatus dominus rex seu eius procuratores non possint petere seu exhigere dictas .XX^{ti}. millia librarum nec aliquam partem ex eis nec etiam dictas mille librarum quas debet habere dictus dominus rex singulis annis quousque sibi fuit satisfactum in dictis viginti milie librarum nec currat nec haberi possit ipsarum viginti millium librarum solutio quousque idem dominus rex fecerit predictum instrumentum et ipsi dictus infans laudaverit ipsum cum laudimio predictorum ut predictum est, exceptus mille librarum quas dictus dominus rex debet habere sine aliqua retencione presentis anni. Et ad maiorem omnium premissorum firmitatem dictus dominus infans Sancius iussit presens publicum instrumentum suo sigillo in pendenti roborari.

Acta, laudata fuerint hec kalendas marcii, anno Domini .M^o. CCC^o. decimo, in presencia et testimonio Berengarii de Petraperussa, militis vicarii Rossillionis predicto domino rege et Guillelmi Savina, iuresperiti et Bernardi Salicis, iuresperiti et Petri Plasense, scriptore dicti domini infantis et Petri [Berandim] de Perpeniano et Petri Ribe de Elna et Cauquiberi, fabri de Cauquolibero et Iacobi de Casteleto, baiuli de Bastita, dicti nobilis Arnaldi de Corsavino et plurimum aliorum.

Ego Bernardus Isarni hec scripsi vice Arnaldi Isarni, scriptor publicus Perpeniani subscripsit et hoc sig+num fecit. Nos Berengarius Iohannis, iudex ordinarius curie baiuli Perpiniani huic translato cum suo originali fideliter comprobato nostram auctoritatem iudicalem periter et decretum. Sig+num mei Ffrancisci Bomdomini, notarii auctoritate regia publici Perpeniani qui [f. 32r] presens translatum a dicto suo originali publico instrumento bene et fideliter scribi et translari feci et examini, .XXX^a. die mensis iulii, anno a nativitate Domini M^o.CCC^o octuagesimo et clausi.

31

1311, agost, 4. Perpinyà

Trasllat del 30 de juliol de 1380 de la ratificació que l'infant Sanç de Mallorca fa dels privilegis atorgats pels seus predecessors relatiu a l'afranquiment a favor dels habitants de la Cerdanya, Rosselló, Conflent, Vallespir i Cotlliure de la gabella de la sal i confirma el dret de bovatge anteriorment concedit, entre el 22 i el 25 de setembre de 1303.

- [O]. Original perdut.
 Trasl·lat autoritzat per Francesc Bonany, notari p·b·lic de Perpinyà, el 22 de juliol de 1380: Puigcerdà, ACCE, perg. 66.
- B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 32r-35r.
- C. Trasl·lat autoritzat per Ramon Mauri, notari p·b·lic de Puigcerdà i de Cerdanya, el 12 de desembre de 1495, perg. 66.

Affranquimentum gabella salis¹³²

Hoc est translatum fideliter sumptum in villa Perpeniani a quandam cartam pergamenam illustris domini Sancii recolende memorie Dei gracia tunc regis Maioricarum, comitis Rossillionis et Ceritanie ac dominum Montepelusani eius solito sigillo in cera alba et [enam] de cirico rubei croceique coloris impendendenti sigilata cuius tenor talis est.

Noverint universi quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricem, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominus Montepesulani. Attendentes illustrissimi dominum Iacobum regem Maioricorum recollende memorie genitorem nostrum habentem, volentem prospicere communi utiliati et saluti racione sue et subditorum suorum existentium nunc in futurum in predictis comitatibus et aliis terris adiacentibus eiusdem affranquisse ipsos subditos suos perpetuo et amovisse a dictis comitatibus et terris et populatoribus eorumdem quandam exactionem et servitutum vocatam vulgariter bovaticum quod adveniente rege seu domino noviter in comitatibus et terris predictis levare et exhigi et recipi consuevit et racione ipsius affranquimenti prelatos et alias ecclesiasticas personas, barones et milites, civis, burgenses et populatores dictarum terrarum seu procuratores eorum ad hoc specialiter destinatos concessisse domino regi patri nostro predicto et suis successoribus quod in recompensacionem et vice dicti bovatici posset statuere et imponere sicut statuerat et imposuerat in terris predictis salmarium seu gabellam salis sic quod dicta gabella seu salmarium aut comodum illius valeret sicut valebat et valuit quem diu duravit ipsi domino regi patri nostro et suis successoribus annuatim mille librarum Barchinone dum taxat omnibus avariis et excepcione deductis prout hec et alia in instrumento publico remissionis dicti bovatici et constitutionis dicti salmarii bulla plumbea ipsius domini patris nostris pendenti bullato latissime continetur.

132. *Títol al marge dret.*

Quod instrumentum fuit factum .VII°. X^o. kalendas octobris, anno Domine .M^o. CCC^o. III° et scriptum per Bernardum de Foliano et subsignatum manum Laurencii Plasense, tunc scriptori publici Perpeniani. Quod dominus rex pater noster deliberacione habita pleniori proposaverat denuo laudare, ratificare [f. 32v] et aprobare expresse dictam libertatem et amocionem bovatici supradicti. Et cum dicta gabella salis seu salmarium [videret] et esset hominibus dictarum terrarum plenum honerosa et dampnosa suplicarunt eidem domini rege patri nostro pro dictam gabellam sive salmarium a predictis terris et super illis perpetuo amoveret et loco et vice eisdem congruam pecunie quantitate ab hominibus dictarum terrarum subiacentibus et qui debebant et poterant subiacere prestandi bovatici et servituti salmarii predictorum recipere dignaretur ea condicione quod dicta sumam pecunie sibi danda posset et tenetur emere vel emi facere in terris predictis mille librarum Barchinone annuales seu rendales quolibet anno que haberetur per ipsum et successores suos loco et vice illarum mille librarum que habebant¹³³ in redditus qualibet anno pro gabella salis predictam. Sane dominus rex pater noster prefatus inclinatus predicte suplicacioni compasciens subditis suis predictis concesserat et disposeverat per se et omnes successores suos reges seu dominos dictarum terrarum affranquire, dare, absolvere, diffinire et quitare omnibus clericis, religiosis et personis ecclesiasticis scilicet episcopis, abbatibus, prioribus, prepositis, capitularis conventibus et clericis aliis universis et baronibus, magnatibus, militibus et aliis universis dominium hominum et feminarum habentibus nomine omnium suorum hominum et subiectorum recipientibus ac ipsis omnibus hominibus et feminis scilicet civibus, burgensibus, popularibus, plebeis, rusticis sive pagensibus ac aliis universis et singulis masculinis, feminis, et specialiter universitati hominem ville Perpeniani¹³⁴ et terra Rossillionis et Vallespiri et vallis de Pratis et Conquilliberi et vallis de Banyullis et singulorum ex eis et universitati hominum de Podiocerdano et eius consulibus pro ipsa villa Podiocerdani et tota terra Ceritanie et Baridane et vallis de Rippis et pro universitatibus ipsorum locorum et singularum ex eis et universitati hominum Villefranche Confluentis et consulibus ipsius ville per tota terra Confluentis et Capcirii et Donasam et universitatibus ipsorum locorum et singulorum ex eis ac omnibus aliis hominibus et femi-

133. Habebant, *afegit a la interlínia. Segueix habeat, ratllat.*

134. Et eius consulibus pro tota ville Perpiniani, *al marge dret.*

nis per dictas terras Rossillionis, Ceritanie, Confluentis, Vallispiri, Coquiliberi et aliarum terrarum et locorum predictorum habitantibus et habitantis tamen presentibus quam posteritis et omnibus et singulis hominibus castra, loca, villas, terras, possessiones, homines et feminas habentibus et in posterum habituris cuicumque status et condicionis existunt totam dictam servitutem vel exactionem seu constitutione salmarii seu gabelle salis. Ita quod in dictis terris et comitatibus supradictis nullum salmarium seu gabella salis per ipsum dominum regem patrem nostrum nec per successores suos reges seu dictarum terrarum dominos haberetur, teneretur, imponetur vel regeretur immo penitus tolletur et ^[f. 33r] removeretur de terris omnibus supradictis et habitantibus et habitantibus in eis et extunc imposterum esse sublata. Et omnes homines et feminas dictarum terrarum et comitatum possent libere et sine contradiccione dicti domini patris nostri et suorum successorum dictarum terrarum et comitatum predictorum sal emere, vendere et tractare pro suo libito voluntates sic olim ante constitutione dicti salmarii seu gabella salis predictae fuerat eis licitum et extiterat usitatum et esset immunos franqui et liberi ac quitii a salmio et gabella predictis et servitute eisdem quod per ipsam suam remissionem, liberationem, absolucionem et diffinicionem predictam salmarium et salis gabella predicta penitus esset extricta a deo quod causa aliquo seu occasione nullatorum suscitari valeret vel alia impositio seu exaccio vice et loco dicti salmarii seu gabelle imponi valeret vel modo aliquo subrogari non obstante quod in constitutione salmarii et gabelle predictae per dictum dominum patrem nostrum fuisset statutum et ordinatum quod predicta gabella seu redditus ipsius nunquam possent vendi set illam ipse et successores sui tenerent ad manum suam perpetuo. Cui conditioni expresse ad supplicatione et requisicione dictorum hominum terrarum et comitatum predictorum dictus dominus rex pater noster renunciare volebat et eam resignare omnino recognoscentes quod in favorem dictarum terrarum et hominum ipsarum fuit apponita condicio supradicta eo ne dicta gabella per emptores nimis importunos et honerosos teneret qui dictos homines gravare in dicto salmo interetur pro quoquidem affranquimento et remissione, diffinicione dicti salmarii et gabelle salis et relevacione ipsius et servitutis eiusdem. Idem, dominus rex pater noster taxaverat et ordinaverat se habere in pecunia viginti milia librarum monete Barchinone ab hominibus terrarum et comitatum predictorum qui subiacebat et subiacere poterant prestacioni et servituti bovatici et salmarii predictorum. Et pro ipsis viginti milibus librarum ut

aptius et cum minori tedio solvencium haberi possent de voluntate et ordinacione ipsius dominum patris nostri fuit constitutum seu impositum sexagesimi illis omnibus qui servituti dictorum bovatici et salmarii subiacebant expercepcione cuius sexagesimi iam tunc habita magna pars dictarum .XX^{ti}. milia librarum dicto salmario seu salis gabella et eius servitutis cessante ea condicione quod donec .XX^{ti}. millia libraum soluta fuerint presentur mille librarum singulis annis rendales set com solvetur pars dictarum .XX^{ti}. milium librarum muniatur pars dictarum mille librarum annualium proprocionaliter et prorata promiserat esse idem dominus rex patri nostri dicta .XX^{ti}. milia librarum collocare et ponere in empcionibus reddituum annuorum et perpetuorum ^[f. 33v] et in instrumentis ipsorum empcionum poni facere et contineri quo ipse emptores fiebant de dictis viginti milibus librarum habitis causa et racione predicta.¹³⁵

Ceterum que nobis Sancio regi Maioricem prescripto plene constabat de omnibus et singulis supradictis et de voluntate predicti domini patris nostri cui semper voliumus et volumus adhereri cum essemus eius locumtenentes ipso in rebus humanis agente et vocabamur infans Sancius et locumtenentes ipsius domini regis et etiam proprio nomine promisimus omnibus et singulis suprascriptis quos tangebatur servitus bovatici et salmarii predictorum et scriptori esse publico nomine eorum et ceterorum omnium quorum intererat et poterat interesse stipulanti nos futuros et curaturos cum effectum quod dictus rex patri noster cum instrumento publico suo sigillo pendentem corroborato usque ad festum Pentecostes tunc venturum nunc vero proxime [praeteritum] removeret perpetuo a dictis terris dictum salmarium seu salis gabella et ab ea affranquirit perpetuo subditos suos et ratificaret denuo affranquimentum dicti bovatici quod iam fecerat ut est supradictum. Et promitteret dictis subditis suis et omnibus aliis quorum interesset et posset interesse quod numquam per alium vel aliquem de successoribus suis aliquid levaretur vel exhigeretur a subditis suis presentibus et futuris racione dicti bovatici nec racione dicte salis guabelle et recognosceret se habuisse racionibus predictis a dictis subditis suis dicta viginti milia librarum et de eisdem emerit redditus perpetuos ut fuerat conventum. Et pro predictis omnibus et singulis attendendis et complendis obligaret omnia bona sua presenciam et futura et nichilominus

135. *Maneta dibuixada al marge dret.*

facta dicto instrumento per dictum dominum regem ut promissi est. Nos qui tunc vocabimur infans Sancius primogenitus et locumtenentes ipsius domini regis auctoritate ipsius domini patris nostri laudaremus et approbaremus contenta in dicto instrumento sub obligacione bonorum nostrorum. Item quod incliti infantes Ferdinandus et Philipus filii dicti domini regis germanique nostri [luximi] laudarent et approbarent affranquimentum predictum dicitur instrumentum affranquimenti dicti bovatici omnes tres laudaveramus et approbaremus prout de dicta nostra promissione constat per publicum instrumentum sigillatum nostro sigillo pendenti factum kalendas marcii anno Domine .M. CCC^o. X^o. et scriptum per Bernardum Isarni et subsignatum manu Arnaldi Isarni scriptor publici Perpeniani. Porro cum predictus dominus rex felicis recordacionis patri noster promissa que ipse disposuerat ^[f. 34r] et nos ut predicatur promiseremus non poterit adimplere morte preventus et nos successores sibi in regno Maioricarum et comitatibus Rossillionis et Ceritanie et aliis terris suis vestigia eius sequi volentes et complere per omnia supradicta¹³⁶ per ipsum et nos disposita et promissa ex certa sciencia ex causis et racionibus supra dictis per nos et omnes successores nostros reges seu dominos dictarum terrarum affranquimus, damus, absolvimus et quitamus omnibus clericis, religiosis et personis ecclesiasticis ac baronibus, magnatibus, militibus et aliis universis dominium hominum et feminarum habitantibus hominum et seniorum ac subiectorum suorum nomine recipientibus ac ipsis omnibus hominibus suis et nostris scilicet civibus, burgensibus, popularibus,¹³⁷ plebeis, rusticis sive pagensibus et aliis universis et singulis masculinis, feminis et signanter universitati hominem Perpeniani et eius consulibus per totam ipsa universitate et terra Rossillionis et Vallespiri et vallis de Pratis et Conquilliberi et vallis de Banyullis et singulorum ex eis et universitati hominum de Podiocerdano et eius consulibus per tota terra Confluentis et Capciri et Donasam et singulorum ex eis et universitati hominum ville Podiicerdani et consulibus eisdem per tota terra Ceritanie, Baridane et vallis de Rippis et singulorum, ex eis ac omnibus aliis hominibus et feminis per dictas villas et terras habitantibus et habitantibus nunc et in futurum prout est superius recitatum in posse tui notario publici infrascripti tamquam publice persone nomine

136. *Maneta dibuixada al marge dret.*

137. *Populantibus, afegit a la interlínia i segueix popularibus, ratllat.*

predictorum omnium et singulorum qui suberant et debebant ac consueverant subere et subiarere dicto bovatico et salmario et servituti eorum ac omnium aliorum quore interest et potest ac poterit interesse a nobis sollempniter stipulanti et recipienti totam dictam constitutionem, excaccionem et servitutum dicti salmarii et gabelle salis predicte et omne comodum et emolumentum quod ex eis habebat¹³⁸ et sperabatur ac poterat et debebat haberi. Statuentes, volentes et percipientes quod in terris et comitatibus supradictis nullum salmarium seu salis guabella vel aliqua alia impositio seu exaccio eius vice ex nunc per nos vel successores nostros reges seu dominos dictarum terrarum requiratur imponatur habeatur vel teneatur set a terris predictis et habitantibus ac habitantis in eis remotum sit perpetuo ac sublatum.

Rursus, laudamus, approbamus et ratificamus remissionem et affranquimentum predictum et remissionem bovatici que omnia supra et insfrascripta facimus et facere volumus et intensimus integriter et generaliter prout melius et plenius dictus dominus rex pater noster ordinaverat et disposuerat ^[f. 34v]¹³⁹ et nos promisseremus nos futurus et curatores quod ipse faceret et compleret ut esse plene superius recitatum. Et prout omnibus plenius et utilis dicti scribi et intellegi interpretari potest et poterit ad comodum et utilitatem et bonnum et sannum intellectum predictorum omnium et aliorum quorum interest et potest ac poterit interesse recognoscentes et confitentes quod pro hiis habuimus dicta omnia viginti milia librarum habita expercepcione¹⁴⁰ sexagesimi supradicti de quibus per pacatos nos teneamus et contentos. Renunciantes excepcioni pecunie non numerate quas convertemus in emptoribus reddituum et in instrumentis ipsarum empccionum continebitur quod facte fuerit ipse empcciones de dictis viginti milibus librarum et sic nostra bona fide promittimus et ultra ipsa viginta milia pro [expensis] et avariis per dictum dominum patrem nostrum et eius procuratores fecis racione dicti salmarii et salis guabelle et prominus valent hedificiorum signarum et aliarum factorum occasione dicti salmarii et salis eiusdem et pro eo si quod minus huius mille librarum singulis annis excomodo dicti salmarii a tempore quo fuit constitutum usque ad finem illius huius mille .D^{as}. librarum Barchinone

138. Habebat, *afegit a la interlínia i segueix habeat, ratllat.*

139. *Maneta dibuixada al marge que assenyala el paràgraf.*

140. Expercepcione, *afegit a la interlínia i segueix excepcione, ratllat.*

de quibus nos teneamus similiter¹⁴¹ per pactatos et contentos. Et licet predictam diffinicionem, remissionem et absolucionem dicti bovatici et salmarii et iure et comodi quod nobis et successoribus nostris accestebat et poterat ac debebant accestere pro eisdem huius satis congruente et bonam compensacionem per dictis viginti mille et quingentis librarum. Nichillominus tamen ad maiorem firmitatem premissorum predictam remissionem, diffinicionem et quitacionem de bovatico et salmario predictis et servitute et iure eorum ffacimus et facere volumus et intendimus nostra gratuita liberalitate subditorum meorum prospicientes publice utilitati nam pro huius diffinicionem et remissione ipsi nostri subditi locupletaberut et melioraberut et quanto [locupletiores] subditos habentimus nos et successores nostri tanto plus cedet ad nostrum comodum et honorem quare. Gratis et ex certa sciencia per nos et per omnes successores nostros ffacimus omnibus et singulis qui subiacebant bovatico et salmario predictis et eorum servituti et contribucioni et debebant et poterant subiaccere de predictis omnibus et singulis remissionem et finem perpetum et pactum reale et personale de ulterius non petendo vel non exhigendo premissa vel pro illos seu aliquo eorum aliquod aliud in posse tui notarii publicii pro ipsis omnibus et eorum singulis ac aliis omnibus quore interest et potest ac poterit interesse a nobis sollempniter stipulanti et recipienti ad maiorem auctoritate cautelam et fidem et ut premissa omnia et singula a nobis et nostra successoribus omnibus firmus et plenius observetur et maiori gaudeant firmitate, obligamus pro predictis omnia bona nostra. Et insuper iurari facimus in animam nostram per nobilem viri Petrum de Fonoleto et in ^[f. 35r] super presentem cartam nostro sigillo cereo pendentem iussimus communiri unde nos Petrus de Fonoleto mandato vice et nomine predicti domini nostri regis et in animam suam predicta iuramus per Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia a nobis corporaliter tacta. Et nos infans Fferrandus predicti domini Iacobi, Maiorice recollende memorie filius germanesque dicti domini Sancii nunc regnantis, ordinata et premissa per dictos dominos reges obtantes efficaciter servari et compleri. Gratis et ex certa sciencia et spontanea voluntate dicentes et asserentes nos esse maiores .XXV. annis supradictam omniam laudamus et approbamus et ea gracia acceptantes promittimus

141. Similiter, *ratllat*.

nostra bona fide et sollepnī stipulacione tibi dicto notario publico stipulanti ut supra nos observaturos inviolabiliter omnia et singula supradicta. Et sic iuramus per Deum et eius Sancta .IIII^{or}. Evangelia corporaliter a nobis tacta.

Acta et laudata sunt hec in prato castri regii Perpiniani, pridie nonas augusti anno Domini .M^o.CCC^o. undecimo. Presentibus testibus nobilibus Bernardo de Sono, Berengario de Ulnus domino castro de Ulnus et Petro domino de Perietibus tortis, Poncio de Carmaniano, Petro de Pulcrocastri, Hugone de Tacione, militibus, Dalmacio de Pontonibus, legum doctore, Arnaldo Traverii, iudicibus dicti domini regis, Arnaldo de Codaletto et Laurencio Plasensa et pluribus aliis. Ego Laurenciu Plasensa scriptor prefati domini nostri regis et ipsius auctoritate publicus notarius hanc cartam scribi feci et clausi et subsignavi meo publico et consueto. Sig+no nos Berengarius Iohannis, iudex ordinarius curie baiuli Perpiniani huic translato cum suo originali fideliter comprobato nostram interpominus auctoritatem iudicalem periter et decretum.

Sig+num mei Ffrancisci Bomdomini, notarii auctoritate regia publici Perpiniani qui presens translatum a dicta suo originali carta dicti domini regis Sancii bene et fideliter scribi et translari feci et examini die videlicet .XXX^a. mensis iullii anno a nativitate Domini M^o.CCC^o .LXXX° et clausi cum raso et emendato in .VII^a. linia pendentī et in .XXXI^a. linia per et cum supraposito in .XXVI^a. linia dictarum et in XLIII^a linia vel et in LII^a linia «eorum» et LVIII^a linia «nos» et in .LXI^a. linia «nostri».

32

1311, agost, 28. Barcelona

Jaume II el Just eximeix els homes de Puigcerdà del pagament del carnalatge pel passatge del bestiar pels seus dominis.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 29r-29v.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga als homens de Puigcerdà que per tota la terra e d'altres de ordre e de monestir e de hòmens de villa no pagassen carnallatge e axí matex que anants envers Cervera puguin menjar per los carrers e los hermens

Iacobus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Sardeniem et Corsice, comes Barchinone ac Sancte Romane Ecclesie, bexillarius, almirantibus et capitaneus generalis fidelibus suis universis et singulis officialibus et subditis nostris ad quos presentes pervenint. Salutem et gratiam. Ex parte hominum de Podioceritano et aliquorum aliorum hominum de dominacione regis Maioricarum habentium bestiarum et tenere cuius aliquociens in terra nostra fuit coram nobis expositum conquerendo quod cum ipsi ducunt bestiarum sua ^[f. 29v] per terram nostram in aliquibus locis tam ordinum monasteriorum, militum quam etiam hominum villarum a paucis temporibus citra petunt aliqui per dictos homines racione passagii predicti carnagium sibi solvi. Quodquidem carnagium in locis ipsis non debent nec consueverit petere seu recipere temporibus retroactis quare supplicatunt nobis humiliter sibi superius hiis de opportuno remedio providio qua supplicacione benigne admissa. Attendentes quod nos predictos homines qui sub fide nostra ad terram nostram cum bestiariis suis accedunt tenemur in eorum iure defendere et tueri vobis et unicumque vestrum dicimus et mandamus quantenus in locis in quibus homines de Podioceritano seu alii predicti non consueverunt antiquitus per passagio bestiarii seu carnagium solvere supradictum nec permitatis ipsos homines per aliquos dominos, baiulos seu alios ipsorum locorum ad solvendum ipsum carnagium compelli seu etiam pignorari. Immo homines predictos bestiarum et res eorum super predictis quolibet vestrum sub iurisdictione sibi comissa manuteneatis et defendatis et eosdem non permitatis per aliquos racione predicta agravari in aliquo seu etiam molestari. Preterea cum homines predicti asservant quod in quibusdam terre nostre et maxime iuxta Cervariam sunt aliqua loca a paucis temporibus citra ita culpa et per homines ipsorum locorum eisdem vetita quod bestiarum ipsorum non possunt ibi pastere, iacere seu etiam pernoctare. Ideo volumus ac vobis dicimus et mandamus quatenus permitatis predictos homines et bestiarum sua transire, stare, pastere et iacere per vias publicas et per loca inculta et herema et per loca etiam standi, pascendi, iacendi ac pernoctandi ipsis hominibus et eorum bestiariis assueta. Itam tamen ne aliquibus ipsorum locorum seu eorum bonis aliquod malum seu [talam] inferant homines seu bestiarum supradictam quod su fecerint illud quancumque fuerit volumus per ipsos homines ad cognitionem vestram et aliquorum aliorum proborum hominum emendari.

Datum Barchinone, quinto kalendas septembris, anno Domini .M°.CCC°.undecimo. [Exemplum. B.]

33¹⁴²

1313, febrer, 14. Castell de Figueres

Trasllat de 30 de juliol de 1380 del privilegi que Sanç I de Mallorca atorga als habitants de la Cerdanya, Rosselló, Conflent, Vallespir i Cotlliure de l'afranquiment del bovatge i de la gabella de la sal.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 35r-36r.

Hoc est translatum fideliter sumptum in villa Perpiniანი a quadam carta pergamenea illustris domini Sancii recollende memorie Dei gracia tunc regis Maioricarum eiusque solito sigillo in cera alba et [f. 35v] [enam] de cirico rubei croceique coloris impendenti sigillata cuius tenor talis est.

Sancius Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani. Conficemus et recognoscimus vobis Petro Tome et Petro de Coriuliano de Perpeniano quod vos nomine et vice ville Perpiniანი et terrarum Rossillionis, Vallispirii et Confluentis et Ceritaniam et universitatum ipsarum terrarum et castrorum et villarum sitarum infra terras easdem dedistis et persolvistis in bona peccunia numerando pro redempcione perpetua bovatici ac etiam salmari quod fuit ponitum et constitutum in terris predictis loco et vice ipsius bovatici videlicet nostris thesaureriis seu officialibus vel procuratoribus vice et nomine nostro recipientibus viginti tria milia et quingentas .XII. librarum et noven solidos Barchinone corum cuius monete sexaginta quinque solidos valent unam [marcham] argenti fini recti pensi Perpeniani ex quibus nobis dare debuistis quod redempcione predictam .XXⁱⁱ. milia librarum certo termino seu terminis dudum lapsis et residuas tria milia et quingentas duodecim librarum et novem solidos pro eo quod dictum salmum quod fuerat constitutum loco bovatici supradicti cessavit recepi et fuit amotum et levatum antequam subsequita fuisset nobis integra satisfacto dictarum .XXⁱⁱ. milium librarum nobis debitarum pro dicta redempcione bovatici supradicti. Necnon et per expensis per procuratores nostros factis in domibus et earum hedificiis et [foneis] quibus recolligebatur seu recipiebatur

142. *Sense títol.*

sal salmi antedicti. Quasquidem pecunie quantitatis vos habuissis et percipistis ex sexagenio quod fuit statutum et impositum certis temporibus iam transactis in terris predictis et singulis locis, villis et castris eorum pro eisdem pecunie quantitibus nobis persolvendis ad quod sexagesimum percipiendi et habiendum deputati fuistis per villam Perpiniani et universitates terrarum predictarum de quibus dictis .XXIII^{ti}. milibus et quingentis .XII^{ti}. librarum et novem solidos per vos seu alios nomine vestro nostri thesauraris seu officialibus vel procuratoribus nostro nomine recipientibus persolvistis¹⁴³ inter diversis soluciones et quantitatis per paccatos nos tenemus et contentos. Renunciantes inde omni excepcioni dicte pecunie non numerate et per vos non tradite et solute nomine nostro predictis supra nominatis ut est dictum. Quare per nos et nostros facimus nobis stipulantibus et recipientibus nomine ville Perpiniani et universitati terrarum et locorum predictorum et tibi subscripto tabillioni nomine eorundem et aliorum omnium quorum interest et interesse potest stipulanti et recipienti et vestris pactum finem ^[f. 36^r] perpetuum de non petendo aliquid ulterius pro predictis quantitibus et de non movendo etiam aliquam de cetero questionem sive demandam adversis villa Perpiniani terras et loca predictam ratione bovatici et salini supradicti redempti perpetuo ut est dictum. Rursus facemus vobis eisdem Petro Tome et Petro de Corniliano quod nos nominibus quibus supra solvistis cancellerie nostre pro instrumentis que inde extraxistis et habuistis vestri sigulli minime insignata pro dicta redempcione perpetua dictorum bovatici et salmi quingentas librarum Barchinone valorem predicti. In quore omnium testimonium et fidem presentem cartam sigillo nostro pendenti dussimus comuniri.

Quod est actum in castro de Figueris, XVI° kalendis marcii, anno Domini .M^o. CCC^o. tercio decimo. Ego Laurentius Plasensa scriptor prefati domini nostri regis ipsius mandato hanc carta scribi feci et clausi meo publico. Sig+no nos Berengarius Iohannis, iudex ordinarius curie baiuli Perpiniani huic translato cum suo originali fideliter comprobato nostram interponimus auctoritatem iudicalem periter et decretum.

Sig+num mei Ffrancisci Bomdomini, notarii auctoritate regia publici Perpiniani qui presens translatum a dicta suo originali carta

143. *Al marge esquerre del foli.*

dicti domini regis Sancii bene et fideliter scribi et translitari feci .XXX^a. mensis iulii anno a nativitate Domini M^o.CCC^o .LXXX° et clausi.

34

1315, febrer, 19. Perpinyà

Sanç I de Mallorca mana que el batlle de la vila de Puigcerdà elegeixi i constitueixi dotze prohoms perquè aconsellin els cònsols de la universitat de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 36r-36v.

Privilegi com lo rey en Sanchs rey de Mallorca volgué que après que los cònsols de la villa fossen ellegits per lo batle de Puigcerdà hagués a crear dotze bons hòmens per aconsellar los dits cònsols

Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani. Notum facimus universis quod fideles nostri consules Podiiceritani nomine universitatis eisdem ville significaverunt nobis humiliter supplicando quod cum ipsi consules ex eorum consulatus officio volunt aliqua tractare habent vocare omnes fere homines dicte ville et ex hoc negociorum expeditio retardatur et cedit in dampnum dicte ville et habitantium in ea et quod plus est propter efrenatam multitudinem non possunt concordare in unum propter diversorum hominum opiniones seu voluntates. Quare volentes dictam universitatem prosequi semper favoribus generosis ad supplicacione dictorum consulum et universitatis predicte volumus et statuimus ac concedimus, Dei gracia, quod cum creati fuerint noviter consules ^[f. 36v] in dicta villa per nostrum baiulum ut est moris. Idem baiulus illico eligat et constituat duodecim probos homines eisdem ville in consiliarios dictarum consulum quos duodecim probos homines iurari faciat in posse eius quod bene et fideliter consulant dictis consulibus in agendis. Et ipsi duodecim sic electi vocetur et habeant [venire] ad dictos consules cum requirentur per eos pro tractatibus ordinandis pertinentibus ad dictum officium consulatus. Et predicti .XII^{mi}. creentur et renoventur quomodo et quociens contigerit consulos mutari vel revocari presentem autem nostre concessionis gratiam [durare] volumus et firmitatem obtinere quamdiu nostre voluntate placebit. Mandantes

locum nostrum tenentibus vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris ut huismodi nostram gratiam firmam habeant et observent universitati predictae et faciant firmiter observari, in cuius rei testimonium et fidem presenti cartae nostrae iussimus appendi sigillum.

Quod est actum Perpiniani, XI°. kalendas marci, anno Domini M^o.CCC^o. quinto decimo.

Ego Laurencius Plasensa scriptor prefati domini nostri regis ipsius mandato hanc carta scribi feci et clausi meo publico et solito sig+no.

35

1318, abril, 24. Figueres

Sanç I de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, mana a tots els oficials reials que en acabar l'exercici dels seus càrrecs es comprometin a pagar, en el termini de quinze dies, tots els deutes, préstecs i demandes que quedin a deure els habitants de Puigcerdà, sota pena de cent lliures al fisc reial.

[O]. Original perdut.

Còpia de 1298: Puigcerdà, ACCE, Llibre Verd, f. 23v.

Trasllat autoritzat per Arnau Embertad, notari públic de Puigcerdà, el 9 d'agost de 1336: Puigcerdà, ACCE, perg. 93.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 36v-37r.

GALCERAN, "Els privilegis de la vila de Puigcerdà...", ps. 340-341.

Privilegi com lo rey en Sanchs qui vull que tots los oficials reals dins quinze dies après que hagan finits los officis dins quinze dias hagan a pagar totes deutes que degen

Noverint universi quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, ad supplicationem consulum universitatis ville Podiiceritani et de speciali gracia quam eidem universitati ex causa intendimus facere in hac parte volumus, concedimus ac perpetuo statuimus quod omnes nostri officiales qui nunc sunt et pro tempore erunt in dicta villa sive fuerint vicarii, subvicarii, baiuli vel in alio quovis nostro officio, cum fuerit ab ipsis nostris officiis absoluti, satisdent confestim in posse nostre curie et firment per se et bonos ac idoneos fideiussores de restituendis solvendis ac satisfaciendis infra XV dies ex tunc proximos omnibus obligationibus quibus fuerint obligati

mutuo vel comanda aut alio quoquo modo, taliter quod inde satisfiant integre et absque dilacione quocumque per predictos qui nostri fuerint officiales, populatoribus et habitatoribus dicte ville Podiiceritani absque malicia et quocumque diffugio infra XV dies predictos, alias enim predictos qui nostri fuerint officiales nisi statim cum absoluti fuerint ab eorum officiis antequam recerant a dicta villa Poddiceritani prestaverint cauciones predictas, incurrere volumus penam .C. librarum quas fisco nostro volumus aplicari. Mandantes locum nostrum tenentibus vicariis, baiulis, procuratoribus et aliis [f. 37r] officialibus nostris presentibus et futuris, quatenus omnia et singula supradicta firma habeant et observent et faciant ab omnibus firmiter observari. In cuius testimonium et fidem presentem cartem nostram iussimus appendi sigillum.

Quod est actum Figueriis, octavo kalendas madii, anno Domini M^o. CCC^o. octavodecimo.

Ego Laurencius Plasensa scriptor prefati domini nostri regis ipsius mandato hanc carta scribi feci et clausi meo publico et solvo sig+no.

36¹⁴⁴

1318, juliol, 15. Puigcerdà

Sanç I de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, mana que els predecessors en el càrrec dels nous cònsols els lliurin els comptes del mandat.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 37r.

Noverint universi quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, utilibus rei publice et subditorum nostrorum. Intendentes liberenter ad humilitatem supplicacionem fidelium nostrorum consulum ville Podiiceritani volumus, ordenamus ac perpetuo statuimus quod singulis annis cum creati fuerunt novi consules in ipsi villa illi consules noviter creati recipiant a predecessoribus eorum consulibus

144. *Sense títol.*

computum et rationi de hiis que gesserint et administravint eorum durante officio consulatus de bonis rebus et iuribus universitate ville predictae Podiiceritani et quod in reddicione et recepcione huiusmodi computi et rationis interesint et interesse habeant continuo quatuor probi homines dicte ville fidedigni et in talibus apti quos baiulus nec nulle eisdem duxerit eligendos ut per inde fraudibus et maliciis hominum obvietur et iura dicte universitate melius serventur illesa. Mandantes locum nostrum tenentibus, vicariis, procuratoribus et aliis officialibus nostris presentibus et futuris et specialiter baiulo Podiiceritano qui nunc est et qui pro tempore erit ut ordinationem et statum huiusmodi dicte universitati observent et faciant ab omnibus firmiter observari. In cuius testimonium et fidem presentem cartam nostram iussimus appendi sigillum.

Quod est actum in Podioceritano, idus iulii, anno Domini M^o. CCC^o. XVIII°.

Ego Iacobus Scuderi scriptor preffati domini nostri regis ipsius mandato hanc carta scribi feci et clausi meo publico sig+no.

37

1318, setembre, 5. Perpinyà

Trasllat del 15 de maig de 1330 del privilegi que el rei Sanç I de Mallorca concedeix a la vila de Puigcerdà sobre els drets d'ús d'aigua del canal reial.

[O]. Original perdut.

Trasllat fet per Joan Muntaner, notari públic, el 15 de maig de 1330: Puigcerdà, ACCE, perg. 97.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 37r-38v.

Privilegi com lo rey en Sanchs dóna del aygua del rech¹⁴⁵ a la villa que puguessen pendre en tres llocs

Noverint universi quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montis ^[f. 37v] pesulani, tam et gracia quam ex percepcione infrascripte peccunie quantitatis per nos et nostros, gratis et ex certa sciencia, damus et concedimus

145. Lo rec real, *al marge esquerre*.

licenciam universitati hominum ville Podiicerdani et singulis ex ea quod licite ex presenti nostra concessione in tribus locis rechi sive alvei nostri in villa Podiicerdani, per quem labitur aqua ad molendina nostra constructa in eadem villa, possint recipere de dicta aqua sic quod in quolibet ipsorum trium locorum, videlicet, in pariete seu agere dicti alvei sit forament seu meatus continuos concavitatem rotundam ad mensuram seu formam unius turonensis argenti, quorum trium locorum unus sit prope iter quo itur de Podiocerdano apud villam de Ur, supra molendina nostra draperia ibi de propre constructa, in tenencia que fuit d'en Colomer; alius vero locus sit subtus eadem nostra molendina draperia ad resseria stagni usque ad capud pontis qui est in muro dicte ville Podiicerdani; et tercius locus sit in pede tercii cassalis inferioris molendinorum nostrorum bladeriorum que construi fecimus in eadem villa Podiicerdani, in loco qui dicitur Belsola, aut idem tercius locus si malverint dicta universitas et ibi recepi non posset congrue de dicta aqua sit in spacio quod est inter duo casalia molendinorum nostrorum bladeriorum in capite superiori canalium molendinorum dicti casalis inferioris. Et ex huius modi aqua que poterit¹⁴⁶ emanare per tria foramina seu tres meatus in tribus locis predictis constituendos ad concavitatem unius turonensis argenti, omnes et singuli de dicta universitate possint irrigare ortos, prata et alia quicumque predia et alia facere eis apta, utilia et necessaria prout sibi placebit et expedire videbitur eorum utilitate.

Volumus etiam et concedimus dicte universitati et singulis ex ea tam presentibus quam futuris quod que non et quocienscumque molendinarii nostri aut tenentes dicta molendina divertent aquam dicti alvei ad exaugaderium et volent dicta nostra molendina vacare quamdiu et quociens hoc voluerint dicta universitas et quilibet ex ea possint dictam aquam accipere postquam fuerit extra rechum, et de ea facere quod voluerint, rigando et aliter prout fuerit necessarium vel utile.

Item quod totam aquam que labetur sive scapabit de dicto alveo absque tamen vicio et maleficio seu opere cuiuscumque homines dicte universitatis possint accipere et ea uti pro suo libito voluntates.

Item quod de aqua dicti alvei tota postquam transcenderit portale quod dicitur de.n Vilalobent seu postquam erit ipsum portale

146. *Segueix un espai en blanc que ha estat raspat.*

per quacumque partem discurrat subtus molendina nostra draperia inferiora que nunc sunt aut erunt per tempore in loco que dicitur Beilsola, homines ^[f. 38r] dicte universitatis possint irrigare prata et quecumque alia predia sua et alias suas facere voluntates. Retento tamen expresse et salvo nobis et nostris quod hac concessione in aliquo non obstante nos et nostri cum voluerimus possimus facere seu construere molendina alia subtus proxime dicta draperia nostra que hunc sunt inferiora et tunc homines dicte universitatis habeant dictam aquam recipere subtus ea molendina que fuerint inferiora. Item quod homines dicte universitatis cum ferratis, dorchis, idriis et aliis rasis possint exaurire et recipere de aqua de dicti nostri alvei in quibuslibet partibus eiusdem ad rigandum et omnes alios usus suos absque tamen fraccione, ruptura et deterioracione dicti rechi.

Item remitimus, diffinimus et relaxamus omnino hominibus dicte universitatis omnis census constitutos et qui nobis et nostris prestari debent per eos vel per eorum aliquem pro aqua dicti rechi de quibus censibus facimus finem et remissionem et pactum de non petendo dictis hominibus Podiicerdani et suis qui de aqua dicti rechi nichil recipiant nisi in locis et modis superius expressatis.

Item deffinimus et relaxamus omnia banna, debita seu comissa pro dicto recho et quicquid debetur pro eis quibuscumque retroactis temporibus usque ad diem presentem. Statuens quod quicumque fecerit contra predictam vel aliquid predictorum recipiendo plus de aqua vel alibi aut aliter quam superius continetur aut alio modo incurrat penam decem solidos barcinonensis quocienscumque contingat qua soluta pluries nichil omnius serverentur omnia et singula supradicta.

Et pro concessionibus, licenciis et remissionibus predictis, habuimus quadrigentas et viginti libre de quibus per paccatos nos tenemus et contentos de quibus soliu volumus ducentas et septuaginta libre per illo qui habent nunc de presenti predia que irrigari poterunt ex aqua rechi predicti, et relique centum et quiquaginta libre solvantur per universitatem predictam de contribucione vocata vulgariter ajuda quam ad unum annum concessimus constitui in dicta villa Podiicerdani ultra ad aluim annum ad quem iam concessamus eandem pro solvendis debitis que debebat seu debet universitas memorata. Mandantes locum nostrorum tenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus huiusmodi concessionem nostras et omnia alia et singula supradicta teneat et observent et faciant ab omnibus firmiter observari inviolabiter

et teneri in quorum omnium testimonium et fidem presenti carte nostrum iussimus appendi sigillum.

Quod est actum Perpeniani, nonas september anno Domini M^o.CCC^o. octavodecimo.

Testes huius rei sunt no^[f. 38v] bilis Gaçpertus, Dei gracia, vicecomes Castrinovi, Petrus de Pulcro Castro maiordomus, Hugo de Tacione portarius maior, Dalmacius de Banyulis, milites predicti domini regis, Petrus de Bardolio procurator et Laurencius Plasensa scriptor eiusdem domini nostri regis.

Ego Laurencius Plasensa scriptor prefati domini nostri regis ipsius mandato hanc cartam scribi, feci et clausi meo publico sig+no.

38¹⁴⁷

1320, juny, 18. Barcelona

Jaume II el Just dictamina les disposicions relatives a la persecució dels delinqüents per tota la seva jurisdicció i domini.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 42r-42v.

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie et Corsice comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclesie, bexillarius, almirantibus et capitaneus generalis, dilectis et fidelibus suis vicariis et baiulis generalibus et specialibus lezdariis, pedagogariis universisque aliis et singulis officia alibus nostris vel eorum locatentibus presentes literas scripturis. Salutem et dilectione. Scire nos volumus noveriter inter nos et honorabile virum consanguineum meum heximum Philipum de [domine] Maiorice, tutorem ac patrum illustris Iacobi, regis Maioricarum, nepotis nostre heximi fuisse conventuum adiunicem ac ecclesia ordinatum quod remissiones delinquancium in terris nostris et regis predicti vicissimi fiant hinc inde ut melius observetur iusticia et ne delictate maneant impunita. Ita videlicet quod in continenti cum per nos seu officiales aut ministros nostros predictus Maioricarum rex vel sui aut dicti tutoris officialis fuerint requisia criminosos et delinquentes in regnis et terris nostris qui de

147. *Sense títol.*

ipsis regnis et terris nostris sint et qui in posse dicti regis sui vel tutoris vel officialium eorundem capti tenebuntur vel capi possint in vel per iurisdictionem ipsorum ad requisicionem simplicem nostri seu officialium nostrorum capere debent. Et captos nobis vel dictis nostris officialibus vel cui mandaverimus tradere et remittere omni difficultate dilacione et appellacione reiectis per nos seu officiales nostros pro suis de meritis providendos nosque et officiales nostri de criminosis et delinquentibus in regno et terris dicti Maioricarum regis. Qui de ipso regno et terris suis sint et qui in posse nostri vel officis [f. 42v] nostrorum capti tenebuntur vel capi possint in vel per iurisdictionem nostram ad eius et suorum officialium requisicionem simplicem similes remissiones facere volumus dictusque tutor officialibus dicti regis fecit consimile mandamentum. Ideoque hec vobis significantes volumus et nobis dicimus et mandamus quatenus sicuti casus se [ingesserunt] vos requiratis de criminosis et delinquentibus infrascriptus districtum officii vobis comissi qui de regnis et terris nostris sint vobis remissiones fieri supradictas vosque similes faciatis remissiones servata forma superius comprehensa. Certificantes vos quod huisnodi ordinacio durare debet et servari quamdiu de nostre vel dicti tutoris processerit beneplacito voluntatis.

Datum Barchinone, XIII° kalendas iulii anno Domini .M^o. CCC^o.XX°. sexto.

Subscripsit .[Guillermus].

39¹⁴⁸

1322, octubre, 9. Ciutat de Palma

Sanç I de Mallorca, a petició de Bernat Esteve, cònsol de Puigcerdà, i de Ramon Guillem, escrivà, concedeix el privilegi segons el qual els deutes contrets amb els jueus a través de préstecs siguin pagats en sis anys i no en un termini major.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 39r-39v.

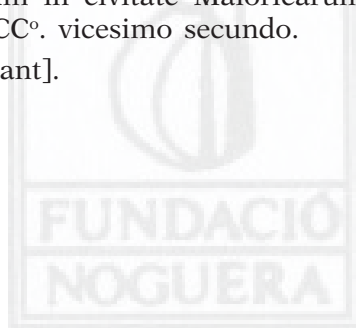
[N]overint universi quod nobis Sanciuo, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani,

148. *Sense títol.*

est humiliter suplicatum per fideles nostros Bernardum Stephani, consulem Podiiceritani et Raimundum Guillermi, scriptore, ad nos missos per fideles nostros alios consules Podiiceritani ut super fraudibus iudeorum qui [connatur] continue ab hominibus et mulieribus nostris per usurariam pravitatem extorquere quicquid possunt [dignaremur] eisdem providere de remedio oportuno. Nos igitur nostris volentes providere subditis et fraudibus ac maliciis in quantum possumus obviare ad humiliter suplicationem dictorum consulum nostrorum Podiiceritami volumus, mandamus et ordinamus perpetuo quod quocienscumque cristianus vel cristiana mutuuum recipiat a iudeis ubi scriptura intervenit iuret iudeus vel iudea per suum iuramentum in posse notarii qui consficient instrumentorum quod ex illo contractu non recipiet vel recipi faciet nunc recepit ultra quatuor denarium pro libra in mense et si aliter factum fuerit instrumentum debiti iudeorum non valeat nunc alicuius roboris firmitatur. [f. 39v] Statuimus etiam quod instrumentum debiti iudeorum in quo sit obligatus cristianus vel cristiana post sex annos nullan habeat roboris firmitatem nunc, in iudicio vel extra, fides aliqua abhibeatur eidem nunc post lapsum dictorum sex annorum dictus iudeus possit agere contra illum vel illos qui se obligaverit in huiusmodi instrumento nunc illi qui sic se obligarunt teneantur eidem iudeo coram aliquo iudicio respondere, nisi tamen infra dictos sex annos dictus iudeus coram competenti iudice dictos impecierit creditores aut aliis idem iudeus absens a terra fuerit vel impupillari constitutus etate. Mandamus igitur locum nostrum tenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus statuimus nostrum huiusmodi et omnia in presenti nostra carta contenta firma habeant et observent et faciant ab omnibus firmiter et inviolabiter observari in quorum omnium testimonium et fidem presenti carte sigillum nostrum iussimus appendi.

Quod est actum in civitate Maioricarum, VII° idus octobris anno Domini M^o.CCC^o. vicesimo secundo.

Br. May. [causant].

40¹⁴⁹

1322, octubre, 12. Ciutat de Mallorca

Sanç I de Mallorca notifica a Pere de Mosseto, veguer de Cerdanya i Baridà, i a Arnau Sagarriga, batlle de Puigcerdà, que ratifica el privilegi relatiu a les escriptures de la cort reial i els ordena que els oficials reials observin tots els privilegis de la vila de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 38v-39r.

Privilegi del rey en Sans que és confirmació de les escriptures de la cort real axí matex mana als oficials que hagan a tenir e servar tots privilegis de la villa [de Puigcerdà]

Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, dilecto Petro de Mosseto, militi vicario Ceritanie et Baridani ac fideli nostro Arnaldo Çagarriga, baiulo Podiiceritani. Salutem et dileccione. Significarunt nobis fideles nostri Bernardus Stephani, consul et Raimundus Guillelmi, scriptor Podiiceritani, per consules eiusdem loci ad nostram presenciam destinati quod licet hactenus dominus Iacobus felicis recordacionis rex Maioricarum progenitor noster in quibusdam privilegiis et ordinacionibus per eum editis et concessis consilibus et universitati hominum dicte ville Podiiceritani ac per nos postmodum ex certa sciencia confirmatis taxaverit precium quod debent recipere notarii seu scriptores curiarum, vicarii et baiuli dicte ville Podiiceritani pro confeccione instrumentorum emancipacionis, tutele cure, testamentorum, inventariorum ac aliarum quarumlibet scripturam. Nichilominus tamen notarii seu scriptores dictarum curiarum vicarii et baiuli ad dictam taxationem nullum habentes respectum excessive a tempore dicte concessionis curia receperunt et ad huc exigunt ac extorquent et recipiunt plus quodam debeant. Et in dictis privilegiis et ordinacionibus eis taxatum fuerit pro confeccione cuiuslibet generis instrumenti propter quod nomine tocius universitatis predicte nobis humiliter suplicarunt ut super hiis privilegia et ordinaciones predictas mandaremus prorsus et firmiter observari quo circa nos

¹⁴⁹. *Sense títol.*

eorum iustis in hac parte suplicacionibus [annuentes], volumus ac vobis et vestrum cuilibet stricte perciendo mandamus quatenus iniungantis efficaciter et precipiendo ex parte nostra mandetis visis presentibus in dilate notariis seu scriptoribus dictarum curiarum vicarii et baiuli Podiiceritani quod pro confeccione cuicumque generis instrumentorum seu scripturarum neque ex nunc in antea quomodo exigant recipiant aut extorquant nisi prout et quantum et non ultra eis taxatum est in privilegiis et ordinacionibus memoratis alias enim si contrarium ausu temerario facerent, nos puniremus eosdem aut [puniri] pena debita faceremus. Non obstante ^[f. 39r] quod a tempore concessionis dictarum privilegiorum et ordinacionem citra inde notarii seu scriptores ultra taxacionem predictam usi fuerint recipere quem usum nos abusum pocius reputamus ac non obstante quadam litera alias a nostra curia emanata quod usus huiusmodi percepcionibus servaretur quam literam nos ex certa revocamus sciencia et penitus annullamus verum licet non milli asservant ut intelleximus quod a tempore concessionis dictorum privilegiorum et ordinacionum citra consules dicte ville Podiiceritani non usi fuerint quod ad hec privilegiis et ordinacionibus huiusmodi. Nichilominus tamen nobis et aliis omnibus officialibus nostris presentibus et futuris tenor presencium precipimus et mandamus quatenus privilegia et ordinaciones predictam consulibus et universitati hominum dicte ville servetis ad [unguen] in omnibus et per omnia et faciatis ab omnibus inviolabiliter observari. Nisi tamen nobis legitime aperperet quod tam consules quam universitas eiusdem ville ipsis privilegiis et ordinacionibus expresse renunciaverunt aut nos super illis aliud ex certa sciencia ordinandum duxerimus hactenus vel alias corrigendum. In quorum omnium testimonium et fidem presentes letras nostras sigillo nostro regio in pendeti iussimus comuniri.

Datum in civitate Maioricarum, .IIII°. idus octobris, anno Domini M^o.CCC^o. vicesimo secundo.

Br. May. [causant].

41

1324, juliol, 8. Formiguera

Sanç I de Mallorca anul·la un seguit de privilegis i ordinacions dels quals els habitants de Puigcerdà gaudien relatiu a la celebració de bodes i a la sepultura.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 39v-42r.

Ordinaciones antique que non sunt in usu¹⁵⁰

[I circa] utilitatem rei publice corda principutus inuigilent disquerere debent solerter terrarum et gentium condicionis et actus earum dirigere ne obereret. Inde est quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, prospicientes villam Podiicerdani in terra arta et montuosa fore edificatam et populatam quodque ex ab usu antiquo populati ibidem frequenter de pari contendunt circa honores et sollempnitates nupciarum et corporum defunctorum tradendorum ecclesiastice sepulture ac plurimum aliorum de quibus mencione inferius faciemus ex quibus faliter possent inibi irreparabilia scandala evemire nisi precludaretur eis via huiusmodi contencionum de pari et importabiles quasi supertus etiam et in anes.

Volentes istis providere in favorem utilitatis rei publice dicte villa inqua iuxta eius situacionem et terra iucanda sunt plurimum odia atque supertus et nutriende benevolencie inter gentes ne devientur alicuis per quod si fieret quod absit posset facillime contigere de populatio et destruccio dicte ville. Statuendum ducimus et prohibendum perpetuo hoc nostro edicto quod a modo nullius habitantor ville Podiiceritani generosus vel non generosus aut quis [f. 40r] vis alius etiam extraneus audeat infra villam ipsam seu terminos eius precari seu visitare aut sequi nupcia aliquam sive nupciu nocte illa qua vigilabitur nupcia et in crastinum sollempnitabitur matrimonium eius nec etiam nocte illa dicte vigilie nupcius visitare audeat eius nupcia. Et quicumque contra fecerit incurrat ipso facto penam viginti solidorum Barchinone que curie in solidum nostre cedat.

Et nichilominus hoc nostrum statutum sit servari strictus liceat tunc solis mulieribus quibuscumque die dicte vigilie non tamen de nocte procarari et visitare quamcumque nupcia impune. Iterum ut in firmancium necessitatibus sit provissum ducimus statuendum quod qualibet apothecarius ville Podiicerdani predictem teneant continue de nocte lumine in operatorio suo, taliter quod venientes ad illud hora noctis quamcumque pro rebus medicinalibus et aliis necessariis

150. A, *al marge esquerra*.

dictis infirmis propter deffectum luminis in habendis illis veniens in ibi minime moram trahat que indigentibus modica est nociva. Et quocumque contra hoc nostrum edictu¹⁵¹ fecerit solvat pro qualibet vice viginti solidos Barchinone de pena curie Podiicerdano et ad observancia huius statuti nichillhominus sit astrictus.

Ordinamus preterea atque edicimus quod nullus habitator ville predictae, generosus vel non generosus, audeat vestes lugrubes seu panni magri au altias vestes honestas nisu prout consueverint portare racione mortis patris, matris, fratris, sororis vel etiam alterius qui ipsum heredem instituunt nisi per unum mensem dum taxat set per ipsum mensem tamen liceat illis dictas vestes portare. Et quicumque contra hoc nostrum edictum fecerit solvat curie Podiicerdani decem librarum pro pena. Statuimus etiam et ordinamus quod pro morte consaguinei primi vel germani et ab istis gradibus supra nullus habitator dicte ville generosus audeat portare capucium inducum nisi per octo dies dum taxat a dictis non gradibus infra per tres dies tamen et idem intelligimus de mulierum mortibus. Et quicumque fecerit contra hoc nostrum statutum solvat pro pena viginti solidos Barchinone dicte curie. Et nichillhominus hoc statutum observet nullus quoque maritus capucium inducum racione mortis uxoris sue nisi tamen per octo dies deportet et contra faciens dicte curie pena quinquaginta solidos persolvat et per hoc ab observancia huiusmodi minime liberetur. Ceterumque antiqui hostis presagia demonstruntur extirpare volentes et iudecere que sunt cristiani qui requiestir in humilibus et honestis et qui in elaccionibus [ortum] recepiunt ^[f. 40v] detestatur multa deliberacione quod Deus acceptum non prospicit nunc gentes etiam dicte ville quam quod inde afficiuntur importabili quasi sumptu ingratitudinibus et laboribus infinitis que in eiusdem dampnum utilitatis rei publice dicte ville cedere dinoscuntur usum presencialiter inibi observatum immo verius est abusus super congregacionibus gentium pluribus diebus continus faciendis in propiis hospiciis in exequiis deffunctorum et aliis inferius expressatis. In et super quibus plus versatur voluntas congregancium et congregatorum ac subscripta facientium periter internus in hiis que sunt mundi et diaboli quam que Cristi boni appareciam sine existencia demonstrantes propterea hoc nostro edito perpetuo. Statuimus quod a modo nullus habitator dicte ville Podiicerdani, generosus vel non

151. *El lloc on hi posa nostrum edictum havia estat esborrat.*

generosus, aut quis vis alius etiam extraneus in villa ipsa sit masculus vel femella, qui patrem vel matrem, virum, uxorem, fratrem, sororem, filium, consanguineum vel alium quemcumque propinqui seu amicum in villa ipsa vel alibi morte quacumque amiserit et tradere voluerit ecclesiastice sepulture vel per illo facere celebrari in suo hospicio vel alibi infra dictam villam et terminus eius, audeat vocare vel congregacione aliquam face de perentibus, affinibus, amicis et aliis quibuscumque personis masculis vel femelles. Nisi die dum taxat mortis seu sepulture dicti defuncti et die crastina subsequenti si talis fuerit quod pro deffuncti anima possit honeste et licite sollempna celebrari aliis die crastina in medietate sequenti. Et si deffunctionibus alibi sepultus fuerit quam in villa Podiicerdani iamdictam liceat congregacionem huiusmodi fieri per unicam diem dum taxat. Et quicumque contra predicta vel aliquid predictorum fecerit tam vocans quam vocati omnes quocquot erunt singuli penam incurrant quinquaginta solidos Barchinone quorum medietas sit et convertatur fabrifice ecclesie sancte Marie ville ipsius et altera medietas operibus pontium qui sunt et fient in rippariis que sunt circumscribita villam eandem et in terminis eius. Non tunc intendimus prohibere quin liceat singulis perticulariter pro dictis deffunctis absque congregacione gentium missas et alia divina officia facere celebrari helemosinas elargeri et alia facere fieri que pia sunt et salutem prospiciant [animarum] congregaciones.

Enim huiusmodi fieri prohibemus multis diebus solito causis predictis et advicandum gentibus ingritudines atque dampna que inde continue contingebant et etiam insurgebant diversis enim mortuis, sepelliendis vel pro illis exequiis faciendis cum non unus in diversis nec omnes in uno solo ^[f. 41r] esse possent cum congregaciones huiusmodi pocius fierent ad honorandum deffuncti propinquos quam pro illius anima ad orandum susurraciones et iurgia inter gentes sepissime contigebant et dampna sequebantur propter quod super hiis in dictis modis duximus providendum. Edicimus quoque et per in perpetuum statuimus quod in dicta villa vel terminis eius nullus generosus vel non generosus extraneus vel privatus cuicumque status vel prehemencie fuit intus domun suam vel extra imponat vel superponere audeat seu permitat corporibus defunctorum cum ad sepelliendum ducentur nunc ante vel post pannum aliquem aureum purpureum vel de sirico cum in talibus sit humilitatis attendenda et pompa prorsus vicanda. Et quicumque contra fecerit penam centum solidos incurrat dividendam ut in proximo capitulo est expressum.

Et nichilominus ad observandum istud capitulum sit astrictus et ulterius volumus et iubemus illum et illos qui talia facere presumpserint eo tunc fore privatos societate gentium et honore sic quod nullus honeret sequatur sequi honorare ve audeat in sequela parentes, affines, propinquos seu amicos dicti defuncti seu alios ad sepeliendum eundem. Et quicumque sequela honorem vel societatem illis fecerint sic obuiam venientibus nostre huiusmodi ordinacioni solvant singuli per pena .L. solidos Barchinone distribuendos et convertendos ut proxime supra. Hec itaque ordinamus aduicandum contenciones de pari ex quibus [passim] vani sumptus surgebant et pluribus frequenter importables et diversis presertim que per inde [humani] generis hostis antiquis inter illos et eorum propinquos ac adherentes eisdem scandala et odia varia sciebant propter que paciebatur res publica in diversis cuius utilitas est preferenda in utilibus voluntatibus et honoribus privatorum. Non tunc incendimus prohibere quin singulis liceat coopertoria de sirico vel vanoas aut exalnos corporibus superponere defunctorum. Et quin ecclesis possint dare pannos aureos purpureos et alia [iocalia] pro animabus illorum.

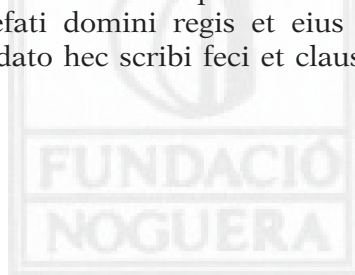
Statuimus preceptor et pre imperpetuum ordinamus quod nullus cuicumque preheminencie fuerit sive status generosus etiam vel non generosus habeat vel portari faciat intus domum suam vel extra infra dictam villam seu terminus eius in dictis mortuis tradendis ecclesiastice sepulture nisi quatuor torticia tunc quorum unum quolibet sit duarum librarum cere dum taxat liceat tunc eis torticia vel cereos habere in istis minoris ponderis vel valoris aut quatuor candelas tunc prout in pluribus fieri est hactenus. Et quicumque scientir vel ignorantur contra hoc nostrum statutum fecerit penam incurrat .L. solidos Barchinone convertendam et distribuendam ut propter supra. Et ^[f. 41v] nichilominus ad huius statuti observancia sic astrictus non tunc propter hec intendimus prohiberre quin unicunque liceat totacia cereos et alia quicumque offerre et dare ecclesiis et piis locis tunc demum cum sepulta fuerit corpora deffunctorum quod animabus eorum. Ordinamus, insuper, atque statuimus quod due vel tres caxie fustee fiant per consules dicte ville vel plures si fuerit necesse que sint et stent continue in hospitali maiori ville predicte et in illis et nullis aliis deportentur omnes mortui qui in dicta villa cum caxia voluerint ad sepelium portari. Et cum illorum corpora tradita fuerint ecclesiastice sepulture dicte caxie reducantur ad dictum hospitem sumptibus heredis illius deffuncti qui cum

caxia ipsa fuerit ad sepelium dum portatus ut sic inibi dicte caxie inveniatur et publico servicio deputentur. Quicumque vero fecerit contra predicta vel aliquid de predictis incurrat penam .L. solidos Barchinone cuius medietas sit operis dicte ecclesie sancte Marie et altera medietas operum pontium predictorum. Hec autem omnia et singula supradicta per nos et successores nostros quoscumque autoritate et dignitate nostra regia, statuimus et decerimus perpetua firmitate gaudere et debere perpetuo firmiter observari per homines et mulieres dicte ville Podiicerdani presentes atque futuros et per quoscumque alios intus dictam villam et terminus eius.

Mandamus itaque locum nostrum et nostrorum tenentibus presentibus et futuris et specialiter vicario Ceritanie et baiullo Podiicerdani qui nunc est et pro tempore erit quatenus hec nostra edicta, statua et ordinationes ac omnia in hanc carta contenta que consulibus et universitati dicte ville fidelibus nostris pro specialibus privilegiis in favorem et utilitatem rei publice ducimus ex certa sciencia concedenda firma habeant et observent et faciant per imperpetuum inviolabiter observari predictis pennis cum casus evenerint contra delinquentes et in bonis eorum execuciones viriliter faciendo absque exaccione iusticie cuicumque et lucri. In quorum omnium fidem et testimonium presenti carte nostrum sigillum iussimus appendi.

Quod est actum Fformigere, VIII° idus iulii anno Domini M^o.CCC^o. XXIII°.

Sig+num nostri Sancii, Dei gracia regis Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie et dominus Montispesulani qui predicta omnia et singula ex certa sciencia statuimus et ordinamus, laudamus atque firmamus. Testes sunt nobilis Petrus de Fonolletto, vicecomes insule, Berengarius ^[f. 42r] Mainardi, canonicus Narbonensi, canceller Fferrarius de Caneto, maiordomus, Guillelmus de Fontibus, portarius maior milites, Ermengaldus Homisdei, legun doctor et Jacobus Scuderii, notarii, omnes consiliarii prefati domini regis. Ego Iacobus Scuderi notarii prefati domini regis et eius auctoritate publicus ipsius speciali mandato hec scribi feci et clausi meo publico solito sig+no.

42¹⁵²

1326, juny, 18. Barcelona

Jaume II el Just atorga als habitants de la seva jurisdicció que puguin treure tot allò que està prohibit, com ara animals, grans i petits, i mercaderies, excepte blat, fusta, pins i cavalls.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 42v-43r.

Iacobus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie et Corsice comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclessie bexillarius, almirantibus et capitaneus generalis, dilectis et fidelibus suis vicariis et baiulis generalibus et specialibus lezdariis, pedagogariis universisque aliis et singulis officia alibus nostris vel eorum locatenentibus presentes literas scripturis. Salutem et dileccione. Licet concessio per nos et illustrem Sancium bone memorie regem Maioricarum consanguineum nostrum heximum super extrahendis rebus prohibitis adinui-cem de utrisque beneplacito dumdum facta ex dicti regis obitu et que de beneplacito nostro nn processit ulterius tranfacta fuerit seu extimata. Quia tamen honorabilis consanguineus noster Philipo de Maioricarum, tutor ac patruus illustris Iacobi regis Maioricarum, nepotis nostri heximi, noviter nos rogavit ut subscripta promitteremus extrahi de regnis et terris nostris ad loca regis predicti pro libito deferenda cum ei et placeret et libenter concederet quod gentes nostre de regno et terris dicti regi facerent illud idem. Idcirco nos prospectis bonis debitis quibus nobis rex predictus coniugitur eidem regi predictoque tutori concessimus quod gentes regis predicti possint de regnis et terris nostris abstrahere queque animalia grossa et minuta ad vescendum apta carnes, salsas, merces et alias res exceptis blado cuiuscumque generis, pice, sepo, fustibus, [canampo] atque equiis. Duo circa vobis et vestrum cuiuslibet dicimus et mandamus quatenus per gentes dicti Maioricarum regiis de regnis [f. 43r] et terris nostris predictam animaliam grossa et minuta et alia per nos supra concessa permittatis libere extrahi et ad partes dicti regis deferri non obstantibus veticis seu prohibicionibus in contrarium editis sive factis et exclusis omnibus in debitis exaccionibus acque novis exceptis tamen et remanentibus lezdis, pedagogiis et aliis iuribus

152. Sense títol.

antiquis et soliu antiquitus assuetis que levare et percipi. Volumus et iubemus dictus auctoritate tutor cum alia litera sua officii alibus dicti regis directa mandatum fecit consimile cuius causa de regno et terris suis gentes nostre extrahere poterunt similia animalia grossa et minuta, merces et alias res nec non ferrum, lanam et alia similia supradictis premissa vero concessa per nos et dictum tutorem de premissis ut precicitur extrahendis durare debent atque servari quamdiu de nostre vel sue processerit beneplacito voluntatis.

Datum Barchinone, XIII° kalendas iulii anno Domini .M^o.CCC^o. vicesimo sexto.

Subscripsit [Guillermus]

43¹⁵³

1328, octubre, 1. Perpinyà

Felip de Mallorca, a petició dels cònsols de la vila de Puigcerdà, els dispensa de pagar foriscapi sobre la renda de 15 lliures que Ponç de Vro de Puigcerdà va instituir en el seu testament a favor de la vila de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 43r-43v.

Noverint universi quod consules ville Podiicerdani supplicando proposuerunt coram nobis Philipo de Maiorice ecclesie Sancti Martini Turonensis, thesaurario patruo atque tutore domini regis Maoricarum illustris quod Poncius de Vro quondam de Podioceritano in suo ultimo testamento instituit quedam aniversaria et quedam alia pia perpetua ad que complenda sunt necessarie quindecim librarum barchinonensis rendales vel circa et cum ipsi ex constitutione regia. Et nostro mandato vendiderint et vendere habuerint hereditate et bona immobilia dicti Poncii de Vro quondam que pro maiori parte in alodio consistebant supplicarunt nobis humiliter ut quindecim librarum barchinonensis rendales in alodiis sine tamen foriscapiis eos posse emere, concedere, dignaremere pro complendis predictis. Offerentes separatos pro illis contribuere in omnibus questiis et taliis

153. *Sense títol.*

communibus in quibus et pro quibus contribuent bona ceterorum quorumlibet laicorum et insignam subieccionis huiusmodi facere dicto domino regi singulis annis duodecim denarios censuales in festo natalis Domini sine tamen ulla foriscapii prestacioni. Nos igitur attendentes predictam ac grata et utilia servicia nobis et officio nostre titule hactenus per universitatem dicte ville Podiicerdani in presencia consulibus supradictis de speciali gratia ducimus, concedendi nomine tutore ^[f. 43v] supradicto quod emant et emere possint quindecim libras barchinonensis censuales in alodiis sine tamen iure directi domini laudimi seu foriscapii quas semper eorum teneant consulatus et consules ipsi qui nunc sunt et pro tempore erunt. Ex illis solvant et solvere teneantur aniversaria et alia pia predictam in testamento dicti quondam Poncii de Vro contenta et pro illis semper contribuant et contribuere teneantur in quilibet talliis et questiis comunibus ac in aliis in quibus ceteri habitatores dicte ville Podiicerdani pro bonis suis et rebus habebunt contribuere et debent quodque pro predictis in signum recognicionis et subieccionis huiusmodi faciant singulis annis in festo natalis Domini XII. denarios barchinonensis censuales dicto domino regi. Dispensantes tutorio nomine supradicto ex certa sciencia cum consulibus supradictis ut dictas quindecim libras rendales emere possirit ut predicatur prohibicioni seu constitucione regia de talibus non amortizandis edita non obstante. Mandamus itaque locumtenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus regiis atque nostris presentibus et futuris quatenus concessionem, dispensacionem et graciam nostras presentes et omnia in carta ista contenta dictis consulibus et eorum consulatui perpetuo observent firmiter et faciant observari.

Datum Perpeniani, kalendas octobris anno Domini .M°.CCC°. XX°.VIII°. sub sigillo nostro pendentis.

44¹⁵⁴

1328, octubre, 1. Perpinyà

Trasllat de 28 de setembre de 1335 relatiu a la concessió que va fer Felip de Mallorca a petició dels cònsols de la vila de Puigcerdà. Els dispensava de pagar foriscapí sobre la renda de 15 lliures

154. Sense títol.

que Ponç de Vro de Puigcerdà havia instituït en el seu testament a favor de la vila de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 44v-45v.

Noverint universi quod nobis Iacobo, Dei gratia rege Maioricarum, comiti Rossilionis et Ceritanie ac domino Montispesulani, fuit pro parte fidelium nostrorum consilium de Podiocerdano exhibita quedam carta pergamean incliti domini Philipi de Maioricarum, patrim et olim tutoris nostri eiusque sigillo appendicio communita cuius tenor sequitur in hec verba.

Noverint universi quod consules villes Podiicerdani suplicando proposuerunt coram nobis probus de Maioricarum ecclesie Sancti Martini Turonensis, thesaurario patruo atque tutore domini regis Maioricarum illustris quod Poncius de Vro quondam de Podiocerdano in suo ultimo testamento instituit quedam aniversaria et quedam alia pia perpetua ad que complenda sunt necessarie quindecim libras barchinonensis rendales. Vel circa et cum ipsi ex constitucione regia nostro mandato vendiderint et vendere habuerint hereditatem et bona immobilia dicti Poncii de Vro quondam que pro maiori parte in alodio consistabantur suplicarunt nobis humiliter ut quindecim libras barchinonensis rendales in alodiis sine tamen foriscapiis eos posse emere, concedere dignaremur pro complendis predictis offerentes separatos pro illis contribuere in omnibus questiis et talliis communibus in quibus et pro quibus contri ^[f. 45r] contribuent bona ceterorum quorumlibet. Et insignum subieccionis huiusmodi facere dicto domino regi singulis annis .XII. denarios censuales in festo natalis Domini sine tamen ulla foriscapii prestacione.

Nos igitur attendentes predictam ac grata et utilia servicia nobis et officio nostre titule actenus per universitatem dicte ville Podiicerdani in presencia consulibus supradictis de speciali gratia ducimus concedendum nomine tutorio supradicto quod emant et emere possint quindecim libre barchinonensis in alodiis sine tamen aliquo iure directi domini laudamini seu foriscapii quas semper eorum teneat consulatus et consules ipsi qui nunc sunt et pro tempore erunt. Ex illis solvant et solvere teneantur aniversaria et alia pia predictam in testamento dicti Poncii de Vro contenta et pro illis semper contribuant et contribuere teneantur in quibuslibet talliis et questiis ac in aliis in quibus ceteri habitatores dicte ville Podiicerdani pro bonis suis et rebus habebunt contribuere et debebunt

quod pro predictis insignum recognicionis et subieccionis huiusmodi faciant singulis annis in festo natalis Domini duodecim denarios barchinonensis censuales dicto domino regi. Dispensantes tutorio nomine supradicto ex certa sciencia cum consulibus supradictis ut dictas quindecim libras rendales emere possint ut predicatur prohibitione seu constitucione regia de talibus non amortizandis edita non obstante. Mandamus itaque locumtenentis, vicariis, baiulis et aliis officialis regiis atque nostris presentibus et futuris quatenus concessionem, dispensacionem et gratiam nostras presentes et omnia in carta ista contenta dictis consulibus et eorum consulatui perpetuo observent firmiter et faciant observari.

Datum Perpeniani kalendas octobris anno Domini .M^o.CCC^o. XX°.octavo sub sigillo nostro pendenti.

Nobis fuit itaque humiliter supplicatum ut cum nondum empcionem fecerint iuxta concessionem et gratiam per prefatum dominum Philipem, nomine tutorio nostri, eis factam nec in illa quam nunc facere intendunt eis impedimentum aliquod impedatur dictas concessionem et gratiam aprobare eiusque confirmare de speciali gracia dignaremere. Nos igitur eorum petitione benigne admissa omnia et singula in carta supra inserta contenta constrimanus de speciali gracia et ratificamus expresse. Volentes dictisque consulibus concedentes quod gracia et concessionem in ea contentis per modum et formam in ipsa expressos plene gaudeant et utantur non obstante ordinacione per nos nuper edita super rebus et iuribus immobilibus amortizandis. Mandamus itaque locumtenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris ut gratiam confirmacionem et concessionem nostris presentes dictus consulibus observent firmiter et faciant observari.

Datum Perpeniani, [f. 45v] sub sigillo nostro pendenti .IIII°. kalendas octobris, anno Domini .M^o.CCC^o.XXX°. quinto.

45

1329, juliol, 1. Ciutat de Mallorca

Jaume III, rei de Mallorca, a petició de Mateu d'Alp i Ramon Muntaner, cònsols de la vila de Puigcerdà, confirma tots els privilegis, llibertats i immunitats.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 43v-44r.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma a la villa tots privilegis, libertats e costums

Noverint universi quod Iacobus, Dei gratia regem Maioricarum, comitem Rossilionis et Ceritanie ac dominum Montispesulani, venientes ffideles nostri Matheus d'Alb et Raimundus Montanerii, consules ville Podiicerdani, nomine suo et aliorum consulum et universitatis ville eiusdem, pecierunt suplicando a nobis confirmari consulibus et universitati ville predictae privilegia, libertates, immunitates, usus et consuetudines ac alia que habent a predecessoribus nostris et exhibuerunt super hoc nobis et consilio nostro quendam librum privilegiorum suorum que per nostrum consilium facimus inscribi et videri. Et amuentes dicte suplicacioni consilium predictorum, gratis per nos et successores nostros quoscumque laudamus, aprobamus et confirmamus consulibus et universitati predictis ville Podiicerdani et populatoribus ville eiusdem presentibus et futuris omnia privilegia, libertates et immunitates eis a predecessoribus nostris quibuslibet concessas et suos bonos usus et consuetudines prout ea ^[f. 44r] iuste obtinent et quibus hactenus usi sint sic quod ex nunc illis et eorum quolibet modo simili gaudeant et utantur. Mandantes locum nostrum tenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus confirmacionem nostram presentem et omnia in instrumento isto contenta consulibus et universitati predictis observent firmitur et faciant perpetuo observari. In quorum omnium testimonium et fidem presenti carte nostrum iussimus appendi sigillum.

Quod est actum in camera consulii castri regii civitatis Maioricarum, kalendas iulii anno Domini .M^o.CCC^o.XX°. nono.

Sig+num nostri Iacobi Dei gracia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie ac dominum Montispesulani qui hec predicta laudamus, concedimus et firmamus. Testes huius rey sunt nobiles Petrus de Fonoleto, vicecomes insule, Ademarius de Mosseto et Arnaldus de Cardelato, locumtenentis Maioricarum, venerabile Petrus de Viridario, archidiaconus Maioricarum, cancellarius Arnaldus Montanerii, legum professor, Rogerius de Rovenatho, miles maiordomus, Guillelmus de Fontibus, portarius maior, Petrus de Pulcrocastro, militis et Iacobus Scuderii, notarius, omnes consiliarii preffati domini regis.

Ego Iacobus Scuderi, notarius preffati domini regis et eius auctoritate publicus ipsius speciali mandato hec scribi feci et clausi meo publico solito sig+no licet.

46

1330, setembre, 26. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, atesos els fraus comesos, ordena que cada mes es faci una crida a la vila de Puigcerdà contra aquells que hagin fet cessió de béns perquè els creditors no puguin ser enganyats.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 44r-44v.

Privilegi com lo rey en Jacme mana que cascum mes fos feta crida per la villa contra aquells que fahian cessió de béns per çò que los creedors no fossen enganats

Noverint universi quod Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comitem Rossilionis et Ceritanie ac dominum Montispesulani. Fraudem quantum possumus in terris nostris vicari volentes ordinandum ducimus per hoc presens publicum instrumentum et concedendum etiam fidelibus nostris consulibus et probis hominibus ville Podiiceritani et universitati et singularibus eiusdem ville gracia speciali. Quod cum contigitur aliquem de villa Podiicerdani futuris temporibus quibuscumque cedere bonis suis quavis causa seu quod bona alicuius aduudicata fuerint eius uxori racione male administracionis seu qua vergerit ad inopiam aut aliter tales singulis mensibus voce tube publice proviçentur per villam Podiicerdani et publicentur ad instancia creditorum suorum et suptuum eorum qualiter cesserunt bonis suis seu eorum bona adiudicata sunt uxoribus eorumdem ut per inde cesset fides adhibieri illis [f. 44v] et alii minime decipiantur in creditis faciendis eisdem. Mandamus itaque locumtenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus ordinationem et concessionem nostras presentes et omnia in instrumento isto contenta consulibus et universitati ville Podiicerdani predictis et singularibus personis eiusdem observent firmiter et faciant perpetuo observari in quorum omnium fidem et testimonium presenti carte nostri iussimus appendi sigillum.

Quod est actum in camera consuli castri regii Perpeniani, .VI°. kalendas octobris anno Domini millesimo .CCC^o. XXX°.

Sig+num nostri Iacobi Dei gracia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie ac dominum Montispesulani qui hec predicta laudamus, concedimus et firmamus. Testes huius rey sunt nobilis Ademarius dominus de Mosseto, Petrus de Pulcrocastro,

locumtenentes, Iacobus de Muredine, maiordomus, Guillermus de Fontibus, portarius maior, Hugo de Tacione, Berengarius de Petrapertusa, milites, Petrus Clayrani, iudex, Nicholaus de Sancto Iusto, thesaurarius [et] Iacobus Scuderii, notarius, omnes consiliarii preffati domini regis.

Sig+num mei Iacobi Scuderi, notari preffati domini regi Maioricarum illustris et eius auctoritate publici qui ipsius speciali mandato hec scribi feci et clausi.

47¹⁵⁵

1337, març, 3. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, estipula el salari dels notaris i els preus de les escriptures públiques.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 45v-46r.

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani, utilitatibus subditorum nostrorum quanto possibile in nobis est comode intendentes propterea ad humilem supplicacionem fidelium nostrorum consulum ville Podiicerdani ne aliqui ex ipsius ville et alibi in terra Ceritanie habitatoribus ad scrivaniam ville Podiicerdani accedentibus per notarios seu scriptoris eiusdem pro instrumentis super diversis contratibus inibi conficiendis valeant quocumque oprimu vel gravari.

Per hanc cartam ordinandum ducimus ac etiam statuendum quod notarii seu scriptores ville predicte qui nunc sunt vel pro tempore fuint pro instrumentis contractum quorumque per eos recipiendos et in formam publicam redigendis salaria aliqua recipere non audeant nisi et prout per nos taxate et ordinate sunt in modum qui sequitur.

Primo quod pro quocumque instrumento debiti deponiti et comande cuiuscumque quantitatis existant pro notario et confecto in pergameo solvantur et recipiantur tres denarii et si sint unus vel plures fideiissores vel sacramentum vel totum in simul, quatuor denarii.

155. *Sense títol.*

Item, de omnibus instrumentis vendicionis, permutacionis, donacionis, locacionis, arrendacionis, diffinicionis, hereditatis et honoris et compromissi cuiuscumque quantitatis existant pro quolibet dictorum instrumentorum solvantur et recipiantur duodecim denarii.

Item, de instrumentis ponendi seu mitendi aliquem in possercione alicuius terre, domorum seu alterius cuiusuis possessionis solvantur et recipiantur octo denarii. Item, de instrumentis accapiti reduccionis affranquimenti censu aut [tercemitorum] transaccionis, composicionis, loquacionis personarum ac dici [plaustorum] solvantur et recipiantur iuxta formam et tenorem instrumentorum vendicionum sive nomientur precium in eisdem sive non.

Item, pro de instrumentis vendicionis, cessionis, percerie, pro nota et confecto in pergamento quatuor denarii.

Item, pro omnibus instrumentis appellacioni ac protestacionum mocionum et emparamenti absque responsionem solvantur et recipiantur decem octo denarii.

Item, si sequatur responsio recipiantur plus sex denarii.

Item, de omnibus instrumentis procuracionum vel sindicatus simplicium vel generalium solvantur et recipiantur duodecim denarii.

Item, de instrumentis institucionis clericorum et emancipacionis .XII. denarii.^[f. 46r]

Item, de instrumentis societatis, convencionis et promissionis solvantur et recipiantur .XII. denarii. Si vero instrumenta fuerint per alphabetum divisa totidem recipiatur.

Item, de instrumentis pronunciacionis arbitrorum vel arbitratorum solvatur et recipiatur iuxta qualitatem laboris et continenciam ipsorum instrumentorum.

Item, de omnibus translatis privilegiorum domini regis cum sigillo suo pendenti solvatur sexdecim denarii.

Item, de translato litere curialium domini regis in dorso sigillate et cuiscumque iudicis et officialis solvantur sex denarii.

Item, de instrumentis capitis brevis, possessionum aut [tercemitorum] recipiantur et solvantur pro qualibet possercione censu aut [tercemito] recognio duo denarii. Si vero non recognostatur nisi una res recipantur sex denarii.

Item, de instrumentis cum quis laudat instrumentum vel instrumenta vendicionum vel alterius contractus recipiantur et solvantur octo denarii.

Item, de instrumentis manutenecie et tituli clericorum recipiantur et solvantur octo denarii. Item, de instrumentis homagii et fidelitatis XII. denarii.

Item, de translatis publicis quorumcumque instrumentorum recipiatur sit de suo originali exceptis translatis testamentorum de quibus non recipiatur iusi medietas precii suorum originalium.

Item, de instrumentis nupcialibus recipiantur et solvantur ab ambabus partibus quinque solidos.

Item, de instrumento reparacionis recipiantur et solvantur sicut de instrumento principali et ultra propter suplicacionem et procesum qui habet in eodem apponi sex denarii.

Item, pro quolibet hereditamento facto in instrumentos nupcialibus recipiantur et solvantur duodecim denarii.

Item, pro quolibet diffinimientum facto in dictis instrumentis nupcialibus recipiantur et solvantur octo denarii.

Item, de instrumento presentacionis litere regie vel cuicumque iudicis seu officialis .XII. denarii.

Item, de testamentis recipiantur et solvantur quinque solidos.

Item, de translato cuiuscumque seu quarumcumque clausorum testamenti recipiantur et solvantur .XVIII. denarii.

Item, de codicillis duo solidos. Item, recipiant et habeant notarius de pedagiis iuxta eorum laborem et distanciam locorum ad taxacionem consulum condecem et racionabilem.

Et si aliqui contractus evenirent seu contingerent ultra illos superius expressatos vel qui non essent similes contractibus superius scriptis declarari omne et tationem illorum, habeant et debeant facere consules Podiicerdani attentis tationibus supradictis et scripturarum quantitatibus. Mandantes dilectis et fidelibus nostris vicario Ceritanie qui nunc est et pro tempore fuiter ceterisque officialibus nostris quatenus ordinationem nostram presentem dictis consulis ad quorum instanciam predictam factam sunt et quibus precia instrumentorum in dicta villa et terre Ceritanie conficiendorum pertinent, observent firmiter et faciant observari.

Datum Perpeniani, sub nostro sigillo pendenti .III°. idus marcii anno Domini .M°.CCC°.XXX°. septimo.

1338, gener, 29. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, ordena als jutges que no obtinguin diners de les primeres causes, instàncies, ni de les donacions ni acceptacions de béns, com tampoc dels deutes dels habitants de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 46v.

Privilegi ab lo qual lo rey en Jacme mana que lo jutge de Puigcerdà no deu pendre res de distribució que faça de béns¹⁵⁷

[f. 46v] Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod pro parte fidelium consulum ville Podiicerdani est coram nobis propositum supplicando quod ex ab usu pocius quam de iure iudices ordinarii dicte ville Podiicerdani et terre Ceritanie de primis causis et instanciis recipiunt et recipere consueverunt a partibus et etiam de distributionibus peccuniarum, quas faciunt inter creditores sex denarios pro libere de quantitatus adiudicantis et per eos distributis ex quibus gentes ipsius ville et terre Ceritanie quam plurimi agravantur quare supplicaverunt per nos supra dictis provideri de remedio opportuno. Nos itaque super hiis ut decet providere volentes et que minus bene facta sunt ad statum debitum reducantur habito consilio et deliberacione plenaria per presentes dictis consulibus et universitati dicte ville Podiicerdani et singulis de eadem. Declarando ducimus statuendum perpetuo ac etiam concedendum quod ulterius quod primis causis et instanciis que in habitatores ville ipsius in nostris curiis predictis movebuntur seu de quibuscumque distributionibus peccuniarum seu bonorum ac iurium quorumque que seu quas ipsi iudices faciant inter partes ipsas quoquomodo ibidem habitatores non solvant nec aliquid solvere teneantur ipsi

156. *En el marge superior esquerre, Salora de sentències i un text amb la tinta molt esvaïda.*

157. *Com los jutges no poden haver salari de les primeres causes e instàncies ne de distribucions dels hòmens de la villa. Hi ha dibuixada una mà que ho assenyala al marge esquerre.*

iudicibus vel curie pro distributionibus et aliis predictis nec ipsi iudices vel curia aliquid pro eisdem recipere audeant recipere seu presumant. Ymmo sependi iudices easdem facere teneantur distributiones et alia supradictam cum fuerit requisiti prout prius et ante declaracionem, concessionem et statum huiusmodi faciebant et facere tenebantur hec itaque per quoslibet officiales nostros ville Podiicerdani et terre Ceritanie, tam presentes quam futuros, mandamus fimiter observari.

Datum Perpeniani, sub sigillo nostro pendenti .IIII°. kalendas februarii, anno Domini .M^o.CCC^o.XXX°. octavo.

49

1338, gener, 29. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, ordena que els jutges i els batlles no s'excedeixin en el que han de percebre amb relació als conflictes entre els habitants de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 46v-47r.

Privilegi com lo rey en Jacme ordena en certa manera com los officials reals sobre [contrats] e [questions] anants dins la villa o fora la villa no han sino anch log

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani, dilecto et fidelio nostro vicario Ceritanie et Baridani ac baiulo ville Podiicerdani vel eius vicesgerentis.^[f. 47r] Salutem et dilectione. Ad humilem supplicacionem fidelium nostrorum consulum et universitatis hominum ville Podiicerdani volentes finem imponere super questione que de subscriptis inter curiam nostram, ex parte una, et dictos consules ex altera vertebatur ea propter declarando eisdem consulibus et universitati ducimus perpetuo concedendum quod si aliqui contrastus sive questionis inter habitatores ipsius ville oriantur baiulus et iudex ville ipsius ad requisicionem precium, quaremcumque teneatur personaliter accedent ad loca sive questionis sive contrastus intus villam Podiicerdani seu baiulia eiusdem et numquam de anata huiusmodi quam facient in futurum in quacumque parte ville seu baiule eiusdem aliquid habeant. Si vero extra villam [iuerint] ambo vel eorum alter pro aliquam causa de qua in curia facta fuerit quermonia vel

retroquerimonia vel lis erit de ea aut per recursu quecumque vel alio modo quocumque devoluta fuitur questio examine curie ipsius. Nichil similiter de eorum anatis habeant baiulus et iudex predicti veorum si contrastus aliquis inter aliquos de Podiocerdano et antequam contrastus ille venerit ad examine curie per aliquos de modis predictis vel aliis et partes concordas requirant vicarium seu baiulum vel iudicem suum aut ambos simul quod accedant et vadant ad locum dixti contrastus ad destidendum illum si locus tamen sit extra villam Podiocerdani seu baiuliam predictam et non aliter vicarius sive baiulus habeat inter ambas partes quod sua anata quimque solidos tamen et iudex alios quinque dum taxat pro qualibet vice que sit inverint extra dictam villam seu eius baiulum ad talia loca sive inibi recipiant testes sive non et sive determinent questionem aut contrastum vel non et ultra quinque solidos utriusque eorum de talibus anatis inde habere non possint hec itaque per vos et officiales nostros in villa Podiocerdani et terra Ceritanie presentes et futuros precipimus perpetuo observari.

Datum Perpeniani, quarto kalendas februarii anno Domini .M^o. CCC^o.XXX°. octavo

50

1338, abril, 4. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, dictamina sobre la pràctica de la usura amb relació als jueus.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 47r-48r.

Privilegi com lo rey en Jacme ordona en certa manera sobre la usura dels jueus

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani, licet ex debito regimis regalis fastigii cui licet [inmeriti] sumo operante [iuriamine] presidimus omni tempore subiectionum nostrorum comoda procurare et eorum incomodis astringimur quantum [f. 47v] valemus cura vigili obviare velociori tamen cursu habemus quasi ut ita [loquamur] relatis eo tempore compellimur quo frequentibus voce referente clamosa incomoda et alia pericula nostris subditis preparantur nam exercente malicia sicut videmus mundum in deteriora iugitur dilabi sic hominum mentis assueta depravante nequicia mali pecanti videmus

[tumulum] superaddi. Sane ad nostrum pervenit auditum quod iudei nostre dicioni subiecti eorum [invalescete] perfidia in terris nostris plures contractus in heunt et diversos preserticium simplicibus et rudibus hominibus maximose qui ut plurimi usurarii ac in fraudem usuram fore posse propter solitum abusum suspicari contrahentes predictos cum cartis seu publicis instrumentis obligando et aliis diversiis obligacionim [funiculis] vinciendo ut [citimus] in [laqueum] incidere valeant. Iam pactum et quod deterius est quasi annuati cum particulares seu minutas soluciones debitorum suorum reccipiunt prima debita cum novis obligacionum instrumentis revocando primis instrumentis ac aliis obligacionibus minime redditis seu contractis tamen apocha de recepto minime subsequita propter quod non est dubium pluries dicitur evenire quod propter novos debitorum successores quos probabilis ignorancia videtur excusare vel in opiam probacionum. Semel solutum contra bonam fidem sepius exgiritur vel saltim pro quantitate restanti satis modica totum debitum est exactum et quovis per ordinaciones bone memorie domini Iacobi, regi Maioricarum illustris predecessores nostri, super hoc editas iure communis restrictivas debite provisim videretur, tamen per dominum Philipum de Maioricarum patrium et tunc tutorem nostrum fuit revocate qui prefatas ordinaciones disposicioni iure comunis a quo defacili recedi non decet prout didistimus relaxavit. Verum quia quod memoria sepius pro futurum credidit subsequens experientia [nocium] hostendit reprehensione dignum non existit set legum conditor a se vel a suis predecessoribus editas suspendere, corrigere vel penitus revocare studeat si eas potius obesse videtur quam pro dicte. Volentes igitur pesci huic dampniffere congrius occurere medelis et lingua iure communis curricula propter predictos abusus cursu restringere breviori presenti lege statuimus quod a modo omne instrumentum sive queuis alia scriptura fiendi seu obligacio qualiscumque in quibus aliqui cristiani subiecti nostri aliquibus iudeis utriusque sexus sub nostro domino degentibus obligati erunt quovis modo per quinquennium dum taxat a die confeccionis computandum suas vires obtineant inconcusse quo elapso predictas obligaciones viribus [carare] [f. 48r] decrimus quibuscumque ac ineficates ad agendum ipso iure idem in omnibus instrumentis seu obligacionibus iam factis volumus observari in quibus illa die predicti quinquennium [iniciu] capere volumus qua presente legem contigerit publicari. Set quia regalis dignitas veritatem prospiciens libentur evitat nodose ambiguitatis involutum illamque sibi semper in suis ordinacionibus reservare cautelam intendit ut de illis ita perveniat comodum quod

aliis temperamento quodam adhibito non veniat detrimentum. Igitur predicta illibata manere volumus atque firma nisi iudei creditores supradicti absentes furiosi seu dementes fuerint vel in etate existant pupillari seu infra prefatum quinquemum de dictis debitis coram competenti iudice petitionem fecerint responsione debita ad predicta subsequita vel etiam si aliquis locumtenentes consiliarii seu vicarii nostri baiulus civitatis Maioricarum ac ville Perpeniani vel eorum assessores iudeis obligati sexistant supradictis quibus quidem casibus et aliis quibus iura contra aliquem prescripcione currere non permitunt et impedimentis seu officiis predictis durantibus currere nolumus quinquemum antedictum preffatis vero impedimentis seu officiis cessantibus [curat] libere suo marce. Mandamus itaque quolibet officialibus nostris quatenus legem et ordinationem nostras presentes observent firmiter et faciant observari.

Datum Perpeniani, pridie nonas aprilis anno domini .M^o.CCC^o.XXX°. octavo.

51

1342, febrer, 7. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, confirma que els oficials reials quan acabin el mandat han de satisfer tots els deutes.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 51r-51v.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma lo privellegi dels oficials reials que dins quinze dias apres finit llur offici paguen totes deutes que degen¹⁵⁸

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum ^[f. 51v] facimus universis quod cum fidelibus nostris consulibus universitatis ville Podiicerdani retro temporibus per dominum Sancium recolende memorie Maioricarum regem nostrum patrum in speciale privilegium indultum fuit per omnes officiales eius presentes tunc et futuri in dicta villa sive fuissent vicarii, baiuli, subvicari vel in alio quovis officio cum ab ipsis officiis absoluti fuissent satisdarent confestim in posse

158. Vide fol. 25, *al marge esquerre*.

curie sue et firmarent per se et bonos et ydoneos fidiussores de restituendis solvendis ac satisfaciendis infra XV^a. dies extunc proximos omnibus obligacionibus quibus fuerunt obligati mutuo vel comanda aut alia [quoquomodo]. Et hoc sub pena .C. libarum aplicandorum eius fischo ut hec lacius in dicto instrumento facto Figueriis .VIII°. kalendas madii anno Domini .M^o.CCC^o.XVIII°. in pendentique sigillato continetur. Hinc est pro cum per fideles nostros consules dicte universitatis suplicando coram nobis humiliter expositum [fuerit] pro [parte] prodesset eis dicte pene appositio nec illa soluta vel non soluta fieter et servaretur forma in dicto privilegio expressata ea propter ad dictorum consulum suplicandum humilem dictum privilegium tenore presencium. Ex certa sciencia confirmantes dictis consulibus et universitati ville nostre Podiicerdani concedimus ad uberiori gracia ac ex certa sciencia pro vicarius Ceritanie baiulousque Podiicerdani et quis officis nostrum Podiicerdani teneant exnunc pena contenta in dicto privilegio nobis adquisita vel non adquisita soluta vel non soluta in posse nostre curie Podiicerdani firmare ydonee confestim cum [erunt] a dictis officis absoluti iuxta tenorem contentum in privilegio antedicto. Et si forsam tale nostrum officis non prestita dicta firma a loco Podiicerdani se absentaverit illum ubicumque fuit [interdicciones] nostras compelli, volumus viribus precure ad reddendum suis sumptibus ad locum Podiicerdani a quo extunc non exeat quousque firma prestiterit supradicta. Mandamus itaque universis nostris officialibus, futuris et presentibus, quatenus omnia et singula hic contenta servent ad [unguen] et faciant ab omnibus nobis subditis inviolabiliter observari.

Datum Perpeniani, VII^a. die frebruaris anno Domini .M^o.CCC^o. XL°.II°.

Nos rex prefatus propria manu subscribimus. [Um].

52

1342, setembre, 5. Perpinyà

Trasllat d'un manament de Jaume III, rei de Mallorca, en el qual confirma als cònsols de Puigcerdà el privilegi de tenir escrivania pública atorgat pel rei Jaume I el 19 de juliol de 1264. En aquesta confirmació Jaume II ordena que els escrivans de la Cort no puguin fer contractes sinó els processos ordinaris i altres escriptures judicials.

[O]. Original perdut.

A. Trasl·lat autoritzat per Francesc Esteva, notari p·ublic de Puigcerdà i de Cerdanya, el 12 de desembre de 1347: Puigcerdà, ACCE, perg. 140.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 49v-50v.

Privilegi com lo rey en Jacme instituhí com los scrivans de la cort no poden ni deuen pendre nenguns contractes sinos tudelas e processos ordinaris e altres scriptures iudicials e los notaris e los cònsols de la villa [creats ha prendre [testaments] e inventaris e totes altres contractes]¹⁵⁹

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod cum questio seu controversia esset [derucius] ventilata inter fideles nostros consules ville Podiicerdani ex parte una agentes et asserentes quod omnia instrumenta testamenta codicilli et alii quicumque contractus cuicumque forme et condicionis existant que infra villa Podiicerdani et terra Ceritanie recipiuntur et conficiuntur recipi et confici debent per scriptores dictorum consulum quos ad hoc ipsi consules cum .X^m. probis viris duxerint eligendos vigores donacionis et perpetue concessionis de scrivania dicte loci eis fecere per illustrissimum principem dominum Iacobum regem Aragonum et Maioricarum nostrum [pro avum] memorie recollende cum publico instrumento inde facto sub data Barcinone XIII° kalendas augusti, anno Domini .M^o. [f. 50r]¹⁶⁰ .CC^o. LX°. quarto prout in eo lacius continetur. Et procuratorem nostrum, fischalem [contrarium] asserentem et dicentem videlicet quod scriptoribus nostre curie dicti loci licebat absque dictorum consulum licencia et voluntatem recipere infram dictam curiam tutelam curas, inventaria, testamenta sollempnia, [invicciones] et obligaciones cum pena vel sine pena et alia omnia quamcumque que iudicaria sunt seu iudicium requirunt ex altera defendentem. Id circo nos obtantes indempunitatibus dictorum consulum providere et predictis litibus eorum supplicacioni dare finem Bernardo Merceri et Arnaldo Solaç de Podiiceritano nomine universitatis dicti loci viam compositionis et certas accionis exigentes. Tenore presencium ordinamus et declaramus supra predictis et dependentibus ex eis per modum qui sequitur, videlicet, quod

159. Sobre los escrivans de la Cort, *al marge esquerre*.

160. Pro escribis curie regie Podiiceritani [...]. Per notaris creats per honorabilem consulem, *al marge dret*.

tutele cure, acta iudicialia que fuint super processibus et litibus causas tangentibus et atestaciones que fuint ad perpetua rei memoria publicaciones testamentorum que coram iudice habent fieri inventariam tutorum vel curatorum ubi tamen inserantur instrumenta debitorum vel creditorum, sit quod ex illis inventariis agi vel conveniri possint debitores vel creditores illorum emancipaciones arrogaciones, adopciones et manumisiones et omnia alia etiam quecumque iudicia possint et debeant per scriptores nostre curie Podiicerdani et nullos alios recipi et recepta publicari et [inmundum] ac formam publicam redigi quibus fides plena tamquam publicis instrumentis et scriptis ab omnibus habeat dum tamen in illis debita sollempnitas fuerit observata duorum omnium emolumenta et precia ad nos ex integro et ad nullum alium pertinere noster super quibus dictis consulibus et universitati [scilicet] perpetuum imponimus per presentes. Preterea volentes dictos consules et universitatem antedictam in hac parte prosequi gracie eisdem concedimus¹⁶¹ perpetuo et donamus de gracia speciali quod per eorum scriptores et nullos alios ex nunc recipiantur et recipi et publicari et in formam publicam redigi possint et debeant inventaria, tutorum vel curatorum ubi non incorporantur ex integro instrumenta debitorum vel creditorum, inventaria etiam que per heredes fient quantum cum ad illorum receptionem instrumentam venditionum et alienationum rex pupillorum et eorum in quibus decretum et iudicium auctoritas habent intervenire et transcripta autentica cum in illis habeant decretum intervenire ut fides in iudiciis plenior habeatur quorum precia et emolumenta dictis consulibus et universitati. Volumus pertinere postremo componendo et transigendo ordinamus et declaramus quod scriptores dictorum consulum seu per ipsos et dictos decem probos viros [f. 50v] ad ea deputandi et nulli alii recipiant et recipere possint ac debeant in dicto loco de Podiocertiano et eius terminis et terra Ceritanie testamenta, codicillos et alias ultimas voluntates compromissa, [immunitates], obligaciones cum pena vel sine pena, capitabrevia quos quis emphiteota vel quibus alius recognoscit et recognoscere intendit directo dominio vel cuius alteri ab eo tene [possessiones] et se facere redditus, census vel queius alia iura et omnia alia et singula [quemcumque] instrumenta cuicumque forme et condicionis et quorumcumque contractum existant preter illa que sub nostra predictam declaratione intelliguntur et sunt su-

161. *Espai d'una paraula en blanc.*

perius declarata et nominata et nobis retenta et recepta publicare et inmundum et publicatas formam redigere et redigi facere quibus fides plena tamquam publicis instrumentis et scriptis ab omnibus habeatur quorum precia dictis consulibus et universitati et nulli alii aplicentur. Mandamus itaque vicario Ceritanie ceterisque nostris officialibus quibuslibet quatenus predictam et singula absque aliqua comutacione et inter prestacione observent ad [ungune] et faciant ab omnibus perpetuo fimiter et inviolabiliter observari.

Datum Perpeniani, .V^a. die septembris anno Domini .M^o. CCC^o. XL°. secundo.

Nos vero rex predictis regia manum subscribimus. [Vidit]

53

1342, setembre, 6. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, confirma el privilegi segons el qual els homes de Puigcerdà no han de pagar carcellatge si no són condemnats.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 48v-49r.

Privilegi com lo rey en Jacme confirma lo privilegi com los hòmens de Puicerdà no són tenguts pagar carcellatge si donchs condempnats no seran o per composició ne exiran

[f. 49r] Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod ad ea concedendam facilius inclinamur que redundant in nostrorum comodo subditorum [prospecto] itaque quod iam per dominum Iacobum feliciis recordacionis, avum nostrum, habitatoribus Podiicerdani concessium fuit de gracia speciali quod si aliqui dicti loci habitatores capti essent in curia baiuli Podiicerdani non tenerantur nec debeant dare vel solvere racione custodie carceris [aliquid] ipsi baiulo vel sagiono vel illo qui custodit carcerem nisi condempnati de iure vel per composicione tales essent. Ut hec laciis in privilegio quondam registrato in libro privilegiorum ville Podiicerdani cuius data est in Perpenianno kalendas ianuarii, anno Domini .M^o.CC^o.LXXVI°. hinc est quod nos huismodi gratiam ad humilem suplicacionem fidelium nostrorum consulum dicti loci ampliare. Volentes dictis hominibus Podiiceritani presentibus et futuris

concedimus de gracia speciali quod exnunc si aliquis eorum captus vel detentus quanis causa in curia vicarii Ceritanie fuerit nichil talis pro carcelagio seu causa custodie carceris ipsi vicario vel custodi-enti carcerem solvere teneatur nisi condempnatus pro sentenciam fuitur aut compositionem fecerit pro causa pro qua captus fuitur seu detentus in curia antedicta. Hanc itaque gratiam per ipsum vicarium et ceteros officis nostros et subditos ac custodientes dicti loci carcerem habitantibus et habitaturis in dicto loco ad [unguem] precipimus observari.

Datum Perpenniani, sub nostro sigillo pendentis .VI^a. die septembris, anno Domini .M^o. CCC^o. quadragesimo secundo.

Nos autem rex prefatus manu nostra regia duximus subscribendum [B.]

54

1342, setembre, 11. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, atorga a la vila de Puigcerdà poder escollir una o dues persones per encunyar amb el símbol o el nom de Puigcerdà l'argent que circuli per la vila.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 49r-49v.

Privilegi com lo rey en Jacme atorga a la villa com los cònsols poden ellegir una persona per cunyar l'argent que se obra dins la villa¹⁶²

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod de gracia speciali quam fidelibus nostris consulibus ville Podiicerdani et universitati eiusdem loci, facere volumus in hac parte eisdem perpetuo concedimus in privilegium specialem quod in omnibus vasis aureis et argenteis et in omnibus etiam aliis in quibus in villa nostra Perpiniani est consuetum facere mercam que tamen in Podioceritano operabuntur et ^[f. 49v] fabricabuntur possint et debeant per unum vel duos fideles homines dicti loci ad talia expertos per dictos consules deputandos et eligendos ac in posse baiuli nostri

162. A, al marge dret.

Podiicerdani iuratos in hiis fideliter se habituros mercam signo vel nomine Podiicerdani signatam ponere et facere et illa sculpentur seu mercare dum tamen argentum ipsum fuiret ligne undecim denarios et ob barcinonensis de terno ac valorem et legem quibus sunt illa vasa argentea que in Perpeniano mercantur et sculpentur. Et illis sic signatis et mercatis fidem adhiberi volumus et iubemus per omnes nostros subditos ac si signo et merca Perpiniani essent mercata volumus tamen ne vasa aliqua mercari debeant nisi ligue et legis ac valore fuerint predictorum. Et ubi reperta fuerint non esse dicte ligue et legis signata dicto signo et mercata Podiicerdani volumus et ordinamus quod dicta vasa per dictum baiulum confectum fringantur et tota[liter] difformentur. Et nichilominus ille qui dictam mercam in illis posuerit pennam quod [singulis] vicibus sexaginta solidos incurat quam fisco nostro [distreremus] aplicari. Mandantes itaque dilecto et fideli nostro vicario Ceritanie ceterisque nostris officialibus presentibus et futuris quatenus hanc nostram gratiam et concessionem dictis consulibus et universitati perpetuo teneant et observent et faciant ab omnibus inviolaviliter observari.

Datum Perpeniani, .XI^a. dies septembtis anno Domini .M^o.CCC^o. XL°. secundo.

Nos rex dictus regia nostra manum subscribimus. [Dc]

55¹⁶³

1343, gener, 26. Puigcerdà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició d'Arnau Puig, Simó Marques, Jaume [Luguani], sènior, Ramon Corbera, Arnau Solaç i Bernat de Dorria, de Puigcerdà, síndics procuradors de la universitat de Puigcerdà, tot i que hagin fet la donació del quinzè, confirma els privilegis i franqueses contingudes en un document redactat per Pere Radulf, notari públic.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 141.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 50v-51r.

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod

163. Sense títol. F, al marge esquerre.

cum fideles nostri Arnaldus Podii, Simon Marquesii, Iacobus [Lugvani] senior, Raimundus Corbera et Arnaldus Solacii et Bertrandus de Dorria de Podioceritano, omnes syndici actores et procuratores universitatis hominem ville nostre Podiicerdani, nomine dicte universitatis et singularium de eadem nobis hodie fecerint promissiones aliquas et obligaciones cum publico instrumento hodie facto notato et recepto per fidelem nostrum Petrum Radulfi, notarium publicum, prout in dicto instrumento hec et alia laciis sunt inserta. Volumus quod predictem promissiones et obligaciones per dictos syndicos, actores et procuratores nobis facte et omnia in dicto instrumento contenta seu aliqua ex eis necnon donacio per fideles nostros consules et probos homines dicte ville Podiiceritani nobis facta de [quinzeno] universitatis dicte ville ^[f. 51r] Podiiceritani non noceant nec providicent nece providicare possint vel nocere ullo modo franquissis et privilegiis universitati dicte ville Podiiceritani concessis nisi inquantum promissiones et obligaciones predictae derogare possunt privilegiis et franquisiis antedictis. Ymmo volumus quod dicta privilegia et franquitates sint et remaneant salva salve, illesa et illese ac incorruptis in illo statu in quo erant ante promissiones obligaciones et dicti quinzeni concessionem antedictas in quorum [omnium] testimonium presentes sigillo nostro impendenti iussimus comuniri.

Datum in Podioceritano, XXVI^a die ianuarii anno Domini M^o.CCC^o.XL°. tercio.

56

1343, juny, 8. Elna

Jaume III, rei de Mallorca, confirma que els homes de Puigcerdà són francs de tots els càrrecs feudals i els posa sota el seu guiatge.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 51r.

Privilegi que los de Puigcerdà són francs de tots càrrecs sinó de host i de justícias¹⁶⁴

Iacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominis Montispesulani. Notum facimus universis quod

164. *Escrit per una mà posterior i en tinta negra.*

facimus vos omnes homines qui estis populati in Podiocerdano vel in antea ibi venieritis populare franchos et ingenuos ab omni questia et ab omni servicio ita ut non respondatis nobis nece hominum quod nobis de alio servicio nisi de host et de iusticiis. Preterea, donamus et concedimus vobis omnibus presentibus et futuris ut non donetis lezdam neque pedaticum per totam nostram terram de ulla re. Hec [domini] et franquitatem facimus vobis omnibus populatotibus presentibus atque futuris de Podioceritano et omni generacioni et posteritati vestre semper in perpetuum propter hoc ut illam villam de Podiocerdano claudatis et ut forcia ibi¹⁶⁵ faciatis. Ideo mandamus et volumus ut omnis homo vel femina qui ibi populaverit vadat et veniant et sic salvus et securus cum omnibus suis rebus et nullus ei malum faciat nece contradicat et sint omnes sub nostro guidatico et qui eis ullum malum vel forsia fecerit iram nostram incurret et mille solidos nobis paccabit.

Datum Elne, VIII^a die iulii anno Domini .M^o.CCC^o.XL°. tercio.

Nos [autoritate] rex prefatus propria subscribimus manum. [Fl].

57

1344, agost, 13. Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga el privilegi de remissió de crims a la vila de Puigcerdà i confirma altres privilegis anteriorment concedits pels seus antecessors als vilatans.

[O]. Original perdut.

- A. Trasllat autoritzat per Francesc Esteva, notari públic de Puigcerdà [1340-1349]: Puigcerdà, ACCE, perg. 143c.
- B. Trasllat autoritzat per Joan Torrelles, notari públic de Puigcerdà, el 14 d'agost de 1350: Puigcerdà, ACCE, perg. 143a.
- C. Trasllat autoritzat per Joan Torrelles, notari públic de Puigcerdà, el 19 de novembre de 1359: Puigcerdà, ACCE, perg. 143b.
- D*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 59v-60v.

Privilegi com lo rey en Pere feu remissió generall a la villa de tots crims e confirma tots privilegis a la villa

165. Ibi, afegit a la interlínia.

Pateat universis presentibus pariter et futuris quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, assidua meditatione pensantes nostre magestati regie pertinere ut illi qui vigore execucionis quam facimus contra ^[f. 60r] Ací se conte com entra Puigcerdà en Corts.¹⁶⁶ Inclitum Iacobum de Maioricarum ad nostrum immediatum domini pervenerunt [minuficiencie] nostre dexteram [senciant] et favorem cum presenti carta nostra consulibus probis hominibus et universtati ville Podiiceritani et Ceritanie ac singularibus ex ipsis qui nobis que facere tenebantur virtute execucionis iamdictae [effectualinter] compleverunt tanquam eorum domino naturali de speciali gracia relaxamus renunciamus ac etiam¹⁶⁷ perdonamus omnia et singula criminia et excessus per eas vel eorum aliquem comissos contra nos vel alio quovis modo usque in diem qua nos [intravimus] villam Perpeniani. Preterea confirmamus consulibus probishominibus et universitati ville Podiiceritani et singularibus ex ea usaticos Barchinone et constituciones ac bonos usus Cathalonie generales, confirmamus etiam memoratis consulibus probishominibus et universitati eiusdem ville Podiiceritani et singularibus eorundem omnia et singula privilegia, franquitatis et immunitatis que et quas habent prout eis melius usi hactenus extiterunt denique concedimus [proxime] dictis consulibus probishominibus et universitati iamdictis et singularibus ex eisdem quod quociens de¹⁶⁸ cetero civitates et alie ville seu loca regalia Cathalonie ad generales curias vocabuntur eodem modo consules dicte ville ad easdem curias perpetuo evocentur ac evocari debeant et admici iurantes per Deum et eius Sancta IIII^{or} evangelia nostris manibus corporaliter tacta predictam omnia et singula perpetuo observare et observari facere et contra modo aliquo non venire. Mandantes per presentem cartam nostram procuratori nostro generali eiusque vices gerentibus ceterisque officialibus et subditis nostris presentibus et fturis quod has nostras concessionones perpetuo teneant irrevocabiliter et observent et contra non veniant aliqua racione in cuius rey testimonium hoc presens nostrum privilegium fideiussimus nostre magestatis sigilli pendentis [minime] roboratum.

166. Ací se conte com entra Puigcerdà en corts *com un títol i escrit amb tinta negra.*

167. Remissió general d'excessos i dibuixat un braç, *al marge dret.*

168. Ací prometé lo senyor rei que no tindria corts que no y cride a Puigcerdà, *al marge dret.*

Datis Perpiniiani, idus augusti anno Domini .M°.CCC°.XL°. quarto. Arnaldus vicecancellarius.

Sig+num Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hec firmamus et iuramus. Testes sunt infans Iacobus comes Urgelli et vicecomes Agerense, Petrus dominus de [Exericha], Raimundus, vicecomis de Caneto, Petrus, vicecomes insule, Ademarius de Mosseto.

Sig+num mei Ffrancisci Fuxi, scriptori dicti domni regis et auctoritate regia notari publici per totam terram et dominacionem eiusdem qui de [f. 60v] mandato eiusdem hec scribi feci cum raso et emendato in linea .IIIª. ubi dicitur efectualiter et clausi.

58

1344, setembre, 3. Puigcerdà

Pere III el Cerimoniós confirma a la universitat de Puigcerdà les franqueses i privilegis que els va concedir el rei Alfons I el 1181, especialment la franquesa de la lleuda, així com els atorgats l'any següent amb els quals s'afranqueix els habitants de Puigcerdà de tot servei, cens i dret derivat dels anomenats mals usos (intestia i eixorquia); els concedeix que puguin fer llenya, agafar aigua i pasturar a qualsevol lloc del terme de la vila, celebrar mercat i una fira anual per la Mare de Déu d'agost. Es reserva, però, l'administració de justícia i el dret d'host o seguiment des de Terranera fins a la Seu d'Urgell.

[O]. Original perdut.

- A. Trasllat de l'1 de desembre de 1354 autoritzat per Ramon Sicard, escrivà reial a Barcelona: Puigcerdà, ACCE. FMP. Pergamí núm. 38 a.
- B. Trasllat del 27 de març de 1359 autoritzat per Bernat Manresa, notari públic de Puigcerdà i de Cerdanya: Puigcerdà, ACCE. FMP. Pergamí núm. 38 b.
- C*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 88v-90v.

Privilegi de la franquesa de lleuda, peatge y usatge y de tot lo que se compren ab stes paraulas y fa veurer lo privilegi que es en fullas 86 et cetera que aquell porta les coses que se comprenan en estas paraules¹⁶⁹

169. Escrit per un mà diferent i posterior.

Pateat universis quod nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Animadvertentes vos consules probos homines et vestri universitatem ville Podiiceritani proposuisse humiliter coram nobis quod cum serenissimus dominus Ildefonsus, recordacionis felix, rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie, progenitor noster, populatoribus eiusdem ville et omni generacioni totique posteritati eorum in populacione ville pretacte subscriptas libertates et immunitates cum eius privilegiis subinsertis liberaliter concessisset. Et propter discordias et guerrarum discrimina inter predecesores nostros et illustrem rege Maioricarum, comitem Rossilionis et Ceritanie, patruum nostrum magnum iam dudum exorta ipsa privilegia et libertates in eis contente in regnis et terris nostris non fuissent vobis a dictis citra temporibus observate licet inde predecesores nostri post concordiam cum dicto rege Maioricarum initiam fuissent pluries requisiti. Propterea nobis humiliter supplicastis ut ea omnia vobis et posteris vestris observare exnunc et inposterum dignaremur. Nos autem predictis privilegiis multum antiquis que in sui prima forma et originali figura absque aliquo vicio et suspicione reperta fuerunt ^[f. 89r] diligenter inspectis et coram nobis nostroque consilio sollicitè recensitis eadem ad cautelam de verbo ad verbum fecimus hic transcribi quorum series sic habent:

Notum sit cunctis, quod ego Ildefonsus Dei gratia rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie ffacio vos omnes homines qui estis populati in Podiocerdano vel in antea ibi veneritis populare franchos et ingenuos ab omni questia et ab omni servicio, ita ut non respondeatis michi nec homini pro me de alio servicio nisi de host et de iusticiis. Preterea concedo et dono vobis omnibus presentibus et futuris ut non detis lezdam neque pedaticum per totam meam terram de ulla re. Hoc donum et franquitatem facio vobis omnibus populatoribus presentibus atque futuris de Podiocerdano et omni generacioni et posteritati vestre semper in perpetuum, propter hoc ut illam villam de Podiocerdano claudatis et ut forciam ibi faciatis. Ideo mando et volo ut omnis homo vel femina qui ibi populaverit, vadat et veniat et sit salvus et securus cum omnibus suis rebus et nullus ei malum faciat nec contradicat et sint omnes sub meo guidatico. Et qui eis ullum malum vel forciam fecerit iram meam incurret et mille solidos michi paccabit. Ffacta carta apud Ilerdam pridie kalendas novembris, anno Domini .M^o.C^o.LXXXI°.

Signum + Ildefonsi regis Aragonum, comitis Barchinone et marchionis Provincie.

Sig+num Petri de Alazuri. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Petri Raimundi Bernardi. Sig+num Poncii de Livia. Sig+num Poncii de Cervaria. Sig+num Arnaldi de Erill.

Sig+num Berengarii de Parietibus, notari domini regis qui hanc cartam eius mandato scripsit.¹⁷⁰

In Dei nomine et eius divina gratia. Sit notum cunctis, quod ego Ildefonsus Dei gratia rex Aragone, comes Barchinone, marchio Province, bono animo et spontanea voluntate dono atque in perpetuum concedo vobis omnibus populatoribus de Montecerdano qui modo ibi estis populati et in antea veneritis populare, ut vos et omnis generacio et posteritas vestra et filii sitis ffranchi et liberi cum omnibus rebus vestris ubicumque per totam terram meam habueritis. Ita ut michi nec homini pro me nec ulli alii homini vel femine non faciatis nec respondatis de ullo servicio vel censu nec de ulla alia re quam ullus homo vel femina debeat facere domino suo, nec de intestacione vel de exorchia respondeatis nec sitis sub potestate alicuius hominis vel femine. Dono etiam vobis et concedo in perpetuum ut habeatis et accipiatis per omnia loca ligna et aquas et pascua et possitis habere alia omnia que vobis necessaria fuerint et montaneas et omnia alia que ad usum et servicium hominis pertinere debent et sunt necessaria ad vestram propriam voluntatem. [f. 89v]

Concedo etiam vobis illud forum quod est constitutum infra villam et promito quod illud non mutem inde de cetero ita quod non astringatur nec peioretur et vadat inde semper caminum rectum. Concedo etiam ut nullus qui inter vos non sit populator et habitator sit ausus aliquo modo ibi vendere per tall nec tenere tabulam. Concedo preterea vobis in perpetuum firam annuatim in festivitate sancte Marie mediante augusto. Concedo et volo etiam quod si aliquis alicui vestrum iniuste et sine ratione malum facere temptaverit, possitis illum malefactorem distringere sine assensu mei baiuli donec malefacta plenarie et integre vobis restituat, et propter hoc meus baiulus vos non possit vocare nec distringere.¹⁷¹ Preterea concedo quod omnis populator habens valentem mille solidos inter

170. *D'aquest privilegi vegeu el doc. 1 d'aquest estudi.*

171. *Subratllat des de l'inici de la frase.*

mobilem et immobilem credatur per sacramentum de placito centum solidorum sine alio iudicio et absque prelio. Concedo etiam vobis quod per totam meam terram ne donetis lezdam neque pedaticum nec ullum usaticum de ulla re vestra michi nec ulli alli hominum. Insuper recipio vos et omnes res vestras in mea proteccionem et defensione et in meo securo ducatu, et illos nominatim omnes qui venerint ad supradictam firam ita ut nullus sit ausus vobis nec illis nec rebus vestris aliquam occasione aliquid tangere nec demandare nec ullum malum vel contrarietatem facere per totam meam¹⁷² terram. Retineo tamen ibi per omnia loca iusticias et ut sequamini me in cavalcatam et oste quando vobis mandavero de Terranera usque ad sedem Urgelli. Supradictam autem ffranquitatem et donum facio vobis et vestris et omni generacioni et posteritati vestre in perpetuum sicut melius et intelligi potest et dici ad vestram vestrorumque utilitatem et voluntatem. Salvis meis directis excepto quod non respondeatis michi nec ulli alii homini de exorquia nec de intestatione. Item concedo quod semper sit illud forum sicut institutum est infra illam forciam intus.

Facta carta apud Ilerdam mense iunii, anno domini .M^o. C^o.LXXII°.¹⁷³

Signum + Ildefonsi regis Aragonum, comitis Barchinone et marchio Provincie.

Signum + Petri Dei gratia regis Aragonum et comitis Barchinone.

Ego Fferrer notarius domini regis hoc signum feci.

Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Raimundi Petri. Sig+num Petri de Lerad. Sig+num G. de Anglerola. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Petri, maioris domo. Sig+num Petri Balp. Sig+num Poncii de Livia baiuli de Ceritania. Sig+num Berengarii de Boxadoss. Sig+num Geraldi de Jorba. Sig+num Berengarii de Villafrancha. Sig+num Guillermi de Mornach. Sig+num Berengarii de Parietibus, notarii domini regis, qui hanc cartam eius mandato scripsit [f. 90r] cum litteris rasis in linea .X^a. et in linea .XVIII^{III}^a. «suprapositis».¹⁷⁴

Sane considerantes antique fidelitatis, constanciam et sincere naturalitatis affectuum necnon clare devocionis, zelum ac fidei pu-

172. Meam, *repetit*.

173. *Hauria de dir* LXXXII.

174. *Consta amb el número 2 d'aquesta publicació.*

ritatem quibus floruit semper et hactenus universitas dicte ville que pretextu execucionis iusticie quam deo annuente peregrimus contra inclitum Iacobum dudum Maioricarum regem ex iustis causis et processibus ad nostrum plenum et immediatum dominum nunc pervenit ac prospectis causis que dictum dominum Ildefonsum regem ad concedendum ipsa privilegia induxerunt. In super cogitantes quod licet ipsi ville intra celsa montanearum catumina collocata fruges et pascua pecudum opportune perducatur estatis amenitas amara tamen intemperies iemalis ipsam villam et incolas eius algoris immensitate sic deprimit tantaque viget inibi tunc temporis alimentorum penuria quod illam fere inhabitabilem depresssionis ipsius inedia reddetur nec hoc regalis magnificenciam ex sue liberalitatis¹⁷⁵ exuberanti dulcedine compensaret. Preinserta ergo privilegia quo ad franquitates videlicet ac immunitatem lezde, pedatici et usatici de quibus fit mencio in dictis privilegiis preinsertis et aliorum que sub dictis verbis possint comprehendi cum presenti carta nostra perpetuo valitura ex certa sciencia et consulte per nos et omnes heredes et successores nostros laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus pro ut in eis ipse ffranquitates et immunitates lezde, pedatici et usatici et aliorum que sub dictis verbis comprehendi possint melius ac plenius continentur. Necnon vobis consulibus, probis hominibus et universitati prefatis et singularibus eius presentibus et futuris et quibuscumque aliis cuiuscumque status aut condicionis fuerint habitantibus et habitaturis in dicta villa totique generacioni et posteritati vestre et eorum observanda decernimus et censemus sub virtute iuramenti quod inde prestamus per Deum et sancta Dei Evangelia corporaliter per nos tacta quo ad lezdam scilicet pedaticum et usaticum super dictos et alia que sub verbis ipsis valeant comprehendi. Non obstante quod eedem franquitates et immunitates lezde, pedatici et usatici et aliorum sub eis comprensorum aut ex eis alique per non usum vel per usum contrarium fuerit abrogate. Nec obstante aliqua prescripcionem temporis per quam de iure vel ratione predicte ffranquitates vel earum alique nobis et nostris potuissent acquiri seu fuerint acquisita seu quomodolibet devoluta seu per que libertatibus ipsis detrahi valeat aut ^[f. 90v] quomodolibet derogari.

Mandamus itaque per presentem heredibus et successoribus nostris, procuratoribus et gubernatoribus generalibus eorumque vices

175. *Entre un claudàtor, a mà dreita, des de cum litteris rasis...*

gerentibus, necnon vicariis, baiulis, supravicariis, czalmedies, merinis, procuratoribus patrimonii, amistratoribus lezdariis, pedagianis, collectoribus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quod premissa omnia et singula firma habeant et observent ut continentur superius et ac omnibus faciant futuris temporibus observari. Et non contraveniant seu aliquem contravenire promittant aliqua racione. In quorum omnium testimonium presens privilegium nostrum vobis fieri et bulla nostra plumbea iussimus comuniri.

Datum in Podioceritano .III°. nonis septembris, anno Domini .M^o.CCC^o. quadragesimo quarto. Arnaldus, vicecancellarius. Rex Petrus.

Signum + Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie.

Testes sunt Petrus, dominis de Exerica, Raymundus Rogerii, comes Pallariensis, Galcerandus de Bellopodio, Arnaldus de Sagua, Ademarius de Mosseto.

Signum Raimundi Sicardi dicti domini regem scriptorum, qui de mandato eiusdem hec scribi, fecit et clausit cum litteris in raso positus in linea VI^a ubi dicitur «ut» et in linea X^a ubi dicitur «eius et alibi in eadem», ubi dicitur «divina» et in linea XXV^a, ubi dicitur «cum presenti carta nostra perpetuo valitura ex certa sciencia et consulte per nos et omnes heredes et successores nostros laudamus».

59

1345, setembre, 27. Castell de Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga privilegi de remissió a la vila de Puigcerdà de l'execució que va fer el rei de Mallorca.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 60v-62v.

Privilegi com lo rey en Pere feu remissió a la villa sobre l'execució que feu del rey de Mallorca

Nos Petrus, Dei gracia rey Aragonum, Maioricarum, Sardinie comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, attendentes quod dudum ad audienciam vestre regie magestatis frequenti et clamosi

insinuacione pervenerint ea que in infrascripto capitulo seu perversionem lacius continetur cuius tenor sequitur sub hiis verbis. Ffirmiter tenendum et simpliciter confitendum ac ullatenus dubitandum quod universitas Podiiceritani et singulares eiusdem ante ingressum invasionem et agressionem factas per inclitum Iacobum de Maioricarum familiam complices fautores factores adherentos sibi et alii [quomodolibet] culpabilis racione [nephanda] de faccionis perpretere in terris Ceritanie, Confluentis et aliis per eosdem. Et occione predicta in mense novembris proxime perterito que computabatur anno ab incarnatione Domini .M°.CCC°.XL°.III°. tenebantur et tunc et nunc tenentur illustrissimo et multum potentissimo domino¹⁷⁶ Petro digna Dei gracia regi Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie et suis tam racione sacramenti fidelitatis et homagii tam per syndicos universitatis eiusdem quam per singulares ipsius vel maiorem partem ipsorum parti dicti illustrissimi domini regis [prestitorum] quam alia propter que et alia debebant et debent semper in memoria habere dicti domini regis et suorum et honoris sui et possessionum suarum incolumitatem, facilitatem, tuicionem, possibilitatem, honestatem, utilitatem, consilium, auxilium et alia consivilia talibus pertinencia et hoc corde, ore et opere super predictis et singulis in omnibus subveniundo et ab omni malo abstinendo et bonum omnimode faciundo. Cumque predictam prout debebant universitas iamdictam et singulares eiusdem licet comoniti sustitati aut scientes vel scire debentes et sollicitati tam per pulsacionem vel repitacionem campanarum publice quam [per] preconizacionem vel preconizacionis publice diversimode et in diversis locis factas admodum [ex citacionis] et comocionis populi et etiam per exhortacionis officialium dicti illustrissimi domini regis et aliorum personarum factas super eo quod facere debebant in talibus. Necnon per paciencia et paiencias donacionis dicti incliti Iacobi et officialium per ipsum positorum in dicto loco et publice [f. 61r] et sibi favencium vel adherencium in dicta villa Podiiceritani et terris predictis. Et preconizacione vel preconizaciones publicas ex parte dicti incliti Iacobi factas et sustentas fieri tendentes contra dictum illustrissimum dominum regem honorem et posserciones suas castrum vel castra, villam vel villas, locum vel loca portacionemque publicam vexilli

176. Domino està repetit.

proprii universitatis iamdictem adversis predictam et habitis armis de consulatu dicte ville et alia debite non servaverunt servanda in talibus aut omiserint in talibus non ommittenda prout ad audien-
ciam dicti illustrissimi domini regis suorumue inquisitorum et comissariorum est perventum predictaque vel eorum aliqua si vera sunt oculis non debeant [commuvientibus] per transire set correc-
cione debita castigari ne cantorum et tam nephandorum scilicet culpabiles, remaneant impuniti set ipsis et aliis observandi firmiter et devote fidem iuramenta fidelitatem et homagio domino Deo et suo regi et domino prestita vel prestanda sic materia et exemplum cum [huiscuisque] similia in domo et terris Aragonem regnum fu-
erunt in audita [sperentisque] inaudibilia in eternum quo adiuvan-
te altissimo ipsam domum et terras que numquam poterunt nec possunt talia aliquatenus sustinere. Et sic super predictis inquisitum sit iam multum et etam inquirat intendantque dicti comissarii in-
quirere in futurum [ante] premissis vel eorum aliquibus veritas concomitetur. Et dicta de causa evocari fecerint coram eis syndicos universitatis iamdicte ad defendendum ipsam universitatem de pre-
dictis ne si quas habet suis legitimis defensionibus defraudetur idcirco dicti venerabiles comissarii assignarunt dictis syndicis terminum ad proponendum, allegandum et inscriptis coram eis offerendum defensiones iamdictas si quas habent et habere intendunt hinc ad
decem dies proximos continuos subsequentes quod obrem nos at-
tendentes quod quedam sunt culpe in quibus culpa est relaxare [umdictam] et quod nil prodest fidelitas fidelibus si infidelitas infi-
delibus non obeeset inmunitates salvatoris exemplum qui in geni-
si sic dixisse destenda et videbo utrum complevint opere clamorem qui ad me nosciter pervenisse ut si rei proposterit qualitas legitima districcio culpam feriat delinquentis. Idcirco ad dictam villam Po-
diiceritani nostros destinamus inquisitores et comissarios speciales qui de predictis veritatem inquirerent diligentur ut per inde per nos noxii pervirentur taliter quod contra vice subsidium mortis solaci-
um invocarent illesi cum et absque culpa seu [iactura] innoxii per-
manerent cauthelam [congrua] adhibentes per quam nec criminia impunita remanerent ^[f. 61v] et per eandem non solum false et ma-
ligne criminacioni ianua claudaret divisiquidem inquisitorum nos-
tri et comissarii speciales habentes per oculis Deum et veritate de premissis scire et recipere totaliter affectantes inquisiciones de pre-
dictis sollempniter et diligenti deliberacione premissa mediante iusticia inceperunt mediarunt et etiam compleverunt. Quibus in-
quisicionibus factis et completis dilecti et fideles nostri Arnaldus

Solacii, Rogerius Petri Pellicer, Raimundus Maurim et Raimundus Onzes de Podiiceritano, syndici et procuratores universitatis ville Podiiceritani per dicta universitatis et per singularibus personis eisdem a nobis suppliciter super predictis sibi fieri et reddi iusticiam ac acelsitudine nostra regia [fieri] diffinitiva sententiam postularunt. Nos igitur attendentes quod iusticia unicuique tribuit quod suum est et quod est virtus quam aliarum virtutum preclarissima reputatur et ideo non est eam petentibus deneganda cum nostro consilio et nostris omnibus sapinribus visis plenissime et intellectis inquisitionibus seu inquestis super premissis habitis factis et omnibus in eis contentis et earum meritis plenius intellectis deliberacione [providera] super hiis legitime precedente ex iusticie debito ad quod ex regalis [culminis] solio [foratur] astringimur ne innocencie puritas possit confusa succumbere cum de singularibus quibusdam personis que per inquisitores nostros reperte fuerint culpabilis in premissis facta fuerint iusticia corporalis et quidam alii non [inveniunt] a terris nostris au [fugerint]. Pronunciamus, decretamus et declaramus prelibata universitatem Podiiceritani et singulares eiusdem personas a predictis contra eas pervenientis et inquisitis et in dicto capitulo contentis et qualibet earum et ab omnibus aliis contra dictam universitatem et singulares personas eiusdem et quamlibet earum denunciatis et inquisitis occasione et ex causa dictarum invasionis et aggressionis factarum per dictum inclitum Iacobum de Maioricarum in terra Ceritanie et villa Podiiceritani [innoximas] et absque omni culpa fuisse totaliter et esse ipsam universitatem universaliter et singulos eiusdem singulariter et singulares ac universos ipsius universitatis hec nostra pronunciacione regia a predictis omnibus et singulis absolventes in predicta autem pronunciacione [factam] et declaracionem non intendimus nece intellegi aut comprehendi volumus qui[modo] expresse ^[f. 62r] excludimus Bernardum de [Dorria], Guillelmum Cavall, Raimundum Cavall, iurisperitum, Perich Tasquer Nanglada, Petrum Fornols, Bordum Colom, [Moneum], filium Raimundi Franch, sartore, Colomerium Sartre, Ermenaldum Sastre, Iacobum Vilar, Guillelmum Quintana aliter nominatum [Losarraig], Sthephanum Fornerii, Raimundum Pellicer, Petrum Pellicer, fratres, Raimundum Rafardi, Petrum Rafardi, fratres, Solerium Texidor, encartarium, Iohannem de na Monicha, Iohannem Gardiola, Simonem Embret, Iacobum Folqueti, Ribonum, filium domini Riba en Caborriu, en Cap del Prat, Oliverium d'Urg,

en Jordana qui fuit sagio, Rubinum, filium¹⁷⁷ Rubini textore, en Casamigana [Dombato] qui fuerunt et sunt delati et inculpati quod [excitunt] fautores et tractatores nephandissim criminis prefati et quod aliis delinquit [exendo] obnia dicto inclito Iacobo de Maioricarum et cum eo intrando dictam villam Podiiceriani nec etiam illos singulares qui dictum inclitum Iacobum de Maioricarum terram et comitatum Ceritanie propter laudabile reparacionem que facta fuit per homines ipsius ville [exeunte] seu fugiente sequiti fuerint et cum eodem receservunt. Necnon illos qui ad eum postea non erubuerunt accedere quoquomodo¹⁷⁸ nec etiam illos quo operam consilium et [iniuvanne] prestiterunt infaccione et mortis perpetracione dominus Costa de Sestella equitis et stipendiarii nostri vel clerici qui in invasionem et occupacionem dicte ville fuerunt nequitur [interisti] necnon illos qui interfuerunt et opera aut [iniuvanne] prestiterunt in operacione portalis de la Morera per quod dictus inclitus Iacobus cum eius comitiva introvuit predictam villam quos omnes et eorum singulos nostre et nostrorum officialium [ferendis] [firmis] reservamus ceteros vero ipsius universitatis predictis nostris pronunciacione, declaracione et absolucione gaudere et setueri volumus in eternum. Et etiam ex potestate nostra regalia exigente iusticia omnem supplemus defectum si quid forsitam in dicta sentenciam aut in processibus seu inquisicionibus predictis ex sollempnitate iure sit vel fuit ommissum qualitercumque et qualiter pocius in odore bone fame et opinionis subditorum nostrorum quam in eorum infamia dilectam ne aliquam quod predictis memorata universitas vel singulares persone eiusdem valeant in futurum infamia vel nota respergi absolucione nostre servitatis paginam eis duximus indulgendam quam contra lacrancium morsus de dicta universitate singuli et singulariter universi tuti et [premunici] existant et quam in testimonio ^[f. 62v] nium nostre sublimitatis sinen valeant perpetuo demonstrare.

Lata fuit dicta sentencia per excellentissimum dominum regem Aragonem predictum sedentem per tribunali eiusque mandato lecta et publicata per discretum Arnaldum de [vinariis] iurisperitum Gerunde in presencia dicti domini regis illustrissimi intus castrum Perpeniani, die martis certa horam tertie qua computabatur XIII° kalendas octobris, anno domini M^o.CCC^o.XL° quinto.

177. A, *al marge dret.*

178. Portal de la Morera, *al marge dret.*

Presenti illustri ac potenti domina¹⁷⁹ Maria Aragonum regina ac etiam presentibus nobili viro Hugone de Fonolletto, cancell[e]ri et honorabilibus iuris Arnaldo de Moraria vicecanciller, Michaele Periç Çabata, Roderico Didaci, consiliariis dicti domini regi. Et [presentem] est me Guillelmo Luchesii notario infrascripto et etiam presentibus Arnaldo Solaç, Rogerio Petri, Raimundo Maurim et Raimundo Onzes, sindicis et procuratoribus universitatis ville Podiiceritani cum instrumento confecto .X^a. die mensis augusti anno domini .M^o. CCC^o. XL°. quinto in posse Iohannes Torrents, notarii Podiiceritani et Ceritanie et etiam presentibus testes venerabile Garcia de Lorç et Berengario de Podio, milite et Bernardo Nabinal, capellano dicte domine regine illustris et aliis pluribus.

Sig+num Petri, Dei gracia, regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie qui presenti sentencie per nos late prout superius continetur quod maiori corroboracione ipsius auctoritatem nostram apponimus pariter et decretum apponitum hic de nostro speciali mandato per manum fidelis scriptori nostri Ffrancisci Fuxi et auctoritate regia notari publici per tota terram et dominacionem nostram. Et nichil-hominibus bullam nostram plumbeam in pendentia huic instrumento inde facto iussimus apponendam instrumentorum premissorum in villa Perpeniani die martis intitulata V kalendas octobris, anno Domini M^o.CCC^o.XL°. quinto. Arnaldus, vicecancellarius.

Sig+num Guillelmi Luchesii de Gerunda, auctoritate regia per totam terram et dominacionem domini regis Aragonum, notarius publicus qui ut scriptor dictarum inquisicionum prelacioni dicte sentencie interfui ipsamque de mandato dicti illustrissimi domini regis et ad requisicionem dictorum sindicorum in formam publicam redegit et hec scribi feci et clausi cum raso et emendato in VII^a linea in principio dictionis exortacionis et in VIII^a linea in fine ipsius linie ubi dicitur susten et in subsequenti linea ubi dicitur causa fecere tendem et in linea XII^a ubi dicitur in et in linea .XIII^a. ubi dicitur «et quod et in linea XIX^a ubi dicitur nostra regina [feci] et in XX^a linea ubi dicitur «est eam» et in linea XXXV ubi dicitur «eo didaci».

179. Domina, *repetit.*

60

1348, març, 29. Barcelona

Trasllat de l'11 de juliol de 1358 del privilegi, atorgat per Pere III el Cerimoniós, d'unió del regne de Mallorca i dels comtats de Rosselló i de Cerdanya al regne d'Aragó.

[O]. Original perdut.

A. Trasllat autoritzat per Andreu Romey, notari de Perpinyà i escrivà de la cort del patrimoni reial, als comtats de Rosselló i de Cerdanya l'11 de juliol de 1358: Puigcerdà, ACCE, perg. 142.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 51v-59v.

Memorial histórico español: colección de documentos, opúsculos y antigüedades que publica la Real Academia de la Historia. Tom III. Madrid, 1852, ps. 400-408.

Privilegi com lo rey en Pere ahuní lo regne de Mallorca e los comtats de Rosselló e de Cerdanya al regne d'Aragó

Hoc est translatum fideliter sumptum a quandam carta regia scripta in libro nigro archivi curie patrimoni ^[f. 52r] domini regis comitatum Rossillionis et Ceritanie cuisquidem carte tenor seriatim sequitur in hiis verbis.¹⁸⁰

In nomine sancte Trinitatis et unite deitatis amen. Pateat universis quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, sedule cogitantes quod ab altissimo qui ex sua clemencia magestatis nos regnorum et terrarum culmine decoravit ac honoris itatis populis insigniunt precipie nobis imponitur ut ea sit unica servemus quod [nequequam] desolacione incurrant [natura] iuxta veritatis eloquium omne regnum in se divisum desolabiter regia quoque debent unitatis constancia et indivisibilitatis soliditatis gaudere ut utrius unica sit forcius ad exercendum sine personarum acceptione iusticiam sine qua omnis terra perit et habitatores eius [comunis] riut utilitas et principes nenqunt diu regnare Conflatis quidem in unum viribus que maiori potencia fulciuntur publicas res adversus hostiles incursus uberiori defensionis et pacis quietudine solidatur et enim docuit experientia temporibus retrolapsis qualiter acceptanta divisio regnorum Aragonum, Valencie et comi-

180. Unió comitatum Rossillionis et Ceritanie cum principatum Cathalonie et regno Aragon, *al marge superior*.

tatus Barchinone a nostris progenitoribus nimium paravit exandui induxit scandalum vehemensque periculum formidavit. Sane gloriosus princeps dominus Iacobus diue recordacionis rex Aragonum abavus noster premissa considerantis regnis suis univit exdestimacione conquiste regnum Maioricarum et ei adiacentes insulas quod et quas ut [acleta] magnavimus amanibus eripiut paganorum et eandem unionem privilegiis edictis et legibus extunc successuius temporibus confirmavit. Et quanvis postea de regno et insulas memoratis cum terris Cathalonie partibus insisionem periudicialiter attemptasset [attament] per excelsus princeps dominus Petrus rex Aragonie provius noster recordacionis felicis incisione prefatam, reduxit ac debita unitatem quam servissimus dominis Iacobus recolende memorie rex Aragonie avus noster per se suosque successores ad in perpetum [denno] fecit, ordinavit, statuit et [sancionit] cum privilegio suo bulla plumbea [comunio]. Datum [Terrachone] XIX° kalendas ianuarii anno Domini .M^o. CCC^o.XIX° sicut in eo [clare] vidimus [conterim]. Nos autem qui dicta regna, comitatibus et terras actore domino possidemus prefatum regni Maioricarum cum insule Minorice et Evice et aliis insulas adiacentibus ipsi regno cuius directu domini nobis et superioritas antea competebat ex iustis causis et processibus acquissimus et cum ^{[f. 52v]¹⁸¹} utili domino ac suis iuribus universis in propietate plena et possessione tenemus idem regnum et insulas nec non comitatus Rossillionis et Ceritanie ac terris Confluentis, Vallespiri et Cauquilliberi, convocatis per nos et congregatis in civitate Barchinone sindicis universitatum, civitatum et villarum regalium Cathalonie qui nobis super hiis ingente instancia faciebant cum ea sollempnitate qua decuit regnis Aragonum, Valencie ac comitatum Barchinone prefatis duximus indissolubiliter [vemenda] cum privilegio nostro seu publico instrumento facto et clauso per scriptorem nostrum et notaris infrascriptum in ipsa civitate Barchinone XIII° kalendas octobris anno Domini .M^o.CCC^o.XL°.II°. Prout in eo noscuntur hec et alia plenius declarari et extunc dum celebrabamus in civitate Valencie curiam generale regincolis Valencie regni dictam [unionem] confirmavimus et de nuo fecimus roboratam firmis et iuramentis singulorum ad dictam curiam vocatorum qui solertem in hiis instanciam faciebant cum privilegio nostro clauso et facto per

181. *Dibuixada una mà al marge inferior esquerre.*

eundem ut in ecclesiam cathedrali beate Marie sedis Valencie dum inibi publicabatur generalis curia memorata, pridie kalendas ianuarii proxime dicti anni cumque post apprehensione de regno et civitatia Maioricarum et ei adiacentibus insulis per nos ut pretangitur iuste factam ipsam civitatem diedema nostram et regalia portare providissemus insignia dictas uniones quas in ibi legi et publicari fecimus presente gentum copiosa multitudine confirmamus [icerato] tactis per nos ad earum corroboracione Cruce Domini et Evangelis Sacro Sanctis cum carta nostra seu publico instrumento facto in ecclesia cathedrali dicte civitatis Maioricarum, X^o kalendas iulii anno Mⁱ.CCCⁱ.XLⁱ. tercii, per notarium supradictum. Nunc quippe memorantes omnes unionis et singulas supradictas ac eas huius serie confirmantes ad humilis et ingentis suplicacionis instancia vestri fideli nostrorum Guillelmi Çacosta, Ffrancisci Umberti et Arnaldi de Quintana, civium Maioricarum ac Iohannes Rebolli, habitatores ville Inche, sindicorum et nunciorum iuratorum consiliariorum proborum homines et universitatis Maioricarum ad hec specialiter constitutorum nobisque missorum cum publico instrumento de quo fecistis in posse infranominati scriptoris nostri et notari plenaria fidem. Necnon etiam sindicorum civitatum, regalium Cathalonie predictarum quorum nomina inferius destribuntur necesimus de expresse consensu inclitorum infantum ricorum hominum et baronum ac aliorum prout nominantur inferius serianti¹⁸² tenor presentis nostri pagine perpetuis temporibus inviolabiliter duratere de certa sciencia et spontanea [f. 53r]¹⁸³ voluntate, per nos et omnes heredes et successores nostros, prefatum regnum Maioricarum cum civitate et insulis Menorice et Evice ac aliis adiacentibus ipsi regno ac comitatus Rossillionis et Ceritanie terras Confluentis et Vallespiri et Cauquiberi necnon iura quevis nobis¹⁸⁴ pertinencia quomodolibet in eisdem dictis Aragone et Valencie regnis ac comitatu Barchinone adiungimus indissolubiliter et unimus. Nec non etiam promitimus, providemus, ordinamus, statuimus, decretamus ac sancionamus quod dictum regnum Maioricarum cum civitates et insulis supradictis necnon comitatibus predicti cum terris aliis memoratis et locis universalis et singulis situatis in illis et cum iuribus universis ad nos pertinentibus in eisdem cum dictis

182. *El document original comença a partir d'aquí.*

183. *Dibuixada una mà al marge dret.*

184. *Nobis, afegit a la interlínia.*

Aragone et Valencie regnis et comitatum Barchinonen sint unita perpetuo et coniucta sine medio et sine aliquo intervallo et sub uno solo nostro et nostrorum successorum universalium dominio indivisibili et inseparabili perseverent. Ita quod quicumque sit rex Aragonie, Valencie comesque Barchinone idem etiam sit rex Maioricarum et predictarum eis adiacencium insularum ac comes dictorum comitatum et terrarum nos enim per nos et omnes heredes et successores nostros promittimus de certa sciencia et expresse quod dicta regimi, civitatem, insulas, comitatibus et terras sive loca, villas, castra, regalias, redditus, iura, esdevenimenta, officia, usufructus aut servitutis eorum res vel ipsi heredes aut successores nostri nullo tempore in se vel a se vel etiam inter se dividemus seu alienabimus aut separabimus nec dividi separari seu alienari faciemus quomodolibet promitemus in perpetuum vel ad tempus a regnis et comitatum predictis seu a nostra corona regia in totum scilicet vel in partem nec per nos vel illos dari valeant ad feudum, honorarum vel aliud proprietate vel possessione per vendicione cambuin vel absolucionem etiam [precaro] nec alia inter vivos vel in ultima voluntate etiam in filium filiaue seu alios de stedenes aut collaterales aut alia quosius unum vel plures aut minimi cuicumque nec per arbitrum transaccionem seu quovis compositionem nec per aliqua aliam racionem que dici [nomenari] vel excogitari possit,¹⁸⁵ nunc vel etiam in futurum quacumque etiam particulari alienacionem de premissis et aliis in ipsis regno, civitate, insulis, comitatibus, teriis et locis eorum nobis pertinentibus quovis modo nobis et nostris successoribus penitus interdicta. Promittimus etiam de certa sciencia et consulte et per nos et omnes heredes et successores nostros decretamus et firmiter statuimus quod iura nostra dictorum regni Maioricarum civitate insularum, comitatum, terrarum, locorum et aliorum superius destrictorum [quedundum] [f. 53v] inclito Iacobo de Maioricarum iure utilis divini pertinebat nunc autem sunt nobis ut pretangiter pleno dominio acquisita vel aliquod eorum ullatenus. Eidem Iacobo remitemus, renunciabimus, debimus nece concedemus in feudum precario emphiteocitario alio quovis titulo sine nec filio seu filiis eius natid aut nascituros nece alii vel aliis personis extraneis vel privatis etiam racione concordie sunt pacis si forsam inter nos et ipsum Iacobum tractaretur fieret vel firmaretur nece racione

185. *Segueix un espai en blanc.*

compromissi transaccionis aut pacti que de premissis aliquatis facere non possimus nec ex alia quavis [tam] ad alicuius vel aliquorum supplicacionem postulacionem nece motu proprio inter vivos aut in ultima voluntate nece alio modo aliquo sive [tam]. Volumus inqua concedimus, decretamus et sancionamus quod si forsam quod absit nos vel nostri successores vellemus unionem pretactam quomodolibet violare seu contra eam facere vel venire vel ipsam non tenere vel observare prout superius continetur incliti infantes Petrus [rippacerie] et montanarum de predes comes patruus Iacobus, comes Urgelli et vicecomes Ageren, ffrater et Raimundis Berengarius, Impuriarum comes patruus nostri carissimi et successores eorum ac universitatis predictae et earum et singuli non teneatur nece possint nos vel ipsos successores nostros in aliquo [iuvare] in predictis vel certa ea nec obedire nostris vel eorum iussionibus quo adea [quoniam] dicti infantes suisque successores subditi vassalli et valitores ac universitatis pretacte necnon omnes habitatores dictorum regni et civitatis Maioricarum eisque adiacentium insularum ac ipsorum comitatum et terrarum ac singulares ipsorum presentes et futuri possint teneantur et debeant ipsum regni civitatem et insulas comitatibus et terras viriliter adversus predictam defendere cum armis et etiam sine armis quoniam in hoc [casu] quo ad hec tamen exnunc ut extunc absolutus et pro absolutis habemus, decimus [et censemus]¹⁸⁶ dictos infantes et eorum successores necnon barones, militis,¹⁸⁷ subditos, vassallos et valitores ipsorum et quilibet eorumdem ac universitatis locorum, regionum Aragone, Cathalonie et Valencie¹⁸⁸ et earum quamlibet et singulares ipsorum et habitatores pretactos regni Maioricarum et civitatis et ei adiacencium insularum et comitatum et terrarum et aliorum locorum de ^[f. 54r] [cisinarinis] partibus predictorum ab omni homagio sacramento naturalitatis ac fidelitatem quibus nobis racione domini vel feudorum vel cavallarum seu infancionarum vel alio quomodolibet teneatur sit quod eis non obstantibus defensionem tam [communiter] quam divisum valeant facere supradictam possint etiam in hoc casu pro defensione predictam si videbiter eis consilium vel consilia tam generalia quam specialia tocians quociens et ubi voliantur congregare, tene-

186. *A causa d'un estrip en el pergami no es pot llegir.*

187. *Segueix espai en blanc d'una paraula.*

188. *Dibuixada una mà amb una nota al marge esquerra: Absolucionem in delitat [...] racionis comitatuim. Es llegeix malament atès que la tinta s'ha esvaït.*

re et celebrare, necnon impositiones pro inde faciendas levare seu [levare], facere per tallias, questias vel alias exactiones quas eis de licencia nostra per nos exnunc presentis auctoritate comissa liceat imponere et colligere quomodo quosciens. Et prout fuerit eis visum nosque vel successores nostri per nos aut officiales nostros vel eorum nullatenus de hiis intromitere non possimus exhigendo compotum seu racionem ab universitatibus vel habitatoribus memoratis nec ab hiis etiam dictas tallias vel collectas seu exactiones alias imposuerunt vel pertinencias provenientes inde temierint vel expendent possint etiam exercitus, cavalcatas et armatas facere tam pro terram scilicet quam per mare et ea que dicti exercitu cavalcate seu armata ceperint vel occupaverint eficiantur bona propria exercitus cavalcatas vel armatas faciencium. Supradictas nece de hiis etiam nos vel nostri successores nisi ab ipsis universitatibus vel habitatoribus inde requisiti [essemus] intromitere nos possimus valeant inquam capitaneum vel capitaneos et alios omnes officiales tam iuridiccionis exercentes quam alios eligere in armatis exercitibus et cavalcatis ipsos miterere et ponere ac eos inde remove ac eligere alios et ponere quando et quociescumque velint exnunc enim presentis auctoritate prefatis capitanes et officialibus. Concedimus potestatem exercendi iuridicciones omnimodam in ipsis armatis exercitibus et cavalcatis et personis earum ac aliis prout ceteris exercitus et armatas exercentibus solitum esr concedi et alia prestare possint dictis habitatoribus regno Maioricarum locis et insulis comitatibus atque terris et ipsorum singulares super predictis auxilium consilium et favorem absque impedimento aliquo sive motu nostro seu primogeniti nostri procuratoris generalis et aliorum officialium regionum quicumque pro tempore fuinter quibus quo ad hec non teneantur quomodolibet obedire [quimmo] valeant in hiis sine cuiusvis incrisi pena rescicere si eos inpremissis etiam de facto aliquam impedirent. Et si quid contra ^[f. 54v] predictam vel aliquam predictorum per nos vel nostros fuerit atemptatum eo ipso sit illud et ex nunc presentis vigore¹⁸⁹ [decretamus] irritum et inane hoc autem omnia et singula supradicta [tenancimus] observet, statuimus, disponimus et sancionamus quod qualibet heredes et successores noster et nostrorum in ipsis regnis, comitatibus, terris et insulis unus videlicet post alium successive tempore seu nomi domini seu

189. *Dibuixada una mà.*

nove successiones vel etiam si antea iurari haberet antequam placi richi homines, [mesnaderii], milites, cives et burgenses hominesque villarum seu aliqui alii de dictis regnis, comitatibus, insulis sibi present seu faciant iuramentum fidelitatis vel in aliquo sibi respondeant et antequam aliquis expredictis requisitus expresse vel non requisitus sibi faciant vel facere teneantur homagium vel aliquam recognitionem racione feudorum vel qualibet alia racione. Idem heredes vel successor nostri et nostrorum in regnis, insulis, comitatibus et terris pretactis quicumque pro tempore fuerit per se et suos laudet, approbet, removet et confirmet ac publice iuret, conveniat et promitat omnia et singula superius et inferius declarata tenere firmiter et perpetuus temporibus observare usquequo vero dictam laudacionem, aprobacionem, renovacionem et confirmacionem predictorum omnium fecerit et pro ipsis firmiter observandis cum instrumento publico promissionem fecerit et presti[tiret] iuramentum non faciant sibi bece teneantur facere fidelitatis vel homagia nec per feudatarios predictorum regnorum insularum comitatum et terrarum in eorum regem vel comitem admitetur nec nominati superius vel ex eis aliqui teneantur sibi in aliquo respondere. Et si per aliquem cuiusuis condicionis existeret sive status heredi nostro aut successorii universali predicto et novo domino quicumque fuerit temporibus successivis iuramentum fidelitatis vel homagium seu quavis alia obligacio facta foret antequam predicam sicut preferitur laudata, iurata, promissa et approbata existerent non valerent et per non factis penitus haberentur hec igitur omnia supradicta et singula facimus [pacismur] et promitimus per nos et omnes heredes et successores nostros vos Guillelmo Çacosta, Ffrancisco Umberti, Arnaldo Quintana et Iacobi Rebolli, sindicis memoratis necnon aliis sindicis supratactis et inferius nominatis nominibus propriis et universitatum predictarum et singularum earumdem et etiam infantibus baronibus et aliis prelibatis et subscriptis et vobis etiam subscripto notaris tamquam publice persone a nobis ea omnia et singula stipilanti quod dictis infantibus et eorum successoribus et pro omnibus sindicis universitatum predictarum et pro habitatoribus etiam dictorum regni Maioricarum civitatis, insularum, comitatum, terrarum ^[f. 55r] atque locorum presentibus et futuris¹⁹⁰ et per aliis etiam personis universis singulis quarum interest et intererit

190. *Dibuixades dues mans al marge dret del text.*

et interesse potest et poterit in futurum et concisse tenere et inviolabiliter observare. Certum affectantes universa et singula superius est inferius comprehensa irrefragabiliter perpetuus temporibus observari iuramus per nos et nostros sollempniter per Deu et Crucem Domini nostri Ihesu Christi ac eius Sancta Quatuor Evangelia corporaliter manibus nostris tacta predicta omnia et singula ut superius dicta sunt et districtam tenere, complere et inviolabiliter observare et observari facere ac teneri et non convenire unquam in aliquo quovis racione vel causa firmiter inhibentis sub [interuncione] divini iudicii ac divine maldicionis et nostre heredi nostro universali quicumque pro tempore fuiter necnon aliis subsequenter in dictis regnis, comitatibus, terris et insulis successuris ut omnia et singula supradicta incorruptibiliter observando contra ea vel aliquod eorum non veniant, faciant vel attemptent aut [firmi] faciant, consenciant vel permitant dicto verbo facto seu alio quovis modo. Denique si diceretur vel aliqua licet posset dici quod in causibus memoratis vel aliquibus ex eis deficeret aliqua iure sollempnitas propter [deffencionem] eorum presencie qui dicerent presentes esse debere vel alia nos de nostre regie plenitude potestatis omnem [deffencionem] in hiis presentis auctoritate su[pplemus] et damus universis et singulis hic contentis omnem roboris firmitatem hec quoque predictis omnibus et singulis prelatis richis hominibus, baronibus, mesnaderiis, militibus, civibus, burgensibus, hominibusque villarum et aliis quibuslibet subditis nostris dictorum regnorum comitatum terrarum et insularum presentibus et futuris tenendam servanda et complenda. Imponimus et iniugimus sub debito naturalitatis et sub fide homagio fidelitatis et iuro quibus nostre magestatis culmini astringuto retinens tamen expresse nobis per de castris, villis et locis possercionibus redditibus, fructibus, bonis et iuribus quibus cumque nobilium militum generosorum et aliorum quorumlibet de dictis comitatibus Rossillionis et Ceritanie terris Confluentis, Vallespiri et Cauquilliberi et aliis [cisinarmis] que ad posse nostrum vel dominum pervenerit quomodo libet racione rebellionis et criminum comissorum per eos vel quamlibet eorum vel alia qualibet racione vel causa possimus ordinare pro libito voluntatis. Ad hec nos Guillelmo Çacosta, Ffranciscus Umberti, Arnaldus Quintana et Iohannes Rebolli, sindici et nuncii antefati et etiam nos nuncii et sindici inferius nominati habentes ad hec plenum posse et specialia mandata cum publicis instrumentis de quibus subscripto notari plene constat ac alii etiam nominibus propriis et universitatum subscriptarum et singularum eorumdem ac successorum suo-

rum.^[f. 55v] Necnon etiam nos infantes Petrus, Iacobus et Raimundus Berengarius supradicti ac etiam barones, militis, generosi cives et alii nominati singulariter inferius et descripti per nos et omnes heredes et successores nostros attemptantes premissa universa et singula cum exultaciones aplausi tamquam publice utilitati multiplicatur profuturam de voluntate expressa et mandato vestri servissimi domini nostri domni regis predicti laudamus, ratificamus et etiam aprobamus et ea nobis dicto domino regi promittimus et notari infraescripto tamquam publice persone pro vobis et heredibus et successoribus vestris universalibus et per aliis etiam personis quarum interest et intererit et interesse potest vel poterit stipulanti premissa omnia et singula tenere et observare, attendere et complere et eis nullo unquam tempore con[traere] et facimus inde per Deum et Crucem Domini nostri Ihesu Christi et eius Sancta Quatuor Evangelia tacta per nostrum singulos corporaliter iura in quorum testimonium et noticiam presencium et eterna memoriam futurorum. Nos Petrus Dei gracia rex predictus presens scriptum nostrum seu publici instrumentum fieri mandavimus bulle nostre plumbee pendentis [minime] roboratum de quo per subscriptum scriptis et notari tot similia fieri ac scribi et tadi iussimus quot sibi per eosdem syndicos vel alios fuerint requisita.

Quod est actum in capella palatii regni civitatis Barchinone, die [lune] .IIII°. kalendas aprilis anno Domine .M^o.CCC^o.XL°.IIII°.¹⁹¹ [A vice].

Signum Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie qui premissa omnia et singula videlicet loco, die et anno proxime dictis et eiam in ecclesiam beati Iohannis ville Perpeniani die iovis XI° kalendas augusti. Et ultimo in ecclesia maiori beati Marie Podiiceritani die iovis .IIII°. nonis septembris eiusdem anni, laudamus, firmamus, concedimus et iuramus.

Signum¹⁹² infantis Petri serenissimi domini Iacobi bone memorie regis Aragonum filii, rippacercie et montanarum de perdes comitis qui die lune predicta hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Signum¹⁹³ infantis Iacobi illustrissimii domini Alfonsi

191. *La data ha de ser 1348 i no 1344.*

192. *Segueix un espai de 10 cm en blanc.*

193. *Segueix un espai de 10 cm en blanc.*

bone memorie regis Aragonum filii comitis Urgelli et vicecomitis ageren qui hec laudamus, iuramus et iuramus videlicet in obsidione de Argileriis die iovis VI°. kalendas iulii dicti anni. Signum¹⁹⁴ infantis Raimundi Berengari [f. 56r] serenissimi domini Iacobi bone memorie regis Aragonum filii, comitis Impuries qui die iovis tercio idus madii eiusdem [anni] in villa Castilionis Impuries hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Raimundi Cornelli. Sig+num Poncii de Sancta Pace. Sig+num Artalli de Fontibus. Sig+num Guilaberti de Crudilliis de Bestrachano. Sig+num Petri de [Millermo]. Sig+num Guillermi Çacosta. Sig+num Ffrancisci Umberti. Sig+num Arnaldi ça Quintana. Sig+num Ioannis Rebolli, nunciorum et sindicorum predictorum. Sig+num Iohannes de [Cervancone]. Sig+num Bernardi de Sant Boy, nunciorum Vlencie. Sig+num Ffrancisco [Grimou]. Sig+num Arnaldus de Busquetis. Sig+num Petri de Palacio, licenciati in legibus. Sig+num Arnaldi Dusay. Sig+num Bernardi Çarovira. Sig+num Ffrancisci de Triela nunciorum Barchinone. Sig+num Petri Bernardi. Sig+num Petri Mir, nunciorum Minorisse. Sig+num Iacobi [Ianneri]. Sig+num Berengari de Sancto Felice. Sig+num Raimundi de Angelo. Sig+num Galcerandi de Podio, baronis nunciorum Vici. Sig+num Bernardi Divorra, paciarii. Sig+num Arnaldi de Mecina, nunciorum Cervarie. Sig+num Guillermi de Palacio. Sig+num Nicholay de Salforis, nunciorum Villefranche Penitentis. Sig+num Petri de Tarrega, paciarii. Sig+num Guillermi Sagarra iurisperiti nunciorum Tarregue. Sig+num Petri Alamany. Sig+num Iacobi [Ianneri] nunciorum Montisalbi. Sig+num Petri de Camperiolo. Sig+num Guillermi de Pomerito nunciorum Campirotundi. Sig+num Arnaldi Roma iurisperiti. Sig+num Raimundi Dolvan consiliarii nunciorum Berge. Sig+num Raimundi Garini. Sig+num Ffranciscus Portelle nunciorum Calidorum de Montis[bomunio]. Sig+num Raiumdi Cohameri. Sig+num Arberti de Curtibus iurisperitorum nunciorum Apiarie. Sig+num Poncii de Puteo nuncii Turricelle de Montgeno. Sig+num Guillermi Bertholimi. Sig+num [Tome] Artes nunciorum de Pratis. Sig+num Petri Hugueti. Sig+num Petri de Apiaria Villegrasse. Sig+num Arnaldi de Podio iumoris. Sig+num Raimundi Fferarii nunciorum de Figueris qui hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Testes sunt qui presentis fuerunt ad firmas et iura omniu predictorum ffrater

194. *Segueix un espai de 10 cm en blanc.*

Nicholaus acuti confessor Arnaldus de Moraria [vicintante], Iohannes Ferdinandi, nuncionis legum doctor magister [realis] consiliarii, frater Petrus de Cumbis capellanus, Bernardus de Minorissa [canonicus], Iacobus [Mathini] et Iacobi de Faro, iurisperiti, Petrus MARTÍ, civis Barchinone, Ffranciscus Çacosta civis Maioricarum, Petrus de Castroveteri et Bernardus de [Villaturo],^[f. 56v] militis, Garcias Luppi de Cetina et Petrus Eximini de Pomario, [uxeris] dicti domini rege et alii plures in multitudine copiosa. Sig+num Berengarii de Vilariatuto qui die martis VIII° idus aprilis dicti anni presentibus testes Bernardo Badia, capellano dicti domini regis et Garcia Luppi de Cetina predictis in eadem palacio Barchinoni. Sig+num Bertrandi de Avellano sindicorum universitatis Barchinone qui die sabbati XV° kalendas madii anni predicti presentibus proxime dictis testibus et Anthonio Castelli ac Bernardo de Brolio notariis in civitatis Barchinone. Sig+num Bernardi de Boxadors qui XV°. kalendas iunii eiusdem anni in obsidione de Argeleriis perentibus testibus Guillermo de Sancto Ylario et Guillemo de Letone notariis, hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Petri de Queralto. Sig+num Geraldi de Cervilione. Sig+num Petri Galcerandi de Pinosio. Sig+num Guillelmi Galcerandi de Cabrencio. Sig+num Guillelmi de Bellera. Sig+num Guillelmi de Aplya. Sig+num Ferrarii de Villafrancha. Sig+num Bernardi de Vilademany. Sig+num Guillelmi Galcerandi de Carciliano. Sig+num Raimundi de Coponibus. Sig+num Philipi de Boyl qui dicta die iovis VI°. Kalendas iunii in obsidione de Argeleriis perentibus eiusdem testibus. Sig+num Galcerandi de Bellopodio. Sig+num Guilaberti de [Similiis]. Sig+num Roderici Didaci, legum doctoris. Sig+num Roderici Dahones qui die veneris quinto kalendas iunii dicti anni presentibus eiusdem per testibus in obsidione predicta laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Petri [domini] de [Xerica]. Sig+num Hugonis vicecomitis Cardone. Sig+num Petri vicecomitis de [Vilamero]. Sig+num Raimundi de Angularia. Sig+num Phelipi de Castro. Sig+num Rogeri Bernardi de Pallars. Sig+num Nicholai [Carroceri]. Sig+num Iohannis Ferdinandi de Luna. Sig+num Ffrancisci de Cerviniano. Sig+num Berengarii de Rippellis. Sig+num Dalmacii de [Xatimar]. Sig+num Luppi Alvari Despeio qui die sabbati .IIII°. kalendas iunii eisdem anni in obsidione prefata presentibus dictis testibus. Sig+num Raimundi de Aplya. Sig+num Raimundi de Cardona de Torano. Sig+num Guillelmi de Cardona qui die martis lalendas iunii dicti anni presentibus testibus venerabili Hugone de Fonolleteo legum doctore et Guillelmo Mulneri. Sig+num Simonis

de Muro qui die martis XVII°. kalendas iulii in eadem obsidione presentibus testibus Guillelmo Aragoni et Anthonio Castelli predicto hec laudamus, firmamus et iuramus. Sig+num Poncii de Rippeillis qui die veneris pridie nonas iunii dicti anni Barchinone presentibus testes. Omberto de Rivo de Foix et Berengario de Magerola. Sig+num ^[f. 57r] Guillermi de Barbarano qui die iovis IIII°. Idus iunii dicti anni in castro de Calella presentibus testibus Bernardo de Barberano et Galcerando de Barberaro. Sig+num Omberti de Monteoluto qui die sabbati XIII°. kalendis iulii dicti anni in castro de Castelarario presentibus testibus Arnaldo Rubei presbitero et Bonanato de Morfacio. Sig+num Sibilie uxoris quondam nobilis [Exermici] de [Sinciliis] tuturisque Raimundi de Sinciliis, filii mei et eidem nobili communi que nomine tutorio die lune XI°. kalendas dicti anni in castro [de Llalbi] presentibus testibus Raimundo Mironi presbitero et Berengario de Tagamanent. Sig+num Arnaldi Dorchau qui die domenica V^o kalendas iulii dicti anni in castro de Terraria prope villa Trempi presentibus testibus Iacobo d.Aragall milite et Petro Claramonte domicello. Sig+num Galcerandi de Angulararia qui die lune .IIII°. kalendis iulii dicti anni in loco de terminis presentibus testibus Guillelmo Dorenga et Bartholomeo Roselli. Sig+num Bernardi de Salts qui die veneris VII° idus iulii in castro de Sancta Fide presentibus testibus Raimundo [Dezfitor] et Bonanato Marsa de Minorisa. Sig+num Berengari de Castroculario de Rubiano qui die sabbati VI°. idus iuliii dicti anni in termino castris de Rubione presentibus testibus Simone de Turri presbitero et Arnaldo Moxo. Sig+num Berengari de Jorba qui die martis tercio idus iulii dicti anni in castro de Torroella presentibus testibus Petro [Dezgual] et Petro de Vallobenta. Sig+num Guillelmi de Calderiis qui die et anno proxime dictis in villa Sancti Petri de Auro presentibus testibus Raimundo Guillermi de Calderiis et Guillelmo de Calderiis. Sig+num Bernardi Guillermi de Fuxano que nomine proprio et ut tutor testamentarius Berengarii Durriols die mercuri quinto kalendas augusti eisdem anni in castro de Fuxano presentibus testibus Guillelmo de Cassan domicello et Petro Borassa. Sig+num Guillermi de Crexello qui die et anno proxime dictis in castro Sancti Maurici presentibus testibus Raimundo de Quercu et Bonanto de Marsano. Sig+num Raimundi de Castro Eulino qui die ioviis IIII°. kalendas augusti eiusdem anni in valle de Banyulis presentibus testibus dicto Bonanato de Marfacia et Guillelmo Simeonis. Sig+num Ffrancisci de Curtibus. Sig+num Berengarii Aragonis sindicorum Apiarie quo die domenica VIII°. idus iunii dicti anni in

eadem villa presentibus testibus Laurencio Daltafulla, Petro Iohannes et Guillermo de Castellet et aliis. Sig+num Vincencii Pedriça. Sig+num Petri de Vromes sindicorum [Atalati]s qui die lune VII°. Idus iunii dicti anni in eadem villa presentibus testibus Geraldo Domenech et Iacobo Moratonis. Sig+num Guillermi de Palacio. Sig+num Nichola de Sallforis sindicorum ^[f. 57v] Villefranche Penitentis qui die mercuri V^o idus iunii dicti anni in eadem villa presentibus testibus Berengario Splugues et Petro Masconis. Sig+num Ffrancisci Mercerii. Sig+num Bonanati Rubei sindicorum ville Arbucio qui die veneris .III°. idus iunii dicti anni in eadem villa presentibus testibus Raimundus [Dolcet] et Guillermo Sagarra de eadem villa. Sig+num Iacobi Mathei. Sig+num Berengarii [Semaler] sindicorum villa de Cambrils qui die martis predictam XVII° kalendas iulii in eadem villa presentibus testibus Petro Robiol et Guillermo Bonanat de eadem villa. Sig+num Bernardi Divorra. Sig+num Bartholomei [Dulugia], sindicorum ville Cervarie qui die martis pridie nonis iulii dicti anni in eadem villa presentibus testibus Berengario Dulugia et Ianuario de Rivo omni preberis. Sig+num Guillelmi Sagarra, iurisperiti. Sig+num Guillermi Corbella sindicorum Tarrage qui die mercuri nonis iulii dicti anni in eadem ville presentibus testibus [Pericono] Sagarra et Guillermo de Torribus de dicta villa. Sig+num Raimundi de [Ecclesiis] iurisperiti. Sig+num Galcerandi de Ulzenelles. Sig+num Ffrancisci de Freraria sindicorum civitatis Minorisse qui die lune .III°. idus iulii dicti anni in eadem civitatis presentibus testibus Raimundo de Area iurisperito et Berengario Amargosii de eadem civitatis. Sig+num Arnaldi Roma. Sig+num Petri Çaprous. Sig+num Bernardi des Portolill sindicorum ville Berge qui die mecuri pridie idus iulii dicti anni in eadem villa presentibus testes Guillermo de Nuce et Petro Tolosa. Sig+num Raimundo de Pomerio iuniore. Sig+num Bernardi Felicis consulum et sindicorum ville Campirotundo qui die veneris XVII° kalendas augusti dicti anni in eadem villa presentibus testibus Iacobo de Ulzenellis vicario Ausone et Petro Mercerii. Sig+num Berengarii de Sancto Felice. Sig+num Berengarii de Sancto [Augustino] sindicorum partis regie civitatis Vici qui die lune XIII°. kalendas augusti eiusdem aliam extra civitatis eandem et eius terminos presentibus testibus Arnaldo Colobran et Bernardo Folch. Sig+num Raimundi de Calidis. Sig+num Ffranciscii Portella sindicorum ville Calidarum de Montebo[nio] qui die martis XIII°. kalendas augusti eiusdem aliam in eadem villa presentibus testibus Petro de Podiolo et Ffrancisco de Podio, presbiteris. Sig+num Petro de Patro iurisperiti.

Sig+num Petri Venguti iurisperiti iuratis et sindicorum civitatis Gerunde qui die veneris X^o. kalendas augusti dicti aliam in eadem civitatis presentibus testibus Berengario de Casanova de Usallio et Petro de Fonte civibus Gerunde. Sig+num ^[f. 58r] Berengarii Cavallerii. Sig+num Arnaldi de Bateto iurati sindicorum Bisulduni qui die sabbati XX° kalendas augusti dicti anni in eadem villa presentibus testibus Guillermo de [Amabero] et Iohannem Nafrati, presbiteris. Sig+num Arnaldi de Podio, minorie dierum. Sig+num Andree Ferrarii, consulum et sindicorum ville de Figueriis qui die [domenica] VIII° kalendas augusti eiusdem anni in ipsa villa presentibus testes Castilione baiuli de [Caquavall et pro] mercaderii de Planolo. Sig+num Petri de Gayano. Sig+num Petri Iulianni consulum et sindicorum ville Turricelle de Montegrino qui die martis VI°. kalendas augusti dicti anni in eadem villa presentibus testibus Guillermo de Muncada et Petro Ey[vernichi] clericis in posse videlicet Fferrari de Ma[griola] notarii substituti Raimundi Sicardi, [scriptus] et notarii infrascripti de mandato regio hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Sancii Dorta de Arenosio qui dicta die veneris .III°. idus iunii in villa [Malencha] presentibus testibus Nicholao Corredor, vicario et Iohannem Paschasis eiusdem loci. Sig+num Gondissalbi Didaci de Arenesio qui die sabbati pridie idus iunii dicti anni in loco de Sirach presentes testes Petro [Ferdinandi] de Arenosio militis et Alfonso Biel. Sig+num Raiumundi de Montecateneno qui die iovis XV°. kalendas iulii dicti anni in civitatis Valencie presentibus testes, Raimundo Serra, presbitero et Guillermo Amat. Sig+num Gilaberti de Nogaria qui die lune prefata XI°. kalendas iulii in eadem civitatis presentibus testibus Raimundo Siurana [crestore] et Iohanne Luppi. Sig+num Ffrancisci de Matrone qui die sabbati VI°. kalendas iulii dicti anni in loco de Alcudia presentibus testibus Guillermo Geraldi et Petro Vitalis dicti loci. Sig+num Bernardi de Tous qui die martis III°. kalendas iulii dicti anni in castro Xative presentibus testibus Bertrando de Figerola, militis et Esquo de Tous. Sig+num Gondissalbi Garcie qui die iovis kalendas iulii dicti anni in loco de [Moxeti] presentibus testes Gonibaldo de Castronovo et Alfonso Martini [Dalvero] militibus. Sig+num Alfonsi Rogerii de [Lanria] qui die martis iamdicta pridie nonis iulii in loco de [Cocentayna] presentibus testibus Iacobo Mironi notario, Petro Diranço et Egidio Garcie de Vilada, [scutifferiis]. Sig+num Peregrini de [Montenacuto] qui dicta die sabbati VI°. idus iulii in loco de Carlet presentibus testes Gombaldo de Castronovo predicto et Petro de Villanova. Sig+num Petri [Çapata] de Tous qui die iovis

idus iulii dicti anni in dicta civitatis Valencie presentibus testibus Matheo Conill [f. 58v] et Appericio Conill eius filio vicinis Valencie. Sig+num Arnaldi [Asterii] iurati. Sig+num Berengari [Torram] sindicorum Morelle qui die dominica prefata VIII°. idus iunii in eadem villa presentibus testes Guillermo de Manso [ovium] iusticia, Arnaldi [Tolosa] et Iohanne Rovira, notari. Sig+num Iasperti Renardi iurati. Sig+num Bartholomi Baiuli sindicorum Burriane qui die iovis prefata .IIII°. idus iunii in eadem villa presentibus testibus Ffrancisci de Villarasa iusticia, Bernardo Çarovira et Guillermo de Villamaiori. Sig+num Ffranciscii Desquera. Sig+num Dominici [Eymerici]. Sig+num Petri Roderici de Torrella, senior. Sig+num Iohannis Calvonis. Sig+num Bernardi Rotundi. Sig+num Dominici Marrades, iuratorum. Sig+num Iacobi Scribe. Sig+num Iohannis de Cervarono. Sig+num Guillermi Andree. Sig+num Ffrancisci de Vallepuprica. Sig+num Iacobi Dorrit. Sig+num Iohannis Scribe. Sig+num Bernardi [Sucerii]. Sig+num Iohannis de Sentleir. Sig+num Bernardi de Cortilio, notari. Sig+num Petri Miramar. Sig+num Luppi Desquerra. Sig+num Bartholomei Fusterii, proborum homini civium habitatorum dicte civitatis Valencie qui de voluntate tocus consilii civitatis Valencie existentis in sala curie civitatis eiusdem ubi consuetum est consilium congregari nomine proprio et per tota universitate die lune prefata XI^a. kalendas iulii Benaveno de [Bemunur], Berengario de Podio, iusticie Valencie in civili Arnaldo [Scerarii] de la Palma, Guillermo de Magetosa, Ffrancisco Serra et Guillermo Amat et pluribus aliis. Sig+num Raimundi Gilaberti iusticia. Sig+num Petri de Clariana. Sig+num Iohannis de Torrentibus. Sig+num Berengarii [Venrelli], iuratorum. Sig+num Dominici Serra, Barthomoli Falconi cerdonum. Sig+num Garac de Peralta. Sig+num Berengarii Badia, carnificiun consiliariorum [ministrorum]. Sig+num Petri de [Yench]. Sig+num Petri de Torrentibus notarii. Sig+num Iacobi [Eyench] notari. Sig+num Petri d'Arenys. Sig+num Gondissalbi de [Torico]. Sig+num Raimundi de Linyana. Sig+num Eximeni Luppi de Pomaria. Sig+num Appericici Galnado. Sig+num Berengarii [Eyencs]. Sig+num Poncii de Solerio. Sig+num Berengari Orseti, notari. Sig+num Ferdinandi de Castanto, habitatorum ville Algezire qui de voluntate tocus consilii dicte ville existetis ut est solitum congregari nomine proprio et per tota universitate die dominica iamdicta V^o. kalendas iulii presentibus testibus Guillermo Carbonelli, sartore, Dominici Cathalani et Bernardo de Prades. Sig+num Berengarii Dalmacii iusticie. Sig+num Bernardi de [Pulcrovisu]. Sig+num Bartholomei Seguerrii. Sig+num Anthoni Iovelli.

Sig+num Iacobi Pich, iuratorum Xative qui de consensu [f. 59r] et voluntate tocius consilii et universitatis ville convocati ut moris ad sonum tube in quadam domo qui est prope ecclesiam beate Marie eiusdem ville ubi moris est consilium congregari nominibus propriis et per tota eadem universitate die lune prefata III°. kaledas iulii presentibus testibus Dominico de Castelario, Andrea Pich, Martino de Turribus et Ffrancisco Dancist. Sig+num Bartholomei Barnabeu [iustitis]. Sig+num Anthonii Colom. Sig+num Marthini Morant, maiorum dierum. Sig+num Bartholomei Barnabeu, maioris dierum. Sig+num Andree Navarro [iuris]. Sig+num Didaci Martini. Sig+num Michaelis Dalmenar Sig+num Iohannis Mathey. Sig+num Petri Jordani, habitatorum ville [Seyone] qui de consensu et voluntate tocius consilii universitatis eisdem ville congregate cum albaramis et publica [precomtizacione] in domo curie [verbi] esse assuetum consilium congregari nominibus propriis et per tota eadem universitate die lune III° mensis iulii dicti anni presentibus testibus Iohannem Navarro, Martino de Mora et Petro Beri. Sig+num Martini Saccii, iurati. Sig+num Bernardi Ferre, maiorum dierum, sindicorum universitatis [Penaguile] qui die martii iamdicta pridie mensis iulii in eadem villa presentibus testibus Berengario Canto, Iacobo Avella et Bartholomeo Canet. Sig+num Iohannis Fferrarii, sindicorum universitatis [Castillone] qui dicta die mercuri mensis iulii in eadem villa presentibus testibus Petro Dominici, Bernardo Pasthasii et Martino Argenti, videlicet in posse Ffrancisci Petri, notari substituti dicti Raimundi Sicardi, de mandato regio hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Petri de Fonolletto vicecomitis insule. Sig+num Petri de Queralto. Sig+num Petri de Caramanio. Sig+num Bernardi de Sono. Sig+num Ademarii de Mosseto. Sig+num Raimundi de Tacione. Sig+num Thome de Martiniano. Sig+num Berengarii de Podio. Sig+num Guillermi Alberti. Sig+num Dalmacii de Tacione, baronum et militum Rossillionis. Sig+num Guillermi Rubei. Sig+num Bernardi Eybrim. Sig+num Petri Natalis, sindicorum ville Perpeniani. Sig+num Arnaldi Jaufredi. Sig+num Iohannis Fabri, iuniori. Sig+num Berengarii de Arulis. Sig+num Petri Bocanova. Sig+num Petri Grimau, consulum eiusdem ville qui dicta die iovis XI° kalendas augusti in ipsa ecclesia beati Iohannis dicte ville Perpeniani in posse et manibus prefati domini regis presentibus testes, Arnaldo de Morarie et Iohanne Ferdinandi [municipionis] et Garcia Luppi de [Cetima] prefatis. Sig+num Raimundi [vicecomitis] de Caneto qui die lune VII° kalendas augusti in castro Perpeniano presentibus propter dictis testibus hec laudamus, concedi-

mus et iuramus. Sig+num Raimundi [f. 59v] Rogerii comitis Pallariensi. Sig+num Arnaldi de Sagua, baronum. Sig+num Raimundi Corbram. Sig+num Petri De Nogerio. Sig+num Raimundi de Sancto Iohanne, consulum. Sig+num Arnaldi de Podio. Sig+num Petri Mercader. Sig+num Bernardi Companys. Sig+num Arnaldi Solaç. Sig+num Raimundi Çariba. Sig+num Iacobi Marques, sindicorum universitatis ville Podiiceritani qui dicti die iovis IIII° mensis septembris in ecclessia maiori beate Marie dicte ville Podiiceritani in manibus prefati domini regis hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus presentibus testibus [ffrater] Arnaldo de Castelario de ordine minorum, ffrater Petri de Cumbis predicto, Ffrancisci Fuxi et Nicholao Martini, scriptoribus et pluribus aliis in multitudine copiosa.

Sig+num mei Andree Tomey auctoritate regia notarii publici Perpeniani ac scriptoris curie patrimoni domini regis in comitatibus Rossillionis et Ceritanie qui hoc presentis translatum scriptum in duobus pergamineis cum [aqua picis] fixis a dicto libro [nigro] seu carta regia predicta bene et fideliter supscripsi et translatavi verbo ad verbum nichil addens vel [minuens] quod sensum mutet vel corrumpat intellectum videntibus et legentibus tribus testibus [liratis] ad hec specialiter convocatis videlicet Petro Belleroni, Bernardo Adelle et Iohanne Textore, notariis Perpeniani qui omnes tres una [meum] dictum translatum cum dicto libro viderunt et legerunt et in omnibus et per omnia bene concordare invererunt die XI^a iulii anno a nativitatis Domini M.CCC^o. [L^o]VIII° et subscripsi in LXXX-XIX^a linea «augusti». Et clausi.

Ego Anthonius Galoxii notarius Perpeniani subscripsi et hoc sig+num feci et nos Bernardus Iserni, iudex patrimoni domini nostri Aragonum regis huic translato prelato diligenter cum suo originali examinato auctoritatem nostram iudiciariam in temporibus pariter et decretum et nostro signo signam+us.

61

1350, abril, 16. Saragossa

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi relatiu a l'exempció de lleudes i peatges a la vila de Puigcerdà.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 165.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 62v-63v.

Privilegi del rey en Pere ab lo qual confirma lo privilegi prop dit de la franqueha de las leutas

[f. 63r] Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus regentibus generalis nostre procuracionis officium gubernatoribus, vicariis, baiuliis, iusticiis, supravicariis, çalmedinis, marinis, procuratoribus patrimonii, administratoribus lezdariis, pedagogariis, collectoribus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuribus, salute et dileccione. Constituti in nostra presencia nuncii ville Podiceritani humiliter sunt [conquesti] quod licet universitas memorata et singulares ex ea ex privilegiis a nostris predecessoribus obtentis per eos antiquitus et per nos etiam confirmatis ab omni lezda, pedatico, usatico et aliis que sub verbis eisdem comprehendi valeant sunt exempti indeque usi fuerunt et in possessione existant verum tamen pedagogarius et [mermius] Cesaraugusti recusantes eis franquitatem huiusmodi observare allegant quandam literam regiam que a nostra curia emanavit quodque datum fuit Cesaraugusti VI° idus octobris anno M^o.CCC^o.XL°.VIII°. pretextu cavalliarum violariorum perpetualim assignatarum super ipso officio [mermatus] in ipsorum universitatis et singularum molestam iniuriam et gravamen. Quare nobis per nuncios antedictos qui quasi continue ex hac causa sacagentes ad horum gravamine et gravi iniuria universitatem eandem et singulares ex ipsa per assuetam nostram clemenciam sublevari nostram curiam sunt sequuti humiliter excitit suplicatum super predictis debite provideri. Quorum supplicacione devota admissa benigne quia vocato dicto mermo et auditis racionibus quas contra franchitatem iamdictam idem mermus volunt allegare [factaque] relacione plenaria in nostro consilio nobis et dicto mermo presentibus fuit repertum quod privilegia inmunitates et franquitates iamdicte sunt multum antiqua. Et quod virtute confirmacionis iamdicte vallate proprio dici non potest quod fuit eis concessa de novo inmunitates predictorum quin pocius confirmacio antiquissima eorumde propter quod revocacio per nos ut dicitur postmodum inde facta in provicium predictorum non potest nec debet dictis antiquis privilegiis nec ipsorum confirmacioni contente superius obesse in aliquo seu providicium aliquod facere seu afferre vobis propterea et singulis vestrum dicimus et mandamus quatenus non obstantibus aliis literis quibuscumque in nostra curia in [contrarium] imperittis universitati et hominibus antefactis observent et observari inviolabiliter faciatis privilegia antefacta et confirmacione ipsorum quod

ad immunitatem et franquitatem licet de pedagii et usatici de ^[f. 63v] quibus dit mencio in eisdem et omnium aliorum que sub verbis eisdem debent quomlibet comprehendi et super predictis nos taliter quod non videamus de cetero nuncios dicte ville huiusmodi ratione querimonia exponentes.

Datis Cesarauguste, XVI° kalendas madii, anno Domini M^o.CCC^o. quinquagessimo. Exaravit Reus.

62

1354, gener, 20. Barcelona

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi relatiu a l'exempció de lleudes i peatges a la vila de Puigcerdà.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 173.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 63v-64v.

Privilegi del rey en Pere ab lo qual confirma lo privilegi prop dit de la franqueha de las leutas

Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, ffidelibus suis baiulo, iusticie lezdariis seu pedagiariis et aliis officialibus [calatis] ceterisque officialibus nostris regni Aragonum ad quos presentes pervenerint et eorum locatis, salutem et gratiam. Constituti in nostra presencia sindicii universitatis Podiiceritani nobis humiliter demonstrarunt quod cum univesitatis ipsam et singulares de ea ex antiquissimis privilegiis per nostros predecessores eis indultis et per nos confirmatis sint quiti exempti et totaliter immunes ubique terrarum et dicionis nostrarum ab omni lezda, pedatico, usatico et ab omnibus aliis que sub verbis eisdem comprehendi valeant de quibus omnibus in nostra cancelleria facta extitit plena fides vosque dicti officiales calatis recusetis ac contradicatis sibi observare predictis franquitates et imunitates eo inter alia quia asseritis lezdam et pedaticum dicte ville et eius termini fore assignata ad violariorum sive vitam illustrissimi domine Alienore relicte, domini Alfonsi regis Aragonum memorie recolende patris nostri et per nos fuit declaratum [prehabito] maturo et digesto consilio quod non obstantibus assignacionibus super lezda seu pedatico nostrarum assignatis pretextu cavallariarum seu violariorum perpetualiium immunitates et franquitates predictis indulte sint totaliter observate

prout de ipsa declaracione patet per vestram cartam sigillo nostro pendenti [minuta] tenori sequentis:

Petrus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus regentibus generalis nostre procuracionis officium gubernatoribus, vicariis, baiuliis iusticiis, supravicariis, çalmedinis, marinis, procuratoribus patrimonii, administratoribus lezdariis, pedagiariis, collectoribus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuribus, salute et dileccione. Constituti in nostra presencia nuncii ville Podiiceritani humiliter ^[f. 64r] sunt [conquesti] quod licet universitas memorata et singulares ex ea ex privilegiis a nostris predecessoribus obtentis per eos antiquitus et per nos etiam confirmatis ab omni lezda, pedatico, usatico et aliis que sub verbis eisdem comprehendi valeant sunt exempti indeque usi fuerunt et in possessione existant verum tamen pedagiarius et [mermius] Cesaraugusti recusantes eis franquitatem huiusmodi observare allegant quandam literam regiam que a nostra curia emanavit quodque datum fuit Cesaraugusti VI° idus octobris anno M^o.CCC^o.XL°.VIII°. pretextu cavallariarum violariorum perpetualium assignatarum super ipso officio mermatus in ipsorum universitatis et singularum molestam iniuriam et gravamen. Quare nobis per nuncios antedictos qui quasi continue ex hac causa sacagentes ad horum gravamine et gravi iniuria universitatem eandem et singulares ex ipsa per assuetam nostram clemenciam sublevari nostram curiam sunt sequuti humiliter excitit suplicatum super predictis debite provideri. Quorum suplicacione devota admissa benigne quia vocato dicto mermo et auditis racionibus quas contra franchitatem iamdictam idem mermus volunt allegare factaque relacione plenaria in nostro consilio nobis et dicto mermo presentibus fuit repertum quod privilegia inmunitates et franquitates iamdicte sunt multum antiqua. Et quod virtute confirmacionis iamdicte vallate proprio dici non potest quod fuiter eis concessa de novo inmunitates predictorum quin pocius confirmacio antiquissima eorumde propter quod revocacio per nos ut dicitur postmodum inde facta in provicium predictorum non potest nec debet dictis antiquis privilegiis nec ipsorum confirmacioni contente superius obesse in aliquo seu providicium aliquod facere seu afferre vobis propterea et singulis vestrum dicimus et mandamus quatenus non obstantibus revocacionem iamdictam que quo ad privilegia supradicta [nequequam] sicut promicitur se extendit nec obstantibus aliis literis quibuscumque in curia nostra in contrarium impetratis universitati

et hominibus antefactis observent et observari inviolabiliter faciatis privilegia antefacta et confirmatione eorum quod ad immunitatem et franquitatem lezde, pedagii et usatici de quibus fit mencio in eisdem et omnium aliorum que sub verbis eisdem debent quomlibet compreendi et super predictis nos taliter habeatis quod non videamus de cetero nuncios dicte ville huiusmodi racione querimonia exponentes.

Datis Cesarauguste, XVI° kalendas madii, anno Domini M^o.CCC^o. quinquagessimo. [Exarevit Reus].

Propterea [^{f. 64v}] fuit nobis humiliter supplicatum sibi super de congruo remedio subveniri. Quorum supplicacione ut iustissima benigne admissa volumus nobisque et mandamus quatenus non obstante quod iura predictarum lezdarum et pedaticorum sint assignata predicte regine aut aliis quibusvis assignacionibus super dictis lezda seu pedatico et aliis terrarum nostrarum factis non obstantibus observetis predicte universitati et eius singularibus et observari etiam faciatis privilegia et libertates predictas. Et super predictis vos taliter habeatis quod non videamus de cetero nuncios dicte ville huiusmodi racione querimonia exponentes.

Datis Barchinone sub nostro sigillo pendenti .XX^a. die ianuari, anno a nativitate Domini .M^o. CCC^o. L^o quarto. Poncius vide.¹⁹⁵

63

1355, desembre, 10. Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga, a la vila de Puigcerdà, el privilegi relatiu al fet que amb vint persones escollides de la mà major, mitjana i menor més els cònsols poden celebrar consell plenari.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 180.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 64v-65r.

R. ACA, Registre de Cancelleria, núm. 898, Graciarum 24, f. 84r-84v.

Privilegi com los cònsols ab XX persones poden ordenar i tenir consell general¹⁹⁶

195. En [O] Bernardus de Turribus ex petitione provisa en Concilio per tenentem locum cancellarii *al plec del pergami*.

196. *Títol escrit per una mà posterior*. Està revocat per lo privilegi de la inseculació de l'any 1500, *al marge esquerre*.

Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, attendentes quod plerumque contingit propter negocia nostra et alia in villa Podiiceritani concilium congregare ut ipsa negocia que forte celeritatem desiderat ad effectum debitum perducantur et talia in generali consilio habeant fieri et expediri que per gentes multas que ad dictum consilium veniunt propter nimiam earum industriam et modicam intelligenciam quam erga predicta negocia gerunt multiplicatur atque habent eis contra equitatem et omnimodam rationem condicunt et [proponunt] rationes frivolas et inanes non possunt fieri nec compleri exquarum in ordinacione consules et iurati dicte ville neque[unt] ut expedit cicius et utilius facere et ordinare eaque isorum incumbunt officio prout negociorum ipsorum qualitas ad exposit et per consequens inter ipsos verba et [comociones] nec [inmerito] oriuntur et ipsum consilium turbatur et habet multocens separari et per inde ipsi consules et iurati habent alias vias et modos assumere per quos ipsas gentes ab earum [innio] proposito discedere valeant quoquomodo que nisi cum magna difficultate et ingenio [nequint] fieri aut compleri et ex hoc dicta universitatis suscipit decrimentum et indiget statutis et ordinacionibus necessariis seu etiam opportunis quibus dicta universitas et residentes in ea non gubernatur atque reguntur utiliter prout decet et propterea pro parte dictorum consulum iuratorum et universitatis dicte ville nobis [extitit] humiliter supplicatum ut ad evitandum predictam et quecumque alia que ex dicto generali consilio ^[f. 65r] possent inter ipsis gentes quomodolibet suboriri dignarem[ur] eis de nostri solita clemencia iusticie remedium [impertiri]. Idcirco eorum supplicacione admissa benigne nobis dictis consulibus et iuratis dicte ville Podiiceritani presentibus et futuris ac universitati eiusdem presentis serie concedimus generose quod vice qualibet qua necessarium fuerit in villa eadem facere consilium generalem ipsi consules et iurati valeant eligere et assignare viginti bonas personas et idoneas a manu maiori, mediocri et minori cum quibus vice et nomine ipsius universitatis [querat] iure conalium et dicte universitatis tractare et ordinare negocia fideliter atque bene prout eorum disticcioni et bone concienzie viderunt expedire. Nos enim ordinacionibus et statutis per eosdem consules et iuratos ac per dictas viginti personas imposturum faciendis et ordinandis fides plenaria per quos piam volumus adhiberi eaque nunc quod tunc omnimodam firmitatem roboris obtinere ac si per generale dicte ville consilium facta et ordenata totaliter extitissent. Quam si quidem concessionem nostram nuismodi durare volumus

et non ultra dum de nostre fuit bene placito voluntatis. Mandantes per presentem universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris et subditis quibuscumques quod concessionem nostram huiusmodi firma habeant et observent et per quos [propiam] faciant inviolabiliter observari et non contraveniant nec aliquem contravenire faciant vel permitant aliqua ratione in cuius rey testimonium presente vobis fieri et sigillo nostro pendenti iussimus roborari.

Datis Perpeniani, .X^a. die decembris anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.L^o. quinto. Exaravit Reus.¹⁹⁷

64

1356, març, 6. Vilafranca del Penedès

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi, a la vila de Puigcerdà, segons el qual no es damnificarà cap persona si abans no ha satisfet els deutes contrets.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 65r-66r.

R. ACA, Registre de Cancelleria, núm. 898, Graciarum 24, f. 198r-199r.

Privilegi del rey en Pere ab lo qual ordona que nengú no gos dampnificar l'altro si donchs primerament no se'n es delhexit d'ell.

Petrus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie,¹⁹⁸ ffidelibus suis vicario Podiiceritani et Baridani et baiulo Podiiceritani et eorum locumtenentis presentibus et qui pro tempore fuerunt ad quos presentes pervenerint, salutem et gratiam. Ad nostrum sepius pervenit auditum quod in villa Podiiceritani et eius vicaria instigante pacis emulo quidem abusus prave consuetudinis subintravit quod si aliquis ab aliquo fuit incerpitus aut offensus seu etiam vulneratus offensus vel consanguinei seu amici vulnerati mortui vel offensi sibi [f. 65v] unidictam assumere presumentes et in hoc ulcionem nostre iustici [contempnetes] nedum contra persona intrafactoris vulnerationis seu offensoris mortis exitum vel vulneris excidium

197. En la R.: Franciscus de Guardiola ex per [...per vice], *al marge dret*.

198. Per uns, per altro non confessus, *al marge dret*.

[machinerant]. Verum etiam consanguineos et amicos eorum quam [propria] in noxios et interdictum gradu parentele remotorum occidunt vulnerant et offendunt cum itque grave sit [plurimum] et enorme necnon iuri naturali contraium et ab omni rationis tramite alienum quod [insontes] provocentibus dampnum vel iniuriam paciantur. Volentes propterea consuetudine tam dampnabilem rei publice perniciosam exemplo [inmunita] nature ac singularium [destruceviam] prorsus evelle et [congruis] remediis [apraavis] innoxium sanguinem scicientum cogitacionibus extirpare presentis statuti et ordinacionis nostre tenore. Sancionamus quod nullus offensus aut consanguineus vel amicus eius seu alicuius interfacti vel offesus percussi seu vulnerati aut alius quivis audeat vel presumat occidere vel procurare vulnerare seu offendere aliquem consanguineum vel amicum interfectoris percusoris vulneratoris aut offensoris seu aliquem alium. Et si facere atemptavit peusque ipsum certificaverit quod de ipso vult vindicta assumere vel facto iniuriare eundem et etiam postea per decem dies continue subsequentes exquo certificatio predicti illi personaliter fuit presentata de cuius quidem certificacionis presentacione liquide constare volumus et decreta- mus per publicum seu publica instrumenta eis pene quam alias per inde [menretur]. Addicimus quod talis ita delinquens sit basator et preditor ipso facto ita quod per duellum vel aliquod genus seu armorum subsidium se purgare seu scondire non possit nec ad hoc aliquatenus admitatur immo ex quo probatum extiterit ipsum ante certificacione previo modo factam vel infra .X^a. dies ex quo facta et presentata fuit ut est dictum mortem [vulnus] percusionem vel quamlibet offensam alii intulisse pre basator et preditore ab omnibus habeatur et per tali vicetur et voce preconis publicetur nec receptetur ab aliquo vel quomlibet defendatur immo si capipoterit tamquam basator et preditor pumatur. Si vero post decem dies predictos dictus no[tificans] dampni vel iniuria consanguineis vel amicis dicti interfectoris vel ofensoris ^[f. 66r] vel aliis quibuscumque intuliter pumatur prout de iure et racione faciendum quo circa vobis et unicuique vestrum dicimus et distrecte percipiendo mandamus quatenus presens statutum nostrum sive [pracinaticam] sancionem inviolabiliter observando illud ut illius possit ignoranciam allegare frqquenter diebus quibus in dicta villa preconicionis sunt fieri assuete vel singulis diebus sabbaticus prout nobis et consulibus dicte ville expediens videbintur voce preconis faciatis sollempniter publicari. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro pendenti sigillo [munitam].

Datis in Villafrancha Penitendis, die VI^a marcii, anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.L^o.VI°. Nostrique regiminis XX° primo. Exaravit P.

65¹⁹⁹

1356, octubre, 7. Barcelona

Pere III el Cerimoniós, a prescs de Bernat Company i Ramon Blanc, síndics de la universitat de Puigcerdà, eximeix la vila del pagament de censals i del servei d'host a canvi de 30.000 sous en concepte d'ajut per la guerra amb Castella.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 184

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 66v-67r.

²⁰⁰Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, attendentes per nos Bernardum Company et Raimundum Blanch,²⁰¹ syndicos universitatis hominum ville Podiiceritani nomine universitatis ville ipsius fuisse de contentis et subscriptis capitulis conventum ac etiam concordatum quorum tenor sequitur in hiis verbis.

Los cònsols et la universitat de Puigcerdà donen a l'universit rey en ajuda de la guerra de Castella triginta tres mille solidos barcelonesos per la qual cosa los dits cònsols et universitat en continent e sens tota triga donen .XVI. mille solidos de present et los XVII. mille romanents d'aquí a la festa de Omnes Sanctorum propter esdevenidor. E assò juraran los dits .II. prohòmens per Deu e per los Sants .IIII. Evangelis que faran et [prestaran] aytant com poran. E qui de la quantitat que deuen pagar a Tots Sants faran aquella seguratat que acostumada és de fer en la taula d'en [Pere] Blan cambiador de Perpenyà que a .II. mesos primers vinents pagaran la quantitat romanent a pagar. E que lo dit senyor Pere haia a haver lo dit cambiador o altre que los dits cònsols e universitat aquell hayen franch. És atorgat per lo senyor rey que d'aquí a la festa de Pascha primer vinent, los dits cònsols et universitat et singulares d'aquella no sian tenguts de anar en alcuna host en negun cas

199. Sense títol.

200. A, al marge esquerre.

201. Blanch, repetit.

sinó en los comtats de Rosselló i de Cerdanya ne encara de Pascha avant d'aquest .I. ayn, si donchs tots los altres lochs de Catalunya no anaveti. E en aquell cas los passaria lo dit senyor rey segons los dits lochs e aquesta quantitat los dits cònsols presents et qui per temps seran et la universitat puxen pagar de les imposicions les quals duren tant e tan longament fins que la quantitat violaris et censals que per les [prefertes] fetes en temps [f. 67r] passat al senyor rey sian pagats complidament ab lurs interesses. E que aquels qui són aemprats de la dita vila qui de peatge no sien tenguts²⁰² d'anar en la dita host si donchs de lur voluntat no era. E [si han] cavalls aquels haien a rendra a aquels qui iran en la dita host per [conveniment] [priu]. Ítem, és convingut que en cas que fos acordat que en los lochs qui són en Cerdanya, en Baridà e en la vall de Ribes no hagués tantes persones d'ost com a Puigcerdà que en aquell cas paguen ultra la dita quantitat sextentos solidos barcelonesos. E totes les cartes qui per las ditas rahons se hauran a fer sien franchises de dret de segell les quals cosas totes demunt dites juraran per deu et per los Sants Evangelis lo dit senyor rey e lo noble en Bernat de Cabrera, conseller seu attendre e complir. E axí matexis los dits cònsols en nom de la dita universitat permeteren complir et attendre les dites coses. Ideo nos dicta capitula et omnia et singula in eis contenta laudimus, concedimus et etiam firmamus et iuramus per dominum Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia manibus nostris corporaliter tacta predictam omnia et singula in dictos capitulis ontenta tenere, attendere, complere et firmiter observare et non in aliquo contrafacere vel venire casu aliquo seu etiam racione. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus nostro sigillo [comuniri].

Datis Barchinone, VII. die octobris, anno a nativitatis Domini M^o.CCC^o.L^o.VI° nostrique regiminis XX° primo. Visa Roma.

66

1356, octubre, 8. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Puigcerdà.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 185.

202. No sien, *repetit*.

- A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 66r-66v.
 R. ACA, Registre de Cancelleria, núm. 899, Graciarum 25, f. 121v-122r.

Privilegi com lo rey en Pere tots privilegis a la villa atorgats

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, considerantes quod vos fideles nostri consules et probihomines et universitas ville nostre Podiiceritani qui honorem nostri diadematis carum geritis et ob minima devocionem et affectionem quam erga nos multiplicatur babuistis et etiam per effectum operis hostenditis nobis gratuito anno triginta tres mille solidos concessistis in auxilium expensis quas de presenti nos oportet facere et subire pretextu guerre quam inque et iniuste et indebite contra nos et gentes nostras illustris rex Castille cum suis gentibus proponit facere viriliter et potenter idcirco ipsam concessionem nostram merito accemptantes et gratam valde habentes tenore presentis concedimus vobis consulibus probis hominibus et universitati predictis quod propter prefatam concessionem nostram vobis privilegia, libertatibus et immunitatibus vestris et dicte universitatis tacite vel expresse aut alia quomodocumque nunquam fiat vel generetur vel fieri seu generari valeant providicium seu derogacio aliquo in futurum nec vobis ac dicte universitati aliquid per nos aut successores nostros quoscumque in posterium ad consequenciam vel alia quomodolibet trahi possit qui modo ex certa sciencia volumus et decretamus ipsa privilegia, libertates et immunitates remanere [f. 66v] totaliter esse in cuius robore et valore predictam concessione nullatenus obsistente in cuius rei tetsimonium presentem cartam nostram fieri et sigillo nostro pendneti iussimus comuniri.

Datis Barchinone, VIII^a die octobris, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.L^o.VI°. nostrique regiminis XX° primo. Visa Roma.²⁰³

67

1357, febrer, 23. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al seu veguer a la Cerdanya que faci pública una provisió reial segons la qual la universitat de Puig-

203. En la R.: Dominus rex mandavit michi [Bernardo] de Pinos et fuitur [...] tradi [oidi..], *al marge dret*.

cerdà té concedit el privilegi de l'extracció del blat a la Cerdanya i que la faci complir.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 186 a.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 90v-91r.

B. Trasllet del 28 de maig de 1403 autoritzat per Ramon Mauri (I), notari públic de Puigcerdà i de Cerdanya: Puigcerdà, ACCE. FMP. Pergamí núm. 186 b.

C. Còpia de principis del segle xx, presumiblement, feta per Jaume Martí Sanjaume: Puigcerdà, ACCE. FMP.

Privilegi del rey en Pere ab lo qual dóna licència als cònsols de fer veda de blat

Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Ffidelis nostro vicario Ceritanie vel eius locumtenentis. Salutem et gratiam oblata nobis per syndicos universitatis ville Podiiceritani supplex peticio continebat. Quod consules dicte ville a longo tempore citra fuerunt et usu faciendi quociens eis videtur faciendum ordinationes,²⁰⁴ videlicet, quod nemo audeat extrahere seu extraheri facere a terra Ceritanie blada sub diversis penis in dictis ordinationibus expressatis. Et etiam faciendi ordinationes super speciali aut generali licencia seu extraccione bladi per eos concedenda singularibus personis aut etiam generaliter quibuscumque, ulterius etiam sunt in usu et possessione²⁰⁵ presentandi dictis ordinationes per eos editas seu factas vicario Ceritanie seu eius locumtenenti verbo vel inscriptis. Quibus presentatis dictus vicarius [f. 91r] seu eius locumtenentis eas ad instanciam dictorum consulum facit publicari et omnino observari per totam vicariam necnon a contervenientibus penas in illis apponitas exigi et levare. Quapropter per dictos syndicos fuit nobis humiliter supplicatum ut dictos usum et possessionem universitati dicte ville et eius²⁰⁶ consulibus de benignitate regia observari facere dignaremur Nos itaque eorum supplicacionem²⁰⁷ benigne admissa volentes super hiis iuste ut convenit providere vobis dicimus et mandamus quatenus permitatis dictos consules uti predictis sicut hactenus consueverunt uti eisdem.

204. Blado et vitalibus, *al marge esquerre*.

205. *En lloc de possessionem*.

206. *Hi ha una mà dibuixada al marge esquerre*.

207. Veda de blat, *al marge dret*.

Datum Cesarauguste sub nostro sigillo pendenti, .XXIII^a. die februarii, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.L. septimo nostrique regni vicesimo secundo. Visa Roma.

68²⁰⁸

1359, desembre, 19. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma i aprova, per a tots els homes de Catalunya, els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals de Cervera en agraiment a l'ajut dispensat per les viles catalanes a la guerra amb Castella.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 192.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 67r-68r.

In Dei nomine. Noverint universi quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, per nos et successores nostros presentes et futuros, bono animo et spontanea voluntate et ex certa sciencia confitemur et in veritate recognoscimus vobis prelati, religiosi, clericis et aliis personis ecclesiasticis, infantibus, baronibus, richis hominibus, nobiles, militibus et aliis personis generosis, civibus, burguensibus et aliis hominibus villarum et locorum Cathalonie ac cunctus hominibus tocus Cathalonie principatus cuiuscumque sunt dignitatis donacionis, condicionis et status qui ad presente curiam generalem convenistis quam celebramus cathalanis in villa Cervarie et etiam qui non convenistis et Matheo [f. 67v] Adriani, prothonotario nostro, recipienti nomine predictorum qui in dicta curia non fuerunt et recipienti nomine tocus generalis Cathalonie principatus quod vos omnes non exdebito set solum ex providencia et mea voluntate vestra et liberitate et pro defensione Cathalonie principatus in guerra scilicet quam habemus cum rege Castille et cum aliis fuit per vos omnes predictos nomine vestro et omnia aliorum absencium Cathalonie concessum et ordinatum presenti curia quod a prima die mensis madii proximum venientis usque ad duos annos continue computandos in defensione rei

208. Sense títol.

publice Cathalonie solvantur per vos omnes quolibet anno centum quadraginta quatuor mille librarum [convertendem] et expendendem in mille octuagente hominibus in equis sub forma tamen pactis et condicionibus contentis in quibusdam capitulis per vos nobis datis et per nos concessis et firmatis die presenti in posse dicti notarii. Promittentes per nos et omnes heredes et successores nostros bono animo et spontanea voluntate et ex certa sciencia et sine omne dolo et fraude vobis predictis omnibus et dicto prothonotario a nobis legitime stipulanti pro vobis et omnibus aliis supranominatis de terra nostra Cathalonia licet absentibus quod predictum auxilium pacta et condicionis sub quibus ipsum auxilium fecistis et ordinacione dicti auxilii et predicta omnia et [unum] quodque predictorum tenebimus, complebimus et observabimus vobis et aliis supranominatis et heredibus et successoribus et eorum et omnibus hominibus vestris et ipsorum. Et si forsam quod absit nos vel aliquis nomine nostro contra predicta capitula seu aliquid predictorum venerimus et ea non comple[verimus] et fecimus compleri ut supra dicta sunt in continenti ipso facto non teneamini vos et alii omnes supradicti et heredes et successores vestri et ipsorum et homines vestri et eorum ad solvendum auxilium predictum volentes ex certa sciencia quos per concessione dicti auxilii non possit adquiri aliquid ius nobis seu successoribus nostris contra vos omnes vel vestros vel aliquem vel aliquos tocius terre Cathalonie vel contra privilegia, libertates, statua seu franquitates, usus et consuetudines vestri seu cuiuslibet vestrum non possit dictum auxilium trahi in futurum ad aliquam consequenciam. Immo omnia ipsa vestra privilegia, libertates, statuta, franquitates, usus et ^[f. 68r] consuetudines sint et remaneant vobis omnibus et successoribus vestris et hominibus vestris salva in suis robore et valore sicut melius dici et intellegi potest ad salvamentum et bonum et [sincerum] intellectum vestri et vestrorum et omnium habitancium in Cathalonie presentium et futurorum quoniam hec omnia vobis et toti universitati Cathalonie salvavistis et retenuistis in concessione dicti auxilii quam animorum et precibus nostris et pro defensione terre Cathalonie et non ex debito set es providencia et voce [mea] fecistis quam concessione dicti auxilii fecistis sub pactis et condicionibus in dictis capitulis expressatis et contentis cum ad ipsa non tenerem nec [essetis] in aliquo modo obligati nisi per voluntate vestra et industria et ad instancia precum nostram et vestra mea liberalitate ut superius est iamdictum. Et ad maiorem cautelam iuramus per Deum et crucem domini nostri Ihesu Cristi et eius Sancta .IIII^{or}. Evangelia manibus nostris corporaliter tacta

predicta et omnia in dictis capitulis contenta attendere et complere et non contrafacere vel venire aliquo iure, causa vel etiam racione in cuius rey testimonium presentem fieri et sigillo magestatis nostre iussimus comuniri.

Datis et actum in villa Cervare, XIX^a die decembris, anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.L^o.VIII°. nostrique regime XX° IIII°. Vidit Petrus Cantis.

Sig+num Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, qui hec laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Tes-tes sunt presentes ad predictam religiosus frater Daniel de Carreto, ordinis Sancti Iohannis Iherusalemmitani, nuncius egregii marchionis Monteferrati, Matheus Mercerii, camerlengus, Raimundus de Villanova, alguatzarius, Eximinus Petri de Calataiubio, promotor, milites, consiliarii, Iacobus de Besanta, scriptori domini regis, Iohannis Lombarda et Arnaldus Serra, mercatoris civitatis Barchinone.

Sig+num Mathei Adriani, prothonotarii sigilla tenentis dicti domini regis et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominacionem eisdem, qui predictis potest fuit et ea scribi fecit et clausit.

69²⁰⁹

1359, desembre, 19. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma a tots els homes de Catalunya els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals celebrades a Cervera amb relació a la guerra de Castella.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 69r-72v.

In Dei nominis. Amen. Pateat universis quod nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, exposito nobis reverentur quod gravaminibus quod generale Cathalonie nunc in curia quam celebramus in villa Cervarie congregatam nos et officiales nostros ab aliquo tempore cura fecisse diversas exacciones et

209. Sense títol.

compulsaciones tam in personis quam in rebus et alia gravamina de quibus infra [mencio] exisitit. Ideo ad [humilimem] suppreme per nos reverendum et venerabile in Cristo patres Petrum, Tarrachonensi archiepiscopum et Berengarium, Gerundensem episcopum et alios etiam prelatos et personas ecclesiasticas necnon comitis, vicecomitis, baronis et militis acque etiam syndicos civitatum et villarum nostrarum Cathalonie et cunctos alios qui ad curiam quam in villa Cervarie de presenti tenemus convenistis propterea nobis factam concedimus de aprobacione consilio et consensu tocius presentis curie generalis vobis omnibus et singulis prenominatis et cunctis aliis personis et universitatibus infra principatum Cathalonie nunc et futurum de gentibus et constitutus et toti etiam generali Cathalonie. Quod ex aliquibus peccuniarum exaccionibus [etiam] propter abusum usatici princeps namque vel alium quemcumque abusum et personarum complexionibus de et super intrando in galeas aut alia vasa marma nostrarum armatarum pluribus et diversis personis dicti principatus Cathalonie factis et [feri] iussis per nos vel illustrem Alionoram reginam Aragonis consortem nostram carissimam ut locumtenentis nostri et officiales portarios vel quosius alios comissarios vel executores nostros et ipsius occasione guerre inter nos et regem Castille vigentis vel alia quavius causa a tempore videlicet citra quo prima [generalis] curia per nos in villa Perpenniani extitit celebrata aut ex quibusdam [sentenciis] per quosdam sapientes nostre curie nomine aut de mandato nostro aut alias latis [contra] quasdam universitatis Cathalonie super prebendo nobis [insucursum] dicte guerre certum auxilium et iuramen[tum] aut etiam ex curie iudicio in generali curia quam [ultimo] Barchinone celebramus edito sive facto nodencia die mensis octobris anno a nativitate Domini .M^o. CCC^o.L^o.VIII°. quod iudicium incipit.

In Dei nomine, nos Petrus, Dei gratia, rex Aragonum *etcetera* quia pridem nos per declaracione fiendam in generali curia *etcetera* et [finuit] adicientes quod tam nos et ius nostrum quam ipsi omnes et eoum ius sint in eis ^[f. 69v] [pauco] esse et statu quibus erant ante quam presens curia teneretur in tantum quod ex presentis curie iudicio nobis ac eisdem non acrescat ius aliquid aut descrescat aut quibuscumque sentenciis aut declaracionibus occasione dicti iudici factis aut etiam ex obligacionibus seu secretatibus per nonnullas universitates civitatum et villarum nostrarum Cathalonie de mandato vestro vel dicte regine vel locumtenentis nostri quibusdam mercatoribus et civibus Barchinone prestitis super ex solvendo eisdem ceretas quantitates peccunie pro valore duodecim

mille florenorum sibi deberi pretendebant per nonnullos [ianuenses] qui ex pacto imito per nostros procuratores et nuncios cum duce et [comuni] [ianue] a nostre capcionis iugo liberati nudius extiterunt aut etiam ex quibuscumque aliis actibus iudicialibus vel extra iudicialibus per nos aut dictam reginam vel locumtenentis nostri aut nostros vel ipsius officiales portarios executores aut quosuis alios comissarios seu iudices [sentenci] firmando, iudicando, declarando, cognoscendo, disponendo, ordinando, consulendo, mandando, taxando et forcias aut toltas faciendo vel alias exequando aut alias qualibetcumque et quomodocumque a dicto citra tempore premisorum occasione factis aut fieri iussis vel etiam attemptatis aut etiam ex quibusdem [prematitis] sanccionibus et quibusdam declarationibus vel aliis quibuscumque providiciis seu aliis gravantibus generali vel speciali quam per nos aut alios ex commissione vel de mandato nostro facte et late a dicto citra tempore exiturunt que tamen [precinacite] sanccionis providicia seu gravamina si que ultra predicta contra constitutionis Cathalonie vel usaticos Barchinone vel consuetudines, usus, privilegia, libertates et immunitates generales vel speciales late et facte fuerunt nullum ius nobis aut nostris successores et possessores vel proprietate aut alias quomodolibet adquiratur nec vobis superius nominatis aut alicui seu aliquibus ex vobis aut cunctis aliis personis nec hominibus vestris et universitatibus ac generali Cathalonie [convictum] vel divisam in possessore vel proprietatis aliquatenus amitatur nece acquisitum fuisse vel amissu dicatur nec dici possit aut etiam allegari nec predictum aut predictorum aliquod [crehi/trahi] possit ad consequentia vobis exemplum vel regimentum aut simile aliquid inde sumi et si quod contra contenta a principio usque ad [versum] aut esse ex quibusdam exclusive scientir cum pertimaria allegando vel alias fecerit ipso facto nisi certificatus de hoc ^[f. 70r] infra [tridumum] desitit sit infamis super cuius infamam negant per nos aut successores nostros nisi cum consensu generalis curie Cathalonie dispensari et si forsam nos aut quis alius de hiis certificati et requisiti ad infra [tridium] non prohibimus aut prohibuerit cum effectum eo ipso amitatus et amitatur [causam] illam qua [contrarium] predictorum permiserimus et non prohiberimus aut permiserit et non prohibuerit allegari et nichilominus promittimus in nostra bona fide regia quod restituemus seu restitui faciemus hominibus ecclesiarum totum id quod ab eis habitum vel exactum fuit de mandato nostro aut dicte regine ut locumtenentis nostri vel officialium aut comissariorum nostrorum vel eisdem regine pretextu tallie octo soli-

dorum [aquolibet] factio hominum ecclesie habendorum anno presenti per dictam reginam vel locumtenentis nostri in dicte et per nos etiam post reditum de Maioricarum ad partes Cathalonie condirmate et quamlibet temporalitate redditus et bona per nos aut de mandato nostro hac de causa occupatam vel occupatos emparatam vel emparatos eis a quibus occupata vel occupati emparata vel oemparati extiturunt restituimus et absolvimus cum presenti. Et quod super hiis et aliis omnibus et singulis supradictis et infrascriptis vobis et cuilibet vestrum et universitatibus supradictis et cuilibet earumdem et hominibus vestris ac aliis quorum intersit literas executorias concedemus et fieri faciemus libere et absque iure sigilli et etiam faciemus cancellari et deleri dictas [securitates] et obligationes per dictos mercatores et cives [baronis] et de eis liberationem fieri illis universitatibus et personis que easdem fecerunt quasquidem etiam securitates et obligationes nullas etiam [detrinimus] et pro infectis penitus haberi volumus ex debito iusticie et ex nostre regine plenitudine potestatis nos vero integre dictis mercatoribus satisfacimus vel satisfieri faciemus, concedimus esse et volumus et perpetuo ordinamus quos nos et vos omnes et singuli superius nominati et homines vestri et nostri successores et vestri ac etiam cuncte universitates et persones Cathalonie presentes periter et futures et totum etiam ipsum generale Cathalonie predictis omnibus que a dicto citra tempore acta et attemptata fuerint non obstantibus [si us] et sicut in omnibus et per omnia in eis esse et statu quibus eramus et erant tempore quo dicta [privacia] propriam celebrata extitit et firmita in [tantum] quo ex ^[f. 70v] aliquibus que postmodum ut promito sequita fuerunt nullum ius nobis aut vobis vel ipsis alicui aut aliquibus ex ipsis aut nostris aut ipsorum sucessoribus vel eorum hominibus vel alicui alii universitati vel persone acrescat aut decrescat aut [eicrivisse] vel decrivisse de inceptis per [quam] [pienitencia] dici possit aut etiam allegari quam nos cum presenti revocamus, [amilloramus], irritamus et cassamus et nulla irrita et cassa [minuciamus] omnia et singula que huic nostre voluntati et ordinacioni ac aliis in presenti instrumento [scrimus] et inferius contentis possent aliquatenus generaliter vel specialiter [conhire]. Et que etiam esse possent contra constitutiones et consuetudines Cathalonie generales vel speciales usaticos [Barchinone], usaticos universales vel particulares cuiuslibet civitatis, ville et loci Cathalonie atque etiam contra privilegia, concessiones, beneficia, libertates et immunitates per nos aut nostros predecessores vobis omnibus et singulis prenominatis et vestris pre-

decessoribus et cunctis universitatibus et personis Cathalonie ad supplicacionem vestri vel ipsarum universitatum et personarum aut nostri vel nostrorum predecessorum motu proprio aut alias qualitercumque in generali vel speciali concessa quibus ex aliquibus que acta vel sequita fuerunt post finitam dictam primam curiam Perpeniani usque in hunc presentem diem providicium aliquid nolumus generari immo volumus ea omnia remanere in suis pleno robore et valore eisque uti libere valeatis quem ad modum ante dictas [precimatica] seu [precimaticas] sancciones declaraciones et alia subsequita in providicium predictorum facere poteratis et consuevitis [solvere] autem ut nullum super hoc dubtum oriatur quod restricio contenta in versu aut etiam ex quibusdam etcetera ibi quem tamen [precimacice] *etcetera* ad contenta ante dictam versiculum limitanda nullatenus extendatur declaramus etiam in predictis non comprehendi sentencias ultra predictos casus a principio comprehensos usque ad dictum versiculum aut tiam ex quibusdam etcetera inter nos aut quoscumque alios per nos aut alios excomissione vel de mandato nostri causa cogita latas nec etiam donaciones per nos factas aut vendiciones aut quosius alios contractus, actus seu negocia inter nos aut alios voluntarie celebratos extra casus tamen in dicto capitulo comprehensos. Et ut predicta omnia et singula melius observetur ac ut ad ea [observanti] forciori vinculo [astringami] iuramus per Deum et crucem domini nostri Ihesu Christi coram nobis ponitam atque etiam .IIII^{or}. Sancta Dei Evangelia manibus nostris corporaliter tacta predicta omnia et singula tenere perpetuo observare et contra ea non facere vel venire aliquo sive arte. Mandantes ^[f. 71^r] cum presenti vicem epistole quod hec in segrenti cunctis successoribus nostris et in dicto ac magnifico infanti Ioanem primogenito nostro carissimo duci Gerunde et comiti Cervarie, necnon et generali gubernatoti nostro et eius vicesgentibus et cunctis aliis officialis et iudicibus nostris presentibus et futuris quos predicta omnia et singula teneant et observent et faciant per cunctos nostros subditos teneri et perpetuo observari et contra ea seu aliquid predictorum non veniant nec quem [quedam] venire permitant aliqua racione [...] igitur omnia et singula supradictam facimus, concedimus et promitimus vobis dictis prelatis et aliis personis ecclesiasticis, infantibus, baronibus, richis hominibus, militibus et aliis quibusuis personis brachio militari. Necnon universis et singulis sindicis et procuratoribus universitatum civitatum et villarum regiarum principatus Cathalonie et vestris successoribus in manu et posse scriptis et notari infrascripti tamquam publice per-

sone hec a nobis per vobis et omnibus aliis personis quarum interest et intererit et interesse potest et poterit legitime stipilantis paciscetis et recipientis promittentes sub virtute per nos superius prestiti [iurici] quod numquam predictam vel aliquam de predictis [veniemus] confeciemus aut alique venire promitemus aliquo iure causa vel etcetera racione sub bonorum nostrorum omnium ypotheca in cuius rey testimonium presens publicum instrumentum fieri et sigillo magestatis nostre iussimus communiri.

Datis et actum in villa Cervarie, XIX^a die decembris anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.L^o. nono nostrique regni .XX°. quarto. Franciscus Tau.

Sig+num Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie qui has constitutionem revocationem et concessionem et omnia alia et singula in eis contenta de consilio approbacione et consensu tocius curie prelibate laudamus, firmamus, concedimus et iuramus. Sig+num Petri, Tarraconensis archiepiscopi, cancellarii. Sig+num Berengari, Gerundensis episcopi. Sig+num Hugonis, Urgellensis episcopi. Sig+num fratris Iohannis Ferdinandi de Heredia, castlani [Emposte] ac prioris Sanctii Egidi Castille et Legionis. Sig+num fratris Petri Arnaldi de Perietibustortis, prioris Cathalonie ordinis Sancti Iohannis Iherusalemitanum. Sig+num Romeu de Cumbis,²¹⁰ prepositi Terrachonense. Sig+num fratris Arnaldi, abbatis monasterii Populeti, constituti infra archiepiscopatum Tarraconense. Sig+num fratris Bernardi, abbatis monasterii Campirotundi, constituti infra limites episcopatus Gerundense. Sig+num Arnaldi de Busquetis, decretorum doctore procuratoris episcopi Barchinone. Sig+num ^[f. 71v] Petri de Caneto, canonici, procuratoris capituli Barchinonsis. Sig+num Capdevila Calvonis, procuratoris Ilerdensis. Sig+num Galcerandi de Montecurvo, procuratoris capituli Gerundensis. Sig+num Iacobi Çaingla, procuratoris episcopi Vicensis. Sig+num Berengario de Podiolo, procuratoris capituli Vicensis. Sig+num Ffrancisci Cristofori, procuratoris capituli Dertuse. Sig+num Raimundi de Guardioliis, procuratoris capituli Urgellensis. Sig+num fratris Raimundi de Campodei, procuratoris abbatis Rivipulli et prioris Montisserrati. Sig+num fratris Petri Guillermi, procuratoris abbatis Sancti Michaelis de Cuxano. Sig+num Bernardi

210. *En el document* Cuberis.

Calveti, cannonici Sancti Iohannis de [Abbadensis] procuratoris abbatis dicti monasterii. Sig+num fratris Petri Poncii de Sancto Martino, procuratoris abbatis Sancti Benedicti de Bagiiis. Sig+num fratris Berengarii de Osona, procuratoris abbatis monasterii Sanctarum Crucem predictorum, omnium qui has constitutionem, concessionem et revocationem ac omnia et singula in ea contenta pro nobis ipsis et per omnibus aliis de brachio ecclesiastici laudamus, approbamus, concedimus et firmamus. Sig+num Guillermi de Monsonis. Sig+num Arnaldi de Peretis, procuratoris infantis Ferdinandi, marchionis Dertuse. Sig+num Petri, comitis Urgellense. Sig+num Petri de Montsonis. Sig+num Berengarii Çacorbella, procuratoris egregie Sicilie, comitisse Urgellensis et vicecomitisse Agerensis. Sig+num Petri de Ulugia, actore tutore comitis Pallariensis. Sig+num Poncii d'Altariba, procuratoris comitis Ausonensis. Sig+num Hugonis, vicecomitis Cardone. Sig+num Petri de Invidio, procuratoris vicecomitatis Castriboni. Sig+num Petri Galcerandi de Pinós. Sig+num Berengarii de Rippellis. Sig+num Arnaldi de Focibus. Sig+num Gombaldi de [Angularia]. Sig+num Arnaldi de Erilio. Sig+num Bernardi de Ulzinelles. Sig+num Bernardi de Camporrellis. Sig+num Poncii d'Altariba. Sig+num Raimundi de Paguera. Sig+num Iohannis Berengarii de [Reiadello]. Sig+num Raimundi Berengarii de Villafrancha. Sig+num Guillermi Raimundi Çacirera. Sig+num Ffrancisci de Pulcrocastro. Sig+num Berengarii de Perapertusa, procuratoris vicecomitis Insule et de Caneto. Sig+num Analdi. Predictorum omnium qui has constitutionem, concessionem, revocationem et omnia alia et singula in eis contenta quod nobis omnibus qui hinc sumus presentis et omnibus aliis de nostro brachio militari laudamus, approbamus, concedimus et firmamus. Sig+num Eymerici Dusay. Sig+num Romei de Busquetis. Sig+num Petri Terreni, legum doctore. Sig+num Petri de Plano, sindicorum ^[f. 72r] universitatis Barchinone. Sig+num Petri de Muntanya. Sig+num Petri de Carcassona. Sig+num Petri de Podio, sindicorum universitatis civitatis Ilerde. Sig+num Narcissi de Sancto Dionisio, legum doctore. Sig+num Ffrancisci Pabie, sindicorum universitatis civitatis Gerunde. Sig+num Guillermi Rotundi. Sig+num Petri Berthoni. Sig+num Ffrancisci Teulerii, sindicorum universitatis ville Perpeniani. Sig+num Raimundi Eymerici. Sig+num Ffrancisci Nerelli, sindicorum universitatis civitatis Minorisse. Sig+num Petri Mironis. Sig+num Bernardi Egidii. Sig+num Arnaldi de Mecina. Sig+num Raimundi Petri, sindicorum universitatis ville Cervarie. Sig+num Petri Poncii. Sig+num Valentini de Petra, sindicorum universitatis Villefranche Penitentis. Sig+num Petri Clementis. Sig+num Raimundi

Moreta, sindicorum universitatis ville Podiiceritani. Sig+num Bernardi Marquesii, sindici universitatis Campirotundi. Sig+num Bernardi Viaderii, sindici universitatis Villefranche Confluentis. Sig+num Marchi de Bretonibus, sindici ville de Berga. Sig+num Bernardi de Prato, sindici universitatis ville Bisulduni. Sig+num Petri Ferrari, sindici universitatis ville Apiarie. Sig+num Petri de Carboneres, sindici universitatis Sancti Petri de Auro. Sig+num Iacobi Alegre, sindici universitatis de Figueriis. Sig+num Petri Baiuli sindici universitatis Turricelle de Montegrino. Predictorum omnium qui has constitucionem, revocationem et omnia alia et singula in eis contenta tam nomine proprio quam nomine illorum quorum sumus sindici et procuratores quam omnium aliorum de brachio universitatum civitatum et villarum regiarum Cathalonie laudamus, approbamus, concedimus et firmamus.

Testes fuerunt presentes ad predictam religiosus frater Daniel de Carreto ordinis Sancti Iohannis Iherusalemitanum, nuncius egregii marchionnis Monteferrati, Matheus Mercerii, camerlengus, Raimundus de Villanova, algutzirius, Eximinus Petri de Calataiubio, promotor, milites, consiliarii, Iacobus de Besanta, scriptor domini regis, Iohannes Lombarde et Arnaldus Serra, mercatoris civitatis Barchinone.

Sig+num Bertrandi de Pinos scriptori prefati donini regis et curie supradicte et auctoritate eiusdem domini regis notarii publici per totam terra et dominacione ipsius qui predictis omnibus et singulias presens interfuit et hec scribi feci cum literis rasis et emendatis in ^[f. 72v] prima linea «quam» et in III^a «atque [esse]» et in linea VIII^a «et in XIII^a linea nisi et in XVI^a linea allegari et nihilhominus et in XVIII^a linea occupati emparata vel emparati extirtunt» et in XIX^a linea «[stinemus]» et in XXII^a linea «nostris» et in XXIII^a linea «concessionis» et in XXVII^a linea «ultra predictos casus a principio comprehensos usque» et in XXX^a linea «iudicibus» et in XXXI^a linea «successore» et in XXXII^a linea et in prima linea «firme dictis domini regis [Ceritanie] qui has constitucionem et alibi in eadem concessionem» et in II^a linea «firmarum brachii ecclesiastice Romei de Cumbis et alibi ineam constructi infra archiepiscopatum Terraconense et alibi esse in ipsa linea constructi infra limites [episcopati]» et in III^a linea «dictarum firmarum [pacus] Gerundense et alibi in eadem Galcerandi» et in V^a linea «ipsarum firmarum canonici et alibi in eadem fratris Petri» et in VI^a linea «ipsarum firmarum abbatis monasterii et alibi in eadem et pro om-

nibus» et in IIII^a linea «firmarum baronum Raimundi» et in prima linea «testium religiosus» et clausit.

70²¹¹

1359, desembre, 20. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma a tots els homes de Catalunya els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals celebrades a Cervera.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 68v.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, attendentes nos in presenti villa Cervarie celebrasse cathalanis curias generales, in quibus fuit per branchium universitatum civitatum, villarum atque locorum regionum Cathalonie principatus concessum et factum ceterum donum pro defensione rei publice dicti principatus, prout hec et alia in capitulis de ipso dono sive profecta factis nobisque oblatis per ipsum branchium et per nos etiam provisus seriosus explicantur, igitur, facentes ipsum domum gratis et sponte pro utilitate ac deffensione predicta fuisse factam, tenorem presentis volumus, decretamus et declaramus quod propter dictum donum seu pro hiis que in ipsis capitulis continentur, nec pro quibuscumque aliis ipsa curia quomodolibet factis aut aliquo eorundem privilegiis, libertatibus, ffranquitatibus, immunitatibus aut concessionibus factis et indultis dictis universitatibus, in generali seu in speciali, seu usibus ac consuetudinibus ipsarum universitatum et cuiuslibet earundem preiudicium nullum fiat, aut in toto in parte generetur seu possit aliqualiter generarii, [quinimo] ea omnia et singula illibata et in suis robore ac valore iuribusque et effectum perpetuo remanere volumus, decretamus et mandamus, dictis dono, capitulis et aliis predictis in ipsa curia factis obsistantibus nullo modo. Mandantes per hanc eandem gubernatori generali eiusque vicaris gerentibus, necnon universis et singulis officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, quatenus presentem declaracionem

211. *Sense títol.*

illibatam perpetuo teneant et observent, ac ab omnibus faciant in-
violabiliter observari et non contraveniant seu aliquem contravenire
permitant aliquam racione. In quorum omnium testimonium ad
conservacionem iurium universitatum predictarum et cuislibet ea-
rundem presentem cartam fieri iussimus et sigillo nostre magestatis
in pendentis insignius.

Datis Cervarie, die XX^a decembris, anno a nativitate Domini
.M^o.CCC^o.L^o.nono regnique nostri .XX°.III. Raimundus Vitalis.

Sig+num Petri, Dei gratia regis Aragonum, Valencie, Maio-
ricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis
et Ceritanie. Testes sunt Petrus, archiepiscopus Terrachonensis,
Berengarius, episcopus Gerundensis, Hugo, episcopus Urgellensis,
Petrus, comes Urgelli et vicecomis Agerensi, Hugo, vicecomis Car-
done, domicelli.

Sig+num mei Ffrancisci Castilionis serenissimi domini regis
scriptoris qui de eius mandato hec scripsi et clausi cum raso et
aptato in IIII^a linea «predictarum» in IX^a «universis et singulis».

71²¹²

1362, abril, 7. Puigcerdà

*Pere III el Cerimoniós, atesa la demanda de Pere Guillem de [Staynbos],
donzell [despeser] del rei d'Aragó, aprova l'acord establert entre
aquest i els cònsols de Puigcerdà sobre les amortitzacions en
concepte de censals i vendes. Per aquesta composició els còn-
sols prometen pagar mil cinc-cents florins d'or per la festa de
Sant Joan.*

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà,
f. 72v-76v.

Nos Petrus, Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum,
Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie,
attendentes fidelem repositarium nostrum Petrum Guillelmi de [Sta-
nybos] domicellum, commissarium ad subscripta deputatum avinenci-
am composicionem et iure translacionem de infrascriptis vobis cum
fidelibus nostris consulibus et probis hominibus ville Podiceritani
fecisse cum publico instrumento continencie sub sequentis.

212. *Sense títol.*

Sit omnibus notum quod nos Petrus Guillelmi de Stagnobosso domicellus repositarius maior ullustrissimi domini regis Aragonum ac comissarius ad infraescripta per ipsum dominum regem deputatus cum litera infraescripta cuius tenor talis est.

Petrus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, ffideli repositario nostro Petri Guillermo d'Estanybos domicello, salutem et gratiam. Licet vobis non est diu nostram comissionem fecerimus in hii verbis Petrus, Dei gracia rex Aragonum, [*etcetera*], ffideli repositario nostro Petro Guillermo d'Estanybos domicello, salutem et gratiam. Habet multorum assercio et relacio fidedigna quod [nonelli] et diversis in dictis comitatibus Rossellionis et Ceritanie ac terris Vallispiri, vallis Ripparum, Confluentis et Capciri eisdem comitatibus adiacentibus domiciliati a tempore citra quo inclitus Iacobus de Montepellao quodam [domini] prefatis regno Maiorice et comitatibus presideat quandam edidit sive ^[f. 73r] condidit ordinacionem aut pracmaticam sancionem qua cavetur seu prohibetur quod aliquod bona immobilia et [sedentia] de [realento] vendi, transportari, alienari, legari seu concedi, non possiter personis religiosis, ecclesiasticis atque suprascriptis nece in eisdem transportari vel alias in earum manibus seu posse quod in manum mortua vulgariter dicitur devenire aut transfferri nonnulli diversa bona immobilia et sedencia infra dictos comitatus et terras consistenta prefatis personis et signatur in locis personarum ecclesiasticarum vendidunt et diversa legata in eorum testamentis eis fecerunt et in eis etiam transportarunt licencia a nobis seu a nostris officialibus minime petita seu obtenta penam impositam in dicta ordinacione aut pracmatica sancione incurrere non [venientes] quod nedum contra dicte ordinacionis [mencio] immo in regaliarum nostrarum et nostri patrimoni providicium nosciter redundare unde cum circa exhigendas penas predictas ab incurrentibus easdem et eorum bonis nos intendere deceat propterea vos de cuius fide et legalite ad plenum considimus ad predicta exhigenda et recipienda infra ipsos comitatus et terras predictas tenore provicium deputandum ducimus et etiam assignandum. Mandantes et comitentes vobis quatenus accedendo personaliter ad dictos comitatibus et terras predictas assumptoque vobis aliquo iurisperito pro assessore necnon scriptore quos malueritis de predictis et quolibet predictorum vos cum excata diligencia informetis et quidquit prefatis personis ecclesiasticis et [sanctis] predictis legasse, vendisse aut in eis transportasse

vel per eos alienatum fuisse usque in hanc presente die inclusive inveneritis illud ad manus vestras pro parte nostre curie recipiatis vel capiatis aut de eodem partem ipsos solvere contingentem pro interesse nostro iuxta ordinacionem superius allegatam nostre curie nomine exhigatis et recipiatis compellendo ad hec ipsas et quamlibet earumdem sicut pro debitis et iuribus fischalibus aut prout in similibus est fieri assuetum valantis inqua pro nobis ac nostro nomine et ex plenissima facultate quam vobis confirmus cum presenti quecumque bona in dictas personas clericos aut [sanctos] translata et legata testatorum in peccunia seu aliis bonis immobilia eis facta amortizare retenta tamen nobis quarta parte de eisdem prout dicta constitucio exposcit quoniam nos quamcumque amortiçacionem quam inde feceritis vigore huiusmodi de bonis quam usque nunc in personas ecclesiasticas sunt translata et eis dimissa seu legata et de empcionibus fiendis de ipsis legatis in censibus sive aliis bonis immobilibus sive alodialibus usque ad quantitatem legatam infra dictos comitatus et terras retenta dicta quarta parte ipsorum prout dicta ordinacio sive ^[f. 73v] constitucio exhigit et requirit eadem nunc extunc pronunc gratam habemus atque firmam at si per nos ipsos facta esset amortizacio supradicta possitis in super quibusuis religiosis clericis sive [sanctis] super legatis testamentorum pro parte nostra convenire et avinencia sive compositione facere cum eisdem si et prout vobis visum fuerit expedire nos enim super predictis omnibus et singulis et predictam tangentibus seu emeergnetibus ex eisdem et eis connexis vobis vices [nostris] comitimus plenare per presentes iniungentes per hanc eandem gubernatori vicariis aliisque officialibus et subditis nostris vel doictorum officialium locumtenentibus quatenus et super predictis present vobis auxilium, consilium et favorem tociens quosciens a vobis fuerint requisiti. Datis Barchinone sub nostro sigillo secreto .XI^a. die iunii, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.L^o.nono. Rex Petrus.

Nunc tamen non nulli officialis comitatum Rossellionis et Ceritanie predictorum volentes disputarum super potestate vel atributa in dicta comissione dubitantam virtute eisdem possitis compellere quascumque personas dictorum comitatum quas inveneritis tenere peccunias legatas personis seu locis ecclesiasticis atque [sanctis] pro redditus emendis ad dandum seu ex solvendum de ipsis peccuniis partem nobis pertinentem iuxta ordinacionem antedictam necnon pro detinentibus ipsas peccunias possitis conferere licencia pro redditus seu alia bona immobilia possint emere es residuis peccunie

quantitatibus et ea transferere in personis vel locis ecclesiasticis sive sanctis. Quare nobis dicimus et mandamus quatenus quoscumque detinentes dictas pecunias ad dandum vobis nostro nomine partem nobis pertinente iuxta ordinationem antedictam tamquam pro debitis et iuribus fischalibus et alias per capcionem bonorum et personarum prima tamen iusticia forciter compellatis comitentes vobis quod eisdem possitis conferre plenariam facultatem emendi ex residuis pecunie quantitatibus quoscumque redditus seu alia quamcumque bona immobilia eaque in manum mortua libere transferendi.

Nos enim super predictis omnibus et singulis ac ipsa tangentibus seu emergentibus ex eisdem et eis connexis vices nostras vobis comittimus plenare cum presenti iniungentes per hanc eandem gerenti vices gubernator vicariis, baiuliis aliisque officialibus et subditis nostris omnibusque notariis comitatum predictorum seu ipsorum officialium locumtenentis presentibus et futuris quatenus in et super predictis prestent vobis auxilium, consilium et favorem quod que mostrent vobis dicti notarii quascumque earum [notelas] quando et quociens a ^[f. 74r] vobis fuerunt requisiti [nichilominibusque] quascumque licencias in modum iamdictum concessas per vos ac concedendas emendi videlicet ex residuis pecunie quantitatibus redditus seu alia bona immobilia et ea in manu mortua transfferendi ut [praedicitur] observent et faciant inviolabiliter observari et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua racione. Datis Barchinone XVIII^a die iulii anno a nativitate Domini .M^o. CCC^o.L^o.nono. [Petri Cantis].

Attendentes et considerantes nos virtute comissionis predictae et ex potestate nobis in dicta comissione atributa accessisse apud villam Podiiceritani causa precedendi et informacionem recipiendi super contentis in nostra comissione premissa et nobis in eadem villa exente una cum venerabile et discreto Ffrancisco Valieles iurisperito assessore nostro per nos in hanc assumpto informacione recipere inchoante supredicta venerabiles consulis dicte ville inferius nominati et quidam alii pro sublevandis et totaliter tollendis veccacionibus et compulsionibus gentium dicte ville quas tangit et tangere potest negocium infrascriptum compositione et avinencia nobiscum novisse et tractasse super omnibus et singulis admortizacionibus seu penis ac iuribus quarti dicto domino nostro regi debite generaliter de quibuscumque bonis rebus et iuribus in quibus ius quarti vel admortizacionibus eidem domino regi usque nunc petere posset vel modo aliquo pertinere nos vero habito super hiis consilio cum

dicto assessore nostro et attento quod absque difficultate maxima non poteramus super predictis ad plenum nos informare conpascientes nichilominus gentibus dicte ville et [necessitanti] earum qui propter subsidia regia et alia plurimum unt opprese sentenciamus et deliberamus admitere et acceptare avinenciam et compositionem predictam facienda de omnibus in et pro quibus ius quarti seu amortiçacionis competere posset dicto domino regi usque in die presente cepellanniis sive preberantibus perpetuus [deputatis] et exceptis [dum] taxat quamquidem compositione et avinencia facere [ameius] sub forma in subscriptis capitulis contentis et expressatis quorum tenor sequitur in hunc modum.

Aquesta és la forma de la composició feta entre l'onrat en Pere Guillem d'Estanybos per nom del senyor rey d'una part et los cònsols de Puigcerdà d'altra part, sobre lo fet de les amortitzacions. Primerament lo dit en Pere Guillem atorga per nom del senyor rey que tots aniversaris fets lexats constituït et ordonats en la vila de Puigcerdà ^[f. 74v] per qualche sien persones axí clergues com lechs e quals que quals esgleyes et monestirs de tot temps passat entro al dia de huy axí en censos o vendes com encara sobre heretats o bens seents sian [havents] per amortitzats. Item totes lexes feytes axí de rendes, possessions com de peccunia lexada per renda a comprar axí d'aniversaris a espitals a esgleyes a monestirs a bacins de pobres a fembres a maridar a clergues com a altres quals quequels lochs almoynes e obres pies e per persones de la dita vila exemptats proverats sien havendes per amortitzades.

Ítem totes rendes [hommes] massades terres possessions et altres bens que sien stats comprats, dats o consignats obs d'espitals, bacins, lanteas, ciris et altres obres et lochs ecclesiàstichs o pies sien havis per amortitçatz. Item tota moneda que sia stada lexada a comprar rendes a obs d'aniversaris o d'espitals o de almoynes tro al dia de huy e tota renda que ab aquella peccunia és o serà comprada d'aquí avant sien hauts per amortitçats. Lo dit en Pere Guillem en nom desús dit faça remissió, transportaxió et cessió als dits còsols totes penes de quart o de amortitçació al senyor rey pertanyent tro aquest dia de huy.

Ítem de tots béns sients o de rendes qui sien stats, donats o lexats a preveres o altres persones ecclesiàstiques o comprats per els los quals se possecesquen per preveres o per les dites altres persones ecclesiàstiques o per quals que altres persones de la dita vila on que sien encant de tots béns seents et rendes los quals sien

estats de preveres, lechs o altres persones ecclesiàstiques et de coses pres e puyts sien stats venuts o alienats en persones seclars.

Ítem faça cessió, remissió et transportació als dits còssols de totes penes de quart o de amortització pertanyents tro est dia de huy al senyor rey de tots béns qui sien stats de qualsquecals persones de la dita vila qui havie feyt deu hereter o lurs ànimas o lochs [pies] los quals béns no sien stats venuts o alienats dins l'any de l'òbit de les dites persones deffunctes los quals se posseesquen per qualseque sien persones de la dita villa o per aquelles sien stats alienats en altres e generalment tots béns sients rendes e peccunies de les quals pretanguessen penes de nortització al senyor rey de tots temps passats entro al dia de huy les quals posseesquen e sien possehits en calcsue lochs e partides per qualsquequals persones de la dita vila vivents o deffunctes exceptats privats sien hauts per amortitzats o sien remeses les dites penes de quart o de amortització segons ^[f. 75r] que desús és declarat e especificat.

Ítem, quel dit en Pere Guillem aytant quant estarà en la vila de Puigcerdà amb son assessor haia et sia tengut de declarar totes qüestions que devalen del dit fet e fer fer a son porter tota appellació remaguda e execució com totes aquelles persones que sien obligades a pagar la pena d'amortització la peccunia de la qual sie pagada a aquell o aquells quels còssols deputandes per els aguessen cobrat tot ço que serà degut per les gents per rahò de la dita amortització que haya a lezar son porter et son poder [axí] aquelles persones quels còssols hi deputaran. E per aquesta composició et avinència final los dits còssols prometen de pagar al dit en Pere Guillem mil et sincsents florins d'or en los quals lo dit en Pere Guillem haia a rebra en pagua pro rata totes quantitats de peccunia per el rebudes et totes altres de que haya feyta composició ab qualsevol persones de la dita vila per rahó d'amortització dels dits aniversaris o altres coses de les quals desús és feuta menció exceptats de [preverats] el romanent dels dits .M.D. florins li pagaran los dits consols per aquests termes, ço és, a saber en la festa de Sent Johan primer vinent.

Idcirco gratis et ex certa sciencia nomine dicti domini regis et virtute ac vigore nostre comissionis [provisé] cum hoc presenti publico instrumento laudates, approbantes, ratificantes et emologantes capitula preinserta et omnia et singula in eis contenta et ea servare, tenere et complere. Promitentes vobis venerabilis consulibus dicte ville pro vobis et singularibus personis ac hospitalibus elemosinis, bacinis et aliis locis et rebus piis dicte ville recipientibus in manu

et posse notarii publici subscripti premissa et subsequencia omnia et singula a nobis nomine omnium predictorum quorum interest vel interesse potest aut poterit legitime stipulantis paciscentis et recipientis amortizacionus omnia et singula bona²¹³ immobilia redditus, census, terras, possessiones, [homines], manssos, manssatas et alias res sedentes et immobiles in dicta villa vel alibi situatas ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, bacinis, cereis, elemosinis dicte ville aut alterius cuiuslibet loci per personas eiusdem ville clericos vel seculares vivientes vel defunctasque nunc datas, relictas, consignatas, venditas vel alias qualitercumque alienatas necnon aniversaria sive obits et omnes et singulos redditus bona et iura sedencia pro predictis vel eorum aliquo ex et de dictis peccuniis iam relictis datis vel consignatis per quascumque personas dicte ville tamen vivientes quod defunctas et alia omnia et singula que in dictis capitulis [f. 75v] per amortizatis habentur ut in eis est declaratum preberantibus sive capellanus perpetuis dum taxat exceptis preterea cum hoc eodem publico instrumento salvantes ac retinentes et reservantes vobis dictis consulibus seu personis per vos ad hec deputatis vel deputandis omnes et singulas pecunie quantitates pertinentes dicto domino regi seu eius fischo ac debitas per quascumque personas tam clericos quam seculares pro iure quarti dicte amortizacionis et pro penis seu iuribus amortizacionum de quibuscumque bonis sedentibus ac redditibus datis et relictis clericis et personis ecclesiasticis vel per eos emptis aut aliis personis venditis sive possideantur per eosdem clericos et personas ecclesiasticas sive per seculares dicte ville et sive fuerunt situata in dicta villa sive alibi extra dictam villam et de quibuscumque etiam bonis que [fuerunt] de personis dicte ville que Deum omnipotentem vel eis pauperes aut earum animas seu loca et opera pia institurunt heredes universales que bona vendita non fuerunt infra annum et de aliis bonis et iuribus in quibus pena quarti seu ius amortizacionis eisdem domino regi vel ipsius fischo vigore dicti statuti seu [expensis] et emergentibus ab eosdem pertinere nostatur. Quasquidem pecunie quantitates petere exhigere, recipere et levare possitis et vallantis per vos seu deputatos vel deputandos a vobis pro vestro libito voluntatis damus, cedemus et mandamus vobis dictis consulibus ac deputatis seu deputandis a vobis ac in vos et dictos deputatos transferimus et reducimus ple-

213. Bona *afegit a la interlínia*.

no iure totum locum nostrum et omnia omnino iura et acciones reales, personales, utiles, directas, precorias rei prosequitor et alias quascumque dicto domino regi seu eius fisco aut nobis virtute et vigores comissionis preinserte pertinentes et pertinencia ac pertinere debentes et debencia in dictis peccuniarum quantitibus predictis amortizacionibus seu pro pena aut iure quarti debitis ut fertur et pro ipsis et earum ratione in bonis redditibus et rebus pro predictis obnoxio seu obligatis et contra quascumque modo seu ratione etiam astrictas et obligatas ponentes vos in locum nostrum ac constituentes vos super hiis veros dominos et procuratores ut in rem vestram ad petendum, habendum, recipiendum et recuperandum dictas peccunias quantitates et de eis vestras voluntates faciendum dicit melius firmiter et utilius dici potest scribi, intellegi ac [nomenari] ad bonum et sanum interlectum vestri et vestrorum successorum. ^[f. 76r] Ita quod iuribus et accionibus predictis per nos nobis datis et cessis et translatis possitis et valantis vos et deputati aut deputandi a vobis uti agere, petere et expiri et precedere in et pro premissis omnibus et singulis et contra omnes et singulas personas et eorum bonis prout nos quo supra nomine poteramus ante confeccionem presentis instrumenti. Nos enim damus, concedimus et atribuimus nomine dicti domini regis vobis et deputatis ac deputatis et deputandis a vobis plenam licenciam et potestatem quod possitis et valantis predictas peccunias et iura amortizacionum petere, exhigere et levare et de predictis omnibus questionibus ad inde insurgentibus per vos seu dictos deputatos aut deputandos et eorum assessorem inde per vos seu eos hac assumendum cognoscere, diffinire et declarare et quascumque personas et bona earum pro predictis distringere, compellere et forciare tam per capcionem personarum et bonorum distraccione seu vendicione quam alias pro vestro et eorum libito voluntatis ac prout nos poteramus et debebamus ante avinenciam et compositionem pefatam.

Promittimus in super vobis quod pro predictis peccunie quantitibus pro iure quarti seu pene aut amortizacionis usque in diem presentem debitis ut prefertur aut per aliis dependentibus et emergentibus expremisissis seu eis incidentibus et [connexis] dictis tamen presberatibus dive cappellanuis demptis et exceptis pefatus dominus rex vel sui aut nos vel quicumque alii comissarii regii non movebunt vel intemtabunt movebimus vel intentabimus in iudicio vel extra questionem aliquam vel demandam contra vos vel quascumque alias personas seu loca iura amortizacionis seu penas quarti pro premissis aut eorum singulis solvere debentis us-

que in die presente que presens conficitur instrumentum immo vobis et ipsis personis et locis pactum firmissimum et reale facimus de ulterius et de non agendo nomine domini regis vel ipsius fisci questionem vel demandam dicto domino regi et suis et nobis eius nomine stilencium perpetuum super eisdem imponendo capitulis tamen predictis ex quibus nos dum fuerimus in villa Podiiceritani constituti cum nostris assessore et porterio in predictis procedere debemus et de eis cognoscere et predicta compellere et forciare pro vobis [tamen] et iuro nomine et suo robore duraturis tractatem presentem et consenciente discreto Ffrancisco Valieles predicto assessore solvistis nobis facta compositione decem octo mille solidos Barchinone de terno, de quibus per pacatos nos tenemus et contentos. Renunciantes ^[f. 76v] inde excepcione peccunie non numerate non habite et non recepte et doli promitentes nomine comissario antedicto vobis dictis consulibus et successoribus vestris ac omnibus aliis quos presens negocium tangit seu tangere poterit in futurum et vobis dicto notario nomine et vice omnium illorum quatenus interest intererit vel interesse poterit legitime stipulanti et cepienti quod nichil fecimus nec de certo faciemus [quoniamus] predicta vobis vel vestris valeant vel infrigi possint seu etiam revocari. Et quod contra predicta vel aliquid predictorum non veniemus nostra bona fide ac firma stipulacione vobis pro vobis et vestris legitime stipulanti et recipienti nomine dicto domini regis promitimus.

Que fuerunt acta et laudata in loco de Podioceritano, septima die mensis aprilis, anno a nativitate Domini .M°.CCC°. sexagesimo secundo. Presentibus Bernardo Manresa, notari de Podioceritano, Guillelmo Petri et Iohanne Aragonis dicti loci et Garcia de la [Almunia] portario dicti domini regis, predictorum testibus et me Bernardo de Rippisaltis notari.

Sig+num mei Bernardi de Rippisaltis antedicti auctoritate regia notari publici infra dictos comitatibus Rossillionis et Ceritanie qui hec per me recepta scribi feci et clausi.

Attendentes etiam pro parte vestri dictorum consulum et proborum hominum dicte ville nobis fuisse humiliter supplicatum ut iamdictas composiciones et avinenciam factas per ipsum Petrum Guillelmum de predictis iuribus nobis pertinentibus ut perditur ex nostri solita clemencia nostre confirmacionis presidio [fulare] dignarerum. Igitur vestris in hanc parte suplicacionibus benignus inclinati tenore presentia omnia et singula contenta in preinserto instrumento laudamus, approbamus, ratifficamus ac etiam confirmamus prout in

eodem largius et plenius continetur. Mandantes per hanc eandem gubernatori nostro generali eiusque vices gerenti in comitatibus Rossillionis et Ceritanie ceterisque universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus presentem approbacionem, laudacionem, ratificacionem et confirmacionem nostras huiusmodi firmas habeant, teneant et observent et faciant ab aliis [teneaciter] observari et non contraveniant seu aliquem contravenire [...] aliquo modo seu causa in cuius rei testimonium presentem nobis fieri et sigillo nostro pendenti iussimus communiri.

Datis in villa [Montissoni], .XV^a. die februarii, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LX°. tercio regnique nostri XX^oVIII^o. Visa Roma.

72²¹⁴

1366, desembre, 15. [Puigcerdà]

Pere III el Cerimoniós confirma a la vila de Puigcerdà el privilegi de regiment de la vila i confia a Arnau d'Orcau, conseller general i vicegovernador en els comtats de Cerdanya i del Rosselló, el seu compliment. Els procuradors dels còsols de Puigcerdà havien presentat una súplica a Arnau d'Orcau en què demanaven que es pronunciés sobre el funcionament del consolat segons les ordinacions relatives al seu regiment i que tenien concedides.

[O]. Original: Puigcerdà, ACCE, perg. 206.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 76v-88r.

Privilegi com lo rey en Pere confirma lo privilegi d'en Arnau d'Orchau sobre lo regiment de la villa²¹⁵

[f. 77r] Anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o. sexagesimo sexto die quintadecima mensis decembris. Nobilis et potentes vir dominus Arnaldus d.Orchau miles illustrissimi domini Aragonum regis consiliarius generalis, vices gubernatore in comitatibus Rossillionis et Ceritanie recepit quandam dicti domini regis clausam literam cuius subscripto erat talis.

Al noble e amat nostre misser Arnau d'Orchau portantveus de governador en los comtats de Rosseyló e de Cerdanya et tenor ipsius litere talis est.

214. *A la part superior i a la inferior: per la extractió de còsols.*

215. *Extractió de còsols al marge esquerre.*

Lo rey molt nos mareveylla de vos que en lo regiment de la governació tan pereosament vos hi havets e sabets bé que no havem tan [xiquia] governació com és aquexa ne havem tan obedients gents com són los dels comtats de Rosselló e de Cerdanya les quals per [sotill] letra quels [enviem] si complem zo quels enviam manar e ha gran temps que vos no hauets curat puiar o anar a la vila de Puigcerdà la qual sabets que stà en mal estament axí per los bandos [que y] són com per la diversitat que és entrels menestrals d'aquella per que sots digne de gran reprensió e encara de punició per lo mal regiment que y donats on com nos vulam que anets personalment a la dita vila per posar aquella en bon estament, per zò a vos diem e manam que vista la present ensemps ab lo vostre assessor o segons que us parrà anets personalment a la dita vila e aquella posats en pacífich e segur estament e los provehiscats uns capítols per part dels menesters d'aquella dita vila a nos offerts los quals vos tramatem ab lo nostre segell sagillats segons que de dret e de rahó trobarets ésser faedor. E en açò lagui o escusa alcuna no metats si a nos servir desiyats o complaure. Nos emperò comanam a vos sobre los damont ditas cosas plenament nostras veus ab la present.

Dada en Barcelona sots nostre segell secret a XVIII. dies de setembre de l'any .M.CCC.LXVI. Rex Petrus. Qua litera recepta Petrus Valielles et Arnaldus Stephani procuratores et nomine procuratio ut dixerunt supraponitorum, paratorum, sartorum, textorum ac etiam capitorum ministeriorum ville Podiiceritani presentarunt et tradiderunt dicto domino genri vices gubernatori quedam capitula clausa et sigillo secreto dicti domini regis sigillata cum suprascriptione sequenti.

Al noble e amat nostre mòsser Arnau d'Orchau portantveus de governador en los comtats de Rosselló e de Cerdanya quorum quidem capitulorum tenor talis est. Molt alt príncep e senyor a la nostra altea humilment supliquem en Pere de Valieles e Arnau Esteva, procuradors dels officis de la parayria e texidoria e dels altres mestres de la vila de Puigcerdà que per utilitat e bon estament del dit loch sia mercè vostra senyor que axí com ^[f. 77v] .XXXVI. persones poden fer e fan en la dita villa consell general que sien e hayen a ésser .LX. de les quals sien .XX. de la mà maior, .XX. de la minyana e XX. de la menor, en los quals sien sobreposats e cap de mestres e que la elecció de aquellas sie cascun any fetes per los cònsols sobreposats e cap de mestres segons senyor que

per vigor de una letra vostra a la dita vila per vos tramesa aczò en conseyll general és stat atorgat e conegut de la qual ab lo dit atorgament de present per carta pública ne fam prompta fe. Encara senyor que sia manat per vostra letra als conseylers de la dita vila qui ara són o per temps seran que els no puxen ne gossen vendre les imposicions de pa, vi, carn ne de altres cosas sens conseyll e volentat de las ditas .LX. persones o maior partida de aquellas. E per açò se seguirà gran profit a la dita vila e singulars de aquella e se'n esquivara gran dampnatge.

Encara senyor sia vestra mercè que manets per vestra letra al dit veg[u]er que forç e costrenga los dits conseylers a pagar e satisfere als dits misatgers totas e sengles messions per els fetes per perseguir lo present negoci e donar aquests salari semblant que a missatgers en la dita vila és donar acostumat segons que açò en conseyl general és atorgat e açò apar per carta pública.

Encara oltra los capítols que foren trameses closes e segelats a la cort de Puigcerdà ara de present demanam e supliquem los dits Pere Valieles e Arnau Esteva, procuradors dels mestres de la parayria e tixedoria e dels altres mastres, de la dita vila que en lo consell quis tindrà sia elet un bon hom lo qual sia clavari e que en poder d'aquest vinga tota la moneda que de la dita vila cascun any s'exeguirà e aquel ne do comte e raó en poder d'aquels qui an acostumat de reebre lo comte dels consols e que del clavari no puxen los cònsols ab los jurats reebre diners de la universitat mes avant de .C. solidos sens conseyl dels caps dels mestres o de la maior partida. Al derer capítol és a saber que la elecció dels cònsols sia feta cascuny any per les ditas LX. personas diem los dits prohombres que plau a els quel privilegi del senyor rey sia servat sens [impetració] de novela provisió faedora per lo senyor rey axí emperò que com sia feta²¹⁶ la elecció damont dita segons privilegi quels noms dels cònsols los quals són posats en los rotols segons lo privilegi degen ésser mostrats per lo vaguer del dit loch als ^[f. 78r] caps dels mestres o a la maior part o que en presència d'aquels sien oberts los rotols damont dits que no puxa ésser fet frau algun en la elecció damunt dita nec los cònsols pusquen mal usar del privilegi e que aquels los quals seran estats .I. any cònsols no pusquen de tres anys ésser cònsols e que açò per lo senyor rey sots

216. *Segueix un espai en blanc d'uns 3 cm.*

pena sia manat. E axí dien los procuradors damont dits que per çò car sovin frau era feyt en la elecció dels cònsols e per lo privilegi del senyor rey cònsols eren usats impetrar enten[ien] del senyor rey la provisió en lo darer capítoll contenguda. Mas si la forma damunt dita es servada és a saber dels rotols obridor en presència dels caps dels mestres plau als dits procuradors. Poscumque .X^a. die ianuarii anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.LX°. septimo dictus dominus generalis vices recepit quandam dicti domini regis literam clausam et sigillitam cuius suprascripcio erat talis.

Al noble e amatz nostres mòsser Arnau d'Orchau portantveus de governador de Rosseló e de Cerdanya e Jaspert de [Tergura], assessor seu et ipsius litere tenor talis est.

Lo rey, governador et assessor com nos siam informats quel loch de Puigcerdà molt temps ha és en vía de destrucció per defalimment de justícia per zò volem e us manam que en continent anets personalment al dit loch e aquí ab sobirana diligència inquirats dels crims e malefics comeses per qualssevol persones e aquelas que culpables trobarets puniscats segons [lus] [mèrits] e en altra manera segons que a vosaltres serà mils vist faedor iustament en tal manera quel dit loch en pau e en tranquillitat e quels mals ne sien de tot en tot estirpats e no res menys volem que de tots fets criminals e civils pertanyents a l'offici a vos comenat conegats tota appellació remoguda qualssevol provisions, letres o manaments per nos en contrari fets o faedors los quals ab la present revocam no contrastants jatsia que de nostra ma fossen signades si donchs la tenor de la present no y era inserta e que fos signada de la nostra ma car nos sobre las ditas cosas a vos e cascun de vos comanam plenerament nostras veus ab la present e aquesta letra hayats axí com si era escrita de nostra mà. Dada en Barchinona a XIII^{ia}. dies de octubre en l'any de la nativitat de nostre Senyor .M.CCC.LXVI. rey Petrus.

Qua letera recepta dictus dominus gerens vices cum debita reverencia obtulit se paratum ad implere contenta in litera preinserta expeditis aliquibus negociis per ipsum expediendis racione dicti sui officii in comitatu Rossellionis et [mov] .VIII^a. die ^[f. 78v] mensis marcii anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LX°. septimo [proximo] dictus nobilis dominus gerens vices qui pro exaquacioni [contentonzo] in litera preinserta instantibus procuribus superius nominatis accesorat ad villam Podiiceritani vocavit ad sui presenciam et citari fecit venerabiles Iohanni Blanqui, Iacmi de Urgio, Berengarii sa

Morera et Guillelmi Moreta, consules ville Podiiceritani predicte et procuradores antedictos et suppraponitos et capita ministeriorum dicte ville quibus in sui presencia constitutis dixit et explicavit [oratione] vive vocis que ipse mandato domini regis liceratorie sibi facto venerat ad dictam villam per decidendis et [detrimiandis] quibuscumque [questi] onibus et demandis motis ac movendis interdictos venerabiles consulis ex una parte et dictos suppraponitos et capita ministeriorum ex altera tam racionibus contentis in preinsertis capitulis sibi per dictum dominum regem clausis et sigillatis, missis ut [primicitur] quam alia quavis causa iuxta traditam per dictum regem sibi formam et alia prout ius et racione suaderent. Et ibidem in presencia omniu dictus dominus gerens vices fecit lefi et explicari per scriptorem huius cause capitule preinserta per modum supplicacionis formata quibus prelectis. Idem dominus vices gerens attento quod boni iudicia interest partes monere et inducere ad concordia super hiis de quibus inter easdem altercatur monuit et rogavit ac etiam requisuit prenominatos consules suppraponitos et capita ministeriorum quod ipsi per bono et paciffico statu dicti loci Podiiceritani et pro conservacione rey publice eiusdem super contentis in capitulis supradictis et aliis super quibus esset inter eosdem questio suscitata in [simile] tractarent et concordarent amicabiliter. Taliter quod non oppoteret ipsum dominum gerentem vices uti comissione predicta nece alia se intromitere ut gubernatore vel comissarium de predictis offerens [se] ut Arnaldum d.Orchau dare eiusdem si [necessium] fuit consilium et [iuramentum] in quantum in eo fuerit. Preterea die XI^a. mensis marcii dicti anni cum prenominati consulis et suppraponiti ac capita ministeriorum nollent aut nom possent super predictis amicabiliter concordare dictus dominus gerens vices vocatis in sui presencia constitutis ipsis consulibus et suppraponitis et capitibus ministeriorum assignavit diem dictis consulibus ad respondendum dictis capitulis de quibus eisdem fuit copia tradita ad diem crastinam hora terciarum. Nec non ad proponendum raciones ob quas petita in capitulis preinsertis [fieri] non debeant qua die et ora superius assignatis compererunt dicti consules ex parte una et dicti procuratores suppraponitorum et capitorum ministeriorum ex altera coram dicto domino gerente vices et [eisdem] consules obtule^[f. 79r]runt quandam cedulam tenore sequentis. Cum nos nobilis vir dominus Arnaldus de Orcaldo, miles consiliarius illustrissimi domini nostri Aragonum regis ac gubernator comitatum Rossillionis et Ceritanie assignaveritis nobis subscriptis consulibus diem ad respondendum coram vobis hac presenti die,

hora terciè quibusdam capitulis pro parte suppraponitorum ville Podiiceritani oblatis coram vobis precedentis vos esse commissarium a regia celsitudine deputatum cum litera sua de qua nobis tradi fecistis cuius tenor dicitur esse talis.

Lo rey governador e assessor com nos siam informats quel loch de Puigcerdà molt de temps ha és en via de destrucció per defaliment de justícia per zò volem e us manam que en continent anets personalment al dit loch e aquí ab sobirana diligència inquirats dels crims e malefics comeses per qualssevol persones e aquelas que culpables trobarets puniscats segons [lus] [mèrits] e en altra manera segons que a vosaltres serà mils vist faedor iustament en tal manera quel dit loch romangua en pau e en tranquillitat e quels mals ne sien de tot en tot estirpats e no res menys volem que de tots fets criminals e civils pertanyents a l'offici a vos comenat conegats tota appellació remoguda qualssevol provisions, letres o manaments per nos en contrari fets o faedors los quals ab la present revocam no contrastants jassia que de nostra ma fossen signades si donchs la tenor de la present no y era inserta e que fos signada de nostra ma car nos sobre las ditas cosas a vos e cascun de vos comanam [plenerament] nostres veus ab la present e aquesta letra hayats axí com si era escrita de nostra mà. Dada en Barchinona, a XIII^a. dies de octubre en l'any de la nativitat de nostre Senyor .M.CCC.LXVI. Rey Petrus.

Idcirco nos Iohannes Blanch et Guillelmus Moreta consuls universitatis ville Podiiceritani respondententes dicunt quod salvis vestri honore et reverencia dicta commissione uti non potestis inquantum tangit factum dictorum consulum et suppraponitorum et hoc tribus rationibus que sequitur prima est quia dicta commissio dirigitur vobis et assessori vestro qui est honorabile vir dominus Iaspertus de [Tergurano] ex quo eo absente et sine eo dicta commissione uti non potestis. Secundam est quia causa sive questio que est inter dictos consuls et suppraponitos ducitur in audiencia domini regis prefati de qua causa non fit mencio in [letera] vestra commissione predictæ. Ideo non intelligetur quasi fecisset mencionem fecisset. Tercia est que super [expensis] quas nunc petunt dicti suppraponiti ducitur lis per viam appellacionis coram iudice appellacionu in Perpiniaco de qua lite etiam nulla fit mencio in dicta vestra commissione quod de ea aliquatenus cognostastis quare ex ^[f. 79v] predictis et aliis rationibus que suis loco et tempore proponuntur [loquando] semper cum debita reverencia et honore vos intrumire non potestis quod

si feceritis quod non credimus in aliquo non consentimus ymmo expresse [disvuisimus] et de predictis etcetera. Qua cedula oblata dicti procuratores requisiverunt dictum nobilem gerentem vices ac sibi supplicarunt ut non obstantibus in cuiliter et contra verum ut asserverunt per partem dictorum consulum allegatis et responsis salvo eorum honore prederet ad decisionem et determinationem contentorum in capitulis supra dictis iuxta traditam per dominum regem sibi formam et dictus dominus gerens vices visa et examinata responsione per dictos consules superius facta et regravacionem per dictos procuratores subsequita deliberacione consilio et pro expedicione dictorum negotiorum que celeritatem desiderant cum [conternant] utilitatem rei publice dicti loci volendo super hiis assencire voluntate et propositum [populi] dicti loci fecit et mandavit fieri per villam Podiiceritani per Bartholomei Massagayls preconne publicum dicte ville quandam preconne acionne tenore sequentis.

Ara oyats tot hom generalment que us sagrifica lo noble mòs-ser Arnau d'Orchau portantveus de governador en los comtats de Rosseyló e de Cerdanya e comissari en aquestas cosas per lo senyor rey deputat que com el aya a tractar e ordinar algunas cosas a utilitat e profit de la cosa pública del loch de Puigcerdà mana ab veu d'aquesta present crida als cònsols, jurats, sobreposats e caps de mestres e als altres singulars de la vila de Puigcerdà qui sien caps d'alberch que tots generalment demà apres dinar sien a la casa dels Preycadors de la dita vila en lo conseyl general sots pena de .L. libras a cascun sens tota mercè.

Et mox ipsa eadem die dictus Bartholomeus Massagayls [reclint] se dictam proconizacionem fecisse per villam Podiiceritani e per loca assueta dicte ville quo crastimo que fuit .XIII^a. dies dicti mensis marcii vigore proconizacionis et mandati predictorum omnis pupulus sive gentes dicti loci in multitudine copiosa prout inferius nominantur venerunt et se congregarunt in ecclesia fratrem predicatorem dicte ville coram dicto domino gerente vices gubernatorum ibidem personaliter constituti et ibidem in presencia dicti populi alta voce prefatus dominus vices gerens explicavit lacius causam sui adventus exortando et monendo quod convenirent et concordarent super contentis in capitulis supradictis que ibidem in presencia tocius populi legi et explicari fecit alta voce taliter quod per [quem piam] audiri poterant quibus prelectis dictus dominus gerens vices gubernatoris ^[f. 80r] interrogavit dictum Perum Valieles si ipse nomine quo supra offerebat dicta capitula qui respondit

quod sic supradicto nomine antedicto prefato domino gerenti vices pro contenta in ipsis capitulis [adimpletis] et adimpleri faceret operis per effectum cum omnia prout iacent contrinerent ut asservit utilitatem rey publice dicti loci et aliis super predictis provideret et faceret iuxta mandatum regimi preinsertum et hiis [per actis] dictus dominus gerens vices per evitandis periculis et scandalis que exinde segui possent providit et mandavit omnibus hominibus que dicta ecclesia coram ipso et in dicto consilio congregatis quod nullus sub pena suspendi auderet alteri adinvicem aliqua verba iniuriosa vel contumelias dicere nec aliis murmurare nece etiam logri nisi si prout per ipsum dominum vices gerentem interrogaretur super agendis. Et facta huiusmodi provisione prenominate dominus gerens vices alta voce clamavit et dixit si erant ibi consules sed ut singulares dicte universitatis et hoc ex eo que ut asserverunt appellarunt a mandato presentis consilii prout asserverunt [continere] in appellacione inde facta Iacobus vero de Urgio, dicte ville dixit et respondit quod virtute preconizacionis et mandati predictorum ipse conperuerat et erat ibi ut consul et nece dictus dominus gerens vices aliis et [icertatis] vicibus dixit si erant ibi iurati dicte ville et Iacobus Bachi respondit et dixit quod ipse erat iuratus et erat ibi ut [iuratus] et simile responsione fecerunt Poncius Guillermi de Lorano et Raimundus Bianchi et Petri Embroni et Bernardus [Ioverii], Bernardus [vero] Amilii et Guillermus de Onzesio et Bernardus Perayre, respondendo dixerunt que ipsi erant iurati sed quod non erant in presenti consilio ut iurati et licet pluries altis vocibus dictus dominus gerens vices clamarent si erant ibi plures iurati nullus fuit qui diret responsum preter superius nominatos. Et continuo dictus dominus gerens vices altis et iuratus vicibus peccit si erant ibi supraponiti peratorum vel capatorum ministeriorum dicte ville ad que Iohannis Verdagerii et Arnaldus Stephani responderunt quod ipsi erant supraponiti peratorum et erant in presenti consilio ut supraponiti et simile responsione [fecerunt] Raimundus Arnaldi et Vitales [Micho] supraponitum textorum et [Perpinianus] Odelo, supraponitus sutorum et Petrus Fusteri capud ministerii pellperiorum et Guillermus Caldero capud ^[f. 80v] ministerii sartorum et Bernardus Lebreri et Petrus Genestar supraponiti [arganyatorum] et Arnaldus Coma supraponiti traginerorum cuius socius ut asservit erat absens a villa quibus premissis dictus dominus gerens vices fecit iatrato legi et explicari in presencia omnium in dicto consilio existencium quorum nomina inferius sunt inserta capitula supradicta quibus explicatis et lectis dictus dominus gerens vices

alta voce dixit hec verba plau vos a vosaltres que sia fet axí com se conten en aquests capítols e quasi omnes unanimiter et una voce exceptis modicis infrascriptis alta voce clamantes responderunt et dixerunt hoc plau nos hoc faces axí. Et tunc dictus dominus gerens vices attento quod aliqui in dicto consilio congregati contradicebant prout inferius aperet capitulis supradictis et quod aliqui erant in eodem consilio qui volebant aliqua addere, minuere et interpretare in eisdem capitulis mandavit et dixit per omnes illi quibus dicti capitula placebant ponerent se ad unam partem et alii quibus non placebant ponerent se ad alia partem et alii qui volebant addere, minuere vel interpretare dictis capitulis ponerent se ad aliam partem et confestum posuerunt se ad unam partem illi quibus placebant ut asserverunt capitula supradictam videlicet: Raimundus Mornach, Berengarius Cugot, Guillermus Massanos, Berengarius Mercerii, Petrus Mornach, Guillermus Bonet, Guillermus [Teryna], Berengarius Felo, Petrus Vedrinyans, Guillermus Guinistar, supraponitus [argeyatorum]. Raimundus Yglesias, Arnaldus Vich, Raimundus Torreyles, Petrus Grau, Guillermus Quoll, Iacobus Capelles, Petrus Sala, Petrus Sant Iohan, Petrus Borrell, Raimundus Oliver, Raimundus Alamany, Iohanes Vilalta, Raimundus Morer, Berengarius Descamps, Bartholomeus Torrents, Guillermus Casanova, Matheus Planes, Petrus Fusterii [praeco], Petrus Sent Merci, Petrus Borreda, Raimundus Bonet, Raimundus Aravo, Iacobus Massaners, Simon Iohan, Petro Borrell, Raimundus Giner, Iohannes Riu, Raimundis Cifre, Petrus Sobira, Raimundi Armany, [Cerdanus] Nabot, Andreas Caselles, Guillermus Fusterii, Iordanus de Ger, Bernardus Bou, Iohannes Vesia, Bernardus Morer, Bernardus Carbonell, Guillermus Capdevila, Bernardus Canals, Petrus Gispert, Raimundus [Daina], Raimundus Armany, Raimundus Salat, Raimundus Texidor, Petrus Queroll, Petrus Satant, Guillermo Albanell, Guillermus Baro, Petrus Bover, Petrus Bonet, Petrus Calvell, Iacobus Torreylles, Iohannes Batlle, Guillermus d'Urg, Raimundus Puig, Bernardus Escalat, Iohannes Font, Petrus Colomer, Iohannes Cassanyas, Raimundus Casastremera, Raimundus Casals, Raimundus Moreg, Bernardus Teragó, Bartholomeus Forn, Arnaldus Tresserra, [Edamus] Maçanet, Arnaldus Colomer, Guillermus Ysogoll, Arnaldus Franch, Raimundus Ros, Raimundus Mulneri, Petrus Iravals, Iacobus Berengarii, Arnaldus Tou, Enbon Don, Petrus Bonet, Geraldus Sobi^{f. 81r}ra, Iohannes Aventurat, textor, Raimundis Bertrandi, Berengarius Gençor, Guillermus Girona, Petrus Mir, Perotus del Armach, Petrus Ysogoll, Guillermus Sala, Iacobus Ricolf, Guillermus Josa, Raimundus Ori-

oll, Bernardus Moreri, pigerius, Arnaldus Fier, Raimundus Mulneri, sartor, Iohannes Ponç, Arnaldus Uruç, Iacobus Castells, textor, Petrus Muntanerii, Raimundus Falo, Raimundus Michaeli, sutor, Petrus Dura, Guillermus Pomera, Bernardus Marola, Bernardus Taxidor, Petrus Torr, Petrus Brugada, Petrus [Milyanrs], Perpinianus Mir, Bernardus Guasch, basterius, Raimundus Sadret, Iacobus Steva, pelliparius, Raimundus Yglesias, Petrus Carderet, Guillermus [Nyell], Iacobus Capdevila, Raimundus Pena, sartor, Petrus Giraut, textor, Bernardus Sarrayler, Petrus Paloll, arqueyador, Petrus Cardiles, Iacobus Esquert et Iacobus Esquert eius filius, Petrus Miyavila, fusterius, Guillermus Rocharodona, Iacobus Rippoll, favri, Petrus Tasquer, Petrus Çariba, Petris Basset, Guillermus Sabaterii, Vitales Foix, Bartholomeus Cases, Bartholomeus Oliba, fusterius, Ffranciscus Vilalobent, Simmo Riba, Manetus Tadey, Guillermus Gebeli, Bonus Mancipius Isogoll, Iacobus Mulneri, traginarius, Iacobus Marti, Guillermus Prat, Guillermus Vilar, textor, Iacobus Iuliani Valent, Iacobus Riavets, Guillermus Pereta, arquator, Petrus Lobat, fusterius, Berengarius Conyl, Petrus Emborr, Bernardus Riu, textor, Iacobus Arnaldi, Arnaldus Sanavastre iunior, Guillermus Capdevila, Bernardus Solerii, Berengarius Sorea, Petrus Embor, maior dierum, Guillermus Pall, Raimundus Palau, Bartholomeus Stephani, Bernardus [Perdenela], textor, Berengarius Pug, arquator, Guillermus Vernet, Arnaldus Font, sartor, Petrus Orden, Bernardus Mora, Thomas Rippoll, Petrus Uruç, Ffranciscus Vallobarola, Bernardus Carbonell, textor, Petrus Pomera, Raimundus Gistlavar, scriptor, Guillermus Fabre, Petrus Lop, Bernardus Font, scriptores, Raimundus Forn, Raimundus Guillem, traginarius, Raimundus d'Alavard, basterius, Ffranciscus Borr, Petrus Stephani, Raimundus Soldevila, Bernardus Geli, Arnaldus Puig, Iohannes Onzes, Iohannes Berengarii, Petrus Eres, sartor, Raimundus Maso, textor, Petrus Casels, Guillermus Arnaldi, Iacobis Vitalis, Petrus Sola, sutor, Raimundus Moreta, sutor, Guillermus Ginerii, Iohannis Aia, Guillermus Batle, Bernardus Savartes, Bernardus Coma, Iacobus Borrelli, balesterium, Bernardus Bonet, Petrus Monegals, Raimundus Grife, Guillermus Baleger, textor, Raimundus Vedrinyans, sabaterius, Guillermus Vives, textor, Iacobus Grau et Bernardus Dabre, [corratrique], Petrus Arro, Guillermus Moret, Bernardus Bonet, Arnaldus Montanerii, Iacobus Esgriu, Guillermus Prat, Petrus Ger, Petrus Ricolf, Bernardus Sobira, Raimundus Coll, Raimundus Bartholi, Petrus Mulnerii, Petrus Capdevila, Iacobus Cog, Raimundus Boxedera, Raimundus Colom, Berengarius Perayre, Iacobus Marti, Raimundus Riera, Iacobus Ca-

samiyana, Petrus Valera, Petrus Sola, Raimundus Crosels, Raimundus Çella, Perpenianus Saut, Bernardus Gardiola, Stephanus Mercerii, Bartholomeus Rocha, Bernardus Perdenela, Petrus Riu, Raimundus Capdevila, Petrus Texidor, Iohannes Iravals, Petrus Anglada, Bernardus Palau, Bernardus Ammyll, Guillermus ^[f. 81v] Valiohan, Guillermus Palau, Iacobus Joan, Arzegell Sotligela, Iohannes de Rexach, Guillermus Salat, Raimundus Soler, Iacobus Esteva, Raimundus Riu, Bernardus Anglada, Bertrandus Sagrear, Iacobus Puig, Guillermus Iacobi, Bernardus Steva, Guillermus Iohan, Arnaldus Colomer, Bartholomeus Alegre, Petrus Frontal, Petrus Armany, Andreas Romana, Iacobus Bort, Guillermus Steva, Petrus, Ferrer, Petrus Negre, Raimundus Sola, Iohannes Vidall, Petrus Sagua, Bernardus Moreg, Guillermus Aventurat, Bernardus Gasch, Petrus Grau, Petrus Baro, Arnaldus Pere, Bernardus Capdevila, Guillermus Andorra, Iacobus Gardiola, Iohannes Mulnerii, Raimundus de [Mololuç], Petrus Faber, Iohannes Galier, Iacobus Vidall, Petrus Balager, Ffranciscus Palos, Petrus Grife, Bernardus Capdevila, Guillermus Arnaldi, Iohannes Calvell, Raimundus Capdevila, Iohannes Barcelona, Bonanatus Casanova, Ffranciscus Capdevila, Matheus Barcelona, Iohannes Blanquer, Iacobus Cava, Iacobus Rossell, Petrus Serrador, Raimundus Esteva, Petrus Qalbell, Iacobus Berengarii, Petrus [Pertxa], Guillermus Sunyer, Petrus de Morleas, Guillermus Porta, Petrus Morer, Iacobus Lera, Vitale Micho, suppraponitus textor, Arnaldus Coma, suppraponitus dels taverners, Bernardus Lebrer, suppraponitus dels arqueyadors, Petrus Fusterii, cap de mestre dels peliceris, Guillermus Caldero, cap de mestre dels sastres, Perpenianus Odels, sobreposat dels sabaters, Iohannes Verdaguer, sobreposat dels parayres, Arnaldus Esteva, sobreposat dels parayres, Raimundus Arnau, sobreposat dels teixidors, Petrus Valiells, Bernardus Salat, Petrus del Noguer, Raimundus Vallobarola, Raimundus Fabre, Iacobus Rosel, Guillermus Calva, Petrus Gomar, Arnaldus de Capcir, Iacobus [Conamines], Raimundus Predinela, Arnaldus Batyle, Guillermus Iohannes, Petrus Riba, Cerdanus Sorigera, Iohannes Sala, Dominicus Agosti, Poncius Balesterii, Guillermus Bonet, Bernardus Terres, Petrus Mayans, Iohannes d'Ardeylo, Petrus Vinyola, Guillermus Losa, Iacobus Agosti, Raimundus Mercerii, Guillermus Spanyol, Bernardus Palos, Bernardus Steva, Petrus Vilalobent, Iohannes Vives, Bernardus Tou, Andreas Rech, Marthinus Artado, Guillermus Sagrera, Petrus Calvell, Iohannes Borreda, Raimundus Font, pastor, Petrus Ysagoll, Bernardus Pinyes, Bartholomeus Port, Raimundus Vich, Iacobus Colom, Guillermus Planoles, Petrus Capdevila, Gui-

llemus Vidall, Iacobus Comes, Bernardus Pinosa, [Mager] Guillermus, Bernardus Cugot, Raimundus d'Urg, Bernardus Torrent, Bernardus Bonet, Arnaldus Grats, Raimundus Pinosa, Matheus Pegunter, Iohannes Tholosa, Arnaldus Durandi, Raimundus Salit, Guillermus Bort, Raimundus [Anes], Iohannes Steva, Simmo Cardecer, Guillermus Ygleas, Raimundus [Aguerii], Arnaldus Sanavastre, Bernardus Calva, Raimundus Font, Guillermus [Ioli] ^[f. 82r] Petrus Oliver, Simmó Calva, Iacobus Moxo, Bernardus Fabre, Petrus [Pinya], Bernardus Maçaners, Raimundus Seneya, Petrus Oliverii, Petrus Vilar, Petrus Duran, Raimundus Borr, Simon Nayença, Bartholomeus Paulada, Iacobus Alegre, Bernardus [Gironell], Iohannes Torrent, Guillermus Blanch, Iohannes Olm, Bernardus Agals, Petrus Julia, Marchus Riu, Petrus Caldegues, Petrus Amyll, sabaterius, Guillermus Berengarii, Bernardus Foix, Petrus Bach, pellicerius, Bertandus Ysarn, Petrus Steva, sabaterius, Petrus Ripoll, sartor, Dominicus Frexa, Bernardus Pages, Raimundus [Anialda], Bernardus Poch, texidor, Petrus Comarossa, Bernardus Serra, aventurerius, Bernardus Serra, Bernardus Arcegecell, Petrus Ponç, Iacobus Palos, Bernardus [Buna], Iacobus Saquet, Iohannes Moreta, Guillermus Balira, Petrus Bach, Raimundis Maçanes, Iohannes Oliu, Petrus Bonfill, Petrus Grait, Iacobus Ysogoll, Petrus Falo, Petrus Cerda, Bernardus Stephani, arqueiador, Raimundus Blanch, Raimundus Iohan, Raimundus Castellar, Petrus Costela, Petrus Fuster, Bartholomeus Fabre, Bernardus Fuster, Philipus Cellarez, Jacme Cereya, Petrus Ermangou, Raimundus Calva, Arnaldus Veciat, Raimundus Gistlavar, sastre, Anthonius Donat, Petrus Capdevila, Raimundus Morato, Petrus Bianya, Petrus Sala, Ffranciscus Capdevila, perayre, Arnaldus Comarossa, perayre, Arnaldus Pascual, perayre, Petrus Pages, perayre, Guillermus Manresa [pintor], Raimundis Soler, fabre, Petrus Grau, sabater, Guillermus Caseles, arqueyador, Jacme Franch, Macianus Vicens, Guillermus Bonfill, Bartholomeus Steva, Iohannes Mulnerii, Bernardus Tholosa, Petrus Torrent, Guillermus Agaça, Bernardus Salat, Raimundus Sent Iohan, Iacobus Sunyer, Petrus Calva, Petrus Sarga, Iacobus Traper, Anthoniud Espanyoll, Guillermus Arcegecell, Iohannes Puyoll, Guillermus Bernardi, texidor, Raimundus Miyavila, Ffranciscus Vidall, Petrus Serra, arqueyador, Guillermus Iohan, perayre, Petrus Tou, Petrus Turull, Guillermus Ponç, Iohannes Baro, Petrus Sauner, Petrus Font, Bernardus Oliba, Bernardus Ermongou, Raimundus Duran, pastor, Guillermus Mulnerii, Iacobus Bolvir, perayre, Guillermus Perdinela, pastor, Matheus Conseylabre, Raimundus Balissem, tavernerius, Guillermus Maure,

traginerius, Petrus Pertxa, texidor, Bernardus Calvell, texidor, Guillelmus Bonet, moliner, Bernardus Riba, texidor, Raimundus Rocha, arqueyador, Raimundus Muntaner, mulneri, Bernardus Isern, texidor, Raimundus Satut, Bernardus Rocha, pastor, Bernardus Fabri, fabre, Bartholomeus Lora, perayre, Guillelmus Arnau, texidor, Petrus Colomer, perayre, Petrus Coma, draper, Raimundus Esteva, texidor, Iohannes Fuster, sabater, Bernardus Traper, perayre, Guillelmus Steva, pellicer, Arnaldus [Climenç], Iacobus Vilalobent, maeller, Petrus Sola, sabater, Raimundus Romeu, perayre, Iohannes Vidall, basterius, Raimundus Bolvir, pelliser, Petrus Lera, sabater, Raimundus Mur[curols], sabater, Raimundus Cugot, Ffranciscus Franch, Petrus Draper, Iacobus Tort, texidor,^[f. 82v] Bartholomeus Massagayls,²¹⁷ Raimundus [Sotligela], Petrus Obela, sabater, Iohannes Pinya, Bernardus Casteyllo, arqueyador, Guillelmus Sala, sartre, Bernardus Deller, pelliser, Iohannes Caldeguns, Guillelmus Ricart, perayre, Petrus Fabri, fabre, Ioannes Pug, texidor, Guillelmis Calvell, brasser, Petrus Rocha, sastre, Petrus [Laurent], perayre, Arnaldus Antunyach, mercerius, Guillelmus Ribera, perayre, Petrus Riba, matalasser, Guillelmus Rigatell, arqueyador, Matheus Mulner, pellicer, Guillelmus Dorria, texidor, Petrus Sabater, lanacer, [Anaquí] Argenter, Petrus Bertran, bastaix, Iohannes Vicens, bastaix, Bartholomeus Mer-ci, texidor, Arnaldus Soler, texidor, Bernardus Soler, sartre, Petrus de Bonach, especier, Bernardus Perayre, Raimundus de Dorria, Bernardus Pug, texidor, Raimundus Tasquer, Ffranciscus Soler, texidor, Petrus Negre, Guillelmus Cuqolels, texidor, Ffranciscus Riba, Arnaldus Ruyra, fabre, Guillelmus Rippoll, pelliser, Raimundus Que-xans, sabater, Petrus Pug, sabater, Petrus Ermengou, scriva, Iacobus Duran, texidor, Raimundus Aldran, texidor.

Illi vero qui expresse condixerunt capitulis predictis sunt qui sequitur. Videlicet, Berengarius de Moraria, iurisperitus et iudex dicti loci, Iohannis Blanch, Bartholomeus Amyl, notari, Ffranciscus Geli, Raimundus Luertes, Guillelmus Mas, Anthonius Oliveri, Bernardus Ioverii, Guillelmus Moreta, Iacobus Vruç Poncius Rafart, Iacobus Planes, Raimundus [Pinya], Iacobus Mercaderi, Bernardus Amillii, Guillelmus Onzes, Guillelmus Mornach, Ffranciscus Avia, Iacobus Gilabert, Petrus Palau, Guillelmus Colomerii, sartor, Iohannes Adro-verii, Guillelmus Vich, Iacobus Lauret, Arnaldus Onzes, Raimundus

217. *Dibuixada una mà al marge esquerre.*

Coll, Petrus Amyll [pereco], Guillelmus Sent Steva, Raimundus Lillet, Petrus Colomerii, Bartholomeus Iudicis, Petrus Mercaderii, Petrus Girona, Guilelmus Petri, notari et Raimundus Ysogoll. Nomina vero illorum volebant addere vel minuere seu interpretare prefatis capitulis prout dixerunt sunt hec qui sequitur. Poncius Borsserii, Bernardus Manresa, notari, Raimundus [Ambrosi], Poncius Guillelmus de Lorano, Petrus de [Fustiminiano], Iohannis Fina, Guillelmus Mercator, Bernardus Blanch, Simmo Marges, Raimundus Lillet, Ffranciscus Lillet, Ffranciscus Ysogoll, Matheus Set, Petrus Ioli, Guillelmus Mercaderii, Iacobus Bach, Bartholomeus Spades, Guillelmus Gerii, Arnaldus [Domenici], Philipus Lorami, Gregorius Vilyech, quibus hominibus in dicto consilio congregatis et ut premititur divisus dictus dominus gerens vices mandavit et ordinavit quod per quamlibet dictarum percium eligerent [cetere] persone que vice et nomine omnium aliorum loquenretur et respondent interrogatis. Et confestim maior pars populi superius nominati elegit ad predictam faciendam Petrum Valieles et Iacobum Comes. Alia vero pars illorum qui non consencierunt dictis capitulis elegit ad predicta dictum Berengarium Samorera iurisperitum et iudicem, pars vero alia que volebat addere, minuere vel interpretare dictis capitulis vel aliquibus ex eisdem noluit alique eligere pretendens quod ipsi omnes insimul ^{[f. 83r]218} responderunt: et tunc dictus dominus gerens vices interrogavit dictum Petrum Valieles et Iacobum Comes si placebat eis et aliis superius nominatis per quos ut perimitur electi fuerunt quod ordinarentur et fierent ea que continetur in capitulis predictis qui responderunt quod sic et supplicando requisiverunt nomine predicto dicto domino gerenti vices quod ante [qua] recederet a presenti consilio ordinare et provideret super predictis ea que sibi et [distraccioni] sue viderentur fore ordinanda et providenda ad utilitatem et conservacione ac bonni et pacificum statum dicti loci Podiiceritani et rey publice eiusdem. [Dictus] autoritate Berengarius de Moraria nomine illorum quorum ut perimitiur electus extitit et etiam nomine proprio. Interrogatus dixit et respondit quod ipse nec alii de parte sua superius nominati non consentiebant vocacioni presentis consilii facti per [nobilem] dominum vices gerente predictum seu eius mandato racionibus iam coram ipso domino gerente vices ut assuerunt prepositis per Iohannem Blanch et Guillelmum Moreta, consules dicti loci prout contestare asseruit instrumento

218. *Dibuixada una mà al marge dret i un Hic.*

publico confecto seu recepto per Guillermun Petri, notari Podiiceritani. Alii vero superius nominati volentes addere vel mutare seu corrigere dictis capitulis responderunt et dixerunt ut sequitur.

Et primo, super primo capitulo quod placebat eis quod electio de qua agitur in eodem capitulo fiat per modum contentum in ipso salvo quod semper fiat ipsa electio per consules dicti loci. Super .II°. respondendo dixerunt quod fieret prout in eodem continetur. Super .III°. capitulo responderunt quod [cognostatur] primitus de iure quis ad solucione[m] sumptuum de quibus agitur tenantur et facta legi[cencia] [cognicioni] fieret et exequeretur ut cognitum fuit. Super .quarto capitulo dixerunt quod placebat eis quod eligeretur clavarius ut continetur in ipso capitulo a dicto tamen quod infra unum mensem lapso anno tenatur reddere conpotum de gestis et [administreritis] per eum et quod tenantur facere homagium in iurem super [administracione] dicti sui officii. Et quod dicti consules possint expendere C^m solidos sine consilio aliorum quociescumque casus necessitatis emineat et si ultra dictam quantitatem eos expendere expediat quod id facere possint cum consilio duodecim iuratorum vel maiorem partis eorum. Super ultimo dixerunt quod placet eis quod servetur in omnibus et per omnia privilegium omni maximacioni et fraude cessantibus et quod ad publicacionem dictorum consulum vocentur generaliter quicumque voce precoma et quod etiam consules non possint esse infra [bienio] prout in eodem capitulo continetur. Per hoc autem non intendebant ut asserunt derogare appellacione facte ut asserunt quod consules super invocacione generalis consilii [f. 83v] presentis²¹⁹ Arnaldus Fabri, Bernardus Paylars et Stephanus Fabri, dicti ville, dixerunt respondendo per se tamen quod placebant eis contenta in dictis capitulis salvo quod de [expensis] habeatur [ratio] per iudicem compatentem Iacobus vero de Urgio, consul predictus dixit respondendo interrogatus ut sequitur. Et primo super primo capitulo quod placent sibi omnia contenta in dicto capitulo excepto pro electio fiat solum per consules. Super .II°. dixit quod placebant sibi omnia contenta et prout continetur in eodem. Super .III°. dixit quod placebat sibi quod satisfiat eis ad noticiam duarum personarum eligendarum per curiam. Super .III°. dixit quod placebat sibi quod sit clavarius et videtur sibi quod per modum contentum in dicto capitulo possint expendere .X. librarum et non amplius. Super ultimo respondet et dixit quod

219. *Al marge esquerre escrit Nota.*

placet sibi quod electio fiat consulum iuxta privilegium et quod non sint consules infra tres annos. Quibus pactis dictus dominus gerens vices gubernatore volendo magis habilitare presentem processum et fore voluntate et propositum singularium personarum in dicto consilio congregatorum singulariter et distincte et nominatum vocavit omnes et singulos superius nominatos et eos interrogavit sic distincte ut primititur si stabant et perseverabant requisitis dictis et responsionibus factis tam per eosdem quam per personas superius per eos de electas qui alta voce quilibet singularis respondit quod sic. Quo facto ibidem dictus Petrus Valieles nomine supraponitorum et capitorum ministeriorum predictorum et ipsis supraponitis et capitaneis ministeriorum. Ibidem presentibus et consencientibus [obtulint] et presentavit dicto domino gubernatori quanda cedula in romana lingua scripta et in eodem consilio lectam et publicata cuius tenor talis est.

A la acustumada iustícia vostra molt noble senyor n'Arnau d'Orchau, governador dels comtats de Rosseylló e de Cerdanya suplicant humilment sobreposats de perayres e de texidors e tot los altres sobreposats e caps de mestres de la vila de Puigcerdà que en aquest conseyll general ajustat davant la vostra presència sien elets XII. [prohòmens] de les quals XII. sien elegits quatre cònsols de la dita vila segons la forma dels privilegis atorgats a la universitat de la vila de Puigcerdà.

Ítem, supliquem a vos senyor governador los dits sobreposats e caps de mesters que ara en [continent] ans que aquest conseyll se protesta ques agen a elegir .lx. [pròmens] los quals sien de conseyll per tot l'an segons que en capítol és contengut.

Ítem, supliquen a vos senyor governador los dits ^[f. 84r] sobreposats e caps de mestres que negun missatger non puga ésser elegit ne tramés al senyor rey ne en alcun loch sens conseyll d'aquels dits .lx. [pròmens] e en cas que sia tramés o elegit per los dits .lx. [pròmens] que el sen aia a dur per capítols tor ço per que ira e si negunas cosas [empetрева] oltra allò quis contendrà en capítol que sia tot per nulla e que no haia neguna firmetat. E d'açò vos senyor governador famont dit los dits sobreposats e caps de mestres vos supliquem e requirem per deute de justícia e per utilitat de la cosa pública.

De quaquidem cedula fuit tradita copia dicto Iacobo de Urgio presenti nomine officii consulatus quibus prehabitud dictus dominus gerens vices gubernatoris dixit quod ipse volebat deliberare et con-

sulte agere super omnibus et singulis superius petitis requisitis responsis et actitatis taliter quod ordinanda et providenda super eisdem per eundem rice et secundum deum et iusticiam procedant ad utilitatem et conservacione universitatis dicti loci et rei publice eiusdem. Et mox ipsa eadem die prefatus dominus gerens vices gubernatore volens dare finem predictis fecit fieri voce preconia ut est moris per dictam villam Podiiceritani simile preconitacionem qualem superius fieri [fecerant] super convocacione et congregacione consilii generalis prosigendo dien ad diem lunem proxime post prandium in monasterio fratrem predicatorem ipsius ville in quo iam primum consilium fuit convocatum et congregatum ut patet superius in presenti processu per supradictum Bartholomeum Massagayls [preconicione] prout idem preco se fecisse [retelit]. Qua die lune et hora post prandium superius assignatis que dies fuit .xv^a. mensis predicti dictus dominus gerens vices accessit ad ecclesiam dicti monasterii in qua venerunt et fuerunt congregati ex una parte ipsius ecclesie omnes superius nominati et congregati in primo consilio exceptis Petro Grau, sabater, Iacobo Sunyer, tabernario, Ffrancisco Vitalis, Iacobo Bolvir, peratoribus, Guillermo Dona, textore, Guillermo Calvell, bracerio, Guillermo Pinya, Bartholomeo MARTÍ, tinctore, Iohannes Sala, Iohanne Vives, Petro Saga, Berengario Moreg, Iacobo Rossell, Petro de Morelas, Raimundo Baiuli, Raimindo Ginerii, traginerio, Ffrancisco Borr, Iacobo Vitalis, Guillermo Rippoll, Raimundo Armany, et ex alia parte fuerunt in presenti consilio presentes consules ville Podiiceritani et alii superius in primo consilio nominati. Et sic dicto consilio generali convocato et congregato dictus dominus gerens vices alta voce clamavit dicendo: són hic los cònsols de Puigcerdà ad que respondendo Iohannes Blanch, Guillermo Moreta et ^{[f. 84v]²²⁰} Iacobus de Urgio, dixerunt quod hodie erant consules sed quod nunc dubitabant si debebant respondere ut consules necne [donech] esset declaratum super quadam litera regia in qua aliis fuit provisum de dicto officio consulatus ut dicitur. Dixit etiam dictus dominus vices gerens di erant ibi iurati dicte ville [cui] responderunt Bernardus Amyll, Raimundus Moreta, Guillermus Onzes, Raimundus [Ambrosi], Poncius Guillermi de Lorano, Bernardus Ioverii, Iacobus Bach, Raimundus Blanch et dixerunt quod ipsi erant ibi ut iurati causa quo consules [a mane]

220. *Al marge esquerre:* Nota [prenotatis].

presentis sint ibi ut consules [aliis] non Bernradus, peraire dixit quod ipse erat iuratus set quod non erat in presenti consilio ut iuramus set ut singulares dicte ville ffuit etiam alta voce per dictum gerente vices gubernatore proclamatum si erant in presenti consilio supreponiti paratorum et aliorum ministeriorum dicte ville et fuit sibi responsum per Arnaldum Stephani et Iohannem Verdaguerii quod ipsi erant in presenti consilio ut supraoniti paratorum. Modo simili fuit responsum per Vitalem Micho et Raimundum Arnaldi quod erant in dicto consilio ut supraoniti textorum et ibidem Perpenianus Odelo dixit quod ipse erat in presenti consilio ut supraonitus sutorum et quod eius socius in dicto officio erat absens a villa et mox sine aliquo instanti Guillermus Caldero et Petrus Fusterii dixerunt quod erant in presenti consilio ut supraoniti sartorum, et continuo Arnaldus Coma et Petrus Durandi dixerunt quod ipsi erant in presenti consilio ut supraoniti tragineriorum, Petrus vero Ginestar et Bernardus Lebrerii dixerunt quod ipsi erant in presenti consilio ut supraoniti arqueyatorum. Et hiis per actis dictus dominus gerens vices facta narratione in presencia tocus populi ibidem congregati de hiis qui [fuerunt] petita, suplicata [dicti] et actitata in dicto primeuo consilio ad humilem et instantem supplicacone supraonitorum superius nominatorum et etiam tocus populi ibidem congregati ac maiore partis et [samore] eiusdem prout [apparet] manifeste in presenti processu²²¹ sibi venerabile et discreto Arnaldo [Iaulenti] iurisperito Podiiceritani quem in hac parte sibi in assessorem assumpsit processit ad [incunandum] et proferendum coram dicto populo et aliis superius nominatis quasdam ordinacionis et provisionis quas asservit fecisse ad utilitatem et comodum ville Podiiceritani et pro conservacione rei publice eiusdem sub hiis verbis. Unde nos Arnaldus d'Orchau miles gerens vices gubernatore in comitatibus Rossilionis et Ceritanie et comisarius ad infraescripta per dominum regem deputatus. Visis et attentis comissione nostra predicta et capitulis superius insertis per dominum regem nobis clausis et sigillatis missis. Attenta etiam voluntate et diffinicionem dicti consuli mandato nostro super predictis et infraescriptis convocati et congregati habentes consideracione et respectum ad ea que [concernunt] utilitatem et bonum regimen ville Podiiceritani et rey ^[f. 85r]²²² publice eiusdem pronunciamus et

221. *Segueix un espai en blanc d'uns 10 cm.*

222. *Al marge esquerre nota i hi ha dibuixada una mà.*

declaramus quod sicuti ex privilegio domini regis ad beneplacitum concesso .xxx^a. sex persone facere possunt faciunt consilium generale in villa Podiiceritani quod decreto annuatim eligantur per consules supradictos et capita ministeriorum dicte ville quolibet anno noviter eligengos sexaginta persone eiusdem ville, videlicet viginti manus maiore et viginti manus mediocris et viginti manus minore in quibus sexaginta personis comprehendantur supraponiti et capta ministeriorum. Quequidem .lx^a. persone faciant et facere possint consilium generale sicuti poterant dicte .xxxvi^a. persone. Ita tamen quod dicte lx^a persone non possint mutari infra unum annum postquam fuerint electe. Item pronunciamus et declaramus pro utilitate bono regime dicte ville Podiiceretani et rei publice eiusdem ac pro evitandis dampnis et fraudibus que super infrascriptis fieri possent quod numquam decreto consules dicte ville audeant vel presumant vendere seu vendi facere impositiones panis, vini, carniarum neque aliarum rerum sine consilio et voluntate dictarum lx^a personarum vel maiorem partis earundem. Item, pronunciamus et declaramus ac etiam ordinamus habito respectum super infrascriptis ad utilitatem et commodum dicte ville et singularum personarum eisdem et ad hoc ne bona dicte universitatis dilapidari seu consumi valeant nec alias expendi nisi in rebus utilibus et necessariis universitati iamdicte pro decreto sit clavarius in villa Podiiceritani in cuius posse omnis pecunia que proveniet ex dicta universitate vel singularium eius deponatur et pro ipse clavarius finito anno sui regiminis infra unum mensem extunc sequentem [postque] monitus vel requisitus fuoter per consules supraponitos vel capita ministeriorum habeat reddere computum in posse illorum quos dicti consules et dicte .lx^a. persone duxerunt eligendos et quod hoc dictus clavarius habeat prestare iurum et homagium in posse baiuli ville Podiiceritani vel eius locumtenentis. Et pro electio dicti clavari fiat annuatim per dictos consules et dictas .lx^a. personas declarando et ordinando quod dicti consules vel iurati non possint recipere per manus dicti clavari vel alterius nomine eiusdem de pecunia dicte universitatis nunc expendere in aliquo [mense] .centum. solidos sine voluntate et consilio capitorum ministeriorum vel maiorum partis eorumdem nec dictus clavarius ultra dictam quantitatem possit vel debeat eisdem consulibus [ministrare]. Item pronunciamus, declaramus et ordinamus pro decreto quolibet anno in electione consulum servetur forma privilegii dicte universitati concessi super electione consulum predictorum faciendo [rotelos] prout est assuetum et in ^[f. 85v] dicto privilegio continetur hoc tamen adiecto quod in

eleccione dictorum consulum [intersint] et consenciant dicte sexaginti persone et pro facta eleccione consulum predictorum et positis nominibus eorundem in dictis [rotelis] ipsi [roteli] non aperiantur nec publicentur donenc facta fuerit intimacio voce preconia in villa Podiiceritani per loca assueta fieri preconizacionis quod quicumque volentes videre et audire publicacione decretorum consulum veniat ad curiam regiam Podiiceritani in qua consuetum est dictos consules publicarii alias nisi hora assignata venerint fiat publicacio ipsorum consulum nomine expectando. Item²²³ attendentes quod in villa Podiiceritani sunt olures probi homines in multitudine copiosa apti et suficientes ad regimen consulatus dicte ville. Idcirco pronunciamus et ordenamus quod illi qui decreto fuerint consules in dicta villa non possint esse consules in eadem villa infra duos annos extunc continue sequentes. Preterea attendentes quod maior pars et sanior dicti consulii mandato nostro convocati vult et consencit quod omnes sumptus et expense facte per Petrum Valieles et Arnaldum Stephani procuratores et nuncios officiorum perayrie textorie et aliorum ministeriorum dicte ville in persecuicione premissorum solvantur de [comitate] dicte ville et pro consules eiusdem nomine dicte universitatis. Idcirco attentis dictis voluntate et consensu qui et que indicio et consciencie nostris sunt rationi [consone] pronunciamus et declaramus ac etiam ordinamus quod dicte expense et sumptus exsolvantur per consules dicti loci nomine dicte universitatis ille videlicet que nobis videantur esse iuste et amplius solvantur dictis procuratoribus et nunciis salarium simile dari assuetum nunciis universitatis iam dicte quos sumptus et expensas dicti nuncii habeant iuro medio averare in posse nostro quibus publicatis et ordinatis ac declaratis per modum predictum. Petrus Valieles et Iacobus Comes nomine dictorum supraonitorum et capitorum ministeriorum et ipsi inde supraoniti superius nominati nominibus propriis et dictorum officiorum laudarunt, approbarunt et emologarunt preinsertas provisiones et ordinaciones ac declaraciones factas per dictum dominum gerente vices et de eisdem requisuerunt et pecierunt sibi fieri et tradi publicum instrumentum per notari presentis processus infrascriptum. Simili modo eodem instanti omnes singulares superius nominati cum eis in hac parte adherentibus omnes in simul in una voce clamantes laudarunt

223. *Hi ha una creu de reclam.*

et apro^[f. 86r]barunt ac etiam notificarunt omnia et singula supradicta et etiam interrogati singulariter et sigillatim approbarunt ibidem laudarunt ipsa omnia superius ordinata et declarata exceptis personis infrascriptis que fuerunt [aligeliter] discordes prout inferius apperebit. Et hiis peractis ibidem dictus dominus gerens vices non divertendo ad alios actus interrogavit prenominatos Iohannem Blanch, Iacobum de Urgio et Guillermmum Moreta consules si placebant eis pronunciatio supradicta et dictus Iacobus de Urgio dixit quod ipse perseverabat in responsione per ipsum facta in primo consilio ut consul et ut singularis dicti vero Iohannes Blanch et Guillermus Moreta dixerunt quod perseverabant in responsione per ipsos facta in primo consilio. Berengarius de Moraria iudex ordinarius Podiiceritani qui erat consul dixit et respoondit quod ipse erat tanquam ordinarius in presenti consilio et non ut consul nece alios. Prenominatus vero Bernardus Amyl et Guillermus Onzes, Raimundus Blanch, Bernardus Ioverii, Raimundus Moreta, Poncius Guillermi de Lorano dixerunt quod ipsi erant ibi ut iurati quod evitanda pena set quod persistebant in iamdictis per eosdem in primo consilio. Iohannes vero Adroverii, Bartholomeus Amyll, Petrus Amyl, Petrus Mercaderii, dixerunt [loquo cum] reverencia quod si dicta pronunciatio erat contra privilegium ville quod non consenciebant. Guillernus vero Petris notari, Guillermus Vich et Raimundus Luarteres dixerunt quod perseverabant in respnsione per ipsos facta in primo consilio. Raimundus Pinyana dixit prout dictus Bartholomeus Amyl adhiciens quod non consenciebat solucioni dictarum expensis. Guillermus vero Mas et Ffranciscus Gili dixerunt quod non consenciunt predictis inquantum faciunt contra privilegium ville nece etiam solucioni dictarum expensis. Raimundus Coll et Iacobus Coll, Raimundus Sola dixerunt idem ut dictus Bartholomeus Amyl, Petrus de Fustiniano, Guillermus Mercaderi et Matheus Set dixerunt quod perseverabant in responsione per eos facta in primo consilio. Bernardus vero Blanch et Bartholomeus Espades approbarunt dictam pronunciacionem dum tamen non sit contra privilegium ville. Bernardus vero Manresa notarii approbavit dictam declaracionem et pronunciacione inquantum concordat et concordare videtur consilio per ipsum in prima convocacione consilii data et sine derogacione privilegiorum. Et eandem responsionem ibidem fecerunt Arnaldus [Domenici], Poncius Rafart, Petrus Colomerii, Iohannes [Fina], Iacobus Mercaderii, Raimundus Ysogoll, Petrus Ioli, Guillermus Colomerii, Bernardys Paylars, Poncius Borserii, Guillermus Geri, Philipus de Lorano, Raimundus ^[f. 86v] Lillet, Iaco-

bus Gilabert, Raimundis Ambroni, Iacobus Blanc, Guillermus Mornach, Bartholomeus iudicis Ffrancisci Ysogoll, Stephanus et Simon Marquesii, Gregorius Vilyech, Ffranciscus [Avia], Arnaldus vero Fabri, persistit responsioni per ipsum facte in primo consilio. Guillermus Sent Esteve approbavit dictam pronunciacione dum tamen non sit contra privilegium ville et quod vidatur su sumptus sunt iusti antequam solvantur. Et hoc idem dixit Simon Baltarga, Iacobus vero Vruç et Iacobus Lauret et Petrus Palau persistunt responsioni iam facte per Berengarium sa Morera in primo consilio, Antonius Oliverii respondit et dixit quod non consencit dicte pronunciacioni inquantum videatur derogare privilegio dicte ville et quod dicti sumptus non solvantur nisi fuerint iusti. Bernardus vero Queroll dixit et respondit sicut Bernardus Manresa, Arnaldus Romei dixit ut dictus Bartholomeus Amyll et Raimundus Mercaderii et approbarunt dictam pronunciacionem dum tamen non sit contra consulatum et quod tangat utilitatem ville. Que fuerunt acta dicta pronunciacia et ordinata dictis die, loco et anno in dicto generali consilio ut superius [continentiam] presentibus etiam testibus venerabile Poncio de Castlario, vicaro Ceritanie, Bernardo Serra, locumtenente procuratoris regii in terris Ceritanie et Baridani, Bernardo Dorenga, domicello, Arnaldo de Ordeis et me Arnaldo Lugensii, scriptore officii gubernacionis predicte in pluribus aliis et mox ibidem dictus dominus gerens vices gubernatoris. Attendentes quod in dicto primo consilio fuit oblata per parte dictorum supraponitorum et capitorum ministeriorum quedam cedula que incipit: A la acustumada iusticia *etcetera* que continet certa capitula et petitionis prout in eadem superius liquide aperet ad requisicione et humilen instanciam Petri Valieles et Arnaldi Stephani electorum ibidem per maiorem partem dicti consilii mandavit et fecit legi et publicari in presencia tocius populi ibidem ut primicitur congregati dictam cedula et capitula in ea contenta quibus [perlectis] et publicatis prenominati Petrus Valieles et Arnaldus Stephani nominibus predictis et etiam maior pars dicti²²⁴ populi insimul et sigillati, supplicarunt et requisierint fieri et ordinari ea que in dictis capitulis continetur. Et tunc dictus dominus gerens vices attendente requisicione predicta interrogavit Iacobum de Urgio, Iohannem Blanch et Guillermmum Moreta et consules si consenciebant conten-

224. Dicti *afegit a la interlúnia*.

tis in cedula supradicta qui responderunt quod volebant deliberare cum eorum avvocato et [quo] eodem instanti dictus Iohannes Blanch et Guillermus Moreta et singulares et non ut consules responderunt: primo et secundo capitulis quod non consenciebant eisdem cum viderentur esse contra privilegium dicte ville sed quod placebat eis quod fieret iuxta privilegium et aliam responsione facere noluerunt [immo] dixerunt quod non consenciebant aliis que in presenti consilio fiant. Dictus vero Iacobus de Urgio respondit ut consul ^[f. 87r] idem sub prestacione premissa et ibidem Iacobus de Urgio consul, Poncius Borserii, Bernardus Manresa, Poncius Guillermi de Lorano, Raimundus Ambroni, Bernardus Paylars, Iacobus Bach, Poncius Rafart, Petrus Fustenya, Raimundus Ysogoll, Guillermus Mercader, Raimundus Coll, Stephanus Fabre, Iacobus Planes, atheus Set, Guillermus Mornach, Bernardus Queroll, Bartholomeus Iudicis, Bartholomeus Spades, Ffranciscus Ysogoll, Ffranciscus Avia, Guillernmus Quer, Raimundus Sola, Bartholomeus Amyll, Petrus Amyl, preco, Petrus Palau, Arnaldus [Domenici], Simmo Marquesii, Iohannes Fina, Iacobus Gilabert et Bernardus Blanch responderunt: et primo [super] primo capitulo et dixerunt quod placebant eis contenta in eodem dum tamen in omnibus et per omnia forma privilegii servetur. Super .ii^o. dixerunt se consilium dedisse [fieri] contentis in ipso capitulo in dicta prima convcacione consilii generalis cui perseverabant. Super .iii^o. capitulo, dixerunt quod placebat eis quod aliqua legacio sive missatgeria de cetero non fiat nece fieri possit in dicta villa sine consilio dictarum .lx^a. personarum vel maiore partis earundem nisi [talìa] esset negocia quarum divulgacio et explicacio multis personis fienda esset periculosa vel dampnosa domino nostro regi et rei publice dicte ville et cum adicitur quod si aliqua [imperetrent] ultra contenta in capitulis eiusdem in legacione traditis quod sint nulla dicunt quod eis placet nisi talia [imperetrent] que manifeste apparerent vergere et redundare in comodum et utilitatem universitatis predicte Bernardus vero Amilii, Bernardus Guillermus Onzesii, Raimundus Moreta et Raimundus Blanch, iurati et Guillermus Vich, Iohannes Adroverii, Raimundus Luarteres, Guillermus Petri, Raimundus Pinyana, Guillermus Mas, Ffranciscus Gili, Petrus Mercaderii, Arnaldus Romei et Guillermus Sent Esteve, dixerunt quod perseverabant in responsionibus factis per eosdem in primo generali consilio. Omnes alii in dicto consilio generali vocati et presentes dixerunt interrogati simul et sigillatim quod placebat eis quod fieret et ordinaret prout in ipsis capitulis expressatur. Quibus premissis dictus dominus generens vices consilio et delibe-

ratione [prohibitis] et assistente sibi prenominato Arnaldo Iaulenti iurisperito sibi in hanc causa in assessorem ut predicatur assumpto inspecta et attenta super infrascriptis utilitatis rei publice dicti loci. Considerata etiam voluntate dicti consilii pronunciavit et ordinavit super contentis in dicto tercio capitulo videlicet quod aliqui nuncii non possint de cetero elegi nec transmitti per consules dicte ville ad dominum regem²²⁵ vel ad aliam personam sine consensu et voluntates dictarum .lx^a. personarum velmairorem partes earumdem nisi esset talia negocia quorum divulgacio et explicacio multis personis fienda esset periculosa vel dampnosa domino nostro regi et rei publice dicte ville et quod dicti nuncii portent sub certis illi^[f. 87v] mitatis capitulis ea que sibi comissa fuerint super dicta legacione et quod aliqua non possint nec debeant inpetrare optinere vel supplicare preter contenta in capitulis sibi traditis nisi essent talia que [concernerent] utilitatem dicti loci et rey publice eiusdem qua pronunciacione facta dictus dominus gerens vices mandavit prenominato Iacobo de Urgio et Iohanni Blanch et Guillermo Moreta ut consulibus dicti loci sub pena .D. libras a quo liber ipsorum nisi ad impleverint infrascripta [contendarum] quatenus hinc ad diem crastinam in terciis eligissent .XII. personas aptas suficientes et discretas secundum eorum bonam conscienciam et eas presentassent baiulo dicte ville quod consulibus anni proxime veniente alioquin ex nunc ut ex tunc et ex tunc ut ex nunc dedit potestatem et licenciam sex personis eligendis per dictos supraonitos et capita ministeriorum et alios sibi in hanc parte adherentes iam superius nominatos qui sint maior et sanior pars dicte universitatis in qua tota universitas quod possint eligere consuls in dicta villa in defectum dictorum consulum iuxta formam privilegii dicte universitati concessi eleccionem quarum sex personarum mandavit fieri ex nunc de presenti coram ipso et ibidem non [divertendo] ad alios actus modicum deliberati prenominati supraoniti et capita ministeriorum cum aliis sibi adherentibus prout superius continetur in casu predicto wligerunt et nominarunt dictis sex personas videlicet Arnaldum Stephani, supraonitum peratorum, Raimundum Arnaldi, supraonitum rextorum, Guillermum Caldero, capide ministerii sartorum, Perpinianum Odelo, supraonitum sutorum, Guillermum Stanyoll et Petrum Valieles que fuerunt acta dicta ordinata et pro-

225. Quod ambiay [...] non possint eligere nisi in consilio generali nisi talis esset causa.

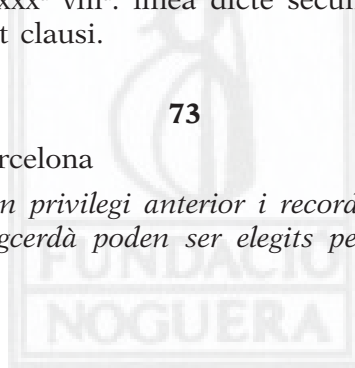
nunciata ut superius continetur in dicto secundo consilio dictis die et anno presentibus testibus venerabile Poncio de Castelario, vicario Ceritanie et Bernardo Serra, locumtenente procuratoris regii in terris Ceritanie et Bernardo Dorenga, domicello et Arnaldo de Ordeis, Guillermo Fontis et Petro Luppi, scriptoribus et me Arnaldo Lugensis, scriptore officii gubernacionis predicte et pluribus aliis et mox dicta pronunciacione facta omnes infrascripti qui non fuerunt in secundo consilio videlicet Arnaldus Gombau, Raimundus Perpenya, Petrus Beluç, Iacobus Clergues, Petrus Corbera, Iacobus Riba, sutor, [Odelonus] Vernet, textor, Guillermus Castilionis, arqueyator, Raimundus Pena, sartor, Petrus Capdevila, Andreas Peyo, Petrus [Valiohne], tinctor, Petrus Sartore, arqueyator, Guillermus Torrent, Guillermus Fusterii, pelliperius, Ludovicus Petri, Arnaldi Berengarius Codina, perato, Guillemos Dorria, Raimundus Stephani, Thomasius Fusii, Petrus Castels, [Sauconus] Saut et Petrus Arnaldi, perator, laudarunt, approbarunt, ^[f. 88r] ratificarunt et confirmarunt pronunciacionem superius factam per dictum dominum gubernatore presentibus testibus dictis [Peretono] Luppi, Arnaldo de Ordeis ac me Arnaldo Lugesii, scriptore dicti officii gubernacionis.

Sig+num mei Arnaldi Lugesii auctoritate regia per totam Cathaloniam, notarii publici qui predictis omnibus et singulis una cum dictis intersui eaque in hanc publicam formam de mandato dicti domini gerentis vices instantibus supraonitis predictis redegei ac scribi feci in tribus peciis pergaminei a qua picis oinctis [quarum] prima incipit in prima linea anno a nativitate et finit in ultima linea eiusdem pecie Vruç. Secunda vero linea incipit Ffranciscus et finit in ultima linea regi. Tercia vero pecia incipit [minime] et finit in ultima linea ante presentem subscrpcionem gubernatore. Et constat de supraonito in xxx^a viii^a. linea dicte secunde pecie ubi legitur Ffranciscus Liner et clausi.

73

1368, gener, 28. Barcelona

Pere III confirma un privilegi anterior i recorda que els cònsols de la vila de Puigcerdà poden ser elegits per la major part dels jurats.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 208.²²⁶

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 88r-88v.

[f. 88r] **Privilegi del rey en Pere lo qual és confirmació del prop dit privilegi e com la major part dels LX jurats poden fer ellecció de còsols**²²⁷

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, attendentes nobilem et dilectum consiliarum nostrum Arnaldum Dorchau militem gerentem gubernatoris in comitatibus Rossilionis et Ceritanie dudum vigore comissionis per nos sibi et Iasperto de Tegurano facte cum littera nostra que datis fuit Barchinone .XIII. die octobris anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LX°. VI° accessisse ad villam Podiieritani et in ibi congregatis consulibus et probis hominibus dicte ville pronunciando quasdam ordinaciones fecisse prout in quadam carta de dicta pronunciacione seu declaracione facta que datis fuit XV. die mensis decembris anno LX^oVI^o. et clausa per Arnaldum [Lugresii], notarii publicum lacius explicatur. Et nunc pro parte universitatis dicte ville fuerit nobis humiliter supplicatum ut pronunciacionem et declaracionem predictis prout in dicta carta sunt expresse confirmare de nostri solita demencia dignemur. Igitur nos supplicacioni predictae favorabiliter annuentes et circa ipsius ville statum prosperum intendentes omnia et singula in dictis pronunciacionem et declaracionem contenta prout in dicta carta lacius enarratur presentis serie laudimus, approbamus ac etiam confirmamus. Super [f. 88v] addentes ac etiam declarantes cum quodlibet inter alia contenta in dicta pronunciacionem seu declaracionem super capitulo loquente de eleccione consulum dicte ville contineatur quod in ipsa eleccione intersint et consenciant .LX^a. persone in dicta carta et capitulis in ea insertis espressate esse intencionis nostre et volumus quod maior pars dictarum LX^a²²⁸ personarum possint facere eleccionem consulum predictorum.

Ceteris in dictis pronunciacione et declaracione contentis in suo robore permanentibus et valore, mandantes per presentem car-

226. *Molt malmès.*

227. *En vermell.*

228. Que la major partida de LX jurats poden fer la elecció dels còsols, *al marge esquerre.*

tam nostram, universis et singulis officialibus nostris vel eorum locatenentibus ipsiusque ville habitatoribus presentibus et futuris quatenus pronunciacionem, declaracionem et addicionem nostram huiusmodi teneant firmiter et observent prout in carta dicte pronunciacionis et declarationis et in presenti lacius sunt expressa et non conturveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua racione. In cuius testimonium presentem vobis fieri et sigillo nostro pendenti iussimus comuniri.

Datum Barchinone .XXVIII^a. die ianuarii, anno a natititate Domini .M^o.CCC^o.LX°. octavo regnique nostri tricesimo tercio. Rex Petrus.

74

1373, febrer, 28. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al veguer, batlle i jutge reials de Puigcerdà i als seus lloctinents que les ordinacions i publicacions que els cònsols de l'esmentada vila facin sobre el pa, el vi, la carn i altres vitalles, així com sobre la prohibició de treure blat de la terra de Cerdanya, les ha de complir tothom, fins i tot els oficials del rei. En cas de contrafacció, aquell que vagi en contra de les ordinacions serà castigat amb una pena de 100 morabatins barcelonesos que recaptarà el governador del rei als comtats de Rosselló i de Cerdanya.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 91r-91v.

B. Trasllat del 23 de gener de 1385 fet per Bernat Montaner, notari de Puigcerdà i Cerdanya: Puigcerdà. ACCE. FMP. Pergamí núm. 227.

Privilegi com lo rey en Pere dóna licència als cònsols que puguen fer veda de blat, de pa, de vi, de carnalatsges e de totes vitalles

Petrus, Dei garcia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, ffidelibus nostris vicario Ceritanie et baiulo ac iudici ville Podiiceritani qui nunc sunt et pro tempore fuerint vel eorum locatenentibus, salutem et gratiam.

Pro parte consulum universiatatis hominum dicte ville fuit nobis expositum reverenter quod licet tam ex privilegiis antiquis quam ex usu et consuetudine in dicta villa continue observatis dicti

consules faciant et facere consueverint ordinaciones super pane, vino et ocarnibus vendibilibus et aliis victualibus et super prohibicionibus extrahendi²²⁹ bladum de terra Ceritanie temporibus quibus eis iminet indigencia seu necessitas bladum dictis villa et terra et plures etiam alias ordinaciones ad bonum regimem et statum predicte ville,²³⁰ quasquidem ordinaciones et prohibiciones vos dicti vicario et baiulus ac iudex predicte ville cum penis in ipsis ordinacionibus contentis voce preconis ad requisicionem ipsorum consulum publicari facitis ut per vos et subditos vestris officis prorsus observentur. Tamen multociens contingit quod vos dictas ordinaciones et publicaciones in favorem aliquorum singularum personarum id requirentium sine tamen consensu et voluntate dictorum consulum suspenditis et infringitis et licenciam probetis eas infringendi seu non servandi et facitis remissiones de penis et bannis in dictis ordinacionibus et prohibicionibus contentis infringentibus easdem quod inevidens dampnum predicte universitatis et lesionem ac ^[f. 91v] derogacionem, ordinacionum predictarum [cerintur] redundare. Quapropter predictorum consulum fuit nobis humiliter supplicatum ut super premissis dignaremur eis et dicte universitati de congruo remedio providere. Quorum supplicacione benigne admissa vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus quatenus dictas ordinaciones et prohibiciones factas per dictos consules et etiam faciendas ex quo de vestri voluntate et consensu ut est assuetum fuerint publicate servari faciatis et necnon licenciam detis seu concedatis infringendi easdem sub pena .C. morabatinorum auri quamlibet vice qua contrafactum fuerit incurrenda per vos et nostro erario adquirenda iniungimus ulterius per presentem gerenti vices gubernatoris in comitatibus Rossillionis et Ceritanie quod dictarum pena exhigat atque tociens quociens vos dicti vicarius et baiulus et iudex aut vestri locumtenentes incideritis in eandem.

Datum Barchinone sub nostro sigillo pendenti ultima die februaryi, anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.LXX°. tercio nostrique regni .XXX°. octavo. Visa Roma.

229. *Hi ha una mà dibuixada al marge esquerre.*

230. *Aliud prohibicione bladi al marge dret.*

75

1374, desembre, 11. Cervera

El rei Pere III el Cerimoniós concedeix el privilegi de gestió de blat a la Cerdanya als cònsols, prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà. Segons el privilegi concedit, tindran l'autoritat per poder estatuir, prohibir i ordenar que ni a la vila, ni a la seva vegueria, ni a tota la Cerdanya es pugui extreure, bé d'amagat o de qualsevol altra manera, forment, civada o blat de tota mena, ni tampoc farina o pa, en una quantitat igual a la que dos homes poden viure un dia. Els concedeix, a més, el privilegi especial que en cas de guerra també poden fer valer aquest privilegi.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 235.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 102r-105r.

GALCERAN, *L'antic sindicat de Cerdanya*, ps. 87-91.

Privilegi de la inhibició e veda de blat²³¹

²³²[I]n Dei nomine, amen. Noverint universi quod nos petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie. Dum in regie considerationis archano debita medietacione revolvimus²³³ fidei puritatem et sincere fidelitatis et naturalitatis constanciam, quibus vos fideles et devoti nostri consules ac probi homines universsitas et populus ville nostre Podiiceritani fulgetis quod ilaritate animi recenssemus; dum etiam pensamus quod non est sub silencio relinquendum qualiter vos tanquam pugiles strenui et inclita animositate vigentes opposuistis vos intrepide et tanquam murum inexpugnabilem illusionibus et temptacionibus infantis Maioricarum qui cum non paucos numero gencium armigenarum extranee nacionis in prospectu dicte ville hiis diebus advenit contra quem et quas gentes extraneas vos universsi et singuli viriliter restitistis dignum arbitramur et equitati ac rationi conssonum ut vos prossequamur graciis et favoribus quibus vos et tota vestrum posteritas perpetuo gaudeatis. Hinc est

231. *Dibuix d'una creu amb el text*: A la veda del blat. Provisió de la Srª Reyna Maria fa veurer que es en lo libre de les provisions en cartes 141 a qual provisió és després de una acerta sentència de la terra. *Escrit amb posterioritat al marge dret.*

232. Cum originali, *al marge esquerre.*

233. Veda de blat, *al marge esquerre i amb lletra posterior.*

quod nos ex causis premissis inter alias inducti, et ut ipsi ville defectu victualium non possint in futurum aliquid evenire sinistrum. Scientes vos dignos et benemeritos huiusmodi nostri gracia et favore, hoc nostro ^[f. 102v] privilegio cunctis temporibus valituro per nos et omnes nostros perpetuo successores. Gratis et ex certa sciencia ac mera liberalitate et spontanea voluntate, statuimus et ordinamus et etiam concedimus vobis dictis consulis et probis hominibus ac universitati dicte ville presentibus et futuris ut quando et quocienscumque²³⁴ volueritis et voluerunt consules qui de cetero in dicta villa fuerint possitis et possint statuere, prohibere et ordinare propria auctoritate, quam vobis et eis conferimus cum presenti sub illis formis, modis et condicionibus ac penis peccuniariis quibus vobis et eis visum fuerit, ne a dicta villa et vicaria eiusdem, nec etiam a tota terra Ceritanie valeat aut possit per quemcumque seu quoscumque palam vel occulte seu aliter ullo modo frumentum, ordeum aut alia blada cuiuscumque generis aut speciei fuerint, nec farina etiam vel panum de quo duo homines una die vivere possent. Volentes etiam et vobis concedentes quod ipsas inhibiciones et ordinationes ac statuta fiendas et fienda per²³⁵ vos de predictis vicarius,²³⁶ baiulus et iudex ville Podiiceritani et terre Ceritanie aut procurator regius in comitatibus Rossilionis et Ceritanie ac locatenentes eorum qui nunc sunt vel pro tempore fuerint nequeant suspendere, tollere aut levare ad tempus vel in in perpetuum nec contra dictas inhibiciones alicui sive aliquibus personis dare vel concedere licenciam, nisi de expressis licencia et permissu vestri²³⁷ consulum predictorum.

Quoniam nos dictis officialibus nostris omnem potestatem contrarium faciendi, abdicamus penitus cum presenti. Volumus tamen et vobis dictis consulis et probis hominibus ac dicte universitati concedimus quod vos dicti consules presentes vel qui pro tempore dicto preerint dicto officio, possitis et possint si quando et quociens

234. Los còsols poden crear oficials necessaris en temps de blat de llur pròpia autoritat, *al marge esquerre i amb lletra posterior*.

235. Los statuts y ordinations dels còsols, lo veguer, ni jutge ni altre oficial del senyor rei no poden turbar ni impedir aquella ni entremetre-s'en sinó en [subsidi] en vedes de blat, *al marge esquerre i amb lletra posterior*.

236. *Subratllat*.

237. La coneixensa de ordinations y statuts de vedas de blats per tota Cerdanya tant solament als còsuls de Puigcerdà *al marge esquerre i amb lletra posterior*.

et quomodocumque volueritis et voluerint ad vestri et eorum²³⁸ [f. 103r] arbitrium, predictas ordinationes et inhibiciones ac statuta absque consensu nostri²³⁹ vel dictorum officialium nostrorum vel aliorum quorumcumque ponere et ordinare ut preffertur easque suspendere ac revocare ad tempus vel in perpetuum²⁴⁰ et nichilominus dare et concedere cuiuscumque sive quibuscumque personis volueritis et successores vestri voluerint licenciam extrahendi dicta blada et farinam a villa Podiiceritani, vicaria et terra predictis et de ipsis licenciis et concessionibus per vos dictos consules vel successores vestros in dicti officio fiendis et concedendis vos et ipsi faciatis fieri seu faciant per deputandum aut deputandos ad hec, quos vos et dicti vestri successores deputate valeatis, albarana sigillo officii consulatus ipsius ville sigillata.

Preterea²⁴¹ vobis dictis consulibus et universsitati ipsius ville, cum hoc²⁴² presenti privilegio concedimus quod super dictis inhibitionibus, prohibicionibus, ordinationibus et statutis tenendis et servandis, constituatis et ordenetis ac etiam deputetis et ordinare, constituere et deputare valeatis et successores vestri in dicto officio²⁴³ valeant et possint certas personas quas noveritis ad hec idoneas et sufficientes et eas removere tociens quociens volueritis, qui custodes nominentur quibus per officiales nostros ville et vicarie predictarum incontinenti cum per vos fuerunt requisiti licencia concedatur pignerandi capiendi et arrestandi quecumque frumentum, blada, farinam aut panem que et qui contra predictas ordinationes extrahentur aut extrahi temptabuntur a predictis villa, vicaria et terra Ceritanie et animalia que dicta blada aut farinam ferent aut portabunt retinendi et sequestrand²⁴⁴ sicut nos dictis custodibus nunc pro tunc, licenciam damus et conferimus cum presenti. De quibus siquidem penis comittendis occasione predictorum nullam dicti nostri officiales possint avinenciam facere aut compositionem

238. Altras cartes foli setanta nou, altres privilegi de licències de blat y jurisdicció de vedas de provisions ab que prohibeix ningú se pot entrametra de blats ni ordinations de aquellas sinó tant solament còsuls de Puigcerdà en Cerdanya, *al marge inferior i amb lletra posterior*.

239. LI, *al marge dret*.

240. *Senyal al mig del text*.

241. *Marcades com a punt i a part aquesta paraula i l'anterior*.

242. *Paraula ratllada al marge dret*.

243. Custodias y protectors per què guardin lo blat no isca, *al marge dret*.

244. *Subratllat des de portabunt*.

sine consensu et voluntate vestri dictorum consulum presentium et futurorum vel successorum vestrorum. Quinimo si et quando et quociens per vos dictos consules ipsi officiales nostri fuerint requisiti dictas penas comittendas exigere habeant [f. 103v] et levare et inde execucionem rigidam facere in bonis illorum qui contra dictas ordinaciones et inhibiciones venerint que per dictos custores fuerint capta et retenta. Ceterum vobis dictis consulibus et probis hominibus ac universitati ville predictae Podiiceritani et singularibus eiusdem concedimus quod si forssan aliquae universitates vel gentes locorum quorumvis extra teram Ceritanie et eius vicariam degencium manu armata abstraherent seu abstrahere vellent vel temptarent quoquomodo contra predictas inhibiciones et ordinaciones per vos dictos consules vel successores vestros in vestro officio fiendas a predictis villa, vicaria et terra Ceritanie frumentum aut farinam, ordeum vel alia blada que siquidem gentes essent in tali numero quod predicti custores non sufficerent ad resistendum eis eo tunc nos et tota dicta universitas Podiiceritani et singulares ipsius possitis et valeatis libere et impune modo simili exire manu armata et ire contra dictas gentes easque pignerare et dicta eorum blada et animalia que ea aportabunt, capere et arrestare et penes vos retinere et execucionem de eisdem fieri facere per officiales nostros iamdictos quam execucionem facere habeant incontinenti ad vestri simplicem²⁴⁵ requisicionem et monicionem. Et si in conflictu armorum predictis hominibus dicta blada extrahentibus contra inhibiciones predictas a villa, vicaria et terra predictis malum aliquod sive dampnum per vos dictos consules et universitatem iamdictam ville Podiiceritani fieret in personis vel bonis, volumus et nobis concedimus per speciale privilegium quod non possit per nos vel officiales nostros quoscumque, contra vos vel vestros peticio aliqua sive demanda fieri nec in aliquo dicta racione procedi, nec valeatis aut successores vestri valeant per eos in personis vel bonis molestari, inquietari vel condempnari. Qui [f. 104r] nos nunc pro tunc et e conversso, vos et successores vestros a predictis omnibus et singulis²⁴⁶ absolvimus, quitamus et liberamus et pro liberis et absolutis haberi volumus penitus²⁴⁷ et iubemus.

245. *Corregit i esmenat per una altra mà.*

246. Remissió de ànimo deliberat y ab consulta fa lo R. Nostre s. Als que defensan las ordinacions de vedas. N^o, *al marge dret amb lletra posterior.*

247. *Afegit a la interlínia.*

Insuper per huiusmodi privilegium perpetuo duraturum concedimus vobis dictis consulibus et probis hominibus ac dicte universitati et singularibus ipsius, presentibus et futuris, ut pro bono statu dicte ville et ut in ipsa maior copia bladi haberi valeat et defectu ipsius nullum incurrat sinistrem officiales nostri predicti presentes et futuri si quando et quociens fuerint requisiti per vos sequestrent et amparent et sequestrari et emparari faciant et teneantur quodcumque granum fuerit in dicta villa et terra Ceritanie et in subvicaria de Baridano, et de ipso²⁴⁸ grano faciant et fieri faciant medio iuramento et sub certa pena inventarium, prout iam [alias] est ibidem fieri assuetum, ad finem ne dictum granum vendi valeat absque licencia et consensu vestri dictionum consulum et proborum hominum dicte ville, ex quod vos dicti consules presentes et alii qui pro tempore fuerint. possitis et possint vigore huiusmodi privilegii capere et acapere quodcumque bladum fuerit in villa Podiiceritani ad opus et provisionem universitatis dicte ville²⁴⁹ et non alias, et compellere detentores ipsius bladi ad vendendum illud, pro illo seu illis precio sive precii quod vel que ordinata fuerit per vos dictos consules et iuratos dicte ville, in vestri generali consilio, dum tamen illi quorum erit bladum sint illud tunc vendituri, sin autem non erunt tunc vendituri, possitis vos dicti consules cum dicto consilio ordinare qui de dicta villa habentes in ipsa bladum facient venditionem bladi et de quanta quantitate. Promittentes vobis et successoribus vestris in terra bona fide regia, per nos et omnes²⁵⁰ [f. 104v] heredes et successores nostros et etiam iurantes in anima nostra per dominum Deum et eius sancta quatuor Dei evangelia in presencia nostri posita et manibus nostris corporaliter tacta, quod predicta omnia et singula tenebimus, complebimus et observabimus et teneri, compleri et observari perpetuo inviolabiliter faciemus et non contraveniemus, nec aliquem contravenire promitemus aliqua ratione que dici posset seu etiam excogitari, mandantesque per presens nostrum privilegium inclito et magnifico²⁵¹ infanti Iohanni primogenito et

248. [...] *al marge dret i amb lletra posterior.*

249. [Poda..... per blat], *al marge dret amb lletra posterior.*

250. Ab privilegi sta ordenat que per que la vila reste més conservada vol que tots los reddits y fruits pujan ys degan de plegar y forcar de entrar dins la vila conforme privilegi del rei en Pere, full 54, llibre de les provisions, *al marge dret, amb lletra posterior.*

251. [Pena] al governador, veguer, balle y altres officials que impediran y torbaran la mente y disposició del present privilegi y de ordinacions ordenades, *al marge dret amb lletra posterior.*

locumtenenti nostro gubernatoribus,²⁵² vicariis, baiulus ceterisque officialibus et subditis nostris presentibus et futuris vel dictorum officialium locatenentibus quatenus privilegium et concessionem nostram huiusmodi teneant firmiter et inviolabiliter observent et non contraveniant aliqua ratione si de nostri vel nostrorum gracia vel mercede duxerunt confidendum. Quod si secus temerarie fecerint iram et indignacionem nostram se noverint incurssus. Et nichilominus pena mille²⁵³ morabatinorum auri nostro erario confiscanda absque remedio punentur. In cuius rei testimonium et memoriam sempiternam presens privilegium nostrum inde fieri iussimus bulle nostre plumbee pendentis munimine insignitum.

Quod fuit datum et actum in villa Cervarie, undecima die decembris, anno a nativitate Domini millesimo .CCC^o. septuagesimo quarto regni que nostri XXX° nono. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui hec laudamus, fir^[f. 105r]mamus, concedimus et iuramus. Rex Petrus.

Testes sunt Iacobus Valentinus, episcopus, Petrus, comes Urgelli et vicecomes Agerense, Iohannes, comes Monteneorum de Prades, domiceli, Ugo, comes Palliarenis, Andreas, vicecomes de Insula et de Caneto, domicelli.

Sig+num mei Petri Çaplana, scriptoris domini regis qui de ipsius mandato hec scribi, feci et clausi cum raso et emendato in lineis .VIII^a. ubi dicitur «meumque seu quoscumque palam vel oculte seu aliud» et in .XXII^a. ubi ponitur «abs» et in .XXXVI^a. ubi scribitur «vestri et in tercio corundello testium» ubi legitur «Hugo».

76

1375, juny, 18. Lleida

Pere III el Cerimoniós concedeix als cònsols i als prohoms de Puigcerdà llicència per rebre la casa reial anomenada el "graner del rei", situada a la vila de Puigcerdà, on es desa i es fa el recompte de la quantitat de forment i blats de la vila, d'acord amb la provisió reial dictaminada a Cervera el 8 de desembre de 1374.

252. Subratllat.

253. Subratllades les dues darreres paraules.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 237.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 91v-92r.

Privilegi com lo rey en Pere dóna lo graner del rey a la villa

Nos Petrus Dei gratia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone et Ceritanie. Supplicatum est nobis reverenter per vos fideles nostros Petrum Valieles et Bernardum Manresa, syndicos ville Podiiceritani in curia nostra presentes ut cum concessio nostra subscripta cum littera nostra papirea inferius inserta sigillo nostro secreto in ausencia scribanie et sigillorum maiorum nostrorum expedita debuisset de stilo curie nostre expediri et fieri cum carta nostro sigillo comuni pendenti munita nuncque sigilla nostra maiora que tempore confeccionis ipsius littere non erant in promptu sint in curia nostra presencia et in promptu litteram ipsam de papiro in quo est scripta in pergamenum prout in alia similia fieri solita sunt transcribi de sigillo nostro pendenti muniri facere de benignitate regia dignarem. Nos igitur supplicacioni vestre benigniter annuentes litteram predictam papiream in hanc cartam pergameneam transcribi et sigillo nostro pendenti fecimus comuniri, cuius tenor noscitur esse talis:

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, *et cetera*. Tenore presentis concedimus et licenciam plenariam ^[f. 92r] in perpetuum vobis ffidelibus nostris consulibus et probis hominibus ville Podiiceritani, presentibus et futuris, quod possitis et vobis liceat apprehendere, accipere propria vestra auctoritate quandam domum nostram vocatam lo graner del rey que est intus dictam villam in qua reponi et recondi ac congregari faciatis quolibet anno frumentum et alia quevis blada ipsius ville prout vobis videbitur faciendum. Sic quod vos et vestri successores teneatis et teneant dictam domum in condirecto eamque possideatis pro nobis et nomine precario nostro pro recondendo et congregando in eadem predicta frumentum et alia blada ut superius continetur. Mandantes pro eandem inclito et magnifico infanti Iohanni, primogenito et locumtenenti nostro gubernatoribus vicariis, baiulis procuratoribus regiis ceterisque officialibus nostris et eorum locutenentibus, presentibus et futuris, ad quos presentes pervenerint quatenus concessionem et licenciam nostras huiusmodi firmas habeant, teneant et observent tenerique faciant ab omnibus et inviolabiliter observari et non contraveniant seu aliquem contra-

venire permitant aliqua racione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro secreto iussimus comuniri.

Datum in villa Cervarie XIII^a die decembris, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LXX°. quarto. Decanus Urgellensis. Rex Petrus.²⁵⁴

Mandantes per hanc eandem inclito et magnifico, carissimo primogenito et generali locumtenenti nostro gubernatoribus, vicariis, baiulis procuratoribus regiis ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, dictorum officialium locatenentibus quatenus gratiam et concessionem nostras predictas firmas habeant, teneant et observent et faciant ab aliis inviolabiliter observari modo et forma superius declaratis et contra non veniant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem carta nostram fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam.

Datum Ilerde, .XVIII.^a die iunii, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LXX°. quinto regnique nostri quadragesimo. Bernardus de Val.

77

1376, novembre, 24. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma les concessions fetes pels seus predecessors a favor de la vila de Puigcerdà per celebrar-hi anualment una fira de vuit dies a partir de Tots Sants i estatueix que la celebració d'aquesta fira es traslladi al dia de Sant Lluc. La durada de la fira serà igualment de vuit dies. El rei fa la concessió com a resposta a la súplica dels cònsols i prohoms de la vila. Aquests li comuniquen que per Tots Sants el mal temps feia que la gent provinent tant del regne de França i de la Bascònia com d'altres contrades, que arribava a Puigcerdà amb mercaderies, béns i coses útils i opulentes, no gosés ni pogués fer el camí amb el fred i la neu.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 253.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 96v-98r.

254. Aquest document es pot trobar transcrit a ACCE. FMP. Llibre de Provisions reials de Puigcerdà, f. 50r-50v.

De mutacione mundinarum²⁵⁵

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Regnorum nostrorum regimi disponente domino presidentes circa curam ipsorum ac comoda et utilitates locorum et subditorum nostrorum solercius vigilamus indefesse solliciti ut iuxta debitum regalis officii eorum prefectibus divina coherente gracia salubriter intendamus. Sane contingit interdum quod sano ducti spiritu aliqua disponimus et providemus credentes ea nostris subditis opportuna que dispendiosa ex post et in primeuum statum reducenda per consequens intuemini dudum si quidem consulibus et probis hominibus ac universitati ville Podiiceritani concessionem seu privilegium fecimus subscriptum cum carta huiusmodi seriei:

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Solliciti more regio circa comoda locorum et subditorum nobis ab alto commissorum illas gracias et provisiones eis libenter annuimus quas eorum utilitatibus cognoscimus oportunas. Sane intelleximus veridice quod ille mundine que ex antiqua concessione nostrorum predecessorum celebrantur anno quolibet in villa Podiiceritani et incipiunt in festo Omnium Sanctorum et durant per octo dies continuos ad nichilum quasi deveniunt et dicte ville et eius habitatoribus efficiuntur penitus inutiles eo quia gentes tam de regno Ffrancie et Vasconia quam de aliis partibus que libenter [f. 97r] cum earum mercibus, averiis, bonis et²⁵⁶ rebus ad dictas venirent mundinas et ipsas redderent utiles ac etiam opulentas ad easdem non possunt necque audent aliquatenus convenire cum omne iter veniendi illo tunc ad dictam villam sit eis preclusum et difficile propter validam frigoris tempestatem et nivium multitudinem que tempore celebrationis dictarum nundinarum vigent et sunt in portibus et aliis viis et locis per que dicte gentes accedendo ad ipsam villam habent necessario pertransire. Et quia pro parte fidelium nostrorum consulum et proborum hominum dicte ville fuit nobis propterea humiliter supplicatum, ut pro utilitate ville ipsius et habitantium in eadem, dictas mutare nundinas de nostra solita clemencia dignaremur. Ideo nos dicta supplicacione admissa benigne, tenore presentis volumus

255. *Títol afegit posteriorment per una altra mà i en color negre.*

256. *Afegit a la interlínia.*

et providemus ac etiam statuimus perpetuo quod sicut dicte nundine incipiebant anno quolibet in dicto festo Omnium Sanctorum sic decetero incipiant et mutantur in festo sancti Luche Evangeliste et celebrentur et durent quolibet anno per dictos octo dies ab ipso festo sancti Luche in antea secuturos. Volentes et concedentes dictis consulibus et probis hominibus quod omnes et singuli venientes ad ipsas nundinas et inde redeuntes utantur et gaudeant plenarie et perfecte simul cum eorum mercibus, bonis et rebus omnibus et singulis privilegiis prerogativis, guidaticis et aliis libertatibus et concessionibus quibus ante huiusmodi mutacionem pretextu dictarum nundinarum uti poterant et gaudere. Mandamus itaque per presentem carissimo primogenito et locumtenenti gubernatoribus, vicariis, baiulis ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum officialium locatenentibus presentibus et futuris quatenus mutacionem et concessionem huiusmodi ratas, gratas et firmas habeant, teneant perpetuo et observent et non contraveniant seu aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo magestatis nostre in pendentibus iussimus comuniri.

Datum Barchinone .XXIII^a. die novembris anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.LXX°.VI°. regni^o nostri .XL°. primo. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Rex Petrus.

Testes sunt Romeus, episcopus Ilerdensis, Iohannes, comes ^[f. 97v] Impuriarum, Raimundus Alamani de Cervilione, Arnaldus Dorchau et Raimundus de Villanova, milites.

Sig+num mei Ffrancisci Pellicerii, scriptoris dicti domini regis qui de ipsius mandato predicta scripsi cum literis in raso positus in linea .XI^a. «dictis» et in linea signi domini regis «tis» et clausi.

Verum²⁵⁷ cum facti experientia que mater est omnium rerum edocuitur manifeste quod nundine ipse a tempore citra quo in dicto festo sancti Luche propter mutacionem seu concessionem preinsertam celebrantur [quasi] ad Michaelum vel saltem in peniorem statum pristino devenerunt. Nam gentes que aliter ad dictas venirent

257. A partir d'aquí no consta en el pergamí original.

nundinas sunt tempore illo pretextu seu occasione vindimiarum ad eo occupare quod non possunt ad dictas proficisci nundinas sicuti facerent predictis vindimiis expeditis unde sequitur quod nundine [eedem] fere steriles ac dicte ville inutiles efficiuntur. Et propterea pro parte dictorum consulum et proborum hominum ac universitatis ville ipsius fuerit nobis humiliter supplicatum ut pro utilitate evidenti ville eiusdem et habitantium in eadem nundinas ipsas reducere seu commutare in dicto festo Omnium Sanctorum sicut prius de benignitate solita dignaremur. Id circo supplicacione huiusmodi suscepta benigne tenore presentis revocantes ex causis premissis et annullantes omnino privilegium preinsertum et omnia contenta in eo conmutamus et reducimus nundinas predictas seu earum celebracionem in dicto festo Omnium Sanctorum quo celebrabantur primitus ut fertur. Volentes, providentes, statuantes et ordinantes perpetuo quod sicut vigore preinserti privilegii nundine iamdicte incipiebant anno quolibet in festo sancti Luche decetero incipiant et mutantur in festo Omnium Sanctorum et celebrentur et durent quolibet anno per octo dies prout ante concessionem preinserti privilegii fiebat ac erat fieri assuetum. Nos enim predictas nundinas privilegia, prerogativas, guidatica et alias quascumque libertates et concessionem propterea indultas et indulta ad dictum pristinum statum tornamus et reducimus cum presenti volentes et concedentes dictis consulibus et probis hominibus quod omnes et singuli venientes ad ipsas nundinas et inde redeuntes utantur et gaudeant plenarie et potenter simul cum eorum mercibus, bonis^[f. 98r] et rebus predictis privilegiis, prerogativis, guidaticis, libertatibus et concessionibus quibus et prout antea pretextu dictarum nundinarum uti poterant et gaudere. Mandantes per eandem gubernatori generali eiusque vicesgerentibus, vicariis, baiulus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum officialium locatenentibus, presentibus et futuris, quatenus comutacionem, reduccionem et concessionem nostram huiusmodi ratam habentes contra eam non veniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. In cuius rey testimonium hanc fieri sigillo maiestatis nostre in pendentem iussimus communiri.

Datum Barchinone .tercia. die iulii., anno a nativitate Domini .M°.CCC°.LXXX°. regnique nostri .XL°. quinto. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt frater Iohannes Turritanus, archiepiscopus, Andreas de Fonolletto, Insule et de Caneto, Philipus Dalmacii de Rupperber-tino, vicecomites, Hugo de Sancte Pace et Raimundus de Villanova, milites.

Sig+num mei Bonanati Egidii predicti domini regis scriptor, qui absente [a curia] Berengarius Vallossera, conscriptore meo cui hoc privilegium mandatum extiterat hec predicti domini regis man-dato scribi feci et clausi cum raso et correcto in .II^a. linea «con vigilamus».

78

1378, juliol, 3. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma de nou el privilegi d'elecció dels cònsols de Puigcerdà, tal com ho havia fet a Barcelona el 28 de gener de 1368. Aquest privilegi, que va ser concedit pel rei Jaume de Mallorca a Perpinyà el 6 de setembre de 1342, detalla tot el procediment d'elecció anual dels cònsols mitjançant el sistema de la insaculació. S'elegeran dotze prohoms, en representació dels habitants de la vila, que escriuran els noms dels cònsols escollits en dotze papers o pergamins amb els quals es faran dotze rodolins que entregaran al batlle. Aquest farà que un nen tregui d'una bossa quatre rodolins amb els noms dels cònsols que exerciran el càrrec durant un any.

[O]. Original perdut.

A*. Trasllet del 26 d'octubre de 1379 autoritzat a Barcelona per Berenguer Vallosera, escrivà del rei: Puigcerdà, ACCE. FMP. Pergamí núm. 260.

B. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 92r-93v.

Nos Petrus Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie.

Subditorum nostrorum valitatibus insistentes ad illa precipue [f. 92v] distrahamur et quadam reddimur specialitate liberaliores que rei publice civitatum, villarum et locorum meorum salubre concernunt regimen et bonum utique complectuntur statum. Quoniam sic ipse civitates, ville et loca conservantur feliciter et continua suscipiunt incrementa. Sane dudum illustris Iacobus, bone memorie rex maioricarum, quoddam ad sui beneplacitum consulibus Podiiceritani concessit privilegium huiusmodi seriei:

Iacobus, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossillionis et Ceritanie ac dominus Montipesulani. Notum facimus universis quod curam gerimus ut loca nobis subdita privilegiis, honoribus, prerogativis et favoribus decoremus hinc est quod ad supplicacionem pro parte fidelium nostrorum consulum Podiiceritani ipsis concedimus per presentes in privilegium specialem quod forma hic contenta ex nunc servetur in creandis et eligendis consulibus in loco Podiiceritani videlicet consules loci ipsius in fine temporis quo desinent esse duodecim probos homines iuxta eorum conscienciam et arbitrium de habitatoribus dicti loci eligant, quibus per ipsos consules eletis concorditer nomine cuiuslibet illorum in scriptis separatim in papiro vel pergamineo scribi faciant et hoc dicta duodecim nomina separatim et distinctum in XII rotlonis terre vel cere ponant. Sit quod qualibet nomine suum rotlonum habeat et taliter in ipso rotlono inclusum quod aliquid de papiro seu pergameno [extra] dictum rotlonum non valat apperere. Quibus peractis consules ipsi portent dictos XII rotlonos baiulo Podiiceritani vel eius locumtendenti. Et presentatis sibi per dictos consules dictis rotlonis et illis per eum receptis baiulus ipse vel eius locumtenens per aliquem infantem ignarem et inscium predictorum misceri faciat rotlonos ipsos et taliter misceantur quod fraus fieri non valeat in oblacione seu eleccione rotlonorum. Et dictis rotlonis sic mixtis de illis infans ad mandatum ipsius baiuli vel eius locumtendenti quatuor recipiat quos ilico tradat dicto baiulo vel eius locumtendenti. Et receptis illis per ipsum baiulum vel eius locumtendenti ipse illos apperire ilico in presencia ipsorum consulum teneatur. Et illi quorum nomina in ipsis III^{or} rotlonis scripta fuerint consules sint et esse debeant semotis excusacionibus et excepcionibus dicte ville et ab ipsis quatuor dictus baiulo vel eius locumtendenti recipiat iuramentum ut se habeant in officio consulatus fideliter atque bene utilia nostra et universitatis dicte ville procurando et in utilia ^[f. 93r] iuxta posse et totis viribus evitando. Hanc itaque formam et nullam aliam exnunc in creacione et eleccione consulum dicti loci ad unguem precipimus observari precaveant tamen ipsi consules ne aliquem ad id eligant qui iuxta per nos ordinata seu ordinanda ad tale officium non debant promoveri. Mandamus itaque baiulo ipsi ceterisque nostris officialibus et subditis et consulibus dicti loci, presentibus et futuris, quatenus quamdiu nobis placuerit servent et servari faciant in creacione et eleccione ipsorum consulum in dicto loco creandorum et eligendorum istam formam. Quoniam hoc ipsis consulibus ex certa sciencia concedimus in privilegium speciale.

Datum Perpiniani .VI.^a die septembris anno domini M^o.CCC^o. XL°. secundo.

Verum cum facti experientia docuerit formam eleccionis et creacionis consulum in preinserto privilegio contentam fuisse et esse utilem et profituam dicte ville Podiiceritani ubi a tempore circa dicti privilegii practicata et servata extitit et servatur utiliter atque bene. Et propterea pro parte nestri fidelium nostrorum proborum hominum ac universitatis ville ipsius fuerit nobis humiliter supplicatum ut privilegium ipsum tanquam bonum statum et regimen dicte ville concernes vobis concedere ad imperpetuum cum solum esset ad beneplacitum dicti regis ut prefertur de benignitate regia dignaremur. Supplicationi huiusmodi annuentes benigne volentesque utilitati et bono statui ville eiusdem que nobis diversa prestitit et prestat servicia omnem quem commode possumus dare locum. Tenore presentis carte nostre privilegium preinsertum et omnia in eo contenta iuxta sui plenioris seriem ac usum inde secutum vobis et vestris successoribus ad imperpetuum concedimus atque damus. Ita quod electio et creatio dictorum consulum necnon omnia alia contenta in dicto privilegio fiant et fieri habent vosque eisdem utamini et uti possitis de cetero annis singulis perpetuo diebus et locis solitis ac aliis per modum, viam et forma privilegii eiusdem ac usum inde hactenus servatorum. Ceterum quia nuper quandam vobis cum carta nostra fecimus confirmationem et concessionem super certis ordinationibus et provisionibus eleccionem et creacionem consulum dicte ville tangentibus que facte fuerant per nobilem Arnaldum Dorchau militem tunc gubernatorem Rossillionis et Ceritanie vigore comissionis per nos inde sibi facte prout in dicta carta nostra sigillo nostro pendenti munitam.

Datum Barchinone .XXVIII.^a die ianuari, anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.LXVIII°. regni que nostri XXX° tertio lacius est contentum. Et confirmacio et concessio ipse ampliacionis gratia indigent subscripte. Ideo cartam ipsam et omnia ^[f. 93v] in ea contenta ratificantes eam et ea ad imperpetuum ampliamus ac vobis et vestris successoribus damus et concedimus serie cum presenti. Mandantes per eandem inclito et magnifico infanti Iohanni primogenito carissimo et locumtenentis nostro generali gubernatori aliisque officialibus Rossillionis et Ceritanie. Necnon vicario, baiulo ceterisque officialibus, consulibus, probis hominibus ac universitati ville iamdicte presentibus et futuris quatenus concessionem nostras huiusmodi quas in nostra bona fide regia promittimus et iuramus per

dominum Deum et eius sancta quatuor Evangelia nostris manibus corporaliter tacta tenere et servare perpetuo inviolabiliter teneant et observent firmiter ad unguem et non contraveniant quavis causa. In cuius rey testimonium presentem fieri et sigillo magestatis nostre inpendenti iussimus communiri.

Datum Barchinone tercia die iulii anno a nativitate Domini .M^o. CCC^o.LXX°. octavo. regnique nostri .XL°. tercio. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie.

Testes sunt inclitus infans Martinus, comes de Exerica e de Luna, miles, ffrater Iohannes Turritanus, archiepiscopus, Petrus Barchinone episcopus, Iohannis Impuriarum comes, Gilabertus de Crudilis, milites.

Sig+num mei Berengarii Vallossera predicti domini regis scriptori qui de eius mandato hec scribi feci et clausi. Constat aute de raso e emendato in linea .XXIIII^a. «ampliacionis gratia indigent subscripte».

79

1379, abril, 23. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al governador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, al veguer i al jutge ordinari de Puigcerdà i de Cerdanya i a altres oficials reials que respectin el dret i l'ús que els cònsols de Puigcerdà tenen concedit per elegir el mostassà. Confirma el procediment d'elecció segons el qual el mostassà serà elegit anualment i, un cop elegit, es presentarà al veguer o al jutge per prestar-li jurament del càrrec. Es detallen totes les atribucions i funcions del mostassà: mesures del vi, l'oli i les vitualles que es venen a mesures, les lliures de pesar, les canes de medir, la inspecció del peix fresc i salat, així com de la carn, fruites i altres comestibles amb què es proveeix la vila, persecució de frauds i delictes relatius a queviures i regulació de noces, convits, ornaments de les dones... A més, es regula certs temes relatius al cobrament d'infraccions.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 262 a.

A. Trasllat del 13 de setembre de 1379 autoritzat per Bernat Manresa, notari públic de Puigcerdà i de Cerdanya, el qual es va fer per manament de Galceran Caselles, jutge ordinari de Puigcerdà, el manament del qual és autògraf: Puigcerdà, ACCE. FMP. Pergamí núm. 262 b.

B*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 94r-95r.

a. GALCERAN, *La indústria i el comerç...*, ps. 225-226.

Privilegi del rey en Pere com los cònsols poden ellegir mostaçaf

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone,²⁵⁸ Rossilionis et Ceritanie. Dilecto et fidelibus nostris gubernatori comitatum Rossilionis et Ceritanie, necnon vicario et iudici ordinario Podiiceritani et Ceritanie ceterisque officialibus nostris presentibus et futuris eorumque locorum. Salutem et dileccionem.

Humiliter supplicacioni per Arnaldum Montanerii et Raimundum Moreta, nuncios ad nostram curiam per fideles consules et probos homines universitatis ville Podiiceritani destinatos, reverenter oblata, percepimus [^{f. 94v}] quod dicti consules et eorum antecessores a multo tempore citra usi sunt et consueverunt semel quolibet anno sine pretermissione aliqua eligere almustacaffum in dicta villa videlicet hominem quem noscunt ad ipsum officium ydoneum et expertum et ipso electo, ipsum presentare vicario vel iudici in cuius posse prestat iuramentum de habendo se fideliter in officio antedicto. Quiquidem almustacaffus recognoscit et recognoscere consuevit mensuras vini, olei et aliarum victualium que ad mensuram venduntur necnon libras pondera acque cannas et insuper iudicat, videt²⁵⁹ et recognoscit carnes, pisces rescentes et salsos, fructus et quedam alia comestibilia que per mercerius, tenderios, carnicerios et alios venditores traduntur in dicta villa. Nec minus exequitur et exequi consuevit cum sagione quem vicarius et baiulus noster sibi tradit tociens quociens ab eodem almustaçaffo est requisitus, ordinationes quas dicti consules faciunt et facere consueverunt ab antiquo super pane, vino et carnibus venalibus et super nupciis et earum conviviiis, vestibus et ornamentis mulierum corrateriis, curritoribus et super aliis que tangunt bonum statum et regimem dicte ville et degencium in eadem, banna quoque et penas inde adiectas a transgerssoribus et res commissas pro commissis fraudibus cum dicto sagione levat et levare consuevit, de quibus duas partes curia

258. Mostasaph, *al marge esquerre*.

259. *Subratllat des d'insuper*.

nestri dicti vicarii et reliquam terciam partem dictus almustacaffus habere consuevit, et alia facit que circa fraudes in predictis evitandas et puniendas ad dicti almustacaffi regimem et eius officii exercitium pertinent et spectant et fieri sunt solita et assueta.

Quapropter supplicato nobis per dictos nuncios ut usum et consuetudinem huiusmodi velut utilitati rei publice dicte ville expediencia et necessaria, de benignitate regia confirmare dignaremur. Igitur supplicacione ipsa tanquam rationi consona per nos admissa benigne de certa sciencia cum presenti carta nostra confirmantes et approbantes perpetuo dictis consulibus et eorum successoribus et universitati predicte ac dicto almustacaffo, presenti et futuro, usum et consuetudine huiusmodi vobis dicimus et mandamus expresse et de certa sciencia quatenus dictum usum super eleccione dicti almustacaffi et eius admissione per vos de eo fienda et exercicio ac execucione dicti sui officii ut superius continetur, eisdem observetis et super predictis non impediatis eosdem nec obstaculum aliquod opponatis sed libere permitatis eosdem uti predictis. In cuius rei testimonium, presentem cartam nostram fieri iussimus ^[f. 95r] sigillo nostro in pendentem communitam.

Datum Barchinone .XX^a. tertia die aprilis, anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LXX°. nono. regnique nostri .XL°. quarto. Bernardus de Val.

80²⁶⁰

1380, gener, 26. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma de nou el privilegi de Jaume III de Mallorca sobre el regiment de la vila de Puigcerdà, així com les ordinacions d'Arnau d'Orcau, governador dels comtats de Rosselló i Cerdanya.

[O]. Original perdut.

B. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 93v-94r.

Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Inclito et magnífico infanti Iohanni, primogenito nostro carissimo ac in

260. *Sense títol.*

regnis et terris nostris gubernatori generali, paterne benedictionis plenitudine cum salute necnon eius vicesgerenti in Rossilioni et Ceritane vicario et iudici Podiiceritani et Ceritanie aliisque universis et singulis officialibus nostris ad quos pertinet, salutem et dileccionem.

Cum nos privilegium per illustrem Iacobum, bone memorie, regem Maioricarum quod super creacione et eleccione consulum ville Podiiceritani indultum necnon quandam ordinacionem ^[f. 94r] per nobilem Arnaldum Dorcau tunc gubernatorem Rossilionis et Ceritanie super eo factam confirmaverimus cum carta sigillo magestatis nostre impendenti minuta datum Barchinone tercia die iulii anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o.LXX°.octavo. regnique nostri .XL°.tercio. et clausa per fidelem scriptorem nostrum Berengarium Vallossera ut in carta ipsa lacius continetur. Nosque velimus confirmacionem huiusmodi ac privilegium et ordinacionem iamdictas tanquam statum et bonum regimen rei publice ville ipsius concernentes teneri totaliter et servari. Ideo vobis dicto nostro primigenito de certa sciencia et expresse necnon nobis dictis officialibus sub ire et indignacionis nostre incurta ac pena mille morabetinorum auri, mandamus quatenus confirmacionem predictam et alia omnia in carta ipsa contenta teneatis firmiter et observetis tenerique et inviolabiliter observari faciatis per quoscumque iuxta predictae carte seriem pleniorum nec singulares dicte ville aut alios quoscumque cartam ipsam seu privilegium et ordinacionem predictam vel aliquam ex contentis in eisdem impugnantes interrumpentes seu interpretantes aut impugnare, interrumpere seu interpretari volentes seu petentes audiatis necquicumque in premissorum contrarium recipiatis admittatis seu aliquatenus faciatis. Nos enim interpretacionem quacumque super predictis seu aliquo [ipsorum] fiendam seu fieri postulanda ad nos reservamus illamque per nos et non per vos seu alios quoscumque fieri volumus de certa sciencia et consulte.

Datum Barchinone XXVI^a die ianuari anno a nativitate Domini M^o.CCC^o.LXXX°. Rex Petrus.

1380, juny, 15. Barcelona

Pere III el Cerimoniós atorga el privilegi d'escollir segelladors, mostassà, pregoners i pesadors als cònsols de la vila de Puigcerdà.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 95r-96v.

Privilegi del rey en Pere atorgat a la vila com los cònsols poden ellegir e crear segellados, cridas e mustaçaf y ponderatos²⁶¹

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Nostrorum insistentes commoditatibus subditorum illas provisiones libencius concedimus quas eis conspicimus oportunas sane dudum illustris Sancius, bone memorie, rex Maioricarum, universitati ville Poddiceritani concessit privilegium cum carta suo pendenti sigillo munitam huiusmodi fieri:

Noverint universi quod Arnaldus Guillermi et Guillermus Eres, Arnaldus Petri et Iacobus Andree, consules seu consiliarii ville Podiiceritani, nomine universitatis eiusdem ville et pro iure universitatis ville ipsius obtulerunt nobis Sancio, Dei gracia rex Maioricarum, comiti Rossilionis et Ceritanie et domino Montipesulani, supplicacionem continentem quod Arnaldus Çarriga, baiulus noster Podiiceritani, turbabat et inquietabat ipsis consules in [quasi] possessione qua erant et usi fuerant ipsi et eorum predecessores consules dicte ville longissimis temporibus retroactis ponendi et instituendi in dicta villa preconem et precones et sigillatores vini et ponderatores carnum venalium qui tum in principio sue eleccionis seu constitucionis presentabantur baiulo nostro Podiiceritani in cuius posse iurant se habituros fideliter in suis officiis predictis quare dicti consules nomine universitatis predictae supplicarunt nobis ut mandarem dicto baiulo quod abstineret et cessaret a turbacione et inquietacione predicta et ut permiteret dictos consules et eorum futuros successores uti et gaudere dicta [quasi] possessione pacifice et quiete. Nos itaque dicte supplicacioni annuentes, mandamus inquiri de predictis veritatem ut ea scita possemus melius mandare de predictis quod nobis expediens videretur quo mandato facto dicti consules obtulerunt suos articulos de predictis quibus se opponit nomine et pro iure nostro dictos Arnaldus Çagarriga, baiulus Podiiceritani, qui similiter obtulit articulos pro parte et iure nostro et utraque pars produxit testes

261. *Aquesta darrera paraula fou afegida amb posterioritat amb tinta negra.*

et alia probacionum genera et predictorum inquisicio satis plene instructa fuit nobis remissa quam comissimus discreto Raimundo de Villari, legum doctori, fideli iudici ^[f. 95v] nostro examinanda qui dicta inquisicione examinata diligenter de eius meritis fecit nobis relacionem plenam qua intellecta tam pro iure dicte universitatis quaque de speciali gracia quam eidem universitati facere volumus in hac parte cum nullum titulum sed solum usum exhiberent de predictis volumus, mandamus et statuimus ex certa sciencia quod dicti consules Podiiceritani nomine universitatis eiusdem et eorum successores futuri consules dicte ville nomine dicte universitatis aut ipsa universitas extunc non inquietentur, perturbentur aut molescentur per baiulum nostrum vel quoscumque alios officiales nostros in dicta sua [quaad] possessionem eligendi preconem vel precones, sigillatores vini et ponderatores panis et carniū in dicta villa qui tamen preconis, sigillatores et ponderatores²⁶² cum electi fuerint per dictos consules habeant presentari baiulo nostro Podiiceritani qui nunc est et erit pro tempore et ipse baiulus examinet ipsos et si abti et ydonei fuerint admietat et confirmet eos ad officia supradictam recepto primitus a eis iuramento quod bene fideliter et diligenter se habeant ad officia memorata emolumenta autem omnia ex dictis officiis proveniencia ad nos et nostros proveniant et debeant pertinere salaria vero predictorum preconum, sigillatorum et ponderatorum solvantur ut consuetum est a tempore citra quo banea dicte ville ad nos et ius nostrum insolidum provenerunt. Mandantes locum nostrum tenentibus, vicariis, baiulis, procuratoribus et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quatenus predicta omnia et singula dictis consulibus et universitati predictae observent et faciant ab omnibus firmiter observari. In quorum omnium testimonium et fidem presenti carte nostram iussimus appendi sigillum.

Quod est actum Perpiniani .XVI°. kalendas februarii, anno domini .M^o.CCC^o. septimo decimo.

Testes huius rei sunt nobilis Raimundus Fulconis, Dei gracia vicecomitis Cardone et Arnaldus de Codaletto, magister racionalis curie predicti domini regis.

Ego Laurencius Plasensa, scriptor prefati domini regis, ipsius mandato hanc cartam scribi, feci et clausi meo publico sig+no verum quia pro parte consulum proborum hominum ac universitatis

262. *Subratllat des de preconem.*

ville ipsius Podiiceritani fuit nobis humiliter supplicatum ut cum vicarius seu baiulus ^[f. 96r] dicte ville interrumpens privilegium preinsertum et contra eius mentem elegerit ac creaverit in villa ipsa curritorem seu preconem absque presentacione et eleccione consulum predictorum quorum et non aliorum iuxta privilegium ipsum interest dictum curritorem seu preconem eligere et postea ipsi baiulo presentare dignaremur privilegium ipsum tamquam universitati ipsi proficium confirmare et etiam ampliare et aliter illud servari facere et teneri supplicacione huiusmodi suscepta benigne volentes utilitati ville ipsius que diversa nobis prestitit et prestat servicia omnem quem comode possumus dare locum. Tenore presentis carte nostre privilegium preinsertum et omnia contenta in eo laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus iuxta sui seriem pleniorum. Ita quod consules ac universitas dicte ville presentes et futuri utantur et vestri possint privilegio ipso prout eo usi fuerunt melius usque nunc adhicientes dictis consulibus presentibus et futuris huius serie concedentes quod casu quo eis vidatur aliquem seu aliquos ex dictis curritoribus, preconibus, sigillatoribus et ponderitoribus ex quo electi et admissi fuerint ut prefertur fore insufficientes vel insufficientes aut se utiliter seu ydonee in dictis officiis non habere possint consules ipsi et eis liceat predictos insufficientes curritores, precones, sigillatores et ponderitores destituere et a dictis officiis remove et alium seu alios inde eligere et presentare per modum superius contentum et hoc semel et pluries et tocies, quociens eis pro voluntate rei publice dicte ville fuerit bene vissum. Mandantes per eandem gubernatori nostro generali eiusque vicesgerentibus in comitatibus Rossilionis et Ceritanie, vicario et baiulo Podiiceritani ceterisque officialibus nostris vel eorum locatorum, presentibus et futuris, quatenus confirmationem, concessionem et ampliacionem nostras huiusmodi gratas et firmas habeant et teneant tenerique et inviolabiliter observari faciant per quoscumque et non contraveniant quis casu ulterius iniungimus expresse sub nostre et indignacionis nostre incurso ac pena mille morabetinorum auri vicario et baiulo dicte ville et uterque ipsorum ut quicquid contra privilegium preinsertum fecerunt seu attentarunt reducant sicuti et nos cum presenti reducimus pristinum et debitum ad statum. In cuius rey testimonium hac fieri et sigillo maiestatis nostre in pendentis iussum comuniri.

Datum Barchinone .XV^a. die iunii anno a nativitate ^[f. 96v] Domini .M^o.CCC^o.LXXX°. regnique nostri XL°. quinto. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt inclitus infans Martinus, comes de Exerica et de Luna, frater Iohannes Turritanus, archiepiscopus, Berengarius, Urgellensis episcopus, Andreas de Fonolletto, Insule et de Caneto, Philipus Dalmacii de Rupperbertino, vicecomites milites.

Sig+num mei Berengarii Vallossera predicti domini regis scriptoris qui de eius mandato hec scribi feci et clausi. Constat autem de raso et emendato in lineis XXVIII «ex dictis curritoribus» et in XXIX «insuficientes curritores».

82

1380, juliol, 3. Barcelona

Pere III el Cerimoniós, atès el privilegi concedit anys abans en el qual traslladava la celebració de la fira de Tots Sants al dia de Sant Lluc, i ateses també les peticions dels cònsols de Puigcerdà de retornar la fira a l'antiga data ja que els dies en què se celebrava eren un inconvenient per a moltes persones foranes, concedeix novament el canvi de data de celebració amb les mateixes condicions de durada.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 253.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 105r-107r.

Privilegi com les fires qui eren a sant Luch foren tornades a tots sants²⁶³

²⁶⁴[N]os Petrus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corssice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Regnorum nostrorum regimini disponente domino presidentes circa curam ipsorum ac comoda et utilitates locorum et subditorum nostrorum solerius vigilamus indeffesse solliciti ut iuxta debitum regalis officii eorum profectibus divina cohoperante gracia salubriter

263. Aquest es lo últim privilegi en virtut del qual se tenen las firas a tots Sancts y duran vuy dias, *al marge dret amb lletra posterior.*

264. [Originali], *al marge esquerre amb lletra posterior.*

intendamus; sane contingit interdum quod sano ducti spiritu aliqua disponimus et providemus credentes ea nostris subditis opportuna que dispendiosa ex post et in primeuum statum reducenda per consequens intuemur dudum siquidem consulibus et probis hominibus ac universitati ville Podiiceritani concessionem seu privilegium fecimus subscriptum cum carta huiusmodi seriei:

Nos Petrus Dei gracia rex Aragonum,²⁶⁵ Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Soliciti more regio circa comoda locorum et subditorum nobis ab alto comissorum allas gracias et provisiones eis libenter annuimus quas eorum utilitatibus cognoscimus oportunas. Sane intelleximus veridice quod ille nundine que ex antiqua concessione nostrorum predecessorum celebrantur anno quolibet in villa Podiiceritani et incipiunt in festo omnium sanctorum et durant per octo dies continuos ad nichilum quasi deveniunt et dicte ville et eius habitatoribus efficiuntur penitus inutiles eo quia gentes tam de regno Francie et Vasconia quam de aliis partibus que libenter cum earum mercibus [f. 105v] averiis bonis et rebus ad dictas venirent mundinas et ipsas rederent utiles ac etiam opulentas ad easdem non possunt necque audent aliquatenus convenire cum omne iter veniendi illo tunc ad dictam villam sit eis preclusum et difficile propter validam frigiditatis tempestatem et nivium multitudinem que tempore celebracionis dictarum nundinarum vigent et sunt in portibus et aliis viis et locis per que dicte gentes accedendo ad ipsam villam habent necessario pertransire. Et quia pro parte fidelium nostrorum consulum et proborum hominum dicte ville fuit nobis propterea humiliter supplicatum ut pro utilitate ville ipsius Et habitantium in eadem dictas mutare nundinas de nostra solita clemencia dignaremur. Ideo nos dicta supplicacione admissa benigne. Tenore presentis volumus et providemus ac etiam statuimus perpetuo quod sicut dicte nundine incipiebant anno quolibet in dicto festo omnium sanctorum sic decetero incipiant et mutentur in festo sancti luce evangeliste et celebrentur et durent quolibet anno per dictos octo dies ab ipso festo sancti Luce in antea seccuturos volentes et concedentes dictis consulibus et probis hominibus quod omnes et singuli venientes ad ipsas nundinas et inde redeuntes utantur et gaudeant plenarie et perfecte simul cum eorum mercibus bonis et rebus omnibus et

265. *Subratllat des del principi del paràgraf.*

singulis privilegiis prerogativis, guidaticis et aliis libertatibus et concessionibus quibus ante huiusmodi mutacionem pretextu dictarum nundinarum uti poterant et gaudere.

Mandamus itaque per presentem carissimo primogenito et locumtenenti gubernatoribus vicariis, baiulis ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum officialium locatentibus presentibus et futuris quatenus mutacionem et concessionem huiusmodi ratas gratas et firmas habeant, teneant perpetuo et observent et non contraveniant seu aliquem contravenire permittant ^[f. 106r] aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo maiestatis nostre in pendentem iussimus comuniri.

Datum Barchinone vicesima quarta die novembris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo sexto regni que nostri Quadragesimo primo. Decanus Urgelli. Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Rex Petrus.

Testes sunt Romeus, episcopus Ilerdensis, Iohannes comes Impuriarum, Raimundus Alamany de Cervilione, Arnaldus Dorcau et Raymundus de Villanova, milites.

Sig+num mei Francisci Pellicerii, scriptoris dicti domini regis qui de ipsius mandato predicta scripsi cum literis in raso positus in linea .XI^a. dictis et in linea signi domini regis «tis» et clausi.

²⁶⁶Verum cum facti experientia que mater est omnium rerum edocuerit manifeste quod nundine ipse a tempore citra quo in dicto festo sancti Luce propter mutacionem seu concessionem preinserta celebrantur quasi ad Michaelum vel saltem in peiorem statum pristino devenerunt. Nam gentes que aliud ad dictas venient nundinas sunt tempore illo pretextu seu occasione vindemiarum ad eo occupare quod non possunt ad dictas proficisci nundinas sicuti facerent predictis vindemiis expeditis unde sequitur quod nundine [eiusdem] fere steriles ac dicte ville inutiles efficiuntur. Et propterea pro parte dictorum consulum et proborum hominum ac universitatis ville ipsius fuerit nobis humiliter supplicatum ut pro utilitate evidenti ville eiusdem et habitantium in eadem nundinas ipsas reducere seu commutare in dicto festo Omnium Sanctorum sicut prius de benignitate solita dignaremur. Id circo supplicatione huiusmodi sus-

266. A partir d'aquí no consta en el pergamí original.

cepta benigne. Tenore presentis revocantes ex causis premissis et annullantes ^[f. 106v] omnio privilegium preinsertum et omnia contenta in eo commutamus et reducimus nundinas predictas seu earum celebrationem in dicto festo Omnium Sanctorum quo celebrantur primitus ut prefertur. Volentes, providentes, statuentes et ordinantes perpetuo quod sicut vigore preinserti privilegii nundine iam dicte incipiebant anno quolibet in festo sancti luche decetero incipiant et mutantur in festo Omnium Sanctorum et celebrentur et durent quolibet anno per octo dies prout ante concessionem preinserti privilegii fiebat ac erat fieri assuetum. Nos enim predictas nundinas privilegia, prerogativas, guidatica et alias quascumque libertates et concessionem propterea indultas et indulta ad dictum pristinum statum tornamus et reducimus cum presenti volentes et concedentes dictis consulibus et probis hominibus quod omnes et singuli venientes ad ipsas nundinas et inde redeuntes utantur et gaudeant plenarie et potenter simul cum eorum mercibus bonis et rebus predictis privilegiiis, prerogativis, guidaticis, libertatibus et concessionibus quibus et prout antea pretextu dictarum nundinarum uti poterant et gaudere. Mandantes per eandem gubernatori generali eiusque vices gerentibus vicariis, baiulus ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum officialium locatenentibus presentibus et futuris quatenus commutationem, reduccionem et concessionem nostram huiusmodi ratam habentes contra eam non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cuius rey testimonium hanc fieri sigillo maiestatis nostre in pendentem iussimus communiri.

Datum Barchinone tercia die iulii, anno a nativitate Domini millesimo .CCC^o. octuagesimo regnique nostri quadragesimo ^[f. 107r] quinto. Decanus Urgelli.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Testes sunt frater Iohannes Turritanus, archiepiscopus, Andreas de Fonolletto Insule et de Caneto, Phillipus Dalmacii de Rupperbertino vicecomites, Hugo de Sancte Pace et Raimundus de Villanova, milites.

Sig+num mei Bonanati Egidii predicti domini regis scriptor, qui absente a curia Berengarius Vallossera, conscriptore meo cui hoc privilegium mandatum extiterat hec predicti domini regis mandato scribi feci et clausi cum raso et correcto in secunda linea «convigilamus».

83

1387, març, 5. Barcelona

Joan I d'Aragó estableix qui pertany a la recollita de Puigcerdà tot especificant que els habitants de la terra (Cerdanya) han de recollir virtualles i contribuir a les despeses de fortificació.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 107r-108r.

B. Còpia de 1638 feta per Montserrat Bordó, notari públic i secretari del consolat de Puigcerdà: Puigcerdà, ACCE. FMP. Privilegis i provisions reials.

Privilegi de aquells qui son de la recollita de la villa

²⁶⁷N²⁶⁸os Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsisice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, nostris se presentantes aspectibus nuncii et procuratores universsatis ville Podiiceritani nostre maiestati regie humiliter supplicarunt ut cum plura et diverssa loca intra terram seu planam Ceritanie cistencia que castris vel aliquibus aliis fortaliciis sunt nullatenus circumdata seu habitantes in eisdem locis eo quia tempore guerre et necessitatis in ipsis locis in quibus nulla sunt fortalicia ut prefertur recolligere comode se non possunt nec sine eorum maximo periculo habitare sint et esse consuenerint a tanto tempore circa quod hominum memoria in contrarium non existit et ex longissimo usu hactenus in predicta villa servato de recollita et contribucione operis²⁶⁹ menium et vallorum eiusdem ville et in eadem villa predicto tempore habitantes in dictis locis se et sua recolligunt et recolligere huiusque consue^[f. 107v]verunt et dictis operibus contribuunt ut preffertur. Ex quibus iam dicta villa que insignis est grande fortitudine conualestit preter cuius tuicionem habitatores ipsius repportant ex hiis comodum et prefectum et sic nostrum patrimonium tucius preservatur illesum nos usum predictum tanto tempore ut predictur antiquarum et in eadem villa servatum confirmare de benignitate solita dignaremur. Ea propter supplicacioni huic premissis ex causis favorable inclinati volentes villam predictam in frontaria et conffinibus regni nostri sitam speciali prossequi gracia

267. Pro cum originali, *al marge esquerre i amb lletra posterior.*

268. N, *feta amb lletra posterior.*

269. Los habitantes de la terra an de recullir virtualles y an de contribuir a la fortificatio de la murallas y vila, *al marge dret amb lletra posterior i dins d'una sanefa.*

et favore vobis consulibus et probis hominibus ac universitati ville Podiiceritani²⁷⁰ predicte presentibus et qui pro tempore fueritis iam dictum usum diucius in eadem villa super dicta recolleta et contributione operum observatum laudamus, approbamus, confirmamus et huius nostre provisionis presidio roboramus vobis etiam concedentes quod iam dicto usu a cetero uti possitis licite et sine alicuius pene incurso sicuti et eis modo et forma quibus et prout vos seu vestri predecesores hactenus usi fuistis et utimini etiam de presenti nec propterea de tempore preterito seu futuro possit vobis aut bonis vestris pena imponi seu aliqualis infligi quovis modo et ut cercius appareat qui sunt illi qui locum non habent determinatum eorum recollete vel propter in fortificacionem et debilitatem fortaliciorum locorum Ceritanie predictorum tempore guerre et necessitatis se et sua in villa [f. 108r] predicta recolligere et salvare usque nunc usi fuerint et consueverunt ut ex hinc sorsiat materia questionum cum hac eadem comitimus et expresse mandamus²⁷¹ fideli nostro vicario Ceritanie vel eius locumtenenti qui nunc est pro tempore fuerit quatenus in continenti cum requisitus fuerit per vos consules dicte ville veridicam informacionem recipiat de eisdem et etiam de quibusvis personis aliis in terra Ceritanie populatis qui tutum vel securum aut certum non habent seu determinatum fortalicium in quo se et sua habeant recolligere tempore guerre et necessitatis et omnis illos predictorum locorum habitatores quos per dictam informacionem repierit in villa predicta tempore supradicto se et sua recolligere hactenus usos fuisse et consuevisse seu locum aut fortalicium non habere certum et determinatum vel securi in quo ipso tempore teneantur se recolligere ut prefectur ordinet et ordinare valeat debere et teneri se et sua recolligere in villa Podiiceritani predicta et ipsos esse de recolleta dicte ville sicut et nos volumus et concedimus cum presenti et dictam ordinacionem servari in concusse faciat sub pena iuribus et ragaliis nostris in predictis semper salvis. Nos enim sibi super predictis omnibus et singulis et ex eis dependentibus emergentibus et connexis ad cautelam vices nostras plenarie comitimus cum presenti.²⁷² Tucius est enim ipsam

270. Contribució dels pagesos a las obres de murallas y valls, *al marge esquerre amb lletra posterior*.

271. *Hi ha una filigrana vertical al marge dret que ocupa sis línies. Al costat hi diu, amb lletra posterior: Quiscun de recolleta.*

272. *D'aquí fins al final de paràgraf està subratllat i tancat pels laterals.*

villam que insignis est et tocius Ceritanie caput in sui valitudine confonere quam predictorum locorum propter iminens periculum habitatorum voluntati temere complacere. In cuius rey testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus sigillo nostro in pendenti munitam.

Datum Barchinone quinta die marcii anno a nativitate Domini M^o CCC^o octuagesimo septimo regni que nostri primo. Franciscus ça Costa.

84

1387, marc, 10. Barcelona

Privilegi atorgat per Joan I, rei d'Aragó, segons el qual, i per tal d'evitar frau, el mostassà de Puigcerdà tindrà jurisdicció plena i el deure d'exercir totes les funcions pròpies del seu càrrec en tots els llocs, parròquies i cabanes de la Cerdanya on no hi hagi mostassà, ja que s'hi venia pa, vi i carn amb el perill que s'hi cometés frau tant en el pes com en la mesura, amb perjudici del bé públic.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 300.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 108v-109r.

B. Còpia del segle XVII: Puigcerdà. FMP. Privilegis i provisions reials.

Ed. GALCERAN, *La indústria i el comerç a Cerdanya*, ps. 227-228.

Privilegi que lo mustesaph de Puigcerdà mustasaph per tota la terra de Cerdanya com baix és contingut²⁷³

²⁷⁴Nos Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie. Circa melioracionem officii mestacaffi ville Podiiceritani et ad vitandum fraudes que faciliter ex hinc possent subssequi diversimode et committi et ut ab ipsis fraudibus res publica valeat preservari illesa, partes²⁷⁵ nostre solitudinis apponere perobtamus.

Percepimus siquidem fide dignorum relatu quod in vicaria et terra Ceritanie sunt diverssa loca et cabane in quibus alique singulares persone ab aliquo citra tempore, tabernas et carnicerias constituunt,

273. Títol escrit posteriorment per una altra mà.

274. La caplletra ha estat afegida posteriorment.

275. Preces a Galceran.

vinunque et carnes in eisdem itinerantibus et inibi declinantibus vendunt et incessanter panis per easdem pinssitur ad vendendum, nec est aliquis certo modo in eisdem locis ordinatus qui mensuras vini seu penssus carnum atque panis videre seu recognoscere habeat, nec se de eisdem aliquatenus intromittat. Et sic mesure et penssi victualium predictorum possent per venditores ipsorum faciliter et temerarie deffraudari, quibusquidem fraudibus res publica utique lederetur. Opus est enim dictis profecto fraudibus per nostre provisionis remedium antequam in naturam devenerit obviare.

Cum presenti igitur carta nostra firmiter a cetero valitura volumus et ordinamus vobisque consulibus et probis hominibus ac universitati ville Podiiceritani presentibus et futuris concedimus quod a cetero mostacafus quicumque fuerit in villa Podiiceritani, possit eius mostacafie officio uti licite et sine alicuius pene incurso in illis locis et parrochiis ac cabanis forensibus terre Ce^[f. 109r]ritanie in quibus vinum, carnes et panes venduntur ad mensuram et penssum et in quibus baiuli vel alii officiales iurisdictionem in eisdem ordinarie exercentes aut consules vel alie certe persone non fuerint, qui et que in predictis menssuris seu penssibus dictorum victualium que in eisdem locis venduntur, videre seu intendere habuerint et se intromittere non consueverint seu usi non fuerint ullo modo.

Nos enim in eiusdem locis dictum mostacafum Podiiceritani super dictis victualibus et eorum penssibus et menssuris videre et uti volumus sicuti et pro ut ac eis modo et forma quibus idem mostacafus in dicta villa utitur et uti potest suo mostacafie officio memorato, nisi in eisdem locis per alios videri usum²⁷⁶ et consuetum fuerit ut prefertur, et nisi etiam id ex speciali privilegio²⁷⁷ seu provisione universitates dictorum locorum se singulares ipsorum haberent et eis esset sine mostacafo fieri licitum et provissum. Cum valde expediens reputemus rem publicam tocius dicte terre a predictis fraudibus preservare.

Mandantes per hanc eandem gubernatori generali et eius vicesgerenti in comitatibus Rosilionis et Ceritanie vicario ac aliis officialibus Ceritanie et baiulo ville Podiiceritani ac habitatoribus locorum forensium predictorum, dictorumque officialium locatentibus presentibus et futuris, quatenus concessionem et ordina-

276. *Al marge esquerre hi ha dibuixada una mà.*

277. *Subratllat des d'et nisi.*

cionem nostras huiusmodi firmiter perpetuo teneant et observent tenerique et servari faciant inviolabiliter per quoscumque sub modis et forma superius expressatis et contra non veniant vel aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium, presentem cartam fieri iussimus sigilli nostri appendicii munimine roboratam.

Datum Barchinone decima die marcii anno a nativitate Domini M° CCC° LXXXVII° regnique nostri primo. Ffranciscus ça Costa.

85

1387, març, 10. Barcelona

Joan I, rei d'Aragó, confirma a la universitat de Puigcerdà l'ús i el costum atorgat als habitants de la vila segons el qual poden afillar i recollir, com a veïns de Puigcerdà, qualsevol persona estrangera que arribi a la vila procedent d'un poble o lloc del rei o de qualsevol altra jurisdicció. Aquestes persones hauran de jurar veïnatge al veguer i al batlle o al jutge de la vila i hauran de prestar les mateixes contribucions i fruïran dels mateixos privilegis que totes les persones de Puigcerdà.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 299.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 109v-111r.

Privilegi de vehinatge de la vila

²⁷⁸[N]os Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corssice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. In altis dominus habitatis tanto per amplius christiane fidei cultoribus premiis et graciis misericorditer promovetur quanto placidius ipsius speciale patrimonium crucifixi in idem orthodoxe fidei zelatores augmentare totis viribus perconantur. Sane fide relatu nunciorum et sindicorum universsatis ville²⁷⁹ Podiiceritani didiscimus quod consules dicte ville ex antiquato usu a longissimo tempore citra et a tanto quod hominum memoria in contrarium non existit et diucius in dicta villa servato recolligunt et recolligere ac assumere consueverunt in vicinos et habitatores dicte ville om-

278. Pro cum originali. Privilegi dels homens reals. Remey de vassalls, de barons avant tenen opressions de aquells, *al marge esquerre i amb lletra posterior*.

279. Hic, *al marge esquerre*.

nes extraneos et forenses personas undecumque ad ipsam villam venerunt en tam de quibus locis et villis dictionis nostre quam alterius dicionis oriundi fuerunt causa in ibi fovendi domicilium sive vicinatum eorumdem quoscumque iurare faciunt ut moris est in posse vicarii et baiuli seu iudicis ordinarii dicte ville quod nobis erunt boni et legales ac ville predicte et quod contribuent et contribuere teneantur in oneribus collectis et universsis necessitatibus dicte ville prout ceteri habitatores et incolle ipsius ville contribuunt et contribuere tenentur et debent ex quibus dicti novi habitatores gaudent et gaudere possunt et consueverunt cum in vicinos ville admissi existit omnibus illis franchitatibus, privilegiis et libertatibus ac prerogativis quibus alii dicte ville habitatores et vicini gaudere et perfrui consueverunt et possunt. Et propterea iidem nuncii predicte univ^[f. 110r]erssitis nomine nobis humiliter supplicarunt ut iam dictum antiquitum usum dignaremur de benignitate solita per nostrum speciale privilegium confirmare.

Nos igitur eorum in hac parte supplicacioni favorabiliter annuentes. Cum sit valde consonum rationi quod usum predictum in maximam nostri patrimonii augmentacionem redundat tocusque ville ipsius comodum et profectum per exemplum Dei patris per nos cuius interest locupletes subiectos habere specialiter confirmetur. Cum presenti carta nostra firmiter perpetuo valitura iam usum de certa sciencia laudantes, approbantes et ipsius serie confirmantes vobis dictis consulibus et universsitati dicte ville et successoribus vestris quibuscumquem concedimus et plenam licenciam conferimus cum eisdem quod a cetero quascumquem personas extraneas sive forenses ad dictam villam undecumque venientes causa habitandi seu fovendi domicilium seu vicinatum in eadem admittere et recipere possitis in vicinos et habitatores ville predicte et prestito prius per easdem in posse alterius officis predictorum iuramento ut iam ex usu ipso est fieri assuetum contribuant et contribuere teneantur et habeant in oneribus et contribucionibus ac necessitatibus universsis ville predicte et tunc gaudeant et gaudere possint dicte tales persone privilegiis et et graciis ac prorogativis omnibus supradictis. Sicuti et quam ad modum ac eis modo et forma quibus et prout hactenus vos iam dicti consules et dicta universsitis usi fuistis et utimini ac uti consuevistis, et dicti tales qui in vicinos et habitatores dicte ville admittentur seu admissi fuerint iam dicti usus antiqui et nostre concessionis vigore vicini et habitatores precdicte ville efficiantur et nominentur. Nos enim vobis dictis consulibus universsitati et singularibus dicte ville et bonis vestris si quam penam pro premis-

sis incurristis remittimus serie cum presenti nec nobis in personis seu bonis possit propterea per aliquos ^[f. 110v] officiales nostros seu comissarios pena infligi aliqualis. Mandantes de certa sciencia et expresse gubernatori generali aliisque officialibus et comissariis nostris quatenus huiusmodi confirmacionem, approbacionem et concessionem et omnia ac singula in eis contenta firmiter teneant perpetuo et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et contra non veniant cel aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem cartam vobis fieri et sigillo nostro comuni impendenti cum nondum sigilla magestatis nostre perfecta existant iussimus roborari.

Datum Barchinone decima die marcii anno a nativitate Domini .M^o.CCC^o. octuagesimo septimo regnique nostri primo. Franciscus ça Costa.

Signum + Iohannis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corssice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui predicta laudamus, concedimus et firmamus.

Testes sunt Iohannes Impuriarum comes, Petrus, comes Urgelli, Hugo, comes Cardone, Eymericus de Santillis et Berengarius de Crudilis, milites.

Sig + num mei Galcerandi de Ortigiis, dicti prothonotarii regiaque, notarii publici per totam terram et dominacionem regiam qui de mandato eiusdem hec scribi, feci et clausi.

Executoria

²⁸⁰[I]ohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corssice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie. Dilecto et fidelibus Raymundo Çaguarrigua, militi, gubernatori, Guillermo Mironis, procuratore nostro in comitatibus Rossilionis et Ceritanie, vicario Ceritanie, Baridani baiuloque ville Podiiceritani et aliis officialibus nostris presentibus ^[f. 111r] et qui per tempore fuerint et eorum locatenentis. Salutem et dileccionem.

Supplicacionis pro parte consulum ville Podiiceritani nobis oblate series continebat quod licet per predecessores nostros ex privilegio et longuo usu et confirmacionibus inde subssecutis sit eis indulta facultas accipiendi et ad mittendi quoscumque quamvis extra

280. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

dictarum villam ac nostram dominacionem populos inhabitantes seu vicinos dicte ville qui contribuunt in oneribus cum eisdem et gaudent omnibus privilegiis et usanciis indultis habitatoribus intus villam eandem vos tamen seu aliqui vestrum²⁸¹ pretendentes hoc fore dampnosum nobis et iuribus nostris ipsos consules impeditis et impedire nitimini ad acceptandum populos foris dictam villam in habitantes seu vicinos dicte ville quod in dampnum habitancium in villa eadem ac enervacionem dicti privilegii et usuum per nos anno proxime preterito cum fuimus ad apicem regie dignitatis evecti una cum aliis privilegiis et usibus generaliter confirmati cernitur redundare. Quare fuit nobis supplicatum humiliter ut eis super hiis decens remedium impertiri et dictum privilegium ipsiusque usum hactenus observatum servari facere dignemur. Et nos eorum supplicacioni annuentes benigne ut consone rationi vobis et vestrum unicumque dicimus et mandamus de certa sciencia et expresse quatenus si reperieritis dictos consules preteritos et presentes ussi fuisse dicto privilegio ipsum et omnia et singula in eo contenta teneatis firmiter et observetis ipsos in eorum usu et exercicio hactenus observato nullatenus perturbando.

Datum Cesaraguste die .XVIII^a. septembris anno a nativitate Domini millesimo CCC^o octuagesimo octavo. Rex Iohannes.

In gratiarum V.

86

1387, octubre, 8. Barcelona

Joan I d'Aragó afranqueix els habitants de Puigcerdà i de Cerdanya del pagament del dret de mesuratge de qualsevol mena de blat que es vengui a la vila.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1387: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 111v-112v.

Privilegi del mesuratge²⁸² del blat

²⁸³[P]aterat universsis quod nos Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchi-

281. *Subratllat des de eandem.*

282. *Mesuratge, repetit.*

283. [Pro cum] originali, *al marge esquerre.*

none, Rossilionis et Ceritanie, scientes illustrissimum dominum regem recordacionis eximie patrem nostrum cum litera sua datam Cervarie .XI^a. die decembris anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo²⁸⁴ .CCC^o.LXX^oIII^o. Attendentes et examine iusto pensatur tam arduis tamquam notabilibus et laudandis serviciis per vos fideles nostros consules et probos homines ville Podiiceritani in non [nullis] hostibus et bellicosis insultibus dudum per Infantem Maioricarum et quosdam sui complices et sequaces nobis et aliis locis circumvicinis grave fatuitatis stimulo communitos irrogatis prope et enorme quibus vostre sincere et constancie fidelitatis capite ullatenus non reflecto mirabilis resistencie obstaculum estendistis et aliter eisdem atque nobis diucius prestitis et [impensis] et eorum aliqualem remuneracionem concessisse et graciosse remisisse vobis dictis consulibus, probis hominibus et universsitati dicte ville, presentibus pariter et futuris, quod de cetero nullus terre Ceritanie habitator teneretur solvere atque dare aliquod pro iure mensuratici quorumvis bladorum²⁸⁵ cuicumquem fuerint [specy] que vendeventur intus villam pretactam dum tamen ad quindecim libras barchinonensis in redditibus annuatim iam dicta concessio non excederet ut hec et alia in dicta litera seriusius [contenta sine]²⁸⁶ enarrata. Nos autem qui tam magnifici patris et domini nostri imitari ^[f. 112r] vestigia prompto animo anelamus ad plenum sine ambiguitate aliqua informati quod stipendio vel sallario collectoris dicti iuris menssuratici quorumvis bladorum²⁸⁷ et aliis etiam emergentibus missionibus et expensis que ipsum ius scribendo usquam ad quantitatem dictarum XV^m librarum pro inde per vos exsolutis commodum aliquod de dicta donacione vobis facta minime reportarunt licet pocius esset vobis vacua et inutilis. Considerantes denique quod si tunc de concessione et gracia suppradictis evitis quidem digni nunc de eis et hiis vestris excrescentibus meritis facti estis indubie digniores sano et utili consilio dicti vestri dictorum consulum et proborum hominum universsatis dicte ville honores et comoda velut propria procurando ad vestram supplicacionem humilem retenssione inde de predictis per dictum dominum patrem nostrum facta reiecta penitus et expulsa per nos et nostros successores quoscumque vobis

284. *Expuntuat.*

285. *Expuntuat.*

286. *Expuntuat i ratllat amb una línia.*

287. *Expuntuades les dues últimes paraules.*

tam presentibus quam futuris in eternum pure, libere et absolute iam dictum ius menssuratici cum omni sui iure pleditudine. Tenore huiusmodi remictendo et in emphiteosim etiam sicut melius dici potest et intellegi ad salvamentum vestri et vestrorum stabiliendo concedimus quod quicumque incolla seu habitator terre Ceritanie antedecte vel aliuis quicumque et undecumque tam masculus quam femina non teneatur a modo nobis aliquod aut cuiuis alii solvere sine dare pro iure menssuratici dictorum bladorum que vendeatis [...] premissam villam seu vendi contigerit in futurum ymmo dicit a dicti iuris prestacione franchi, liberi, inmunes, pariter et exempti ipsum ius menssurandi a dicta villa penitus amovendo et tollendo. Sed vos consules et probi homines dicte ville detis et solvatis ac dare et solvere tantummodo teneamini nobis et nostris ^[f. 112v] pro censu et recognicione predictorum anno quolibet in festo sancti Michaelis unum morabatinum aureum valentem .IX^m. solidos barchonensis. Mandantes de certa sciencia et expresse sub amissione nostre gracie et mercedis penaque mille florennorum auri gubernatori nostro generali eiusque vices gerenti, vicario et baiulo dicte ville ac procuratori regio in comitatibus Rossilionis et Ceritanie constituto ac iudici patrimonii ordinario et aliis universsis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris et dictorum officialium locatenentis quatenus hoc nostrum stabilimentum et concessionem teneant perpetuo firmiter et observent sicut nos teneri et servari in nostra regia bona fide in posse fidelis prothhonorarii et notarii nostri subscripti legitime stipulantis et recipientis promittimus et in aliquo non contrafaciant vel veniant iure aliquo tam sive etiam racione. In cuius rei testimonium presens privilegium nostrum seu instrumentum publicum. Inde fieri facimus nostre maiestatis sigillo munitum.

Datum et actum Barchinone die .VIII^a. octobris anno a nativitate Domini millesimo .CCC^o.LXXX°. septimo regnique nostre primo.

Signum + Iohannis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice Comitique Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, qui predicta laudamus, concedimus et firmamus. Rex Iohannis.

Testes huius rei sunt Berengarius de Perapertusa alias de Ortafano, miles, consiliarius et camerlengus, Petrus Pardo de la Casta et Stephanus Salvatoris, camerarii dicti domini regis.

Sig+num mei Galcerandi de Ortigiis, dicti domini regis prothonotaris regiaeque auctoritate notarii publici per totam terram et

dominacionem suam qui hec de mandato ipsius dominus regis scribi feci et cum raso et correcto in linea .IX^a. ubi dicitur «ores sa». Clausi.

87

1387, octubre, 8. Barcelona

El rei Joan I d'Aragó concedeix a la universitat de Puigcerdà que siquin els habitants de la vila, i no el mestre racional del rei, els que aprovin els comptes del consolat, dels obrers, dels col·lectors de les imposicions, les exempcions i els vectigals. Els habitants, reunits en consell, eligiran anualment les persones encarregades d'aquests comptes.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí 306 a.

A*. Còpia de 1387: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 113r-114r.

B. Trasllat del 24 de maig de 1395 autoritzat per Bernat Manresa, notari públic de Puigcerdà i de Cerdanya: ACCE. FMP. Pergamí 306 b.

Privilegi que los comptas de la casa consolar de Puigcerdà se han de donar als oydors de comptas elegidos per lo consell y no gens al mestre racional²⁸⁸

Privilegi de huyr los comptes del consolat

[P]ateat universis quod nos Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Votivis et placidis semper affectibus nostrorum fidelium subditorum comoda undique procuramus et illorum potissime quos multe fidei multeque devocionis integritas nostre prosperitatis avidos efficit auditores.

Cum igitur vos consules et probi homines universsatis ville Podiiceritani quos semper benivolencia nostra suis invenit beneplacitis et mandatis indubie satis promptos pro reddendo nostro rationali magistro vel alii cuicumque entra dictam villam raciones et compota de administracione peccunie universsatis²⁸⁹ predictae ut ex supplicacione humili per vestros nuncios in nostri curia nunc

288. Títol fet amb lletra posterior. Rational, *al marge dret*.

289. *Subratllat*.

presentes perpendimus manifeste disturbia missiones et dampna quam plurima vos opportant sustinere et ad hanc civitatem vel alibi vestrum aliquos pervenire et antequam dictorum compotorum reddicio finem obtinere²⁹⁰ valeat perobatum inibi per dies multos indubie residere. Nos quorum interest super iam dictis modum adhibere salubrem volentes in eisdem in quantum possibile fuerit debite providere. Tenore huiusmodi nostri privilegii perhemnis temporibus valituri per nos et nostros successores statuimus et ordinamus vobis consulibus et probis hominibus universsatis ville presentibus et futuris perpetuo concedentes. Quod universsa et singula²⁹¹ compota consolatus operariorum, collectorum, impositionum, exactionum, vectigalium²⁹² quorumvis nunc usque dicte ^[f. 113v]ville concessorum et concedendorum²⁹³ et que facta fuerunt aut fient de cetero in eadem per illos ex habitatoribus ville eiusdem quos premissa ville consulum duxerit semel vel pluries eligendos et non per magistrum rationalem aut quemvis alium nostro nomine sive parte annis singulis et aliter prout eisdem consilio visum fuerit faciendum plenarie et integre audiantur quibusquidem perssonis per dictum consilium elligendis iam dicta compota audiendi, decidendi, finiendi²⁹⁴ et etiam impugnandi²⁹⁵ et pro inde absoluciones et apochas²⁹⁶ faciendi et firmandi que tantum valere volumus et decernimus ac si per dictum nostrum rationalem magistrum audita impugnata et firmata fuissent conferimus omne posse²⁹⁷ et plenarie vices nostras nec in posterum ullo unquam tempore postquam iam dicti per premissum consilium ut predicatur eligendi iam dicta compota audierint, firmerint et determinaverint non²⁹⁸ teneamini ipsa eisdem rationali magistro aut cuivis alii pro nobis ostendere vel etiam exhibere sed vobis de eis disponere liceat tam²⁹⁹ in frangendo quam in conservando ad vestre libitum voluntatis. Promittentes in nostra bona fide regia in pose fidelis consiliarii et prothonotarii nostri subscripti predicta

290. *Subratllat des de reddicio.*

291. *Subratllat des de quod.*

292. *Subratllat des d'operariorum.*

293. *Subratllat des de ville.*

294. *Subratllat des d'audiendi.*

295. Nota la remisió y absolutio de no donar los comptes al mestre rational y per Puigcerdà per los vells sempre observat, *al marge esquerre.*

296. *Subratllat des d'et pro.*

297. *Subratllat des de conferimus.*

298. *Afegit a la interlínia.*

299. *Tam, repetit i expuntuat.*

omnia et singula tenere perpetuo et observari facere inviolabiliter per quoscumque. Mandantes de certa sciencia et expresse inclito et magnifico infanti Iacobo, primogenito nostro carissimo dalfino Gerunde et comiti Cervarie ac in omnibus regnis terris nostris post dies nostros general ideo propicio successori et iam dicto magistro rationali³⁰⁰ et aliis universsis et singulis officialibus nostris, presentibus et futuris, quatenus hoc presentes privilegium quod deliberare et consulte pro utilitatis [f. 114r] et comodo dicte ville facimus teneant perpetuo et observent firmiter et contra non veniant aliqua racione. Quibusvis literis seu provisionibus in contrarium inde factis et de cetero faciendis quas presentibus revocamus et locum decernimus non habere obsistentibus nullo modo. Adhimentes eis et eorum cuilibet potestatem omnimodam contrarium faciendi. In cuius rei testimonium presens privilegium nostrum seu³⁰¹ instrumentum publicum inde fieri facimus nostre maiestatis sigillo munnitum.

Datum et actum Barchinone die .VIII^a. octobris anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LXXX septimo regnique nostri primo.

Signum + Ioahnnis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Majoricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, qui predicta laudamus, concedimus et firmamus. Rex Iohannis.

Testes huius rei sunt Berengarius de Perapertusa alias de Ortafano, miles consiliarius et camerlengus, Petrus Pardo de la Casta et Stephanus Salvatoris, camerarii dicti domini regis.

Sig+num mei Galcerandi de Ortigis dicti domini regis prothonotarii regiaque auctoritate notarii publici per totam terram³⁰² et dominacionem suam que hec de ipsius regis mandato scribi, feci et clausi.

1387, octubre, 8. Barcelona

Joan I d'Aragó confirma la concessió de pastures, pasquers, boscos, aigua, usos i emprius als cònsols i als prohoms de la vila de Puigcerdà tal com els havien concedit els seus avantpassats,

300. *Subratllat des d'iam dicto.*

301. 8. octubre 1387, *al marge dret i ratllat amb una línia.*

302. *Expuntuada.*

és a dir, el rei Alfons I, Jaume I i Jaume II, rei de Mallorca. Aprova, de manera especial, la venda dels pasquers dels ports de Vallmarans, de Lanós i de Maurà a favor de la universitat de Puigcerdà i confirma que dita vila hi té el dret de pastura.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1387: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 114r-117r.

B. Trasllat del 4 d'agost de 1410 autoritzat per Ramon Mauri, notari públic de Puigcerdà i de Cerdanya per autoritat dels còsols de Puigcerdà: ACCE. FMP. Pergamí 305.

Privilegi e confirmació dels ports, stanys, aygas e boschs e calms de la villa³⁰³

[U]niversis pateat evidenter quod nos Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Ex innata [f. 114v] benivolencia semper nostra regia magnanimitas illos graciis et muneribus, utilibus et ad modum fructuosis remunerare indubie consuevit naturalis fidey radicibus solidatos contrariis ventorum impulsibus flecti nature sinceritas non permittit. Sed ex suis laude dignis serviciis dari et benignoli se nostro conspectui representant, ad vos ergo fideles nostros consules et probos homines ville Podiiceritani qui velut fervidi honoris nostri diadematis zelatores in nostris semper necessitatibus leto animo subvenistis nostre liberalitatis extendere dexteram et non in merito ardenti semper desiderio affectamus. Sed cum iuxta velle et vestra expostunt satis magna se nostro conspectum comode quo ad presens habilitas non presentet omnia et singuila dominia interum laudimia, privilegia, confirmaciones et quasvis alias concessiones de quibuscumque portibus, calmis, pasturis, pasqueris, nemoribus, aquis, silvis, usibus, adempriviis, devesis, terminis et pertinenciis ac iuribus et propietatibus eorumdem tam per³⁰⁴ felicis recordacionis dominos Ildefonssus, Iacobum eius neptem Aragonum et Iacobum Maioricarum reges et eisdem regis Maioricarum successores quam alios quosvis Aragone et Maiorice reges. Et etiam vendiciones, donaciones et concessiones per Petrum de Domo Nova, Guillermum Bernardi de Peracolls, Raymundum Sicardi, Arnaldum et Berengarium de Sagua et per dominum sive dominos de Invidio

303. 8. octubre 1387, *al marge dret*.

304. F. 1, *al marge esquerre*.

et quascumque alias personas divisim et coniunctim tam abbatis et monasteriis populeti et sanctarum crucum quam universsitati ville predictae et earum vendiciones, donaciones et concessiones per dictos monasteria et abbates ac conventus eorum et quemvis eorum aut ipsorum procuratores, syndicos et yconomos simul vel divisim eisdem universsitati ^[f. 115r] usque in hodiernam diem qualitercumque facta et factas, concessa et concessas nunciorum universsitudinis dicte ville nunc in nostra curia presencium supplicacione intervenienter humili prout instrumentis predictorum et super eis factis seriusius³⁰⁵ enarrantur. Et etiam sicut et prout de eis omnibus et singulis ac stagnis, aquis, aque ductibus que in eisdem portibus sunt que stagna sub vocabulo aquearum predictarum intellegi et comprehendi decernimus et declaramus utimini et usi estis ipsaque posseditis et possiditis, deffendis et deffenditis eaciam de presenti laudamus, concedimus, approbamus et confirmamus.

Et totum etiam ius nobis in predictis portibus, pasturis, calnis, aquis, stagnis, nemoribus atque silvis et eorum quemlibet ac ipsorum iuribus et pertinenciis competens et spectans de nostri certa sciencia et consulte per nos et omnes nostros heredes et successores vobis consulibus et probis hominibus et universsitudinis dicte ville Podii-ceritani tam presentibus³⁰⁶ quam futuris per liberum et franchuem alodium damus et remittimus ac etiam tenore huiusmodi nostri privilegii cunctis temporibus valituri in eternum concedimus et donamus et graciose [litis] seu questione quam procurator noster regius in Rossilionis et Ceritanie comitatibus constitutus agit seu movet in et circa predicta cui silencium perpetuum ducimus imponendum serie huiusmodi ullatenus obsistentis. Qui portus et loca eorum inter alia que tenetis et possidetis titulo dictarum empcionum et donacionum sunt hec que secuntur videlicet portus de Valmerans et portus de Lanos et portus de Maura certis affrontacionibus terminantur ut in cartis et sentenciis quas inde habetis continentur. Alii autem portus videlicet portus de Subirano et de Roda et de Cardit et de Colomera cum locis et terminis que infra ipsos sunt et quos dicto titulo et aliter tenetis et possidetis tenere et possidere consuevistis affrontant cum aqua de la Tet ^[f. 115v] et cum portibus

305. *Segueix una línia horitzontal de 2 cm.*

306. *Totes les montanyes adquirides per la vila dona en fran alou y libero lo sr. Rey y no s'en pot entrametre oficials sens sinó que la jurisdicció per la conservació toca a dita vila creant balle y altres ministres, al marge dret.*

sive pasturis vocatis les calms de Odello e de Eguet aliorumquem locorum contiguorum abbatis Sancti Martini Canigone et cum devesis de Angostrina et de Dorres et cum aliis portubus supradictis loca autem stagna, pascua, aque et nemora que sunt infra dictos portus et afrontaciones predictas de certa sciencia et expresse vobis et dicte universsitati laudamus, concedimus et donamus er ea in iure et titulis vestris comprehendi volumus et intellegi oppositione seu questione dicti nostri procuratoris nullatus obsistis. Sic quod vos dicti consules et probi homines ac singulares universsitudinis ipsius possitis et velleatis de predictis omnibus et singulis uti libere et quiete iure proprio³⁰⁷ ad omnes vestras vestrorumquem voluntates inde libere faciendas possitis etiam pesqueras et pesquerias in dictis portubus, nemoribus, stagnis et rivis et eorum terminis et pertinenciis cum quibusvis personis cuiuscumque condicionis seu status existant facere proponere et statuere et vis pasquerii recipere et habere ad libitum voluntatis vestre tanquam de re vestra propria et vobis pertinente iure proprio et pretextu donacionis presentis.³⁰⁸ Et si forte vos dicti consules et universsitas ville premissa in et super portubus, pasturis, pasqueris, stagnis, lignariis, nemoribus, ademprivis, devesis et aliis iuribus vestris propriis aliquod ius concessionum [sentenciarum]³⁰⁹ vigore vel [aliter] habetis seu pretenditis vos habere quod per non usum aut longi temporis [pretenditis] videretur interrumpere sive aliquo modo prescriptum illud eisdem serie et ex nostra plenitudinis potestate ad statum pristinum reduciendo et illud in vestri et vestrorum possessione et usu³¹⁰ [f. 116r] de novo concedendo laudamus et approbamus et prout vobis et dicte universsitati concessum extitit huius nostre confirmacionis presidio totaliter roboramus.

Mandantes per presentes de certa sciencia et expresse inclito et magnifico infanti Iacobo, primogenito nostro carissimo. Nec non universsitis et singulis officialibus et personis presentibus et futuris ad quos spectet et dictorum officialium locatenentibus sub amissione nostre gracie et mercedis. Nec non etiam procuratori regio in comitatibus Rossilionis et Ceritanie et iudici ordinario patrimonii presentis et futuris sub pena mille florenorum auri quatenus omnia

307. *Crida feta amb un dibuix d'una mà al marge esquerre.*

308. *Emmarcat entre línies des d'habere.*

309. *Al pergami sembla que hi diu factarum.*

310. *De novo, al final de la pàgina com a crida de l'inici de la pàgina següent.*

et singula precontenta prout sunt largiflue enarrata sine interpretatione aliqua quam de predictis fieri nolumus teneant perpetuo firmiter et observent et cunctis faciant inviolabiliter observari et contra non veniant ac aliquem venire permittant aliqua causa suve etiam racione. In cuius rei testimonium presens privilegium nostrum seu publicum instrumentum inde fieri facimus nostre magestatis sigillo in pendentem munitum.

Datum et actum Barchinone die octava octobris anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo septimo regni que nostri primo.

Signum + Iohannis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitique Barchinone, Rossilionis et Ceritanie qui predicta laudamus, concedimus et firmamus. Rex Iohannis.

Testes huius rei sunt Berengarius de Perapertusa alias de Ortafano, miles consiliarius et camerlengus et Petrus Pardo dela Casta ac Stephanus Salvatoris camerarii dicti domini regis.

Sig+num mei Galcerandi de Ortigis dicti domini regis prot-honorarii regiaque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam qui hec de mandato dicti domini regis mandato scribi, feci et cum raso et correcto in lineis quarta ubi dixit «extendere dexteram et non» et in quinta ubi corrigitur «interum», clausi, et constat de raso et correcto in decima septima linea ubi dicitur «et de Eguet aliorumque».

Executoria

[f. 116v] ³¹¹I³¹²ohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, dilecto et fidelibus gubernatori et procuratori nostro comittatum Rossilionis³¹³ et Ceritanie. Nec non iudici patrimonii nostri vicario Ceritanie et baiulo ac iudici ordinario Podiiceritani aliisque universis et singulis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris ad quem seu quos presens fuerit presentata dictorumque officialium locutenentibus et eorum singulis. Salutem et dileccionem.

311. Originali, *al marge esquerra*.

312. *Amb lletra posterior*.

313. Lo present privilegii confirma lo altre atras privilegii de les montanyes de Lanós, Vallmarans, de Maura, de Cardit, de Colomera, de Sovirans, de Roda, *al marge esquerra i amb lletra posterior*.

Nolumus vos latere quod nos cum carta pergamenea sigillo magestatis nostre in pendenti munita data Barchinone octava die octobris anni proxime lapssi per speciale privilegium concessimus et confirmavimus consulibus et universitati ville Podiiceritani ac singularibus eiusdem presentibus et futuris portus de Llanos, de Vallmarans, de Maura, de Cardit, de Colomera, de Sobirano et de Roda cum aliis portibus, locis et terminis et cum nemoribus, silvis, aquis, stagnis, pascuis, calms et pasqueriis que infra dictos portus sunt, nec non cum omnium dominio et proprietate eorumdem quiquidem portus videlicet de Llanos, de Vallmarans et de Maura terminantur certis afrontacionibus contentis in instrumentis empciorum a monasteriis populeti et sanctarum crucem ex inde factarum et in instrumentis donacionum et concessionum antiquarum per illustres reges Aragone et Maiorice predecessores nostros et quosdam milites et dominos quod dictorum portuum eisdem monasteriis factarum alii autem portus affrontantur in predictis tribus portibus et in aqua delat et et in calms locorum de Odellone et de Eguet qui sunt monasterii Sancti Martini de Canigone et in devesiis locorum de Angostrina et de Dorres.

Nec minus de nostri sciencia et consulte dedimus et concessimus ac remisimus iam dictis consulibus et universitati predictae ville per liberum et franchum alodum totum ius nobis pertinens in predictis portibus, nemoribus, aquis, stagnis, silvis, calms, pascuis et pasturis et terminis et pertinenciis eorumdem litte seu controversia per procuratorem nostrum in dictis commitatibus et pro dictis portibus³¹⁴ contra iam dictam universitatem [f. 117r] et consules ipsius mota quam sub silencio penitus relinqui iussimus minime obsistente ut predicta omnia et singula et alia quam plurima iam dicta carta sive privilegio lacius sunt contenta vobis pro tanto et vestrum singulis dicimus et sub pena mille florenorum auri ac nostre gracie et mercedis expresse de certa sciencia mandamus quatenus omnia et singula supradicta et alia quecumque in eodem privilegio contenta firmiter et ad unguem teneatis et observetis tenerique et observari inviolabiliter faciatis per quoscumque tam forasterios, banderios et custodes, portuum et nemorum predictorum³¹⁵ quam alios quosvis.

314. *Segueix un raspat amb una ratlla horitzontal de 3 cm.*

315. [...] [quamlibet] honorabiles consules ponere custores et banderios portibus ville Podii Ceritani. Poden crear balles, banders e guardas en las ditas montanyes, *al marge dret i amb lletra posterior.*

Nec iam dictam universitatem, consules seu singulares ipsius ville vel eorum forasterios et custodes in custodia, usu et ademprivo ac possessione seu pleno iure vel proprietate predictorum portuum, nemorum, stagnorum et aliorum quorumcumque impediatis, agravetis vel perturbetis modo aliquo sine causa. [Qui] potius iam dictam concessionis et confirmationis cartam seu privilegium iuxta sui seriem observando. Eandem universitatem, consules et singulares ipsius in predictis omnibus ac usu, proprietate et possessione ipsorum manuteneatis et defendatis et pleno eorum uti iure proprio permittatis libere, pacifice et quiete nulli contra premissa vel eorum aliquid temptaturi.

Nos enim vobis ad cautellam cum presenti omnimodam potestatem auferimus contrarium faciendi deincepsque vos iam dicti procurator regius, iudex patrimonii comitatuum predictorum de questione, litte seu controversia per vos contra dictam universitatem premissorum occasione ut pretangitur mota [quam] de certa sciencia sicuti iam in dicto habetur privilegio pro cassa et nulla haberi volumus minime nos intromittatis seu intromittere³¹⁶ modo aliquo nos curetis. Quinimo eandem littem pro nulla cassa et irrita habeatis omniaque processa et ennatata in eadem litte ilico iam factum fuerit cancelletis si penam iam dictam ac iam et indigacionem nostrum cupitis evitare.

Datum in monasterio de Vallonzella die vicesima marcii anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo octavo. Rex Iohannes.

In feudi iº.

1389, novembre, 24. Montsó

El rei Joan I d'Aragó concedeix als cònsols de Puigcerdà, juntament amb deu prohoms de la vila que hauran de ser elegits per un àrbitre, que puguin imposar un vectigal sobre qualsevol mesura relativa a tota mena de blat (forment, sègol, ordi, civada) que molguin els flequers o qualsevol persona a Puigcerdà, i sobre el

316. Prohibició als del patrimoni Real de no entrametes de coses tocant a la universitat de ses montanyas, pastures, aigües y llenyas ni stanys, *al marge dret i amb lletra posterior.*

*blat que hagin venut els hostalers i tenders de la vila. La recap-
tació del vectigal dels grans es podrà vendre en encant públic.
Així mateix, el rei concedeix als cònsols i als prohoms esmen-
tats que puguin imposar 2 diners barcelonesos per lliura sobre
qualsevol mercaderia que es vengui o es compri a Puigcerdà. El
rei indica que fa aquestes concessions per exonerar de deutes la
universitat de Puigcerdà.*

[O]. ACCE. Pergamí núm. 314.

A*. Còpia de 1389: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà,
f. 117v-118v.

³¹⁷**Privilegi com la vila pot vendre la emposició**

[N]os Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maiorica-
rum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rosilionis et Ce-
ritanie.

Circa conservacionem et exoneracionem universsstatum vi-
llarum et locorum nostrorum solerti meditacione penssantes ipsas
graciis et opportunis favoribus libenter amplectimur cum casus imi-
nens subesse noscitur et evidens neccessitas notorie demonstratur.

Cum igitur universsitas ville Podiiceritani que insignis et in
frontaria terre nostre existit ob diverssas neccessitates sumptus ac
onera et expenssas quas et que ipsam sustinere ac neccesario subire
opportuit a non modico citra³¹⁸ tempore sepissime et oportet tam
propter guerrarum turbinem ac subvenciones universsstatu eiusdem
quam hucusque in neccessitatibus recolende memorie domini geni-
toris nostri ac nostris etiam dum minoribus preeramus liberalem
comperimus possibiliter atque promptam quam aliter multimode
diverssis existat debitis et tam magnis ac excessivis peccunie quan-
titatibus et censualibus annuis ad non modicum interesse quod
continue pullulat onerata. Quod nisi per nos de subcripto remedio
antequam medullas morbus ipse non abscisus pervenerit celeriter
succurratur possent universsitas eadem et singulares ipsius irropa-
rabile quod absit suscipere detrimentum. Ea propter nos quam
plurimum cupientes universsstatem eandem a iam dictis exonerari
debitis et futuris periculis preservari.

Tenore presentis concedimus vobis, consulibus et probis homi-
nibus ac universsitati ville Podiiceritani iam dicte qui nunc estis et

317. [Pro] cum originali, *al marge esquerre*.

318. *Subratllat des d'universsitas*.

pro tempore fueritis licenciamque ac facultatem plenariam imper-
tunur. Quod vos dicti consules una cum decem probis hominibus
dicte ville vestri sano arbitrio eligendis et non sine eis possitis in et
super quocumque bladorum genere tam frumenti et sigualis quam
ordei et annone ac civate videlicet super quolibet modio aut qua-
libet mensura ipsorum bladorum que molentur qualitercunque et
per quasvis personas, flaquerias et alias omnes et quascumque ^[f. 118r]
vel ad earum instanciam ad usum scilicet et ademprivium omni-
um et quorumcumque in villa predicta, degencium et declinancium
quomodolibet ad eandem quantumlibet extranearum ac in super
qualibet mensura sive modio annone ut predicatur ordei et civate
que ab inde per hostalerios ac tenderios ipsius ville quomodolibet
vendetur et vobis etiam liceat a cetero sine alicuius pene incurssu
certum vectigial sive certum ius peccuniarum vestri et dictorum
aliorum proborum, vobis adiunctorum bono arbitrio imponere an-
nis singulis ordinare et statuere pro iam dictorum exoneratione
debitorum eis modo et forma quibus et prout vobis et eis melius
videbitur expedire. Possitis preterea et vobis impunne liceat statu-
ere et imponere duos denarios barchinonensis pro libra in et super
quibuscumque rebus mercimonialibus sive mercaderiis que a modo
in predicta villa Podiiceritani fient quomodolibet aut vendentur vel
ementur solvandos tam per venditores si vobis videbitur quam per
emptores dictarum mercium sive mercaderiarum eis modis tempo-
ribus et formis quibus vobis et iam dictis decem probis hominibus
videbitur melius³¹⁹ faciendum. Et predicta iura sive vectigalia tam
dictorum bladorum quam mercium quarumlibet predictarum colligere
et levare seu colligi et levare facere eaque vendere in encanto
publico vel aliter seu arrendare ac ordinationes quascumque super
predictis omnibus facere et ordinare annis singulis valeatis licite
et impune preciaque iam dictorum omnium ac totum et quitquid
ex et de iuribus omnibus supradictis habitum vel exactum fuerit
seu provenierit aut proveniet perdurante tempore huiusmodi nostre
licencie convertatis et convertere teneamini et habeatis in redemp-
cionem tam modo et luycionem ac exonerationem debitorum et
censualium predictorum et non in alios usus quoscumque. Solutis
tamen primitus et exhinc deductis salariis exactorum iurium predic-
torum et aliis etiam missionibus circa id fiendis et sub huiusmodi

319. *Segueix en blanc un espai d'una lletra.*

condicione presentem, vobis concedimus licenciam quam hinc ad decem annos a datis presentis in antea continue sequuturos durare volumus et non ultra.

Mandantes [f. 118v] per hanc eamdem gubernatori comittatum Rossilionis et Ceritanie nec non vicario et baiulo Podiiceritani aliisque universsis et singulis officialibus, comissariis et subditis nostris ad quos spectet dictorumque officialium locatenentibus presentibus et futuris de certa sciencia et expresse sub ire et indignacionis nostre incurssu quatenus licenciam et concessionem nostras huiusmodi firmiter observantes contra eas non veniant vel aliquem contravenire permittant aliqua racione. Quinymo vos eisdem uti permittant ac ordinationes quascumque per vos super exaccione et solucione predictorum iurium exequantur faciant vobisque assistant auxiliis et favore si quando et prout inde fuerint requisiti. In cuius rey testimonium iussimus sigillo nostro pendenti munitam.

Datum in Montesono die vicesima quarta novembris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono regnique nostri tercio. Rex Iohannes.

90

1392, desembre, 20. València

Joan I d'Aragó estableix que els vassalls del rei de França i els del comtat de Foix que portin mercaderies a Puigcerdà no han de ser penats amb marques ni han de patir represàlies, atès que vol que vinguin i se'n tornin amb els seus béns lliures i segurs.

[O]. Original perdut.

- A. Còpia de 1392: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 120v-122.
- B. Còpia del segle XVII feta per Montserrat Bordó (1599-1638), notari públic i secretari del consolat de Puigcerdà: Puigcerdà. FMP. Privilegis i provisions reials.

Privilegi que nuyll hom del regne de Ffransa ne del comtat de Ffox no puxe ésser marchat ni penyorat en Puigcerdà ni Cerdanya³²⁰

320. En Puigcerdà en la terra de Cerdanya, *al marge esquerre*.

³²¹N³²²os Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

Ut villa Podiiceritani qui in frontaria posita [f. 121r] est et in tantum ab aliis villis et locis nostre dicionis remota quod neccesitatis tempore succursus commode fieri non possem eidem magis habundet victualibus et aliis sibi neccesariis. Et mercatores extranei et privati pro quorum adventu villa ipsa ditatur et augmentum suscipit cum suis rebus et mercibus confluant pocius ad eandem tenore presentis privilegii cunctis temporibus duraturi, per nos et successores nostros, vobis fidelibus nostris consulibus et probis hominibus ac universsitati ac singularibus ville Podiiceritani et terre Ceritanie presentibus et futuris perpetuo concedimus quod, de cetero ullo unquam tempore pro aliquibus marchis seu represaliis per predecessores nostros vel officiales eorum seu nos aut successores vel officiales nostros et suos quoscumque contra illustrem regem francie vel submissos suos mediatos vel immediatos vel contra comitem Ffluxi non possint in villa Podiiceritani³²³ aut vassalos suos, mediatos vel immediatos, concessis vel concedendis quavis causa seu etiam racione quibuscumque nostris subditis aliqui mercatores vel homines qui sunt de regno Francie vel de comittatu Fluxi non possint, in villa Podiiceritani nec in tota terram Ceritanie, predictis adquacumvis personarum instanciam earum si super hoc litteras, provisiones aut mandata nostra obtinuerint sub quavis expressione verborum in personis aut rebus, mercibus vel bonis suis quibuscumque pignorari aut marcari culpa, crimine vel debitis alienis nisi in eis fuerint principaliter vel fideiussorio nomine obligati nec etiam in hiis casibus nisi si et in quantum ius et ratio fieri hoc permittant ymmo in dictis villa et terra intrent, veniant et in eis vadant et inde recredant cum omnibus eorum bonis et rebus et mercibus quo ad dictarum marcharum execuciones salve pariter et seccure ipsis litteris, provisionibus seu mandatis per nos seu predecessores nostros factis ac etiam per nos seu nostros successores fiendis in contrarium huiusmodi quas et que de certa sciencia ex dictis causis nunc tunc et tunc pro nunc.

321. Afegit amb lletra diferent a la de en.

322. Una n tènue i minúscula per indicar la lletra capital que manca. També, amb lletra posterior i al marge esquerre, Cum originale. Licentia de poder començar en temps de guerra [guerra] —repetit— com [...] lo illustre senyor de França.

323. Subratllat des de non.

Revocamus quo ad hec et pro revocatis haberi volumus et iubemus de certa nostra sciencia obsistentibus ^[f. 121v] nullo modo. Nos enim ad nostri dictorum consulum et proborum hominum dicte ville Podiiceritani supplicacionem humilem super hoc nobis factam ipsos mercatores et homines regni Francie et comittatus Ffluxi presentes et futuros cum omnibus rebus, mercibus et bonis suis a dictis marchis et represaliis concessis ut predictur, et concedendis in dicta villa Podiiceritani et etiam in tota terra Ceritanie eximimus et totaliter liberamus ac eos et quemlibet eorum cum omnibus rebus, mercibus et bonis suis sub nostris inibi recipimus proteccionem, custodia et comanda.

Mandantes per eandem expresse et de certa sciencia sub nostre ire et indignacionis incurssu gubernatori comittatum Rossilionis et Ceritanie, vicario Ceritanie et baiulo Podiiceritani qui nunc sunt et pro tempore fuerint ac universsis et singulis aliis officialibus, comissariis et portariis et sucesorum nostrorum, presentibus et futuris, ad quos spectet eorumque locatenentibus quatenus nostram huiusmodi concessionem, exempcionem et proteccionem ac alia omnia et singula in presenti privilegio contenta et specificata firmiter teneant et observent ac teneri et observari faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. Quicumque autem ausu ductus temerario contra premissa vel eorum aliqua facere vel venire presumpserit iram et indignacionem³²⁴ nostram ac penam mille florenorum auri nostro erario irremissibiliter applicandorum se noverit incurssurum dampno et iniuria illatis primitus et plenarie restitutus. In cuius rei testimonium hanc fieri et sigillo magestatis nostre in pendentem iussimus communiri.

Datum Valencie vicesima die decembris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo secundo regnique nostri sexto. Vidit Sperendeu.

Signum + Iohannis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Rex Iohannis.

Testes sunt reverendus in Christi pater Iacobus, episcopus Sabiniensis sancte Romane ^[f. 122r]³²⁵ ecclesie, cardenalis ffrater Beren-

324. Pena mille florenorum, *al marge esquerre.*

325. Ordinacions d'en Çagarriga, *al capdamunt del foli, fa referència al document següent.*

garius Marchi, magister ordinis milicie beate marie de Muntesia, Raymundus Alamani de Cervilione, Aymericus de Scintillis, Hugo de Angularia, milites camerlengi.

Sig+num mei Bonanati Egidii predicti domini regis scriptoris qui de eius mandato hec scribi, feci et clausi cum raso et correcto in septima linea «et in eis vadant et inde recedant cum omnibus eorum bonis et rebus et mercibus quo ad dictarum marcarum executiones».

91

1396, març, 28. Perpinyà

Joan I d'Aragó, a petició de la universitat de Puigcerdà i dels seus prohoms, i atesa la gran mortaldat que hi ha hagut, atorga el privilegi pel qual els clergues amb cònjuge poden ser elegits com a cònsols, mostassà, sobreposats d'oficis, així com per a d'altres càrrecs de la vila, sota pena de ser castigats pels oficials reials.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1396: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 118v-119v.

Privilegi com los clergues³²⁶ coniuigats poden tenir offici de la villa

³²⁷N³²⁸os Iohannes Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Considerantes illustres nostros predecessores antiquitus providisse et ordinasse quod habentes tonssurum ad aliqua officia comunia civitatum, villarum et locorum Cathalonie Principatus nullatenus elligerentur et minus admitterentur pro quorum observatione certas penas imposuerunt. Considerantes etiam pro parte universsitatís et proborum hominum ville Podiiceritani fuisse nobis humiliter supplicatum quod com plures clereci coniugati ville eiusdem dictarum provisionum penarumque ex inde adiectum vigore hesitant de comunia dicte ville negocia intervenire officiaque tam consulatus quam suprapositorum officiorum et ministeriorum quod

326. *Segueix una raspadura de correcció de 2 cm.*

327. *Cum originali al marge esquerre.*

328. *Amb lletra posterior.*

aliorum comunium officiorum ipsius ville acceptare ex quibus nostre regualie quodammodo leduntur et res publica dicte ville evidentissime offenditur et remanet sepissime in ipsius universsitate et eius singularum dampnum evidens indefessa quam universsitas ipsa ab aliquibus annis citra vigentibus ^[f. 119r] mortalitatibus in regnis et terris nostris prout altissimo placuit grandi parte proborum et antiquorum hominum remansit induata concessionem et licenciam infrascriptas indulgere misericorditer dignaremur quam concernentes conservacionem et bonum et tranquillum statum regimenque dicte ville ex quibus augmentatur et conservatur res publica antedicta. Amplectentes benique tenore presentis, concedimus et licenciam plenariam alargimur consulibus et probis hominibus ac universsitati et singularibus dicte ville quod possint et valeant amodo perhemniter licite et impune quoscumque habitatores dicte ville esto quod sunt clerici coniugati eligere et nominare in consules, mustaçafos et suprapositos oficiorum et ad quecumque alia officia comunia dicte ville ipsisque ad predicta electis et nominatis sit licitum et permissum dicta officia consulatus, mustaçafie, suprapositorum et aliorum officiorum comunium predictorum acceptare et regere ac si mere laici essent quibusuis ordinacionibus, provisionibus, edictis, praematicis, sancctionibus in contrarium³²⁹ factis seu fiendis nec non penis in eis adiectis quas quo ad hec suspendimus et tolimus locumque non habere decernimus obsistentibus nullo modo. Ceterumque nuperrime per gubernatorem comittatum Rossillionis et Ceritanie seu eius locuntenentis fuit declaratum et provisum et voce preconia nunciatum in dicta villa quod habitatores dicte ville expellerentur a regimine officiorum ipsorum quodque ad illa non eligerentur nec admitterentur et ulterius quod aliqui cum eis de aliquibus negociis seu contractibus aut mercimoniis nullatenus contractaren seria cum eadem volumus ac concedimus quod tales expulsi possit et valeant nominari et eligi ad dicta officia comunia ipsique illa acceptare et regere. Nec non cum quibus suis personis de quibuscumque negociis et mercibus contractare dictis declaracionibus et provisionibus ac penis ex inde impositis quas de certa sciencia tollimus et non habere locum decernimus obsistentibus nullo modo.

Volumus tamen et nobis retinemus quod dicti electi et nominati ad dicta comunia officia si illa acceptaverint ^[f. 119v] et racione

329. In contrarium, *afegit a la interlínia*.

dictorum officiorum deliquerint pro eisdem non audeant allegare privilegium clericale quinyimo ipso casu delinquendi clericalibus habitu et tonsura dimissis habeant et possint per nos et officiales nostros pro predictis puniri et castigari ac si tonsurati nullatenus et meri layci essent. Mandantes per eandem gubernatori committatum Rossillionis et Ceritanie, vicario Ceritanie et baiulo dicte ville et ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, ac dicte officialum³³⁰ locatenentibus quatenus licenciam et concessionem nostras huiusmodi teneat firmiter et observent tenerique et observari faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua racione. In cuius rey testimonium presentem fieri et sigillo maieststis nostre in pendentis iussimus comuniri.

Datum Perpiniani .XXVIII^a. die marcii anno a nativitate Domini millesimo .CCC^o. nonagesimo sexto regnique nostri decimo. Petrus Oltzina.

Signum + Iohannis Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie.

Testes sunt frater Berengarius Marchi, magister de Muntesia, Iohannes de Sono, vicecomes de Evolo, Raymundus Alamanni de Cervilione, Eximinus Petri de Arenesio et Eymericus de Stintilliis, milites.

Sig+num Iacobi Quinta scriptoris prefati domini regis qui de ipsius mandato hec scribi fecit et cum raso et correcto in lineis .XVIII. «clericalibus» et .XX. «nullatenus et meri layci», clausit.

Prachmatica.

[M]artinus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie, fidelibus nostris consulibus et suprapositis ac ministeriorum capitibus ville Podiiceritani et cuilibet ipsorum presentibus et futuris. Salutem et gratiam. Displicenter percepto quod sepe ymo sepissime in villa predicta aliqui clerici simplices et etiam coniugati contra prachmaticam regiam per serenissimum dominum regem Alffonsum gloriose memorie avum nostrum in oppositum editam in consules aut suprapositos, capita ministeriorum consiliarios sive iuratos

330. *Des de vicario Ceritanie a officialum, afegit a la interlínia.*

sub quarumdem regalium literarum seu provisionum a curia pre illustris domini regis Iohannis divine memorie fratris nostri virtute [f. 120r] nuperrime obtentorum in re publica ville pretesse lesionem non modicam elligintur. Nam cum contingit ellectos huiusmodi in dictis officiis vel aliter quomodolibet observare sive delinquere per nos nostros ve officiales quoscumque ipsi tunc nequeunt inde puniti cum tractent et cuppant ac conentur totaliter clericalem tonsuram vel privilegium alleguare eo plenarie congaudentes unde de ipsis tunc potest per officiales reguales ut supra habetur iusticia minime ministrari huic pestifero morbo medelam salubrem volentes apponere. Nec non avitice antedictae pracmatice inherentes plenarie tenore presencium providendum, statuendum, sancendum et ordinandum pracmatice, ducimus quod nec coniugati nec simplices clerici in consules vel suprapositos ministeriorum capita considerici in consiliarios aut iuratos ville Podiiceritani iamdictae nec aliter quomodolibet ad ipsius regimen seu gubernaculum ullatis elliguntur. Si vero oppositum factum extiterit tunc talis sive admissio ipso iure sit irrita atque nulla nullius et momenti porro si aliquis aliqui ve coniugati aut simplices clerici alicui ex predictis officiis sive regimini universsitate preambule ville per utiles et necessarii vel expedientes quovis modo nunc vel de cetero iusi extiterint. Tunc primitus prestita per eosdem caucione ydonea pena quingentorum florennorum auri de Aragonia, in qua totaliter suo casu solvenda fideiussores sufficientes merissime layci dari tunc habeant roborata quod si inde contigerit ipsos defferi vel imperi aut etiam accusari de aliquo crimine seu excessu, qui diceretur per eos fuisse comisus in officiis antedictis vel quovis ex ipsis clericalem tonsuram seu privilegium super illis nullatis alleguabunt neque gaudebunt eodem huiusmodi clerici caventes ad supradicta officia et quodvis ex eis eligi et admitti penitus valeant adque possint pracmatica avitica antedicta cum super eadem [terminum] quo ad ista dispensessemus omnino nullatis obsistente. Sane si forssam eosdem prestita caucione premissa racione delicti sive [f. 120v] excessus qui super dictis officiis aut quovis ex ipsis diceretur commissus defferi aut impeti sive capi contigerit et ad ecclesiasticum iudicem inde remitti ecciam ipsis nequaquam pretentibus, requirentibus sive instantibus istud accideret execucio rigida in bonis ipsorum vel dictorum fideiussorum fieri habeat de qua nostro thesaurario volumus responderi.

Mandamus idcirco serie cum eadem vobis de nostri certa sciencia et expresse sub pena duorum millum florennorum auri de Aragonia, a bonis cuiuslibet vestrum, quociens fuerit actum oppo-

situm irremisibiliter habendorum et nostro applicandorum erario quatenus statutum provisionem praeumaticam sanctionem et ordinationem nostram huiusmodi observantes atque tenentes ad unguem contra eandem vel contenta in eis nullatenus veniatis. Nos enim, cum ista ad super habundantem cautellam contrarium peragendi vobis totaliter tollimus omnimodam potestatem irritur et inane si quid quod minime credimus a vobis extiterit in oppositum nunc vel de cetero attemptatum penitus decernentes Et iniungentes gubernatori Rossilionis et Ceritanie vicario Ceritanie et baiulo ville iam dicte et aliis universis et singulis officialibus nostris quibus ista pertineant et locatenentibus eorundem sub simili pena duorum millium florenorum a bonis cuiuslibet eorundem penitus habendorum, quod nos ad observandum predicta tam per executionem pene iam dicte quam alia opportuna remedia omnino compellant et cetera et astringant.

Datum Cesaraguste vicesima quinta die septembris anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo nono. Matias, vicecancellarius.

In diverforum I°

92

1401, abril, 25. Barcelona

Martí I, rei d'Aragó, ratifica, als cònsols i als prohoms de la vila de Puigcerdà i a tots els seus habitants, les ordinations disposades pel governador Ramon Çagarriga, i a la vegada, com els havia promès, els confirma les llibertats, franqueses, immunitats, privilegis, consuetuds i ordinations, gràcies i provisions que el seu pare, el rei Pere III, i els seus predecessors els havien concedit.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 367.

A*. Còpia de 1401: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 122r-130v.

B. Trasllat del 23 de maig de 1405 autoritzat a Barcelona per Ramon Guaiters, escrivà de l'escrivania del rei d'Aragó i notari públic per autoritat règia de tota terra i domini reial: Puigcerdà, ACCE. Pergamí núm. 367 bis.

Privilegi e confirmació feta per lo senyor rey en Martí dels capítols que lo governador feu sobre lo regiment de la villa³³¹

331. In hoc privilegio són descrites [títols], ordinations dels oficials de la present casa del consolat y altres coses notables, *dins d'una sanefa al costat dret.*

[I]³³²n Christi nomine. Cunctis pateat evidenter quod nos Martinus Dei gracia rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, visa quadam carta pergamenea gubernatoris comittatum Rosilionis et Ceritanie sigillo eius officii in pendenti communita, tenor cuius est sub hac forma:

In nomine Sancte et Individue Trinitatis, nos Raymundus Ça-guarrigua, miles gubernator comittatum Rossilionis et Ceritanie provide, attendentes insinuacione querula plurimorum ad aures serenissimi domini nostri regis sepius pervenisse quod villa sua Podiiceritani utique notabilis et insignis exmalo cuius regimine multa passa est incomoda et nocumenta gravia temporibus retro lapsis eundem dominum regem cupientem eius dispendiis imposterum precavere ad occurrendum periculis et ruine que propterea universitati ac toti rey publice dicte ville possent faciliter evenire nobis literatorie et aliter sua pluries direxisse mandata habencia in effectu quod ad dictam villam perssonaliter accedentes gravi eius morbo in quod regimine incidit antedicto preparare curaremus antidotum salutare novasque faceremus et salubres ordinaciones circa elleccionem consulum, iuratorum et aliorum qui consueverunt ad ipsius ville et eius consilii regimen ^[f. 122v] deputati ac dicte universsittatis regimen et statum. Addentes si opus esset ordinacionibus per nos seu predecessores nostros hucusque factis seu ab eis aliqua detrahendo ipsa ne corrigendo prout nobis pro utilitate rey publice dicte ville videretur melius expedire. Nos volentes et merito mandatis dicti domini regis in omnibus obedire ad dictam villam personaliter direximus gressus nostros ibique informati veridice in quibus et propter que peccabat regimen antedictum, recognovimus diligenter privilegia et ordinaciones ipsum regimen tangencia quovismodo et specialiter ordinaciones super eo laudabiliter factas per nobilem Arnaldum Dorchau quondam gubernatorem comittatum predictorum ac confirmatas per serenissimum dominum regem Petrum, memorie recolende, que quidem privilegia et ordinaciones licet illa concedentes et statuentes extumarent dicte rey publice pro futura ea tamen attento modo uttendi illorum qui prefuerunt regimini antedicto non profuisse sed pocius obfuisse subsequens magistra rerum experientia noscitur declarasse. Cumque nulle ordinaciones

332. Ordinaciones utiles ville Podiiceritani *dins d'una sanefa i en vertical al marge esquerre.*

seu legitime sanctiones quantumcumque propensso digesto consilio ad humane varietatem nature et eius inopinabiles machinationes sufficiant seu mederi possint causis occurrentibus universsis, dictaque privilegia seu ordinationes non sufficiant providere complete singulis casibus emergentibus circa regimen dicte ville et perversis hominum cogitationibus ac sinistris operibus obviare quinymo illa utilis cogat neccesitas in parte corrigi seu mutari. Et si pro qualitate et neccesitate temporem ut rey publice poscit utilitas statuta varientur humana non debeat quisquam putare hoc ex animi procedere levitate in futurorum namque eventibus sic humani fallitur incertitudo iudici ut quod coniectura probabili et nunc interdum attenta consideracio utile pollicetur repperiri dampno sum quoque continguat et non numquam quod consulte statuitur ex samoris inspeccione iudici consulcius revocator.

Idcirco sola rey publice dicte ville utilitate inspecta prehabitis consilio et deliberacione ma^[f. 123r]tura cum non nullis probis hominibus dicte ville discreccione vigentibus et zelantibus publicam utilitatem expertisque in regimine ville eiusdem nec non precipue set signanter de et cum consilio venerabilis Petri Oltzina de Bergua, assessoris nostri, in vim mandatorum regionum nobis super hiis ut predicatur directorum ac in quam ex debito officii antedicti ad nos pertinet seu spectat tot tantisque incomodis occurrere cupientes cum error cui non resistetur approbetur et latum pandat delinquentibus sinum qui eorum pervessis conatibus non resistit statuimus et ordinamus ea omnia et singula que inferius continentur supplicantes humiliter dicto domino regi quatenus pro reparacione et conservacione rey publice dicte ville illa dignetur sue conformacionis presidio roborare ac de eis privilegium concedere perpetuum universitati predicte quibusvis privilegiis, ordinationibus seu statutis hucusquem concessis, factis seu edictis in quantum presentibus obviet penitus revocatis.

In primis sequentes in parte usum³³³ in dicta villa antiquitus observatum, statuimus et ordinamus quod de cetero anno quolibet die elleccionis consulum assueta congregatis, ut moris est consulibus iuratis, suppraposis et capitibus ministeriorum in aula supperiori domus consulatus ipsi consules simul cum suppraposis paratorum et textorum ac quatuor probis hominibus in dicto consilio eligendis in quorum elleccione ipsi quatuor consules sint concordés prestito

333. *Subratllat des de In primis... i amb un senyal al marge dret.*

per dictos consules, supprapositos et probos homines in dicti consilii presencia iuramento quod in elleccione octo proborum hominum de quorum numero erunt quatuor consules dicte ville modo inferius denotando se habebunt legaliter atque bene ad honorem et fidelitatem dicti domini regis et utilitatem rey publice dicte ville descendant ad domum inferiorem ipsius consulatus ibique duo consules simul cum duobus supprapositis uno videlicet paratorum et alio textorum ac duobus ex dictis quatuor probis hominibus presente notario seu scriptore consulatus ^[f. 123v] predicti eliguant quatuor bonos viros aliiquem duo consules simul cum duobus supprapositis et duobus probis hominibus qui restabunt eligant alios quatuor viros quorum uni sic electorum nomina inter eos ibidem publicentur et in ipsorum presencia quatuor, ex eisdem in pergameni scripta membramilis in quatuor cuiusvis coloris pillulis cereis opponantur eiusdem ponderis et menssure alia quoque quatuor nomina pariter in pergameno scripta in aliis quatuor cere pullulis alterius coloris eiusdem mesure et ponderis reponantur. Quequidem pillule octo numero bini coloris mittantur in quadam tacea continente quantitatem aliquam aque pure et ex hinc procedantur ad ulteriora iuxta modum et formam in proximi sequenti capitulo describendam.

Si vero die qua celebrabitur elleccio suppradicta continget abesse a dicta villa aliquem dictorum consulum duo ex ipsis consulibus concordēs simul cum duobus supprapositis et duobus probis hominibus eligant quatuor bonos viros ut superius continetur. Et tercius consul aliique duo supprapositi et duo probi homines per se et consule tunc absente eligant alios quatuor bonos viros de quorum nominibus fiat quod superius est contentum. Ffacta quoque elleccione dictorum octo proborum hominum ut est dictum predictus notarius seu scriptor ascendat ad dictam aulam superiorem et explicet iuratis et consilio ibidem presentibus concordiam dicte elleccionis iam facte tamen nominacione aliqua personarum. Quamquidem elleccionem dicti iurati et consilium teneantur in continenti laudare, ratificare et approbare quo facto illico ut moris est dicti omnis electores seu maior eorum pars facientes defferri dictam taceam coram eis ascendant ad curiam vicarii Ceritanie et baiuli dicte ville eidemque vicario et baiulo seu eius locumtenenti presentet, taceam supradictam in cuius presencia et aliorum predictorum ac comandante puer unus etatem decem annorum non attingens extrahat ab eadem taceam unam ex pullulis cere predictis illamque ^[f. 124r] apperiat vicarius et baiulus antedictus seu eius locumtenens et legat seu legi faciat alta voce presentibus consulibus, notario seu

scriptore et aliis predictis nomen contentum in pergameno incluso in dicta pillula iam apperta et continuo dictus puer extrahat ab ipsa tacea aliam pullulam diversi coloris de cuius apercione ac nominis infra eam reperti publicatione seu nominacione fiat idem quod de alia pillula superius est iam dictum. Post hoc idem puer terciam extrahat pillulam alterius coloris de qua ecia fiat idem. Et deinde quartam pillulam coloris alterius extrahat dictus puer fiatque de illa quod de aliis tribus superius continetur. Et illi quatuor quorum nomina scripta reperientur infra quatuor pillulas supradictas in nomine sancti spiritus illo anno sunt consules dicte ville. Hiis autem peractis dictus notarius su scriptor recipiat quatuor restantes pillulas non appertas ipseque et alii electores predicti redeant ad domum consulatus predicti et ibidem presentibus iuratis qui voluerint interesse apperiant dictas pillulas et legant nomina infra eas scripta ut sciant an in predictis fraus intervenerit sive dolus.

Volumus tamen quod servatis omnibus et singulis supradictis in actu electionis dictorum consulum non omittantur alie cerimonie assuete ³³⁴ipsique consules dum noviter fuerint creati corporali prestito iuramento promittant ut moris est officium consulatus regere legaliter atque bene ad honorem et fidelitatem domini nostri regis et utilitatem rey publice dicte ville. Necnon privilegia, libertates, bonos usus et alia iura dicte ville possetenus defendere et tueri.

Item, statuimus et ordinamus quod pater et filius duo fratres duo vere cognati avunculus et nepos seu duo consobrini germani, nequant pro uno eodem anno eligi in consules dicte ville quod si contrarium fieri contingat talis elleccio sit irrita atque nulla quo ad illos erunt in gradu prohibito supradicto quorum loco per dictos electores incontinenti pro^[ff. 124v]ceditur ad novam elleccionem aliorum consulum in numero quod deficiet servata forma contenta in capitulis supradictis. Ceterum attendentes quod expedit utilitati rey publice dicte ville ad eius regimen preffici personas notabiles et insignes cum indignos prefficere non sit prestare regimen sed augere discrimen et ubi tales prefficiuntur calamitas sic timenda. Estque verissimile quamdiu persone eligendum fuerunt graviore ellectorum personas illis fore et morum gravitate conformes cum quoddam naturali instructu similis similem sibi querat.

Idcirco, statuimus et ordinamus quod decetero elleccio dictorum iuratorum fiat annis singulis per consules tunc noviter et alios

334. *Dibuix d'una mà al marge esquerre.*

consules precedentis anni ac suprapositos paratorum et textorum et sic erunt electores numero duodecim quod si forsitan a terra Ceritanie ab esse contigerit aliquos eligent cum predictorum presentes eligant loco absentium totidem probos viros ut sic omnes sufficiant ad numerum supradictum et tunc per illos fiat iuratorum electio ut est dictum.

Item, cum iuxta ordinationes factas per dictum nobilem Arnaldum Dorchau eligi debeant iurati de statu maiori, medio et minori et super qualitate et gradibus iuratorum de quo videlicet sint statu sepius dissensio oritur cum fore omnes incole dicte ville seu maiori pars comprehenditur sub aliquo officio sive arte et per consequens statuum diversitas difficiliter discernatur. Eapropter ad omnem ambiguitatem tollendam statuimus et ordinamus quod discernere et arbitrari statum seu gradum dictorum iuratorum ad cognitionem eligentium remittatur.

Item,³³⁵ statuimus et ordinamus quod uno eodem anno nequeant esse iurati pater et filius et plures quam duo fratres. Concedimus tamen quod si aliqui illorum qui sint prohibiti esse consules seu iurati erunt consules uno anno alii prohibiti concurrere in consulatu cum illis valeant esse iurati et e converso.

Item, statuimus et ordinamus quod de cetero suprapositi et capita ministeriorum habeant ^[f. 125r] eligi modo et forma sequentibus, videlicet quod quilibet suprapositus seu caput ministerii die assueta eligat tres probos homines artis sue vel plures si sibi et dictis tribus videbitur expedire et illi insimul congregati vel maior eorum pars eligant duos suprapositos vel capita ministerii qui regant et exercent ipsum officium per unum annum dum taxat etiam si fuerint suprapositi sartorum et pellipariorum. Et illi qui fuerint suprapositi seu capita ministeriorum uno anno nequeant infra tempus duorum annorum sequentium illud officium exercere.

Item,³³⁶ quod decetero quolibet anno clavarius dicte ville habeat eligi in generali consilio ipsius ville dumtaxat preterea quia quorundam³³⁷ oculos sic avarie cupiditatis vicium excecavit quod duo insimul vel plura officia in dicta villa non solum eis concedi insatiabili ambitione procurant sed etiam ambita et habita retinere

335. Iurati, *al marge esquerre*.

336. Non tenent duo officia, *al marge esquerre*.

337. Non possunt obtineri duo officia uno anno simul, *al marge dret*.

presumunt. Idcirco importune improbositati eorum obviare volentes statuimus et ordinamus quod de cetero in regimine universsatis predictae nemo valleat duo vel plura insimul officia obtinere salvo quod quilibet simul cum uno dum taxat officio esse possit de numero iuratorum.

Item, cum³³⁸ multitudo audiencium et diffiniencium compota dicte ville confusionem, turbacionem, prolongacionem, diffinicionis eorum ac dampnum rey publice pariat experientia edocente pro tanto universsatis ipsius ville dispendia dissimulare nolentes quin postquam nobis cognita sunt adversa ea opportunis remediis occurramus, statuimus et ordinamus quod de cetero annis singulis per consules et generale consilium dicte ville elligantur quatuor probi viri de manu maiori et unus supprapositus vel caput ministarii de quolibet officio sive arte qui ad hec sufficientes et ydonei repputentur et omnes predicti simul cum et dictis³³⁹ consulibus si voluerint interesse seu maior pars presencium dum tamen omnes fuerint evocati sint auditores et diffinitores omnium compotorum universsatis predictae. Quequidem elleccio fieri habeat infra unum menssem a die celebrate eleccionis consulum continue numerandum.

Item, quia sepe contingit ellecciones iuratorum dicte ville in multiplici discordia celebrari ellectoresque non devento [f. 125v] ad eorum seu maioris partis concordiam aliqualem a loco eleccionis discedere et ipsius eleccionis negocium relinquere incompletum ex quo inter eos discordie, lites et iurgia suscitantur dictaque universitas remanet iuratorum consilio destituta prout non est diu ostendit experientia in aperto. Idcirco tot dispendiis tantisque discriminibus occurrere cupientes statuimus et ordinamus quod decetero consules et alii ad quos pertinet elleccio iuratorum postquam erunt in³⁴⁰ domo consulatus seu alia congregati pro ipsa elleccione fieda³⁴¹ non exiant dictarum domum quousquem omnes seu maior pars eorum fuerint in eadem elleccione concordēs. Et ut predicta que a nobis pro utilitate publica dicte ville salubriter instituta eo diligentius sui observatores inveniant quo transgressores ipsorum maiori noverint pena percelli statuimus quod quicumque contra premissa venerit

338. Auditores compotorum, *al marge esquerre.*

339. et dictis, *afegit a la interlínia.*

340. *Mà al marge esquerre.*

341. *Per fienda.*

seu fecerit quovis modo penam centum librarum barchinonensis pro qualibet vice incurrat, cuius due partes fischo regio et tercia pars operi murorum seu vallum dicte ville aut aliis eius necessariis opperibus applicentur.

Item, ne ellecciones dictorum consulum ac aliorum officiorum dicte ville occasione aliqua protellentur statuimus et ordinamus quod si et quociens consules dicte ville oportebit cum eius exercitu ad aliquas accedere partes extra villam eandem ellecciones predicte suis assuetis temporibus fieri valeant per illos ad quos pertinet seu expectat ubicumque erunt dicti consules et exercitus constituti iuxta tamen modum et formam superius ordinata. Per hoc tamen nullum fiat preiudicium privilegiis, ordinacionibus et bonis usibus dicte ville.

Item, quia propter maliciam seu desidiam non nullorum iuratorum dicte ville consilium generale ipsius cum difficultate maxima congreguari sepius consuevit propter quod sepiissime quibusdam non curantibus ad ipsum venire consilium et aliis qui ad eum venerint ex nimio tedio recedentibus postquam absentes diucius expectarunt negocia ipsius ville ^[f. 126r] multociens indeliberata remanent et penitus indiscussa. Idcirco huic morbo sceleri³⁴² cupientes remedio providere, statuimus et ordinamus quod deinceps quociens in dicta villa consilium evocabitur generale facta provlamacione preconis voce tube per omnes et singulos vicos in quibus habitaciones iuramentorum erunt constitute virgarius³⁴³ consulatus³⁴⁴ incontinenti incendat seu illuminet candela ceream unius denarii. Et quilibet dictorum iuratorum qui non venerit ad dictum consilium durante lumine ipsius candele legitimo cessante impedimento incurrat vice qualibet penam quinque solidorum barchinonensis quorum absencium nomina notarius seu scriptor dicti consulatus teneatur tradere vicario et baiulo dicte ville quociens ab eo fuerit requisitus ut contra illos execucionem faciat dicte pene dicta vero candela consumpta si in dicto consilio presentes fuerint quadraginta persone illi qui presentes erunt seu maior eorum pars illud valeant consilium celebrare, concludere et terminare ac si omnes sexaginta iurati in eo personaliter inter³⁴⁵ essent.

342. Coleri *en O*.

343. Iurati, *al marge dret*.

344. *Segueix una ratlla de 6,5 cm.*

345. *Afegit a la interlínia.*

Item, statuimus et ordinamus³⁴⁶ quod mostaçafus dicte ville qui nunc est et pro tempore fuerit quociens³⁴⁷ se a terra Ceritanie se absentabit teneatur dimittere locumtenentem in dicto officio ad cognicionem consulum ipsius ville.

Item, quod deinceps perpetuo quicumque dicte universitatis clavarii,³⁴⁸ operarii, levatores impositionum, procuratores, syndici, nuncii³⁴⁹ aut alii qui teneantur reddere, compotum de quibusvis peccuniis ipsius universitatis quas tenebunt seu administrabunt antequam immisceant se premissis seu alicui eorum prestant corporale iuramentum quod infra unum menssem postquam finita fuerint administraciones seu officia supradicta absque aliqua requisicione tradent eorum compota de gestis et administratis per eos in posse consulum et auditorum compotorum aut notarii seu scriptoris dicti consulatus et quod ipsis comptis terminatis et decisis per eorum auditores quicquid habeant dicte universitati restituere seu tornare eidem restituent [f. 126 v] infra tempus eis dandum seu assignandum per dictos consules in unum concordēs. Quicumque autem contra premissa facient se venient quovis modo aute ea neglexerunt observare ac quantitates per eos dicte universitati debitas infra tempus predictum non solverunt cum effectu ultra periurium incurrant penam duppli illius quantitatis quam dicte universitati debeant resarcire. Cuis duple due partes fischo regio et tertia pars operibus murorum et vallum aut aliis dicte ville necessariis operibus³⁵⁰ adquirantur. Et nichilominus³⁵¹ a quocumque officio seu regimine ipsius universitatis suspenssi quamdiu erunt in mora solvendi eidem universitati quantitatem per eos debitam lapso termino eis dato per consules antedictos fiatque contra solvere recusantes in³⁵² eorum personis et bonis execucio³⁵³ rigorosa tanquam pro debito regio seu fischali per dictum vicarium ut merum executorem ad requisicionem consulum predictorum quibuscumque eecocione³⁵⁴ dilacione frivola et apella-

346. Offici de mustasaph, *al marge dret.*

347. [...] *al marge esquerre.*

348. Comptes com se tenen de donar, *al marge dret.*

349. *Una mà al marge dret.*

350. Comptes dels clavaris, *al marge esquerre amb una mà.*

351. *Subratllat.*

352. *Subratllat des d'antedictos.*

353. Deutors de la vila, *al marge esquerre.*

354. *Una mà a l'esquerra amb el text: super errore calculi.*

cione remotis. Quod si error calculi seu³⁵⁵ aliqua exceptio legitima alegatur predicti compotorum auditores aduinctis duobus probis hominibus per eos elligendis super dictis errore seu exceptione audiant ipsas partes et iterum si opus fuerit compota examinent supradicta quibus decisis contra debitores ipsius universsitas fiat quod superius es contentum. Providemus ac statuimus et ordinamus quod si dictis compotis terminatis eadem universsitas tenebitur aliquam traddere peccunie sumam illis qui ipsa reddiderint compota sic decisa tunc eo casu consules et clavarius dicte ville pari modo teneantur eandem peccunie quantitatem illis solvere et tradere infra menssem a die decisionis dictorum compotorum in antea continue numerandum sub pena duppli illius quantitatis quam dicta universsitas tenebitur resarcire modo predicto de bonis propriis ipsorum consulum et clavari per solvenda.

Item, ad hoc ut reddiciones compotorum non protellentur diu culpa seu desidia auditorum, statuimus et ordinamus quod consules si interesse voluerint et auditores compotorum seu maior pars eorum quociens, ininebit aliqua fienda examinacio vel decisio compotorum qualibet die [f. 127r] semel in unum congreguati exceptis festivis diebus habeant et teneantur intendere horis opportunis in ipsorum compotorum examinacione ac decisione iuxta eorum gradus et prioritatem temporis successive quequidem examinacio et decisio fieri valeant per consules et auditores compotorum presentes seu maiorem partem ut predicatur eorumdem. Et quicumque contra premissa facient seu venient quovis modo penam viginti solidorum pro qualibet die incurrant solvendam et distribuendam ut supra dicti quoque consules si ex decisione compotorum constabit dicte universsitati fore reddendas aliquas peccunie quantitates cum summa diligencia instare et prossequi teneantur execucionem solucionis peccunie supradicte quod si in hiis ipsi consules negligentes fuerunt vel remissi dampnum quod eorum culpa dicta universsitas reportabit eisdem et eorum bonis³⁵⁶ merito imputetur.

Item,³⁵⁷ statuimus et ordinamus quod quibusvis nunciis dicte ville inposterum eligendis tradantur in scriptis capitula continencia omnia et singula per dictam universsitatem eis comissa seu mandata. Quequidem capitula seu illorum substancia in effectu scri-

355. *Subratllat des de quod.*

356. *Subratllat des de quod si..., en vermell.*

357. *Instrucciones sindicorum, al marge esquerre.*

bi habeant in fine conclusionis consilii in quo ellecti fuerint per scriptorem seu notarium consulatus illaque in sui forma tradantur personaliter ipsis nunciis per omnes quatuor consules et in ipsorum presencia si fuerint in terra Ceritanie sin autem per illos et in illorum presencia qui fuerunt tunc presentes dicti autem nuncii prestare habeant iuramentum et homagium in posse vicarii Ceritanie et baiuli dicte ville quod per se aut alium seu alios directe vel indirecte non facient tractabunt vel procurabunt alia quevis negocia ville seu singularium eius sed dum taxat negocia in dictis capitulis expressat anisi forssitan ex post facto predictos quatuor consules aut illos qui presentes erunt in Ceritanie simul concordēs vel per generale consilium ipsius ville dictis nunciis de aliis negociis deturonus cum literis ipsorum consulum aut consilii generalis. Quosque [f. 127v] non impetrabunt seu oblata³⁵⁸ acceptabunt³⁵⁹ quevis officia vel beneficia dicti domini regis seu curie sue aut aliorum dominorum quamdiu erunt nuncii dicte ville. Quicumque autem predictorum consulum et nunciorum ausu temerario premissa in quantum ad eos spectet neglexerint obsservare aut contra ea fecerint seu venerint quovis modo penam centum librarum barchinonensis et notarius seu scriptor nisi faciat quod eius³⁶⁰ incumbit officio ut est dictum penam viginti quinque librarum ipso facto incurrant solvendam et distribuendam ut supra ultra penas periurii et fraccionis homagii quam incurrant proculdubio nuncii supradicti. Item quod dicti consules et quilibet eorum habeant et teneantur scribi facere in libro consiliorum aut alio per notarium seu scriptorem consulatus diem qua quisque nuncius recedet a dicta villa et diem qua reddibit ad illam sub pena decem librarum solvenda et distribuenda ut supra. Item, quod domnes et singuli nuncii cuiuscumque condicionis seu status qui mittentur per universitatem predictam ab eadem dum taxat sallarium assuetum iuxta taxacionem iam factam. Item quod dicti nuncii infra tres dies postquam ad dictam villam redierint teneantur relacionem facere consulibus et aliis ad quos spectat de statu et conclusione negociorum pro quibus missi fuerint qua relacione facta incontinenti traddant ipsis consulibus aut notario seu scriptori consulatus omnes cartas, literas, provisiones seu alias scripturas ipsius universsitatatis per eos impetratas seu que penes illos extiterint

358. *Afegit a la interlínia.*

359. *Segueix una ratlla d'1,5 cm.*

360. *Subratllat des de et.*

sub pena decem librarum solvenda et distribuenda ut supra. Et pari modo consules ipsius ville et eorum quilibet faciant satisfieri dictis nunciis in salario et expenssis eis solvi restantibus infra tres dies a die qua dictam relationem fecerint continue numerandos sub pena decem librarum de bonis propriis cuiuslibet dictorum consulum persolvenda et distribuenda ut supra.

Item,³⁶¹ statuimus et ordinamus quod si decetero quodcumque questiones alique sive lites erunt sive ducentur inter consules, iuratos, suprapositos, capita ministeriorum³⁶² [f. 128r] seu eorum aliquos ad invicem aut per predictos vel aliquos ipsorum fiet instancia seu persecucio contra aliquas singulares perssonas vel ipsi una partem contra aliam littigancium fovebunt seu invabunt aut si per aliquos ab ipsa universsitate petentur expensse et satisfacciones seu dampna clavarius ipsius universsitate seu quivis alius ipsius peccuniam administrans non audeat vel presumat aliquid bistrare vel solvere pro negociis predictis seu eorum aliquo nisi prout deliberatum fuerit in ipsius universsitate generali consilio legitime celebrato vel nisi in casu quo dicta universsitas condempnata fuerit ad dandum et solvendum aliquorum peccunie quantitatem per sentenciam que in rem transiverit iudicatam et hoc sub pena centum librarum barchinonensis applicanda et distribuenda ut supra. Et nichylominus solvens dictarum peccuniam contra ordinacionem presentem de suis propriis bonis allarum exsolvisse et non de ipsius universsitate peccunia censeatur.

Item, statuimus et ordinamus quod anno qualibet consules supradicti infra unum menssem postquam electi fuerint et infra sex vel septem menses etiam iterati teneantur congregare consilium generale in quo tractetur de modiis et viis utilibus quibus dicta universsitas exonerari valeat quantum erit possibile ab oneribus censualium et violariorum aut aliis in quibus ipsa universsitas teneatur. Nec non in dicto consilio, colloquium habeatur an sit necessarium, utile seu expediens in dicta villa fieri aliquod novum et etiam de modo exequendi opus in ipso³⁶³ consilio concordatum.

361. *Hi ha dibuixat un dit al marge esquerra.*

362. *Seu eorum com a crida al capdavall i al centre del foli.*

363. *Comença, a mà esquerra, una clau amb una mà que es refereix a l'epígraf següent. Així mateix, hi ha una altra clau a mà dreta. Ambdues arriben a final de foli. A la dreta hi diu: Non quibus remediis est procedendum contra impetrantes literas Regias contra privilegia, ordinaciones, bonos usus aut iura ville Podiiceritani.*

Item, quod de cetero nullus incola dicte³⁶⁴ ville audeat seu presumat aliquas impetrare literas seu provisiones regias contra privilegia, ordinaciones, bonos usus aut iura alia dicte ville et qui contrafecerit nisi ad statum debitum reducat ut inferius continetur si consul fuerit aut iuratus sit periurus et infamis ipseque consul seu iuratus aut quivis singularis ipsius ville ab omnibus administratione et officio seu regimine uni^[f. 128v]verssitatatis ipsius perpetuo sit privatus et habeatur ut extraneus in omnibus actibus dicte ville. Verumtamen si contrafaciens requisitus per consules dicte ville renunciabat cum effectu provisionibus seu litteris supradictis non incidat in penam aliquam predictarum.

Item, statuimus et ordinamus quod³⁶⁵ omnes et singula iurisperiti dicte ville antequam ad patrociniū seu advocacionis officium admittantur iurent in posse dicti vicarii seu alterius ad quem pertinat presentibus consulibus ipsius ville si interesse voluerint quod in nulla causa prestabunt patrociniū contra privilegia, libertates, ordinaciones et bonos usus ville predicte. Et quod quicquid ordinabunt pro eorum clientulis scribe manu propria in illorum copia seu transumpto in premissis aut advocatos fisci comprehendi nolumus illo modo.

Item,³⁶⁶ quod in congregacionibus generalis seu particularis consilii dicte ville nullus audeat vel presumat bricham seu ritxam verbo aut facto contra aliquem comovere seu incitare aut verba iniuriosa proferre. Et qui contra fecerit ultra penas a iure statutas incurrat pro vice qualibet penam centum solidorum Barchinone applicandam et distribuendam ut supra si et quando per consules dicte ville denunciata fuerit dicta pena.

Item, cum retroactis temporibus consueverint tradi per clavarium dicte universsitatatis cuilibet consulum viginti libras Barchinone de quibus certas vestes facere tenebantur. Et propter vestium habitus magis modernis temporibus sumptuosos dicti viginti libre non sufficiant ad vestes ipsorum consulum condecetes. Idcirco nos dicta tempora distingentes statuimus et ordinamus quod de cetero cuilibet dictorum consulum tradantur per clavarium ipsius universsitatatis viginti quinque libre per totum menssem aprilis post illorum ellec-

364. *Subratllat des de Item.*

365. Los advocats ans desser admesos per advocar han de jurar no contravenir als privilegis e ordinacions de la vila. Se subsiguen en les sèdules, *al marge esquerra.*

366. Contra los movents rixas en Concell, *al marge esquerra.*

cionem proxime sequentem ipso vero consules habitis dictis viginti quinque libris illas convertere habeant et teneantur in vestes varium pellibus folrratas concedentes officio consulatus quas habeant induere in festo beati Iohannis Babtiste tunc proxime sequituro. Si vero ipsi consules [f. 129r]³⁶⁷ seu clavarius aut eorum aliqui contrarium fecerint salaria eis pro ipsorum officis amittant penitus illaque restituantur et adquirantur universsitati predicte quorum restitutionem si eis fuerint pro soluta dictus vicarius teneatur exequi.

Item, statuimus et ordinamus quod contra quoscumque debitores qui teneantur quavis causa hospitalibus, elemosinis seu bacinis pauperum verecundancium puellis marittandis aut aliis elemosinis comunibus dicte ville fiant similes execucio penarum exacio et suspensio quales in quinto decimo capitulo continentur. Et ulterius rectoribus seu administratoribus dictarum elemosinarum pro ipsis debitis liceat habere recurssum ad curiam ecclesiasticam absque licencia curie secularis tamquam pro rebus piis ad eo ut per dictas curias simul vel divisim in hiis que debeant ipsis elemosinis satisfacere compellantur.

Item, cum³⁶⁸ plures redditus et elemosine pluraque emolumenta leguata fuerint et assignata puellis maritandis per non nullos quondam incolas dicte ville in quorum distribucione talis innolevit abusus quod illa non convertuntur in usus ad quos per testadores seu fundatores³⁶⁹ eorum dedicata fuere dicteque elemosine et alia supradicta summe sint necessaria populacioni et bono publico dicte ville. Idcirco statuimus et ordinamus quod de cetero consules dicte ville seu illi qui per eos ad hec fuerint deputati anno quolibet recognoscere valeant et teneantur cum summa diligencia omnia et singula testamenta ordinaciones instituciones et quevis alia instrumenta seu scripturas faciencia pro elemosinis et aliis predictis iam factis seu dispositis et decetero fiendis seu disponendis. Necnon ubi opus sit fieri facere capibrevia de premissis et audire compota distribucionum dictarum elemosinarum et taliter disponentes ut in illos convertantur usus de quibus per testadores et instituentes predictos, est seu fuerit ordinatum possintque compellere et distringere debitores predictorum seu compelli facere iuxta si miles modum et

367. Si los còsols no trauran las gramallas a S. Juan, Perdran lo salari, *emmarcat al capdamunt del foli*.

368. De elemosinis, *al marge dret i amb una mà a l'esquerre*.

369. No [...] consules possint cognoscere [...] elemosini, *al marge dret*.

formam qui in quinto decimo capitulo superius continentur et ut melius premissa effectu deducantur dicti ^[f. 129v] consules teneantur virtute eorum prestiti iuramenti omnibus et singulis supradictis possetenus dare operam cum effectu si vero super hiis inter partes aliqua dubia resultabunt cause cognicionem requirencia de illis cognoscant summarie sine litte et scriptis solemnibus sola facti veritate attenda vicarius et consules supradicti.

Item, statuimus et ordinamus quod predictis nostris statutis et ordinacionibus permanentibus in suis robore et valore privilegia en boni usus dicte universsittatis eidem concessa et diucius observati in quantum non obvient supradictis per omnes et singulos habitatores dicte ville inviolabiler observentur. Quequidem nos in quantumad nostrum spectat officium deffendere intendimus toto posse et observari facere per quoscumque cassantes et annullantes ordinaciones per nos die .XIII. mensis decembris anno a nativitate domini millesimo trecentesimo. nonagesimo nono factas super regimine dicte universsittatis cum meliores illarum in hiis nostris ordinacionibus comprehendantur per hoc tamen non intendimus prehemincie et potestati nobis absque propriis ordinacionibus quovis modo et quacumque racione seu causa pertinentibus vel spectantibus in aliquo derogare.

Item, volumus et ordinamus quod presentes ordinaciones perpetuo durature legantur annis singulis in vulgari in presencia consulum et iuratorum dicte ville noviter electorum in domo consulatus simul congregatorum infra sex dies a die eleccionis iuratorum continue numerandos ad hoc ut nullus de consilio ipsius ville ignoranciam pretendere valeat eorumdem.

Ffacta fuerunt presentes ordinaciones per nos dictum gubernatorem et per honorabilem Petrum Oltzina de Berga, assessorem predictum, lecte in vulgari lingua publicate in quadam camera monasterii fratrum predicatorum ville Podiiceritani pretacte. Presentibus et nobiscum in predictis interessentibus venerabilibus Francisco Capdevila, Guillermo Blanch, Jacobo Mercaderii et Johanne Blanch consulibus ac Bartholomeo Rocha, Guillermo de Urgio, Raymundo Blanch iuratis, Bernardo Foguet, paratorum, Arnaldo Duran, textorum, supprapositis anni presentis universi^[f. 130r]tatis ipsius ville ac nomine ipsorum et universsittatis ville prefate et singularum eiusdem consencientibus et laudantibus ac presentibus etiam venerabilibus Anthonio Torrelles, milite, vicario Ceritanie, Jacobo de Villalobent in utrusque iure, Petro Blanch, in decretis bachialariis et Dominico

de Calatiu de camera serenissimi domini nostri regis ad hec pro testibus adhibitis specialiter et vocatis. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus nostri sigilli officii munimine roboratam.

Datum et actum in dicto monasterio fratrum prdicatorum ville predictae Podiiceritani, tricesima die marcii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo. Vidit Petrus Oltzina.

Supplicatque nobis humiliter pro parte consulum et proborum hominum ville Podiiceritani ut omnia et singula in preinserta carta expressata iuxta promissionem per nos inde factam de nostri munificencia confirmare dignemur et supplicacione huiusmodi admissa benigne. Tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture cartam preinsertam et omnia et singula in ea contenta laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus ac nostre confirmacionis presidio roboramus et etiam in privilegium perpetuum damus et de novo concedimus serie cum eadem vobis consulibus et probis hominibus ac universsitati et singularibus iam dicte ville Podiiceritani nobis et successoribus nostris gubernatori Rossilionis et Ceritanie in virtute tam potestatis per ipsam universsitatem nobis et eidem attribuere etiam et collate quam sui officii vel alia quavis auctoritate aut eius in dicto officio successorum contrarium premisorum ordinandi, statuendi su disponendi abdicantes omnimodam potestatem. Et si decetero quandocumque scienter vel per inadvertenciam seu aliquo quovis modo contrarium per nos vel ipsum seu eius in officio successorem vel alios quoscumque officiales et comissarios nostros quavis auctoritate fuerit ordinatum decretum seu statutum illud irritum decernimus et inane ac carere volumus viribus et effectu. Mandantes per hanc eandem ^[f. 130v] illustri regi Sicilie, duci Athenarum et Neopatrie, primogenito nostro carissimo ac post dies nostros prosperos et longevos deo propicio in omnibus regnis et terris nostris felici successorum sub nostre paterne benedictionis obtentu ac dicto gubernatori Rossilionis et Ceritanie et vicario Podiiceritani ceterisque universsis et singulis officialibus, comissariis et subditis nostris et ipsorum officialium lochatenentibus presentibus et qui pro tempore fuerint sub ire et indignacionis nostre incurssu ac pena mille florenorum auri quatenus nostrum huiusmodi confirmacionem et omnia alia supra dicta teneant perpetuo et observent tenerique et observari inviolabiliter faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rey testimonium presentem fieri iussimus sigillo nostre magestatis in pendenti munitam.

Datum Barchinone vicesima quinta die aprilis anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo primo regnique nostri sexto. Matias, vicecancellarius.

Signum + Martini Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, visa quadam carta pergamenea gubernatoris comittatum Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt Petrus [Cardis Cathane], Iacobus de Prades, Rogerius de Monte Catheno, Berengarius de Crudillis et Olpho de Proxida, milites consiliarii et camerlengi.

Sig+num mei Bartholomei Gras iam dicti domum regis scriptoris qui hec scribi feci et clausi de ipsius domum regis mandato. Constat autem de rasis et correctis in lineis secunda «sub hac forma», in .LIIII^a, «remotis», in .LIX^a, «execucionem», in .XCII^a, «nobiscum in predictis», in .XCVIII^a, «virtute tam» et in eadem linea, «etiam et collate quam» et in eadem linea, «alibi decetero quandocumque», in .XCVIII^a, «scienter vel per inadvertenciam seu aliquo quovis modo» et alibi in eadem linea, «comissarios nostros quavis auctoritate fuerit» et in eadem linea, «statutum» et in .CI^a, «accionis nostre incurssu».

93

1401, abril, 26. Barcelona

El rei Martí I d'Aragó confirma tots els privilegis, immunitats i franqueses a la vila de Puigcerdà que els havien concedit els seus predecessors, els reis d'Aragó.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 368.

A*. Còpia de 1401: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 130v-131v.

Confirmació feta per lo senyor rey en Martí de tots los privilegis de la villa

370[f. 131r][I]n Dei nomine. Pateat universsis quod nos Martinus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie.

370. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

Ad instanciam et supplicacionem humilem nobis factam pro parte vestri fidelium nostrorum consulum et proborum hominum ville Podiiceritani. Tenore presentis carte nostre cunctis temporibus valiture laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus ac nostre confirmacionis presidio roboramus vobis eisdem consulibus et probis hominibus ac universitati dicte ville et omnibus habitatoribus ipsius ville et baiulie eiusdem presentibus et futuris omnes libertates, franchitates, immunitates, privilegia, ademprivia, consuetudines, ordinationes, gracias et provisiones per nos et per serenissimum dominum regem Petrum, genitorem nostrum, et predecesores suos illustres recolende memorie, vobis dicteque universitati et singularibus de eadem et dicte baiulie quovis modo factas ac concessas seu concessa ut in cartis et privilegiis, graciis et concessionibus inde factis et concessis diffusius continetur que et quas hic pro insertis haberi volumus et cessemus ac si de verbo ad verbum fuissent hic apposite et inserte pro ut omnibus et singulis suppradictis melius et plenus utimini et usi fuistis usquequaque.

Mandantes per hanc eandem illustri regi Sicilie et duci Athenarum et Neopatrie, primogenito nostro carissimo, ac post dies nostros prosperos et longevos deo duce felici successori ac gubernatori generali eiusque vices gerentibus necnom gubernatori comittatum Rossilionis et Ceritanie, vicariis, baiulis curiis, merinis, çalmedinis, supravinctariis et aliis universsis et singulis officialibus et subditis nostris et dictorum oficialium locatenentibus presentibus et futuris quatenus confirmacionem nostram huiusmodi teneant et observent et ab omnibus teneri perpetuo et observari faciant inconcusse et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant quavis causa. In cuius rei testimonium presentem cartam nostram fieri iussimus sigillo nostre maiestatis in pendentem comunitam.

Datum Barchinone vicesima sexta die aprilis anno a nativitate Domini ^[f. 131v] millesimo quadringentesimo primo regnique nostri sexto. Macias, vicecancellarius.

Signum + Martini Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comittisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, visa quadam carta pergamenea gubernatoris comittatum Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt Petrus [Cardis Cathane], Iacobus de Prades, Rogerius de Monte Catheno, Berengarius de Crudillis et Olpho de Proxida, milites consiliarii et camerlengi.

Sig+num mei Bartholomei Gras iam dicti domum regis scriptoris qui hec scribi feci et clausi de ipsius domum regis mandato. Constat autem de rasis et correctis in lineis .II^a., «factam» et in .V^a., «nostrum».

94

1405, maig, 9. Barcelona

El rei Martí I d'Aragó confirma tots els privilegis i llibertats concedits a la universitat de Puigcerdà.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 368.

A*. Còpia de 1405: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 131v-132v.

B. Còpia del segle XVIII feta per Domènec Espernay (1694-1748), notari públic i secretari del consolat de Puigcerdà: Puigcerdà. FMP. Privilegis i provisions reials.

Confirmació feta per lo dit senyor rey en MARTÍ a la villa de tots los privilegis

³⁷¹[I]n Dei nomine. Pateat universsis quod nos Martinus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, de certa sciencia deliberate etiam et consulte per nos et omnes heredes et successores nostros quoscumque presentes pariter et futuros, laudamus, approbamus et in omnibus confirmamus vobis fidelibus nostris Ffrancesco Capdevila et Iohanni Blanch, nuncii, syndicos et procuratoribus ville Podiiceritani, ad nos noviter missis pro faciendo nobis fidelitatem nomine universsitate dicte ville Podiiceritani et eius singularum racione nostri seu successonis ac universsitati dicte ville et omnibus habitantibus in eadem et eius terminis, presentibus pariter et futuris, perpetuo omnes libertates, privilegia et constituciones factas et concessas vobis et antecessoribus vestris habitatoribus Podiiceritani et universsitati eiusdem per clare memorie Raymundum Berenguarii, comitem Barchinone et per illustrissimos regem Ildefonssum primum, filium dicti comittis Raymundi, Iacobum atavum, Petrum, abavum, Iacobum, proavuum, Alfonssus, avium et Petrum, pater, nostros predecessores et eorum quemlibet memorie gloriose. Ac per nos et illustrem Mariam, carissimam nostram consortem

371. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

et locumtenentem etiam generalem prout in instrumentis et ^[f. 132r] privilegiis inde factis plenius continetur. Item omnes consuetudines et usus ville eiusdem prout eis ipsa villa melius et plenius usa fuit utitur hodie.

Item confirmamus, laudamus et approbamus omnes concessiones non continentes alienacionem in preiudicium nostri et regnorum et terrarum nostrarum universsitati ville predicte factas per illustrem dominum regem Iohannem, fratrem et predecessorum nostrum, recordacionis felicis, prout in instrumentis et privilegiis inde factis plenius continetur et prout eis ipsa villa melius et plenius usa fuit et utitur volentes, statuentes et ordinantes omnia et singula supradicta perpetuo et inviolabiliter observari. Et iubemus huiusmodi serie gubernatori generali eiusque vicesgerentibus, vicario et baiulo ac aliis officialibus Podiiceritani, nec non vicariis, baiulis, curiis, merinis, çelmedinis, supravinctariis aliisque universsis et singulis officialibus nostris et subditis presentibus et futuris omnium civitatum, villarum et locorum terre et dominacionis nostre quod dictas privilegia, libertates, constituciones, consuetudines et usus quibus et prout melius et plenius dicta villa usa fuit et utitur hodie ut preferatur teneant et observent et faciant ab omnibus teneri et observari perpetuo. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, promittimus et iuramus vobis per Deum et Crucem domini nostri Ihesu Christi et eius Sancta Quatuor Evangelia corporaliter per nos tacta quod predicta omnia et singula tenebimus, complebimus et observabimus perpetuo et in aliquo non contraveniemus tenerique et observari ab omnibus faciemus. Quicumque autem de officialibus nostris vel subditis contra predicta vel predictorum aliquod venerit ira et indignacionem nostram ac penas mille morabetinorum auri nostro applicandorum erario absque spe venie alicuius se noverit incurssurum dampnis illatis in duplo prius plenarie restitutus. In cuius rey testimonium presentem cartam ^[f. 132v] fieri et magestatis nostre sigillo pendenti iussimus comuniri.

Datum Barchinone nona die madii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinto regnique nostri decimo.[Sperendis].

Signum + Martini Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rosilionis et Ceritanie, visa quadam carta pergamenea gubernatoris comittatum Rosilionis et Ceritanie.

Testes sunt Iohannes, episcopus Barchinone, Iohannes, comes Cardone, Bernardus de Capraria, comes de Mohac, Geraldus Alemanni de Cervilione et Petrus Torrelles, milites, consilarii et camerlengi.

Sig+num Raymundi de Cumbis dicti domini regis prothonotarii qui de mandato ipsius hec scribi fecit et clausit. Corregitur tamen in lineis .VIII^a. «illustrem dominum regem» et in .VIII^a. «et utitur volentes».

95

1409, abril, 20. Barcelona

Martí I l'Humà estableix, tot modificant el privilegi del 25 d'abril de 1401, que els cònsols cobrin del clavari de Puigcerdà, durant el mes d'abril i cada any, 15 lliures barceloneses per a fer-se gramalles folrades.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1409: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 132v-133.

Privilegi com cascún cònsoll no ha sinó quinze³⁷² libras para gramayas

[I]³⁷³n Dei nomine. Pateat universis quod nos Martinus, Dei gracia, rex Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossillionis et Ceritanie. Quia in quadam carta seu privilegio per nos vobis fidelibus nostris consulibus et probis hominibus ville Podiiceritani in perpetuum concessio dato et acto Barchinone vicesima quinta die aprilis anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo primo regnique nostri sexto, quoddam inter alia vidimus capitulum seu ordinationem factam per dilectum consiliarium nostrum Raymundum Çagarriga, militem gubernatorem comittatum Rossillionis et Ceritanie cuisquidem capituli series sic se habet:

Item, cum retroactis temporibus consueverint tradi per clavarium dicte universsitatatis cuilibet consulum viginti libras Barchi-

372. 25 al damunt de quinze.

373. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

none de quibus certas vestes facere tenebantur et propter vesturem habitus magis modernis temporibus sumptuosos dicte viginte libre non sufficiant ad vestes ipsorum consulum concedentes. Idcirco nos dicta tempora distingentes statuimus et ordinamus quod de cetero cuilibet dictorum ^[f. 133r] consulum tradantur per clavarium ipsius universsatis viginti quinque libris illas per totum mensem aprilis post illorum electionem proxime sequentem. Ipsi vero consules habitis dictis viginti quinque libris illas convertere habeant et teneantur in vestes varium pellibus folratas concedentes officium consularis quas habeant induere in festo beati Iohannis Bapstite tunc proxime secuturo. Si vero ipsi consules seu clavarius aut eorum aliqui contrarium³⁷⁴ fecerint salaria eis pro ipsorum officii constituta amittant penitus illaque restituantur et adquirantur universsati predictae quorum restitutionem si eis fuerint persoluta dictus vicarius exequi teneatur.

Precepto noviter expositione per humili vestri dictorum consulum et proborum hominum qui utilitatis rei publice dicte ville ut docet experientia in aperto estis fervidi zelatores quod dicta universsitas a deo est oppressa multis importabilium debitorum oneribus quod ad predicta et alia solvenda salaria eiusdem universsatis non suppetunt facultates. Pro tanto volentes in parte hiis providere volumus, providemus et ordinamus hoc edicto seu privilegio nostro statuentes ac preinsertum capitulum moderantes sine tamen preiudicio eiusdem privilegi et aliorum in ipso contentorum quod a modo per clavarium ipsius universsatis non tradantur nobis eisdem consulibus et successoribus nostris in officio consularis pro vestibus cuilibet nostrum pro dicto officio faciendis nisi tantum quindecim libre Barchinone quas quidem quindecim libras idem clavarius qui nunc est et pro tempore fuerit nobis et successoribus vestris in dicto officio per totum mensem aprilis futurum de proximo et sic de inde singulis annis in eodem mense dare et solvere teneatur convertendas per vos precise in vestes predictas folratas concedentes officium supradictum quas teneamini et habeatis deferre in festo sancti Iohannis Bapstite tunc proxime secuturo. Si vero vos iidem consules seu clavarius aut vestrum aliqui contrarium feceritis seu fecerit salaria vobis et eis pro dictis officii constituta

374. que qui no vestirà les gramalles al die acostumat, perdrà lo salari e sie retornat a la vila, *al marge dret*.

penitus amittatis illaque³⁷⁵ restituantur et adquirantur universsitati predictae quorum [f. 133v] restitutionem si vobis et successoribus vestris et dicti clavarii in dictis consulatus et clavarie officiis fuerint persoluta dictus vicarius exequi teneatur.

Mandantes per hanc eandem expresse et de certa sciencia sub obtentu nostre gracie et mercedis gubernatori predicto vicario et baiulo ville predictae. Nec non vobis consulibus et clavario supradictis quatenus edictum seu privilegium ac ordinacionem et moderationem nostram huiusmodi perpetuo teneant firmiter et obsservent teneatisque firmiter et servetis decernentesque cum presenti irritum inefficax et inane si quid et quitquid in contrarium huius edicti seu privilegii nostri a quoque vestrum et officialium ac aliorum etiam predictorum quavis auctoritate scienter vel ignoranter decretum et ordinatum fuerit seu etiam statutum de quo vobis et eis cum eodem tollimus omnem posse. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus sigillo maiestatis nostre appendicio comunitum.

Datum Barchinone vicesima die aprilis anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo nono regnique nostri quartodecimo.

Signum + Martini, Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice comitisque Barchinone, Rossilionis et Ceritanie. Rex Martinus.

Testes sunt archiepiscopus Callaritanus, Ffrancischus, episcopus Barchinone, Berengarius Arnaldi de Cervilione, Iohannes de Montecatheno et Petrus Torrelles, milites, camerlengi.

Sig+num mei Bernardi Medici dicti domini regis secretarii qui de ipsius mandato hec scribi, feci et clausi. Corripitur autem in lineis duodecima «deferre» et .XV^a. «vicario et baiulo ville» et .XVI^a. «que».

1413, març, 12. Barcelona

El rei Ferran I d'Aragó confirma als síndics i procuradors de la vila de Puigcerdà els privilegis, immunitats i franqueses que els reis d'Aragó, predecessors seus, havien concedit a Puigcerdà i, com

375. non qui non [...] salarium, *al marge dret*.

a nou senyor, rep dels procuradors, en nom de la vila, l'homenatge de fidelitat.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 405.

B*. Còpia de 1413: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 133v-135r.

Confirmació feta per lo senyor rey en Ferrando a la villa de tots privilegis e libertats de aquella [f. 134r]

³⁷⁶[I]N Dei nomine. Pateat universsis quod nos Fferdinandus, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie³⁷⁷ Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossilionis et Ceritanie, de certa sciencia deliberate etiam et consulte per nos et mones heredes et successores nostros quoscumque presentes pariter et futuros, laudimus, approbamus et in omnibus confirmamus vobis fidelibus nostris Anthonio Gallart, iurisperito,³⁷⁸ Raymundo Blanch, nuncii, sindicis et procuratoribus ville Podiiceritani ad nos noviter missis pro faciendo nobis fidelitatem nomine universsitate dicte ville Podiiceritani et eius singularum racione nostri novi domini seu successionis ac universsitate dicte ville et omnibus habitantibus in eadem et eius terminis, presentibus pariter et futuris, perpetuo omnes libertates, privilegia et constituciones factas et³⁷⁹ concessas vobis et antecessoribus vestris habitatoribus Podiiceritani et universsitate eiusdem per illustrem dominum regem Petrum, avum, et alios reges dicti domini regis petri predecessores ac per dominum regem Martinum avuunculum nostros memorie gloriose et eorum quemlibet ac per illustrem Mariam, bone memorie dicti domini regis Martini consortem et locumtenentem etiam generalem prout in instrumentis et privilegiis inde factis plenius continetur. Item omnes consuetudines et usus ville eiusdem prout eis ipsa villa melius et plenius usa fuit utitur hodie.

Item confirmamus, laudamus et approbamus omnes concessiones non continentes alienacionem in preiudicium nostri et regnorum et terrarum nostrarum universsitate ville predictae factas per illustrem dominum regem Iohannem, avuunculum et predecessorum nostrum, recordacionis felicitis, prout in instrumentis et privilegiis

376. Pro cum originali, *al marge esquerre.*

377. *Afegit a la interlínia.*

378. *Afegit a la interlínia.*

379. *Segueix un espai de 3 cm en blanc.*

inde factis plenius continetur et prout eis ipsa villa melius et plenius usa fuit et utitur volentes, statuentes et ordinantes omnia et singula supradicta perpetuo et inviolabiliter observari. Et iubemus ^[f. 134v] huiusmodi serie illustri ac magnifico infanti Alfonso, primogenito nostro, ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori et post dies nostros longevos del propicio legitimo successorieusque vices gerentibus, vicario et baiulo ac aliis officialibus Podiiceritani, nec non vicariis, baiulis, curiis, merinis, çelmedinis, supravinctariis aliisque universsis et singulis officialibus nostris et subditis presentibus et futuris omniumque civitatum, villarum et locorum terre et dominacionis nostre quod dictas privilegia, libertates, constitutiones, consuetudines et usus quibus et prout melius et plenius dicta villa usa fuit et utitur hodie ut prefertur teneant et observent et faciant ab omnibus teneri et observari perpetuo. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate, promittimus et iuramus vobis per Deum et Crucem Domini nostri Ihesu Christi et eius Sancta Quatuor Evangelia corporaliter per nos tacta quod predicta omnia et singula tenebimus, complebimus et observabimus perpetuo et in aliquo non contraveniemus tenerique et observari ab omnibus faciemus. Quicumque autem de officialibus nostris vel subditis contra predicta vel aliquod predictorum venerit iram et indignacionem nostram ac penas mille morabetinorum auri nostro applicandorum erario absque spe venie alicuius se noverit incurssurum dampnis illatis in duplo prius et plenarie restitutis. In cuius rey testimonium hinc fieri et cum sigillum maiestatis nostre nondum sit perfectum nostro sigillo comini in pendenti iussimus comuniri.

Datum Barchinone duodecima die marcii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo tercio decimo regnique nostro secundo. De Galvis, vicecaccellarius.

Signum + Fferdinandi Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Rex Ferdinandus.

Testes sunt Petrus, archyepiscopus Terrachone, Iohannes, comes Cardone, Petrus, vicecomes de Insula, ^[f. 135r] Berengarius Arnaldi de Cervilione et Bernardus de Çentelles, milites.

Sig+num mei Raymundi de Cumbis, prothonotarii dicti domini regis auctoritateque regia, notarii publici per totam terram et dominacionem ipsius qui predictis interfui eaque de mandato dicti domini regis scribi, feci et clausi.

1418, abril, 15. València

Alfons IV el Magnànim atorga a la vila de Puigcerdà, a instància del seu nunci, que el mostassà i els segelladors del vi siguin elegits en consell general canviant d'aquesta manera el costum.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1418: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 135r-135v.

[N]³⁸⁰os Alfonssus Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Cum seccundum formam cuiusdam privilegii per illustres predecessores nostros reges Aragonum vobis consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati ville Podiiceritani super elleccione sigillatorum vini et mostaçaf que anno quolibet in dicta villa fieri consuevit undulti elecció ipsa fieri habeat per consules dicte ville pro tempore regiminis eorumdem ita quod quilibet consulum ponit et eligit in dicta villa unum ex vini sigillatoribus antedictis illum quem [ultra] pro libito voluntatis. Et insuper consules ipsi eligunt in mostaçafum illum quam volunt iuxta arbitrium et voluntatem eorum. Et ex hoc experientia edocente multa dampna diverssaque incomoda dicte ville et publice utilitati eiusdem fuerint subsecuta cum elecciones predicte fiant multociens de personis inabilibus seu non ydoneis solum respectu earum utilitate publica aliquatenus non inspecta. Volentes super hiis ut nostro regali incumbit officio salubriter providere ad supplicacionem per humilem Iohannis Sala notarii, nuncii dicte ville, nomine et pro part ville ipsius, propterea celssitudini nostre factam tenore presentis sine tamen preiudicio lesione, novacione aut derogacione privilegii antedicti aut aliquorum contentorum in eo immo per hec illud pocius ampliantes statui^[f. 135v]mus et ordinamus ac vobis consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati predictis concedimus seu etiam indulgemus quod ellecciones dictorum sigillatorum et mostaçaff fiant et fieri habeant de cetero in generali consilio dicte ville et per dictum consilium et alliter fieri nequeat ullo modo decernentes ellecciones de sigillatoribus et mostaçafu in dicta villa fiendas de cetero aliter quam est dictum superius nihil valere.

380. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

Mandamus itaque inclito et magnifico infanti Iohanni, duci Montis Albi et Petre, fidelis patri nostro, carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori sub fraterne dileccionis affectu eiusque vicesgerentis in comittatibus Rossilionis et Ceritanie, vicario et baiulo ceterisque officialibus dicte ville Podiiceritani et aliis quibuscumque, nec non consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati ville ipsius et singularibus eiusdem, presentibus et futuris, sub nostre gracie et mercedis obtentu quatenus statutum, ordinacionem et indultum huiusmodi teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contrafaciant vel veniant aliqua racione vel causa. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo in pendentem munitam.

Datum Valencie decima quinta die aprilis anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo octavo regnique nostri tercio. Rex Alfonsus.

98

1418, abril, 15. València

Alfons IV concedeix als cònsols, jurats, prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà el privilegi segons el qual, en l'elecció anual dels càrrecs de cònsols i de jurats, els caps d'oficis i els sobreposats hi hauran d'estar presents.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 418.

A*. Còpia de 1418: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 135v-136v.

Privilegi com tots los sobreposats e cap de officis han a ésser ellecció dels cònsols

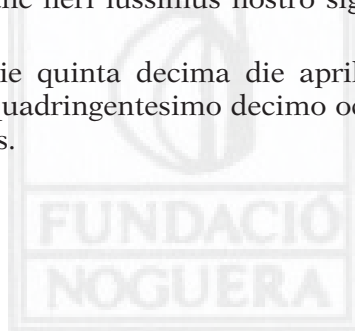
³⁸¹[N]os Alfonssus Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Cum seccundum formam privilegiorum per illustres predecessores nostros reges Aragonum vobis consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati ^[f. 136r] ville Podiiceritani super elleccione que anno quolibet de consulibus et iuratis in dicta fieri consuevit indultorum

381. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

capita officiorum non interveniant neque intervenire consueverint in elleccionibus dictorum consulum et iuratorum, et ex hoc experientia edocente non nulle abusiones et inconveniencia interdum in dicta villa fuerint subssecuta in dampnum et detrimentum rey publice ipsius ville, volentes super hiis ut nostro regali incumbit officio providere ad supplicacionem per humilem Iohannis Sala, notarii, nuncii dicte ville nomine et pro parte ville ipsius, propterea celssitudine nostre factam, tenore presentis sine tamen preiudicio, lesione, derogacione aut novacione dictorum privilegiorum aut aliquorum contentorum in eis. Ymmo per hec illa pocius ampliantes statuimus et ordinamus ac vobis consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati predictis etiam indulgemus quod in ellecciones in dicta villa de consulibus et iuratis anno quolibet decetero faciendis sint interveniant et consenciant et intervenire ac sonssentire habeant omnia capita officiorum dicte ville vel maior et sanior pars eorum et sine illis ad ellecciones dictorum consulum et iuratorum procedi nequeat ullomodo decernentes ellecciones de consulibus et iuratis in dicta villa fiendas decetero aliter quan est dictum superius nil valere.

Mandamus itaque inclito et magnifico infanti Iohanni, duci Montisalbi et Petre, fidelis patri nostro, carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori sub fraterne dilleccionis affectu eiusque vicesgerentis in comittatibus Rossillionis et Ceritanie, vicario et baiulo ceterisque officialibus dicte ville Podiiceritani et aliis quibuscumque, nec non consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati ville ipsius et singularibus eiusdem, presentibus et futuris, sub nostre graciae et mercedis obtentu quatenus statutum, ordinationem et in^[f. 136v]dultum huiusmodi teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contrafaciant vel veniant aliqua racione vel causa. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo in pendenti munitam.

Datum Valencie quinta decima die aprilis anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo octavo regnique nostri tercio. Rex Alfonsus.

1418, abril, 15. València

Alfons IV atorga el privilegi en el qual marca les pautes de com han de vestir i de quin color han de ser les gramalles que han de portar els cònsols de la vila de Puigcerdà per ser els caps o responsables de la cosa pública i ser reconeguts com a tals per tothom.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 136v-137r.

Privilegi com los cònsols se haian a vestir de un hàbit e de una color les gramalles e de un drap

³⁸²[N]os Alfonso Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Cum prudentia in rei cuiuslibet gubernaculo et presertim rei publice requiratur racionabiliter trahitur argumentum quod persone que ad gubernandum eandum rem publicam eliguntur prudentia et moribus adornantur cum non solum sibi ipsis sed multis aliis sermone et opere vivere deceat illos tales. Dignum igitur est et cedit cuiusdem rei publice adornatum ut hii qui ad funciones publicas assumuntur sicut virtutum splendoribus ab aliis interius distinguntur sic exterius ab inventibus proceritatis habitu et singularitatis vestium cognoscantur. [Cum] itaque secundum formam cuiusdam privilegii per predecessores nostros reges Aragonum, consulibus, iuratis, probis hominibus et universsitati ville Podiiceritani concessi quilibet consulum dicte ville quindecim libras barchinonensis habeat et recipiat anno quolibet de peccuniis publicis pro vestitu, et consules ipsi se consueverint induere in colore et aliis pro libito voluntatis quod cedit ad dicte ville de decus non ad cultum cum ab aliis habitatoribus dicte ville nulla differencia distingantur cica ornatum et pulcritudinem dicte ville que notabilis et singularis inter ceteras ^[f. 137r] dyadematis nostri consistit nostre consideracionis aciem dirigentes supplicante inde nobis Johanne Sala, notarii, nuncio dicte ville, statuimus et ordinamus quod de cetero consules omnes predicti de panno unius et eiusdem coloris se teneantur anno quolibet unduere seu vestire et unius et eiusdem forme eorum indumenta portare

382. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

pariter et habere ut sic consules ipsi qui capud in dicta villa rei publice representant inter membra cetera ville ipsius cum ornatu et pulcritudine cognascantur. Si quis autem eorum contrarium facere presumpserit quoquomodo a missionis vestium penam incurrat nostro fischo integre applicandam. Per hec tamen volumus nec intendimus dicto privilegio derogari sed illud huius serie ampliantes remanere, volumus in suis viribus et effectū.

Mandamus itaque inclito et magnifico infanti Iohanni, duci Montisalbi et Petre, fidelis patri nostro, carissimo ac in omnibus regnis et terris nostris generali gubernatori sub fraterne dileccionis affectu eiusque vicesgerentis in comittatibus Rossilionis et Ceritanie, vicario et baiulo ceterisque officialibus dicte ville Podiiceritani et aliis quibuscumque, nec non consulibus, iuratis, probis hominibus et universitati ville ipsius et singularibus eiusdem, presentibus et futuris, sub nostre gracie et mercedis obtentu quatenus statutum, ordinationem et indultum huiusmodi teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et non contrafaciant vel veniant aliqua racione vel causa. In cuius rei testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo in pendentī munitam.

Datum Valencie quinta decima die aprilis anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo octavo regnique nostri tercio. Rex Alfonsus.

100

1423, maig, 7. Barcelona

La reina Maria d'Aragó, lloctinent general del rei, confirma els privilegis, gràcies i immunitats concedits a la universitat de Puigcerdà. Atorga als habitants de la vila que no puguin ser processats per fautoria fora de la vila, sota pena de 1.000 florins d'or aragonesos a l'oficial que no ho compleixi.

[O]. Original perdut.

B*. Còpia de 1423: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 137r-140v.

C. Trasllat del 21 de juliol de 1427 autoritzat per Ramon Mauri (I), notari públic de Puigcerdà: Puigcerdà, ACCE. Pergamí núm. 420.

Privilegi que nenguna persona de la villa que sia citada per fautoria no sia tengut de comparar fora la villa [f. 137v]

[N]³⁸³os, Maria, Dei gracia regina Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitissa Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitissa Rossillionis et Ceritanie, locumtenens generalis illustrissimi domini regis viri et domini nostri carissimi. Regualem decet providenciam suorum obviare periculis, vexacionibus et incomodis subditorum illorum precipue qui in sui regni existunt confinibus constituti ac eos talibus privilegiis, graciis et immunitatibus confovere quod in villis et locis dictorum confinium quibus degunt tutissime et absque alicuius molestia valeant residere. Cum itaque villa Podiiceritani sit in confinibus Principatus Cathalonie constituta et propter mortalitates sit quam plurimum diminuta in tantum quod nisi succurratur eidem de subscriptis et aliis favoribus opportunis posset de facili ad excidium devenire. Nam inter cetera quibus habitatores villarum et locorum coguntur lares proprios deserere et sua domicilia transportares unt importabilia debitorum onera,³⁸⁴ vexacione et dampna que non possunt aliquatenus tollerare maxime quando ipsi habitatores extra eorum domicilia variis sumptibus et expressis coguntur littiguare et causas ducere et tractare. Ea propter volentes ut convenit indemnitati rey publice dicte ville et singularum eiusdem que una de notabilioribus confinium dicti Principatus³⁸⁵ existit taliter providere quod ipsa villa, universsitas et eius singulares ab omnibus sinistris, vexacionibus et incomodis preserventur ad humilem per partem vestrorum Anthoni Gallart et Iacobi Astorch, nunciorum, consulum et proborum hominum ac singularium universsytatis dicte ville, supplicacioni vobis super hiis factam. Tenore presentis vobis eisdem consulibus, probis hominibus et universsytati [f. 138r] dicte ville Podiiceritani et singularibus de eadem qui nunch sunt et pro tempore fuerint in [vim] presentis privilegii cunctis temporibus valituri, concedimus, statuimus et perpetuo ordinamus quod ab inde universsitas dicte ville Podiiceritani nec aliquis habitator eiusdem ville per processum fautorie ad fisci regii vel nostri seu alteruius cuiuscumque querellantis instanciam ullatenus valeant coram dicto domino rege seu nobis aut in eius vel nostri audiencia seu aliquo vicario seu baiulo

383. Pro cum originali. Privilegi ab lo qual se disposa que las causas ordinarias no poden ser evocades ni tretes del poder dels ordinaris y concorda ab lo privilegi del governador, *al marge esquerre*.

384. *Subratllat des de villa Podiiceritani sit...*

385. *Subratllat des de que una de...*

extra dictam villam Podiiceritani nisi dum taxat coram nobis in casu et ratione miserabilitatis querellancium trahi nec aliquatenus liggare vec aliquas fautorie causas possit aut possimus ad dictam eius seu nostri audienciam aliquarenu evocare.

Quinimo dicti querellantes habeant ipsam universsitate ac eiusdem habitatores coram vicario Ceritanie et baiulo Podiiceritani qui nunch est et pro tempore fuerit occasione dicti processus fautorie dum taxat trahere et non alibi convenire.

Nec non etiam vobis eisdem consulibus, probis hominibus et universsitti dicte ville et singularibus de eadem concedimus, statuimus et perpetuo ordinamus quod contra aliquem habitatorem dicte ville per solam visionem eiectorum et separatorum a pace et tregua dum tamen aliter quam per dictam visionem eisdem eiectis et separatis contra formam constitutionum, pacium et treguarum non dederit consilium, auxilium vel favorem ad fisci regii seu nostri vel alteruius cuiuscumque querellantis instanciam non possit fieri processus fautorie. Verum tamen quilibet³⁸⁶ videns eiectum seu eictos a pace et tregua quam³⁸⁷ cicius poterit teneatur eum vel eos officialibus regiis ad quos spectet denunciare. Nec etiam dicta universsitas [f. 138v] iluc³⁸⁸ singularibus eiusdem occasione aliquorum [crumi...] infra ipsas vicariam et seu baiuliam comissorum coram aliquo alio officiali iudice sive comissario valeant conveniri seu trahii nisi solum et dum taxat coram dicto vicario seu baiulo Podiiceritani prout constitutiones Cathalonie postulant et requirunt nec ad id per dictum dominum regem aut nos seu alios quoscumque ifficiales suos ut nostros valeant compelli aliquatenus seu distringi. Nec non etiam concedimus, statuimus et perpetuo ordinamus quod constitutiones Cathalonie et capitula curiarum generalium Cathalonie³⁸⁹ vobis dicte universsitati et³⁹⁰ singularibus de eadem inviolabiliter observentur in omnibus et per omnia. Salvo tamen dicto domino regi et nobis quod vicarius et baiulus dicte ville causa recognoscendi et non alia habeant quoscumque processus et inquisitiones pretextu aliquorum

386. *Mà al marge esquerre.*

387. *Regalia, al marge dret i amb lletra posterior.*

388. [Non] quam universitas dicte ville eius singulares pro quorumque crimine comisso non possunt conveniri [...] quorumque officiali extra villa nisi [...] coram vicario et iudice Ceritanie, *al marge esquerre.*

389. *Afegit a la interlínia.*

390. *Marcat des de nisi solum amb una ratlla vertical al marge esquerre.*

criminum adversus habitatores dicte ville seu aliquem ex eis factos et factas si et cum a dicto domino rege seu nobis habuerit in mandatis ipsi domino regi seu nobis remittere ut eis visis et in suo aut nostro consilio recognitis per iusticiam providere et eis scribere quid agendum valeat et nos etiam valeamus.

Verumtamen dictus dominus rex seu nos non possit aut possimus ipsas causas ad eius seu nostram audienciam evocaren ec habitatores dicte ville teneantur pro eisdem causis extra dictam villam aliquatenus comparere nec ipsas causas ducere seu tractare nisi dicte causas fuerint tales quod³⁹¹ de sui natura ad dictum dominum regem et neminem alium ex suis prehemencia et regalia pertinere noscantur prout sunt processus usaticorum incipientium auctoritate et rogatu et simili modo et alii processus quorum continuacio, cognicio et executio ad dominum regem et suis prehemencia et regalia iamdictis et neminem alium pertinent [f. 139r] et si forssan per dictum dominum regem aut nos seu officiales suos ut nostros premissorum contrarium fieret vel atemptaretur scienter vel ignoranter aut aliter quovis modo illud ipso facto nunch pro tunch et e contra decernimus et haberi volumus nullum inefficax irritum penitus et inane tanquam factum in preiudicium et iacturam rey publice dicte ville et singularium eiusdem ac huiusmodi nostri privilegii quod vim legis paccionate obtinere volumus in eternum. Promittentes in bona fide regia nobis dictis consulibus et probis hominibus ac universsitti dicte ville et cuius singularibus presentibus et futuris ipsum dominum regem et nos predicta omnia et singula in presenti privilegio contenta rata, grata, valida atque firma habere, tenere et inviolabiliter observare et non contrafacere vel venire aliquo iure causa vel racione.

Mandantes per presentes inclito infanti Iohanni, consanguineo nostro, duci Montis Albi et de Pennafiel, gubernatori generali in omnibus regnis et terris dicti domini regis ac eiusdem vicegerentibus ceterisque universsis et singulis officialibus et subditis dicti domini regis et nostris dictorumque officialium, locatentibus, presentibus et futuris, sub pena mille florenorum auri de Aragonia de bonis contrafacientur irremissibiliter habendorum et regio applicandorum erario quatenus privilegium nostrum huiusmodi et omni et singula in eo contenta teneant firmiter et observent teneri et observari faciant et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant

391. *Marcat des de veruntament amb una ratlla vertical al marge esquerre.*

aliqua racione seu causa. Pro huius modi vero privilegio, concessione et ordinacione habuimus a vobis quadringentos florennos auri de Aragonia quos fidei consiliario et thesaurario nostro Iohanni de Masguillem utriusque iuris doctori realiter tradidistis. In cuius rei testimonium ^[f. 139v] presentem vobis fieri et sigillo dicti domini regis in pendenti iussimus comuniri.

Datum et actum Barchinone die septima madii, anno a natiuitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo tercio regnique dicti domini regis octavo.

Signum + Marie, Dei gracia regine Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitisse Barchinone, ducisse Athenarum et Neopatrie ac etiam comitisse Rossillionis et Ceritanie, locumtenentis generalis illustrissimi domini regis viri et domini nostri carissimi. La Reyna.

Testes sunt Ffranciscus, patriarcha Iherusaluninatus ecclesie Barchinone administrator, Raymundus, vicecomes de Perilionibus, Berengarius Arnaldi de Cervilione, Ffranciscus de Erillo et Berengarius de Stalricho, camerlengus, milites consiliarii dicte domine regine.

Sig+num mei Mathei Iusti predictorum dominorum regis et regine scriptoris qui dicte domine regine mandato hec scribi, feci et clausi cum literis rasis et correctis in lineis .VIII^a. «quod contra aliquem», .X^a. «lud», .XVI^a. «execucio» ad .XVIII^a. «dictorumque officialium».

Executoria³⁹²

[I]³⁹³ldefonssus, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie, dilectis et fidelibus uniuersis et singulis gubernatoribus, vicariis, baiulus ceterisque officialibus et subditis nostris, presentibus et futuris, dictorumque officialium locatenentibus. Salutem et dileccionem quia dudum illustris Maria, regina Aragonum, consors et locumtenens³⁹⁴

392. *Escrit al mig del foli.*

393. *Pro cum originali, al marge esquerre.*

394. *Crida del foli següent feta al final del foli i centrada al mig.*

[f. 140r] generalis nostra carissima cupiens indemnitati rey publice ville Podiiceritani et singularum eiusdem que una et notabilioribus confinum Principatus Cathalonie existit³⁹⁵ taliter providere quod villa ipsa universitas et eius singulares ab omnibus sinistris, vexacionibus et incomodi preserventur ad supplicacionem per humilem consulum et proborum hominum ac singularum universsitis iam dicte cum eius carta privilegii nostro in pendenti sigillo munita datum et actum Barchinone die septima madii, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo tercio regnique nostri octavo, concessit, statuit et perpetuo ordinavit quod ab inde universitas dicte ville nec aliquis habitator eius³⁹⁶ dem per processum fautorie ad fisci nostri seu alterius cuiuscumque querellantis instanciam non valeat coram nobis aut in nostri audienca seu aliquo vicario seu baiulo extra dictam villam Podiiceritani nisi dum taxat coram nobis in casu et racione miserabilitatis querellancium trahi nec aliquatenus littigare nec aliquas fautorie causas possimus ad dictam nostram audienca evocare prout hec alia in dicta carta privilegii ad quam nos refferimus largiflue enarrantur ad humilem suplicacionem consulum et proborum hominum universsitis iam dicte, dicimus et mandamus vobis et vestrum cuilibet de certa sciencia et expresse sub pena mille florenorum auri de Aragonia officiorumque vobis comissorum privacione quatenus dictam cartam seu privilegium et omnia et singula in ea contenta teneatis et firmiter onsservetis tenerique et observari faciatis et non contraveniatis nec aliquem contravenire sinnatis quavis causa.

Datum Barchinone sexta decima die octobris, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto. De Funes, vicecancellarius.

101

1424, març, 16. València

El rei Alfons V d'Aragó concedeix als cònsols, prohoms i a la universitat de Puigcerdà el privilegi de celebrar el mercat setmanal cada dijous. Atorga la seva protecció especial i guiatge a tots aquells que hi vagin a vendre, excepte als falsificadors de moneda,

395. Subratllat des de que una...

396. Subratllat des de aliquis.

homicides, saltejadors de camins, sodomites, lladres, heretges, bandejats de pau i de treva i desertors de l'exèrcit del rei.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 423.

A*. Còpia de 1424: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 140r-141r.

Privilegi del mercat quis té lo dijous dins la villa [f. 140v]

[N]³⁹⁷os Alfonso, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie, ob favorem ville Podiiceritani ad cuius augmentum et utilitatem dirigimus mentem nostrum. Tenore presentis, concedimus vobis consilibus et probis hominibus ac universitati dicte ville Podiiceritani quod in villa ipsa sit et celebretur mercatum perpetuo in die iovis cuiuslibet settimane. Volentes et concedentes quo domnes et singuli cuiuscumque legis aut condicionis existant ad dictum mercatum venientes cum rebus et mercibus quas secum detulerint sint salvi et securi in veniendo, stando ac etiam redeundo et sub nostra protectione speciali et guidatico constituti. Sic quod non possint capi detineri, pignerari, marchari seu aliquatenus impediri culpa, crimine vel debitis alienis nisi ipsi in eis principales fuerint aut fideiussorio nomine obligati, nec etiam in hiis casibus nisi in eis fatiga inuenta fuerit de directo et prout ius ratio hec permittant. Excipimus tamen ad hiis et penitus excludimus proditores, falsatores monete, homicidas, violatores iterum sodomitas, latrones, hereticos, eiectos a pace et tregua, campsores abatus et fugitivos nostre armate ac cimen lese magestatis comittentes. Mandantes per presentem cartam nostram gubernatori generali eiusque vicesgerens in comitatibus Rossillionis et Ceritanie, vicario Ceritanie ac baiulo dicte ville Podiiceritani ceterisque universis et singulis officialibus nostris et locatenentibus eorumdem, presentibus et futuris, quatenus concessionem nostram huiusmodi teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inconcusse. Et non contrafaciant aut veniant quavis causa quicumque autem ausu temerario venire contra premissa temptaverit iram et indignacionem nostram et penam mille florennorum nostro erario applicandorum se noverit absque remedio [f. 141r] aliquo incurssurum dampno illato primitus et plenario

397. Pro cum originali, *al marge esquerre*. Mercat, *al capdamunt*.

restituto. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro sigillo in pendenti munitam.

Datum Valencie sexta decima die marcii, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto regnique nostro nono. De Funes, vicecancellarius.

Signum + Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comittis Rossillionis et Ceritanie.

Testes sunt D., archiepiscopus Terreconenssis, Ffredericus, comes de Luna, Petrus Maça de Liçana et Bernardus de Cintillis ac Iohannes Ferdinandi de Heredia, consilliarrii domini regis predicte.

Sig+num mei, Raymundi Baiuli, dicti domini regis locumtendenti prothonotarii, qui de ipsius mandato predicta scribi, feci et clausi. Corrigitur autem in linea sexta «in eis fatica inuenta fuerit de directo et prout ius facio hoc permittant» et in linea testium «archiepiscopus Terraconensis, Ffredericus, comes de Luna, Petrus Maça de Liçana et».

102

1424, abril, 12. València. Casa reial anomenada dels Marbres

Alfons V d'Aragó es pronuncia i declara sobre la sentència que ha dictat la seva audiència en el procés per fautoria que enfrontava Gabriel Cardona, llicenciat en lleis i ciutadà de Barcelona, d'una banda, i Arnau Sunyer i Joan Fort, habitants de Puigcerdà i síndics de la universitat de la vila, de l'altra. El rei declara que no té lloc el procés per fautoria.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 425.

A*. Còpia de 1424: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 141r-142v.

Ítem la sentència donada per lo senyor rey n'Alfonso sobre les fautories

[I]^{n 398} Christi nomine. Pateat universsis quod nos Alfonsus, Dei gracia, rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie.

398. Pro cum originali, *al marge esquerre*.

In causa seu questione que inter Gabrielem Cardona, licenciatum in legibus civitatis Barchinone, ex parte una, et syndicum universsatis ville Podiiceritani, Arnaldum Sunnerii et Iohannem Font, habitatores dicte ville, ex parte altera, in nostri audiencia ducta fuit ^[f. 141v] causis et racionibus in processu inde habito expressatis pronunciamus et declaramus prout ecce. Dominus rex visis non nullis supplicacionibus tam pro parte Gabrielis Cardona quam Arnaldi Sunnerii et Ihoannis Font, habitatorum ville Podiiceritani, in sui audiencia oblatis racione processus cuiusdam fautorie per dictum Gabrielem coram vicario Barchinone³⁹⁹ moti seu sustitati, visis nichilominus litera vicarii Podiiceritani, vicario Barchinone directa et quodam privilegio pro parte dictorum Arnaldi et Iohannis in presenti causa productis et alleguatis, visa inquam opposicione et cedulatis per Raymundum Dorria, syndicum ville Podiiceritani et aliis omnibus et singulis que partes ant edicte dicere proponere et alleguare voluerunt et alleguarunt verbo pariter et scriptis facta in sui audiencia dicte cause relacione in qua doctorum, licenciatorum et aliorum quam plurium in iure peritorum aderat multitudo pronunciat et declarat causam mencionatam superius fautorie vicario Ceritanie remitendam fore pro parte dicti Gabrielis in contrarium allegatis in aliquo non obstantibus lata fuit hec pronunciacio seu declaracio per nos seu in nostri personam per fidelem consiliarium et vicecancellarium nostrum Iohannem de Funes, legum professorem, et lecta eius mandato per fidelem scriptorem nostrum Berengarium Spigoler in quadam domo regalis civitatis Valencie vocati dels Marbres in qua nostra audiencia more solito celebrabatur die mercurii hora terciarum vel inde circa duodecima menssis aprilis, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto regnique nostri nono, presentis Raymundo Dorria, notario, sindico ville Podiiceritani et procuratore dictorum Arnaldi Sunyer et Iohannis Font habitatorum dicte ville Podiiceritani ex parte una altera vero parte citata adsente presentibus etiam pre^[f. 142r]sentibus Dominico Masco et Ffrancisco Blanch, legum doctoribus, Gabriele Mascaro et Iohanne Vilella, scriptoribus nostris et pluribus aliis in multitudine copiosa. De Funes, vice cancellarius.

Signum + Alfonsi, Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinone, ducis Athe-

399. *Segueix un espai en blanc d'1,5 cm.*

narum et Neopatrie ac etiam comitis Rossillionis et Ceritanie, qui hanc pronunciacionem et declaracionem tulimus eidemque sigillum nostrum in pendentem iussimus opponendum.

Sig+num Berengarii Spigoler, scriptoris illustrissimi domini Aragonum regiaque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem, qui publicacionem dicte sentencie interfuit hecque scribi fecit et clausit.

Executoria⁴⁰⁰

⁴⁰¹[A]lfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Dilectis et fidelibus vicegerentibus, gubernatoris Cathalonie et comittatum Rossillionis et Ceritanie ceterisque universsis et singulis officialibus nostris et locatenentibus eorumdem, presentibus et futuris, ad quem seu quos presentes pervenerint et pertineant quomodolibet infrascripta. Salutem et dileccionem, cum in causa seu questione que in nostri audiencia ducta fuit inter Raymundum Dorria, syndicum et procuratorem universsitate ville Podiiceritani, Arnaldum Sunnerii et Iohannem Font, habitatores dicte ville, ex una parte, et Gabrielem Cardona, licenciatum in legibus civitatis Barchinone, ex altera parte, causis et racionibus in processu inde habito expressatis nostram die presenti duxerimus pronunciacionem seu declaracionem promulgandam ut in ea laciis est videre parumque prodesset pronunciaciones seu declaraciones ferri nisi execucioni debite [f. 142v] mandarentur vobis et cuilibet vestrum, dicimus et mandamus de certa sciencia et expresse sub pena quingentorum florennorum auri de bonis contrafacientes irremissibiliter habendorum nostroque applicandorum erario quatenus pronunciacionem seu declaracionem nostram huiusmodi teneatis et firmiter obsservetis eamque exequamini et compleatis iuxta sui seriem et tenore ceterum quia dictus syndicus solvit seu bistraxit relatori huiusmodi cause duodecim florenos et medium pro parte salarii presentis sentencie dictum Gabrielem solvere contingentur, dicimus et mandamus vobis de certa sciencia et expresse quatenus cum pro parte eiusdem

400. *Al mig del foli.*

401. *Pro cum originali, al marge esquerre.*

sindici seu alterius nomin edicte universsitate ville Podiiceritani predictae fueritis requisiti in bonis iam dicti Gabrielis Cardona pro dictis duodecim florenis et medio et missionibus propterea iuste fiendis executionem faciatis rigidam atque promptam.

Datum Valencie, duodecima die aprilis, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto. De Funes, vicecancellarius. In [seniarum] .V^o.

103

1424, juliol, 6. Barcelona⁴⁰²

Trasllat de 6 de juliol de 1424 en què es recullen tres privilegis (1181, octubre, 31. Lleida / 1182, juny. Lleida / 1338, març, 23. València) atorgats als habitants de Puigcerdà i en els quals es concedeix, entre altres coses, la franquesa dels mals usos, de la lleuda, l'establiment d'una fira i el dret de poder llenyar i pasturar en totes les muntanyes i ports de la Cerdanya.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 98r-102v.

B. Trasllat del 23 de gener de 1385 fet per Bernat Montaner, notari de Puigcerdà i Cerdanya: ACCE. Pergamí núm. 227.

Privilegi ben bastant de la franquesa de la leuda e dels emprius de lenyar e pasturar per totas la muntanyas e ports de Cerdanya y molts altres privilegis⁴⁰³

Aliud consimile habes s^o. Folio 76, 77 confirmatione vero et executoriam videbis in libro provisionum foli 145 et 146⁴⁰⁴

[H]oc est translatum fideliter sumptum a quoddam nota sive scriptura continuata in quodam registro serenissimi domini Petri alte recordacionis, regis Aragonum Graciarum intitulado in archivo regio Barchinone recondito cuius note seu scriptura tenor in omnibus sic habeatur:

Pateat universsis quod nobis Petro Dei gracia regi Aragonum, Valencie, Sardinie^[f. 98v] et Corsice Comitique Barchinone fuit pro parte

402. *S'ordena per la data del trasllat, ja que comprèn tres privilegis de dates distintes. No obstant això, es deixa constància cronològica de cadascun a l'índex de privilegis i documents.*

403. *Escrit amb posterioritat des de dels... La primera part està en color vermell.*

404. *Escrit amb posterioritat, a continuació del títol. Al marge dret.*

proborum hominum universsatis et singularum ville Podiiceritani expositum reverenter quod cum serenissimus dominus Ildeffonssus recordationis inclite rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie, progenitor nostre eis et omni generacioni totique posteritati eorum in populacione ville pretacte subscriptas libertates et immunitates cum eius privilegiis subssertis liberaler concessisset et propter discordias et guerrarum discrimina inter predecessores nostros et illustrem quondam Iacobum, regem Maioricarum, comitem Rossilionis et Ceritanie ab olim exorta predicta privilegia et libertates in eis contente In regnis et terris vestris non fuissent eisdem a dicto citra tempore observate licet inde predecessores vestri post concordiam cum dicto rege Maioricarum initam pluries requisiti fuissent. Ideo nobis humiliter supplicarunt ut ea omnia illis obsservare in regnis et terris nostris ex nunc et in posterum dignaremur. Nos autem predictis privilegiis multum antiquis que in sua prima forma et originali figura absque aliquo vicio et suspicione repta fuerunt diligenter inspectis et eorum nobis nostroque consilio sollicite recensitis eadem ad cauthelam de urbo ad urbem fecimus hic transcribi quorum tenores tales esse noscuntur:

Notum sit cunctis quod ego Ildefonssus, Dei gracia rex Aragonum, comes Barchinone et marchio Provincie ffacio vos omnes homines qui estis populati in Podio Cerdano vel in antea ibi veneritis populare franchos et ingenuos ab omni chestia et ab omni servicio, ita ut non respondeatis michi nec homini pro me de alio servicio nisi de host et de iusticiis. Pretera concedo et dono vobis omnibus presentibus et futuris ut non donetis lezdam neque pedaticum per totam meam teram de ulla re. Hoc donum et franchitatem ^[f. 99r] facio vobis omnibus populatoribus presentibus atque futuris de Podio Cerdano et omni generacioni et posteritati vestre semper in perpetuum propter hoc ut illam villam de Podio Cerdano claudatis et ut forciam ibi faciatis. Ideo mando et volo ut omnis homo vel femina qui ibi populaverit, vadat et veniat et sit salvus et securus cum omnibus suis rebus et nullus ei malum faciat nec contradicat et sint omes sub nostro guidatico. Et qui eis ullum malum vel forciam fecerit iram meam incurret et mille solidos michi paccabit.

Facta carta appud Illerdam .II°. kalendas novembris anno Domini M^o C^o LXXX° primo.

Signum + Ildefonsi regis Aragonum, comitis Barchinone et marchionis Provincie. Sig+num Petri de Alazuri. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Petri Raymundi Bernardi. Sig+num Poncii de Livia. Sig+num Poncii de Cervaria. Sig+num Arnaldi de Erill.

Sig+num Berengarii de Parietibus notarii domini regis qui hanc cartam eius mandato scripssit.

In Dei nomine et eius divina gracia. Sit notum cunctis, quod ego Ildefonssus Dei gracia rex Aragonenssis, comes Barchinone et marchio Provincie, bono animo et spontanea voluntate dono atque in perpetuum concedo vobis omnibus populatoribus de Monte Cerdano qui modo ibi estis populati et in antea veneritis populare, ut vos et omnis generacio et posteritas vestra et filii sitis franchi et liberi cum omnibus rebus vestris ubicumque per totam meam terram habueritis. Ita ut michi nec homini pro me nec ulli alii homini vel femine non faciatis nec Respondeatis de ullo servicio vel censu nec de ulla alia re quam ullus homo vel femina facere debeat domino suo, nec de intestacione vel de exorchia eespondeatis nec sitis sub potestate alicuius hominis vel femine. Dono etiam vobis et concedo in perpetuum ut habeatis et accipiatis per omnia loca ligna et aquas et pascua et possitis habere alia omnia que vobis necessaria fuerint et montaneas et omnia alia que ad usum et servicium hominis pertinere debent et sunt necessaria ^[f. 99v] ad vestram propriam voluntatem.

Concedo etiam vobis illud forum quod est constitutum infra villam et promito quod illud non mutem inde de cetero ita quod non stringatur nec peioretur et vadat inde semper caminum rectum.

Concedo etiam ut nullus qui inter vos non sit populator et habitator sit ausus aliquo modo ibi vendere per tal nec tenere tabulam.

Concedo preterea vobis imperpetuum firam annuatim in festivitate Sancte Marie mediante augusto.

Concedo⁴⁰⁵ et volo etiam quod si aliquis alicui vestrum iniuste et sine emandaren ec facere temptaverit, possitis illum malefactorem distringere sine assensu mei baiuli donech malefacta plenarie et integre vobis restituat, et propter hoc meus baiulus vos non possit vocare nec distringere. Preterea concedo quod omnis populator habens valentem mille solidos inter mobilem et immobilem credatur⁴⁰⁶ per sacramentum de placito centum solidorum sine alio iudicio et absque prelio.

405. Privilegi de represa y marcha contra qui dona danys e ni vinrà la vila y contravé privilegis, *al marge esquerre i amb lletra posterior.*

406. *Des del principi del paràgraf fins aquí està comprès dins d'una clau dibuixada al marge esquerre. Aquesta part del text està parcialment subratllat.*

Concedo etiam vobis quod per totam meam terram non donetis lezdam nec pedaticum nec ullum usaticum de ulla re vestra michi nec ulli alii homini.

Insuper, recipio vos et omnes res vestras in mea protectione et deffensione et in meo securo ducatu et illos nominatim omnes qui venerint ad supradictam firmam ita ut nullus sit ausus vobis emandare nec rebus vestris aliqua occasione aliquid tangere nec emandaren ec ullum malum vel contrarietatem facere per totam meam terram. Retineo tamen ibi per omnia loca iustitias et ut sequamini me in cavaleatam et hoste quando vobis mandavero de Terenera usque ad sedem Urgelli.

Supradictam autem franchitatem et donum facio vobis et vestris et omni generationi et posteritati vestre in perpetuum sicut melius et intelligi potest et dici ad vestram vestrorumque utilitatem et voluntatem salvis meis directis excepto quod non respondeatis michi nec ulli alii homini de exorchia nec de intestatione. Item, concedo quod semper sit illud forum sicut constitutum est infra illam forciam intus.

Facta carta apud Illerdam mense iunii anno [f. 100r] Domini .M^o. C^o. LXXX° secundo.

Signum + Ildefonsi regis Aragonum, comitis Barchinone et marchio Provincie. Signum + Petri Dei gratia regis Aragonum et comitis Barchinone.

Ego Ferrer, notarius domini regis hoc signum feci.

Sig+num A. de Samatano. Sig+num Raymundi Petri. Sig+num Petri de Lerad. Sig+num Guillermi de Anglerola. Sig+num Arnaldi de Samatano. Sig+num Petri maioris domo. Sig+num Petri Balb. Sig+num Poncii de Livia, baiuli de Ceritania. Sig+num Berengarii de Boxadors. Sig+num Geraldi de Jorba. Sig+num Berengarii Vllafrancha. Sig+num Guillermi de Mornach.

Sig+num Berengarii de Parietibus, notarii domini regis qui hanc cartam eius mandato scripssit cum literis rasis in linea .X^a. et in linea .XVIII^a. suprapositis.

Unde considerantes antiquarum et naturalem fidelitatem quam dicti homines Podiiceritani ad inclitam domum Aragone cuius ab antiquo immediate fuerunt hactenus habuerunt et habere noscuntur

et prospectis causis que dictum dominum⁴⁰⁷ Ildefonssum regem ad concedendum eis iam dicta privilegia induxerunt actento insuper quod in hoc consciencie de saluti anime nostre ac predecessorum nostrorum qui predicta tenebantur servare per Dei gratiam providerimus predicta privilegia et omnia et singula in eis contenta cum presenti carta nostra ex certa sciencia et consulte atque spontanea voluntate per nos ac omnis heredes et successores nostros laudamus, aprobamus, ratificamus et confirmamus prout in eis melius ac plenius continetur. Nec non vobis probis hominibus et universsitati dicte ville Podiiceritani⁴⁰⁸ et singularibus eius presentibus pariter et futuris et quibuscumque aliis cuiuscumque legis aut condicionis fuerunt habitantibus et habitaturis in villa predicta et eius termino totique generacioni et posteritati vestre et eorum de novo ad imperpetuum concedimus largimur conferimus et donamus et potissime ac specialer quascumque lezdas, pediticum⁴⁰⁹ et usaticum ac inmunitates omnes in dictis privilegiis expressatas [f. 100v] verum quia in dictis privilegiis quedam generaliter continentur que ad multa specialia et similia possunt trahi cum videlicet vobis conceditur per prefatum dominum regem quod per totam terram suam non donetis lezdam neque pedaticum nec ullum usaticum de ulla re vestra nec dicto domino regi nec homini per eum nec ulli homini vel femine faciatis ac respondeatis de ullo servicio vel censu nec de ulla alia re quam ullus homo vel femina debeat facere domino suo.

Idcirco, volentes quod propter varietatem vocabulorum huiusmodi generalium non possitis inquietari cum sub dictis generalibus verbis comprehendi possint et intelli debeant infrascripta eaqum vellimus intellegi ac etiam comprehendi propterea ad vestri vestrorumque utilitatem et cautelam perpetuam declaramus⁴¹⁰ et vobis omnibus et singulis supradictis cum presenti privilegio vestro concedimus atque damus imperpetuum quod vos omnes et singuli presentes pariter et futuri et quicumque alii cuiuscumque legis aut condicionis fuerunt habitantes et habitaturi in dicta villa Podiiceritani et eius terminis totaque vestra et predictorum posteritas futura sitis ex nunc perpetuo franche et exempti, liberi et iinmunes cum bestiariis et aliis bonis omnibus mercibus et rebus vestris et eorum

407. *Subratllat des de* causis.

408. *Subratllat des de* et universsitati.

409. *Entre dues ratlles.*

410. *Subratllat des de* propterea.

per omnia et singula loca regnorum Aragonie, Valencie et comitatus Barchinone tam per terram quam per mare seu quamlibet aquam dulcem ab omni leuda, pedagio, pedatico, portatico, menssuratico, peusso, usatico et bagio, carneragio, moxerifatu, duana, anchoragio, cranatagio, passagio, abatico et gabella et alio iure quolibet seu servitute regali reali⁴¹¹ aut perssonali vel mixta et generaliter ab omnium genere vectigalium quorumcumque et ab omni alia impositione seu consuetudine novis aut veteribus statutis et statuendis que dici nominari vel excogitari⁴¹² possint vel de cetero poterunt aliqua ratione et habeatis ac recipiatis per omnia loca ipsa ligna, aqua et pascua et alia adempria in montaneis et terris nostris sine aliqua prestacione iure franche et libere ac quiete ad vestram propiam voluntatem prout in dictis privilegiis continetur non obstante quod predictis privilegiis aut omnibus super [f. 101r] dictis et singulis per usum contrarium fuerit ab rogatum nec obstante aliqua prescripcione temporis per quam de iure vel ratione predicta vel singula nobis et nostris potuissent acquiri seu fuerint adquisita seu per que dictis vestris privilegiis valeat quomodolibet detrahi seu dictis libertatibus detrahi seu derogari. Quinimo vos et vestri perpetuo predictis graciis, libertatibus, exempcionibus et inmunitatibus gaudeatis ac si nunc noviter et de presenti per nos vobis et posteris vestris concesses collate et date fuissent. Et de nostre regne plenitudine potestatis indulte. Preterea concessioni vobis facte in dictis privilegiis inherentes provimus, constituimus atque recipimus vos omnes et singulis presentes pariter et futuros cum omnibus bonis et rebus ac mercibus vestris. Nec non familias vestras, gestores, factores, procuratores et administratores vestros cum bonis et mercibus eam ac rebus suis infra dictionem nostram sub nostra proteccione, custodia speciali guidatico et comanda.

Ita quod nullus confidens de nostri gracia vel amore temptet, audeat vel presumat vos familiam, gestores, factores, procuratores et administratores vestros aut res et merces ac bona vestra et illorum invadere ledere, dampnificare, offendere, capere, detinere, atestare, marchare⁴¹³ vel pignorare culpa, crimine⁴¹⁴ vel debitis alienis nisi

411. *Subratllat des de et gabella.*

412. *Una mà al marge esquerre i amb el text per los cabaners.*

413. *Paraula subratllada.*

414. *Marcha, al marge dret amb lletra posterior i una mà dibuixada. A sota també hi diu, amb lletra posterior: Lo privilegi més important de la marcha.*

principales fueritis aut fideiussorio nomine obligati. Nec etiam in hiis casibus nisi prius in nobis fatica inventa fuerit de directo aut in quantum vis ratio aut iusticia fieri ad permittunt. Et ad uberio-rem vestri vestrorumque cautellam et ut heredes et successores nostri quos ad hec astringi, volumus et aretari ad premissa servanda efficacius obligentur et ex nunc pro tunc obligamus, astringimus et aretamus iuramus per crucem domini nostri Ieshu Christi et eius sancta quatuor evangelia manibus nostris tacta quod omnia premissa et singula servabimus et servari inviolabiliter faciemus et nom contraveniemus nec aliquem officialem vel subditum nostrum aut alium quemcumque contraveniri per actum contrarium vel alias quomodolibet ^[f. 101v] faciemus, consenciemus vel permittemus aliqua ratione pro premissis ac laudacione, confirmacione, ratificacione ac de novo concessione per nos ut premittitur vobis factis confitemus nos habuisse a vobis septuaginta milia solidos barchinonensis que de voluntate et mandato nostro solvistis et realiter tribuistis dilecto consiliario et thesaurario nostro Raymundo de Boyl.

Mandamus itaque per presentem heredibus et successoribus nostris, procuratoribus nostris generalibus eorumque, vices gerentibus vicariis iusticiis, baiulis, supravinctariis, çalmedinis, merinis et universsis aliis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris quod premissa omnia et singula firma habeant et obsservent et ab omnibus faciant nunc et in posterum futuris temporibus observari et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In quorum omnium testimonium presens privilegium nostrum vobis fieri et bulla nostra plumbea iussimus comuniri.

Datum Valencie quarto decimo kalendas aprilis anno Domini .M°.CCC°.XXX°.VIII°.

Signum + Petri Dei gracia regis Aragonum, Valencie, Sardine et Corsse comitisque Barchinone.

Testes sunt inclitus infans Petrus Rippacurcie et Impuritarum, comes Raymundus, Valencie episcopus, Otho de Monte Catheno, Iohannes Eximini Durrea, Blasius Maça de Vergua.

Fuit clausum per Egidium Petri de Buylan, domini regis notarium eiusque sigilla tenentem.

Signum + Alfonsi Dei gracia regis Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardine et Corsice, comitis Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie qui huic translato a dicto regesto fideliter sumptum et cum eodem veridice comprobato auctoritatem nostram impendimus pariter et

decretum ut ipsi translato in iudicio et extra fides plenaria ab omnibus impendatur appositum hic de mandato nostro per fidelem scriptorem et tenentem claves dicti archivi nostri Didacum Garsie, notarium infrascriptum in civitate Barchinone sexta die iulii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quarto regnique nostri nono et ad ^[f. 102r] premissorum corroboracionem maiorem sigillum nostrum appendium iussimus apponendum [...] de Funes, vicecancellarius.

Sig+num mei Didaci Garsie illustrissimi domini regis scriptoris regiaque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam ac tenentis claves dicti archivi sui qui presens translati a dicto registro sumptum et cum eodem de verbo ad verbum legaliter, comprobatum et postea auctorizatum per dictum dominum regem ut supra patet scripssi et clausi in civitate Barchinone, sexta die iulii, anno a nativitate Domini M^o CCCC^o vicesimo quarto cum literis in raso positis in lineis .XXVI^a. «totam meam» et in .XXXVII^a. «nec obstante aliqua».

104

1425, maig, 2. Saragossa

Alfons IV, el Magnànim, mana als oficials de la vila de Puigcerdà que capturin i castiguin tots aquells que havien fet fals testimoni en la pau i treva de Gabriel Cardona, llicenciat en lleis de Barcelona, sota pena de 1.000 florins d'or.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1425: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 142v-144r.

Provisió feta per lo senyor rey com manava als oficials de la villa que haguessen a pendre e a castigar tots aquells que havian fet fals⁴¹⁵ testimoni sobre la pau e treua de micer Gabriel Cardona

[A]lfonsus,⁴¹⁶ Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, dux Athenarum

415. *Continua al marge dret.*

416. *Pro cum originali, al marge esquerre.*

et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Dilectis et fidelibus nostris gerenti vices gubernatoris Cathalonie et comittatibus Rossillionis et Ceritanie, vicario Ceritanie et baiulo ville Podiiceritani ceterisque universis et singulis officialibus nostris ad quem seu quos presentes pervenerint seu fuerint quomodolibet presentate et cuilibet ipsorum et locatentibus eorumdem. Salutem et dilectionem, ubi magis exceditur ibi magis est severius vindicandum, cum itaque fama publica referente et ex insinuacione querela per fidelem curie nostre procuratorem fischalem Anthonium de Bardaxino facta nobis extiterit demonstratum curiaque nostra tam per inquisitiones et seu informaciones per vos dictos vicesgerentem ^[f. 143r] gubernatoris in dictis comittatibus Rossillionis et Ceritanie et vicarium Ceritanie iussu nostro et aliter receptas et nobis missas quam aliter sufficienter fuerit informata quod quidem diabolico ducti spiritu divino timore postposito ac correccionem nostram non metuentes sed potius spernentes mente et proposito deli beratis pro causando quendam processum fautorie pacis et tregue per Gabrielem Cardona in legibus licenciatum civitatis Barchinone contra fideles vassallos nostros habitatores ville Podiiceritani et terre Ceritanie racione cuiusdam servi a dicto Gabriele ut asserebatur capti perpere cogitatum nonnullos temptarunt ad falsum testimonium prohibendum et quosdam illorum modice distreccionis et debilis sensus tam per promissionem pecuniarum quam per tradicionem illarum et aliter ad dictum falsum testimonium prohibendum de facto induxerunt et subornarunt predictusque Gabriel Cardona vigore informacionis per dictorum testium sic instructorum falsas deposiciones causate diversos predictorum habitatorum ville Podiiceritani et terre Ceritanie citari fecit literatorie ad comparendum personaliter in civitate Barchinone, quibus sic citatis plures illorum licet a predictis per dictos falsos testes impositis insontes essent a tamen ad vitandum maximas expensas quas ad comparendum in dicta civitate Barchinone facere haberent cum dicto Gabriele seu eius procuratore, iam pro premissis in dicta villa Podiiceritani destinato componere seu aliter restare se habuerunt. Alii autem ad compositionem cum dicto Gabriele seu eius procuratore nullatenus licet instati se submittere patientes ad dictam civitatem Barchinone perssonaliter accesserunt. Aliqui vero utique citati pauperes qui propter eorum inopiam comparere dicta civitate Barchinone ob distanciam longevi ^[f. 143v] itineris minime valerent et minus cum dicto Gabriele seu eius procuratore componere seu aliter rescatare possent eorum proprios lares deserere et ad alienas partes tam regni Ffrancie quam comitatus Fuxi eorum domicilia transfretare habuerunt quod displicenter refferimus. De

quibus falsis testibus aliqui fuerunt per vos dictum vicesgerentem gubernatoris in dictis comittatibus Rossillionis et Ceritanie ut fertur puniti. Reliqui autem et eorum instructores qui se a dictis comittatibus absentarunt incedunt per devia et loca privilegiata latitando. Et ne facti perversitas tansseat presumptoribus in exemplum ac predicta sic gavia facto et exemplo perniciosa que valde cordigerimus nullatenus remaneant impunita, eapropter instante et pro hiis nobis humiliter supplicante dicto nostro procuratore fischali nobis et cuilibet vestrum dicimus de certa sciencia et expresse, mandamus sub ire et indignacionis nostre incurssu sub penaque mille florenorum auri de bonis cuilibet vestrum contrafacientis irremissibiliter exigendorum nostroque applicandorum erario quatenus dictos falsos testes et eorum instructores et subornatores aliosque delatos in predictis inquisitionibus mencionatos el alios exinde apparuerint ubicumque infra iurisdicciones vobis commissas invenire poteritis solerte capiatis illosque iuxta merita dictarum inquisitionum per iusticiam puniatis. Taliter quo deis cedat in penam et aliis similia attemptare presumentibus transeat in exemplum.

Et si forssam aliquis vel aliqui ex dictis delatis per vos seu aliquem vestrum guidati vere extiterint ilico dicta guidatica visis presentibus revocetis sicuti nos quo ad hec serie cum presenti revocamus et pro revocatis penitus haberi, volumus. Taliter itaque vos et quilibet vestrum ^[f. 144r] habere curetis cum summa diligencia in premissis ut quod mandamus efectualiter compleatur vosque possitis in conspectu nostro occurrere comendandi.

Datum Cesarauguste secundi die madii, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo quinto. De Funes, vicecancellarius.

105

1457, desembre, 29. Foggia

El rei Alfons V d'Aragó concedeix a la universitat de Puigcerdà el privilegi del fur judicial.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 454.

A*. Còpia de 1425: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 144v-148r.

Privilegi contra del governador de Rosselló ab lo qual se li abdica la potestat de poder conèixer civilment ni criminalment dels hòmens de Puigcerdà

Nos Alfonsus,⁴¹⁷ Dei gracia rex Aragonum, Cicilie, citra et ultra farum, Valencie, Hierusalem, Hungarie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, duc Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Meminimus annis superioribus diversis rationibus tunc moti respectibus atque causis concessisse universitati, consulibus, consilio et hominibus ville Podiiceritani privilegium quoddam continencie subsequenter:

Nos Alfonsus, Dei gracia rex Aragonum, Cicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comes Barchinone, duc Athenarum et Neopatrie ac etiam comes Rossillionis et Ceritanie. Motu nostro proprio quo ad infrascripta inducimur contemplacione et pro conservacione nostri domini et patrimonii quod videmus in his paci detrimentum nisi de subscripto succurratur remedio et etiam ad humilem supplicacionem nobis factam per Johannem Sala, consulem et nuncium ville Podiiceritani ad nos destinatum certifficati ad plenum quod villa predicta a paucis citra temporibus est adeo gentibus et populis destituta quod vix medietas numeri hominum qui ibi antiquitus habitabant [antiquitus]⁴¹⁸ nunc concistit in eadem quod prevenit occasione mortalitatum que aliquibus citra temporibus viguerunt in eadem villa et etiam prebuerunt causam dicte diminucione multi et varii accessus et excessus facti per gubernatores comitatum Rossillionis et Ceritanie et eorum locatenentes qui temporibus retrolapsis fuerunt et nunc sunt [quiquo] non parentes⁴¹⁹ [lapsis]⁴²⁰ nec dubitantes sepe contra iusticiam innocentes opprimere, molestare ac gravare et quandoque quod evitandum est nullis datis deffencionibus sed eis totaliter denegatis et amputatis et etiam aliquando post ad nos et nostrum concistorium interpositas appellaciones non parcentes eorum incomdis et laboribus sed per exacciones facultates eorum exaurire diversis coloribus exquisitis in tantum quod quasi vulgariter habetur quod ideo [accedet]⁴²¹ accedunt ad dictam villam ut eam eiusquem singulares siccent et discipent et se diversis coloribus et viis exquisitis tam in exaccionibus quam donis procuratis se ditent ob quod de pauperati sunt homines eiusdem ville et plures eorum cohacti proprium deserere incolatum.

417. *En majúscules fins aquí.*

418. *Paraula ratllada.*

419. *Per parcentes.*

420. *Paraula ratllada.*

421. *Paraula ratllada.*

Prospicientes igitur et precavere volentes ne ad exterminium deveniat sed pro posse tueatur et conservetur ut crescat presertim cum sit notabilis villa in nostri regni finibus edificata que tamquam murus inexpugnabilis consuevit resistere inimicis obviantibus ex adverso ut experientia pluries docuit et monstravit. Ita quod non solum defendendo villam et terram Ceritanie quinimo et hostiles incursus non pavendo etiam extra limites nostri domini multociens exeuntes intrarunt terras inimicorum eos⁴²² animose et viriliter debellando quorum animi licet ad hec et [f. 145r] maiora ferveant eorum delectabili et ferventi fidelitatis obsequio.

At tamen pro predictis diminucionibus et paupertate ad hec non sufficient si dicta villa plus depopuletur quod verissimiliter sequisperatur nisi de remedio provideatur condecens presertim cum dicta in terris multum nivosis et frigoris tempestate agravata sit constructa taliter quod nec vinum nec fructus ibidem excrescunt et raro speratur aliorum populacio qui poscius in locis amenis et delectabilibus quam in talibus volunt eorum domicilia confovere ad predicta igitur et alia etiam maiora que nostrum animum rationaliter inducunt moti et etiam inducti supplicatione eiusdem Johannis Sala consulis et nuncii qui nobis humiliter exposuit quod universitas ville Perpiniანი que maior et insignior est certis universitatibus dictorum comitatum huiusmodi privilegiis est decorata propter graves molestias et extorsiones que ab olim gubernatores comitatum predictorum et eorum locatenentes dicte universitati et toscius singularibus inferentur habentes etiam respectum et iuste animum nostrum inclinantes ad quoddam privilegium dudum dicte universitati ville podiiceritani et eius singularibus concessum per illustrem Mariam, carissimam consorte et tunc locumtenentem nostram, quod per nos extitit confirmatum quo cavetur quod nullus alius de factis universitatem predictam aut aingulares eiusdem tangentibus civiliter vel criminaliter cognoscere nequeat nisi solum et dumtaxat vicarius Ceritanie et baiulus Podiiceritani.

Quodquidem privilegium licet dilecto nostro Gisperto de Triguano, militi locumtenentis gubernatoris, extitit presentatum ad minus sanum et contra mentem ipsius privilegii volens interpretari et intellegere intellectum dicit non comprehendere gubernatorem. Cupientes igitur omnes scrupolisitates reseccare et dictam villam et

422. *Hi ha una mà dibuixada.*

habitatores ac confluentes eadem favore prosequi gracioso respectibus antedictus hoc nostro privilegio cunctis temporibus valituro quod [unde] legis partionate obtinere volumus, concedimus et indulgemus consulibus probis hominibus et universitati ville Podiiceritani et eius singularibus presentibus et futuris quodammodo pro aliqua causa, civili vel criminali, reali vel personali, non⁴²³ eximantur aliquomodo a foro cognitione dictrictu et iuridiccione vicarii et baiuli ac iudicis ordinarii dicte ville Podiiceritani qui nunc sunt et pro tempore fuerint nec gubernator predictis Rossilionis et Ceritanie aut eius locumtenens qui nunc sunt pro tempore dicto preherunt officio aut aliquis alius officialis vel comissarius noster quacumque dignitate dignitate vel officio⁴²⁴ prefulgeat nisi nos dum taxat vel locumtenens noster generalis personaliter essemus in eadem non possint cognoscere de causis quibuscumque⁴²⁵ civiliter vel criminaliter dictam universitatem aut eius singulares tangentibus nec eas ad se evocare quoquomodo nec de eis se aliquomodo intromittere sed libere habeant omnes cause civiles⁴²⁶ [f. 145v] et criminales et una queque earum tractari, mediari et finiri per vicarium et baiulum dicte ville et seue curie iudicem ordinarium et non per dictum gubernatorem nec aliam quanvis persona vel officialem etiam si presens esset idem gubernator vel eius locumtenens in dicta villa Podiiceritani et terra Ceritanie. Abdicantes eis et eorum cuilibet ad cauthelam potestatem omnimodam horum contrarium faciendi.

Nos enim siquid et quitquid in contrarium fieret, directe vel indirecte, aut aliis quovismodo totum illud ipso facto, decernimus irritum et inane et nullius valoris et firmitatis aut eficacie et pro non facto haberi volumus ab hoc tamen privilegio et indulto excipimus quod si forsitan casus aliquis occurreret per quem scandalum aut irreparabile periculum dicte universitati et eius singularibus sequi posset commode per vicarium et baiulum et sue curie iu⁴²⁷ dicem ordinarium ante dictos subveniri aut provideri et etiam si et cum per consules eiusdem universitatis fuerint inde requisiti quorum providenciam super

423. Hic est super interdiccione vicarii, *al marge dret*.

424. Hic non [quamlibet] comissaries non [...] uti in presenti villa [...] civilibus et criminalibus tangentibus dictam universitatem vel singulares eiusdem nisi domino rex vel eius locumtens generalis [personaliter] repta fuerint in presenti villa, *al marge dret*.

425. [...] quibus, *al marge esquerre, juntament amb el dibuix d'una mà*.

426. Per açò fa contumació començant: Ítem, per[tolrre] vexacions es continguda en lo libre tercer, en cartes LXXXIII, *al marge inferior*.

427. *Afegit a la interlínia*.

hiis oneramus liceat dictum gubernatorem vel eius locumtenentem accedere et causas proxime dictas occurrentes et non alias terminare periculisque et scandalis eiusdem providere omni fraude cessante et culpabiles et qui causam se materiam darent scandalis debite corrigere et castigare. Et⁴²⁸ si durante provisione predicta aliqui singulares coram eo recurrere voluerint et suum consensum prestiterint quod tunc possit illas causas tractare et sine debito terminare dum tamen in fraudem predicta nullatenus procurentur.

Et predicta promittimus in nostra bona fide regia predictis consulibus et universitati ac singularibus predictae ville, presentibus et futuris, tenere et servare irrefragaliter tenerique et servari facere per officiales nostros quoscumque quibus mandamus expresse et de⁴²⁹ certa sciencia sub pena mille florenorum auri a quolibet contrafaciente exigenda en nostro erario applicanda ireque et indignacionis nostre incursum quantenus presens nostrum privilegium et contenta in eo teneant et observent tenaciter et ad unguem et non contrafaciant vel veniant aut aliquem contrafacere vel venire permittant aliqua racione vel [...].

Pro huiusmodi vero privilegio et concessione ipsius confitemur habuisse et recepisse a vobis per manus dicti Johannis Sala quinque mille quingentos solidos monete regalium Valencie quos dilecto consiliario et thesaurario nostro Francisco Sarçole, militi, tradidit de nostri iussu realiter numerando. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus sigillo comuni nostro impendenti munitam.

Datum Valencie, sexta die marcii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo septimo regnique nostri duodecimo.

Signum + Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Çicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, comitis Barchinone, ducis Athenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossillionis et Ceritanie. Rex Alfonsus.

Testes sunt. D., archiepiscopus ^[f. 146r] Terraconensis, Johannes Dixar, eximius Petri de Corella, Guillermus de Vico et Ferrarius de la Nuça, milites.

Signum + mei Francisci Darinyo, secretarii domini regis predicti qui de ipsius mandato predicta scrib, feci et clausi corrigitur «aut» in ultima linea completa «comuni».

428. Si aliqui singulares, *al marge esquerre*.

429. Pena mille florenorum auri, *al marge esquerre*.

Cuiquidem⁴³⁰ privilegio ut precipimus induccione et tractatu Petri Blan, locumtenentis gubernatoris dictorum comitatuum Rossilionis et Ceritanie privilegium ad moleste et graviter ferentis ac etiam vausante divisione que inter habitatores dicte ville vigebat per consilium generale dicte universitatis extitit renunciatum ob quod abusus, actus ac innumerabiles res enormes sunt secute ac etiam diverse provisiones et littere impetrare et emanate tam a curia⁴³¹ illustrissime regine Marie, consortis carissime et locumtenentis generalis nostre, quam aliorum officialium nostrorum dicto privilegio non parum preiudiciales in gravissimum damnum dicte universitatis et rey publice illius. Postmodum non ad supplicacionem et instanciam consulum et consilii universitatis predicte illustrissime regine predicte factam privilegium id fuit eidem universitati eiusque consulibus et habitatoribus per eandem illustrissimam reginam, consortem et locumtenentem predictam, sua patenti provisione confirmatum et ampliaturum cum non obstantiis omnium et quarumcumque provisionum et litterarum in preiudicium dicti privilegii a quavis curia impetrarum ac etiam cum non obstantiis quorumcumque actuum abusu et aliarum quarumvis innovacionum factarum et comisarum ut predicta et alia in dicta confirmacionis et ampliacionis provisione.

Datum Valencie, octavo die iulii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo tercio ponuntur lacius et serius contineri.

Cumque super observacione dictorum privilegii et reginalis provisionis eadem serenissima regina per gubernatorem dictorum comitatuum Rossilionis et Seritanie fuisset consulta dicta privilegium et reginalis provisio per eiusdem serenissime regine consotis et locumtenentis predicte litteras dicte consultacioni responsinas fuerunt exequi et observari mandata renunciacione et litteris in eius favorem impetratis ac in dictis consultoriis litteris contentis non obstantibus ut predicta lacius inductis reginalibus litteris dicte consultorie responsivis.

Datum Valencie, primo die octobris anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragésimo tercio ad quas nos referimus continentur.

430. *Una mà al marge esquerre.*

431. *Nostre, ratllat.*

Preterea intelleximus quod occasione assumpta ex aliquibus verbis dicte universitatis provisionis, confirmacionis et ampliacionis per eiusdem illustrissimam reginam, consortem et locumtenentem predicta, concessa inde ubi dicitur «aliqui singulares dicte universitatis ob divisionem regiminis dicte universitatis» dicto renuntiarunt privilegio ac etiam exbinis renunciacionibus in dicto consilio generali dicte universitatis de eodem privilegio factis alii sue racionibus quas presentibus recensere non opus est fuerunt [f. 146v] impetrare et emanant tam a curia nostra quam a curia illustrissimi regine, consortis et locumtenentis nostre, vane ac diverse littere et provisiones dictis privilegio et reginali confirmacionis et ampliacionis provisioni et contentis in eis non solum in parte derogantes, sed illud et illam, in totum expresse revocantes in tam grave preiudicium damnum et lezionem dictis universitatis ac rei publice illius quod propter actus excessus et abusus propterea factos atque comissos mortalitatumque frequentacione temporum sterilitate aliisque etiam inde emergentibus causis et necessitatibus nisi provisum de opportuno et celeri remedio per nos sit fores de populacionis et totalis ruyne iamdicte universitati aperte sunt et prompte patebunt.

Ob quod per dilectum consiliarium nostrum Thomam de Manso Andreu, legum doctorem, nuncium per eandem villam ad nos destinatum pro parte eiusdem ville et singularum habitatorum eiusdem fuit nostre magestati humiliter supplicatum ut de nostri solita clemencia et benignitate de populacioni et imminentibus damnus dicte ville celeriter providere preinsertumque privilegium ac confirmacionis et ampliacionis reginalem provisionem predicta ac omnia et singula in eisdem et unoquoque temporum contenta revocatis dictis binis renunciacionibus ac quibus provisionibus, litteras et rescriptis omnibus quodolibet inde secutis dicto privilegio et eius confirmacioni et ampliacioni reginali predicte in aliquo derogantibus seu illud illam et illa in toto aut in parte revocantibus tam a nostra curia dicte illustrissime regine quam etiam a curia illustrissimi regis Navarre fratris carissimi et locumtenentis generalis nostri et ab aliis quibusvis curiis officialium nostrorum impetratis et obtentis confirmare, reintegrare ac de novo consedere dignemur. Ac insuper pro conservacione et augmento ville eiusdem confirmarum dicte universirari er singularibus personis eiusdem et signanter suprapositis paratorum et textorum pannorum lane capitibus artiticum⁴³² sive

432. *Per artificum.*

ministreriorum ut pellipariorum, sortorum, tabernariorum, fabrorum et omnium aliorum officiorum dicte ville omnia ac singula⁴³³ eorum privilegia, consuetudines et ussu laudaviles prout athenus⁴³⁴ eis et unoquoque ipsorum melius usi fuerunt.

Nos vero dicta supplicacione ut infra benigne admissa quoniam reges ac principes non solum decet opportune ac celeriter detrimento de populacioni et aliis imminentibus periculis civitatum, villarum, terrarum et locorum regnorum suorum obviare maxime illarum et illorum qui et que in confinibus regnorum sive frontieriis positi ac posite sunt ne ad diminucionem, ruinam, detrimentum seu de populacionem aliquathenus devenire possint, sed taliter eis occurrere et providere ut poscius crescant et augeantur ac in augmento et prosperitate conserventur. Attendentes quod dicta villa in confinibus sive frontieriis ^[L. 147r] Principatus nostri Cathalonie et loco stereli ubi habitatores illius magnis cum industria et labore vitam vix ducere possunt scita et posita est et nisi eam ac singulares eiusdem de privilegiis et favoribus predictis prossequamur lares propios et villam eandem eos deserere necessario oportebit quod in gravissimum damnum magestatis nostre et dicti Principatus forsan evenire posset, proposuimus non solum detrimento de populacioni et periculo dicte ville obviare sed eius refformacioni et conservacioni taliter occurrere ac providere quod cissius augmentum quam diminucionem suscipiat.⁴³⁵

Ideo racionibus respectibus et seu consideracionibus in preinserto privilegio contentis aliisque diversis racionibus, consideracionibus atque urgentibus causis animum nostrum ad hec digne moventibus quas presentibus exprimere non curamus. Revocatis primum et ante omnia predictis binis renunciacionibus ac quibusvis litteris, provisionibus et rescriptis dictis privilegio et reginali provisioni seu eorum aliqui quoquomodo derogantibus ac tacite seu expresse illud et illam ac in illis seu illorum aliquo contenta in toto aut in parte revocantibus etiam si tales essent quod presentibus de verbo adversum inseri deberent aut de eisdem alia specialior mencio fieri. Revocatisque insuper quibusvis pronunciacionibus, sentenciis, deliberacionibus seu declaracionibus ac aliis quibusvis ipsorum et ipsarum pretextu secutis dictis privilegio et reginali provisioni predictae derogantibus

433. Afegit a la interlínia.

434. Per hactenus.

435. Marcat amb una ratlla vertical des de l'inici del paràgraf.

quas et que hic pro insertis particulariter expressis et specificatis revocatis, annullatis presencium contextu, volumus, decernimus et declaramus, tenore presentis privilegii, cunctis temporibus firmiter ac perpetuo valituri et duraturi in vimque perpetui privilegii de certa nostra sciencia deliberate et consulte ac de potestatis nostre plenitudine iam dicte universitati Podiiceritani, consulibus, consilio, singularibusque, habitatoribus eiusdem, presentibus et futuris, preinsertum privilegium dictamque confirmacionis et ampliacionis reginalem provisionem quam presentibus pro inserta et specificè declarata haberi, volumus et censemus omniaque et singula in eis ac ipsorum unoquoque⁴³⁶ contenta de verbo ad verbum ut iacent, laudamus, acceptamus, approbamus, ratificamus, confirmamus et reintegramus nostreque acceptacionis laudi approbacionis, ratificacionis, reintegracionis et confirmacionis presidio ac munimine roboramus et ad maioris roboris firmitatem graciaque cumulum deliberate et expresse ac proprio nostro motu omnia et singula in eisdem privilegio et⁴³⁷ reginali provisione ac eorum unoquoque⁴³⁸ contenta de novo concedimus et graciose ampliamus.

Volentes ac per presentes decernentes iam dicta videlicet privilegium preinsertum ac etiam dictam reginalem confirmacionis et ampliacionis provisionem esse dicte universitati et eius habitatoribus perpetuo duraturam et invialabiliter observandam. Adiecto tamen quod cause⁴³⁹ solum modo appellacionum et recursus dictam universitatem et eius singulares simul se divisim tangentes habeant tractarum et tractarentur coram nobis cum in eodem Principatu affuerimus et in nostri ausencia coram nostro locumtenente generali aut coram iudicibus [f. 147v] primarum⁴⁴⁰ et secundarum appellacionum dictorum comitatuum Rossillionis et Ceritanie prou teu quem admodum hactenus tractari consueverunt et non aliter nec alibi et nisi in casibus quibus nobis non esse prohibitum per constituciones Cathalonie in quibus et de quibus nos et locumtenens noster generalis possumus cognoscere excludis aliis quibusvis officialibus.

436. *Afegit a la interlínia.*

437. *Afegit a la interlínia.*

438. *Mà dibuixada al marge esquerre.*

439. Hic non limitationem pro causis appellacionem et remesus, *al marge esquerre.*

440. *Mà dibuixada al marge esquerre.*

Et amplius ad maioris gracie cumulum et augmentum ut dicta villa materiam prompcionis reparacionis habeat de dicta sciencia certa nostra, confirmamus eidem universitati el illius personis singularibus, presentis et futuris, et signanter suprapositis⁴⁴¹ paratorum et textorum pannorum lane, capitibusque artificum sive ministrariorum, pellipariorum videlicet sartorum, tabernariorum, fabrorum et aliorum officiorum sepedicte ville omnia et singula privilegia, [et]⁴⁴² consuetudines et laudabiles usus quos quas et que habent ac omnia et singula meis et unoquoque eorum⁴⁴³ seu unaquaque ipsarum melius ac plenius usi fuerunt usquequaque et in eorum ac earum usu et pocsione seu casi existunt.

Dantes et concedentes iam dicte universitati eiusque officialibus et habitatoribus facultatem amplissimam et plenum posse quod libere et licite ac inpune et sine alicuius pene incurso possint uti et utantur presenti privilegio et omnibus aliis in eodem mencionatis, confirmatis ac de novo concessis iuxta eorum et cuiuslibet ipsorum series et tenores executoria nostra seu dicti locumtenentis nostri aut gubernatoris Rossillionis et Ceritanie seu eius locumtenentis vel alterius nostri officialis minime exquisita seu expectata.

Illustrissimo propterea iam dicto regi Navarre, fratri carissimo et locumtenenti nostro predicto, intentum nostrum incommutabile, declaramus quo volumus, disponemus et ordinamus gubernatori nostro dictorum comitatum Rossillionis et Ceritanie eiusque locumtenenti et assessori ac aessoris locumtenenti aliisque, universis et singulis officialibus et subditis nostris ad quos spectet et presentes pervenerint seu fuerint quomodolibet presentate dictorumque officialium locatenentibus presentibus et futuris, conciliariis, dilectis⁴⁴⁴ et fidelibus nostris dicimus et districte precipiendo mandamus de dictis sciencia certa nostra et expresse sub obtentu nostre gracie ireque et indignacionis incurso ac penis privationis officiorum ac decem milium florenorum a quolibet contrafaciente irremissibiliter exhigendorum nostroque erario applicandorum ultra alias penas quas nostro reservamus arbitrio quatenus habitis pro revocatis irritis atque nullis predictis privilegii preinserti binis renunciacionibus

441. Confirmacioni privilegia consuetudines et laudables usus textorum et paratorum et aliorum suprapositorum dicte ville, *al marge esquerre*.

442. *Esborrat*.

443. Ipsorum et ipsarum contenta pro ut eis varoquoque [...], *afegit a la interlínia*.

444. *Afegit a la interlínia*.

illarumque acceptacionibus, litteris etiam provisionibus, rescriptis, pronunciacionibus, declaracionibus, sentenciis, deliberacionibus et omnibus aliis preinsertis privilegium dictamque reginalem confirmacionis et ampliacionis pro ^[f. 148r] visione contenta in eis ac eorum unoquoque directe vel indirecte, palam publice vel oculte in aut parte revocantibus aut eis derogantibus ut preffertur preinsertum privilegium, confirmacionemque et ampliacionem reginales predictas, alia etiam privilegia, usus et consuetudines, necnon et presens nostrum reparacionis, confirmacionis ac nove concessionis privilegium vim privilegii ut preffertur habens ac omnia et singula in eis et unoquoque ipsorum contenta sinistra interpretacione omnique consultacione ac quavis contradiccione cessantibus teneant firmiter ac perpetuo et inviolabiliter observent tenerique et observari faciant per quoscumque. Nec contrafaciant vel veniant nec aliquem contrafacere vel venire permittant racione aliqua occasione seu causa pro quanto dictus illustrissimus rex Navarre, frater et locumtenens noster predictus nobis complacere aliique officiales et subditi nostri predicti gratiam nostram caram habent iramque et indignacionem nostras ac penas predictas evitare cupiunt. Nos enim eis et ipsorum cuilibet ad cauthelam contrarium faciendi seu attentandi omnimodam tollimus potestate. Decernentes ex nunc nullum esse [irritum] et inane si quid et quitquid a quoquam quamvis fungente in contrarium fuerit attentatum seu factum.

Pro presenti autem privilegio et concessione habituri quadringentos ducatos ad decem carlenos unoquoque ducato computatos quos ex nunc confitemur habuisse et realiter in pecunia numerata recepisse a dicta universitate per manus dicti Thome de Manso Andrea cum per eum aut eius parte quadringenti ducati predicti magnifico et dilecto consiliario et thesaurario nostro generali Petro Mercader, militi, traditi erunt et dictus noster thesaurarius de eisdem firmaverit apocam de recepto. In quorum testimonium presens privilegium fieri iussimus magno magestatis nostre sigillo pendenti munitum.

Datum in terra nostra Fogie die vicesimo nono mensis decembris, anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, regnorum nostrorum anno quadringentesimo secundo. Huius non citerioris Sicilie regni, vicesimo tercio.⁴⁴⁵

445. *Corregit.*

Rex Alfonsus. Yo he leydo la presente e plazeme que así se faga.

Dominus rex mandavit michi Francisco Martorell. Visa per Valentinum Claver vicecancellarium pro officio conservatoris generalis et per thesaurarium generalem.

Qua propter regia qua fungimini auctoritate vobis dicimus et mandamus quatenus preinsertas litteras quod primitus vobis in earum prima figura presentati fuerunt exequimini et compleatis iuxta earum seriem pleniorum. Est enim certum quod eisdem litteris super raso in decima septima linea continetur verba sequentia «nec de eis se», in decima octava «eorum», in vicesima sexta «et Ceritanie privilegium ad moleste et graviter», in tricesima octava «revocantibus».

Datum [nostram] in hospicio nostra residence die XVIII mensis ianuarii, anno a nativitate Domini M^o CCCC LVII. Raymundus Paloarum pro officio conservator generalis.

De Marinis.

In registro Cathalonie primo.

106

1490, octubre, 11 i 1491, novembre, 18. [Puigcerdà]

Els cònsols de la vila de Puigcerdà, com a titular de la senyoria d'Ovella i Segramorta, fermen i passen comptes sobre el foriscapi relatiu a algunes transaccions fetes per diverses persones que hi tenien drets.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 166v.

R. Del segon document: ACCE. Fons notarial de Puigcerdà, Ramon Mauri (I), *Primus quaternus manualis...*, f. 79r.

[f. 166v] Ab carta rebuda per Ramon Mauri, notari, a XI de octubre any mil CCCCLXXX los honorables en Andreu Scallat, Johan Blanch, Anthoni Vernet e Frances Sachni, cònsols l'any present de la universitat de la vila de Puigcerdà, loharen e ferman a madona Johana, muller del honorable en Ramon Muntallà totes aquelles vendes, alienacions e transportacions que sien estades fetes de la part de aquella senyoria que ella té en lo loch de Ovella e de Segra-

morta ab los altres senyors, les quals senyories se tenen en [dreta]⁴⁴⁶ rerafeu per la dita vila. E per la dita ferma han rebut d'ells per mans del [...] marit seu deu lliures de moneda corrent, les quals rebé lo senyor Guillem Puig, clavari.

Madona Clara, muller d'en Bartomeu [Ganança] tengut se possehint una part e miga del loch d'Ovella deu lo foriscapi a la vila tant per la compra féu misser P. Blanch quant per la successió an Johan Blanch feta per dites parts per mort de dit misser P. Blanch. Los altres senyors, ço és GALCERAN de Ribes, la muller d'en Ramon Muntellà e Bernat Sabater han ja pagat dit foriscapi per la part d'ells pertanyent al senyor en Guillem Puig, clavari de dit any.

Ítem, ab carta rebuda per dit Ramon Mauri, notari, a XVIII de nohembre de l'any LXXXXI appar com Bernat Sabater fill de Guillem Sabater, qui fonch cohereu de Bernat Sabater, féu regoneixença de la mitat de la quarta part de dits lochs de Ovella e de Segramorta als honorables en Guillem Puig, Ramon Vernet i Anthoni Blanch, cònsols de dita universitat.

107

1493, setembre, 30. Perpinyà

Ferran II el Catòlic, atès els nombrosos pastors i cabaners que s'ocupen dels grans ramats de bestiar que hi ha a la Cerdanya, atorga el privilegi que aquests puguin elegir dos sobreposats cada any per la festa de la Quinquagèsima, tal com ho fan els paraires i teixidors. Aquests sobreposats s'hauran d'ocupar de totes les qüestions, plets o debats relatius al seu ofici, sense que es pugui interposar cap recurs a la seva decisió. A més, no només actuaran a Puigcerdà, sinó també a tota la Cerdanya.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 148v-149r.

Privilegi dels sobreposats de pastors

⁴⁴⁷[N]os don Ferrando, per la gràcia de Déu, rey de Castella, de Aragó, de Sicília, de Granada, de Toledo, de València,⁴⁴⁸ de Galicia,

446. *Ratllat.*

447. Pro cum originali, *al marge esquerre.*

448. Extracto día 12 juliol 175[9] ab sello primer. Ferran, *al marge esquerre.*

de Mallorca, de Sevilla, de Serdenya, de Còrdova, de Còrsega, de Murcia, de Jahen, de Algarbe, de Algezira, de Gibraltar y de les illes de Canaria, comte de Barchinona, senyor de Vizcaya y de Molina, duc de Athenes y de Neopàtria, comte de Rosselló y de Cerdanya, marquès de Oristany e de Gociano.

Volents e desijants per causa de la molta affecció y fidelitat que vosaltres amats y feels nostres los cònsols, prohomens de la vila nostra de Puigcerdà als serenissimos reyes antepassats de Aragó, pare y predecessors nostres de loable recordatio, contínuament haven tenguda bé y degudament proveït a la reparació dels dans y damnatges que en lo temps de les turbacions del Principat de Cathalunya y de aquests nostres comtat de Rosselló y Cerdanya sustenguts, haven y senyaladament y expressa en la confirmació e augmentació dels pastors e cabanyers de dita vila de Puigcerdà y de tots los termes e territoris de aquella dels quals, per causa dels molts bestiaris que tenen e guarden en lo territori de dita vila, terra e vegueria de Cerdanya, se spera en aquella succeir molt gran utilitat e benefici si lo que és necessari per la conservació e augmentació dels dits bestiaris bé e degudament per nos és ordenat. Per çò et [altres] benignament inclinats a les supplications per vestra part e de tota la dita⁴⁴⁹ universitat sobre açó e altres coses de aquella a nostra magestat presentades per los amats e feels nostres mestre Francesch de Soldevila, Guillem Pere, Guillem Puig e Pere Paschual, síndichs vostres ab tenor de les presents y de nostra certa scientia, deliberadament e consulta, donam e conferim, consentim e atorgam licència e facultat ampla e bastant a beneplàcit de nostra regia dignitat als dits pastors e cabanyers, habitants e habitants en la dita vila, ab pleníssima potestat, que quascún any en la festa de Cinquagèsima, puguen e licit permés los sia, sens incorriment de pena, per elegir dos sobreposats en dit offici e que elegesquen aquells qui més sufficientes, aptes e disposts e millors los parrà per lo exercici de aquell. Volents, disponents, manants e ordenats que la dita elecció dels dits dos sobreposats de pastors e cabanyers serà e hage ésser feta en la propria forma e manera que es fa la elecció dels sobreposats dels perayres e texidors de dita vila. E que dits sobreposats de dits pastors e cabanyers hagen en lur offici tota aquella postestat, conexença e facultat càrrechs, utilitats e honors

449. Afegit a la interlínia.

que los dits sobreposats de perayres y texidors singula singulis referendo han en los seus officis per privilegis, usos e costums antiquats dels sobredits reys de Aragó predecessors nostres als dits perayres e texidors ab antiquo atorgats dels quals contínuament han usat e usen atorgant-los licència, facultat e plen poder de pronunciar, sentenciar e dicidir de paraula e en scrits com ben vist los serà totes e quelsevol qüestions, plets e debats que vinguen o devallen de tota spècie o natura de bestiar grossos o menuts, de nodrir o de guany e de tots los incidents deppenents y emergents ^[f. 149r] del dit offici de pastors a lur bona coneguda sens appellació o recors havedor a superior tant dels bestiar dels homens de dita vila, com de la terra e vegueria de Cerdanya, abdicant a qualsevol jutge o officials de entremetres en res de dit offici.

Car nos de nostra regia, pleníssima potestat, la dita elecció, en la dita manera, cascún any, en la dita festa de Cinquagèsima durant lo dit beneplàcit de la regia nostra dignitat, per los dits pastors e cabanyers faedora per lavors, loam e approvam e per loada e aprovada haver volem, impartint en aquella, en tant com sia necessari, nostra regia autoritat e decret al ilustríssimo, per ço don Joan, princep de les Asturies e de Gerona, fill e general governador nostre molt car, e en tots los regnes e terres nostres après de nostres benaventurats dies, nostre hereu e legítim successor nostre intent significants diem e a son portant veus e al procurador real nostre en los dits comtats de Rosselló y de Cerdanya e a qualsevol altres officials e subdits nostres a quis pertanga en los dits comtats, constituïts e constituïdors a als loctinents dels dits officials, senyaladament als veguer, balle y altres officials de la dita vila, presents y sdevenidors, diem, expressament, e manam que totes les coses sobredites y cascuna de aquelles, durant lo sebreidit beneplàcit de nostra dignitat real, tenguen e observen y, tenir y observar façen, inviolablement e inconcussa iuxta sua serie et tenore. E lo contrari per res no façen ni ésser fet permettan si lo dit ilustríssimo princep fill nostre caríssimo ha cara la nostra paternal benedicció e si los altres sobredits officials tenen cara la nostra gràcia y en la ira e indignació nostres y en pena de tres mil florins d'or dels béns dels contrafaents irremissiblement exhegidors e als nostres reals coffreus applicadors desigen no incórrer. En testimoni de les quals coses, manam ésser fetes les presents ab nostre segell comini en pendent munydes.

Dades en la vila de Perpinyà a XXX de setembre, any de la nativitat de nostre Senyor mil CCCC noranta tres, dels regne nostres, ço és, de Sicília any vintè, de Castella y de Leó, vint, de Aragó y dels altres, quinzè e de Granada, dos.

Yo el rey.

Vidit generalis thesaurarius, vidit Hironimo Albanell, regentem, vidit conservatorem generalis.

In itinerum XXII, folio XXI.

108

1500, març, 17. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent del Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i de Cerdanya, amb els poders atorgats mitjançant una provisió reial per reformar els regiments de les ciutats, viles i universitats reials del Principat, de manera que l'elecció de càrrecs es faci pel procediment d'insaculació, ordena que la designació d'aquells que formaran el Consell de la vila de Puigcerdà siguin elegits mitjançant l'esmentat procediment, i detalla com s'ha de portar a terme.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 485.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 149v-153r.

Primer privilegi de la insaculació

Nos don Joan d'Aragó, comte de Ribagorça, loctinent general del sereníssim senyor rey, senyor nostre, observandíssim en lo Principat de Cathalunya e comtats de Rosselló e Cerdanya. Attenents e considerants que la maiestat del dit senyor rey desijant com millor sia posible reformar e, de bo en millor, mudar lo regiment de les sues ciutats e vilas e altres universitats, constituhint aquell e aquelles en tal orde e forma que, apartades les passions, discòrdies e differències que en tals regiments se poden seguir, se vischa pacíficament en les dites universitats e aquelles sien regides ab equitat e repós e segons que convé al servey de Nostre Senyor Déu e al bé de les universitats e dels poblats en aquelles, ha deliberat que los dits regiments sien e mesos en forma de insaculació, per a la qual cosa, ultra la general postestat que tenim en lo Principat e comtats dessus dits de la reyal majestat per aquella nos és stada, feta he tramesa special y expressa commissió per sa reial provisió

e letres patents dades en la vila de Madrid a setze dies del mes de abril pus poppassat donant-nos per aquelles special poder per a ordenar e metre la dita forma de insaculació en lo regiment de les ciutats e viles e altres universitats del Principat e condats dessus dits. E com la universitat de Puigcerdà adherint-se bé y loablement al què per la reyal maiestat ab bon zel e iusts motius es stat delliberat haia per sos missatgers e sindichs, ço és per en Pere Pascual e Joan Lluís Canyes, remesa a nos la forma de la sita insaculació e reformatió de regiment. Per tant, volens deduhir aquella a degut effecte an la millor forma que podem ab tenor del present nostre o verament reyal privilegi e concessió expressament y de certa sciencia perchint madur consell e delliberatio ab les condicions emperò e retencions davall contengudes e no en altra menera, statuhim, provehim e ordenam que de ací avant tots los officis e consell de la dita vila tots los officis e consell de la dita vila se fasen no per elecció mas per insaculació y extracció de sorts e redolins a per la forma e manera següents:

E, primerament, com hayam feta insaculació de totes aquelles persones que a nos han paregut ésser àbils e sufficientes, així per a sser cònsols com encara per a tenir e regir los altres officis de la dita vila, en aquesta manera que los noms de cascú d'ells, scrits en sengles trocets de pergamí y en dotze sengles rodolins de cera, los havem fets col·locar e metre en diverses bosses segons la diversitat dels officis per als quals les dites persones han a concórrer. Volem e ordenam que les dites bosses, les quals per nos han stades trameses als cònsols e consell de la dita vila de Puigcerdà per lo amat e feel alguazir reyal mossèn Joan de Lobets, tancades e sallegades, après de ésser feta la extracció de oficials per a l'any present en la forma desús escrita, de continent, lo balle de la dita vila o loctinent de aquell sien sagellades en presència dels cònsols y scrivà de la casa del consolat de la dita vila e sien meses e tancades dins una bona caixa que tinga sis tancadures diverses, de les quals tinga lo dit balle una clau e los cònsols y scrivà sengles claus, e lo dit balle, dexant seu offici haia a dexar la dita clau al que entrarà per a balle, del qual exigéscha e reebe jurament que no comanarà aquella a persona alguna sinó en cas de legítim impediment ^[f. 150r] que no pogués ésser personalment a l'obrir de la dita caixa e que aquella no obrirà ni consentirà ésser uberta sinó que sia convocat lo consell general y en presència de aquell o dels que hi seràn la

hora prefigida. E, semblant jurament haien a prestar, en poder del balle, cascún any, los cònsols que seràn novament trets, la qual caxa, així tancada, haia star guardada en la casa del consolat de la sita vila de Puigcerdà.

E, per donar forma a la extracció de tots los officials per als quals és feta la dita insaculació, statuim e ordenam, primerament, que sia convocat consell general de la dita vila cascún any la vespra de Nostra Dona de març en lo loch e forma acostumada y en presència del dit balle o de son loctinent, present los dits cònsols e les altres persones que en lo dit consell se trobaran pusque la hora signada sia passada havent-hi compliment del nombre statuit e necessari per a celebrar consell general o, no havent-hi lo dit compliment de consell, sie portada la dita caxa al dit lloch e, allí, sia uberta en presència dels damunt dits que allí seran congregats e sia treta, primerament, la bossa intitulada, bossa de cònsol primer, e sia bé remanada e, après, uberta per lo scrivà de la dita vila o, ell absent o impedit, per son substitut e per un fadrí que sia de edat de cinch fins en deu anys, près a la ventura sia meda la mà en la dita bossa de la qual traga un rodolí a la ventura e, sens mirar, e aquell sia ubert públicament⁴⁵⁰ per lo dit scrivà,⁴⁵¹ e aquella persona, lo nom de la qual serà trobat scrit dins lo dit rodolí, sia cònsol primer de la dita vila l'any prop següent. Emperò, si serà cas que la persona que serà així treta per a cònsol primer serà inàbil, en tal cas, statuim e ordenam que aquell rodolí se torne cloure, es meta dins la dita bossa, de la qual sia tret altre rodolí per lo dit fadrí e sia ubert en la forma dita e, si serà tret lo nom de algú que sia mort, sian tret un altre sens tornar-hi lo rodolí del que serà mort. E assó, sia fet tantes vegades fins que sia tret lo nom de persona que sia àbil per a cònsol de la dita universitat. E aprés lo rodolí que serà àbil, e serà cònsol, sia tornat en la dita bossa per a córrer sa ventura e sort en los altres anys següents. E fet açó, sia tancada e segellada la dita bossa per lo dit balle e sia tornada dins la dita caixa. E semblant forma sia servada en la extractio dels altres cònsols, ço és segon, tercer e quart, trahent-los cascú de sa bossa per son grau e orde.

450. [...], *al marge esquerre*.

451. *Subratllat des de públicament*.

Statuim⁴⁵² emperò e ordenam que aquell qui serà stat cònsols no ho puga ésser de dos anys après haurà deixat lo dit offici ans haia a vaguar los dits dos anys encara que fos cas e sort que tornàs a ésser tret en lo temps dels dits dos anys ne puguen ésser; ensemps, cònsols, pare e fill, sogre e gendre, ne dos germans encara que esquessen e fossen trets de diverses bosses, ordenam e provehim que en tal cas lo qui primer serà⁴⁵³ tret, sia cònsol e, lo segon, se haia a tornar en la bossa y en loci de aquell se'n traga un altre per sort e a la ventura en la forma desús dita.

Ítem, per donar forma al consell o nombre de jurats de la dita vila, statuim, provehim e ordenam que lo dit consell sia de cinquanta persones ço és, vint de la bossa intitulada bossa primera per a consell e vint de la bossa intitulada bossa segona per aconsell, los deu restants a compliment ^[f.150v] de les dites cinquanta persones per al dit consell, sien los deu sobraposats dels officis o menestrals de la dita vila provehint que la extracció de les quaranta personas per al dit consell eceptat los dits deu sobreposats ques trahen en trahen en diversos dies sia feta après de la extractió dels dits cònsols cascún any en lo temps e dia acostumat e en la forma que seran trets los cònsols segons dessús és dit, trahent, primerament, de la bossa intitulada bossa primera per a consell, vint rodolins en la forma dessús dita y aquells, los noms dels quals seran trobats en los dits rodolins, sien del consell aquell any següent e, de la bossa intitulada bossa segona per a consell, sien trets altres vint rodolins e, aquells los noms dels quals seran trobats scrits dins los dits rodolins, sien, semblantment, del dit consell lo dit any següent ensemps ab los vint dessús dits e ab los deu sobreposats los quals, junts, seran en summa o nombre dessús dit de cinquanta personas per al dit consell de les quals cinquanta persones volem, statuim e ordenam⁴⁵⁴ que les trenta persones puguen fermar e celebrar lo dit consell e fer los actes necessaris e consell pertanyents, provehim e ordenam que si de la bossa segona per a consell serà tret lo nom de algú que sia sobreposat, sia tornat aquell tal nom en la bossa dins lo rodolí, hen sia tret altre com sia dessús ordenat que los deu sobreposats sien jurats e de consell.

452. Quines persones comunes no poden ser cònsols, *al marge esquerre*. Statuim, *entre dues ratlles horitzontals*.

453. Impediment de parents, *al marge esquerre*.

454. Lo consell general se haja tenir trenta jurats, *al marge esquerre*.

Ítem, statuim e ordenam que, après de ésser feta la dita extractio de jurats en lo dia o temps acostumat, sia feta electió nova extractió de les bosses de oydors de comptes e de syndics per⁴⁵⁵ a corts e parlaments e altres ambaxades e trameses, e de baciners vels e baciners jovens, e de mostacaf, e de obrer, e de notari,⁴⁵⁶ e de sindich de la vila, e del spitaler del spital d'en Enveig, e del qui porta la bandera de la vila fetes e intitulades per als dits officis fent extracció del rodolí o redolins necessaris per a cascún offici de la bossa feta per aquell. E assó, convocat lo consell y en presència de aquell, en la forma e manera especificada dessús en la extractió dels cònsols. Entès emperò, que la dita extractió sia feta de aquells qui són temporals en lo temps⁴⁵⁷ acostumat e que ocorrerà necessitat de extractió⁴⁵⁸ y de aquells qui seran perpetuos si algú o alguns ni havia, sia feta extractió quant lo cas o requerirà. Més quant statuim e ordenam que en la forma dessús dita sia feta electió y extractió en los dies acostumats de sobreposats de perayres e de texidos, e de sastres, pellicers e calsaters, e de cabaners, e de treginers, e tavernés, e de sobreposats vells e de sobreposats joves de pastors fent extractió dels redolins necessaris per a cascún offici de la bossa feta e per aquell, e lo offici de spitaler d'en Enveig e baciner de les ànimes de purgatori se hayen a traure la vespra de sant Joan de juny, e lo portador de la bandera sia tret⁴⁵⁹ vuyt dies ans del dia de sant Gregori.

Més avant statuim, provehim e ordenam que la electió de sagallados e forasters fahedora cascún any pertanga als cònsols e consel de la dita vila qui aquella façan bé y degudament segons que millor e més compliment ho han acostumat fer a utilitat de⁴⁶⁰ la dita vila he habitants en aquella.

Ítem, statuim e ordenam que sia en facultat dels dits cònsols e consell quant se hauran a traure embaxadors, missagers o síndichs per a corts o parlaments o altres actes o trameses de traure hu o tants com los serà vist ésser necessari de la bossa feta e instituïda per al dit offici per en cas que isqués algú o alguns impedits per anar e aquell tal o tals ellegaran alguna altre just impediment, en

455. Extractió, *al marge esquerre*.

456. *Subratllat*.

457. *Fiat extractio occurrenti necessitate, al marge esquerre*.

458. *Subratllat des de e que...*

459. [...], *al marge esquerre*.

460. Síndichs o embaxadors a corts *escrit al marge esquerre*.

tal cas a coneguda dels dits cònsols e consell volem ne pugan traure altre o altres en loch de tal o tals impedits. Entés emperò e declarat que en tramesa alguna fora de la dita vila no hi puga anar més de un cònsol encara que dos o més ne fossen trets en sort.

Ítem, provehim e ordenam que tostemps [f. 151r] que⁴⁶¹ se sdevinrà cas de vaccacio de algun offici o officis temporals de la dita vila, axí de cònsols com de qualsevol altres officis sobredits de la vila, axí per mort⁴⁶² com⁴⁶³ altres ans de finir lo temps de son regiment, sia a obsió e voluntat del consell de la dita vila si li serà vist ésser necessari de metre-hi altre per residuo del temps y, en cas que deliberen que se hi metés altre per lo dit residuo de temps, ordenam que en tal cas se haia de traure de la bossa feta per aquell tal offici en la forma damunt dita. Entenen emperò, e declaran que si lo dit residuo de temps per lo qual se farà la dita extractió serà menys de sis mesos, aquell tal que serà tret e regirà per lo dit residuo de temps, puga concórrer axí en la primera y sdevenidora extractió com en altres que après se faran dels dits officis e pugen regir lo tal offici en què exirà o altre encara que no haia vagat per temps algú.

Ítem, statuim e ordenam que qualsevol qui serà tret per cònsol⁴⁶⁴ primer haia haver almenys coranta anys complits. Si emperò, serà ome de scientia, jurista o metge graduat baste que tinga trenta y tres anys complits per a poder ésser cònsol primer, e los altres cònsols haien haver trenta anys complits , en tots los altres officis e persones del consell, volem sia servada sobre la edat la forma que fins assí ses tenguda si alguna ni aurà. E qui no tendrà la dita edat, sia inabill fins que haia la dita edat.

E més, ordenam que qui no tindrà⁴⁶⁵ o no aurà aguda muller sia inhàbil fins que haia presa muller. Item, volem e ordenam que qualsevol qui aurà tengut offici temporal, axí de cònsol com de altre, qui de dos anys no puga haver lo matex offici ans haia a vagar⁴⁶⁶ per los dits dos anys encara que fos tret en sort emperò, quant sia

461. Sobre la vacació de officis, *al marge esquerre*.

462. Mort, *al marge dret*.

463. *Dibuix d'una mà al marge esquerre*.

464. Quina edat an de tenir los cònsols, *al marge dret*.

465. Qui no tindrà o no haurà aguda muller no sia inseculat en ningun offici de la vila, *al marge dret. Subratllat des de l'inici de la frase*.

466. Vacarer per II annos, *al marge esquerre*.

exit de un offici puga concórrer y ésser àbil per a regir altre offici sens vaguar temps algú sinó serà, altrament, inàbil e impedit aquell emperò, que serà stat jurat o de consell, vaguant un any, puga ésser jurat anys après següent.

E més, statuim e ordenam que qualsevol que tendrà⁴⁶⁷ offici de la dita vila,⁴⁶⁸ si exirà en altre offici de aquella, sia agut per inàbil per al dit segon offici.⁴⁶⁹

Ítem volem, ordenam e declaram⁴⁷⁰ que qualsevol persona qui serà treta, axí per cònsol com per altre qualsevol offici o per a consell de la dita vila, si serà deutor principal⁴⁷¹ o fermança a la⁴⁷² universitat de la dita vila, sia agut per inàbil per aquell anys e lo rodolí de aquell sia tornat dins la bossa y, en loch de aquell ne sia tret altre, y per lo semblant, volem ésser aguts per inabills de tenir los dits officis los clergues en sacres ordes constituïts e los religiosos e tots aquells que per qualsevol cas o rahó, per privilegi o ordinacions de la dita vila fins assí heren aguts e reputats per inabills als dits officis e a qualsevol d'ells.⁴⁷³ Com en assó no entenam derogar als dits privilegis e ordinacions, sinó en açò que, per lo present privilegi, serà derogat, ans vullam ésser servades aquelles inhabilitats que sins assí són acostumades servir per virtut dels dits privilegis e ordinacions abdicant a maior cautela tot poder als dits còsolls e consell de la dita⁴⁷⁴ vila de dispensar e de admetre los tals inabills ab decret de nullitat. Entenent emperò, que los arrendadors o compradors de imposicions de la dita vila per si o persuposades persones e los qui part hi havia sien aguts per inabills durant lo temps del arrendament lur per officis de cònsol e mostaçaf e clavari e no per als altres officis ni per a ésser de consell. Volem emperò, statuim e⁴⁷⁵ ordenam que axí los dits arrendadors e compradors de imposicions, com altres que seran de consell de

467. Nos poden tenir dos officis en un any, *al marge dret*.

468. *Subratllat des d'offici*.

469. Deutors inhabilitats de [...], *al marge esquerre, amb una ratlla i amb una mà dibuixada*.

470. *Subratllat des de item*.

471. *Subratllat deutor principal*.

472. Deute, *al marge esquerre*.

473. Dels *per* d'ells.

474. Declaren que los deutors nos pugan presentar, *al marge esquerre*.

475. [...] se tracta interès de algun, no puga ésser en consell lo [cònsol], *al marge esquerre*.

la dita vila, ne pugen ésser presents en lo consell tostemps que's tractarè de llur interès.

Ítem, estatuim e ordenam que la extractió de ^[f. 151v] clavari e de granader de dita vila se faça desinant, cascún any, lo dia de la cadira de sant Pere que si de allí al dia de la electió de cònsols, que és santa Maria de març, los dits clavari e granater no hauran donats e fets deffinir lurs comptes sien haguts per deutors de la vila e [de]⁴⁷⁶ per consegüent inàbills als officis en què los deutors son inàbills. E, per semblant, tots los altres qui hauran administrat diners d la dita vila o, altrament, seren deutors a aquella, sinó hauran fets cloure lurs comptes e pagar a aquella ans del dia de la electió lo que deurà, axibé sien haguts per deutors e inàbills e ne pugen concórrer als dits officis. E més, statuim e ordenam que los cònsols e notari de la dita vila que per temps seran, haien a traure memòria de tots los que seran deutors de la dita vila e aquells scriure en un paper, lo qual serà ficat a les portes de la casa del consell de la dita vila perquè sie publicat qui són los deutors a ffí que quascú sàpia lo que deu e pagant son deute puga concórrer als dits officis e si no haurà paguat hans de la vespra de Nostra Senyora de març, que sia inàbill per als officis.

Ítem, statuim⁴⁷⁷ e⁴⁷⁸ ordenam que lo notari de la dita vila si exirà per cònsol puga comanar la notaria per aquell any a altre notari que sia ydoneu e sufficient, e tenir lo dit ofici de cònsol cobrant après passat l'any la dita notaria sens preiudici algú pusque no sia deutor o altrament inàbil, e que tenint la dita notaria puga concórrer a qualsevol dels altres officis, com són clavari, mostaçaf, baciner, obrer, blader e jurat o conseller, e tenir qualsevol⁴⁷⁹ de aquells ensemps ab la dita notaria.

Més avant statuim e ordenam que lo primer diumenge del mes de juny prop vinent sia convocat e aiustat consell en lo qual sien tretes les quatre bosses de cònsols y en la forma dessus dita, sien trets⁴⁸⁰ e oberts tres rodolins de la bossa del cònsol primer, hu après altre, e après, altres tres de la bossa de cònsol segon. E après sien tretes e uberts dos rodolins de la bossa del cònsol ters, e après,

476. *Ratllat.*

477. *Subratllades ambdues paraules.*

478. *Sobre lo notari, al marge esquerre i amb una mà dibuixada.*

479. *Subratllat.*

480. *Sien tretes, afegit a la interlínia.*

altres dos de la bossa de cònsol quart, e si serà tret algú que no sia en la vila, sia tornat lo rodolí dins la bossa e sien tret altre. E aquelles deu persones, los noms de les quals seran trobats escrits en los dits deu rodolins ensemps ab los quatre cònsols de continent feta la extractió de les dites deu persones, pugan e deguen nomenar e matricular per mercaders tots aquells habitants de la dita vila que a ells seran vists deure ésser nominats e matriculats per mercaders, los quals axí matriculats sie en tot e per tot, aguts e reputats per mercaders, la qual⁴⁸¹ nominació e matrícula hagen a ffer los dists cònsols ab les dites deu persones, tots quatorze concordades o la maior part d'els, en la qual maior part hage haver almenys un cònsol y de aquí avant, los anys següents, tota hora y quant als dits cònsols y consell serà vist ésser necessari nomenar e matricular algú o alguns altres per a mercaders, o pugan e deguen fer lo dia y en la forma desús dita. E feta la⁴⁸² extractió de les dites deu persones, los deu rodolins sien tornats quiscuns en lurs bosses.

Ítem, per levar tota manera de disencions e differències que sobre lo provehir e graduar se poria seguir entre los habitants de la dita vila e constituhir aquells en repòs ab tot que sia cosa certa que sovint s'endevé que algunes persones menors de hedat ^[f. 152f] són⁴⁸³ més dignes e sufficients e hauran hagudes més honors que altres de maior hedat, emperò que és cosa per só justa e rahonable que la antiquitat sie venerada. E perquè negún altre orde y remei poria trobar-se per a ordenar e tenir en repòs los dessus dits que fos axí convenient e rahonable com aquest, per çó, statuim e ordenam e manam⁴⁸⁴ que de ací avant en qualsevol consells, aiusts, processions e actes, deguen precehir los majors de edat als menors éssent los uns e los altres de una matexa condició, offici o estament,⁴⁸⁵ havent solament respecte a la edat e no a officis que haien tengut ni altres coses.

Ítem, provehim, statuhim e ordenam que si algú que serà tret per a qualsevol dels dits officis serà absent de la dita vila en lo temps de la dita extractió e dins un mes après següent serà vengut a presentar-se als cònsols per a regir lo dit offici que, en tal cas,

481. Matricular mercaders, *al marge esquerre*.

482. E feta la, *afegit a la interlínia*.

483. Sobre qui ha de parlar y anar primer. Sobre les edats, *al marge esquerre amb una mà dibuixada*.

484. *Subratllat des de per çó...*

485. *Emmarcat des de de una matexa... i amb una nota al marge dret: staments.*

en loch de aquell s'en trague altre que sia present dins la dita vila, lo qual tinga e regesca lo dit ofici encara que aquell que primer serà tret vingués après pusque no serà vengut ni presentat dins lo dit mes après de ésser stat tret com dit és.

Ítem⁴⁸⁶ statuim e ordenam que les persones que seran trets per a cònsols e jurats e altres qualsevol officis de la dita vila que no sian de vida haien acceptar aquells sots pena de cinquanta liures, e los que seran de consell haien e sien tenguts de jurar e anar y ésser en lo dit consell totstemp que seran cridats per al dit consell sota pena de deu sous per cascuna vegada, a les quals penes demunt dites e qualsevol de aquelles volem sia aplicada la⁴⁸⁷ meytat al official que farà la execució e, l'altra meytat, a la dita vila per les obres de la muralla e valls de aquella axí que per algun official e per los cònsols no s'en puga fer remissió. Emperò, volem, statuim e ordenam que si algú dels damunt dits en qualsevol cas allegara just impediment o justa scusació s'en stiga a coneguda e determinació dels dits cònsols o de la maior part de aquells, de paraula, sens plet e sens scriptura axí que si per los dits cònsols serà admesa la excusació o impediment, no puga ésser procehit per los dits officials a fer la dita execució ni en res molestar aquells. E més provehim e ordenam que tots aquells que seran trets per a qualsevol dels dits officis abans de regir aquells haien a prestar lo jurament acostumat e fer totes aquelles coses que fins ací heren tenguts fer. E per lo semblant usen e se alegren de totes aquelles honors e prerrogatives que als dits officis pertanyen.

Ítem,⁴⁸⁸ per provehir que los sachs demunt dits stiguen com se pertany, statuim, provehim e ordenam que de cinc en cinc anys, los cònsols que lavors seran, vuit o quinze des d'abans del dessús dit dia de la vespra de Nostra Senyora de marts ques [se]⁴⁸⁹ haurà a ffer la dita extractió de cònsols reguoneguen totes les bosses que seran en la dita caxa exceptades emperò, les quatre bosses dels cònsols, les quals reservam per al senyor rei axí que lo affegir e metre en les dites bosses de cònsols en avant los benaventurats dies del senyor rei, ara benaventuradament regnant, nos puga fer sinó per sa alteza e per les persones que per sa real magestat a açó seran

486. Qui no seran así dins un mes s'en tregan altres, *al marge dret*.

487. Pena per los qui no volen acceptar ofici, *al marge esquerre*.

488. Quan se por insecolar, *al marge esquerre*.

489. *Ratllat*.

[f. 152v] specialment deputades en lo temps que a sa magestat serà ben vist. E⁴⁹⁰ los dits còsolls, ubertes les altres bosses desús dites, en presència del que serà scrivà del consolat o consell de la dita vila, descusen la sceda o paper que serà cosit en cascuna de les dites bosses en la qual sta la nòmina dels insaculats en aquelles y en loch de les persones allí scrites que trobaran ésser mortes, sien mesos per los dits còsolls, los noms de altres tantes⁴⁹¹ persones hàbils e sufficients segons Déu e lurs bones consciències. E en cas de discòrdia dels dits còsolls, statuim e ordenam que per aquella o aquelles persones en què los dits còsolls, tots quatre, nos concordaran, cascú d'els faça una lença de paper en la qual scriva lo nom de la persona que voldriae, trets los quatre papers, sien mesos en una caxa e, a la sort, sens mirar, ne sie tret hu per lo cònsol primer e, aquell tal que exirà, sia insaculat en la dita bossa fahent semblants redolins per tots los que ensacularan segons los altres ja insaculats prestant, primerament, emperò, los dits còsolls jurament de fer lo dit supliment e insaculació bé e degudament segons Déu e ses consciències e de tenir secret lo que veuran y faran. E lo notari per semblant haia a jurar de tenir-ho axí secret.⁴⁹² Aprés emperò dels benaventurats dies del senyor rei declaram sia axí fet e servat en les bosses dels dits còsolls com és stat demunt dit dels altres officis, so és de regonexer e suplir-se per los còsolls axí les dites bosses de còsolls com les altres.

Ítem, per quan la varietat del temps pot moure a variar dita disposició per lo bé de la cosa pública de la dita vila et [altres], ordenam, declaram e reservam que lo present privilegi e totes e sengles coses en aquell contengudes estiguen a beneplàcit del senyor rei aturant e reservant a sa reyal magestat poder de corregir, interpretar, mudar e de nou statuir totes e qualsevol coses en lo dit privilegi contengudes e suplir e provehir lo que a sa maiestat serà vist satisfacer al servey de Nostre Senyor Déu e de sa alteza e al bé de la dita vila, una e tantes vegades com a sa maiestat serà ben vist durant los bonaventurats dies de aquella, aprés emperò, de sos benaventurats dies, statuim e ordenam que lo present privilegi e o aquell que per sa alteza aprés serà atorgat reste perpetual a la dita vila de Puigcerdà.

490. Per lo modo de insacular o reparar les bolses, *al marge esquerre*.

491. Lo modo de insacular o repara las bolsas, *al marge esquerre*.

492. Així secret, *entre dues línies*.

Volents que lo present privilegi e totes e sengles coses en aquell contengudes sien observats no obstant qualsevol privilegi, ordinacions, pràctiques, usos e costum de la dita vila en quan al present privilegi e coses en aquell contengudes fassen contraries o contraris. E sens derogació dels dits privilegis, pràctiques, usos e costums e ordinacions de la dita vila en totes e sengles altres coses, aquest nostre o verament reyal privilegi no contrariats. Diem per çó e manam e expressament e de certa sciencia al portantveus de general governador en los comdats de Rosselló y Cerdanya dessús dits e als altres qualsevol oficials a qui pertanga e, senyaladament, als veguer e balle e altres oficials e singulars persones de la dita vila, presents y sdevenidors, sots incorriment de la ira e indignació del dit senyor rei e pena de tres milia florins d'or ^[f. 153r] d'Aragó als reyls coffres applicadors e altres maiors penes a arbitre del senyor rei o nostre reservades que lo present nostre o verament reyal privilegi e ordinacions e totes e sengles coses en aquell contengudes tinguen e observen e tenir e observar façen inviolablement segons la forma e tenor de aquell. E no sia fet per res lo contrari en alguna manera.

En testimoni de les quals coses havem manat fer la present carta ab lo sagell reyal enpendent sagellada.

Dada a Barcelona a deeset del mes de març en l'any de la nativitat de Nostre Senyor, mil cinch cents. E dels regnos del dit senyor rey, çó és del regne de Sicília, l'any trenta tres, de Castella e de Leó, vint y setè, de Aragó y dels altres, vint y dosè e de Granada l'any novè.

El conde lugarteniente general.

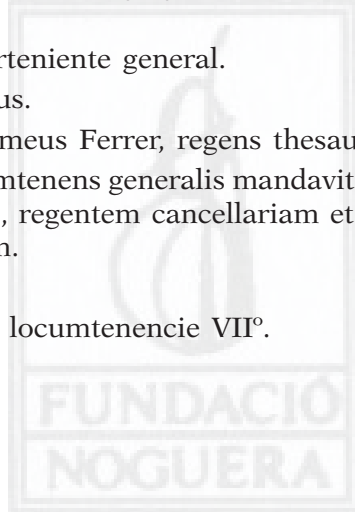
Vidit Franciscus.

Vidit Bartholomeus Ferrer, regens thesaurariam.

Dominus locumtenens generalis mandavit michi Nicolao Petro. Visa per Franciscus, regentem cancellariam et Bartolomeus Ferrer, regens thesaurariam.

Registrata.

In diversorum locumtenencie VII°.

109

1505, febrer, 20. [Maioreti]

Carles I, d'acord amb privilegis antics, fa una observança confirmatòria relativa al fet que els habitants de Puigcerdà no poden ser empresonats si donen fermances, tret que el seu delictes sigui causa de pena de mort, mutilació de membre o qualsevol altra pena que impliqui pèrdua de sang.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 156r-156v.

Observatòria, sots pena de mil florins, concedida per sa magestat a la vila de Puigcerdà sobre la provisió comedida per lo rey en Jaume que los habitants de Puigcerdà no sien detinguts en presó donant idòneas fermances si donch e no mereixís pena de mort, mutillació de membre ho altre pena de effusió de sanch

C⁴⁹³arolus, Divina favente clemencia electus⁴⁹⁴ romanorum imperator semper augustus, rex Germanie, Joanna mater et idem Carolus Dei gracia reges Castelle, Navarre, Granate, Toleti, Valencie, Gallecie, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corsice, Murcie, Giennes, Algarbii, Algezire, Gibraltarie et insularum Canarie, necnom insularum Indiarum et terre firmem aris oceani, archiduces Austrie, duces Burgundie et Bravancie et cetera, comites Barcinonis, Flandrie et Tiroli et cetera, domini Viscaye et Moline et cetera, duces Athenarum et Neopatrie, comites Rossilionis et Ceritanie, marchiones Oristani et Geociani.

Spectabili magnificis dilectis consiliariis et fidelibus nostris futuro locumtenenti et capitaneo generali nostro in Principau Cathalonie, cancellario, vicecancellario regenti cancellariam generique vice magistri generalis gubernatoris, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque demun universis et singulis officialibus tam nostris quam aliie in dicto principatu et commitatibus Rossilionie et Ceritanie constitutis [et constitutis]⁴⁹⁵ et constituendis ad quos spectet, presentesque pervenerint et fuerint quodomolibet presen-

493. *Capital decorada.*

494. *Fins ací amb lletra més gran.*

495. *Repetit.*

tate et eorum cuilibet et cetera. Salutem et dileccionem. Anthonius Masada, syndicus ville Podiiceritani nomine universitatis eiusdem adiens magestatem nostram nobis humiliter [exibuit] quandam provisionem serenissimi regis Iacobi, predecessoris nostri, recolende memorie cuius tenor talis est:

Iacobus Dei gracia, rex Aragonum, Maioricarum et Valencia, comes Barcinone et Urgelli, dominus Montispesulani,⁴⁹⁶ fidelibus suis vicario Ceritanie et baiulo Podiiceritani tam presentibus quam futuris salutem et gratiam. Noveritis nos confirmasse universitati ville Podiiceritani illud privilegium quo deis olnus concessit Alfonsus, rex Aragonum, bone memorie avus noster, super non capiendis aliquibus hominibus qui vellent satisfacere deparendo iuri prout in ipso privilegio plenius continetur ita videlicet quod aliquis homo Podiiceritani non capiatur vel detineatur captus aliqua occasione vel causa omnimodo possit assecurare et assecuret idonee in posse curie nostre Podiiceritani facere [sitis] querelantibus iusticie complementum nisi fuerit accusatus, denunciatus seu convetus pro facto criminis pro quo penam mortis vel mutillacionis membrorum aut aliam penam sanguinis sustinere deberet. Quare mandamus vobis firmiter quatenus predictum privilegium et omnia predicta pro ut superius continetur observetis et observari faciatis dictis hominibus Podiiceritani et contra predicta eos non sciipatis, detineatis vel agrevetis si de nostri considiti gracia vel amore.

Datum Valencie XII kalendas aprilia, anno Domini .M^o.CC^o. LXX°. quinto. Quicumque humiliter supplicati fuerimus quod attento *et cetera* dicta universitas est in sua possessione usuque et utili observacione tam regii privilegii de quo in preinserta provisione fit [...] quam eiusdem provisionis premissa sibi confirmando et quatenus opus est de novo concedendo ad manis [ro...] has nostras observatorias litteras concedere [...] supplicacioni ipse benigne annuere non dedignanti summe tenore ita presencium de certa sciencia regiaque auctoritate nostra deliberate et consulto, vobis dicimus et mandamus ad incursum nostre indignacione et ire peneque florenorum auri Aragonum mille nostris inferendorum erariis quatenus preinsertam provisionem privilegiumque de quo in ea fit mencio quam et quod cum presentibus confirmamus *et cetera* quatenus opus est de novo

496. Los habitants de Puigcerdà no sian capturats sinó merescan pena de mort o de effasió de sanc, *al marge dret dins d'un dibuix que sembla un pergami clavat.*

concedimus dicte universitati et illius incolis presentibus et futuris prout et quem ad modum hactenus fuerunt et sunt in presenciarum in possessione teneatis firmiter et observetis [f. 156v] exequamini et compleatis tenerique exequi et inviolabiliter observari faciatis per quos cumque nec secus [agatis] racione aliqua sint causa si gracia nostra vobis cara est ac penam preappositam cupitis evadere. Decernentes irritum et inane si quid quam fuerit in contrarium attemptatum.

Datum [Maioreti], die XXV mensis februarii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo quinto.

Yo el rey.

Vidit cancellarius. Vidit Ludovicus Sanchez, generalis thesaurarius. Vidit [conservator] relator generalis. Vidit conservator generalis. Vidit De Ferrara, regens. Vidit De Bononia, regens. Vidit May, regens. Vidit Ram, regens.

In diversorum VIII°, folio LXXXVIII°.

Cesarea et catholica magestatis mandavit mihi Ugonii de Urice. Visa per [cancilleriam], de Ferrara, regentem cancellariam, generalem thesaurariam. De Bononia, May et Ram, regentes [...] et conrelatorem generales.

Registrata.

110

1506, març, 28. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent general del rei al Principat de Catalunya i als comtats de Rosselló i de Cerdanya, a petició del cònsol en cap de la universitat de Puigcerdà, fa esmenes a alguns dels capítols de les ordinacions sobre el regiment de Puigcerdà que ell havia establert el 17 de març de 1500.

En concret, el cònsol en cap, tot i reconèixer que amb aquestes ordinacions s'ha aconseguit el bon regiment de la vila, demana al lloctinent que faci esmenes sobre els següents capítols: sobre aquell que prohibeix que persones amb grau de parentiu (cunyats i cosins germans, oncle i nebot o avi i nét) no puguin exercir plegats càrrecs del consell durant el mateix any; sobre aquell que determina quantes persones formaran el consell, s'eligiran mitjançant el sistema d'insaculació, és a dir, es treuran els noms de dues bosses. El cònsol en cap demana que de la primera

bossa s'extreguin trenta noms i de la segona, deu; sobre aquell que tracta dels oficis de banderer i del síndic de corts, demana que siguin hàbils per a exercir com a cònsol i per desenvolupar altres oficis del consell; sobre els capítols referents a les baixes per indisposició i sobre aquell que regula els períodes dels arrendaments.

[O]. ACCE. FMP. Pergamí núm. 498.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 153v-154v.

Segon privilegi de la insaculació

Nos, don Joan d'Aragó, compte de Ribagorça, castellà d'Amposta, loctinent general del sereníssimo senyor rei, senyor nostre observandíssim en lo principat de Catalunya e comtats de Rosselló e de Cerdanya.

Attenents y considerants que per part de la universitat de la vila de Puigcerdà, çó és, per lo amat del senyor rei miçer Guillem Riera, doctor, cònsol en cap en lo present any de la dita vila, misatger a nos per la dita universitat destinat ab instruccions y letres de crehença de la dita universitat, a nos és stat humilment exposat que jatsia la insaculació o reformatió del regiment de la dita vila per nos en dias passats ordenada y statuyd sie stada molt útil e convenient al bé e repòs de la dita vila y dels habitants en aquella segons experiència ha. Emperò, encara és vist ésser necessari ordenar e provehir en algunas coses sobre la dita insaculació e privilegi de aquella per lo bé e repòs de la dita universitat en la forma següent:

E, primerament, a instant al capítol del privilegi de la dita insaculació en lo qual és ordenat ésser⁴⁹⁷ prohibides les persones que són en grau de parentela no poder ésser en un any en oficis de cònsols ensemps, provehim, statuim e ordena mana dint al dit capítol que dos cunyats, dos cosingermans, oncle e nebot, avi e net e les altres persones en dit capítol prohibides, no puguen concórrer ne⁴⁹⁸ exir en lo mateix any en ofici de cònsols de la dita vila.

Ítem, com axí mateix per lo dit privilegi de la insaculació sie statuyt e ordenat que⁴⁹⁹ cascún any sien trets XX persones de cas-

497. Qines persones coniventes no poden ésser cònsols *al marge esquerre*.

498. *Una mà dibuixada al marge esquerre*.

499. Com los trenta jurats han de ser de la bolsa primera y los 20 de la segona, *al marge esquerre*.

cuna bossa de consel per al consel de la dita vila, çó és, vint de la primera bossa e vint de la segona per lo bé y repòs de la dita universitat e perquè ab persones més expertes se puguen tractar les coses de la dita universitat abilitant y corregint lo dit capítol en virtut dell poder a nos per la regia magestat donat, statuym e ordi- nam que dequí abant, en lo dia que dita extractió se acostuma de fer, sien tretes trnta personas per al dit consell de la primera bossa e deu de la segona per al consell de la dita vila de aquell any.

Item per quant en lo dit privilegi de insaculació per nos a la dita universitat atorgat és statuyt e ordenat ^[f. 154r] que los officis de granader e clavari se fessen ans de la electió de cònsols per quens par, és cosa més convenient que axí los officis de clavari y granader, com encara los altres officis se fassen lo dia ques fan los cònsols, per tant, en virtut del poder a nos per la regia magestat attribuyt, statuym y ordenam que los dits officis de clavari y granader y altres officis de la dita vila se fassen en lo dia mateix que los cònsols se fan segons abans del privilegi de la insaculació en virtut de altres privilegis a la dita vila atorgats se acostmave de fer.

Ítem, per quan se pretèn que los officis de banderer e síndichs per a corts són⁵⁰⁰ inhàbils per a ofici de cònsols y altres officis de la dita universitat, jatsie lo dit privilegi non face menció, per tant, declarant la voluntat e intenció nostra, statuym e ordenam que les persones que exiran per a officis de banderer e síndichs de corts sien haguts per àbils per als officis de cònsols y altres officis de la dita universitat, los quals officis ensemps ab aquells puguen exercir y regir.

Ítem, per quant en lo dit privilegi de insaculació es provehit y ordenat que les persones que exiran per al ofici de cònsols qui seran absens de la dita universitat sien sperats per .xxx. dies, los quals passats sinó seran venguts a la dita vila per a regir dits officis de cònsol, ne sien trets altres per als dits officis de cònsol attenant que en açó se fa frau y alguns se absenten de la dita vila los dits trenta dies perquè no hagen a regir dits officis, per tant, en virtut del poder a nos per la real magestat donat, statuym e ordenam que qualsevol persona que serà treta de les bosses dels cònsols hage ésser sperada tot l'any dins lo qual si serà trobat present en la dita vila sie forçat e compellit en jurar e regir lo dit ofici. Entès emperò, y

500. Banderer y syndic de corts poden obtenir-se ab altres officis, *al marge dret*.

declarat, que si la persona que exirà per a offici de cònsol constara clarament ésser en indisposició de sa persona tal que comodament no pogués regir lo dit offici o ere en viatge fora lo present Principat, que lo consell de la dita vila puguen coneyxer y haver informació de las dites indisposicions e absèncias e si a elsserà ben vist, puguen⁵⁰¹ traue altres de aquelles matexes bosses per a regir dit offici cometent açó a discreció dels dits cònsols y consell.

Ítem, per quant alguns per excusar-se⁵⁰² de regir lo offici de cònsol se fan arrendadors dels drets de la dita universitat o se constituexen fermanças dels dits arrendadors perquè no puguen concórrer en lo offici de cònsols en virtut del dit privilegi de insaculació que nos a la dita universitat atorgat per lo qual és proveyt que los quis trobaran deutors ^[f. 154v] o obligats a la dita universitat, no puguen concórrer en dits officis de cònsols, per tant, volens evitar los fraus que sobre açó se poden fer, cometen als cònsols de la dita vila qui ara són o per totstemps seran, que puguen mudar e variar axí lo temps ques acostumen fer los dits arrendaments, com encara lo terme de les pagues dels preus dels dits arrendaments en axí que abans de la extractió faedora dels dits cònsols e consell, hage discorregut temps per a compellir los deutors en pagar lo que deuran dels dits arrendament e sie forsat lo clavari, ab jurament, per ell en lo introyt de son offici prestador que, en continent que serà treure de la solució del preu del dit arrendament, farà fer execució contra los obligats y fermanças dels dits arrendaments a ffi que lo dia de la extractió faedora sien trobats àbils. Per tant, ab tenor de la present, al magnífic conceller amats y feels del senyor rei, los portanveus de general e governador en los comtats de Rosselló y Cerdanya, veguer de Cerdanya e balle de Puigcerdà, cònsols e consell de la dita universitat y a tots y sengles altres officials y persones, diem e manam, a pena de mill florins d'or, dels béns de qualsevol contrafahent, als cofrens del senyor rei applicadors, que les dites ordinations y abilitacions per nos fetes durant lo beniplàcit de la real magestat, tenguen e observen e tenir y observar facen per tots aquellsa quis pertangue y en res no contrafaçen per alguna causa o rahó per quan la gràcia del senyor rei los és cara y la pena de-

501. Habilitar, *al marge esquerre*.

502. Arrendadors y fermanças, *al marge dret*.

munt dita en la qual en cas que serà contrafet no fallirà rigorosa execució desigen no encórrer per les presents emperò, no entenen en res perjudicar al poder de corregir, interpretar o mudar en lo dit privilegi de insaculació a la regia magestat refermat.

En testimoni de les quals coses manamésser fet lo present privilegi ab lo sagell reall en pendent segellat.

Dat en la ciutat de Barcelona a XXVIII dies del mes de març de l'any de la nativitat de Nostre Senyor MD e csis dels anys emperò dels regnes del senyor rey, és a saber, de Sicília ultrafar .XXXVIIIº, d'Aragó .XXVIII., de Sicília emperò citrafarum e de Hierusalem, l'any quart.

El lugarteniente general.

Vidit Franciscus. Vidit

Vidit Bartholomeus Ferrer, regens thesaurariam.

Dominus locumtenens generalis mandavit michi Nicolao Petro. Visa per Franciscus, regentem cancellariam et Bartolomeus Ferrer, regens thesaurariam.

Registrata.

In diversorum locumtenencie XIIº, f. XIIIº.

111

1513, juliol, 23. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent general del rei al Principat de Catalunya i als comtats de Rosselló i de Cerdanya, a petició dels cònsols de Puigcerdà, representats per Pere d'Ortodó, doctor en lleis i síndic de la vila, reforma el contingut del capítol relatiu a l'edat dels cònsols insaculats del privilegi d'insaculació atorgat el 17 de març de 1500, atès que s'havien produït certes irregularitats.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 155r-155v.

Tercer privilegi de la inseculació en lo qual tracta de les edats

Nos Ioannes de Aragonia, dux sive comes Ripacurcie et castellanus Emposte ac serenissimi et potentissimi domini regis domini nostri observandissimi in Principatu Cathalonie et comitati-

bus Rossillionis et Ceritanie et capitaneus generalis, exhibitum et coram nobis humiliter presentatum per dilectum [regium] Petrum de Ortodó, legum doctorem nunciumque pro parte vestri consulum et consilii universitatis ville Podiiceritani ad nos destinatum privilegium quoddam super regimine dicte ville et universitatis per nos tinens locumtenentem generalem in dictis Principatu Cathalonie et comitatibus Rossillionis et Ceritanie dicte universitati concessum datum Barchinone decimo septimo die mensis marcii, anni millesimi quingentesimi in quo inter cetera est capitulum quoddam seu pars capituli tenoris sequentis:

Ítem, statuim e ordenam que qualsevol qui serà tret per a cònsol primer hage haver almenys quoranta anys complits. Si emperò, serà home de scientia, juriste o metge graduat, baste que tingue trenta y tres anys complits per a poder ésser cònsol primer. E los altres cònsols *et cetera*. Cumque ut pro parte vestri fuerimus informati in presenciariarum sint aliqui iuvenes in ipsa villa qui propter eorum gradus et condiciones fuerunt insaculati et insaculantur in bursa consulum incapite quos non decet nec expedit attenda eorum etate iuvenili comode in regimine et exercicio rei publice ipsius ville et universitatis intendere, quod cedit in evidem damnum, preiudicium et iacturam ipsius rei publice [ob quod] fuit pro parte vestri dictorum consulum et consilii [ac...] ipsius ville nobis humiliter supplicatum ut pro utilitate et consideratione ipsius universitatis et ville etatem personarum ad dictum officium consulum incapite concurrencium augere et supplere dictum capitulum seu partem capituli quo ad hoc dumtaxat abilitate et⁵⁰³ emendare dignaremur. Nos vero dicte supplicacioni benigne annuentes, viso et recognito per nos dicto et precalendato privilegio et capitulo seu parte capituli superius inserti, utilitate rei publice dicte ville et consensu vestro attentis dicto nuncio et sindico nobis humiliter ssuplicante tenore presentium. Scienter et expresse dictum et preinsertum capitulum et seu dictam partem capituli et regie dignitatis beneplacitum, abilitamus, emendamus et in melius commutamus videlicet quod consules incapite qui ab inde extrahentur a bursa attingant et attingere habeant etatem videlicet, iurisperiti et medici graduati, triginta quinque annorum et alii etatem quinquaginta annorum completorum aliter si dictam non attigerint etatem sint et reputentur inabilis et concurrere non possint donec

503. *Afegit a la interlínia.*

predictam etatem completam attingerint ut est dictum. Ceteris vero in dictis et precalendato privilegio et residua parte capituli contentis in suis robore et valore presentibus ^[f. 155v] abilitacione predicta de dicta parte capituli ad vestri supplicacionem per nos facta in aliquo non obstante. Mandantes per presentes gerenti vices gubernatoris in dictis comitatibus Rossillionis et Ceritania, vicario et baiulo Po-diiceritani ceterisque universis et singulis officialibus regiis et aliis ad quos spectet requirendos tamen requirentes quatenus nostram huiusmodi correctionem et seu emendacionem et omnia singula supradicta rata et firma habeant, teneant et observent et in nullo contrafaciant vel veniant racione aliqua sive causa si gratiam regiam charam habent et penam mille florenorum auri cupiunt evitare.

In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus regio sigillo a tergo munitam.

Datum Barchinone die vigesimo tercio mensis iulii, anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo tertio decimo. El duque lugarteniente general.

Vidit Franciscus, regens. Vidit Ferrer, regens thesaurariam.

In diversorum locumtenencie XIII°, folio LXII°.

Registrata.

112

1513, desembre, 23. Montsó

Carles I atorga i confirma a la vila de Puigcerdà diversos privilegis: que els pagesos de la recollita de Puigcerdà hagin de contribuir en temps de guerra i de pau en les despeses de la reparació de les muralles i dels valls, així com en l'allotjament de les tropes; que no hi pugui haver hostals, ni vendre carn i altres vitualles en un quart de llegua de Puigcerdà; que tots els oficis de la vila s'extreguin el mateix dia tret de l'hospitaler de l'hospital Bernat d'Enveig; que els veguers resideixin a Puigcerdà o a la vegueria i puguin absentar-se amb llicència del lloctinent general o del governador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, sota pena de perdre el salari i d'altres penes que imposin els titulars dels càrrecs esmentats.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 156v-157v.

Privilegi que los pagesos de la reculleta de la vila de Puigcerdà aien a contribuir, en temps de guerra ho spita de guerra y de pau, en les despeses de muralles y aposientos de soldats, de peu y de cavall, y altres coses a dita vila necessàries y també, sobre les carnisseries y hostals fora la vila y sobre que los veguers no se absenten sens licència y que tots los officis se traguen lo dia de Nostra Senyora de març, sinó per lo hospitaler de Anveg

Nos Carolus, Divina favente clemencia electus romanorum imperator semper augustus, rex Germanie, Ioanna mater et idem Carolus Dei gracia reges Castelle, Aragonum utriusque Sicilie, Hierusalem, Hungarie, Dalmacie, Croacie, Legionis, Granate, Navarre, Toleti, Valencie, Galicie, Maioricarum, Neapolis, Sardinie, Cordube, Corcize, Murcie, Giennis, Algarbi, Algezire, Gibraltaris, insularum Canarie, insularumque Indiarum et terres firmem aris oceani, archiduces Austrie, duces Burgundie et Bravancie, comes Rossilionis et Ceritanie, marchiones Oristani et Geociani.

Maiestati nostre fuerunt oblata per dilectum nostrum Anthonium Stephani, iurisperitum sindicum vestrum ville Podiiceritani capitula infra super quibus et in [calceorum] per nos ad humilem dicti sindici supplicacionem facie fuerunt responciones, decretaciones et provisiones inferiore quorum capitulorum ^[f. 157r] responcionum, decretationum tenores sequuntur:

Sacra, cezàrea, cathòlica real maiestat, supplica humilment vostra maiestat lo síndic de la vila de Puigcerdà, terra de Cerdanya, sy placia ab sa real provisió eo privilegi manar que los pagesos, axí reals com de barons, de dita terra de Cerdanya sian forsats en temps de sospitas de guerra o de guerra [...] ⁵⁰⁴ en temps de pau de participar en les despeses de reparament de muralles y de valls y de aposentos tant de gent de cavall com de peu y altres despeses rahó de dita concordia de guerra y, altrament, dita ⁵⁰⁵ villa ⁵⁰⁶ necessaries, manant, així mateix y ab son real privilegi ordenant que dits pagesos, axí reals com de baronia, haien y siant tinguts constituir quiscun any síndic o síndics als quals sia donada potestat

504. *Afegit a la interlínia.*

505. *La vila demana que fossen fets syndics en Cerdanya, al marge dret.*

506. *Sobre coses de guerra ni tocants a ella es prohibit als syndics no resoldre ni poder conèixer sens conferir-se ab los còsols de la present vila de Puigcerdà, caps de la present vila y terra, al marge esquerre.*

de conferir ab los cònsols de dita vila sobre les coses contingents o incidens sobre dit temps de guerra y de pau⁵⁰⁷ o altres tocants a bé y utilitat de dita vila y terra y servey de sa magestat com fins assí no essent dit síndic sitats ab difficultat se són pogudes tractar les coses concernents la utilitat de aquelles en grandíssim detriment de tota la terra y de sservey de vostra magestat al qual mani provehir. Plau a sa magestat. En respecta dels pagesos que sian de la recoleta de dita vila però que se a vist se havia de fer o tractar alguna cosa sia ab assistència del veguer o licència sua.

Més, supplica a sa magestat que persona alguna no puga tenir hostel ni vendre⁵⁰⁸ carns, vi y altres vituales a un quart de legua ny més prop de la vila de Puigcerdà sens la renúncia obtinguda tinguda dels cònsols de aquella posat fossen terra de baró si donchs no és lo poblat com altrament reducda en gran dany y desservey de sa maiestat com reba quiscun any molta renda sobre les carnisseries de dita vila, la qual renda molt prest vindrie a disminuir y quasi a no res si tant iusta provisió no se fferma com per ffraudar dits drets tothom para hostalleries fora los murs de dita vila. Plau a sa maiestat atorgar dit privilegi en lo terme y territori de dita vila.

Més, supplique sia donada facultat que vist los officis de dita vila sua sian trets en lo dia ques fa extracció⁵⁰⁹ de cònsols exceptat l'offici de hospitaller den Enveig quis trau la vigilia de sant Joan de juny, lo qual reb certa renda distribuïdora per a pobres lo dia de la festa de Ascenció y en tant poc spay de temps com ha de Madona de març, en la qual festa se fa extracció de dits cònsols no seria possible donar complit recapte a la dita distribució de dita almoyna. Plau a sa magestat durant son beneplàcit.

Ítem, supplica⁵¹⁰ a sa magestat que attès los veguers provehits per sa maiestat e ho per son cort après de haver presa pcessió de dit offici en ditas vila y terra se absenten de aquella deixant ally loctinents los quals estrenen los haien de respondre de la mitat dels emoluments procehits de dit offici o ab altres pactes més strets lo que és ocasió que dits vegers no fan residència en tot lo trienni per spay de tres mesos en dita vila per més [utilar-se] del dit offici de modo que los loctinents que han de respondre al dit veguer de

507. *Segueix una ratlla d'1 cm.*

508. *Hostals y carnisseries, al marge dret.*

509. *Tots los officis de la vila se traguén en un dia, al marge dret.*

510. *Sobre los vegues, al marge dret i amb una mà dibuixada a l'esquerre.*

la maior part dels dits emoluments com dit és paguat los altres salaris no haven perseguir los mals homens qui de cada dia venen a robar y fer altres coses molt enormes fins a [mancho] de mige legua de dita vila en no poch desservey de Déu y de sa maiestat dany, preiudici y interès de tota la vila y terra que sia manat provehir ab privilegi a dits habitants consentir que dits veguers hagen e sian tinguts fer personal residència per tot lo temps de lur trienni en dita vila e ho terra. E si cars serà que per causa necessària convendrà dits veguers haver-se de absentar de la vegueria, sian forsats comanar lo bastó e ho offici, ab beneplàcit de dits cònsols de la vila, que durant la absència de dit veguer son loctinent no hage ni sia tengut a respondre a persona alguna dels emoluments e útills procehiran de dit bastó lo que redundarà en gran utilitat conforme a les constitucions y bé de la terra. Plau a sa magestat y que fassen residència personal en la vegueria y que no puguen exir sens licència del lloctinent general y en absència sua del governador de Rosselló y Cerdanya y, en cars de contraversió, ^[f. 157v] no ly sia paguat lo salari per aquella terra e incorregua en altres penes a arbitre de dit loctinent general o governador.

Cumque bonis et instrumentis respectibus anymun nostrum ad id digne moventibus velimus responciones nostre [...] observari tenore presentis: de certa scientia regiaque auctoritate nostra et consilio omnia et singula contenta in preinsertis capitulis secundum tamen responciones de acciones et provisiones ad ipsa per nos factas et superius in fine cuiuslibet eis descriptas, providemus, ordinamus vobisque, concedimus, donamus et liberaliter ellargimus. Illustrissimo pretera Philipi principi Asturiarum et Gerunde filio primogenito nepotisque nostro charissimo ac post felices longevosque dies nostros Deo propicio in omnibus regnis et dominiis nostris, immediato heredi et legitimo successoris [intentum] aperientes nostrum sub paterne aviteque benedictionis obtentudicimus quicumque vero futuro locumtenenti nostro generali in Principatu Cathalonie, cancellario, vicecancellario, regenti cancellariam, gerentibusque vices nostri generalis gubernatoris in dictis Principatu et comitatibus Rossilionis et Ceritanie cetrisque universis et singulis officialibus et subditis nostris et signanter vicario dicte ville Podiiceritani de eadem scientia et auctoritate sub ire et indignacionis nostre incursum penaque florennorum auri Aragonum mille nostris si secus fiat inferendorum erariis [destutius] precipiendo. Mandamus quatenus capitula omnia et singula in eis contenta iuxta tamen responciones et provisiones iamdictas observet ac teneant observarique ac teneri

facian et non contraveniant nec permittant contravenire quosquam ullo modo in quorum omnium et singulorum predictorum fide [mit] testimonium presentem fieri iussimus nostro comuni sigillo impendenti munitas.

Datum Montissoni, die XXIII mensis dezembris anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo tercio, imperii nostri anno quinto decimo, regnorum autem nostrorum videlicet regine Castelle, Legioni, Granate et cetera, tricesimo, Navarre, decimo nono, Aragonum utriusque Sicilie, Hierusalem et aliorum, decimo octavo, regis verum omnium, decimo octavo.

Yo el rey.

Vidit Franciscus Perez, vidit Laurencius Xanxes, regentes thesaurariam generalem, vidit maius vicecancellarium, vidit conservator generalis.

In diversorum sigilla [g..] Xº, folio DI.

Cesarea et catholica maiestatis mandavit michi Joanni de Comalonga, visa per Pere [...] vicecancellariam regentem generalem thesaurariam et conservatorem generalem.

Registrata.

113

1585, agost, 3. Montsó

Felip II fa una provisió adreçada al veguer de Cerdanya en la qual mana que els sobreposats no puguin fer reunions ni celebrar consells si no és que tracten temes propis amb l'assistència del veguer.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 161v-162r.

Provisió obtinguda de sa magestat que los sobreposats nos pugan congregar ny tenir consells sinó per coses de lurs confraries, ab assistència del veguer, en Monsó, any 1585

Al amado nuestro el veguer de Puigçerdán.

El rey.

Amado nuestro. Por parte de los cónsules dessa nuestra villa nos ha sido echa relación que no embargante que por los serenissi-

mos reyes de Aragón, de immortal memoria, nuestros predecesores, con sus reales privilegios se aya mandado dar el orden y forma conveniente para tratar las cosas concernentes el buen gobierno y estado de la dicha villa todavía los anyos passados aviéndose representado al prior don Bernardo de Toledo entonces nuestro lugarteniente y capitán general algunos cabos en que convenía poner nuevo assiento y redresso fue, entre otras cosas con provisión despachada por nuestra real cancellaría, dada en Barcelona ha siete de abril de MDLXXVIII^o, estatuido y mandado que las cabeças de cofradías, que vulgarmente son llamados sobreposats, no pudiessen en ninguna manera congregarse ny hazer conseios ny ajuntamientos de por si ny tratar negocios de sus cofradías sino con asistencia vuestra y de vuestros successores para evitar los inconvenientes que de lo contrario podrían resultar siendo essa tierra tan poblada de estrangeros y frontera de francia. Y que no obstante esto, las dichas cabeças de officios y gente popular se congregan muy a menudo y hazen conseios de por si contra el tenor de la dicha nuestra real provisión suplicandonos que por quanto de la continuación dellos se podrian seguir los sobredichos inconvenientes, fuessemos servido mandar, proveher en ello de manera que se prevenga a los danyos que podrian succeder. Por ende, encargamos y mandamos proveays y deis orden que lo estatuido y ordenado en la dicha nuestra provisión real por el dicho nuestro lugarteniente general se guarde y observe inviolabl^[f. 162r]mente a los dichos cónsules y conseio de Puigcerdán y no se de lugar a que contra el tenor della se intente cosa alguna para que assí cessen los inconvenientes y danyos que de lo contrario podrian resultar. Dado en Monçón ha tres de agosto MDLXXXV.

Yo El rey.

Vidit Frigola, vicecancellarius, vidit Comes, generali thesaurario, vidit Campi, regens, vidit Marzilla, regens. Vidit Sapena, regens, vidit Terça, vidit Quintana, regens.

Gassol, secretarius.

Die XV mensis octobris MDLXXXV, huiusmodi provisionis littera fuit presentata magnifico domino Petro Dezcallar pro sacra, catholica et regia magestate, vicario Ceritanie, Baritani, Urgelleti et baronie de Horcaldo ac baiulo ville Podiiceritani personaliter in foro minoris presentis ville per magnificum Anthonium Montegut, iuris utriusque doctorem, consulem et syndicum presentis ville Podiiceri-

tani et lecta per eundem met vicarium, qua lecta dictus magnificus vicarius respondendo dixit [...] receptis dictus litteris illis honore et reverencia quibus decet [...] ut in illis continetur, de quibus *et cetera*. Testes huius rei sunt magnificus Iacobus Vinyola, mercator, Raphael Gili, notarius et ego Raphael Iacobus Montellà, notari et scriba domus consulatus eiusdem ville qui predictis intersui.

114

1585, novembre, 27. Montsó

Felip II, rei de Castella i d'Aragó, concedeix a la universitat de Puigcerdà uns privilegis en què, en primer lloc, estableix que cap lladre serà compostat pel veguer de Cerdanya, sota pena de privació del seu càrrec. Els lladres, a més, no podran entrar en cap vila ni lloc on hauran comès el delictes, ni passejar-s'hi, ni portar armes, sinó se'ls imposaran penes rigoroses.

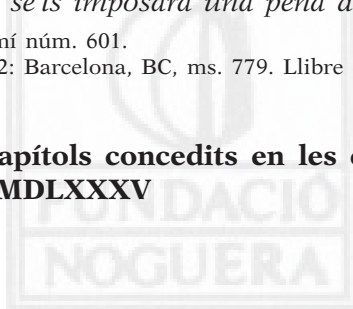
En segon lloc, el rei concedeix un privilegi segons el qual els cònsols podran detenir dins el consolat qualsevol persona de la vila que els parli amb poc respecte o bé que promogui avalots, de paraula o de fet; si se'l deté el lliuraran a l'ordinari perquè el castiguin i respecti els cònsols sempre més.

Finalment, sobre la insaculació, el rei concedeix el privilegi segons el qual s'augmenten les penes imposades a tots aquells que han estat elegits per exercir l'ofici de cònsol i no vulguin acceptar-lo, de manera que en comptes d'imposar-los una pena de 50 lliures, se'ls n'imposarà una de 100 ducats i la inhabilitació per a altres oficis. A més, s'imposaran penes als elegits per altres oficis i que fins ara eren exempts de pena en cas de no acceptació de l'ofici (oficials del Sant Ofici, del General, oficials de la ceca i altres), de manera que se'ls imposarà una pena de 50 lliures.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 601.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 158r-159r.

Privilegi eo capítols concedits en les corts de Monsó celebrades en l'any MDLXXXV

Nos Philippus⁵¹¹ Dei gracia rex Castelle, Aragonum, Legionis utiusque Sicilie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmacie, Croacie, Navarre, Granatte, Toleti, Valencie, Gallecie, Maioricarum, Hispalis, Sardine, Cordube, Corsice, Murcie, Giennis, Algarbii, Algezire, Gibraltaris, insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentalium, insularum et terre firme maris oceani, archidux Austrie, dux Burgundie, Brabancie et Mediolani, Attenarum et Neopatrie, comes Habsburgii, Flandrie, Tirolis, Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, marchio Oristanni et Gociani, fuere nobis [...]per pro parte Ioannis Onophrii de Ortodó, sindici universitatis et singularum nostre ville Podiiceritani exhibita et presentata non nulla capitula et supplicaciones que et quas decretari iussimus et mandammus pro ut in calçe unius cuiusque dictorum capitulorum continetur quorum tenor sequitur et est talis:

Sacra, catholica, reial, magestad. Johan Onofre de Ortodó, síndic de la sua filesísima vila de Puigcerdà supplique, humilment ha vostra mercet li placia concedir per al bé, utilitat, repós y conservació dels pobblats de dita vila les coses següents:

Primo,⁵¹² supplica a vostra mercet mane proveir que ningun ladre sie composat per lo veguer de Cerdanya sots privació de son offici encara que ja y ha constitució en Catalunya y pragmàtica real. Y hen cars son trets ho guiats per bon govern de la terra, que no puguen entrar ny passeiar-se en ninguna vila⁵¹³ ny loc ahont hauran comés lo delictes y que no porten armes sots certes penes riguroses. Plau a sa magestad.

Ítem, supplica a vostra mercet que per quant molts particulars de la dita vila tenint poc respecte als consols diuen an aquells paraules de mala criansa y mouen avolots de paraules y, de fet, en la casa del consolat de la dita vila que sie servit vostra mercet manar provehir ab bones y metuendes penas y dar licència als cònsols de de capturar-los dins lo consolat y dar-los al ordinari a ffi que sien castigats y per havant tinguen lo respecte qual convé tenir als cònsols. Plau a sa magestad. [f. 158v]

511. *En majúscules fins aquí.*

512. *Lladres, al marge esquerre.*

513. *Paraules injurioses dins lo consolat, al marge esquerre i destacat. Continua Poden castigar los cònsols y castigar.*

⁵¹⁴Item, supplica a vostra mercet que perquè ab maior facilitat les persones que seran extretes de les bolses de cònsols y altres qualsevol officis de la dita vila, regesquen aquells que mane provehir que així com al privilegi de la insaculació no y ha sinó sinquanta liure de penes. Que sie en pena de cent ducats. Y sots aquella hagen y sien tinguts acceptar los dits officis en los quals seran extrets he sots inhabilitació dels officis en esdevenidor de la dita vila. E que les mateixes penes sien eixemtades ab les del sant offici del general, de la secca y altres exempts que no volrran regir ny acceptar dits officis. Plau a sa magestat que los qui seran extrets als officis de cònsols hagen acceptar aquells en pena de cent ducats e inhabilitació per altres officis. Y per als altres officis sie imposada pena de cinquanta liures servat just impediment.

Quibus quidem capitulis nobis exhibitis et presentatis et per nos ut supra expeditis et decretatis fuit nobis pro part edicte universitatis et singularum dicte nostre ville Podiiceritani humiliter supplicatum ut pro ipsorum observancia de eis privilegium in forma expediti mandare dignaremur. Nos vero subditorum nostrorum votis presertim bene meritorum benigne annuentes. Thenore presentis ex nostra certa sciencia regique auctoritate deliberate et consuleo preinserta capitula et unum quodque eorum iuxta decretacionum et responsionum nostrarum in fine cuislibet ipsorum appositarum thenorem dicte universitati et singularibus dicte ville Podiiceritani concedimus, consentimus et liberaliter elargimur nostreque huiusmodi concessionis et elargicionis munimine seu presidio roboramus et validamus auctoritatem quod nostram eisdem interponimus pariter et decretum volentes et decernentes [*et cetera*] huiusmodi nostra concessio et elargicio sit et esse debeat universitati et singularibus dicte nostre ville Podiiceritani stabilis realis valida atque firma. Nullumque quod in iudicio et extra senciatur diminucionis obiectum deffectus in commodum aut noxe alterius detrimentum sed in suo semper robore et firmitate persistat.

Serenissimo propterea Philippo principi Asturiarum et Gerunde ducique Calabrie et montis albi, filio primogenito nostro carissimo et post felices et longevos dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris (Deo propicio), immediato heredi et legitimo successori

514. Pena per los qui exiran en officis y no acceptaran, *al marge superior, a l'esquerra del full.*

intentum apperientes nostrum sub paterne benedictionis obtentu dicimus eumque rogamus futuro vero locumtenenti et capitaneo generali nostro in dictis principatu Catalonie et committatibus Rossilionis et Ceritanie, cancellario, vicecancellario ^[f. 159r] regenti cancellariam et doctoribus nostre regie audiencie, gerentibus vices nostri generalis gubernatoris magistro rationali, baiulo generali, advocattis et procuratoribus fiscalibus, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque denim universis et singulis officialibus et subditis nostris in dictis principatus et committatibus constitutis et constituendis dicimus, precipimus et iubemus ad incursum nostre indignacionis et ire peneque florennorum auri Aragonum mille nostris regiis inferendorum erariis, quatenus preinserta capitula et unum quodque ipsorum et omnia et singula in eis et quolibet eorum contenta iuxta formam et tenorem decretariorum et responsionum nostrarum in fine cuislibet ipsorum appositarum dicte universitati et singularibus nostre ville Podiiceritani teneant firmiter et observent tenerique et inviolabiliter observari faciant per quoscumque iuxta ipsorum seriem et tenorem pleniores contrarium nullatenus tentaturi racione aliqua sine causa si dictus serenissimis princeps nobis morem gerere. Ceteri autem officiales et subditi nostri predicti gratiam nostram charam habent et preter ire et indignacionis nostre incursum penam preappositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iusimus nostro regio communi sigillo impendenti munitam.

Datum in oppido Montissoni die XXVI mensis novembris anno a nativitate Domini MDLXXXV regnorumque nostrorum videlicet ceterioris Sicilie et Hierusalem trigesimo secundo, Castelle autem Aragonum, ultiores Sicilie et aliorum trigesimo, Portugalie tamen sexto.

Yo el rey

Vidit Frigola, vicecancellarius. Vidit Comes, generalis thesaurarius. Vidit Çapena, Regens. Vidit Terça, regens. Vidit Quintana, regens.

Dominus rex mandavit mihi Ieronimo Gassol. Visa per Frigola, vicecancellarium, Committe, generalem thesaurarium, Sapena, Terça et Quintana, regentes cancellariam.

Registrata

In diversorum XX°, foleo XIII°.

Die quinta mensis marcii 1586, presens privilegium fuit presentatum magnifico domino Petro Dezcallar, domicello, pro sacra,

catholica et regia maiestate, vicario Ceritanie per magnificum Petrum Roger, consulem et syndicum universitatis Podiiceritani existentes in platea minori presentis ville et per Raphaelem Iacobum Montellà, notari [...] quo lecto respondendo dixit [...] recepto dicto privilegio illis honore et reverencia quibus decet submissioneque debita [...] ut in ipso continetur de quibus *et cetera*.

Testes sunt magnifici Petrus Pasqual, burgensis et Franciscus Puig, mercator Podiiceritani.⁵¹⁵

115

1585, novembre, 30. Montsó

Felip II, rei de Castella i d'Aragó, confirma a la universitat de Puigcerdà el privilegi segons el qual els homes de Cerdanya que són de la recollita de Puigcerdà han de contribuir a les reparacions de les muralles de la vila, i el privilegi sobre les vitualles en cas de guerra. El rei en confirma, també, un altre sobre els sobreposats dels pastors i un sobre l'obligació que el vicegeneral del governador hagi d'exercir el càrrec a la vila.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 602.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 159v-160v.

B. Còpia del segle XVII: Puigcerdà, ACCE. FMP. Privilegis i provisions reials.

[f. 159v] **Confirmació de privilegis concedida per la merced del rey Phelip en les corts de Monsó de 1583**

Nos Philippus⁵¹⁶ Dei gracia rex Castelle, Aragonum, Legionis utiusque Sicilie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmacie, Croacie, Navarre, Granatte, Toleti, Valencie, Gallicie, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corsice, Murcie, Giennis, Algarbii, algezire, Gibraltaris, insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentalium, insularum et terre firme maris oceani, archidux Austrie, dux Burgundie, Brabancie et Mediolani, Attenarum et Neopatrie, comes Habsburgii, Flandrie, Tirolis, Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, marchio Oristanni et Gociani. Sane per Ioannem Onophrium de Or-

515. Aquest darrer paràgraf és el que consta a l'envoltori del segell de cera del pergami, que es conserva sense el segell.

516. En majúscules fins aquí.

todó, sindicum universitatis et singularum nostre ville Podiiceritani, fuit nobis reverenter expositum et deductum inter alia privilegia a serenissimis regibus aragonum divi recordii predecessoribus nostris eis concessa habere; privilegium quoddam per serenissimum regem Petrum predecessorem nostrum eis concessum super victualibus tempore belli et alias inter dictum oppidum recolligendis quod fuit datum in civitate Barcinone die XX septembris anni M CCC LXXXVI. Necnon tria privilegia seu promisiones predictum serenissimum regem Petrum eis concessa super contribucione quam homines terre Ceritanie qui sunt recollecte Podiiceritani facere tenentur in reparacione murorum et vallium et aliorum sumptnum inhibi expressorum quorum⁵¹⁷ unum fuit datum in Bisulduni die XXI mensis novembris anni M CCC LXIII. Alterum datum in civitate Barcinone die quarta mensis⁵¹⁸ marcii anni M CCC LXVIII, et aliud datum fuit in villa Perpinnianii per serenissimum regem Ferdinandum eis concessum continens in effectu [*et cetera*] suprapositi pastorum per totam terram Ceritanie et eius baronias obediantur in provisionibus suis omni appellacione post⁵¹⁹ posita quod fuit datum in villa Perpinnianii die XXX mensis septembris anni M CCCC LXXXIII.

Item aliud privilegium per serenissimi regem Joannem eis concessum super exerciscio iurisdictionum edilis dicte ville Podiiceritani in terra Ceritanie quod fuit datum Barcinone die decima mensis marcii anni M CCC LXXXVII. Et [*f. 160r*] denique aliud privilegium dicte ville Podiiceritani per serenissimum regem Alffonsum concessum continens in se [*et cetera*] vices generalis gubernatoris nostri in comittatu Rossilionis iurisdictionem exercere intus dictam villam Podiiceritani nequeat nisi a consulibus eiusdem fuerit requisitus, quod fuit datum in terra Fagie die XXVIII mensis decembris anni M CCCC LVII quorum quidem privilegiorum regionum et provisionum de super calendatorum exempla nobis et seu in nostro sacro supremo regio Aragonum consilio exhibita et presentata fuerunt. Supplicatumque prefate maiestati nostre humiliter fuerit pro parte dictorum universitatis et singularum nostre ville Podiiceritani quatenus precalendata regia privilegia et provisiones ac omnia et singula in eis et uno quoque eorum contenta ipsis laudare, approbare, ratificare et confirmare ac quatenus opus sit de novo concedere de

517. Blat, *al marge esquerre*.

518. Pastors, [...] de 12 juliol 1759 ab sello [...]. Ferran, *al marge esquerre*.

519. Mostasaf, *al marge esquerre*.

nostra regia solita benignitate et clemencia dignemur. Nos vero subditorum nostrorum presertim benemeritorum votis benigne annuentes. Tenore presentis ex nostra certa sciencia regiaque auctoritate et consulto et precalendata regia privilegia quorum tenores presentibus habere volumus pro insertis ac si de verbo ad verbum inserentur. Et omnia et singula in eis eorum quolibet contenta et expressa quatenus tamen in eorum possessione dicti universitas et singulares ville Podiiceritani existunt, laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus ac si et quatenus opus sit de novo concedimus nostreque huiusmodi laudacionis, approbacionis, ratificacionis et confirmacionis ac quatenus opus sit nove concessionis presidio seu munimine validamus et roboramus auctoritate que nostram in eisdem interponimus pariter et decretum.

Volentes et expresse decernentes *et cetera* nostra huiusmodi laudacio, approbacio, ratificacio et confirmacio ac quatenus opus sit nova concessio sit et esse debeat dictis universitati et singularibus ville Podiiceritani presentibus et futuris (modo quo supra) stabilis, realis valida atque firma. Nullumque in indicionis et extra senciati dubietatis in commodum diminucionis obiectum aut noxe alterius detrimentum. Sed in suo semper robore et firmate persistat. Serenissimo propterea Philippo, principi Asturiarum et Gerunde ducique Calabrie et Montis Albi, filio primogenito nostro charissimo. Et post [f. 160v] felicis et longevos dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris (Deo propicio) immediato heredi et legitimis successoris intentum aparentes nostrum sub paterne benedictionis obtenti dicimus enimque rogamus. Futuro vero locumtenenti et capitaneo generali nostro in dictus principatu Catalonie et comitatibus Rossionis et Ceritanie, cancellario, vicecancellario, regenti cancellariam et doctoribus nostre regie audiencie, gerentibus vices nostri generalis, gubernatoris, magistro rationali, baiulo generali, advocatus et procuratoribus fiscalibus, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis ceterisque [...] universis et singulis officialibus et subditis nostris in dictis Principatu et comitatibus constitutus et constituendis dicimus, precipimus et iubemus ad incursum nostre indignacionis et ire peneque florennorum auri Aragonum mille nostris regis inferendorum erariis quatenus presentem nostram confirmacionem et quatenus opus sit novam concessionem et omnia et singula super [...] contenta dictis universitatis et singularibus nostre ville Podiiceritani ad unguem teneant et observent tenerique et inviolabiliter observaro faciant per quoscumque contrarium nullatenus tentaturis racione aliqua sine causa si dictus serenissimus princeps nobis morem genere

ceteri autem officiales et subditi nostri predicti gratiam nostram charam habent et preter ire et indignacionis nostre incursum penam preapropositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro regio communiri sigillo pendenti munitam.

Datum in oppido Montissoni die XXX mensis novembris anno a nativitate Domini MDLXXXV regnorumque nostrorum videlicet citerioris Sicilie et Hierusalem, trigesimo secundo, Castelle autem Aragonum ulterioris sicilie et aliorum, trigesimo, Portugalie tamen sexto.

Yo El rey.

Vidit Frigola, vicecancellarius, vidit Comes, generali thesaurario, vidit Campi, regens. Vidit Sapena, regens, vidit Terça, vidit Quintana, regens.

Dominus rex mandavit mihi Hieronimo Gasol, visa per Frigola, vicecancellarius, comitem genererari thesaurario, Sapena, Campi, Terça et Quintana, regentes cancellariam.

In diversorum XXVIII°, foleo VIII°.

Registrata.

Die quinta mensis marcii anno a nativitate Domini MDLXXXVI, presens privilegium fuit presentatum magnifico domino Petro Descallar, domicello pro sacra catholica et regia maiestate, vicario Ceritanie per magnificum Petrum Roger, consulem et sindicum universitatis Podiiceritani existentes in foro minori presentis ville per Raphaelem Iacobum Montella, notarii [et escriba]. Et lecto respondendo dixit [...] recepto dicto privilegio illis honore et reverencia quibus decet submissioneque debita [...] [fiat] ut in ipso continetur de quibus *et cetera*. Testes sunt magnifici Petrus Pasqual, burgensis et Franciscus Puig, mercator Podiiceritani.

116

1585, desembre, 2. Montsó

Felip II, a instància del síndic de Puigcerdà, Joan Onofre d'Ortodó, fa una provisió perquè es lliuri a la vila la moneda fabricada a Barcelona.

[O]. Original perdut.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 161r.

[f. 161r] **Provisió obtinguda en les corts de Monsó en lo any 1585 sobre la admissió y recepció de la moneda**

Al ilustre futuro nuestro lugarteniente y capitán general. Venerables, magníficos y amados consejeros nuestros. Por parte de Johan Onofre de Ortodó, síndico de la nuestra villa de Puigcerdán nos ha sido echa relación que los años passados ha instancia de la dicha universitat se huviessen expedido eixecutoriales para que se passe en dichos condados la moneda de billón que los días passados se fabricó en la secca de Barcelona con orden y intervención del mestre racional y con la liga necessaria emperò no han podido obtener que aquellos se levassen ha debido effecto y cumplimiento por no querer vosotros darles comissario que les asista en la eixecución dellos suplicando nos fuessemos servido como cosa que tanto les importa al desempeño de dicha universidad mandarles proveer sobre ello de oportuno remedio. Y porque no es justo que nadie reciba agravio en lo que instamente pretendiere, encargamos y mandamos os proveais y deis orden que sobre la dicha eixecución se les administre breve y entero cumplimiento de justicia y guardando las constituciones dese nuestro Principado y condados y lo demás que de derecho se deva guardar y de manera que no tengan los suplicantes ocasión de recurrir otra vez a nos sobre ello, que tal es nuestra voluntad expressa. Dado en Monçón a dos de deziembre MDLXXXV.

Yo el rey.

Vidit Frigola, vicecancellarius, vidit Comes, generalis thesaurario. Vidit Sapena, regens, vidit Terça, vidit Quintana, regens.

Gassol, secretarius.

1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III, a petició dels cònsols de Puigcerdà, confirma i concedeix a la vila el privilegi atorgat pel rei Joan I d'Aragó, el 1387, segons el qual el mostassà de Puigcerdà pot exercir com a tal a totes les viles i llocs del comtat i vegueria de Cerdanya. Els cònsols en demanen la confirmació ja que a Llívia, a Alp, a Osseja i a altres llocs els lloctinents no permeten l'actuació del mostassà de Puigcerdà. També confirma el privilegi de l'any 1358, segons el qual no es pot treure bestiar ni de la vila ni del comtat des

de Sant Joan de juny fins a Tots Sants. El rei concedeix que es considerin com a privilegi les crides, ordinacions i prohibicions que els cònsols i el mostassà han fet sobre els aliments (blat, pa, vi, oli i carn) i sobre la prohibició de vendre bestiar sense cedir el dret de fadiga de tres dies posteriors a la venda.

Concedeix el privilegi que quan els veguers de Puigcerdà surtin de la vegueria, encomanin el bastó de veguer al cònsol en cap de la vila. També els atorga que els cònsols de Puigcerdà puguin anar pel comtat de Cerdanya i entrar a les viles i llocs amb les insígnies del càrrec. Els cònsols demanen aquest privilegi per la falta de respecte i escàndols a què s'han d'afrontar quan visiten les esmentades viles i llocs. Concedeix el privilegi segons el qual cap francès o fill de francès, encara que hagi nascut i visqui a la vila, pugui ser cònsol ni tenir cap càrrec a la Casa de la Vila. Els cònsols demanen aquest privilegi perquè el 1583 un fill de francès, habitant de la vila, amb traïdoria, va pactar amb els francesos del comtat de Foix i va lliurar la vila als enemics. Així mateix, atorga el privilegi segons el qual el jutge de la vila ha de ser doctor en dret civil o canònic per una universitat i amb dos anys complets de pràctica. A més, el jutge haurà de residir, almenys, dos mesos a l'any a Puigcerdà. L'advocat fiscal haurà de ser un jurista i els substituïts d'ambdós també hauran de tenir la formació corresponent. Els concedeix que ni el veguer ni cap oficial podrà empresonar ningú dins la sitja que hi ha a sota de la presó de Puigcerdà, sota terra, si no és perquè el pres mereix la pena de mort natural o galera per tota la vida. Si el veguer o els oficials ho incompleixen seran castigats cada vegada amb una pena de 100 ducats que hauran de dipositar a la taula o bé entregar al jutge. Els cònsols han fet la petició perquè la presó és molt freda i la sitja és humida i malsana. El rei fa la concessió perquè hi ha altres presons segures. El rei concedeix el privilegi segons el qual s'han d'observar els Usatges de Barcelona i les Constitucions de Catalunya. Atorga, també, el privilegi per evitar abusos, de manera que els habitants de Puigcerdà no puguin ser citats per fer capbreuacions o per satisfer foriscapis ni fora de la vila, ni fora del comtat de Cerdanya, ja que va en contra dels Usatges i del dret consuetudinari. En cas de no comparèixer no podran ser acusats ni de contumàcia, ni hauran de posar els béns sota empara reial, ni fer altres despeses, sota pena de decret de nul·litat de tots els procediments. A més, el rei conce-

deix que totes les escriptures originals del comtat de Cerdanya, i sobretot les del Reial Patrimoni, no es podran treure fora de la vila sinó que hauran de restar en poder d'un notari. Per acabar, el rei confirma tots els privilegis que havien estat concedits o confirmats a la vila per tots els seus predecessors.

[O]. ACCE. Pergamí núm. 615.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 162v-164r.

Nos⁵²⁰ Philippus Dei gracia⁵²¹ rex Castelle, Aragonum, Legionis utiusque Sicilie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmacie, Croacie, Navarre, Granate, Toleti, Galliciaë, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corsicaë, Murcie, Giennis, Algarbii, Algezire, Gibraltaris, insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentalium, insularum ac terre firme maris Oceani, archidux Austrie, dux Burgundie, Brabantie, Mediolani, Attenarum et Neopatrie, comes Abspurgii, Flandie, Tirolis, Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, marchio Oristanum et comes Goseani. Visis et diligenter recognitis quibusdam supplicacione et capitulis per fidelem nostrum Petrum Sala,⁵²² syndicum universitatis ville nostræ Podiiceritani magestati nostre reverenter exhibitis et hostensis thenoris et continentiaë subsequen-tis: sacra, catholica, regia magestat. Pere Sala, syndich de la vila de Puigcerdà supplica humilment a Vostra magestat en nom y per part de aquella vila, sia de son real servey manar, concedir y fer merçe a la dita vila y universitat, habitants y singulars de aquella les coses contengudes en los subsegüens capítols en via y forma de privilegi.

Primerament, atès que ab privilegi real atorgat per lo serenissim rey don Joan primer. Dat en Barcelona a 13 de mars 1381 fonc concedit a dita vila y universitat que lo mostacaff de aquella tingués jurisdicció y pogués usar de son offici de mustacaff per totes les altres vilas, llochs del comptat y vegueria de Cerdanya en les quals, al temps de la concessió de dit privilegi, no y hagué musta-

520. Privilegi del mustasaf. Ihesus. Del bastó del veguer, dels fills de francesos, que lo jutge sia doctor i fassa personal residència en Puigcerdà, de las scripturas del patrimoni que stigan dins Puigcerdà, que los de Cerdanya no hajan de exir fora per capbrevar, de portar lo caperó per tota Cerdanya, que lo jutge fassa personal residència en Puigcerdà sinó per dos mesos, *al marge esquerre i amb lletra posterior.*

521. *En majúscules fins aquí.*

522. *Nom i cognom subratllats.*

caff o altra persona la qual conegués dels fraus se fan y cometen en les coses se venen a pes y mesura de alguns anys a esta part lo lloch de Llívia, lo lloch de Alp, lo lloch de [Al]⁵²³ Oseja y altres han inpetrat privilegi de tenir mustacaff en dit y llochs de [aquells]⁵²⁴ alguns lloctinents generals de vostra magestat, per tant, supplica dit syndich sia Vostra magestat servit de confirmar dits privilegis y revocar tots y qualsevol concessions o privilegis concedits a les dites viles o llochs y altres après de la data del dit privilegi del rey don Joan. Palau a sa magestat ques serve dit privilegi si y segons estan en observança de aquell.

Ítem, per quant ab altre privilegi concedit per lo rey don Pere [concedit]⁵²⁵ 3 dat en Gerona a 13 de maig 1388, està concedit als syndics de la terra de Cerdanya, està disposat que los cònsols de Puigcerdà o altres en son nom no pugan fer ihibitio o prohibitio que ningú trague bestiar fora del comptat de Cerdanya sinó és del dia de Sant Joan de juny fins al dia de tots Sants y alguns ganades y altres contravenint a dit privilegi y en frau de aquell venen molt bestiar des de la festa de tots sants fins a sant Joan y no lliuren aquell als comprados sinó dins lo temps de la prohibició alt referida y també en dit temps prohibit trauhen dit bestiar del comptat de Cerdanya y pretenen los tals comprados o venedos poder ho fer dient-lo han comprat dins ans del temps prohibit del ques ven bestiar lo tal privilegi de ningun effecte per tant, sie vostra magestat servit declarar que lo dit cars està comprès ab la mente del dit Privilegi no obstant [f. 163r] qualsevol⁵²⁶ pretentió o litte en contrari de assó. Plau a sa magestat ques serve dit Privilegi ressecats tots abusos.

Ítem, per quant ab dos privilegis concedits per lo rey don Pere 3 sie concedit als cònsols y mostacaff de dita vila que puguen fer qualsevol ordinations, prohibitions en coses tocants als aliments, és a saber, al blat, pa, vi, oli, carns y lo dit mostaçaf de temps immemorial age fetes crides penals manant que ningú puga vendre bestiar en lo comptat de Cerdanya sinó és que primer sonen la fadiga de tres dies als cònsols o mostacaff o altres habitants en dita vila dins los quals se pugan aturar lo tal bestiar al mateix preu, que vostra magestat sie servit confirmar les dites crides, ordinations y

523. *Ratllat.*

524. *Expuntuat.*

525. *Expuntuat.*

526. Consuls i mostasaf poden prohibir la treta de bestiar, *al marge esquerre.*

prohibicions en forma de privilegi. Plau a sa magestat ques serve lo que és acostumat fer.

Ítem, supplica a vostra magestat sie servit concedir y atorgar que quant los veguers de Puigcerdà aniran fora la vegueria⁵²⁷ sia tingut encomanar lo bastó de veguer al qui serà cònsol en cap de dita vila durant la absentia de aquells com se sia vist que moltes voltes los tals veguers no encomanan lo bastó a persona alguna y resta tota la vegueria y vila ab lo sotballe que és home de baixa mà y nos fa cas de la justícia en dit temps. Plau a sa magestat.

Ítem, supplica a vostra magestat sie servit concedir y atorgar que los⁵²⁸ cònsols de dita vila o qualsevol de aquells puguen anar per tot lo comptat de Cerdanya y entrar per les viles y llochs de aquelles ab les insignes consolars com se sie vist moltes vegades que anant los tals cònsols als sometents y per altres coses⁵²⁹ públiques no sels sia tingut respecte y se a seguit⁵³⁰ alguns escàndols per anar sens insignia. Plau a sa magestat.

Ítem, com la experiència⁵³¹ haje mostrat que lo any 1583 un fill de francès habitant en dita vila de Puigcerdà tingué pacte y consert ab los francesos del comptat de Foix de trayr y entregar dita vila als enemichs de vostra magestat, lo qual no tingué effecte per la vàlida resistència feren a dits francesos los habitants en dita vila

527. Vara del veguer, *al marge esquerre*.

528. Que los cònsols puguen portar la insignia per tota Cerdanya, *al marge esquerre*.

529. In comuni diversorum 25, foli 217. En lo consell real fonc feta conclusió poder-se executa la insignia consular per cancelleria del tenor següent: Lo duc de Segorb y de Cardona, loctinent y capità general. Amats y faels de la real magestat, en lo consell real se ha vist còpia del privilegi per lo sereníssim sr. rey Phelip segon a exa vila de Puigcerdà atorgat a XIII del mes de juliol MDLXXXVIII en que dona facultat als cònsols de dita vila per a que qualsevol d'ells puga anar per tot lo comptat de Cerdanya y entrar per les viles y llochs de aquell amb insignias consulars y, havent-se considerat molt attentament les causes que mogeren privilegi per a consedir-lo, se ha acordat que usen y pugan usar d'ell en les ocasions que convinga havertint però, que nos fassa excés, agravi ni preiudici ha algú sinó que's prochesque ab la prevenció, moderació y recato que's requerex com vos ho encarregam y mana ab esta y que [pro ...] desviar tot genero de inquietuts y danys com de vostres persones com confiam. Dat en Barchinone a XIII de febrer MDCXXXI. El Duc de Segorb y de Cardona [...] [...] R. Michael Peres. [...]. In diversorum locumtenencie XXV, folio CCXV. Locus sigilli.

Als amats y faels de la real magestat, los cònsols de [...] Puigcerdà, *al marge esquerre i al de sota amb lletra posterior*.

530. *Subratllat des de respecte*.

531. *Subratllat des de ítem*.

per evitar consemblants inconvenients, sie Vostra magestat servit concedir y atorgar que ningun francès o fill de francès encara que fos nat y domiciliat en dita vila, no puga ésser cònsol de aquella ni tenir ningun càrrech en la Casa de la vila com no sie convenient sapian los secrets de dita vila y casa. Plau a sa magestat.

Ítem, que per ésser lo comptat de Cerdanya molt gran y la vila de Puigcerdà com a cap de aquella molt populosa en la qual se tractan y ocorren molts plets y qüestions de molta dificultat e importàntia així civils com criminals y se hajen fetes moltes insiustities per ésser estat molts dels jutges persones ignorants y de poca scientia que vostra magestat sie servit concedir y atorgar que lo jutge de dita vila haje de ésser doctor en drets civil o canònich graduat en alguna universitat aprobada y que almenys hage practicat dos anys y que lo jutge age de fer personal residència en dita vila sinó és per spay de dos mesos quiscun any y axibé que lo advocat fiscal hage de ser jurista y no altri y que los substituïts del dit jutge y advocat ^[f. 163v] fiscal hajen de tenir les mateixes qualitats y requisits han de tenir los principals. Plau a sa magestat.

Ítem, per quant en la presó de Puigcerdà y ha una sitja debaix terra ques presó molt umida y malsana a causa del gran fret de aquella terra y los veguers peraque la gent se componen san posat molta gent en dita sitja que vostra magestat sia servit atorgar que en la dita sitja no puga ésser posada persona alguna per lo veguer o altres oficials reals sinó és per cas per lo qual la tal persona meresquès pena de mort natural ho galera per tota la vida y si lo contrari serà fet cayguen en pena de cent ducats per quiscuna vegada y sels puga demanar en la taula o devant altre jutge competent. Plau a sa magestat haventy altres persones segures.

Ítem, per quant lo procurador real de Roselló y Cerdanya fa citar als habitants en dita vila peraque vagen a capbrevar a la vila de Perpinyà y en altres parts fora lo comptat de Cerdanya, lo que es contra los usatges de Catalunya y la consuetut antiguisima immemorial, que vostra magestat sia servit concedir y atorgar que los⁵³² habitants de dita vila⁵³³ per dita causa de capbrevarió, ni per pagar foriscapis altrament no puguen ésser citats ni hajen de comparexer

532. Los habitants de Puigcerdà no poden ser trets ni citats a capbrevar fora de la dita vila ni en aquells que [...] se'ls puga acusar contumacies ni posar emparas e tals, *al marge esquerre*.

533. *Subratllat des de los hab...*

fora de dita vila y si lo contrari serà fet y no comparexeran no sels puga acusar contumacia ni posar empara real ni fer altres gastos y despeses sots decret de nul·litat de⁵³⁴ tots y qualsevol procehiments en contrari fets y que totes les scriptures originals del dit comptat de Cerdanya tocants al real patrimoni no puguen ésser tretes fora de la vila de Puigcerdà, ansbé agen de restar en dita vila en poder del notari de dita vila o en lo arxiu. Plau a sa magestat ques guarden los usatges de Barcelona, Constitucions de Catalunya y que nos fassen abusos.

Ítem, vostra magestat sie servit de confirmar tots los privilegis a dita vila y universitats concedits, los quals per lo cathòlic rey don Phelip, pare de vostra magestat, foren concedits ab son privilegi dat en Barcelona lo any 1564 y ab altre dat en València a 18 de abril 1564 y tots los altres crivilegis a dita vila y universitat concedits per los sereníssims reys de Aragó, predecessors de vostra magestat que tota aquella vila y habitants en ella ne rebran molt singular merçè qual de sa real mà esperan. Plau a sa magestat confirmar dits privilegis si y segons estan en ús y possessió de aquelles, fuimusque per dictum syndicum humiliter supplicati ut capitula preincerta et unum quodque eorum dicti universitati ville nostre Podiiceritani et illius singularibus presentibus et futuris concedere et impartiri dignaremur.

Nos itaque animadvertentes capitula preincerta que visa et recognita fuerunt de nostri commissione et mandato per magnificum et dilectum consiliarium nostrum Josephum Mur, utriusque iuris doctor regiam cancellariam in dictis Principatu et comitatibus regentem ex cuius relatione nobis constitit et constat bonum publicum dictæ universitatis et illius et singularum concedere vestris igitur in hac parte supplicatibus inclinati quatenus dicta capitula unumquodque eorum iuxta decretationes et responciones in calce cuiuslibet eorum appositas et non alias nec alio modo vobis dicto syndico universitati et probis hominibus in dicta villa Podiiceritani presentibus et futuris concedere decernimus ^[f. 164r] prout per presentem de nostra certa scientia deliberate et consulto, concedimus, laudamus et approbamus se nostræ regia concessione munimine roboramus nostramque regiam interponimus auctoritatem pariter et decretum quo circa Illustribus spectabilibus, venerabilis, nobilibus et magnificis

534. *Subratllat des de despeses.*

et dilectis consiliariis nostris quibuscumque locumtenentis et capitaneis qualibus nostris in dictis nostris regnis Aragonum, Valentie ac Principatus Cathalonie ac comittatum Rossilionis et Ceritanie, cancellario, vici cancellario regenti cancellariam, doctoribus nostris regiæ audientiæ, regenti officium nostri generalis gubernatoris et gerentibus vices eiusdem, baiulis generalibus et procuratoribus regiis nec non prothonotario nostro et eius locumtenenti, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis, alguatziriis, vergariis, portariis ceterisque demum officialibus quibuscumque nostris in dictis regnis Principatu et comittatibus constitutis seu constituendis et eorum locatentibus seu officia ipsa regentibus presentibus et futuris precipimus et iubemus ad incursum nostræ regie indignacionis et ire penæque florennorum auri aragonum mille nostris inferendorum eraris quatenus preincerta et omnia et singula in eis et unoquoque eorum contenta dicto syndico et seu iuratis universitati et probis hominibus dice vile nostre Podiiceritani, presentibus et futuris ixuta decretaciones in fine cuiuslibet capituli appositas et non aliis nec alio modo teneant firmiter et observent tenerique et inviolabiliter observari faciant et in nullo contrafaciant vel veniant si gratiam nostram charam habent et preter ire et indignacionis nostris incursum penam prepositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus regio comuni sigillo quo nostri locumtenentes et capitanei generales presentis Principatus Cathalonie et comittatum Rossilionis et Ceritanie utuntur impendenti munitam quia in promptu non est sigillum Regium comune.

Datum in civitate nostra Barcinone die decimo tercio mensis iulii anno a nativitate Domini millesimo quinguentesimo nonagesimo nono, regnorem autem nostrorum anno secundo.

Yo el rey.

Vidit Covarrubias, vicecancellarius, vidit Fontanet, pro generali thesaurario. Vidit Franqueza, conservator generalis, vidit Sabater, regens.

Dominus rex mandavit mihi don Pedro Franqueza, visa per Covarrubias, vicecancellarius, Çabater regentem cancellariam, Fontanet, pro generali thesaurario et me, conservatorem generalem.

In diversorum locumtenencie VI, folio XXI.

130 [reales], Franquesa.

1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III concedeix als jurats, síndics i prohoms de Puigcerdà que dels foriscapis que es deuen fins a aquesta data, només se'n paguin la meitat i que, d'ara en endavant, de cada deu foriscapis se'n pagarà un, tal com es fa al comtat de Rosselló.

[O]. ACCE. Fons municipal de Puigcerdà. Pergamins, núm. 614.

A*. Còpia del segle XVI: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 166v-167r.

Privilegi que nos pague de foriscapi sinó de deu hu y només al senyor rey

Nos Philippus Dei gratia rex⁵³⁵ Castelle, Aragonum, Legionis, utriusque Sicilie, Hierusalem, Portugalia, Hungarie, Dalmatie, Croatie, Navarre, Granate, Toleti, Valentie, Galletie, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corcie, Mursie, Giennis, Algarbii, Algizire, Gibraltariis, insularum Canariae necnon Indiarum orientalium et occidentalium insularum ac terre firme maris Oceani, archidux Austrie, dux Burgundie, Brabantie, Mediolani, Athenarum et Neopatrie, comes Abspurgii Flandrie, Tirolis, Barcinone, Rosilionis et Ceritanie, marquio Oristani et comes Goceani. Quia regalis favor tunc debet esse propentior et amplior cum iustis populorum supplicationibus imploratur iis precipue que ipsum populorum commodum et utilitatem respiciunt. Hanc est quod cum per fidelem nostrum Petrum Sala, burguensem syndicum ville nostre Podiiceritani fuerit magestati nostre oblata et reverenter presentata supplicatio quedam thenoris huiusmodi:

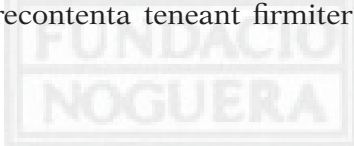
Señor. El procurador real de los condados de Rossellón y Cerdanya pretende capbrevar los feudos del dicho condado y exigir los foriscapios con tanto rigor que pretende exigir integro foriscapio de las cosas vendidas a carta de gracia y pretende, de la luitión, cobrar otra vez integro foriscapio y pretende que han de pagar el tercio del pretio por el foriscapio que sería acabar de destruir aquel condado y los naturales del serían forçados dexar sus casas y haziendas. Suplican [...] magestad sea de su real servicio hazerles merced y gracia de remitirles los foriscapios caydos hasta el día de hoy y mandar que de hoy en adelante pague el foriscapio en la

535. *Fins aquí amb majúscules.*

forma que pagan los del condado de Rosellón que es de diez, uno, que siendo gravados de tantas cargas como son por ser frontera y mas molestados de ordinario que los del Rosellón sera muy conforme razón y justicia que sean relevados de tan grave carga y lo ternan a singular merced y beneficio.

Plaze a su magestad hazerles merced de la metad de los foriscapios devidos hasta el dia de hoy y que paguen de diez, uno, de los que caeran de hoy en adelante. Supplicando nobis humiliter ut contenta in preinserta supplicacione vobis dicto sindico et seu dicta villa nostra Podiiceritani de nostra solita benignitate concedere et [f. 167r] impartiri dignaremur. Nos itaque animadvertentes praeinsertam supplicacionem que visa et recognita fuit per magnificum et dilectum consiliarium nostrum Hieronimum Torner [utrius juris] et nostra regia audiencie doctorum ex cuius relatione nobis constitit et constat predicta omnia et singula in dicta supplicacione [fore]⁵³⁶ contenta fore et esse concedenda eius supplicacionibus inclinati ea concedere decrevimus pro ut per presentem de nostra certa sciencia deliberate et consulto regiaque auctoritate contenta in preinserta supplicacione iuxta decretationem et respotionem factam in ipsius calçe concedimus, laudamus et approbamus ac nostre regie concessioni munimine et presidio roboramus et validamus. Quo circa illustrissimi venerabili nobilibus magnificis et dilectis consiliariis nostris futuro locumtenenti et capitaneo generali in Principatu Cathalonie et comittatibus Rossilionis et Ceritaniae cancellario regenti cancellariam et doctoribus nostre regie audientie gerentibus vices nostri generalis gubernatoris magistro rationali baiulo generali regiis procuratoribus Advocatis et procuratoribus fiscalibus et patrimonialibus, vicariis, baiulis, subvicariis, subbaiulis, alguaziriis, virgariis, portariis ceterisque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris, maioribus et minoribus, in dictis Principatu et comittatibus constitutis et constituendis ipsorumque officialium locumtenentius seu officia ipsa regentibus et subrogatis et eorum cuilibet dicimus precipimus et subvenimus ad incursum nostre regie indignacionis et ire peneque florennorum auri aragonum mille nostris inferendorum erariis quod presentem nostram laudationem, approbationem, rattificationem et confirmationem et omnia et singula precontenta teneant firmiter et observent teneri-

536. *Ratllat.*

que et observari inviolabiliter faciant per quoscumque contrarium nullatenus tentaturi ratione aliqua sive causa si gratiam nostram charam habent et preter ire indignacionis nostra incursum penam prepositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro comuni sigillo quo nostri locumtenentes et capitanei generales presentis principatus Cathalonie et comittatum Rossilionis et Ceritanie utuntur pendenti munitam quia in promptu non est sigillum regium comunei.

Datum civitate nostra Barchinone die decimo tertio mensis iulii anno a nativitate domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono regnorumque nostrorum anno secundo.

Yo el rey.

Vidit Covarrubias, vicecancellarius, vidit Fontanet, pro generali thesaurario. 70 reales Franqueza. Vidit Franqueza, conservator generalis, vidit Sabater, regens.

Dominus rex mandavit mihi don Pedro Franqueza, visa per Covarrubias, vicecancellarius, Çabater regentem cancellariam, Fontanet, pro generali thesaurario et me, conservatorem generalem.

In diversorum locumtenencie VI, folio XXXXVII.

119

1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III concedeix als jurats, síndics i prohoms de Puigcerdà que tots els anys, per Pasqüetes i durant tres dies, se celebri una fira a la vila.

[O]. ACCE. Pergamins. Núm. 613.

A*. Còpia del segle XVI: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 165v-166v.

Privilegi de la fira de Pasqua o de la Dominica Albis

Nos Philippus Dei⁵³⁷ gratia rex Castelle, Aragonum, Legionis, utriusque Sicilie, Hierusalem, Portugalie, Ungarie, Dalmatie, Croacie, Navarre, Granate, Toleti, Valentie, Galetie, Maioricarum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corcie, Mursie, Giennis, Algarbis, Algezire, Gibal-

537. *Fins aquí amb lletra més gran.*

taris, Insularum Canarie necnon Indiarum orientalium et occidentali-um insularum ac terrae firme maris Oceani, archidux Austrie, dux Burgundie, Brabantie, Mediolani Aethenarum et Neopatriae, comes Habsburgii, Flandrie, Tirolis, Barchinone, Rossilionis et Ceritanie, marchio Oristanni et comes Goceani.

Erga vos iuratos, syndichum et probos homines ville nostrae Podiiceritani gratiosos nos genere supplicationi super his per vos nobis oblata benigne annuere volentes. Thenore presentis nostre carte carte cunctis futuris temporibus valiture ex nostra certa scientia regiaque auctoritate deliberate et consulto vobis dictis iuratis, syndico et probis hominibus ville Podiiceritani concedimus et elargimus quod annis singulis in die sive festo Dominiçe in albis nundine in dicta villa Podiiceritani per tres dies durature celebrentur et celebrari possint.

Volentes et concedentes quod universae et singule res et merces quas [securu] attulerint omnes personae ad dictas nundinas venientes, stantes et redeuntes sint tutae salvie libere et exempte et segura et sub nostra protestacione,⁵³⁸ guitatico et salvaguardie constitute. Ita quod non possint ullo modo detineri, pignorari, marchari seu aliquatenus impe^[f. 166r]diri culpa, crimine, delicto vel debitis alienis nisi in eis fuerint principaliter vel fideiusorio nomine obligati neque in eis casibus nisi si et quatenus ius et ratio hec fieri suadeant gaudeantus et utantur omnibus et singulis gratiis, franquitatibus, exemptionibus et immunitatibus quibus ad nundinas et mercata recunetes in nostro Principatu Cathalonie [et Comitatus Rossilionis et Ceritanie]⁵³⁹ uti et gaudere consueverunt. Illibus propterea expectabilibus, venerabilibus, nobiles et magnificis dilectis consiliariis nostris quibuscumque locumtenentibus et capitaneis generalibus in dicto Principatu Cathalonie et comitatibus Rossilionis et Ceritanie, Cancellario, vicecancellario regenti cancellariam, doctoribus nostre regie audientie, regenti officium nostris generalis gubernatoris et gerentibus vices eiusdem baiulis generalibus et procuratoribus regis nec non prothonotario, et eius locumtenenti, vicarii, baiulis, subvicariis, subbaiulis, alguatzires, virgariis, portariis et certeris quibuscumque officialibus nostris constitutis et constituendis et eorum locanentibus seu officia ipsa regentibus presentibus et futuris precipimus et

538. *Al pergami hom llegeix* protectione.

539. *Ratllat*.

iubemus ac districte precipiendo mandamus ad incursum nostrae regiae indignationis et ira peneque florenorum auri aragonum mille nostris inferendorum erariis quatenus presentem nostram cartam gratiam et concessionem ac omnia et singula in ea contenta vobis dictis iuratis, syndico et probis hominibus dicta ville Podiiceritani teneant firmiter et observent tenerique et inviolabiliter observari faciant per quos decet. Cauti secus agere [haberi] permittere aliqua ratione sive causa si dicti officiales et subditi nostri preter ire et indignationis nostre incursum penam prepositam cupiunt evitare. In cuius rei testimonium presentem fieri iussimus nostro regio comuni sigillo quo nostre locumtenenti et capitanei generalis utuntur impendenti munitam quia in promptu non est sigillum regium comune nostrum.

Datum in nostra civitate Barchinone die decimo tertio mensis iulii anno a nativitate domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono, regnorumque nostrorum anno secundo.

Yo el rey.

Vidit Covarrubias, vicecancellarius, vidit Fontanet, pro generali thesaurario. 60 reales Franqueza. Vidit Franqueza, conservator generalis, vidit Sabater, regens.

Dominus rex mandavit mihi don Pedro Franqueza, visa per Covarrubias, vicecancellarius, Çabater regentem cancellariam, Fontanet pro generali thesaurario et me, conservatorem generalem.

In diversorum locumtenencie VII, folio XXXXVIII°.

120⁵⁴⁰

1601, gener, 4. [Puigcerdà]

Reunits els cònsols i síndic de Puigcerdà en l'aula inferior de la casa consular, en presència de Francesc de Marimon, veguer de Cerdanya, li lliuren el privilegi concedit per Felip III el 1599 segons el qual quan els veguers de Puigcerdà marxïn fora de la vegueria, han de donar el bastó de veguer al cònsol en cap de la vila.

[O]. Original perdut.⁵⁴¹

540. Sense títol.

541. Amb tota probabilitat podria haver-hi referències al llibre d'actes. Aquest, però, com que es va mullar, és gairebé illegible.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 164v.

Die quarta ianuarii millesimo sexcentesimo primo presente vocato ac etiam requisito me Raphaele Jacobo Montellà, notari publici villæ Podiiceritani presentibus etiam testibus infrascriptis existentes et personaliter constituti magnifici Raphael Rubí, Cristoforus Solanell et Iacobus Mir, consules et syndici universitatis Podiiceritani in aula inferiori domus consulatus presentis ville ante presentiam illustris domini Francisci de Marimon, domicelli in vicaria [Ceret]⁵⁴² Barcinone domiciliati pro sacra, catholica et regia magestate vicarii Ceritanie qui suo verbo exposuerunt sequentia.

En notari continuau y llevau nos acte com nosaltres havem obtingut de la sacra, cathòlica y real magestat del rey don Phelip, rey y senyor nostre observandissim en les últimes corts de Barcelona en lo any 1599 un privilegi contenint en ell molts capítols per via de supplicació tenint en aquell entre altres molts capítols y entre altres:

Ítem, supplica a sa magestat sie servit concedir y atorgar que quant los vegues de Puigcerdà aniran fora la vegueria sia tingut encomanar lo bastó de veguer al qui serà cònsol en cap de dita vila durant la absentia de aquells, com se sia vist que moltes voltes, los tals vegues no encomanan lo bastó a persona alguna y resta tota la vegueria y vila ab lo sotsballe qui és home de baixa mà y nos fa cas de la justitia en dit temps. Plau a sa magestat. Dat en la ciutat de Barcelona a 13 de juliol 1599.

Y, axí li presente aquell supplica sie lo servit guardar aquell en les coses en ell contengudes y iuxta la sua sèrie y tenor conforme en aquell se conté et dictus magnificus vicarius respondendo dixit quod recepto dicto privilegio illis honore et reverentia quibus decet et submissione assueta fiat in ipso continet et per sacra, catholica et regis magestatem fuit provisum de quibus *et cetera*.

Testes sunt magnificus Hyeronimus Jover, medicine doctor, Joannes Onofrius de Ortado, burgensis et Rephael Ferran, notari Podiiceritani.

542. *Ratllat.*

121

1602, març, 3. [Puigcerdà]

Acta notarial rebuda pel notari Joan Lluís Forner de Puigcerdà per la qual, d'acord amb el privilegi concedit per Felip III, Francesc de Marimon, veguer de Cerdanya, atès que abandona durant un temps la vegueria de Cerdanya, entrega la vara del comandament al cònsol en cap de la vila de Puigcerdà, Rafael Rubí.

[O]. ACCE. Fons notarial de Puigcerdà. Joan Lluís Forner, *Liber notularum...*, 1599-1603, fol. 92r-93r.

A*. Còpia de 1382: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 164v-165v.

Comanda del senyor veguer de la vara al senyor cònsol en cap en virtut del privilegi

Universis⁵⁴³ et singulis presentium seriem inspecturis, visuris, lecturis et audienturis attestor fidemque indubiam facio ego Joannes Lodovicus Forner, ville Podiiceritani et Ceritanie auctoritate magnificorum Consulium dicte ville regio eis attributa privilegio, notarius publicus dicte ville et terre. Quod die et anno infrascriptis fuit receptum et testificatum quoddam publicum comendationis baiuli interim cuius aprisia es tenoris⁵⁴⁴ sequentis:

Die tertia mensis martii anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo secundo. Ego Franciscus de Marimon, domicellus peo sacra, catholica et regia magestate, vicarius Ceritanie, Baritani, Urgelleti et baronie de Orcaldo et baiulus ville Podiiceritani sciens et attendens me nunch profecturum esse a vicaria Ceritanie ad principatum Cathalonie propter aliqua negotia mihi nunch occurrentia quibus ibi per^[f. 165r]sonaliter interesse debeo sciens preterea et attendens Sacra, Catholica et regia magestatem, regis nostri Philippi, Hispaniarum regis III ultimis curiis Barcinone celebratis concessisse quoddam privilegium universitati ville Podiiceritani continens in effectum quod cassu quo contigerit vicarium Ceritanie [dicesurum] esse extra vicariam Ceritanie quod tali casu casu consul in primo gradu ville Podiiceritani sit vicarius Ceritanie et baiulus ville Podiiceritani quodquidem privilegium et indultum actum fuit

543. Altre comanda del bastó de Baguer feta als 7 desembre 1701 en lo registre de Consells de dit any 1701, *al marge esquerre*.

544. *Ajuntades les dues paraules.*

Barcinone die decimo tertio mensis iulii anno a nativitate Domini millesimo nonagentesimo nonagesimo nono tenor vero cuiusdam capituli est thenoris sequentis dicti privilegii et sub huiusmodi [en-victatum] sermone:

Item supplica a vostra magestat sie servit concedir y atorgar que quant los vegues de Puigcerdà aniran fora la vegueria sia tingut encomanar lo bastó de veguer a qui serà cònsol en cap de dita vila durant la absentia de aquells, com se sia vist que moltes voltes los tals vegues no encomanan lo bastó a persona alguna y resta tota la vegueria y vila ab lo sotsballe qui és home de baixa mà y nos fa cas de la justitia en dit temps. Plau a sa magestat.

Ideo, visio dicto privilegio et dicto regio indultu et privilegio morem gerere et obedire volens et illud servare a prima linea usque ad ultimam gratis *et cetera*. Thenore presentis publici instrumenti cunctis temporis valituri comendo vobis magnifico Raphaelli Rubi, burgensi et consuli in primo gradu ville Podiiceritani presenti, *et cetera*, baiulum onus et officium vicaris Ceritanie, Baritani, Urgelleti et baronie de Orcaldo et baiuli ville Podiiceritani durante mea absentia volens quot utaris et fruaris omnibus proventibus lueris et emolumentis dicte vicarie et baiulie et quod prestes iuramentum de bene et legaliter vos habendo durante mea absentia circa regimen et administrationem dictionus vicarii Ceritanie et baiuli ville Podiiceritani tam in iurisdictione civili quam criminali et omnia alia facias que vicarius Ceritanie et baiulus ville Podiiceritani facere tenetur. Et denius dono, concedo et attribuo vobis illam eandem talem et tantam potestatem durante mea absentia ut [predictum] ^[f. 165v] que qualis et quanta mihi data et attributa⁵⁴⁵ exititit per sacram, catholicam et regiam magestatem regis nostri Philippi Hispaniarum regis cum suo regio privilegio met cum quo me creavit vicarium Ceritanie fiat large ut in forma cum iuramento testes sunt magnificus Petrus Pasqual, iuris utriusque doctor ville Podiiceritani et iudex ordinarius ville Podiiceritani et terre Ceritanie, Joannes Mase⁵⁴⁶ras, serrallerius dicte ville Podiiceritani et Guillermus Blanquer, studens ville⁵⁴⁷ Podiiceritani, oriundus tamen loci villaris de Ovansa, terre Ceritanie. Et predicta mea propria manu fideliter scriptis fides plenaria in iudicio et exiuditium ab omnibus [ubique] impendatur.

545. *Segueix un espai en blanc de 2 cm.*

546. *Espai buit amb dues petites ratlles.*

547. *Afegit a la interlínia.*

Ideo, ego dictus Ioannes Lodovicus Forner, notarius publicus memoratus hec me subscribo et meum solitum artis notarie appono, sig+num.

122

1609, agost, 30. [Puigcerdà]

Concòrdia feta entre els cònsols de Puigcerdà i el cònsol i el síndic de la vall de Querol, amb intervenció i consell de Llorenç Jover, doctor del reial consell, i del noble Guillem d'Ivorra, domiciliat a Barcelona, sobre el dret dels primers, d'acord amb el privilegi, de portar el caperó per tot el comtat de Cerdanya, inclosa la vall de Querol, si no és que els de Querol presenten algun privilegi o escriptura que digui el contrari.

[O]. ACCE. Fons notarial de Puigcerdà. Benet Bruguera, "Manuale..." de 1609, f. 123v-124v.

A* Còpia de 1609: Barcelona, BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 167v-168r.

Universis et singulis presentium seriem inspecturis attentor fidemque indubiam facio ego Montserratus Bordo, oppidi Podiiceritanii auctoritatibus regia et magnifici consulum dicti oppidi notarius publicus regenique scripturas publicas ⁵⁴⁸discreti Benedicti Brugueras similibus auctoritatibus notari publici dicti oppido, fuit receptum et testificatum instrumentum infrascriptum cuius thenor sic se habet:

Die trigesima mensis augusti anno a nativitate Domini millesimo sexcentesimo nono. Entre los magnífichs senyors cònsols de la vila de Puigcerdà de una part, per lo cònsol Antoni Vernias y Francesc Pal, syndic de la vila de Querol de la part altra ab intervenció e consell dels il·lustres senyors Lorens Jover, doctor del Real Consell y del noble Sr. don Guillem de Hyvorra en Barcelona populat es stat tractat y concordat que ates la magestat del rey Phelip, nostre senyor, vuy regnant ha consedit a la vila de Puigcerdà y cònsols de aquella que pugan portar lo capero per tot lo comtat de Cerdanya y dins las vilas de aquella que son contents ques faça de aquella manera y en nengun temps prometen no contravenir si ja los dits cònsols de Querol qui vuy son o per havant seran no trobaran pri-

548. Caparó, *al marge esquerre i una mà dibuixada.*

vilegis, actes o scripturas per las quals constas no poderlo portar o tenir dret contra lo que pretenen los dits cònsols de Puigcerdà y en tal cas lo present acte y totas las cosas despres de ell seguidas no tingan nenguna força ni valor ni per aquells puga al dret de dits cònsols de Querol ser fet en nenguna manera prejudicis nonacio⁵⁴⁹ ni derogacio y axi matex ab tal pacte, forma y condicio fan lo present acte y parla que per lo present acte ni per lo dalt mencionat privilegii en nengun temps no sie atorgat ni vist atorgar ni consedir als dits cònsols [f. 168r] de Puigcerdà que pugen exercir ninguna manera de jurisdicció ni administració alguna en tota la vall de Querol ans aquelles dites jurisdiccions resten en tota la força yllessas y salvas y reservades per als dits cònsols de Querol y per lo present acte en nengun temps no puga ser fet perjudici a daquellas ans reste en sa força y valor la possessió dits cònsols tenen de administrar, exerssir y provehir tota jurisdicció si y segons per ell es acostumat fer fins vuy. De quibus *et cetera*.

Testes sunt magnifici Xristoforus Montellà et Onofrius de Ortodó, burguensi Podiiceritanii et quo ad futuram dictorum consulis et syndici de querol, magnifico Petrus Pasqual et Joannes Bonet de Olià ut premissis manu propria scripsit in iudicio et iudicium per cunctos fides plenaria adhibeatur Ego idem Montserrat Bordó, notari et regens scripturas predicti instante syndico universitatis dicti oppid Podiiceritani die septimo mensis Iuny anno a nativitate Domini MDCXX cum supraposito in [...] linia XXVIII° legit «nonacio», appono sig+num.

123

1706, maig

Decret pel qual Carles III d'Àustria concedeix a la vila de Puigcerdà la prohibició que en el terme de la baronia de Rigolisa hi pugui haver hostals, fleques, tavernes i altres establiments per arrendament.

A*. Còpia de 1706. Barcelona. BC, ms. 779. Llibre de privilegis de Puigcerdà, f. 168v.

Decret concedit per la cathòlica magestat de don Carlos tercer, nostre rey y señor (que Déu guarde) a la vila de Puig-

549. Afegit a la interlínia.

cerdà [com consta] la prohibició de hostals, flecas, tavernes y altres [arrendaríes] en la baronia de Rigolisa.

El rey

Veguer de Puigcerdán [habiéndonos] representado por parte desta villa de Puigcerdán que hallándose []⁵⁵⁰ unas casas del término de Rigolisa en las que []⁵⁵¹ de servir de mesones, se albergan en ellas de continuo gente facinerosa con grave prejuicio de las/los []⁵⁵² de dicha villa []⁵⁵³ de hospedarse dentro dicha villa a los pasageros como también por.⁵⁵⁴

Die 5 aprilis 1716. La sobre escrita delineació y borró fonch feta de ordre del molt illustre senyor don Diego de Vilaplana, governador de Puigcerdà y Cerdanya, al qual se ha entregat lo original de quibus et cetera. Testes sunt Michael Puig, agricola in loco de Mosoll et Josephus Pont, agricola loci de Guils, syndici Ceritanie ac Antonius Raurez, notarius et secretarius domus consulatus Po-diiceritani.

550. *Segueixen dos o tres paraules il·legibles en l'espai de 6 cm.*

551. *Segueixen una o dues paraules en l'espai de 3 cm.*

552. *Ibid.*

553. *Segueix un grup de paraules que ocupa uns 13 cm.*

554. *Tal com indica la darrera nota del llibre de privilegis, aquest va ser esborrat. Per això, només s'ha pogut llegir el títol i alguna altra paraula fragmentària, motiu pel qual no es transcriu complet. No obstant això, al Llibre de Consells, en el de 1701-1707, f. 207v-208r, custodiat a l'ACCE. FMP, hi ha el següent assentament amb data de 9 de juliol de 1706: Convocats en la aula jussana de la casa consular de la universitat de la present vila de Puigcerdà ahont per los dits magnífichs senyors cònsuls es estada feta prapositió següent: Molt magnífich y savi señor: Participam a vostra magestat com a instància del Doctor Pere Màrtir Cerdà, syndich de cort de esta vila en las cortz generals pròxim passades desta vila, la magestat del rey, nostre señor don Carlos tercer (que Déu guarde), estat servit concedir a la present universitat en real decret, eo gràcia, ab la qual mana al veguer de Puigcerdà que prive als particulars de la baronia de Rigoliza de tenir hostals, tavernas y de vendrer ningun gènere de mercaderias en dita baronia, sinó que dits hostals y tavernas passe a dit lloch de Rigoliza sots las penas a dit veguer ben vistas. Lo qual decret llegirà lo señor secretari y vostra mag. serà servit aconsellar-nos lo que degam obrar en eixa dependència que en tot seguirem lo acertat parer de vostra mag.*

Fonc resolt per tot lo dit consell, nemine discrepante, que pose en execució dit real decret o gratia, lo quals se entregue al seños veguer que lo notifique a dits particulars de la baronia, supplicant-li la pose penas y aquellas, en cas de contrafactió, que las execute sens remissió alguna y que se gaste de béns de la vila lo que sie necessari per fer sostenir y convocar en sa força dit real decret.

A

- ABELLA, 60.
ABELLA, Guillem d', 60.
ABELLA, Ramon DE, 60.
ADALBERT, Pere, 25.
ADELL, Bernat, 60.
ADRIÀ, Mateu, protonotari de [tinent de segells] i notari, 68.
ADROER, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
AGAÇA, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
AGALS, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
Àger, vescomtat d', 60.
AGOSTI, Domènec [de Puigcerdà], 72.
AGOSTI, Jaume [de Puigcerdà], 72.
Agramunt, vila d', 72.
AGUERI, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
AIA, Joan [de Puigcerdà], 72.
AIMERIC, Ramon, síndic de la universitat de Manresa, 69.
ALAMÀ, Berenguer d', sacerdot, 25.
ALAMÀ, Guillem d', 25.
ALAMÀ, Ramon d', 25.
ALAMANY, Ramon, de Cervelló, 77, 82, 90, 91.
ALAVARD, Ramon d', baster [de Puigcerdà], 72.
ALAZURI, Pere DE, 1, 58, 103.
ALB, Mateu d', cònsol de Puigcerdà, 45.
ALBANELL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
ALBANELL, Jeroni, regent, 103.
ALBERTI, Guillem, 60.
ALCOARIO, Miquel d', escrivà, 4.
Alcúdia, 60.
ALDRAN, Ramon, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
ALEGRE, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.
ALEGRE, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
ALEGRE, Jaume, síndic de la universitat de Figueres, 69.
ALEMANY, Gerald, de Cervelló, 94.
ALEMANY, Pere, nunci de Montsalb, 60.
ALEMANY, Ramon [de Puigcerdà], 72.
ALFONS I, el Cast, rei d'Aragó, 1, 2, 11, 12, 16, 58, 88, 94, 103, 109.
ALFONS II, rei d'Aragó, 16, 91, 94.
ALFONS, infant, fill de Ferran I, 96;
Alfons IV el Magnànim [V d'Aragó], 97, 98, 100-102, 105, 115.

1. Posem en cursiva aquells noms que no s'han pogut catalanitzar. Entre claudàtors hi ha aquella informació segura que no consta al document.

- Algesires, 11, 60.
 All, poble d', 117.
 ALMUNIA, García DE LA, porter reial, 71.
 Alp, poble d', 117.
 ALTARIBA, Ponç d', procurador del comte d'Osona, 69.
 ALVAR DESPEIO, Llop, 60.
 AMALIO, Guillem d', prevere, 60.
 AMARGÓS, Berenguer, de Manresa, 60.
 AMAT, Guillem, 60.
 AMBRÓS, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 AMILL, Bartomeu, notari [habitant de Puigcerdà], 72.
 AMILL, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 AMILL, Pere, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
 AMORÓS, Pere, síndic de la universitat de Cotlliure, 25.
 ARNAL, 69.
 ANDORRA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 ANDREU, bisbe de València i canceller del rei Jaume I, 4.
 ANDREU, Guillem, 60.
 ANDREU, Jaume, cònsol de Puigcerdà, 81.
 ANDREU, vescomte d'Illa i de Canet, donzell, 75.
 ANÉS, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 ÀNGEL, Ramon DE, nunci de Vic, 60.
 ANGLADA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 ANGLADA, Pere [de Puigcerdà], 72.
 ANGLEROLA, G. d', 2, 58, 103.
 Angostrina, poble d', 88.
 ANGULARIA, Galceran DE, 60.
 ANGULARIA, Gombald d', 69.
 ANGULARIA, Hug d', militar, camarlenc, 90.
 ANGULARIA, Ramon DE, 60.
 ANIALDA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 ANTUNYACH, Arnau, botiguer [habitant de Puigcerdà], 72.
 APIARIA VILAGRASSA, Pere d', nunci de Figueres, 60.
Apiarie, vila de, 69.
 ARAGALL, Jaume d', militar, 60.
 ARAGÓ, Berenguer, síndic d'*Apiarie*, 60.
 ARAGÓ, Guillem, 60.
 ARAGÓ, Joana, 71.
 ARAGÓ, moneda d', 91, 100.
 ARAGÓ, regne d', 103.
 ARAVÓ, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 Arbúcies, vila d', 60.
 ARCEGELL, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 ARCEGELL, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 ARDEYLO, Joan d' [de Puigcerdà], 72.
 ÀREA, Ramon d', jurisperit de Manresa, 60.
 ARENESIO, Pere d', 91.
 ARENYS, Pere d' [d'Algesires], 60.
 Argelers [diòcesi], 5.
 Argenter [Anaquí], 72.
 ARGENT, Martí, 60.
 ARGILERS, Berenguer d', canonge, 25.
 Argilers, 60.
 ARINYÓ, Francesc d', secretari reial, 105.
 ARMAC, Perot DE L' [de Puigcerdà], 72.
 ARMANY, Pere [de Puigcerdà], 72.
 ARMANY, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 ARNAU, abat del monestir de Poble, 69.
 ARNAU, batlle i jutge, 20.
 ARNAU, Berenguer, de Cervelló, 95, 96, 100.

- ARNAU, Guillem, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- ARNAU, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- ARNAU, Pere, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- ARNAU, Ramon, sobreposat dels teixidors [habitant de Puigcerdà], 72.
- ARNAU, vicecanceller, 57.
- AROLA, Berenguer de, 60.
- ARRÓ, Pere [de Puigcerdà], 72.
- ARTADÓ, Martí [de Puigcerdà], 72.
- ARTÉS, Tomeu, nunci de Prats, 60.
- ARULARUM, R., frare, 25.
- ARVEL, Jaume d', de Vilafranca de Conflent, 30.
- ASTER, Arnau, jurat de Morella, 60.
- ASTORCH, Jaume, nunci de Puigcerdà, 100.
- Atalata*, lloc de, 60.
- AVELLA, Bertran d', síndic de la universitat de Barcelona, 60.
- AVELLA, Jaume, de *Penaguile*, 60.
- AVENTURAT, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- AVENTURAT, Joan, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- AVIÀ, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- B**
- BAC, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- BAC, Pere, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- BADIA, Berenguer, botxí del conseller de ministres [d'Algesires], 60.
- BADIA, Bernat, capellà reial, 60.
- BAGES, Pere, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- BALAGUER, Guillem, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- BALAGUER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BALB/BALP, Pere, 2, 58, 103.
- BALCI, Hug de, 11.
- BALIRA, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- BALISSEM, Ramon, taverner [habitant de Puigcerdà], 72.
- BALLESTER, Ponç [de Puigcerdà], 72.
- BALTARGA, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
- BANYOLES, Dalmau DE, militar, 37.
- Banyoles, vall de, 25, 32-33, 60.
- BARBERÀ, Bernat DE, 60.
- BARBERÀ, Galceran DE, 60.
- BARBERÀ, Guillem DE, 60.
- BARCA, Pere DE [frare], 60.
- BARCA, Romeu DE, 69.
- Barcelona, ciutat de, 5, 6, 16, 31, 38, 42, 60, 62, 66-69, 72, 73, 74, 77-88, 92-96, 100, 103, 104, 108, 110, 111, 113, 115-120, 122.
- Barcelona, comtat de, 103.
- BARCELONA, Joan [de Puigcerdà], 72.
- BARCELONA, Mateu [de Puigcerdà], 72.
- Barcelona, moneda de, 92, 95.
- BARDAXINO, Antoni DE, procurador fiscal, 104.
- BARDIOLO, Pere DE, procurador, 37.
- Baridà (subcomarca de la Cerdanya), 18, 25, 65.
- BARNABEU, Bartomeu [jutge], de *Seyone*, 60.
- BARÓ, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- BARÓ, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- BARÓ, Pere [de Puigcerdà], 72.
- Baronia de Rigolisa, 123.
- BARTOLÍ, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- Bascònia, 77.
- BASSET, Pere [de Puigcerdà], 72.
- Bastida, castell de la, 30.

- BATET, Arnau DE, jurat dels síndics de Besalú, 60.
- BATLLE, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- BATLLE, Arnau, jurisperit, 25.
- BATLLE, Bartomeu, síndic de Burriana, 60.
- BATLLE, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- BATLLE, Joan [de Puigcerdà], 72.
- BATLLE, Pere, síndic de la universitat de Torroella de Montgrí, 69.
- BATLLE, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- BATLLE, Ramon, escrivà reial, 100.
- Beders, poble de, 20.
- BELLAVISTA, Bernat DE, jurats de Xàtiva, 60.
- BELLCASTELL, Francesc DE, 69.
- BELLCASTELL, Pere, militar, 30, 32, 37; [majordom], 45; lloctinent, 46.
- BELLERA, Guillem DE, 60.
- BELLERONI, Pere, 60.
- BELLPUIG, Francesc DE, 69.
- BELLPUIG, Galceran DE, 58, 60.
- BELLSOLÀ, lloc DE, 37.
- BELLVEÍ, Eimeric DE, 9, 14.
- BELUÇ, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- BEMUNUR, Benavé DE, 60.
- BERENGUER, bisbe de Girona, 69-70.
- BERENGUER D'OSONA, procurador de l'abat del monestir de la Santa Creu, 69.
- BERENGUER, bisbe d'Urgell, 81.
- BERENGUER, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- BERENGUER, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- BERENGUER, Joan [de Puigcerdà], 72.
- BERENGUER, Pere, síndic del monestir de Fontfreda (Llenguadoc), 25.
- BERGA, Pere DE, 7.
- Berga, vila de, 60, 69.
- BERI, Pere, 60.
- BERNAT DE PERACOLLS, Guillem, 88.
- BERNAT, abat del monestir de Camprodon, bisbat de Girona, 69.
- BERNAT, abat del monestir de Sant Andreu de Sureda, 25.
- BERNAT, Guillem, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- BERNAT, Pere Ramon, 1, 58, 103.
- BERNAT, Pere, nunci de Manresa, 60.
- BERNAT, procurador de l'abat de Sant Benet de Bages, 69.
- BERTHOLIMI, Guillem, nunci de Prats, 60.
- BERTHONI, Pere, síndic de la universitat de la vila de Perpinyà, 69.
- BERTRAN, Pere, baster [habitant de Puigcerdà], 72.
- BERTRAN, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- Besalú, vila de, 60, 69, 115.
- BESANTA, Jaume DE, escriptor reial, 68-69.
- BESTORT, G., síndic del monestir de Javo, 25.
- BIANYA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- BIEL, Alfons, 60.
- BLAN, Pere, lloctinent del governador dels comtat de Rosselló i Cerdanya, 105.
- BLANC, Bernat, cònsol [habitant de Puigcerdà], 72.
- BLANC, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72; cònsol de Puigcerdà, 92.
- BLANC, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- BLANC, Joan [habitant de Puigcerdà], 72; cònsol de Puigcerdà, 92, 106; nunci i síndic de Puigcerdà, 94.

- BLANC, Pere, batxiller en decrets, 92.
- BLANC, Ramon, jurat [habitant de Puigcerdà], 72, 92.
- BLANC, Ramon, síndic de la universitat de Puigcerdà, 65, 96.
- BLANCH, Francesc, doctor en lleis, 102.
- BLANCH, P. [obtentor de part de la senyoria d'Ovella i Segramorta], 106.
- BLANQUER, Guillem, estudiant de Puigcerdà i oriünd d'Ovansa, 121.
- BLANQUER, Joan [de Puigcerdà], 72.
- BOCANOVA, Pere, 60.
- BOIXADORS, Berenguer DE, 2, 58, 103.
- BOIXADORS, Bernat DE, 60.
- BOIXEDERA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- BOLVIR, Jaume, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- BOLVIR, Ramon, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONAC, Pere de, especier [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONANAT, Guillem, de Cambrils, 60.
- BONDOMINI, Francesc, notari públic de Perpinyà, 30-33.
- BONET, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONET, Guillem, moliner [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONET, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BONET, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- BONET D'OLIÀ, Joan, 122.
- BONFILL, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONFILL, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- BONONIA DE, regent de cancelleria, 109.
- BOR, Francesc [de Puigcerdà], 72.
- BOR, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- BORASSÀ, Pere, 60.
- BORDÓ, Montserrat, notari de Puigcerdà, 122.
- BORREDÀ, Joan [de Puigcerdà], 72.
- BORREDÀ, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BORRELL, Jaume, ballester [de Puigcerdà], 72.
- BORRELL, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BORSER, Ponç [habitant de Puigcerdà], 72.
- BORT, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- BORT, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- BOU, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- BOVER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BOYL, Felip de, 60.
- BOYL, Ramon, conseller i tresorer reial, 103.
- BRADAM, Pere, de Perpinyà, 30.
- BRETÓ, Marc DE, síndic de la vila de Berga, 69.
- BROLIO, Bernat DE, notari de la ciutat de Barcelona, 60.
- BRUGADA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- BRUGUERA, Benet, notari de Puigcerdà, 122.
- BUNA, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- BURRIANA, vila de, 60.
- BUSQUETS, Arnau de, doctor en decrets i procurador del bisbe de Barcelona, 69.
- BUSQUETS, Arnau DE, nunci de Barcelona, 60.
- BUSQUETS, Romeu DE, síndic de la universitat de Barcelona, 69.

C

- ÇA CIRERA, Guillem Ramon, 69.
- ÇA CORBELLÀ, Berenguer, procurador de Sicília, comtessa d'Urgell i vescomtessa d'Àger, 69.

- ÇA COSTA, Francesc, 83, 85; habitant de Mallorca, 60.
- ÇA COSTA, Guillem, de Mallorca, síndic i nunci de la universitat de Mallorca, 60.
- ÇA INGLA, Jaume, procurador del bisbe de Vic, 69.
- ÇA PARRA, Ferrer, notari públic de Perpinyà, 25.
- ÇA RIBA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- ÇA RIBA, Ramon, 60.
- ÇA ROVIRA, Bernat, nunci de Barcelona, 60.
- ÇABATER/SABATER, regent de la cancelleria, 117-119.
- CABORRIU, 60.
- CABRÉ, Galceran DE, 25.
- CABRERA, Bernat, conseller reial, 65.
- ÇAGARRIGA, Arnau, batlle de Puigcerdà, 81.
- ÇAGARRIGA, Ramon, militar, governador dels comtats de Rosselló i Cerdanya, 85, 92.
- CALATAIUBIO, EXIMINUS Pere DE, promotor militar, conseller, 68, 69.
- CALATIU, Domènec DE, de la cambra del rei, 92.
- CALDEGUES, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALDEGUES, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALDER, Guillem, cap de mestre dels sastres [de Puigcerdà], 72.
- CALDERS, Berenguer, militar, 24, 25.
- CALDERS, Guillem DE, 60.
- Caldes de Montbui, vila de, 60.
- CALDES, Pere DE (escrivà), 9, 14, 20, 24, 25.
- CALDES, Ramon DE, síndic de Caldes de Montbui, 60.
- Caella, castell de, 60.
- Çaller, arquebisbe de, 95.
- CALVA, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- CALVA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVA, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVELL, Bernat, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVELL, Guillem, braser [habitant de Puigcerdà], 72.
- CALVELL, Joan [de Puigcerdà], 72.
- CALVELL, Pere [de Puigcerdà], 72.
- CALVET, Bernat, canonge de Sant Joan de les Abadesses i procurador de l'abat d'aquest monestir, 69.
- CALVO, Joan, 60.
- Cambrils, vila de, 60.
- CAMPDEDEU, Ramon DE, monjo, procurador de l'abat de Ripoll i prior de Montserrat, 69.
- CAMPERIOLO, Pere DE, nunci de Camprodon, 60.
- CAMPI, regent de cancelleria, 113, 115.
- Camporells, 7.
- CAMPORRELLS, Bernat DE, 69.
- Camprodon, poble de, 60, 69.
- CANALS, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- CANET, Bartomeu, DE *Penaguile*, 60.
- CANET, Ferrer DE, majordom, 41.
- CANET, G. DE, 5, 6.
- CANET, Pere DE, canonge i procurador del capítol de Barcelona, 69.
- CANET, Ramon, donzell, 24, 25.
- CANTIS, Pere, 68, 71.
- CANTÓ, Berenguer [de *Penaguile*], 60.

- CANYES, Joan Lluís, síndic de Puigcerdà, 108.
- Cap del Prat, en, 60.
- ÇAPATA, Pere, de Tous, 60.
- CAPCIR, Arnau DE [de Puigcerdà], 72.
- Capcir, terra de, 18, 32-33, 71.
- CAPDEVILA [Calvó], procurador de Lleida, 69.
- CAPDEVILA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- CAPDEVILA, Francesc, cònsol de Puigcerdà, 92; nunci i síndic de Puigcerdà, 94.
- CAPDEVILA, Francesc, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- CAPDEVILA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- CAPDEVILA, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- CAPDEVILA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- CAPDEVILA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- CAPELLADES, Pere de, notari de l'infant Jaume, 9.
- CAPELLES, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- ÇAPLANA, Pere, escrivà reial, 75.
- CAPRARIA, Bernat DE, comte de *Mohac*, 94.
- ÇAPROUS, Pere, síndic de Berga, 60.
- Caquavall*, 60.
- CARAMANY, Pere DE, 60.
- CARAMANY, Pons DE, militar, 30, 32.
- CARBONELL DE PRATS, Arnau, 20.
- CARBONELL, Bernat, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- CARBONELL, Guillem, sargidor, 60.
- CARBONERES, Pere DE, síndic de la universitat de [Sant Pere d'Aúria] *Sant Pere d'Auró*, 69.
- CARCASSONA, Pere DE, síndic de la universitat de Lleida, 69.
- CARDECER, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
- CARDELLAT, Arnau DE, lloctinent de Mallorca, 45.
- CARDERET, Pere [de Puigcerdà], 72.
- CARDILS, Pere [de Puigcerdà], 72.
- CARDIS CATHANE, Pere, 92, 93.
- CARDONA DE TORÀ, Ramon DE, 60.
- CARDONA, Gabriel, llicenciat en lleis i ciutadà de Barcelona, 100, 104.
- CARDONA, Guillem DE, 60.
- CARDONA, R. de, 7.
- CARLES I, 109, 112.
- CARLES III (arxiduc Carles d'Àustria), 123.
- Carlet, lloc de, 60.
- Carlit, port del, 88.
- CARRETÓ, Daniel de, monjo de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, nunci del marquès de Montserrat, 68, 69.
- CARRETÓ, R. DE, Santa Maria de Cornellà, 25.
- CARROCCER, Nicolau, 60.
- Casa dels Marbres, València, 102.
- CASA ESTREMERÀ, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- CASALS, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- CASAMITJANA [Dombat], 60.
- CASAMITJANA, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- CASANOVA, Berenguer DE, de *Usallio*, ciutadà de Girona, 60.
- CASANOVA, Bonanat [de Puigcerdà], 72.
- CASANOVA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- CASELLES, Andreu [de Puigcerdà], 72.
- CASELLES, Guillem, arquejador [habitant de Puigcerdà], 72.
- CASELS, Pere [de Puigcerdà], 72.

- CASES, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.
 CASSAN, Guillem DE, donzell, 60.
 CASSANYAS, Joan [de Puigcerdà], 72.
 CASTANTO, Ferran DE, habitant d'Algesires, 60.
 CASTELL EULARI DE RUBIÀ, Berenguer DE, 60.
 CASTELL EULÍ, Ramon DE, 60.
 CASTELL, Antoni, notari de Barcelona, 60.
 CASTELL, Felip DE, 60.
 CASTELLAR, Domènec DE, 60.
 CASTELLAR, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 CASTELLBÒ, Gonibald, 60.
 CASTELLER, Arnau DE [frases], de ordre menor, 60.
 Casteller, castell de, 60.
 CASTELLER, Ponç DE, veguer de Cerdanya, 72.
 CASTELLET, Guillem DE, 60.
 CASTELLET, Jaume DE, batlle de la Bastida del noble Arnau de *Cor-savano*, 30.
 CASTELLNOU, Arnau DE, 25.
 CASTELLNOU, Dalmau DE, 8.
 CASTELLNOU, Gombald DE, 60.
 CASTELLNOU, Guillem DE, 4.
 CASTELLNOU, Jaubert DE, 4.
 Castelló d'Empúries, 60.
 CASTELLÓ, batlle DE [Caquavall] i promercader de *Planolo*, 60.
 CASTELLÓ, Bernat, arquejador [habitant de Puigcerdà], 72.
 CASTELLÓ, Francesc, escriptor reial, 70.
 CASTELLÓ, Guillem, arquejador [habitant de Puigcerdà], 72.
 [Castelló], vila de, 60.
 CASTELLOT, Gascó, 9.
 CASTELLS, Jaume, teixidor [de Puigcerdà], 72.
 CASTELLS, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 CASTELLEVELL, Pere DE, militar, 60.
 CATALÀ, Domènec, 60.
 Catalunya, terra i principat de, 91, 100, 105, 107-111, 114-115, 117-119.
 CATELL, Jaume, jutge reial, 24; jurisperit, 25.
 CATELL, Simó, síndic de la universitat de Puigcerdà, 25.
 CAVA, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 CAVALL, Guillem, 60.
 CAVALL, Ramon, jurisperit, 60.
 CAVALLER, Berenguer, jurat i síndic de Besalú, 57.
 CELLA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 CELLERES, Felip [habitant de Puigcerdà], 72.
 ÇENTELLES, Bernat DE, militar, 96.
 CERDÀ, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 Cerdanya, terra i comtat de, 67, 75, 78, 80, 83, 84, 86, 88, 89, 90, 92, 103-105, 107-112, 114, 115, 117, 119, 121, 122.
 CEREJA, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
 Ceret, vila de, 120.
 CERINYÀ, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 CERVANCONE, Joan DE, nunci de València, 60.
 CERVARONO, Joan DE, 60.
 CERVELLÓ, Gerard, 60.
 CERVERA, Jaume DE, 7.
 CERVERA, Ponç DE, 1, 58, 103.
 Cervera, vila DE, 7, 31, 60, 68-69, 75, 76, 86.
 CERVINYÀ, Francesc DE, 60.
 CIFRE, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 CINTILLIS, Bernat DE, conseller reial, 100.
 CLAIRANA, Pere, jutge, 46.
 CLAITANO, Bernat G. DE, donzell, 25.
 CLARA, muller d'en Bartomeu [*Ganança*], 106.

- CLARAMUNT, Pere, donzell, 60.
- CLARIANA, Pere DE [d'Algesires] 60.
- CLAVER, Valentí, vicecanceller, 105.
- CLEMENS, Guillem, 20.
- CLEMENS, Pere, síndic de la universitat de Puigcerdà, 69.
- CLERGUES, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- CLIMENÇ, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- COAMERI, Ramon, jurisperit i nunci d'Apiarie, 60.
- Cocentaina, vila de, 60.
- CODALET, Arnau DE, doctor en lleis, 30, 32; mestre racional, 81.
- CODALET, G. DE, 30.
- CODINA, Arnau Berenguer, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- COG, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- COLL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- COLL, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- COLL, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- COLLO, Bernat DE, cònsol de Perpinyà, 30.
- COLOBRAN, Arnau, síndic de Caldes de Montbui, 60.
- COLOM, Antoni, de *Seyone*, 60.
- COLOM, Bordum, 60.
- COLOM, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- COLOM, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- COLOMER, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- COLOMER, Guillem, sargidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- COLOMER, Pere, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- Colomer, tinència d'en, 37.
- Colomera, port, 88.
- COMA, Arnau, sobreposat dels traginers de Puigcerdà, 72.
- COMA, Pere, draper [habitant de Puigcerdà], 72.
- COMALONGA, Joan DE [escrivà reial?], 112.
- COMAROSSA, Arnau, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- COMAROSSA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- COMES, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- COMES, tresorer general, 113-116.
- COMPANY, Bernat, 60; síndic d'universitat de Puigcerdà, 65.
- Conflent, terra de, 18, 71; comtat de, 25, 32, 60.
- CONILL, Aparici, veí de València, 60.
- CONILL, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- CONILL, Mateu, veí de València, 60.
- CONSELLABRE, Mateu [habitant de Puigcerdà], 72.
- COPONS, Ramon DE, 60.
- CORBELLA, Guillem, síndic de Tàrrrega, 60.
- CORBERA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- CORBERA, Ramon, síndic procurador de la universitat de Puigcerdà, 55; 60.
- CORELLA, Pere DE, 105.
- CORNELLÀ, Pere DE, de Perpinyà, 30, 33.
- CORNELLÀ, Ramon, 60.
- COROMINES, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- CORREDOR, Nicolau, vicari, de *Malenca*, 60.
- CORSAVINO, Arnau DE, 25, 28.
- CORTILIO, Bernat DE, notari, 60.
- CORTS, Albert DE, jurisperit del nunci d'Apiarie, 60.
- CORTS, Francesc DE, 60.
- COSTA DE SESTELLA, senyor de, 60.
- COSTELA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.

Cotlliure, vila de, 30, 28, 60; terra de, 18, 32, 33, 60; comtat, 25.
 COVARRUBIAS, vicecanceller reial, 117-119.
 CREIXELLO, Guillem DE, 60.
 CRISTÒFOR, Francesc, procurador del capítol de Tortosa, 69.
 CROSELS, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 CRUDILIS, Berenguer, militar, 85, 92, 93.
 CRUDILLIS DE BESTRACHANO, Gelabert [militar] 60, 78.
 CUCOLELS, Guillem, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
 CUGOT, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
 CUGOT, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 CUGOT, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 CUMBIS, Ramon DE, escrivà reial, 94; protonotari reial, 96.
 CUMBIS, Romeu DE, preposít de Tarragona, 69.

D

DABRE, Bernat [*corratrique*] [de Puigcerdà], 72.
 DAINA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 DALMAU, Berenguer, jutge, 60.
 DALMAU, Bernat, doctor en lleis, 20, 25.
 DALMAU, Felip, vescomte de *Rupperbertino*, militar, 77, 81, 82.
 DALMENAR, Miquel, de Seyone, 60.
 DALTAFULLA, Llorenç, 60.
 DANCIST, Francesc, 60.
 DAONES, Roderic, 60.
 Dellalbi/Llalví, castell de, 60.
 DELLER, Bernat, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
 DELUGIA, Bartomeu, síndic de Cervera, 60.

DESCAMPS, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
 DESGUAL, Pere, 60.
 DESQUERA, Francesc, 60.
 DESQUERRA, Llop, 60.
 DEZCALLAR, Pere, veguer de Cerdanya, Baridà, Urgellet i baronia d'Orcau i batlle de Puigcerdà, 113.
 DEZFITOR, Ramon, 60.
 DÍDAC, Gondisalb, de *Arenesio*, 60.
 DÍDAC, Martí, 60.
 DÍDAC, Roderic, doctor en lleis, 60; conseller reial, 60.
 DIRANÇO, Pere, 60.
 DIVORRA, Bernat, pacer, nunci de Cervera, 60.
 DOLCET, Ramon, d'Arbúcies, 60.
 DOLVAN, Ramon, conseller dels nuncis de Berga, 60.
 DOMÈNEC, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
 DOMÈNEC, Gerard, 60.
 DOMÈNEC, Pere, de Castella, 60.
 DOMO NOVA [CASANOVA], Pere DE, 88.
 DON, Enbon [de Puigcerdà], 72.
 DONA, Guillem, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
 DONASA, 18, 25, 32-33.
 DONAT, Antoni [habitant de Puigcerdà], 72.
 DORENGA, Bernat, donzell, 72.
 DORENGA, Guillem, 60.
 DORRES, poble DE, 88.
 DORRIA, Bernat DE, 60.
 DÒRRIA, Bernat DE, síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 72.
 DÒRRIA, Guillem, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
 DÒRRIA, Ramon DE [habitant de Puigcerdà], 72.
 DÒRRIA, Ramon, síndic i procurador de Puigcerdà, 102.

- DORRIT, Jaume, 60.
 DORTA, Sanç, d'*Arenosio*, 60.
 DRAPER, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 DUC DE SEGORBE I DE CARDONA, 117 (en nota).
 DULUGIA, Berenguer, prevere, 60.
 DURAN, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72; sobreposats de teixidors, 92.
 DURAN, Jaume, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
 DURAN, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 DURAN, Ramon, pastor [habitant de Puigcerdà], 72.
 DURRIOLS, Berenguer, 60.
 DUSAI, Arnau, nunci de Barcelona, 60.
 DUSAI, Eimeric, síndic de la universitat de Barcelona, 69.
- E**
- EGIDI, Bernat, síndic de la universitat de Cervera, 69.
 EGIDI, Bonanat, escrivà reial, 77, 82, 90.
 Èguet, poble d', 88.
 EI[*VERNICH*], Pere, clergue, 60.
 EIBRIM, Bernat, 60.
 EIMERIC, Domènec, 60.
 EIVISSA, illa d', 60.
 ELIONOR [esposa de Pere III el Cerimoniós], 62, 69.
 Elna, bisbat i església d', 25, 30; lloc, 56.
 EMBOR, Pere, major de dies [de Puigcerdà], 72.
 EMBRET, Simó, 60.
 Empúries, comtat d', 60.
 ENTENÇA, Guillem, d', 3.
 ENVEIG, Pere DE, procurador del vescomtat de Castellbò, 69.
 Enveig, dècima d', 20 (en nota).
 ENVEIG, senyor d', 88.
 ERES, Guillem, cònsol de Puigcerdà, 81.
 ERES, Pere, sargidor [de Puigcerdà], 72.
 ERILL, Arnau d', 1, 58, 69.
 ERILL, Francesc d', 100.
 ERMENGOL, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 ERMENGOL, Pere [escrivà] [habitant de Puigcerdà], 72.
 ESCALAT, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 ESCALLAT, Andreu, cònsol de Puigcerdà, 106.
 ESCOER DE VILANOVA, Arnau, 20.
 ESCRIVÀ, Jaume, 60.
 ESCUDER, Jaume, escriptor reial, 36, 41, 45-46.
 ESGLÉSIA, Ramon, jurisperit, 60.
 ESGRIU, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 ESPADES, Bartomeu [habitant de Puigcerdà], 72.
 ESPANYOL, Antoni [habitant de Puigcerdà], 72.
 ESPANYOL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 ESPIGOLER, Berenguer, escrivà reial, 102.
 ESPLUGUES, Berenguer, d'Arbúcies, 60.
 ESQUERT, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 ESQUERT, Jaume, fill de Jaume Esquert [de Puigcerdà], 72.
 ESTANYOL, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 ESTEVE, Antoni, jurisperit i síndic de Puigcerdà, 112.
 ESTEVE, Arnau, procurador de la universitat de Puigcerdà i sobreposat dels paraires, 72.
 ESTEVE, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.

- ESTEVE, Bernat, aiguader [habitant de Puigcerdà], 72.
- ESTEVE, Bernat, cònsol de Puigcerdà, 36, 40.
- ESTEVE, Guillem, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- ESTEVE, Jaume, pellisser [de Puigcerdà], 72.
- ESTEVE, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- ESTEVE, Pere, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- ESTEVE, Ramon, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- EYENCH, Jaume, notari [d'Algesires], 60.
- EYENCs, Berenguer [d'Algesires], 60.
- F**
- FABRA, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Bartomeu [habitant de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Bernat, artesà [habitant de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Esteve [habitant de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Guillem, escriptor [de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Joan, júnior, 60.
- FABRA, Pere, artesà [habitant de Puigcerdà], 72.
- FABRA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- FALCÓ, Bartomeu, obrer [d'Algesires], 60.
- FALO, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- FALO, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- FARO, Jaume DE, jurisperit, 60.
- FELIP DE MALLORCA, de l'església de Sant Martí de Tours, tresorer del pare i tutor del rei de Mallorca, 43.
- FELIP I, 117.
- FELIP II, 113-116, 122.
- FELIP III, 117-121.
- FELIP, de Mallorca, fill de Jaume I, 32, 38, 42-44.
- FELIP, fill de Felip II, príncep d'As-túries i de Girona i duc de Calàbria, 114, 115.
- FELIU, Bernat, cònsol i síndic de la vila de Camprodon, 60.
- FELIU, Jaume, 40.
- FELO, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- FERDINAN DE LUNA, Joan, 60.
- FERDINAN, Joan, nunci, doctor en lleis, mestre reial i conseller, 60.
- FERRAN I D'ARAGÓ, 96.
- FERRAN II EL CATÒLIC, 107, 115.
- FERRAN SACASAS, Juan [notari de Puigcerdà], 9 (en nota).
- FERRAN, fill de Jaume I, 25, 32.
- FERRAN, Pere, de *Arenosio*, militar, 60.
- FERRAN, Rafael, notari [de Puigcerdà i Cerdanya], 120.
- FERRARA, de, regent de cancelleria, 109.
- FERRARIA, Francesc DE, síndic de la ciutat de Manresa, 60.
- FERRER, Andreu, cònsol i síndic de la vila de Figueres, 60.
- FERRER, Bartomeu, regent de la tresoreria reial, 108, 110, 111.
- FERRER, Bernat, major de dies, síndic de la universitat de [*Penaguile*], 60.
- FERRER, Joan, síndic de la universitat de Castellar, 60.
- FERRER, notari reial, 1, 103.
- FERRER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- FERRER, Pere, síndic de la universitat de la vila d'[*Aprarie*], 69.
- FERRER, Ramon, nunci de Figueres, 60.

- Fetges, poble de, 7.
- FIER, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- Figueres, castell de, 33, vila de, 35, 51, 60, 69.
- FIGUEROLA, Bertran DE, militar, 60.
- FIMILIIS, Gelabert DE, 60.
- FINA, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- Florí, pobla de 20.
- FOCIBUS, Arnau DE, 69.
- FOCIBUS, Exim DE, 4.
- Foggia [Itàlia], 105, 115.
- FOGUET, Bernat, sobreposat de pa-raires, 92.
- FOIX, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- Foix, terra i comtat de, 90, 104.
- FOIX, Vidal [de Puigcerdà], 72.
- FOLC, Bernat, síndic de Caldes de Montbui, 60.
- FOLCH DE CARDONA, vegeu *Fulconis*.
- FOLIÀ, Bernat DE, 30.
- FOLQUET, Jaume, 60.
- FONOLLET, Andreu, comte d'Illa i de Canet, 77, 81, 82.
- FONOLLET, Hug DE, doctor en lleis, 60, canceller i jutge, 60.
- FONOLLET, Pere DE, militar, 20, 24, 30, vescomte de l'Illa, 41, 45, 60.
- FONT, Arnau, sargidor [de Puigcerdà], 72.
- FONT, Bernat, escriptor [de Puigcerdà], 72.
- FONT, Joan [de Puigcerdà], 72; síndic de Puigcerdà, 102.
- FONT, Pere DE, ciutadà de Girona, 60.
- FONT, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- FONT, Ramon, pastor [de Puigcerdà], 72.
- Fontanet, 117-119.
- Fontfreda, monestir de, 25.
- FONTS, Guillem DE, porter major, militar, 41, 45, 46.
- FONTS, Artall, 60.
- FONTS, Guillem, escrivà, 72.
- Formiguera, poble de, 41.
- FORN, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.
- FORN, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- FORNER, Esteve, 60.
- FORNER, Joan Lluís, notari de Puigcerdà, 121.
- FORNOLS, Pere, 60.
- FRANC, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- FRANC, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- FRANC, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- FRANC, Ramon, sargidor, 60.
- França, terra i regne de, 77, 90.
- FRANCESC, regent de la cancelleria, 108, 110, 111.
- FRANCESC, bisbe de Barcelona, 95; patriarca de Jerusalem i administrador de l'església de Barcelona, 100.
- FRANCESC, síndic de la universitat de la ciutat de Manresa, 69.
- FRANQUEZA, Pere, conservador general, 117-119.
- FREDERIC, comte de Luina, 101.
- FREIXA, Domènec [habitant de Puigcerdà], 72.
- FRIGOLA, vicecanceller, 113-116.
- FRONTAL, Pere [de Puigcerdà], 72.
- FULCONIS, Ramon, vescomte de Cardona, 81.
- FUNES, DE, vicecanceller, 100, 102-104.
- FUSFII, Tomàs [habitant de Puigcerdà], 72.
- FUSTENYÀ, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- FUSTER, Bartomeu, prohoms de la ciutat de València, 60.
- FUSTER, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.

- FUSTER, Guillem, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- FUSTER, Joan, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- FUSTER, Pere, cap de mestre dels pellissers [de Puigcerdà], 72.
- FUSTER, Pere, de l'orde de l'Hospital de Sant Joan, 25.
- FUSTER, Pere, pregoner de Puigcerdà, 72.
- FUSTIMINIA, Pere DE [habitant de Puigcerdà], 72.
- FUXÀ, castell de, 60.
- FUXI, Francesc, notari públic, 59, 60.
- G**
- G. SANT GENÍS, frare, 25.
- G. [prepòsit] dels síndics de la universitat de Vilafranca de Conflent, 25.
- G., monjo de Sant Miquel de Cui-xà, 25.
- GALCERAN DE CABRENCIO/DE CARCILIANO, Guillem, 60.
- GALCERAN DE PINÓS, Pere, 60, 69.
- GALCERAN, Pere, 25.
- GALIER, Joan [de Puigcerdà], 72.
- GALLART, Antoni, jurisperit, síndic o nunci de Puigcerdà, 96, 100.
- GALLI, Pere, 21.
- GALNADO, Aparici [d'Algesires], 60.
- GALOXI, Antoni, notari públic de Perpinyà, 60.
- GANAÇA, Bartomeu, 106.
- GARCÍA DE VILADA, Egidi [escuder], 60.
- GARCÍA ORTIZ DE ACZAGRA, 5, 6.
- GARCÍA, Gondisalb, 60.
- GARÍN, Ramon, nunci de Caldes de Montbui, 60.
- GARSIE, Dídac, escrivà reial, 103.
- GASOL, Jeroni [escrivà reial?], 114, 115.
- GASPert, vescomte de Castellnou, 37.
- GASSOLL, secretari reial, 113.
- GAYANO, Pere DE, cònsol i síndic de Torroella de Montgrí, 60.
- GEBELI, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- GELI, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- GELI, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- GENÇOR, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- GENER, Jaume, nunci de Montsalb, 60.
- GENER, Jaume, nunci de Vic, 60.
- General de Catalunya, 114.
- GENSET, Pere DE, procurador de Bernat de Sono, 25.
- GER, Jordà DE [de Puigcerdà], 72.
- GER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- GERALD, Guillem, 60.
- GERI, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- GIFRE, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- GILABERT, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- GILABERT, Ramon, jutge [d'Algesires], 60.
- GILI, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- GILI, Rafael, notari [de Puigcerdà i Cerdanya], 113.
- GINER, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- GINER, Ramon, traginer [habitant de Puigcerdà], 72.
- GINESTAR, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- GIRALD, Vidal, burgès de Perpinyà, 30.
- GIRAUT, Pere, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- Girona, ciutat de, 59-60, 69, 117.
- GIRONA, Guillem [de Puigcerdà], 72.

- GIRONA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- GIRONELL, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- GISLAVAR, Ramon, escriptor [de Puigcerdà], 72.
- GISLAVAR, Ramon, sastre [habitant de Puigcerdà], 72.
- GISPERT, Pere [de Puigcerdà], 72.
- GOMAR, Pere [de Puigcerdà], 72.
- GOMBAU, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- GRACIA, R., DE, bisbe d'Elna, 25.
- GRAIT, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- GRAS, Bartomeu, escrivà reial, 92, 93.
- GRATS, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- GRAU, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- GRAU, Pere, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- GRIFÉ, Pere [de Puigcerdà], 72.
- GRIFÉ, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- GRIMALDI, Vidal, burgès i síndic de la vila de Perpinyà, 25.
- GRIMAU, Pere, cònsol de la vila de Perpinyà, 60.
- GRIMOU, Francesc, nunci de Barcelona, 60.
- GUARDIOLA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- GUARDIOLA, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- GUARDIOLA, Joan, 59.
- GUARDIOLA, Ponç DE, senyor de Canet, 20.
- GUARDIOLA, Ramon DE, procurador del capítol d'Urgell, 69.
- GUASC, Bernat, baster [de Puigcerdà], 72.
- GUILLEM DE CALDERS, Ramon, 60.
- GUILLEM PORTA [de Puigcerdà], 72.
- GUILLEM [Mager] [de Puigcerdà], 72.
- GUILLEM, Arnau, cònsol de Puigcerdà, 81.
- GUILLEM, Bernat, de Fuxà, tutor del testament de Berenguer Durriols, 60.
- GUILLEM, escrivà, 3.
- GUILLEM, Pere d'Estanybós, 71.
- GUILLEM, Pere, 71.
- GUILLEM, Pere, frare i procurador de l'abat de Sant Miquel de Cuixà, 69.
- GUILLEM, Ramon, escriptor pels cònsols de Puigcerdà, 39-40.
- GUILLEM, Ramon, sagristà d'Elna, 25.
- GUILLEM, Ramon, traginer [de Puigcerdà], 72.
- GUILS [de Cerdanya], 123.
- GUINISTAR, Guillem, sobreposat dels [argenters] [de Puigcerdà], 72.

H

- HEREDIA, Ferran d', conseller reial, 100.
- HEREDIA, Joan Ferran, DE, castlà d'Amposta i prior de Sant Egidi de Castella i Legions, 69.
- HOMEDÉU, Ermengol, doctor en lleis, 41.
- HOMEDÉU, Guillem, 25, 30.
- Hospital de Bernat d'Enveig, Puigcerdà, 20, 112.
- Hospitalet de la Perxa, 7.
- HOSTALRIC, Berenguer d', militar, conseller reial i camarlenc, 100.
- HUG, Bernat, ardiaca del Rosselló, 25.
- HUG, bisbe d'Urgell, 69, 70.
- HUG, comte de Pallars, 75.
- HUG, vescomte de Cardona, 60, 69-70; comte de Cardona, 85.
- HUGUET, Pere, nunci de Figueres, 60.

I

- IGLESIAS, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 IGLESIAS, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 Inca, vila d' (Mallorca), 60.
 IRAVALS, Joan [de Puigcerdà], 72.
 IRAVALS, Pere [de Puigcerdà], 72.
 ISARN, Arnau, escriptor públic de Perpinyà, 30.
 ISARN, Bernat, escrivà, 30.
 ISARN, Bertran [habitant de Puigcerdà], 72.
 ISERN, Bernat, jutge del patrimoni del rei d'Aragó, 60.
 ISERN, Bernat, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Bon Mancip [de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Pere [de Puigcerdà], 72.
 ISÒGOL, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 IVORRA, Guillem d', de Barcelona, 122.
 IXAR, Joan, 105.

J

- JAUFRED, Arnau, 60.
 JAUFRED, vescomte de Rocabertí, 14.
 JAULENTI, Arnau, jurisperit de Puigcerdà, 72.
 JAUME I, el Conqueridor, rei d'Aragó, 3-13; 52, 94, 109.
 JAUME II, el Just, rei d'Aragó, 14-15, 22, 31, 38, 42.
 JAUME II, rei de Mallorca, 17-21, 23-27, 28, 29.

- JAUME III, rei de Mallorca, 45-53, 58, 78, 79, 88, 94.
 JAUME, bisbe de *Sabinensis*, 90.
 JAUME, delfí de Girona i comte de Cervera, fill de Joan I, 87.
 JAUME, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 JAUME, infant, fill d'Alfons, rei d'Aragó, 9, 60.
 Javo, monestir de, 25.
 JOAN D'ARAGÓ, comte de Ribagorça i lloctinent del principat de Catalunya i dels comtats de Rosselló i Cerdanya, 108, 110, 111.
 JOAN, Berenguer, jutge ordinari [...] batlle de Perpinyà, 30, 32, 33.
 JOAN, bisbe de Barcelona, 94.
 JOAN, comte d'Empúries, 77, 78, 82, 85.
 JOAN, comte de Cardona, 94, 96.
 JOAN, comte de les muntanyes de Prades, 75.
 JOAN, Guillem, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
 JOAN, infant [fill de Pere III], lloctinent reial, 75, 76, 77, 78; Joan I, rei, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 115, 117.
 JOAN, infant, fill de Ferran I duc de Montblanc, 97-99.
 JOAN, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 JOAN, Pere, 60.
 JOAN, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 JOAN, Simó [de Puigcerdà], 72.
 JOANA, muller de Ramon Muntallà, 106.
 JOLI, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 JOLI, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 JORBA, Berenguer DE, 60.
 JORBA, Gesald/Gerald DE, 2, 58, 103.
 JORDANA, Pere, habitant de la vila de [*Seyone*], 60.

JORDANA, saig de Puigcerdà, 59.
 JOSA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 JOVELL, Antoni, jurat de Xàtiva, 60.
 JOVER, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 JOVER, Jeroni [de Puigcerdà], 120.
 JOVER, Llorenç doctor del reial consell i del noble Guillem d'Ivorra, domiciliat a Barcelona, 122.
 JOVER, Pere, 18.
 JUANYNS [Aries], 9.
 JULIÀ, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 JULIÀ, Pere, cònsol i síndic de la vila de Torroella de Montgrí, 60.
 JUST, Mateu, escrivà reial, 100.
 JUTGE, Bartomeu [habitant de Puigcerdà], 72.

L

Lanós, port de, 88.
 LAURENT, Pere, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
 LAURET, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
 LERA, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 LERA, Pere, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
 LERAD, Pere DE, 2, 103.
 LERZ, A. DE, 5.
 LETÓ, Guillem DE, notari, 60.
 LIÇANA, Ferrici DE, 11.
 LILLET, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
 LILLET, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 LINER, Francesc, 72.
 LINYANA, Ramon DE [d'Algesires], 60.
 LLEBRER, Bernat, sobreposat dels arquejadors de Puigcerdà, 72.
 Lleida, 1, 2, 4, 69, 103.

Llívia, 117.
 LLÍVIA, Ponç DE, 1, 58, 103; batlle de Cerdanya, 2, 58, 103.
 LLOP DE CETINA, Garcia, uxer del rei, 60.
 LLOP DE POMARIA, Eximeni [d'Algesires], 60.
 LLOP [Peretó] [habitant de Puigcerdà], 72.
 LLOP, Joan, 60.
 LLOP, Pere, de Puigcerdà, 10.
 LLOP, Pere, escrivà [habitant de Puigcerdà], 72.
 LLUPIÀ, Arnau DE, 9, 14, 25.
 LLUPIÀ, Ermengol DE, 25.
 LLUQUÈS DE GIRONA, Guillem, notari públic per tota la terra d'Aragó, 59.
 LOBAT, Pere, fuster [de Puigcerdà], 72.
 LOBETS, Joan DE, agutzil, reial, 108.
 LOMBARDA, Joan, mercader de Barcelona, 68, 69.
 LORA, Bartomeu, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
 LORÀ, DÈCIMA DE, 20 (en nota).
 Lorà, delme de, 20.
 LORÀ, Felip DE [habitant de Puigcerdà], 72.
 LORÀ, Ponç Guillem DE [habitant de Puigcerdà], 72.
 LORÇ, García DE, 59.
 LORT, A. DE, 6.
 LOSA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
 LUARTERES, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 LUGRESI/LUGENSI, Arnau, notari públic per tota Catalunya, 72, 73.
 LUGUANI, sènior, Jaume, síndic procurador de la universitat de Puigcerdà, 55.

M

MAÇA, Blas, de Berga, 11, 103.
 MAÇA, Pere DE, de *Liçana*, 101.
 MAÇANERS, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 MAÇANES, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 MAÇANET [*Cerdà*] [de Puigcerdà], 72.
 MAÇANET [*Edamus*] [de Puigcerdà], 72.
 MAGEROLA, Berenguer DE, 60.
 MAGETOSA, Guillem DE, 60.
 MAGRIOLA, Ferrer DE, notari substitut de Ramon Sicard, 60.
 MAIANS, Pere [de Puigcerdà], 72.
 MAINARDI, Berenguer, canonge de Narbona, canceller de Ferrers de Canet, majordom, 41.
Maioreti, vila o ciutat de, 109.
Malenca, vila de, 60.
 Mallorca, ciutat de, 40, 45, 50, 60; regne de, 58, 75.
 MANEI, Pere, cònsol de Perpinyà, 30.
 MANRESA [...], Bernat DE, 60.
 MANRESA, Bernat, notari i [habitant de Puigcerdà], 71, 72; síndic de Puigcerdà, 76.
 Manresa, ciutat de, 60, 69.
 MANRESA, Guillem [pintor] i [habitant de Puigcerdà], 72.
 MANSO, Guillem DE [*ovium*] justícia, 60.
 MARCHI, Berenguer, mestre de l'orde de Santa Maria de Montesa, 90, 91.
 MARFACIA, Bonanat DE, 60.
 MARGES, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
 MARIA DE CASTELLA, reina de Catalunya-Aragó, 100.
 MARIA, muller d'Alfons V d'Aragó, lloctinent, 105.

MARIA, muller de Martí I, lloctinent, 94, 96.
 MARIA, reina d'Aragó, 59.
 MARIMON, Francesc de veguer de Cerdanya, 120, 121.
 MARINIS DE, 105.
 MAROLA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 MARQUÈS, Bernat, síndic de la universitat de Camprodon, 69.
 MARQUÈS, Esteve [habitant de Puigcerdà], 72.
 MARQUÈS, Jaume, síndic de la universitat de la vila de Puigcerdà, 60.
 MARQUÈS, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
 MARQUÈS, Simó, síndic procurador de la universitat de Puigcerdà, 55.
 MARRADES, Domènec, jurat, 60.
 MARSÀ, Bonanat, de Manresa, 60.
 MARTÍ [Dalvero], Alfons, militar, 60.
 MARTÍ DE [Oblitis], Sanç, 8.
 MARTÍ DE LUNA, Pere, 11.
 MARTÍ, Bartomeu, tinter [habitant de Puigcerdà], 72.
 MARTÍ, Dídac, de *Seyone*, 60.
 MARTÍ, infant [fill de Pere III], comte de Xèrica i de Luna, 78, 81; rei d'Aragó, 91-96.
 MARTÍ, Jaume [de Puigcerdà], 72.
 MARTÍ, Morant, major d'edat, de *Seyone*, 60.
 MARTÍ, Nicolau, escriptor, 60.
 MARTÍ, Pere, ciutadà de Barcelona, 60.
 MARTINIÀ, Tomàs DE, 60.
 MARTORELL, Francesc [escrivà reial], 105.
 MAS, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 MASADA, Antoni, síndic de Puigcerdà, 109.

- MASANDREU, Tomàs DE, doctor en lleis i nunci de Puigcerdà, 105.
- MASCARÓ, Gabriel, escrivà reial, 102.
- MASCÓ, Domènec, doctor en lleis, 102.
- MASCÒS, Pere, síndic de la vila d'Arbúcies, 60.
- MASGUILLEM, Joan, conseller i tresorer reial, 100.
- MASÓ, Ramon, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- MASSAGALLS, Bartomeu, pregoner de la vila de Puigcerdà, 72.
- MASSANERS, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- MASSANÓS, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- MASSOT, Arnau, sagristà de Perpinyà, 25.
- MATEU, Jaume, síndic de la vila de Cambrils, 60.
- MATEU, Joan, de *Seyone*, 60.
- MATHINI, Jaume, jurisperit, 60.
- MATIAS, vicecanceller, 91, 92.
- MATRONE, Francesc DE, d'Alcúdia, 60.
- MAURA, port de, 88.
- MAURE, Guillem, traginer [habitant de Puigcerdà], 72.
- MAURI, Ramon (I) [notari de Puigcerdà i de Cerdanya], 106.
- MAURI, Ramon, síndic i procurador de la universitat de la vila de Puigcerdà, 59.
- MAY, regent de cancelleria, 109.
- MAY. Ber. [cant], 39.
- MECINA, Arnau DE, nunci de Cervera, 60, síndic de Cervera, 69.
- Menorca, illa de, 60.
- MERCADER, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- MERCADER, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72, 92.
- MERCADER, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- MERCADER, Pere, 60.
- MERCADER, Pere, militar i tresorer reial, 105.
- MERCADER, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- MERCER, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- MERCER, Esteve [de Puigcerdà], 72.
- MERCER, Francesc, síndic de la vila d'Arbúcies, 60.
- MERCER, Mateu [camarlenc], 68, 69.
- MERCER, Pere, 60.
- MERCER, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- MERCI, Bartomeu, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- METGE, Bernat, secretari reial, 95.
- MICO, Vidal, sobreposat dels teixidors [de Puigcerdà], 72.
- Milianrs*, Pere [de Puigcerdà], 72.
- MILLERMO, Pere DE, 60.
- MIOUEL, Ramon, sabater [de Puigcerdà], 72.
- MIR, Jaume, cònsol i síndic de Puigcerdà, 120.
- MIR, Pere [de Puigcerdà], 72.
- MIR, Pere, nunci de Manresa, 60.
- MIR, Perpinyà [de Puigcerdà], 72.
- MIRAMAR, Pere, 60.
- MIRÓ, Guillem, procurador reial en els comtats de Rosselló i Cerdanya, 85.
- MIRÓ, Jaume, notari, 60.
- MIRÓ, Pere, síndic de la universitat de Cervera, 69.
- MIRÓ, Ramon, prevere, 60.
- MITJAVILA, Pere, fuster [de Puigcerdà], 72.
- MITJAVILA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.

- MOLINER, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- MOLINER, Guillem, 60.
- MOLINER, Jaume, traginer [de Puigcerdà], 72.
- MOLINER, Joan [de Puigcerdà], 72.
- MOLINER, Mateu, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- MOLINER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- MOLINER, Ramon, sargidor [de Puigcerdà], 72.
- MOMOLUÇ, Ramon DE [de Puigcerdà], 72.
- MONARC, Pere [de Puigcerdà], 72.
- MONARC, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- MONEGALS, Pere [de Puigcerdà], 72.
- Monestir de Ripoll, 69.
- Monestir dels predicadors de Puigcerdà, 92.
- MONET, fill de Ramon Franc, sargidor, 59.
- MONSONÍS, Guillem DE, 69.
- MONTANER, Arnau [de Puigcerdà], 72; nunci de Puigcerdà, 79.
- MONTANER, Arnau, canceller i professor en lleis, 45.
- MONTANER, Ramon, cònsol de Puigcerdà, 45.
- MONTCADA, Guillem DE, clergue, 60.
- MONTECATENO, Guillem DE, 4.
- MONTECATENO, Joan DE, 95.
- MONTECATENO, Otó DE, 103.
- MONTECATENO, Pere DE, 3.
- MONTECATENO, Ramon DE, 60.
- MONTECATENO, Roger DE, 92, 93.
- MONTECURUO, Galceran DE, procurador dels capítol de Girona, 69.
- MONTÉGUT, Antoni, doctor en lleis, cònsol i síndic de Puigcerdà, 113.
- MONTELAUTO, Bernat DE, 25.
- MONTELLÀ, Cristòfol, burgès de Puigcerdà, 122.
- MONTELLÀ, Rafael Jaume, notari [de Puigcerdà i Cerdanya], 113-115.
- MONTENACUTO, Peregrí, 60.
- MONTEOLUTO, Umbert DE, 60.
- MONTEPELLAO, Jaume [senyor] del regne de Mallorca i comtat, 71.
- MONTFERRAT, Marcó, 68.
- Montsalb, vila de, 60.
- MONTERRAT, monestir de, 69.
- Montsó, vila de, 89, 112-116.
- MONTSONÍS, Pere DE, 69.
- Montsonís, villa de, 71.
- MORA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- MORA, Martí DE, 60.
- MORARIA, Arnau DE, vicecanceller, 59, 60.
- MORARIA, Berenguer DE, jurisperit i jutge de Puigcerdà, 72.
- MORATÓ, Jaume, 60.
- MORATÓ, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- MOREG, Berenguer [habitant de Puigcerdà], 72.
- MOREG, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- MOREG, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- MORELAS, Pere DE [habitant de Puigcerdà], 72.
- Morella, vila de, 60.
- MORER, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- MORER, Bernat, colomer [de Puigcerdà], 72.
- MORER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- MORER, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- Morera, portal de la, 59.
- Moreria de Torre i de Baders, Ramon, 20.

MORETA, Guillem, cònsol [habitant de Puigcerdà], 72.
 MORETA, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
 MORETA, Ramon, nunci de Puigcerdà, 79.
 MORETA, Ramon, sabater [de Puigcerdà], 72.
 MORETA, Ramon, síndic de la universitat de Puigcerdà, 69.
 MORFACIO, Bonanat DE, 60.
 MORLEAS, Pere DE [de Puigcerdà], 72.
 MORNAC, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
 MORNAC, Pere [de Puigcerdà], 72.
 MORNAC, Ramon [de Puigcerdà], 72.
 MORNACH, Guillem DE, 2, 58, 103.
 Mosoll, poble de, 123.
 MOSSET, Ademar DE, 25, 58, 60, lloc-tinent a Mallorca, 45-46.
Moxeti, lloc de, 60.
 MOXO, Arnau, 60.
 MOXO, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
 MUNTALLÀ, Ramon, 106.
 MUNTANER, Pere [de Puigcerdà], 72.
 MUNTANER, Ramon, moliner [habitant de Puigcerdà], 72.
 MUNTANYA, Pere DE, síndic universitat de la ciutat de Lleida, 69.
 MUR I DE CERVELLÓ, Dalmau, arquebisbe de Tarragona, 101, 105.
 MUR, Jaume DE, 20, 24-25; major-dom, 46.
 MUR, Josep, doctor en lleis de la Cancelleria Reial, 117.
 MUR[CUROLS], Ramon, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
 MUREDEM, Pere DE, 25.
 MURO, Simó DE, 60.

N

NA MÒNICA, Joan DE, 59.
 NABINAL, Bernat, capellà de la reina Maria d'Aragó, 59.
 NABOT [Cerdà] [de Puigcerdà], 72.
 NADAL, Pere, síndic de la vila de Perpinyà, 60.
 NAFRAT, Joan, prevere, 60.
 NAVARRA, rei i regne de, 105.
 NAVARRO, Andreu [jutge], de *Seyone*, 60.
 NAVARRO, Joan, 60.
 NAYENÇA, Simó [habitant de Puigcerdà], 72.
 NEGRE, Pere [de Puigcerdà], 72.
 NERELL, Francesc, síndic de la universitat de Manresa, 69.
 NICOLAU, frare i confessor d'Arnau de Moraria, 60.
 NOGUER, Gelabert, 60.
 NOGUER, Pere DE, 60.
 NOGUER, Pere DEL [de Puigcerdà], 72.
 NOGUERA, Guillem DE, 60.
 NUÇA, Ferrer DE, militar, 105.
 NYELL, Guillem [de Puigcerdà], 72.

O

OBELA, Pere, sabater [de Puigcerdà], 72.
 ODELLÓ, Perpinyà, sobreposat dels sabaters [habitant de Puigcerdà], 72.
 Odelló, poble d', 88.
 OLIBA DE GUILS, Ramon, 20.
 OLIBA, Bartomeu, fuster [de Puigcerdà], 72.
 OLIBA, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
 OLIU, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.

- OLIVER, Antoni [habitant de Puigcerdà], 72.
- OLIVER, Ferrer, síndic de la universitat de Vilafranca de Conflent, 25.
- OLIVER, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- OLIVER, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- OLIVER, Ramon, canonge, 25.
- OLM, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- OLTZINA, Pere [de Berga], 91, 92.
- ONZÈS [Ramon], síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 59.
- ONZÈS, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- ONZÈS, Bernat Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- ONZÈS, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- ONZÈS, Joan [de Puigcerdà], 72.
- ORCAU, Arnau d', 60; conseller general i vicegovernador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, 72, 73, 77, 78, 80, 82, 92.
- ORDEIS, Arnau DE, escrivà, 72.
- ORDEN, Pere [de Puigcerdà], 72.
- ORIOL, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- ORSET, Berenguer, notari [d'Algesires], 60.
- ORTIGIS, Galcerà DE, protonotari reial, 85, 86, 87, 88.
- ORTODÓ, Joan Onofre, síndic de Puigcerdà, 114-116; burgès testimoni, 120.
- ORTODÓ, Onofre d', burgès de Puigcerdà, 122.
- ORTODÓ, Pere d', doctor en lleis i síndic de Puigcerdà, 111.
- OSONA, 60.
- Osseja, poble d', 117.
- Ovansa, poble d', 121.
- Ovella, poble d' [Cerdanya], 106.
- P**
- PABIA, Francesc, síndic de la universitat de Girona, 69.
- PACUAL/PASQUAL, Pere, síndic de Puigcerdà, 107, 108.
- PAGÈS, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- PAL, Francesc, síndic de la vall de Querol, 122.
- PAL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- PALAU, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- PALAU, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- PALAU, Guillem, nunci de Vilafranca del Penedès, 60.
- PALAU, Pere DE, llicenciat en lleis i nunci de Barcelona, 60.
- PALAU, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- PALAU, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- PALLAROLS, pla de, 20.
- PALLARS, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- Palma, ciutat de, 39.
- PALOL, Pere, arquejador [de Puigcerdà], 72.
- PALÓS, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- PALÓS, Francesc [de Puigcerdà], 72.
- PALÓS, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- PALOU, Ramon, conservador general, 105.
- PANO, Guillem, vicari del Rosselló, 14.
- PARAIRE, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- PARAIRE, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- PARDO DE LA CASTA, Pere, 86, 87, 88.
- PARETS TORTES, Pere Arnau DE, frare i prior de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya, 69.

- PARETS TORTES, Pere DE, 25, 32.
- PARETS, Arnau DE, procurador de l'infant Ferran, marquès de Tortosa, 69.
- PARETS, Berenguer DE, notari reial, 1, 2, 58, 103.
- PASQUAL/PASCUAL, Pere, 114-115; síndic de Puigcerdà, 107, 108; doctor en lleis de Puigcerdà i jutge ordinari de dita vila, 121.
- PASQUAL, Arnau, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- PASQUAL, Bernat, de Castellar, 60.
- PASQUAL, Joan, de [Molencha], 60.
- PASQUAL, Pere, 122.
- PATRÓ, Pere DE, jurisperit, 60.
- PAULADA, Bartomeu [habitant de Puigcerdà], 72.
- PEDRA, Valentí de, síndic de la universitat de Vilafranca del Penedès, 69.
- PEDRIÇA, Vicenç, 60.
- PEGUERA, Ramon DE, 69.
- PEGUNTER, Mateu [habitant de Puigcerdà], 72.
- PELLICER, Francesc, escrivà reial, 77, 82.
- PELLISSER, Pere, frare, 59.
- PELLISSER, Ramon, 59.
- PENA, Ramon, sargidor [de Puigcerdà], 72.
- PERALTA, Garac DE [d'Algesires], 60.
- PERAPERTUSA, Berenguer, àlies d'Ortafà (*Hortafà*), militar, conseller i camarlenc reial, 86, 87, 88.
- PERATALLADA, Berenguer de, militar, 46, veguer del Rosselló, 30.
- PERATALLADA, Berenguer de, procurador del vescomtat de l'Illa i de Canet, 69.
- PERDENELA, Bernat, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- PERDENELA, Guillem, pastor [habitant de Puigcerdà], 72.
- PERE DE PUIGCERDÀ, Roger, pati de, 21.
- PERE III, el Cerimoniós, rei d'Aragó, 57-82, 92, 94, 115, 117.
- PERE PELLISSER, Roger, síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 59.
- PERE [majordom], 2, 58, 103.
- PERE [senyor] de [Xerica], 58, 60.
- PERE, Arnau [de Puigcerdà], 72; cònsol de Puigcerdà, 81.
- PERE, arquebisbe de Tarragona i canceller, 69, 70.
- PERE, arquebisbe de Tarragona, 96.
- PERE, bisbe de Barcelona, 78.
- PERE, comte d'Urgell i vescomte d'Àger, 69, 70, 75, 85.
- PERE, Francesc, notari substitut de Ramon Sicard, 60.
- PERE, germà de Ferran I, governador general, 97-99.
- PERE, Guillem, 71; síndic de Puigcerdà, 107.
- PERE, Guillem, notari [habitant de Puigcerdà], 72.
- PERE, infant, fill d'Alfons I, 103.
- PERE, infant, fill de Jaume, rei d'Aragó, 60.
- PERE, Lluís [habitant de Puigcerdà], 72.
- PERE, Nicolau [escrivà reial?], 108, 110.
- PERE, Ramon, 58, 103.
- PERE, Ramon, síndic de la universitat de Cervera, 69.
- PERE, Roger, síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 59.
- PERE, vescomte d'Illa, 96.
- PERE, vescomte de [Vilamur], 60.
- PERES, Guillem, notari [habitant de Puigcerdà], 72.
- PERES, Miquel, 117 (en nota).
- PERETA, Guillem, aiguader [de Puigcerdà], 72.

- PÉREZ, Francesc, regent de la tresoreria reial, 112.
- PERIÇ ÇABATA, Miquel, 59.
- PERPINYÀ, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- Perpinyà, vila de, 3, 8, 9, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 23-27, 29, 30-34, 37, 43, 46-51; 57, 63, 69, 78, 91, 107, 115; castell de, 59; cambra reial de, 18.
- PERTXA, Pere, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- PEYO, Andreu [habitant de Puigcerdà], 72.
- PIC, Andreu, 60.
- PIC, Jaume, jurat de Xàtiva, 60.
- PINÓS, Bertran DE, notari públic, 69.
- PINÓS, Galcerà DE, 5, 6, 8.
- PINOSA, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- PINOSA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYA, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYA, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYANA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- PINYES, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- PLA, Pere DE, síndic de la universitat de Barcelona, 69.
- PLANES, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- PLANES, MATEU [DE PUIGCERDÀ], 72.
- PLANOLES, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- Planolo*, 60.
- PLASENSA, Llorenç, notari públic de Perpinyà, 25, 30, 32-35, 37; escrivà del rei, 81.
- Poblet, monestir de, 11, 69.
- Poc, Bernat, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- PODILO*, Berenguer DE, procurador del capítol de Vic, 69.
- POMARIO*, Eximini DE, Pere [uixer] reial, 60.
- POMER, Ramon DE, júnior, cònsol i síndic de Camprodon, 60.
- POMERA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- POMERA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- POMERITO*, Guillem, nunci de Camprodon, 60.
- PONÇ DE SANT MARTÍ, Pere, procurador de l'abat de Sant Benet de Bages, 69.
- PONÇ, 62.
- PONÇ, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- PONÇ, Joan [de Puigcerdà], 72.
- PONÇ, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- PONÇ, Pere, procurador de l'abat del monestir de la Santa Creu, 69.
- PONÇ, Pere, síndic de la universitat de Vilafranca del Penedès, 69.
- PONCIUS, 62.
- PONT, Josep, pagès de Guils [de Cerdanya], 123.
- PONTS, Dalmau DE, doctor en lleis, 30, 32.
- PORT, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.
- PORTA, Bartomeu DE [escrivà], 8.
- PORTELLA, Francesc, nunci i síndic de Caldes de Montbui, 60.
- PORTOLILL, Bernat DES, síndic de la vila de Berga, 60.
- POU, Ponç DE, nunci de Torroella de Montgrí, 60.
- PRADES, Bernat DE, 60.
- PRADES, Jaume DE, 92, 93.

- PRAT, Bernat DE, síndic de la universitat de la vila de Besalú, 69.
- PRAT, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- Prats, vall de, 25, 32, 33; vila de, 60.
- Predicadors de Puigcerdà, monestir dels, 92.
- PREDINELA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- PROXIDA, Olpho DE, militar, conseller i camarlenc, 92, 93.
- PUIG [*JUMORIS*], Arnau DE, nunci de Figueres, 60.
- PUIG [ORFE], Guillem DE, 25.
- PUIG, Arnau DE, 60.
- PUIG, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Arnau, menor de dies, cònsol i síndic de Figueres, 60.
- PUIG, Arnau, síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 55.
- PUIG, Berenguer DE, jutge de València en civil, 60.
- PUIG, Berenguer DE, militar, 59.
- PUIG, Berenguer, arquer [de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Bernat, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Francesc DE, prevere, 60.
- PUIG, Francesc, mercader [de Puigcerdà], 114, 115.
- PUIG, Galceran, nunci de Vic, 60.
- PUIG, Guillem, clavari [de Puigcerdà], 106; síndic de Puigcerdà, 107.
- PUIG, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Joan, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Miquel, pagès de Mosoll, 123.
- PUIG, Pere DE, 25.
- PUIG, Pere DE, síndic de la universitat de Lleida, 69.
- PUIG, Pere, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- PUIG, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- Puigcerdà, vila de, 36, 55, 71, 72.
- PUIGLO, Berenguer DE, procurador del capítol de Vic, 69.
- PUIGLO, Pere DE, prevere, 60.
- PUIGVERD, Berenguer DE, 7.
- PUJOL, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.

Q

- QUER, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- QUERALTÓ, Pere DE, 60.
- QUERCU, Ramon DE, 60.
- QUEROL, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- QUEROL, Pere [de Puigcerdà], 72.
- Querol, portal de (Puigcerdà), 21.
- Querol, vall de 122.
- QUEROLS, via pública de, 20.
- QUEXANS, Ramon, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- QUINTA, Jaume, escrivà reial, 91.
- QUINTANA, Arnau DE, de Mallorca, síndic i nunci de la universitat de Mallorca, 60.
- QUINTANA, Guillem (a) Losa Roig, 59.
- QUINTANA, regent de cancelleria, 113-116.

R

- R., prior del monestir de Santa Maria de Serrabona, 25.
- RADA, Eigidi DE, 11.
- RADULF, Pere, notari públic, 55.
- RAFART, Pere, frare, 59.
- RAFART, Ponç [habitant de Puigcerdà], 72.
- RAFART, Ramon, 59.
- RAINERI, Arnau, 30.
- RAM, regent de cancelleria, 109.

- RAMON BERENGUER IV, comte de Barcelona, 94.
- RAMON BERENGUER, de Vilafranca, 69.
- RAMON BERENGUER, fill de Jaume rei d'Aragó i comte d'Empúries, 60.
- RAMON [VESCOMTE] DE CANET, 60.
- RAMON, bisbe de València, 103.
- RAMON, Esteve [habitant de Puigcerdà], 72.
- RAMON, G., capellà de l'església d'Elna, 25, 30.
- RAMON, vescomte de *Perilionibus*, 100.
- RAUREZ, Antoni, notari i secretari de la casa consolar de Puigcerdà, 123.
- REBOLLI, Joan, habitant d'Inca, síndic i nunci de la universitat de Mallorca, 60.
- REC, Andreu [de Puigcerdà], 72.
- REIADELLO, Joan Berenguer DE, 69.
- REIXAC, Joan de [de Puigcerdà], 72.
- RENART, Jaspert, jurat de Burriana, 60.
- REULER, Francesc, síndic de la universitat de la vila de Perpinyà, 69.
- REUS, 61-63.
- RIAVETS, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- RIBA, Bernat, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIBA, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIBA, Pere, matalasser [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIBA, Jaume, sabater [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIBA, Simó [de Puigcerdà], 72.
- RIBE DE ELNA I COLIRE, Pere DE, fuster de Cotlliure, 30.
- RIBELLES, Berenguer DE, 60, 69.
- RIBELLES, Ponç DE, 60.
- RIBERA, Guillem, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIBERA, Pere, mercader de Perpinyà, 30.
- RIBES, Galceran DE [obtentor de part de la senyoria d'Ovella i Segramorta], 106.
- Ribes, vall de, 18, 25, 32, 33, 65, 71.
- RIBESALTES, Bernat DE, notari reial en els comtats de Rosselló i Cerdanya, 71.
- RIBÓ, fill del senyor de Riba, a Caborriu, en cap del prat, 59.
- RICART, Guillem, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- RICOLF, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- RICOLF, Pere [de Puigcerdà], 72.
- RIERA, Guillem, cònsol en cap de Puigcerdà, 110.
- RIERA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- RIGATELL, Guillem, aiguader [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIGOLISA, baronia de, 123.
- RIPOLL, Guillem, pellisser [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIPOLL, Jaume, fuster [de Puigcerdà], 72.
- Ripoll, monestir de, 69.
- RIPOLL, Pere, sargidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIPOLL, Ramona, 20.
- RIPOLL, Tomàs [de Puigcerdà], 72.
- RIU, Bernat, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- RIU, Gener DE, prevere, 60.
- RIU, Joan [de Puigcerdà], 72.
- RIU, Marc [habitant de Puigcerdà], 72.
- RIU, Ombert DE, de Foix, 60.
- RIU, Pere [de Puigcerdà], 72.
- RIU, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- ROCA, Bartomeu [de Puigcerdà], 72; jurat de Puigcerdà, 92.

- ROCA, Bernat, pastor [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROCA, Pere, sastre [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROCA, Ramon, aiguader [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROCAFOLÍ, G. DE, 5, 6.
- ROCARODONA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- RODA, port de, 88.
- RODERIC DE TORRELLA, Pere, sènior, 60.
- RODÓ, Bernat, 60.
- RODÓ, Guillem, síndic de la universitat de la vila de Perpinyà, 69.
- ROGER (IV), comte de Foix, 3.
- ROGER DE [LANRIA], Alfons, 60.
- ROGER, Pere, cònsol i síndic de Puigcerdà, 114, 115.
- ROGER, Ramon, comte de Pallars, 58, 60.
- ROMA, Arnau, jurisperit i síndic de Berga, 60.
- ROMA, 65, 66, 71, 74.
- ROMA, Francesc, vicecanceller de la Cancelleria reial de Barcelona (1357-1374), 65, 66, 71.
- ROMA, Pere, 30.
- ROMANA, Andreu [de Puigcerdà], 72.
- ROMEU, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROMEU, bisbe de Lleida, 77, 82.
- ROMEU, Ramon, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROS, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- ROSSELL, Bartomeu, 60.
- ROSSELL, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- ROSSELL, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- ROSSELLÓ, comtat i terra de, 18, 25, 32, 33, 78, 80, 88, 89, 104, 105, 107-111, 114-115, 118.
- ROVINAT, Roger de, militar i majordom, 45.
- ROVIRA, Bernat, fuster de Puigcerdà, 10, 17, 21.
- ROVIRA, Joan, notari, 60.
- RUBEI, Arnau, prevere, 60.
- RUBEI, Bonanat, síndic de la vila d'Arbúcies, 60.
- RUBEI, Guillem, 60.
- RUBÍ, Rafael, cònsol i síndic de Puigcerdà, 120, 121.
- RUBI, teixidor, 59.
- RUBINUM, fill de Rubi, teixidor, 59.
- RUBIÓ, castell de, 60.
- RUIRA, Arnau, fuster [habitant de Puigcerdà], 72.
- S**
- SABATER, Bernat fill de Guillem Sabater [obtentor de part de la senyoria d'Ovella i Segramorta], 106.
- SABATER, Bernat, sacerdot, 25.
- SABATER, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- SABATER, Guillem [obtentor de part de la senyoria d'Ovella i Segramorta], 106.
- SABATER, Pere, llaner [habitant de Puigcerdà], 72.
- SABORS, Huguet, burgès i síndic de la universitat de Perpinyà, 25.
- SACCI, Martí, jurat de [Penaguile], 60.
- SACHNI, Francesc, cònsol de Puigcerdà, 106.
- SADRET, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- SAGA, Arnau DE, baró, 58, 60.
- SAGA, Arnau DE, 88.
- SAGA, Berenguer DE, 88.
- SAGA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.

- SAGARRA [Preicono], de Tàrrega, 60.
- SAGARRA, Guillem, d'Arbúcies, 60.
- SAGARRA, Guillem, jurisperit del nunci de Tàrrega, 60.
- SAGARRIGA, Arnau, batlle de Puigcerdà, 40.
- SAGRERA, Bertran [de Puigcerdà], 72.
- SAGRERA, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- SAGUA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- SALA, Guillem, sastre [habitant de Puigcerdà], 72.
- SALA, Joan [habitant de Puigcerdà], 72; cònsol i nunci de Puigcerdà, 105.
- SALA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72; síndic de Puigcerdà, 117-118.
- SALAT, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- SALAT, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- SALAT, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- SALFORS, Nicolau, nunci de Vilafranca del Penedès, 60.
- SALICIS, Bernat, jurisperit, 30.
- SALIT, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- SALTS, Bernat DE, 60.
- SALVADOR, Esteve, cambrer reial, 86, 87, 88.
- SAMATANO, Arnau DE, 1, 2, 58, 103.
- SAMORERA, Berenguer, cònsol de la universitat de Puigcerdà, 72.
- SANAVASTRE, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- SANAVASTRE, Arnau, júnior [de Puigcerdà], 72.
- SANÇ I, rei de Mallorca, 81.
- SANÇ, fill del rei Jaume, 25, 30, 32, 34-37, 41.
- SÁNCHEZ, Lluís, tresorer general reial, 109.
- SANT AGUSTÍ, Berenguer DE, síndic de la part règia de la ciutat de Vic, 60.
- Sant Andreu de Sureda, monestir de, 25.
- Sant Benet de Bages, monestir de, 69.
- SANT BOI, Bernat DE, nunci de València, 60.
- SANT DIONIS, Narcís DE, doctor en lleis i síndic de la universitat de Girona, 69.
- SANT ESTEVE, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- SANT FELIU, Berenguer DE, nunci de la part reial de Vic, 60.
- SANT FÈLIX, Simó [escrivà], 5, 6, 11.
- SANT HILARI, Guillem DE, notari, 60.
- Sant Joan de les Abadesses, monestir, 69.
- SANT JOAN, Pere [de Puigcerdà], 72.
- SANT JOAN, Ramon DE, cònsol, 60.
- SANT JOAN, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- SANT JUST, Nicolau DE, tresorer, 46.
- SANT MARCIAL, Arnau DE, 25.
- Sant Martí del Canigó, monestir de, 25, 88.
- SANT MARTÍ *Turonensis*, 43.
- SANT MARTÍ, Pere DE, 25, 69.
- Sant Maurici, castell de, 60.
- SANT MERCI, Pere [de Puigcerdà], 72.
- Sant Miquel de Cuixà, monestir de, 69.
- Sant Ofici, 114.
- Sant Pere de Auró, vila de, 60, 69.
- Santa Creu, monestir de, 69.
- Santa Eugènia de Pallarols, 20.
- Santa Eugènia vella, via de, 20.

- Santa Fe, castell de, 60.
 Santa Maria d'Espirà, 25, 30.
 Santa Maria de Cornellà, 25.
 Santa Maria de Serrabona, monestir de, 25.
 SANTA PAU, Hug DE, 77, 82.
 SANTA PAU, Ponç DE, 60.
 SAORRA, Arnau DE, prepòsit i síndic del monestir de Sant Martí del Canigó, 25.
 SAPENA/ÇAPENA, regent de cancellaria, 113-116.
 SAQUET, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
 Saragossa, 61, 62, 67, 85, 91, 104.
 SARGA, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 SARGIDOR, Pere, aiguader [habitant de Puigcerdà], 72.
 SASTRE, Colomer, 59.
 SASTRE, Ermengol, 59.
 SATANT, Pere [de Puigcerdà], 72.
 SATUT, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 SAUNER, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
 SAUT [SAUCONUS] [habitant de Puigcerdà], 72.
 SAUT, Perpinyà [de Puigcerdà], 72.
 SAVARTES, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 SAVINA, Guillem, jurisperit, 30.
 SCERARI DE LA PALMA, Arnau, 60.
 Segramorta, poble de [Cerdanya], 106.
 SEGUER, Bartomeu, jurat de Xàtiva, 60.
 SEMALER, Berenguer, síndic de la universitat de la vila de Cambrils, 60.
 SENEYA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
 SENTLEIR, Joan DE, 60.
 SERRA, Arnau, mercader de la ciutat de Barcelona, 68, 69.
 SERRA, Bernat [*aventererius*] i [habitant de Puigcerdà], 72.
 SERRA, Bernat, lloctinent del procurador reial a les terres de Cerdanya i el Baridà, 72.
 SERRA, Domènec [d'Algesires] 60.
 SERRA, Francesc, 60.
 SERRA, Pere, aiguader [habitant de Puigcerdà], 72.
 SERRA, Ramon, prevere, 60.
 SERRADOR, Pere [de Puigcerdà], 72.
 SERRALLER, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 SERRALLONGA, Bernat Hug DE, 3.
 SESCOMES, Romeu, bisbe de Lleida, 77.
 SET, Mateu [habitant de Puigcerdà], 72.
 Seu d'Urgell, ciutat de la, 2, 58, 103.
 Seyone, 60.
 SIBIL·LA, dona del noble [*Exermici* de *Sincilis*], 60.
 SICARD, Ramon, 88; notari, 60.
 SICÍLIA, comtessa d'Urgell i vescomtessa d'Ager, 69.
 SIMÓ, Guillem, 60.
 SINCILIS, Ramon de, fill d' [*Exermici*/Eimeric] de [Sincilis/Scintillis/Santillis], 60, 85, 90, 91.
 SINCILIS, *Exermici* DE, 60.
 Sirac, lloc de, 60.
 SIURANA, Ramon [*crestore*], 60.
 Só, Bernat DE, 25, 30, 60.
 Só, Joan DE, vescomte d'Èvol, 91.
 SOBIRÀ, Bernat [de Puigcerdà], 72.
 SOBIRÀ, Gerard [de Puigcerdà], 72.
 SOBIRÀ, Pere [de Puigcerdà], 72.
 SOLÀ, Pere, sabater [de Puigcerdà], 72.
 Solà, Ramon [de Puigcerdà], 72.

- SOLAÇ ARNAU, síndic i procurador de la universitat de Puigcerdà, 55, 59.
- SOLAÇ, Arnau, 60.
- SOLAÇ, Pere, síndic de la universitat de Puigcerdà, 25.
- SOLANELL, Cristòfol, cònsol i síndic de Puigcerdà, 120.
- SOLDEVILA, Francesc, síndic de Puigcerdà, 107.
- SOLDEVILA, Ramon, 72.
- SOLER, Arnau, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- SOLER, Bernat, sastre [habitant de Puigcerdà], 72.
- SOLER, Francesc, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- SOLER, Ponç de [d'Algesires], 60.
- SOLER, Ramon, fuster [habitant de Puigcerdà], 72.
- SORD, A., 3.
- SOREA, Berenguer [de Puigcerdà], 72.
- SORIGERA, Cerdà [de Puigcerdà], 72.
- SOTLIGELA [Arzegell] [de Puigcerdà], 72.
- SOTLIGELA, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- SPERENDEU, 90.
- Subirà, port, 88.
- SUCER, Bernat, 60.
- SUNYER, Arnau, síndic de Puigcerdà, 102.
- SUNYER, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- SUNYER, Jaume, taverner [habitant de Puigcerdà], 72.
- T**
- TACIONE, Dalmau DE, baró i militar del Rosselló, 60.
- TACIONE, Hug DE, militar, 32, 37 (porter major), 46.
- Tacione, Ramon de, 60.
- TADEI [Manet] [de Puigcerdà], 72.
- TAGAMANENT, Berenguer DE, 60.
- Tarragona, 60, 69.
- TÀRREGA, Pere DE, parcer, nunci de Tàrrega, 60.
- Tàrrega, vila de, 60.
- TASQUER NANGLADA, Peric, 59.
- TASQUER, Pere [de Puigcerdà], 72.
- TASQUER, Ramon [habitant de Puigcerdà], 72.
- TAU, Francesc, 69.
- TEIXIDOR, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- TEIXIDOR, Joan, notari de Perpinyà, 60.
- TEIXIDOR, Pere [de Puigcerdà], 72.
- TEIXIDOR, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- TEIXIDOR, Soler, *encartarium*, 59.
- TERAGÓ, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- TERÇA, regent de cancelleria, 113-116.
- TERGURA, Jaspert DE, assessor d'Arnau d'Orcau, portantveus del governador de Rosselló i la Cerdanya, 72, 73.
- Terranera, 2, 58, 103.
- Terraria, castell de, 60.
- TERRENI, Pere, doctor en lleis, 69.
- TERRES, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- Tet, riu i pont, 7.
- TOLEDO, Bernat DE, lloctinent del rei i capità general, 113.
- TOLOSA, Arnau, 60.
- TOLOSA, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- TOLOSA, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- TOLOSA, Pere, 60.
- TOMÀS, Pere DE, Perpinyà, 33.
- TOMEI, Andreu, notari públic de Perpinyà i escrivà a la cúria

- del patrimoni en els comtats de Rosselló i de Cerdanya, 60.
- Tor, Pere [de Puigcerdà], 72.
- TORICO, Gondissalb DE [d'Algesires], 60.
- TORNER, Jeroni, doctor en lleis de la Reial Audiència, 118.
- TORRA, Berenguer, síndic de Morella, 60.
- TORRE, Simó DE, prevere, 60.
- TORRELLES, Antoni, militar i veguer de Cerdanya, 92.
- TORRELLES, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- TORRELLES, Pere, militar, conseller i camarlenc, 94, 95.
- TORRELLES, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- TORRENT, Bernat [habitant de Puigcerdà], 72.
- TORRENT, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- TORRENT, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- TORRENT, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- TORRENTS, Bartomeu [de Puigcerdà], 72.
- TORRENTS, Joan DE [d'Algesires], 60.
- TORRENTS, Pere DE, notari [d'Algesires], 60.
- TORRENTS, Ramon, notari de Puigcerdà i Cerdanya, 59.
- TORRES, Guillem DE, de Tàrrega, 60.
- TORRES, Martí DE, 60.
- Torroella de Montgrí, vila de, 60, 69.
- Torroella, castell de, 60.
- TORRONI, Bernat, síndic de la universitat de Cotlliure, 25.
- TORT, Jaume, teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- Tortosa, 22; capítol de, 69.
- Tou, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- Tou, Bernat [de Puigcerdà], 72.
- Tou, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- TOUS, Bernat DE, 60.
- TOUS, Esquo DE, 60.
- TRAPER, Bernat, paraire [habitant de Puigcerdà], 72.
- TRAPER, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.
- TRAYER, Arnau, jutge i doctor en lleis, 30, 32.
- Tremp, vila de, 60.
- TRESSERRA, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- TRIELA, Francesc DE, nunci de Barcelona, 60.
- TRIGUANO, Gispert DE, militar lloctinent de governador, 105.
- TURRITANUS, Joan, arquebisbe, 77, 78, 81, 82.
- TURULL, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- ## U
- ULNUS, Berenguer DE, 25.
- ULNUS, Berenguer DE, fill, del castell Ulnus, 25, 30, 32.
- ULNUS, Bernat DE, 25.
- ULTRACALMIS, Joan DE, clergue, 25.
- ULUGIA, Pere DE, tutor del comte de Pallars, 69.
- ULZENELLES, Galceran, síndic de Manresa, 60.
- ULZENELLES, Jaume, veguer d'Osona, 60.
- ULZINELLES, Bernat DE, 69.
- UMBERT, Francesc, de Mallorca, síndic i nunci de la universitat de Mallorca, 60.
- Ur, vila d', 37.
- URG, Ermengol DE, 9, 14.
- URG, Guillem d' [de Puigcerdà], 72; jurat de Puigcerdà, 92.

- URG, Jaume d', cònsol de Puigcerdà, 72.
- URG, Oliver d', 59.
- URG, Ramon d' [habitant de Puigcerdà], 72.
- URG, Ramon d', 7, 8.
- URGELL, *decanus*, 76, 77, 78, 81, 82.
- URO, Ponç DE, de Puigcerdà, 43-44.
- Urrea, Eximus DE, 4.
- URRICE, Hug DE [escrivà reial?], 109.
- URÚS, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- URÚS, Pere [de Puigcerdà], 72.
- V**
- VAL, Bernat DE, 76, 79.
- València, ciutat de, 12, 13, 22, 60, 90, 97-99, 101, 102, 103, 109, 117.
- València, moneda de, 105.
- VALENT, Jaume Julià [de Puigcerdà], 72.
- VALENTÍ DE PEDRA, síndic de la universitat de Vilafranca del Penedès, 69.
- VALENTÍ, Jaume, bisbe, 75.
- VALERA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- VALIELES, Francesc, jurisperit i assessor reial, 71.
- VALIELES, Pere, procurador/síndic de la universitat de Puigcerdà, 72, 76.
- VALIOHNE, Pere, tinter [habitant de Puigcerdà], 72.
- VALJOAN, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- Vall de Querol, 122.
- Vall de Ribes, 18.
- Valldonsella, monestir de, 88.
- Vallespir, terra de, 18, 60, 71; comtat de, 25, 32, 33.
- VALLOBAROLA, Francesc [de Puigcerdà], 72.
- VALLOBAROLA, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- VALLOBENTA, Pere de, 60.
- VALLÒBREGA *VALLELUPRICA*, Francès DE, 60.
- VALLOSERÀ, Berenguer, escrivà reial, 77, 78, 80, 81, 82.
- VALLSDEBONA, Pere, frare, 25.
- Valmerans, port de, 88.
- VECIAT, Arnau [habitant de Puigcerdà], 72.
- VECIAT, Bernat DE, *Santa Maria de Aspirano*, 25.
- VEDRINYANS, Pere [de Puigcerdà], 72.
- VEDRINYANS, Ramon, sabater [de Puigcerdà], 72.
- VENGUT, Pere, jurisperit dels jurats i síndics de Girona, 60.
- VENRELLI, Berenguer, jurat [d'Algesires], 60.
- VERDAGUER, Joan, sobreposat dels paraires [de Puigcerdà], 72.
- VERNET [Odelo], teixidor [habitant de Puigcerdà], 72.
- VERNET, Antoni, cònsol de Puigcerdà, 106.
- VERNET, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- VERNIAS, Antoni, síndic de la vall de Querol, 122.
- VESIA, Joan [de Puigcerdà], 72.
- VI, Ponç DE, 18.
- VIADER, Bernat, síndic de la universitat de Vilafranca de Conflent, 69.
- VIC, Arnau [de Puigcerdà], 72.
- Vic, ciutat de, 60.
- VIC, Guillem [habitant de Puigcerdà], 72.
- VIC, Ramon [de Puigcerdà], 72.
- VICENÇ, Joan, baster [habitant de Puigcerdà], 72.
- VICENÇ, Macià [habitant de Puigcerdà], 72.

- VICO, Guillem DE, 105.
- VIDAL, Francesc [habitant de Puigcerdà], 72.
- VIDAL, Guillem [de Puigcerdà], 72.
- VIDAL, Jaume [de Puigcerdà], 72.
- VIDAL, Joan, baster [habitant de Puigcerdà], 72.
- VIDAL, Pere, d'Alcudia, 60.
- VIDAL, Ramon, jurisperit, 25.
- VILADEMANY, Bernat DE, 60.
- Vilafranca de Conflent, 18, 25, 30, 69.
- Vilafranca del Penedès, 60, 64, 69.
- VILAFRANCA, Berenguer DE, 2, 58, 103.
- VILAFRANCA, Ramon Berenguer DE, 69.
- VILAFRANCA, Ferrer DE, 60
- VILALLOBENT DE PUIGCERDÀ, Pere DE, 20.
- VILALLOBENT, Francesc [de Puigcerdà], 72.
- VILALLOBENT, Jaume, maeller [habitant de Puigcerdà], 72.
- VILALLOBENT, Jaume, doctor en lleis, 92.
- VILALLOBENT, Pere [de Puigcerdà], 72.
- VILALTA, Joan [de Puigcerdà], 72.
- VILAMAJOR, Guillem DE, 60.
- VILAMALA, Ramon G. DE, 25.
- Vilamur, 60.
- VILANOVA, Pere DE, 60.
- VILANOVA, Ramon DE, algutzir, 68-69.
- VILANOVA, Ramon DE, militar, 77, 82.
- VILAPLANA, Diego DE, governador de Puigcerdà i de Cerdanya, 123.
- VILAR, Guillem, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- VILAR, Jaume, 59.
- VILAR, Pere [habitant de Puigcerdà], 72.
- VILELLA, Joan, escrivà reial, 102.
- VILIEC, Gregori [habitant de Puigcerdà], 72.
- VILLAGRANADA, Arnau DE, militar, 25.
- VILLARASA, Francesc DE, jutge, de Burriana, 60.
- VILLARI, Ramon DE, doctor en lleis, 81.
- VILLATURO, Bernat DE, militar, 60.
- VINYERS, Arnau DE, jurisperit de Girona, 59.
- VINYOLA, Jaume, mercader [de Puigcerdà], 113.
- VINYOLA, Pere [de Puigcerdà], 72.
- VIOLCA Miquel, escrivà, 7.
- VIRIDARI, Pere de, arxidiaca de Mallorca, 45.
- VIVES, Guillem, teixidor [de Puigcerdà], 72.
- VIVES, Joan [habitant de Puigcerdà], 72.
- VROMES, Pere DE, síndic d'[Atalàtia], 60.
- VRUÇ, Jaume [habitant de Puigcerdà], 72.

X

- XANXES, Llorenç, regent de la tresoreria reial, 112.
- XATIMAR, Dalmau DE, 60.
- Xàtiva, castell de, 60.
- Xèrica, 58, 60.

Índex de privilegis i documents

1. 1181, octubre, 31. Lleida¹

Alfons I el Cast eximeix els habitants de Puigcerdà dels tributs de la quèstia, lleuda i peatge per tal que puguin emmurallar i fortificar la vila. Els declara francs i lliures de tota servitud, llevat del servei militar i de l'administració de justícia, i posa sota la seva protecció reial les persones i els béns.

2. 1182, juny. Lleida²

Alfons I el Cast afranqueix els habitants de Puigcerdà de tot servei, cens i dret derivat de la intestia i de l'eixorquia, els concedeix que puguin fer llenya, agafar aigua i pasturar al seu terme, tenir mercat i celebrar una fira anual per la Mare de Déu d'agost. Es reserva l'administració de justícia i el dret d'host o cavalcada des de Terranera fins a la Seu d'Urgell.

3. 1243, gener, 6. Perpinyà

Jaume I el Conqueridor renuncia, a favor dels habitants de Puigcerdà, als drets que provenen dels mals usos d'intestia, eixorquia i cugucia, els concedeix que puguin penyorar els deutors celebrar una fira anual; a més els promet conservar sempre la vila i el seu terme sota el domini de la corona.

1. Hi ha un trasllat del document en el núm. 103 d'aquest catàleg.
2. *Ibidem.*

4. 1257, març, 31. Lleida

Jaume I el Conqueridor dicta diverses disposicions a favor dels habitants de Puigcerdà relatives a moratòries en el pagament de deutes, de la seva durada i de les condicions.

5. 1264, juliol, 19. Barcelona

Jaume I el Conqueridor concedeix l'exempció del pagament del foriscapi als habitants de Puigcerdà.

6. 1264, juliol, 19. Barcelona

Jaume I el Conqueridor concedeix escrivania pública i el nomenament de notaris mitjançant el pagament d'un cens anual de vuit-cents sous melgoses a la vila de Puigcerdà. Els notaris no podran ser clergues i seran escollits pels cònsols i deu prohoms de la vila.

7. 1269, maig, 2. Cervera

Jaume I el Conqueridor concedeix perpètuament als habitants de Puigcerdà els pasturatges compresos entre el riu Tet i l'aiguavessant de Camporrells, i entre el camí que va de l'Hospitalet de la Perxa fins al pont de la Tet, al capdamunt del poble de Fetges.

8. 1269, octubre, 9. Perpinyà

Jaume I el Conqueridor, atesa la discrepància que hi ha entre els prohoms i els habitants de Puigcerdà sobre la forma de cobrar les quèsties i les talles, disposa que la determinin sis delegats elegits de forma conjunta pels prohoms i pel comú de la vila.

9. 1270, maig, 20. Perpinyà

L'infant Jaume, fill de Jaume I el Conqueridor, atenent els bons serveis prestats pels prohoms i habitants de Puigcerdà, confirma tots els privilegis que fins aleshores els havien estat atorgats pels seus predecessors.

10. 1272, maig, 17. Agramunt

Jaume I el Conqueridor atorga a Pere Llop de Puigcerdà un pati situat al costat de l'església de Puigcerdà. Afronta amb la casa de Bernat Rovira, fuster.

11. 1273, juny, 19. Algesires

Jaume I el Conqueridor confirma als habitants de Puigcerdà els termes de les pastures i deveses que el seu avi, el rei Alfons I, els havia concedit, excepte els compresos en el conveni establert amb el monestir de Poblet.

12. 1276, març, 21. València

Jaume I el Conqueridor concedeix als habitants de Puigcerdà el privilegi que no els empresonin pels deutes o danys que prometin satisfer, llevat dels crims que mereixin la pena de mort, mutilació de membres o altres penes de sang.

13. 1276, març, 21. València

Jaume I el Conqueridor fa un aclariment respecte als saigs. Quan fan citacions, embargaments o aconpleixen altres funcions pròpies del seu ofici, els han de creure de paraula. Llevat d'aquests casos, el seu testimoni s'ha d'equiparar al de qualsevol altra persona.

14. 1277, gener, 1. Perpinyà

Jaume II de Mallorca confirma als habitants de Puigcerdà els privilegis concedits fins aleshores i els afranqueix de pagar per raó del seu empresonament al batlle, saig o carceller. Mana als oficials reials que jurin davant els prohoms de la vila que exerciran fidelment els seus càrrecs i estableix el salari que han de percebre els notaris en concepte de transcripció d'escriptures.

15. 1281, desembre, 1. Perpinyà

Jaume II de Mallorca mana al batlle i al jutge de Puigcerdà que no imposin penes als vilatans per causa dels deutes fins passats cinc anys, excepte si es tracta de deutes relatius a les rendes reials o al seu preu.

16. 1282, octubre, 7. Barcelona

L'infant Alfons (Alfons II) d'Aragó atorga als habitants de Puigcerdà protecció i guiatge als homes, bestiar i béns als seus dominis fins a la festa de la Pentecosta.

17. 1288, gener, 31. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, afranqueix un pati, que produïa un cens de catorze diners, situat al costat de l'església i fora muralles, a Bernat Rovira per eixamplar el cementiri.

18. 1291, novembre, 20. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, concedeix als habitants de Puigcerdà que facin sisa o tall per poder edificar els murs, torres i baluards per la defensa i fortificació de la vila.

19. 1292, gener, 20. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, ordena que la vila de Puigcerdà sigui fortificada amb murs, torres i baluards, i que, com la barbacana, romanguin

sempre en poder de la comunitat i que no puguin ser adquirits per ningú ni donats en emfiteusi.

20. 1293, febrer, 1. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, atorga als prohoms de la vila de Puigcerdà en feu totes les rendes de l'hospital d'Enveig.

21. 1293, maig, 29. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, atorga als prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà un pati prop de la porta de Querol perquè romanguí sempre en poder de la comunitat, de manera que ningú pugui adquirir-lo ni donar-lo en emfiteusi.

22. 1301, abril, 28. València

Jaume II, rei d'Aragó, posa sota el seu guiatge i protecció els homes de la Cerdanya i els de Puigcerdà, juntament amb el bestiar i els béns, que vagin a Tortosa o que en vinguin.

23. 1302, desembre, 21. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, concedeix als prohoms i universitat de Puigcerdà que, si algun habitant de la vila ven alguna cosa a un altre, a fiar, i aquest no paga dins el termini establert, el venedor pugui recobrar la cosa venuda i disposar-ne al seu criteri.

24. 1302, desembre, 21. Perpinyà

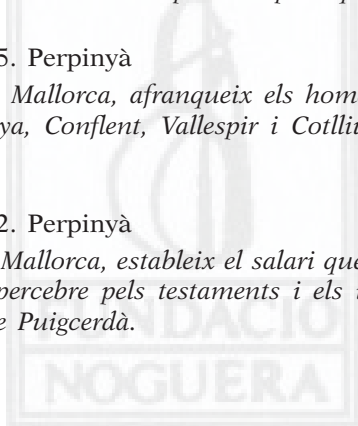
Jaume II, rei de Mallorca, eximeix els habitants de Puigcerdà del pagament de drets per qualsevol demanda de justícia presentada a la cort del batlle de la vila, si no és que durant els deu primers dies posteriors a la presentació de la demanda el deutor protesta per aquell deute.

25. 1303, novembre, 5. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, afranqueix els homes dels comtats de Baridà, Rosselló, Cerdanya, Conflent, Vallespir i Cotlliure del bovatge i de la gabella de la sal.

26. 1304, novembre, 2. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, estableix el salari que els notaris de la cúria de Puigcerdà podran percebre pels testaments i els inventaris de béns que han lliurat a la vila de Puigcerdà.

27. 1304, desembre, 11. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, estableix el salari que podran percebre els jutges i els notaris pels instruments que hagin lliurat a la vegueria de la Cerdanya i batllia de Puigcerdà.

28. 1308, agost, 25. [Cotlliure]

Jaume II, rei de Mallorca, ordena sobre el fet que cavallers, clergues o qualsevol persona privilegiada que faci clam o rereclam sobre el pagament del terç que hagi de pagar l'onzè.

29. 1309, setembre, 6. Perpinyà

Jaume II, rei de Mallorca, decreta que amb relació a qüestions entre dues parts que no superin els 100 sous, els oficials resolguin sense plet.

30. 1310, març, 1. Perpinyà

Trasllat del 30 de juliol de 1380 de la ratificació que l'infant Sanç de Mallorca fa dels privilegis atorgats pels seus predecessors relatius a l'afranquiment a favor dels habitants de Puigcerdà del bovatge i de la gabella de la sal, del 15 de setembre de 1303.

31. 1311, agost, 4. Perpinyà

Trasllat del 30 de juliol de 1380 de la ratificació que l'infant Sanç de Mallorca fa dels privilegis atorgats pels seus predecessors relatius a l'afranquiment a favor dels habitants de la Cerdanya, Rosselló, Conflent, Vallespir i Cotlliure de la gabella de la sal i confirma el dret de bovatge anteriorment concedit, entre el 22 i el 25 de setembre de 1303.

32. 1311, agost, 28. Barcelona

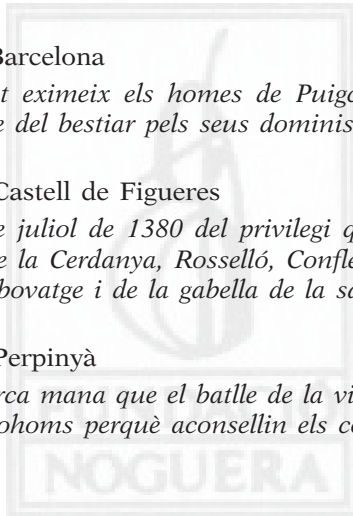
Jaume II el Just eximeix els homes de Puigcerdà del pagament del carnalatge pel passatge del bestiar pels seus dominis.

33. 1313, febrer, 14. Castell de Figueres

Trasllat de 30 de juliol de 1380 del privilegi que Sanç I de Mallorca atorga als habitants de la Cerdanya, Rosselló, Conflent, Vallespir i Cotlliure de l'afranquiment del bovatge i de la gabella de la sal.

34. 1315, febrer, 19. Perpinyà

Sanç I de Mallorca mana que el batlle de la vila de Puigcerdà elegeixi i constitueixi dotze prohoms perquè aconsellin els cònsols de la universitat de Puigcerdà.

35. 1318, abril, 24. Figueres

Sanç I de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, mana a tots els oficials reials que en acabar l'exercici dels seus càrrecs es comprometin a pagar, en el termini de quinze dies, tots els deutes, préstecs i demandes que quedin a deure els habitants de Puigcerdà, sota pena de cent lliures al fisc reial.

36. 1318, juliol, 15. Puigcerdà

Sanç I de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, mana que els predecessors en el càrrec dels nous cònsols els lliurin els comptes del mandat.

37. 1318, setembre, 5. Perpinyà

Trasllat del 15 de maig de 1330 del privilegi que el rei Sanç I de Mallorca concedeix a la vila de Puigcerdà sobre els drets d'ús d'aigua del canal reial.

38. 1320, juny, 18. Barcelona

Jaume II el Just dictamina les disposicions relatives a la persecució dels delinqüents per tota la seva jurisdicció i domini.

39. 1322, octubre, 9. Ciutat de Palma

Sanç I de Mallorca, a petició de Bernat Esteve, cònsol de Puigcerdà, i de Ramon Guillem, escrivà, concedeix el privilegi segons el qual els deutes contrets amb els jueus a través de préstecs siguin pagats en sis anys i no en un termini major.

40. 1322, octubre, 12. Ciutat de Mallorca

Sanç I de Mallorca notifica a Pere de Mosseto, veguer de Cerdanya i Baridà, i a Arnau Sagarriga, batlle de Puigcerdà, que ratifica el privilegi relatiu a les escriptures de la cort reial i els ordena que els oficials reials observin tots els privilegis de la vila de Puigcerdà.

41. 1324, juliol, 8. Formiguera

Sanç I de Mallorca anul·la un seguit de privilegis i ordinacions dels quals els habitants de Puigcerdà gaudien relatius a la celebració de bodes i a la sepultura.

42. 1326, juny, 18. Barcelona

Jaume II el Just atorga als habitants de la seva jurisdicció que puguin treure tot allò que està prohibit, com ara animals, grans i petits, i mercaderies, excepte blat, fusta, pins i cavalls.

43. 1328, octubre, 1. Perpinyà

Felip de Mallorca, a petició dels cònsols de la vila de Puigcerdà, els dispensa de pagar foriscapi sobre la renda de 15 lliures que Ponç de Vro de Puigcerdà va instituir en el seu testament a favor de la vila de Puigcerdà.

44. 1328, octubre, 1. Perpinyà

Trasllat de 28 de setembre de 1335 relatiu a la concessió que va fer Felip de Mallorca a petició dels cònsols de la vila de Puigcerdà. Els dispensava de pagar foriscapi sobre la renda de 15 lliures que Ponç de Vro de Puigcerdà havia instituit en el seu testament a favor de la vila de Puigcerdà.

45. 1329, juliol, 1. Ciutat de Mallorca

Jaume III, rei de Mallorca, a petició de Mateu d'Alp i Ramon Muntaner, cònsols de la vila de Puigcerdà, confirma tots els privilegis, llibertats i immunitats.

46. 1330, setembre, 26. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, atesos els fraus comesos, ordena que cada mes es faci una crida a la vila de Puigcerdà contra aquells que hagin fet cessió de béns perquè els creditors no puguin ser enganyats.

47. 1337, març, 3. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, estipula el salari dels notaris i els preus de les escriptures públiques.

48. 1338, gener, 29. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, ordena als jutges que no obtinguin diners de les primeres causes, instàncies, ni de les donacions ni acceptacions de béns, com tampoc dels deutes dels habitants de Puigcerdà.

49. 1338, gener, 29. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició dels cònsols de Puigcerdà, ordena que els jutges i els batlles no s'excedeixin en el que han de percebre amb relació als conflictes entre els habitants de Puigcerdà.³

3. En el núm. 103 hi ha un trasllat d'un privilegi concedit a València el 23 de març de 1338 relatiu a l'exempció de la lleuda, peatges, pontatge i altres imposicions semblants.

50. 1338, abril, 4. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, dictamina sobre la pràctica de la usura amb relació als jueus.

51. 1342, febrer, 7. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, confirma que els oficials reials quan acabin el mandat han de satisfer tots els deutes.

52. 1342, setembre, 5. Perpinyà

Trasllat d'un manament de Jaume III, rei de Mallorca, en el qual confirma als còsols de Puigcerdà el privilegi de tenir escrivania pública atorgat pel rei Jaume I el 19 de juliol de 1264. En aquesta confirmació Jaume II ordena que els escrivans de la Cort no puguin fer contractes sinó els processos ordinaris i altres escriptures judicials.

53. 1342, setembre, 6. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, confirma el privilegi segons el qual els homes de Puigcerdà no han de pagar carcellatge si no són condemnats.

54. 1342, setembre, 11. Perpinyà

Jaume III, rei de Mallorca, atorga a la vila de Puigcerdà poder escollir una o dues persones per encunyar amb el símbol o el nom de Puigcerdà l'argent que circuli per la vila.

55. 1343, gener, 26. Puigcerdà

Jaume III, rei de Mallorca, a petició d'Arnau Puig, Simó Marques, Jaume [Luguani], sènior, Ramon Corbera, Arnau Solaç i Bernat de Dorria, de Puigcerdà, síndics procuradors de la universitat de Puigcerdà, tot i que hagin fet la donació del quinzè, confirma els privilegis i franqueses contingudes en un document redactat per Pere Radulf, notari públic.

56. 1343, juny, 8. Elna

Jaume III, rei de Mallorca, confirma que els homes de Puigcerdà són francs de tots els càrrecs feudals i els posa sota el seu guiatge.

57. 1344, agost, 13. Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga el privilegi de remissió de crims a la vila de Puigcerdà i confirma altres privilegis anteriorment concedits pels seus antecessors als vilatans.

58. 1344, setembre, 3. Puigcerdà

Pere III el Cerimoniós confirma a la universitat de Puigcerdà les franquesses i privilegis que els va concedir el rei Alfons I el 1181, especialment la franquessa de la lleuda, així com els atorgats l'any següent amb els quals s'afranqueix els habitants de Puigcerdà de tot servei, cens i dret derivat dels anomenats mals usos (intestia i eixorquia); els concedeix que puguin fer llenya, agafar aigua i pasturar a qualsevol lloc del terme de la vila, celebrar mercat i una fira anual per la Mare de Déu d'agost. Es reserva, però, l'administració de justícia i el dret d'host o seguiment des de Terranera fins a la Seu d'Urgell.

59. 1345, setembre, 27. Castell de Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga privilegi de remissió a la vila de Puigcerdà de l'execució que va fer el rei de Mallorca.

60. 1348, març, 29. Barcelona

Trasllat de l'11 de juliol de 1358 del privilegi, atorgat per Pere III el Cerimoniós, de reunió del regne de Mallorca i dels comtats de Rosselló i de Cerdanya al regne d'Aragó.

61. 1350, abril, 16. Saragossa

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi relatiu a l'exempció de lleudes i peatges a la vila de Puigcerdà.

62. 1354, gener, 20. Barcelona

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi relatiu a l'exempció de lleudes i peatges a la vila de Puigcerdà.

63. 1355, desembre, 10. Perpinyà

Pere III el Cerimoniós atorga, a la vila de Puigcerdà, el privilegi relatiu al fet que amb vint persones escollides de la mà major, mitjana i menor més els cònsols poden celebrar consell plenari.

64. 1356, març, 6. Vilafranca del Penedès

Pere III el Cerimoniós atorga un privilegi, a la vila de Puigcerdà, segons el qual no es damnificarà cap persona si abans no ha satisfet els deutes contrets.

65. 1356, octubre, 7. Barcelona

Pere III el Cerimoniós, a prec de Bernat Company i Ramon Blanc,

síndics de la universitat de Puigcerdà, eximeix la vila del pagament de censals i del servei d'host a canvi de 30.000 sous en concepte d'ajut per la guerra amb Castella.

66. 1356, octubre, 8. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma tots els privilegis atorgats a la vila de Puigcerdà.

67. 1357, febrer, 23. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al seu veguer a la Cerdanya que faci pública una provisió reial segons la qual la universitat de Puigcerdà té concedit el privilegi de l'extracció del blat a la Cerdanya i que la faci complir.

68. 1359, desembre, 19. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma i aprova, per a tots els homes de Catalunya, els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals de Cervera en agraïment a l'ajut dispensat per les viles catalanes a la guerra amb Castella.

69. 1359, desembre, 19. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma a tots els homes de Catalunya els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals celebrades a Cervera amb relació a la guerra de Castella.

70. 1359, desembre, 20. Cervera

Pere III el Cerimoniós confirma a tots els homes de Catalunya els privilegis i els estatuts atorgats en les Corts generals celebrades a Cervera.

71. 1362, abril, 7. Puigcerdà

Pere III el Cerimoniós, atesa la demanda de Pere Guillem de [Staynbos], donzell [despeser] del rei d'Aragó, aprova l'acord establert entre aquest i els cònsols de Puigcerdà sobre les amortitzacions en concepte de censals i vendes. Per aquesta composició els cònsols prometen pagar mil cinc-cents florins d'or per la festa de Sant Joan.

72. 1366, desembre, 15. [Puigcerdà]

Pere III el Cerimoniós confirma a la vila de Puigcerdà el privilegi de regiment de la vila i confia a Arnau d'Orcau, conseller general i vicegovernador en els comtats de Cerdanya i del Rosselló, el seu compliment. Els procuradors dels cònsols de Puigcerdà havien presentat una súplica a Arnau d'Orcau en què demanaven que es pronunciés sobre el funcionament del consolat segons les ordinacions relatives al seu regiment i que tenien concedides.

73. 1368, gener, 28. Barcelona

Pere III confirma un privilegi anterior i recorda que els cònsols de la vila de Puigcerdà poden ser elegits per la major part dels jurats.

74. 1373, febrer, 28. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al veguer, batlle i jutge reials de Puigcerdà i als seus lloctinents que les ordinacions i publicacions que els cònsols de l'esmentada vila facin sobre el pa, el vi, la carn i altres vitualles, així com sobre la prohibició de treure blat de la terra de Cerdanya, les ha de complir tothom, fins i tot els oficials del rei. En cas de contrafacció, aquell que vagi en contra de les ordinacions serà castigat amb una pena de 100 morabatins barcelonesos que recaptarà el governador del rei als comtats de Rosselló i de Cerdanya.

75. 1374, desembre, 11. Cervera

El rei Pere III el Cerimoniós concedeix el privilegi de gestió de blat a la Cerdanya als cònsols, prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà. Segons el privilegi concedit, tindran l'autoritat per poder estatuir, prohibir i ordenar que ni a la vila, ni a la seva vegueria, ni a tota la Cerdanya es pugui extreure, bé d'amagat o de qualsevol altra manera, forment, civada o blat de tota mena, ni tampoc farina o pa, en una quantitat igual a la que dos homes poden viure un dia. Els concedeix, a més, el privilegi especial que en cas de guerra també poden fer valer aquest privilegi.

76. 1375, juny, 18. Lleida

Pere III el Cerimoniós concedeix als cònsols i als prohoms de Puigcerdà llicència per rebre la casa reial anomenada el "graner del rei", situada a la vila de Puigcerdà, on es desa i es fa el recompte de la quantitat de forment i blats de la vila, d'acord amb la provisió reial dictaminada a Cervera el 8 de desembre de 1374.

77. 1376, novembre, 24. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma les concessions fetes pels seus predecessors a favor de la vila de Puigcerdà per celebrar-hi anualment una fira de vuit dies a partir de Tots Sants i estatueix que la celebració d'aquesta fira es traslladi al dia de Sant Lluc. La durada de la fira serà igualment de vuit dies. El rei fa la concessió com a resposta a la súplica dels cònsols i prohoms de la vila. Aquests li comuniquen que per Tots Sants el mal temps feia que la gent provinent tant del regne de França i de la Bascònia com d'altres contrades, que arribava a Puigcerdà amb mercaderies, béns i coses útils i opulentes, no gosés ni pogués fer el camí amb el fred i la neu.

78. 1378, juliol, 3. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma de nou el privilegi d'elecció dels cònsols de Puigcerdà, tal com ho havia fet a Barcelona el 28 de gener de 1368. Aquest privilegi, que va ser concedit pel rei Jaume de Mallorca a Perpinyà el 6 de setembre de 1342, detalla tot el procediment d'elecció anual dels cònsols mitjançant el sistema de la insaculació. S'elegiran dotze prohoms, en representació dels habitants de la vila, que escriuran els noms dels cònsols escollits en dotze papers o pergamins amb els quals es faran dotze rodolins que entregaran al batlle. Aquest farà que un nen tregui d'una bossa quatre rodolins amb els noms dels cònsols que exerciran el càrrec durant un any.

79. 1379, abril, 23. Barcelona

Pere III el Cerimoniós ordena al governador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, al veguer i al jutge ordinari de Puigcerdà i de Cerdanya i a altres oficials reials que respectin el dret i l'ús que els cònsols de Puigcerdà tenen concedit per elegir el mostassà. Confirma el procediment d'elecció segons el qual el mostassà serà elegit anualment i, un cop elegit, es presentarà al veguer o al jutge per prestar-li jurament del càrrec. Es detallen totes les atribucions i funcions del mostassà: mesures del vi, l'oli i les vitualles que es venen a mesures, les lliures de pesar, les canes de medir, la inspecció del peix fresc i salat, així com de la carn, fruites i altres comestibles amb què es proveeix la vila, persecució de fraus i delictes relatius a queviures i regulació de noces, convits, ornaments de les dones... A més, es regula certs temes relatius al cobrament d'infraccions.

80. 1380, gener, 26. Barcelona

Pere III el Cerimoniós confirma de nou el privilegi de Jaume III de Mallorca sobre el regiment de la vila de Puigcerdà, així com les ordinacions d'Arnau d'Orcau, governador dels comtats de Rosselló i Cerdanya.

81. 1380, juny, 15. Barcelona

Pere III el Cerimoniós atorga el privilegi d'escollir segelladors, mostassà, pregoners i pesadors als cònsols de la vila de Puigcerdà.

82. 1380, juliol, 3. Barcelona

Pere III el Cerimoniós, atès el privilegi concedit anys abans en el qual traslladava la celebració de la fira de Tots Sants al dia de Sant Lluc, i ateses també les peticions dels cònsols de Puigcerdà de retornar la fira a l'antiga data ja que els dies en què se celebrava eren un inconvenient per a moltes persones foranes, concedeix novament el canvi de data de celebració amb les mateixes condicions de durada.

83. 1387, març, 5. Barcelona

Joan I d'Aragó estableix qui pertany a la recollida de Puigcerdà tot especificant que els habitants de la terra (Cerdanya) han de recollir virtualles i contribuir a les despeses de fortificació.

84. 1387, marc, 10. Barcelona

Privilegi atorgat per Joan I, rei d'Aragó, segons el qual, i per tal d'evitar frauds, el mostassà de Puigcerdà tindrà jurisdicció plena i el deure d'exercir totes les funcions pròpies del seu càrrec en tots els llocs, parròquies i cabanes de la Cerdanya on no hi hagi mostassà, ja que s'hi venia pa, vi i carn amb el perill que s'hi cometés frau tant en el pes com en la mesura, amb perjudici del bé públic.

85. 1387, març, 10. Barcelona

Joan I, rei d'Aragó, confirma a la universitat de Puigcerdà l'ús i el costum atorgat als habitants de la vila segons el qual poden afillar i recollir, com a veïns de Puigcerdà, qualsevol persona estrangera que arribi a la vila procedent d'un poble o lloc del rei o de qualsevol altra jurisdicció. Aquestes persones hauran de jurar veïnatge al veguer i al batlle o al jutge de la vila i hauran de prestar les mateixes contribucions i fruïran dels mateixos privilegis que totes les persones de Puigcerdà.

86. 1387, octubre, 8. Barcelona

Joan I d'Aragó afranqueix els habitants de Puigcerdà i de Cerdanya del pagament del dret de mesuratge de qualsevol mena de blat que es vengui a la vila.

87. 1387, octubre, 8. Barcelona

El rei Joan I d'Aragó concedeix a la universitat de Puigcerdà que siguin els habitants de la vila, i no el mestre racional del rei, els que aprovin els comptes del consolat, dels obrers, dels col·lectors de les imposicions, les exempcions i els vectigals. Els habitants, reunits en consell, eligiran anualment les persones encarregades d'aquests comptes.

88. 1387, octubre, 8. Barcelona

Joan I d'Aragó confirma la concessió de pastures, pasquers, boscos, aigua, usos i emprius als cònsols i als prohoms de la vila de Puigcerdà tal com els havien concedit els seus avantpassats, és a dir, el rei Alfons I, Jaume I i Jaume II, rei de Mallorca. Aprova, de manera especial, la venda dels pasquers dels ports de Vallmarans, de Lanós i de Maurà a favor de la universitat de Puigcerdà i confirma que dita vila hi té el dret de pastura.

89. 1389, novembre, 24. Montsó

El rei Joan I d'Aragó concedeix als cònsols de Puigcerdà, juntament amb deu prohoms de la vila que hauran de ser elegits per un àrbitre, que puguin imposar un vectigal sobre qualsevol mesura relativa a tota mena de blat (forment, sègol, ordi, civada) que molguin els flequers o qualsevol persona a Puigcerdà, i sobre el blat que hagin venut els hostalers i tenders de la vila. La recaptació del vectigal dels grans es podrà vendre en encant públic. Així mateix, el rei concedeix als cònsols i als prohoms esmentats que puguin imposar 2 diners barcelonesos per lliura sobre qualsevol mercaderia que es vengui o es compri a Puigcerdà. El rei indica que fa aquestes concessions per exonerar de deutes la universitat de Puigcerdà.

90. 1392, desembre, 20. València

Joan I d'Aragó estableix que els vassalls del rei de França i els del comtat de Foix que portin mercaderies a Puigcerdà no han de ser penats amb marques ni han de patir represàlies, atès que vol que vinguin i se'n tornin amb els seus béns lliures i segurs.

91. 1396, març, 28. Perpinyà

Joan I d'Aragó, a petició de la universitat de Puigcerdà i dels seus prohoms, i atesa la gran mortaldat que hi ha hagut, atorga el privilegi pel qual els clergues amb cònjuge poden ser elegits com a cònsols, mostassà, sobreposats d'oficis, així com per a d'altres càrrecs de la vila, sota pena de ser castigats pels oficials reials.

92. 1401, abril, 25. Barcelona

Martí I, rei d'Aragó, ratifica, als cònsols i als prohoms de la vila de Puigcerdà i a tots els seus habitants, les ordinacions disposades pel governador Ramon Çagarriga, i a la vegada, com els havia promès, els confirma les llibertats, franquesses, immunitats, privilegis, consuetuds i ordinacions, gràcies i provisions que el seu pare, el rei Pere IV, i els seus predecessors els havien concedit.

93. 1401, abril, 26. Barcelona

El rei Martí I d'Aragó confirma tots els privilegis, immunitats i franquesses a la vila de Puigcerdà que els havien concedit els seus predecessors, els reis d'Aragó.

94. 1405, maig, 9. Barcelona

El rei Martí I d'Aragó confirma tots els privilegis i llibertats concedits a la universitat de Puigcerdà.

95. 1409, abril, 20. Barcelona

Martí I l'Humà estableix, tot modificant el privilegi del 25 d'abril de 1401, que els cònsols cobrin del clavari de Puigcerdà, durant el mes d'abril i cada any, 15 lliures barceloneses per a fer-se gramalles folrades.

96. 1413, març, 12. Barcelona

El rei Ferran I d'Aragó confirma als síndics i procuradors de la vila de Puigcerdà els privilegis, immunitats i franqueses que els reis d'Aragó, predecessors seus, havien concedit a Puigcerdà i, com a nou senyor, rep dels procuradors, en nom de la vila, l'homenatge de fidelitat.

97. 1418, abril, 15. València

Alfons IV el Magnànim atorga a la vila de Puigcerdà, a instància del seu nunci, que el mostassà i els segelladors del vi siguin elegits en consell general canviant d'aquesta manera el costum.

98. 1418, abril, 15. València

Alfons V concedeix als cònsols, jurats, prohoms i universitat de la vila de Puigcerdà el privilegi segons el qual, en l'elecció anual dels càrrecs de cònsols i de jurats, els caps d'oficis i els sobreposats hi hauran d'estar presents.

99. 1418, abril, 15. València

Alfons IV atorga el privilegi en el qual marca les pautes de com han de vestir i de quin color han de ser les gramalles que han de portar els cònsols de la vila de Puigcerdà per ser els caps o responsables de la cosa pública i ser reconeguts com a tals per tothom.

100. 1423, maig, 7. Barcelona

La reina Maria d'Aragó, lloctinent general del rei, confirma els privilegis, gràcies i immunitats concedits a la universitat de Puigcerdà. Atorga als habitants de la vila que no puguin ser processats per fautoria fora de la vila, sota pena de 1.000 florins d'or aragonesos a l'oficial que no ho compleixi.

101. 1424, març, 16. València

El rei Alfons V d'Aragó concedeix als cònsols, prohoms i a la universitat de Puigcerdà el privilegi de celebrar el mercat setmanal cada dijous. Atorga la seva protecció especial i guiatge a tots aquells que hi vagin a vendre, excepte als falsificadors de moneda, homicides, saltejadors de camins, sodomites, lladres, heretges, bandejats de pau i de treva i desertors de l'exèrcit del rei.

102. 1424, abril, 12. València. Casa reial anomenada dels Marbres

Alfons V d'Aragó es pronuncia i declara sobre la sentència que ha dictat la seva audiència en el procés per fautoria que enfrontava Gabriel Cardona, llicenciat en lleis i ciutadà de Barcelona, d'una banda, i Arnau Sunyer i Joan Fort, habitants de Puigcerdà i síndics de la universitat de la vila, de l'altra. El rei declara que no té lloc el procés per fautoria.

103. 1424, juliol, 6. Barcelona⁴

Trasllat de 6 de juliol de 1424 en què es recullen tres privilegis (1181, octubre, 31. Lleida / 1182, juny. Lleida / 1338, març, 23. València) atorgats als habitants de Puigcerdà i en els quals es concedeix, entre altres coses, la franquesa dels mals usos, de la lleuda, l'establiment d'una fira i el dret de poder llenyar i pasturar en totes les muntanyes i ports de la Cerdanya.

104. 1425, maig, 2. Saragossa

Alfons IV, el Magnànim, mana als oficials de la vila de Puigcerdà que capturin i castiguin tots aquells que havien fet fals testimoni en la pau i treva de Gabriel Cardona, llicenciat en lleis de Barcelona, sota pena de 1.000 florins d'or.

105. 1457, desembre, 29. Foggia

El rei Alfons V d'Aragó concedeix a la universitat de Puigcerdà el privilegi del fur judicial.

106. 1490, octubre, 11 i 1491, novembre, 18. [Puigcerdà]

Els còsols de la vila de Puigcerdà, com a titular de la senyoria d'Ovella i Segramorta, fermen i passen comptes sobre el foriscapi relatiu a algunes transaccions fetes per diverses persones que hi tenien drets.

107. 1493, setembre, 30. Perpinyà

Ferran II el Catòlic, atès els nombrosos pastors i cabaners que s'ocupen dels grans ramats de bestiar que hi ha a la Cerdanya, atorga el privilegi que aquests puguin elegir dos sobreposats cada any per la festa de la Quinquagèsima, tal com ho fan els paraires i teixidors. Aquests sobreposats s'hauran d'ocupar de totes les qüestions, plets o debats relatius al seu ofici, sense que es pugui interposar cap recurs a la seva decisió. A més, no només actuaran a Puigcerdà, sinó també a tota la Cerdanya.

4. Es coloca per la data del trasllat, ja que comprèn tres privilegis de dates distintes. No obstant això, es deixa constància cronològica de cada un d'ells en aquesta llista.

108. 1500, març, 17. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent del Principat de Catalunya i comtats de Rosselló i de Cerdanya, amb els poders atorgats mitjançant una provisió reial per reformar els regiments de les ciutats, viles i universitats reials del Principat, de manera que l'elecció de càrrecs es faci pel procediment d'insaculació, ordena que la designació d'aquells que formaran el Consell de la vila de Puigcerdà siguin elegits mitjançant l'esmentat procediment, i detalla com s'ha de portar a terme.

109. 1505, febrer, 20. [Maioreti]

Carles I, d'acord amb privilegis antics, fa una observança confirmatòria relativa al fet que els habitants de Puigcerdà no poden ser empresonats si donen fermances, tret que el seu delictes sigui causa de pena de mort, mutilació de membre o qualsevol altra pena que impliqui pèrdua de sang.

110. 1506, març, 28. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent general del rei al Principat de Catalunya i als comtats de Rosselló i de Cerdanya, a petició del cònsol en cap de la universitat de Puigcerdà, fa esmenes a alguns dels capítols de les ordinacions sobre el regiment de Puigcerdà que ell havia establert el 17 de març de 1500.

En concret, el cònsol en cap, tot i reconèixer que amb aquestes ordinacions s'ha aconseguit el bon regiment de la vila, demana al lloctinent que faci esmenes sobre els següents capítols: sobre aquell que prohibeix que persones amb grau de parentiu (cunyats i cosins germans, oncle i nebot o avi i nét) no puguin exercir plegats càrrecs del consell durant el mateix any; sobre aquell que determina quantes persones formaran el consell, s'eligiran mitjançant el sistema d'insaculació, és a dir, es treuran els noms de dues bosses. El cònsol en cap demana que de la primera bossa s'extreguin trenta noms i de la segona, deu; sobre aquell que tracta dels oficis de banderer i del síndic de corts, demana que siguin hàbils per a exercir com a cònsol i per desenvolupar altres oficis del consell; sobre els capítols referents a les baixes per indisposició i sobre aquell que regula els períodes dels arrendaments.

111. 1513, juliol, 23. Barcelona

Joan d'Aragó, com a lloctinent general del rei al Principat de Catalunya i als comtats de Rosselló i de Cerdanya, a petició dels cònsols de Puigcerdà, representats per Pere d'Ortodó, doctor en lleis i síndic de la vila, reforma el contingut del capítol relatiu a l'edat dels cònsols insaculats del privilegi d'insaculació atorgat el 17 de març de 1500, atès que s'havien produït certes irregularitats.

112. 1513, desembre, 23. Montsó

Carles I atorga i confirma a la vila de Puigcerdà diversos privilegis: que els pagesos de la recollita de Puigcerdà hagin de contribuir en temps de guerra i de pau en les despeses de la reparació de les muralles i dels valls, així com en l'allotjament de les tropes; que no hi pugui haver hostals, ni vendre carn i altres vitualles en un quart de llegua de Puigcerdà; que tots els oficis de la vila s'extreguin el mateix dia tret de l'hospitaler de l'hospital Bernat d'Enveig; que els veguers resideixin a Puigcerdà o a la vegueria i puguin absentar-se amb llicència del lloctinent general o del governador dels comtats de Rosselló i de Cerdanya, sota pena de perdre el salari i d'altres penes que imposin els titulars dels càrrecs esmentats.

113. 1585, agost, 3. Montsó

Felip II fa una provisió adreçada al veguer de Cerdanya en la qual mana que els sobreposats no puguin fer reunions ni celebrar consells si no és que tracten temes propis amb l'assistència del veguer.

114. 1585, novembre, 27. Montsó

Felip II, rei de Castella i d'Aragó, concedeix a la universitat de Puigcerdà uns privilegis en què, en primer lloc, estableix que cap lladre serà compostat pel veguer de Cerdanya, sota pena de privació del seu càrrec. Els lladres, a més, no podran entrar en cap vila ni lloc on hauran comès el delictes, ni passejar-s'hi, ni portar armes, sinó se'ls imposaran penes rigoroses.

En segon lloc, el rei concedeix un privilegi segons el qual els cònsols podran detenir dins el consolat qualsevol persona de la vila que els parli amb poc respecte o bé que promogui avalots, de paraula o de fet; si se'l deté el lliuraran a l'ordinari perquè el castigui i respecti els cònsols sempre més.

Finalment, sobre la insaculació, el rei concedeix el privilegi segons el qual s'augmenten les penes imposades a tots aquells que han estat elegits per exercir l'ofici de cònsol i no vulguin acceptar-lo, de manera que en comptes d'imposar-los una pena de 50 lliures, se'ls n'imposarà una de 100 ducats i la inhabilitació per a altres oficis. A més, s'imposaran penes als elegits per altres oficis i que fins ara eren exempts de pena en cas de no acceptació de l'ofici (oficials del Sant Ofici, del General, oficials de la ceca i altres), de manera que se'ls imposarà una pena de 50 lliures.

115. 1585, novembre, 30. Montsó

Felip II, rei de Castella i d'Aragó, confirma a la universitat de Puigcerdà el privilegi segons el qual els homes de Cerdanya que són de la recollita de Puigcerdà han de contribuir a les reparacions de les muralles de la vila, i el privilegi sobre les vitualles en cas de guerra. El rei en confirma, també, un altre sobre els sobreposats dels pastors i un sobre l'obligació que el vicegeneral del governador hagi d'exercir el càrrec a la vila.

116. 1585, desembre, 2. Montsó

El rei Felip II, a instància del síndic de Puigcerdà, Joan Onofre d'Ortodó, fa una provisió perquè es lliuri a la vila la moneda fabricada a Barcelona.

117. 1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III, a petició dels cònsols de Puigcerdà, confirma i concedeix a la vila el privilegi atorgat pel rei Joan I d'Aragó, el 1387, segons el qual el mostassà de Puigcerdà pot exercir com a tal a totes les viles i llocs del comtat i vegueria de Cerdanya. Els cònsols en demanen la confirmació ja que a Llúvia, a Alp, a Osseja i a altres llocs els lloctinents no permeten l'actuació del mostassà de Puigcerdà. També confirma el privilegi de l'any 1358, segons el qual no es pot treure bestiar ni de la vila ni del comtat des de Sant Joan de juny fins a Tots Sants. El rei concedeix que es considerin com a privilegi les crides, ordinacions i prohibicions que els cònsols i el mostassà han fet sobre els aliments (blat, pa, vi, oli i carn) i sobre la prohibició de vendre bestiar sense cedir el dret de fadiga de tres dies posteriors a la venda.

Concedeix el privilegi que quan els veguers de Puigcerdà surtin de la vegueria, encomanin el bastó de veguer al cònsol en cap de la vila. També els atorga que els cònsols de Puigcerdà puguin anar pel comtat de Cerdanya i entrar a les viles i llocs amb les insígnies del càrrec. Els cònsols demanen aquest privilegi per la falta de respecte i escàndols a què s'han d'afrontar quan visiten les esmentades viles i llocs. Concedeix el privilegi segons el qual cap francès o fill de francès, encara que hagi nascut i visqui a la vila, pugui ser cònsol ni tenir cap càrrec a la Casa de la Vila. Els cònsols demanen aquest privilegi perquè el 1583 un fill de francès, habitant de la vila, amb traïdoria, va pactar amb els francesos del comtat de Foix i va lliurar la vila als enemics. Així mateix, el privilegi segons el qual el jutge de la vila ha de ser doctor en dret civil o canònic per una universitat i amb dos anys complets de pràctica. A més, el jutge haurà de residir, almenys, dos mesos a l'any a Puigcerdà. L'advocat fiscal haurà de ser un jurista i els substituïts d'ambdós també hauran de tenir la formació corresponent. Els concedeix que ni el veguer ni cap oficial podrà empresonar ningú dins la sitja que hi ha a sota de la presó de Puigcerdà, sota terra, si no és perquè el pres mereix la pena de mort natural o galera per tota la vida. Si el veguer o els oficials ho incompleixen seran castigats cada vegada amb una pena de 100 ducats que hauran de dipositar a la taula o bé entregar al jutge. Els cònsols han fet la petició perquè la presó és molt freda i la sitja és humida i malsana. El rei fa la concessió perquè hi ha altres presons segures. El rei concedeix el privilegi segons el qual s'han d'observar els Usatges de Barcelona i les Constitucions de Catalunya. Atorga, també, el privilegi per evitar abusos, de manera que els habitants de Puigcerdà no puguin ser citats per fer capbreuacions o per satisfer foriscapis ni fora de la vila, ni fora del comtat de Cerdanya, ja que va en contra dels Usatges i del dret consuetudinari. En cas de no comparèixer no podran ser acusats ni de contumàcia, ni hauran de posar els béns sota

empara reial, ni fer altres despeses, sota pena de decret de nul·litat de tots els procediments. A més, el rei concedeix que totes les escriptures originals del comtat de Cerdanya, i sobretot les del Reial Patrimoni, no es podran treure fora de la vila sinó que hauran de restar en poder d'un notari. Per acabar, el rei confirma tots els privilegis que havien estat concedits o confirmats a la vila per tots els seus predecessors.

118. 1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III concedeix als jurats, síndics i prohoms de Puigcerdà que dels foriscapis que es deuen fins a aquesta data, només se'n paguin la meitat i que, d'ara en endavant, de cada deu foriscapis se'n pagarà un, tal com es fa al comtat de Rosselló.

119. 1599, juliol, 13. Barcelona

El rei Felip III concedeix als jurats, síndics i prohoms de Puigcerdà que tots els anys, per Pasqüetes i durant tres dies, se celebri una fira a la vila.

120. 1601, gener, 4. [Puigcerdà]

Reunits els cònsols i síndic de Puigcerdà en l'aula inferior de la casa consular, en presència de Francesc de Marimon, veguer de Cerdanya, li lliuren el privilegi concedit per Felip III el 1599 segons el qual quan els veguers de Puigcerdà marxin fora de la vegueria, han de donar el bastó de veguer al cònsol en cap de la vila.

121. 1602, març, 3. [Puigcerdà]

Acta notarial rebuda pel notari Joan Lluís Forner de Puigcerdà per la qual, d'acord amb el privilegi concedit per Felip III, Francesc de Marimon, veguer de Cerdanya, atès que abandona durant un temps la vegueria de Cerdanya, entrega la vara del comandament al cònsol en cap de la vila de Puigcerdà, Rafael Rubí.

122. 1609, agost, 30. [Puigcerdà]

Concòrdia feta entre els cònsols de Puigcerdà i el cònsol i el síndic de la vall de Querol, amb intervenció i consell de Llorenç Jover, doctor del reial consell, i del noble Guillem d'Ivorra, domiciliat a Barcelona, sobre el dret dels primers, d'acord amb el privilegi, de portar el caperó per tot el comtat de Cerdanya, inclosa la vall de Querol, si no és que els de Querol presenten algun privilegi o escriptura que digui el contrari.

123. 170, maig.

Decret pel qual Carles III d'Àustria concedeix a la vila de Puigcerdà la prohibició que en el terme de la baronia de Rigolisa hi pugui haver hostals, fleques, tavernes i altres establiments per arrendament.

Bibliografia complementària

- ALART, Bernat: *Privilèges et titres relatifs aux franchises, institutions et propriétés communales de Roussillon et de Cerdagne*, Latrobe, Perpinyà, 1878.
- *Cartulaire roussillonnais*, Perpinyà, 1880.
- BLASI SOLSONA, Joan: *Els oblidats comtes de Cerdanya (798-1117)*, Nostra història, 1, El Farell Edicions, Sant Vicenç de Castellet, 1999.
- BOSC, Andreu: *Sumari, índex o epitome dels admirables i nobilíssims títols d'honor de Catalunya, Rosselló i Cerdanya*, Perpinyà, 1628.
- BOSOM I ISERN, Sebastià: *Fires de Puigcerdà. 1182-1988. (Esbós històric)*, Ajuntament de Puigcerdà, 1988.
- “Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà”, *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vol. 5, Departament de Cultura, Barcelona, 1992.
- *Puigcerdà*, Quaderns de la Revista de Girona, monografies locals, 41, Diputació de Girona, Girona, 1993.
- BOSOM I ISERN, Sebastià i SOLÉ IRLA, Martí: *Carrers i places de Puigcerdà. Una passejada per la seva història*, Ajuntament de Puigcerdà i Arxiu Històric Comarcal de Puigcerdà, Puigcerdà, 1998.
- BOSOM ISERN, Sebastià i GALCERAN VIGUÉ, Salvador: *Catàleg de protocols de Puigcerdà*, Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya, 4, Fundació Noguera, Barcelona, 1983.
- BOSOM, Sebastià; DENJEAN, Claude; MERCADAL, Oriol i SUBIRANAS, Carme: *Coneguem... Els jueus i els franciscans a Puigcerdà*, col·lecció Coneguem, 3, Arxiu Històric Comarcal, Puigcerdà, 1994.
- “El call jueu i el convent de Sant Francesc de Puigcerdà (Cerdanya). Recerca documental i arqueològica”, *Tribuna arqueològica 1993-*

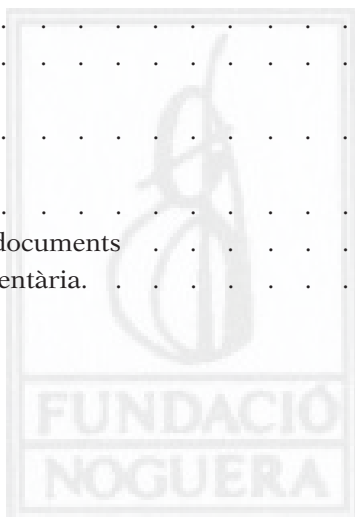
- 1994, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1995.
- Catalunya Romànica*, Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
- CAUTERA BENASSER, Pau: *Política y finanzas del Reino de Mallorca bajo Pedro IV de Aragón*, Institut d'Estudis Baleàrics, Mallorca, 1982.
- DELCOR, Maties: "Fundació de l'Almoïna i Hospital de Bernat d'Enveig a Puigcerdà (1259)", programa de festes de Puigcerdà, 1978.
- "Les ordres mendicants a Puigcerdà", *Aspects de la Cerdagne*, Société Agricole Scientifique et Littéraire, vol. XCIV, Perpinyà, 1986.
- *Estudis històrics sobre la Cerdanya*, Col·lecció Tramuntana, Barcino, Barcelona, 1976.
- DENJEAN, Claude: *Juifs et chrétiens. De Perpignan à Puigcerdà. XIIIe-XIVe siècles*, Editions Trabucaire. 2004.
- ENSENYAT PUJOL, Gabriel: *La reintegració de la Corona de Mallorca a la Corona d'Aragó (1343-1349)*, 2 vols. Editorial Moll, Mallorca, 1997.
- FONT RIUS, Josep M.: *Cartas de població i franquicia de Catalunya*, CSIC, Barcelona, 1969.
- GALCERAN VIGUÉ, Salvador: "Els privilegis de la vila de Puigcerdà del *Llibre Verd* i del seu *Trasllat* (1298-1318)", *Urgellia*, 1, Societat Cultural Urgellitana, la Seu d'Urgell, 1978.
- "La baronia de Saltèguet", *Rufaca*, 30-57, Puigcerdà, 1980-1983.
- *Dietari de la fidelíssima Vila de Puigcerdà*, Fundació Vives Casajuana, Barcelona, 1977.
- *L'antic sindicat de Cerdanya*, Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Girona, Girona, 1973.
- *La ocupación francesa de 1462 al 1493 y N^a S^a de Gracia*, Ripoll, 1970.
- "El privilegi de la muralla" i "Les muralles de Puigcerdà", *Rufaca*, núms. 13-16.
- KIRCHNER, Helena; OLIVER, Jaume i VELA, Susanna: "Aigua prohibida. Arqueologia hidràulica del feudalisme a la Cerdanya. El Canal de Puigcerdà", col·lecció Documents, Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions, Bellaterra, 2002.
- "Espais hidràulics feudals a la vall d'Aravó i la vila de Puigcerdà", *Ceretania. Quaderns d'Estudis Cerdans*, 4, IEC-GRAHC, Puigcerdà, 2005.
- MARTÍ SANJAUME, Jaume: *Historia de Puigcerdà*, Folletín de Ceretania, Impremta Ceretània, Puigcerdà, 1922.
- *Dietari de Puigcerdà amb sa vegueria de Cerdanya i sotsvegueria de la vall de Ribes*, Ripoll (1926), Lleida (1928).

- MARTÍ SANJAUME, Jaume: *Historia de Santa Maria de Puigcerdà*, Lleida, 1925. Reeditat per l'Ajuntament de Puigcerdà el 1993.
- MORA CARCELLER, Xavier: *El comerç del blat a la Cerdanya al segle XIV*, treball d'investigació de curs de doctorat, Universitat de Barcelona, 2000.
- OLIVERA, C. et al.: *Els terratrèmols dels segles XIV i XV*, Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, 2006.
- WEBSTER, Jill: "El convent de Santa Clara, Puigcerdà. Algunes consideracions preliminars", *Ceretània*, 1, IEC-GRAHC, Puigcerdà, 1991.
- "Els franciscans i la burgesia de Puigcerdà. La història d'una aliança medieval", *Anuario de Estudios Medievales*, 26/1, CSIC, Barcelona, 1996.

Sumari

Pròleg	7
Introducció	11
Anàlisi paleogràfica i diplomàtica	11
La gestació del llibre de privilegis	13
El contingut	14
Normes de transcripció	15
El marc històric.	16
Agraïments	20
Documents	21
Índex toponomàstic	397
Índex de privilegis i documents	431
Bibliografia complementària.	451

FUNDACIÓ NOGUERA, constituïda el 20 de juliol de 1976 pel notari de Barcelona Raimon Noguera Guzman

Antics presidents: Raimon NOGUERA GUZMAN
Lluís FIGA I FAURA
Josep M. PUIG SALELLAS

Patronat

President: Joan J. LÓPEZ BURNIOL
Vocals: Robert FOLLIA I CAMPS
Jordi FIGA I LÓPEZ-PALOP
Enric BRANCÓS NÚÑEZ
Francesc-X. FRANCINO I BATLLE
Francesc TORRENT I CUFÍ
Secretari: Lluís JOU I MIRABENT
Director de Publicacions: Josep Maria SANS I TRAVÉ

Publicacions de la Fundació Noguera

Inventaris d'Arxius Notarials de Catalunya

- Vinyet PANYELLA: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sitges*. Barcelona, 1981.
1. Antoni JORDÀ I FERNÁNDEZ: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Vilafranca del Penedès*. Barcelona, 1983.
 2. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Lleida*. Barcelona, 1983.
 3. Lluïsa CASES I LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Tremp*. Barcelona, 1983.
 4. Sebastià BOSOM I ISERN i Salvador GALCERAN I VIGUÉ: *Catàleg dels Protocols de Puigcerdà*. Barcelona, 1983.

5. Pere PUIG i USTRELL i Josep SANLLEHI i UBACH: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Terrassa*. Barcelona, 1984.
6. Josefina MOLINERO: *Catàleg de l'Arxiu Notarial de Sabadell*. Barcelona, 1984.
7. Ramon PLANES i ALBETS: *Catàleg dels Protocols Notarials dels Arxius de Solsona*. Barcelona, 1985.
8. MontseITAT CANELA i GARAYOA i Montse GARRABOU i PERES: *Catàleg dels Protocols de Cervera*. Barcelona, 1986.
9. Lluïsa CASES i LOSCOS i Imma OLLICH i CASTANYER: *Catàleg dels Arxius Notarials de Vic*. Barcelona, 1986.
10. Joan PAPELL i TARDIU: *Catàleg dels Protocols de Valls*. Barcelona, 1989.
11. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Barcelona*. Barcelona, 1990.
12. Albert TORRA PÉREZ i M.^a LUZ RETUERTA JIMÉNEZ: *Catàleg dels Protocols Notarials de l'antic districte de Sant Feliu de Llobregat*. Barcelona, 1991.
13. Joan FARRÉ i VILADRICH: *Catàleg dels Protocols de Balaguer*. Barcelona, 1991.
14. J. M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Catàleg de l'Arxiu Històric Notarial d'Arenys de Mar*. Barcelona, 1992.
15. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum I. Barcelona, 1993.
16. M. TORRAS, B. MASATS, R. VALDENEBRO, L. VIRÓS: *Catàleg dels Protocols Notarials de Manresa*. Volum II. Barcelona, 1993.
17. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Catàleg de l'Arxiu de Protocols del districte notarial de Sort*. Barcelona, 1995.
18. Anna SABANÉS ALBERICH: *Inventari de l'Arxiu de Protocols Notarials del Vendrell*. Barcelona, 1995.
19. Josep M. T. GRAU i PUJOL: *Catàleg del fons notarial del districte de Santa Coloma de Farners*. Barcelona, 1995.
20. M. A. ADROER i PELLICER, J.M. T. GRAU i PUJOL, J. MATAS i BALAGUER: *Catàleg dels Protocols del districte de Girona (I)*. Barcelona, 1996.
21. Marta VIVES i SABATÉ: *L'Arxiu de Protocols del districte d'Igualada*. Barcelona, 1997.
22. Roser PUIG i TARRECH: *Catàleg dels protocols notarials dels antics districtes de Falset i Gandesa*. Barcelona, 2000.
23. Isabel COMPANYS i FARRERONS: *Catàleg dels protocols notarials de Tarragona (1472-1899)*. Barcelona, 2000.
24. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segles XIII-XV*. Vol. I. Barcelona, 2001.
25. Rafel MESTRES i BOQUERA i Núria JORNET i BENITO: *Catàleg dels protocols notarials de Vilanova i la Geltrú*. Barcelona, 2001.
26. Joan FORT i OLIVELLA, Erika SERNA i COBA; Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels protocols del districte de Figueres (I)*. Barcelona, 2001.
27. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Se-gle XVI*. Vol. II. Barcelona, 2003.
28. M. Àngels ADROER i PELLICER, Erika SERNA i COBA, Santi SOLER i SIMON: *Catàleg dels Protocols del districte de Figueres*. Vol. II. Barcelona, 2004.
29. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1601-1650*. Vol. III. Barcelona, 2004.
30. Lluïsa CASES i LOSCOS: *Inventari de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona. Segle XVII. 1651-1700*. Vol. IV. Barcelona, 2006.

Textos i Documents

1. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. I. Barcelona, 1981.
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. II. Barcelona, 1982.
3. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 1. Estudi jurídic. Barcelona, 1984.
4. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. III. 2. Diplomatarí. Barcelona, 1984.
5. Antoni UDINA i ABELLÓ: *La successió testada a la Catalunya altomedieval*. Barcelona, 1984.
6. Joan BASTARDAS i PARERA: *Usatges de Barcelona*. Barcelona, 1984 (2.ª edició 1991).
7. Josep Maria PONS GURI: *El Cartoral de Santa Maria de Roca Rossa*. Barcelona, 1984.
8. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum I. Barcelona, 1985.
9. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum II. Barcelona, 1985.
10. Jesús ALTURO i PERUCHO: *L'Arxiu antic de Santa Anna de Barcelona del 942 al 1200*. Volum III. Barcelona, 1985.
11. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum I. Barcelona, 1986.
12. Arcadi GARCIA i SANZ i Josep Maria MADURELL i MARIMON: *Societats Mercantils a Barcelona*. Volum II. Barcelona, 1986.
13. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum I. Barcelona, 1987.
14. Tomàs de MONTAGUT i ESTRAGUÉS: *El Mestre Racional a la Corona d'Aragó (1283-1419)*. Volum II. Barcelona, 1987.
15. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Vol. IV. Barcelona, 1987.
16. Josep Maria PONS i GURI: *Les col·leccions de costums de Girona*. Barcelona, 1988.
17. Pere PUIG i USTRELL, Teresa CARDELLACH i GIMÉNEZ, Montserrat ROYES i PIJOAN i Judit TAPIOLAS i BADIELLA: *Pergamins de l'Arxiu Històric Comarcal de Terrassa, 1279-1387*. Barcelona, 1988.
18. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum I. Barcelona, 1989.
19. Josep FERNÁNDEZ i TRABAL i Joan FERNÁNDEZ i TRABAL: *Inventari dels pergamins del Fons Mercader - Bell-lloc de l'Arxiu Històric Municipal de Cornellà de Llobregat (segles XI-XVIII)*. Volum II. Barcelona, 1989.
20. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum I. Barcelona, 1989.
21. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum II. Barcelona, 1989.
22. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum III. Barcelona, 1989.
23. J. M. PONS i GURI i Jesús RODRÍGUEZ BLANCO: *Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric Municipal de Calella*. Barcelona, 1990.
24. Max TURULL i RUBINAT: *La configuració jurídica del municipi Baix-Medieval*. Barcelona, 1990.

25. María del Carmen ÁLVAREZ MÁRQUEZ: *La Baronía de la Conca d'Òdena*. Barcelona, 1990.
26. Margarida ANGLADA, M. Àngels FERNÁNDEZ i Concepció PETIT: *Els quatre llibres de la reina Elionor de Sicília a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona*. Barcelona, 1992.
27. Jordi ANDREU i DAUFÍ, Josep CANELA i FARRÉ i M. Àngels SERRA i TORRENT: *El llibre de comptes com a font per a l'estudi d'un casal noble de mitjan segle xv. Primer llibre memorial començat per la senyora dona Sanxa Ximenis de Fox e de Cabrera e de Navalles*. Barcelona, 1992.
28. Josep M. SANS i TRAVÉ: *Dietari o Llibre de Jornades (1411-1484) de Jaume Safont*. Barcelona, 1992.
29. Montserrat BAJET i ROYO: *El mostassaf de Barcelona i les seves funcions en el segle xvi. Edició del "Llibre de les Ordinations"*. Barcelona, 1994.
30. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum I. Barcelona, 1995.
31. Josep HERNANDO: *Llibres i lectors a la Barcelona del segle xiv*. Volum II. Barcelona, 1995.
32. Maria Mercè COSTA i PARETAS: *La casa de Xèrica i la seva política en relació amb la monarquia de la Corona d'Aragó (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 1998.
33. Antoni UDINA i ABELLÓ: *Els testaments dels comtes de Barcelona i dels reis de la Corona d'Aragó. De Guifré Borrell a Joan II*. Barcelona, 2001.
34. Ricardo CIERBIDE: *Edició crítica dels manuscrits catalans inèdits de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (segles XIV-XV)*. Barcelona, 2002.
35. Agustí ALCOBERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum I. Barcelona, 2002.
36. Agustí ALCOBERRO: *L'exili austriacista (1713-1747)*. Volum II. Barcelona, 2002.
37. Josep Maria SANS i TRAVÉ: *El Llibre Verd del pare Jaume Pasqual. Primera història del monestir de Vallbona*. Barcelona, 2002.
38. Josep M. PONS i GURI: *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*. Volum IV. Barcelona, 2006.
39. José Enrique RUIZ-DOMÈNEC: *Quan els vescomtes de Barcelona eren. Història, crònica i documents d'una família catalana dels segles x, xi i xii*. Barcelona, 2006.
40. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum I. Barcelona, 2007.
41. Eulàlia MIRALLES (ed.): Antoni VILADAMOR, *Història general de Catalunya*. Volum II. Barcelona, 2007.

Textos i Documents. "Maior"

1. Jesús MASSIP i FONOLLOSA i altres: *Costums de Tortosa*. Barcelona, 1996 (format 22 × 31 cm).
2. Germà COLON i Arcadi GARCIA: *Llibre del Consolat de Mar*. Barcelona, 2001.

Estudis

1. AA. DD.: *Estudis sobre història de la Institució Notarial a Catalunya, en honor de Raimon Noguera*. Barcelona, 1988.

2. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. I. Actes del I^r Simposi Internacional de 1990. Barcelona, 1991.
3. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*. II. Actes del IIⁿ Simposi Internacional de 1991. Barcelona, 1992.
4. Àngel MARTÍNEZ SARRIÓ: *Monjos i clergues a la recerca del Notariat. Estudi dels documents llatins de l'abadia de Sankt Gallen (segles VIII-XII)*. Barcelona, 1992.
5. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *Ius proprium - Ius commune a Europa. El dret comú i Catalunya*, III. Actes del III^r Simposi Internacional de 1992: *Homenatge al professor André Gouron amb motiu de la seva investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat de Barcelona*. Barcelona, 1993.
6. Arcadi GARCIA i SANZ i Núria COLL i JULIÀ †: *Galeres mercants catalanes dels segles XIV i XV*, Barcelona, 1994.
7. AA. DD.: *Actes del I Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 1994.
8. Belén MORENO CLAVERÍAS: *La contractació agrària a l'Alt Penedès durant el segle XVIII. El contracte de rabassa morta i l'expansió de la vinya*. Barcelona, 1995.
9. Josep M. PUIG SALELLAS: *De remences a rendistes: els Salellas (1322-1935)*. Barcelona, 1996.
10. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IV. Actes del IV^t Simposi Internacional de 1994: *Homenatge al professor Josep M. Gay Escoda*. Barcelona, 1995.
11. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, V. Actes del Ve Simposi Internacional de 1995. Barcelona, 1996.
12. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VI. Actes del VIe Simposi Internacional de 1996. Barcelona, 1997.
13. Jaume CODINA: *Contractes de matrimoni al delta del Llobregat*. Barcelona, 1997.
14. Maria Adela FARGAS PENARROCHA: *Família i poder a Catalunya, 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent*. Barcelona, 1997.
15. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VII. Actes del VIIe Simposi Internacional de 1997. Barcelona, 1998.
16. Tomàs LÓPEZ PIZCUETA: *La Pia Almoïna de Barcelona (1161-1350). Estudi d'un patrimoni eclesiàstic català baixmedieval*. Barcelona, 1998.
17. Josep M.ª CRUSELLES: *Els notaris de la ciutat de València. Activitat professional i comportament social a la primera meitat del segle XV*. Barcelona, 1998.
18. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, VIII. Actes del VIIIe Simposi Internacional de 1998. Barcelona, 1999.
19. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum I. Barcelona, 1999.
20. Josep SERRANO DAURA (ed.): *El territori i les seves institucions històriques*. Actes de les Jornades d'Estudi. Volum II. Barcelona, 1999.
21. Anna RICH ABAD: *La comunitat jueva de Barcelona entre 1348 i 1391 a través de la documentació notarial*. Barcelona, 1999.
22. Aquilino IGLESIA FERREIRÓS (ed.): *El dret comú i Catalunya*, IX. Actes del IXe Simposi Internacional de 1999: *La família i el seu patrimoni*. Barcelona, 2000.
23. AA. DD.: *Actes del II Congrés d'Història del Notariat Català*. Barcelona, 2000.
24. Jordi FIGA i LÓPEZ-PALOP (ed.): *Miscel·lània Lluís Figa i Faura*. Barcelona, 2000.
25. Josep SERRANO i DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum I. Barcelona, 2000.

26. Josep SERRANO I DAURA: *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova. Comandes de Miravet, d'Orta, d'Ascó i de Vilalba i baronies de Flix i d'Entença*. Volum II. Barcelona, 2000.
27. Daniel PIÑOL I ALABART: *El notariat públic al Camp de Tarragona. Història, activitat, escriptura i societat (segles XIII-XIV)*. Barcelona, 2000.
28. Maria VILAR I BONET: *Els béns del Temple a la Corona d'Aragó en suprimir-se l'orde*, Barcelona, 2000.
29. Cristina BORAU: *Els promotors de capelles i retaules en la Barcelona del segle XIV*. Barcelona, 2003.
30. Alfons ZARZOSO: *Medicina i Il·lustració a Catalunya*. Barcelona, 2004.
31. Santiago DE LLOBET MASACHS: *El matrimoni infantil a Catalunya i Europa*. Barcelona, 2005.
32. Joaquim ALBAREDA SALVADÓ: *El "cas dels catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*. Barcelona, 2005.
33. Miquel Àngel MARTÍNEZ RODRÍGUEZ: *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*. Barcelona, 2006.
34. Imma PUIG ALEU: *Una visita pastoral al Baix Empordà als anys 1420-1423*. Barcelona, 2006.
35. Maria GARGANTÉ LLANES: *Arquitectura religiosa del segle XVIII a la Segarra i l'Urgell. Condicionants, artífexs i pràctica constructiva*. Barcelona, 2006.
36. Martín RODRIGO Y ALHARILLA: *Indians a Catalunya: capitals cubans en l'economia catalana*. Barcelona, 2007.
37. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum I, Barcelona, 2007.
38. Victòria ALMUNI BALADA: *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, volum II, Barcelona, 2007.
39. Nativitat CASTEJÓN DOMÈNECH: *Aproximació a l'estudi de l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona. Repertori documental del segle XV*. Barcelona, 2007.
40. Jaume AUFERIL I BEA (ed.): Antoni VALLMANYA, *Poesies*. Barcelona, 2007.
41. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candellers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*. Volum I, Barcelona, 2007.
42. Carles VELA I AULESA: *Especiers i candellers a Barcelona a la baixa edat mitjana. Testaments, família i sociabilitat*. Volum II, Barcelona, 2007.
43. Lluís MONJAS MANSO: *La reforma eclesiàstica i religiosa de la província eclesiàstica Tarraconense al llarg de la baixa edat mitjana*. Barcelona, 2008.

Acta Notariorum Cataloniae

1. Laureà PAGAROLAS I SABATÉ: *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351*. Barcelona, 1991.
2. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. Pere PUIG I USTRELL: *Capbreu primer de Bertran acòlit, notari de Terrassa, 1237-1242*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. J. HERNANDO, J. FERNÁNDEZ, J. GÜNZBERG: *Liber examinationis notariorum civitatis Barcinone (1348-1386)*. Barcelona, 1992.
5. G. GONZALVO, M. C. COLL, O. SAMPRÓN: *El protocol del notari Pere de Folgueres (1338)*. Barcelona, 1996.

6. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum I. Barcelona, 1998.
7. Rafael GINEBRA I MOLINS: *El Manual primer de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic (1230-1233)*. Volum II. Barcelona, 1998.
8. Miquel FORRELLAD SOLÀ: *Manual de Francesc Ajac, notari de Sabadell, 1400-1402*. Barcelona, 1998.
9. M. C. COLL, X. CAZENEUVE, J. HERNANDO: *El manual de Joan de Cabreny (1385-1386)*. Barcelona, 1999.
10. Rafel GINEBRA I MOLINS, Anna Maria DE ROCAFIGUERA I GARCIA, Jordi VILAMALA I SALVANS: *El manual de 1641 de Joan Francesc Torrellebreta, notari de Vic*. Barcelona, 2001.
11. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum I. Barcelona, 2001.
12. Joan PAPELL I TARDIU: *El manual de les escriptures públiques d'Ignasi Cases i Ferrer, notari de Valls (1790-1791)*. Volum II. Barcelona, 2001.
13. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum I. Barcelona, 2003.
14. Miquel TORRAS I CORTINA: *El manual del notari Pere Pau Solanelles de l'escrivania pública d'Igualada (1475-1479)*. Volum II. Barcelona, 2003.
15. Joan PEYTAVI DEIXONA: *El manual de 1700 de Jaume Esteve, notari de Perpinyà*. Barcelona, 2004.
16. Teresa ALEIXANDRE I SEGURA: *El Liber Iudeorum núm. 90 de l'Aleixar*. Barcelona, 2004.

Llibres de Privilegis

1. Max TURULL I RUBINAT, Montserrat GARRABOU I PERES, Josep HERNANDO I DELGADO i Josep M. LLOBET I PORTELLA: *Llibre de Privilegis de Cervera, 1182-1456*. Barcelona, 1991.
2. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum I. Barcelona, 1992.
3. J. VALLÉS, J. VIDAL, M. C. COLL i J. M. BOSCH: *El Llibre Verd de Vilafranca*. Volum II. Barcelona, 1992.
4. Antoni MAYANS I PLUJÀ i XAVIER PUIGVERT I GURT: *Llibre de Privilegis d'Olot (1315-1702)*. Barcelona, 1995.
5. Marc TORRAS I SERRA: *Llibre Verd de Manresa (1218-1902)*. Barcelona, 1996.
6. G. GONZALVO, J. HERNANDO, F. SABATÉ, M. TURULL i P. VERDÉS: *Els llibres de privilegis de Tàrraga (1058-1473)*. Barcelona, 1997.
7. Christian GUILLERÉ: *Llibre Verd de la ciutat de Girona (1144-1533)*. Barcelona, 2000.
8. Griselda JULIOL I ALBERTÍ: *Llibre Vermell de la ciutat de Girona (1188-1624)*. Barcelona, 2001.
9. Antoni COBOS FAJARDO: *Llibre de Privilegis de la vila de Figueres (1267-1585)*. Barcelona, 2004.
10. Teresa CARDELLACH I GIMÉNEZ, Pere PUIG I USTRELL, Vicenç RUIZ I GÓMEZ i Joan SOLER I JIMÉNEZ: *Llibre de privilegis de la vila i el terme de Terrassa (1228-1652)*, Barcelona, 2006.
11. Anna GIRONELLA DELGÀ: *Llibre groc de la ciutat de Girona*. Barcelona, 2007.
12. Joan VILLAR I TORRENT: *Llibre de privilegis de Palafrugell (1250-1724)*. Barcelona, 2007.
13. Sebastià BOSOM i Susanna VELA: *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà*. Barcelona, 2007.

Diplomataris

1. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum I. Barcelona, 1993.
2. Josep Maria MARQUÈS: *Cartoral, dit de Carlemany, del bisbe de Girona (s. IX-XIV)*. Volum II. Barcelona, 1993.
3. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum I. Barcelona, 1993.
4. Pau MORA - LORENZO ANDRINAL: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de La Real de Mallorca, 1361-1386*. Volum II. Barcelona, 1993.
5. Maria PARDO I SABARTÉS: *Mensa episcopal de Barcelona (878-1299)*. Barcelona, 1994.
6. Albert BENET I CLARÀ: *Diplomatari de la Ciutat de Manresa (segles IX-X)*. Barcelona, 1994.
7. Esteve PRUENCA I BAYONA: *Diplomatari de Santa Maria d'Amer*. Barcelona, 1995.
8. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum I. Barcelona, 1995.
9. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum II. Barcelona, 1995.
10. Pere PUIG I USTRELL: *El monestir de Sant Llorenç del Munt sobre Terrassa. Diplomataris dels segles X i XI*. Volum III. Barcelona, 1995.
11. Antoni VIRGILI: *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1062-1193)*. Barcelona, 1997.
12. Josep M. MARQUÈS: *Col·lecció diplomàtica de Sant Daniel de Girona (924-1300)*. Barcelona, 1997.
13. Ramon MARTÍ: *Col·lecció diplomàtica de la Seu de Girona (817-1100)*. Barcelona, 1997.
14. Xavier PÉREZ I GÓMEZ: *Diplomatari de la cartoixa de Montalegre (segles X-XII)*. Barcelona, 1998.
15. Andreu GALERA I PEDROSA: *Diplomatari de la vila de Cardona (anys 966-1276)*. Barcelona, 1998.
16. Ramon SAROBE: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum I. Barcelona, 1998.
17. Ramon SAROBE: *Col·lecció diplomàtica de la Casa del Temple de Gardeny (1070-1200)*. Volum II. Barcelona, 1998.
18. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum I. Barcelona, 1999.
19. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum II. Barcelona, 1999.
20. Gaspar FELIU i Josep M. SALRACH (dirs.): *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. Volum III. Barcelona, 1999.
21. Jesús ALTURO I PERUCHO: *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir santjoanista de 1076 a 1244*. Barcelona, 1999.
22. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum I. Barcelona, 2000.
23. M. Josepa ARNALL I JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1293-1515)*. Volum II. Barcelona, 2000.

24. Pere PUIG, Vicenç RUIZ i Joan SOLER: *Diplomatari de Sant Pere i Santa Maria d'Ègara. Terrassa, 958-1207*. Barcelona, 2001.
25. Antoni VIRGILI (ed.): *Diplomatari de la catedral de Tortosa (1193-1212)*. *Episcopat de Gombau de Santa Oliva*. Barcelona, 2001.
26. Antoni BACH i RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum I. Barcelona, 2002.
27. Antoni BACH i RIU: *Diplomatari de l'Arxiu Diocesà de Solsona (1101-1200)*. Volum II. Barcelona, 2002.
28. Josep M. PONS i GURI i Hug PALOU i MIQUEL: *Un cartoral de la canònica agustiniana de Santa Maria del castell de Besalú (segles x-xv)*. Barcelona, 2002.
29. Manuel PASTOR i MADALENA: *El cartulari de Xestalgar: memòria escrita d'un senyoriu valencià*. Barcelona, 2004.
30. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum III. Barcelona, 2005.
31. M. Josepa ARNALL i JUAN: *Lletres reials a la ciutat de Girona (1517-1713)*. Volum IV. Barcelona, 2005.
32. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum I. Barcelona, 2005.
33. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum II. Barcelona, 2005.
34. Arxiu Municipal de Girona: *Catàleg de pergamins del fons de l'Ajuntament de Girona (1144-1862)*. Volum III. Barcelona, 2005.
35. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum I. Barcelona, 2005.
36. Joan PAPELL i TARDIU: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Santes Creus (975-1225)*. Volum II. Barcelona, 2005.
37. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum I. Barcelona, 2006.
38. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum II. Barcelona, 2006.
39. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum III. Barcelona, 2006.
40. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum IV. Barcelona, 2006.
41. Josep BAUCCELLS, Àngel FABREGA, Manuel RIU, Josep HERNANDO i Carme BATLLE (eds.): *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona. Segle XI*. Volum V. Barcelona, 2006.
42. Jordi BOLÒS: *Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles x-xv)*. Barcelona, 2006.

Pròleg

Des dels seus orígens medievals en els segles XI i XII, les ciutats i viles van adquirir un paper de primera importància, que maduraria aviat i es perllongaria en una dilatada trajectòria posterior. La condició de ciutat o vila responia primerament al seu estatut jurídic, mentre que el nombre d'habitants que hi vivien era, en canvi, una qüestió de segon ordre. A les ciutats de patrimoni reial, és a dir aquelles que estaven sota jurisdicció directa, i alhora llunyana, de la corona, eren les franquícies i els privilegis allò que les constituïa com a ciutats. La seva situació era, doncs, ben diferent de la de les ciutats o poblacions sotmeses a jurisdicció de barons i altres senyors feudals, laics o eclesiàstics. Franquícies i privilegis eren concedits per la corona al conjunt de veïns, que corporativament o col·legiadament constituïen la ciutat, vila o universitat, la qual n'era la titular. D'aquesta manera, els habitants individualment considerats participaven de les franquícies en virtut de la seva condició de veïns.

Aquesta situació és la que quedava tan ben recollida en la coneguda expressió medieval "l'aire de la ciutat fa lliure". En un món marcat pels dominis i càrregues senyorials, les ciutats de patrimoni reial eren illes de llibertat. Ho eren gràcies als seus privilegis i franquícies, instruments jurídics que les definien com a tals. Definien matèries de principis, és a dir el seu estatus jurídic, i també qüestions relatives als organismes municipals i les seves funcions.

Altres entitats es definien també pels privilegis que havien rebut i detentaven: gremis, confraries, corporacions diverses. Sovint els havien rebut de la ciutat, de la qual formaven part, com a conjunt superior. Durant les edats mitjana i moderna fins a les revolucions liberals, els privilegis definien les corporacions i les diferenciaven d'altres de semblants. Un cop concedits, privilegis i franquícies podien ser confirmats, ampliat i, ocasionalment, modificats o retallats.

Aquest paper fundacional i constitutiu dels privilegis explica que ciutats, viles, gremis i corporacions seguissin la pràctica de copiar-los i compilar-los en volums, a fi i efecte de facilitar-ne la consulta en les activitats de la gestió quotidiana i també de poder exhibir-los amb orgull corporatiu. Per això, els llibres de privilegis solien presentar un cert caràcter solemne, tant per la qualitat dels seus fulls, sovint de pergamí, com per l'elaboració formal de la lletra o de les miniatures.

Les autoritats municipals de la vila de Puigcerdà no van deixar d'acomplir aquesta noble funció edilícia. El resultat va ser aquest *Llibre dels privilegis de la insigne vila de Puigcerdà*, que ara es publica per la prestigiosa Fundació Noguera, en la seva col·lecció "Llibres de privilegis", i es posa a l'abast dels estudiosos, dels vilatans i del públic en general. Segons que ens exposen Sebastià Bosom i Susanna Vela en la introducció a la seva acurada edició, va ser el 1382 quan els còsols van encarregar la confecció d'aquest llibre, que s'obre amb un privilegi de 1181. Atorgat, doncs, pocs anys després de la fundació de la vila per Alfons I, aquest privilegi inicial establia pertinentment la condició dels puigcerdanencs com a francs i lliures, declaració que aviat seria completada per un privilegi de 1243 que declarava que la cobejada condició de vila reial ho seria a perpetuïtat.

Comparat amb el d'altres viles i ciutats de característiques semblants a Puigcerdà, el nombre de privilegis que aquest llibre aplega és remarcable. I és igualment significatiu que molts d'ells consisteixen en confirmacions d'altres que ja havien estat atorgats amb anterioritat. En conjunt, els privilegis estableixen l'autonomia municipal de la vila, que respon a les pautes llavors habituals en el govern local. Com era propi a l'època, ho fa amb caràcter acumulatiu, és a dir successius privilegis estipulen un creixent nombre d'aspectes. I no n'hi falten uns quants que marquen la contrapartida a tantes exempcions, com ara la fidelitat a la corona i el deure de pagar determinats serveis i imposicions.

Aquest llibre de privilegis troba un bon complement en dos altres volums. D'una banda, el de les provisions reials, recopilació de normes sobre afers municipals més precisos i concrets, les quals seran publicades en aquesta mateixa col·lecció. I, de l'altra banda, el *Dietari de la fidelíssima Vila de Puigcerdà*, que va publicar mossèn Salvador GALCERAN Vigué (Barcelona, 1977). El dietari, conegut també com a *Libre de les cerimònies y coses memorables de la Vila de Puigcerdà*, tenia igualment caràcter oficial: va ser començat a redactar l'any 1584 per ordre de les autoritats municipals. A diferència, però, del llibre de privilegis, aplega informació sobre celebracions oficials, cerimònies i fets de diversa índole esdevinguts a la vila, que arriben fins al 1913. Semblantment, cal indicar que a la Cerdanya la vila de Llúvia també tenia el seu llibre de privilegis, conegut com a *Llibre Ferrat*, que va ser editat per Cebrià Baraut (Llúvia, 1985).

La feina dels arxivers, callada i benemèrita, surt, visible, a la llum pública quan publiquen volums de fonts documentals degudament editades. Poques vegades el seu fruit és tan significatiu com ara, que la font és el llibre dels privilegis que van donar vida precisament a l'organisme municipal que, al llarg del temps, ha generat bona part de la documentació que custodien. Felicitem Sebastià Bosom i Susanna Vela i felicitem-nos-en.

Xavier GIL PUJOL

Universitat de Barcelona

Introducció

El *Llibre dels privilegis de la insigne vila de Puigcerdà*, segons consta al primer foli, i *Privilegia Podiiceritani* o *Llibre de privilegis de la vila de Puigcerdà*, segons la seva coberta original, és un manuscrit que, com es diu a l'exordi, fou destinat a recollir els privilegis que els diferents monarques atorgaren a aquesta vila per tal de deixar-ne memòria i ser d'utilitat per al seu comerç.

Es féu per encàrrec dels còsols puigcerdanencs Guillem Moreta, Ramon Mulner, Bartomeu Roca i Francesc Capdevila. Va ser començat pel notari Jaume Call, aleshores secretari del consolat vilatà,¹ l'1 de juny de 1382. No obstant això, com és lògic, ja que recull documents fins a principis del segle XVIII, són diversos els redactors del conjunt documental, si bé no es té constància de la seva identitat. Amb tot, és lògic pensar que fossin els notaris que actuaven com a secretaris del consolat, o bé un dels seus escrivans.

Anàlisi paleogràfica i diplomàtica

El *Llibre dels privilegis de la insigne vila de Puigcerdà* és un volum format per 169 folis agrupats en quaderns de pergamí relligats amb cordill prim i enquadrats amb cartró recobert de cuir de color natural. Tot indica que la relligadura és d'època contemporània. Les mides del volum són 343 × 260 mm i el lloc fa 47 mm.

1. Òrgan col·legiat municipal encarregat del regiment de la vila.

Els onze primers folis no estan numerats, entre els quals trobem l'índex configurat per les rúbriques dels documents en català, el foli 12 és blanc i a continuació hi ha cent cinquanta-sis folis numerats amb xifres romanes al recte. Amb tot, té una numeració aràbiga moderna feta amb llapis.

Les cobertes originals de pergamí van ser arrencades, i es conserven a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya (ACCE), en el Fons Municipal de Puigcerdà (FMP), i amiden 340 × 270 mm. A la coberta de darrere, hi consta el text següent: «En las presents cubiertas hi ha un privilegi que en temps de guerra nengú puga treure sos béns de la vila de Puigcerdà sots pena de confiscació de dits béns.»²

Les mides de la caixa d'escriptura fan 240 × 170 mm i el text està escrit a línia tirada (una columna); en alguns folis s'aprecien les línies tirades per aconseguir un traç recte. El text està payoutat a punta seca. Dels folis 129r al 138v s'aprecien les marques de forats al quadern de pergamí per relligar-lo.

En l'índex de privilegis la caplletra dels títols és vermella i la resta estan fetes amb tinta marró; a partir del foli 10v i fins a l'11r, la lletra dels títols dels privilegis és escrita per una altra mà. Els documents estan tots indexats a excepció de la concòrdia feta entre Puigcerdà i la vall de Querol, i el darrer privilegi concedit per Carles III, que està cancel·lat.

En el foli 13r, a la caplletra del mot *Quoniam* del pròleg del llibre hi ha dibuixada una cara que representa una lluna.

A gairebé tots els documents fets amb escriptura medieval els manca la primera lletra del document. L'espai quadrangular deixat en blanc ocupa dues línies, motiu pel qual cal interpretar que estava previst fer una lletra capital ornamentada. Alguna vegada, s'hi observa la lletra, en minúscula, que hi havia d'anar feta amb un traç molt fi.

Apreciem cinc mans diferents a partir del foli 147v i fins al final del llibre. En tot el volum, les rúbriques dels privilegis són en vermell i es conserven anotacions als marges esquerre i dret del text en lletra cursiva fetes per mans diferents que serveixen per remarcar alguna part del text. Amb l'ajut d'unes mans dibuixades

2. Si aquest privilegi s'hagués trobat, segons indica l'anotació, s'hauria transcrit en aquesta edició.

el compilador del volum ens indica les parts importants del text. També hi apareixen afegits a les interlínies, cancel·lacions, errors, correcció de paraules.

El darrer privilegi fou anul·lat i esborrat, la qual cosa n'ha fet impossible la lectura, si bé se n'ha pogut llegir, en gran part, el títol.

La gestació del llibre de privilegis

Un cop explicat el seu origen, no cal dir que, com altres poblacions que tenen llibres de privilegis, aquests reculls els eren cabdals ja que contenien el seu marc jurídic. Com és lògic, formaven part del fons documental que generaven, el qual conservaven en els arxius que eren, i són, alhora, el testimoni directe de la seva història.

El 1921, es va descobrir que el *Llibre dels Privilegis*, el *Llibre de Cerimònies (Dietari)* i altres documents i segells penjants havien desaparegut de l'arxiu. La premsa local se'n féu ressò, mentre que el consistori va decidir investigar què havia passat i on eren els documents. Es va determinar que havien desaparegut vers els anys 1917 i 1918 i que aleshores els dos llibres eren a l'Institut d'Estudis Catalans, on haurien arribat pel llegat testamentari de Joaquim Miret i Sans, el 1919.

Davant d'aquest fet, l'Ajuntament, atès que havien desaparegut de l'arxiu «sin cesión ni consentimiento de la corporación», decidí «adoptar las oportunas medidas para que le sean reintegrados». Sembla que, gràcies a la documentació de què es disposa, els llibres es van recuperar en 1930, però no va anar així i se'n desconeix el perquè.

En tot cas, l'any 1988, l'Ajuntament de Puigcerdà va decidir portar a terme una nova reclamació, adreçada a l'Institut d'Estudis Catalans, la qual, en part per manca de continuïtat, va acabar amb el lliurament d'una còpia d'ambdós llibres.

Finalment, el 2007, l'Ajuntament, de nou, va tornar a reclamar formalment a la Conselleria de Cultura del Govern de la Generalitat el reintegrament dels llibres, atenent tots els precedents i el fet que les cobertes originals van ser arrencades i sempre han estat custodiades a l'Arxiu Municipal, avui a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, com a prova fefaent del robatori. A més, quan es va sostreure el *Llibre de Cerimònies* es van deixar uns quant folis.

A l'hora de l'edició d'aquest volum no se'n sap res encara.

El contingut

El llibre conté un total de 123 documents, dels quals quatre no són privilegis. Dos, però, hi estan directament vinculats atès que parlen de l'aplicació d'una clàusula d'un d'ells per la qual el veguer, quan s'ha d'absentar de la Cerdanya, ha de deixar el «bastó» de comandament al cònsol en cap de Puigcerdà. Un altre és un estat de comptes sobre el foriscapi relatiu a diverses transaccions fetes per persones diferents a la senyoria d'Ovella i Segramorta,³ de la qual n'era el titular la vila de Puigcerdà. El darrer, es tracta d'una concòrdia feta entre Puigcerdà i la vall de Querol.

Sense un ordre cronològic estricte, el llibre és la transcripció continuada de privilegis, els quals, en una gran majoria, tenen un títol. El primer privilegi compilat data de 1181 i el darrer, de les primeries del segle XVIII. En qualsevol cas, cal advertir que no es recullen tots els privilegis concedits a Puigcerdà.

Pel que fa als monarques que van concedir els privilegis, cal fer esment que, a més dels de la Corona d'Aragó i els seus successors, també n'hi ha del Regne de Mallorca, ja que la Cerdanya va formar-ne part. La distribució dels privilegis i provisions segons els atorgants és la següent:

Alfons I, el Cast	2
Jaume I, el Conqueridor	10
Infant Jaume (fill de Jaume I)	1
Jaume II de Mallorca	14
Jaume II d'Aragó	4
Infant Alfons (Alfons II)	1
Infant Sanç de Mallorca	2
Sanç I de Mallorca	8
Felip de Mallorca	2
Jaume III de Mallorca	12
Pere III, el Cerimoniós	15
Pere IV	12
Joan I	9

3. Vall de la Molina, terme municipal d'Alp.

MARTÍ I	5
Ferran I	1
Alfons IV	3
Reina Maria d'Aragó (lloctinent)	1
Ferran II	1
Joan d'Aragó (lloctinent)	3
Carles I	2
Felip II	3
Felip III	3
Carles III d'Àustria	1

Puigcerdà compta també amb dos llibres de privilegis més anomenats el *Llibre Verd* i el *Trasllat del Llibre Verd*. Ambdós tenen un format de quart i contenen molts menys privilegis. Es van començar el 1298 i els va transcriure i publicar Salvador Galceran a la revista *Urgellia* I, el 1978. Altrament, també cal indicar que en del Fons Municipal de Puigcerdà es custodia un lligall que amb el nom de *Privilegis i provisions reials* recull alguns privilegis i provisions originals en paper i força trasllats o còpies. D'aquest darrer, quan és el cas, se'n deixa constància en aquesta edició.

Normes de transcripció

No tots els documents estan ordenats cronològicament, però per facilitar-ne la lectura i el seguiment la transcripció ha estat disposada d'acord amb un ordre cronològic, per tant, cada document té un número d'ordre, la data, el regest i les referències documentals. A continuació s'anota la rúbrica, si n'hi ha, i el text del document.

S'han seguit les normes de la Comissió Internacional de Diplomàtica en l'edició dels textos, però per facilitar-ne la lectura hem adoptat les normes següents:

En els documents llatins s'ha transcrit la *ī llarga* com a *i*; en els catalans i occitans, s'ha normalitzat l'ús d'ambdues. S'han respectat les consonants dobles a l'inici i al mig de paraula. S'ha emprat la *ela geminada*.

En els documents catalans s'ha regularitzat la separació de paraules segons els criteris actuals. El punt volat s'ha utilitzat per indicar les elisions que actualment no tenen representació gràfica i les aglutinacions de paraules amb pèrdua d'un element de la se-

gona. S'ha seguit els criteris actuals pel que fa a l'accentuació i a l'ús de la dièresi.

S'ha regularitzat l'ús de l'apòstrof, el guionet i l'accentuació quan apareixien antropònims i topònims catalans dins un text llatí. A l'índex, s'han catalanitzat els noms i cognoms catalans.

En la transcripció de les rúbriques i en els textos hem desenvolupat les abreviatures i hem regularitzat l'ús de les lletres majúscules i minúscules, de l'accent i dels signes de puntuació.

S'han utilitzat els claudàtors [] per indicar paraules o lletres de lectura dubtosa o il·legible. Quan el text no s'ha pogut restituir, s'ha assenyalat mitjançant punts suspensius dintre dels claudàtors. Amb els claudàtors indiquem també els mots, les síl·labes i les dates que interpretem. Les paraules o lletres que manquen per error o oblit del copista s'han restituït dintre de parèntesis (). I totes les paraules o lletres que l'escrivà introdueix per error en els textos s'han transcrit entre angles < >. Amb un asterisc s'indica el document a partir del qual s'ha fet la transcripció.

En l'aparat crític s'indiquen els mots escrits entre línies, els mots ratllats, les correccions, les anotacions marginals, els plec del pergami i les tintes esvaïdes.

S'ha seguit un sistema de sigles en el qual la lletra O serveix per indicar el document original; les lletres A, B, C, D, F, G... indiquen les còpies; la lletra R indica les còpies dels registres i dels protocols notarial; i, finalment, l'abreviatura *Ed.* indica les transcripcions editades dels documents.

El marc històric

Si bé es considera que la vila de Puigcerdà es va fundar vers el 1177-1178, hi ha elements, alguns de suposats o, més ben dit, deduïts segons certes reflexions, i d'altres de basats en la documentació, que permeten pensar, amb força seguretat, que a l'indret que ocupa la vila hi ha hagut un assentament de població com a mínim des del segle XI.

La primera consideració a fer és que sembla del tot lògic suposar que aquest puig on s'assenta la població, ampli i amb bones condicions agrícoles i ramaderes, hagi estat aprofitat per pobladors des d'antic, com succeeix en d'altres puigs de la plana cerdana o dels encontorns, com per exemple el cas de Llúvia o la Corona de Bolvir,

entre d'altres. També és cert, però, que no se n'han trobat vestigis, i la causa potser n'és un aprofitament urbà intens i continuat.

I si bé això que s'ha dit es mou en el terreny de la suposició i, per tant, és qüestionable, el que sí que és cert és que el comte de Cerdanya, Guillem Ramon, en el seu testament de 1095 llegà els castells de Sant Martí dels Castells, Llo, Miralles, Queralt i Montcerdà al seu fill Guillem Jordà.⁴ Aquest darrer topònim és el primer que se cita en el document i coincideix amb el nom que rebrà després la població. Per tant, podem interpretar que aquest lloc és com a mínim el gresol del que esdevindrà Puigcerdà atès que, seguint Jaume Martí, a redós del castell possiblement hi havia una comunitat establerta.

D'altra banda, l'autor esmentat diu que a l'Arxiu Municipal de Puigcerdà hi havia, el 1898, un trasllat de la compra feta pel rei Alfons I a l'abat de Cuixà d'una parcel·la de terreny del terme de Rigolisa per tal d'emplaçar-hi l'eixamplament de Montcerdà, feta vers el 1175-1176, document desaparegut l'any 1926.⁵

Finalment, en aquest breu sobre la fundació de Puigcerdà, del 1178, el papa Alexandre III confirmava al bisbe Arnau d'Urgell la possessió de l'església de la vila de Mont Cerdà, vila novament construïda i fundada pel rei Alfons I.⁶ En aquest document queda clar, doncs, que es tracta d'una refundació i que, a més, pel concepte que es dóna de «vila» s'ha d'entendre que era un nucli força poblat perquè altres nuclis més petits mai no són considerats com a tal.

Deixant de banda aquest preàmbul entorn dels possibles orígens de Puigcerdà, cal dir que és a partir de la darrerria del segle XII quan el Mont Cerdà o Puigcerdà pren cos jurídic com a població plenament reconeguda que compta amb el favor del monarca, el qual és aleshores l'instigador més directe perquè es consolidi i creixi. Ell i els seus successors, amb la progressiva concessió de privilegis, seran

4. Pere de MARCA: *Marca hispanica sive limes hispanicus*. Ed. Base. Barcelona, 1972, cap. CCCXI, col. 1193-1195. Jaume MARTÍ SANJAUME: *Historia de Puigcerdà*. Folletín de Ceretania. Impremta Ceretania. Puigcerdà, 1922, p. 49; i del mateix autor, *Dietari de Puigcerdà amb sa vegueria de Cerdanya i sotsvegueria de la vall de Ribes*. Ripoll (1926), p. 157.

5. Jaume MARTÍ SANJAUME: *Dietari...*, p. 172.

6. *Liber dotaliorum ecclesiae Urgellensis*, I, f. 201, doc. 654b, Arxiu Capitular d'Urgell, còpia del segle XIII i Biblioteca de Catalunya, ms. 778, f. 6. Ibídem. Publicat i comentat per Jaume MARTÍ SANJAUME: *Dietari...*, p. 171-176 i 497-498.

els que n'afavoriran l'estructuració socioadministrativa i econòmica. Són concessions reials que tindran al llarg del temps característiques distintes i que s'aniran adequant a les circumstàncies que viurà la població. Així, trobarem des d'aquelles primeres disposicions que regulen la condició jurídica dels seus habitants, com ara l'exempció dels mals usos, l'organització de la vida administrativa o governativa, tot regulant el govern municipal o el foment i la millora de les condicions econòmiques alhora que atorga l'aigua, les pastures, la llenya, el mercat o la fira, entre altres aspectes, fins a aquelles relacionades amb la defensa, les noves concessions vinculades a la reforma, o la confirmació de les primitives, o altres assumptes nous, com poden ser el control del blat i de la mostassaferia pròpia i de la resta de Cerdanya.

Tot aquest conjunt de prerrogatives concedides pels monarques haurien d'afavorir no només el creixement poblacional, sinó també l'econòmic. A més, quan a la nova població també se li confereix la capitalitat sobre el comtat assumeix l'establiment de totes les institucions civils, governatives, eclesiàstiques i militars que regularan el territori cerdà.

Tot plegat farà que el creixement sigui molt ràpid i fins i tot que se superin grans estralls com ara el greu incendi patit el 1280, o que es modifiquin les muralles per encabir més pobladors. Aquest creixement, a més, fou atraient per a una important comunitat jueva, així com per a diversos ordes mendicants. D'aquests ordes, sense comptar els franciscans i els templers, de poca incidència, s'han d'esmentar els predicadors o dominics, els quals, afavorits pel monarca, s'establiren vers el 1290 i van arribar a ser els més afavorits a la Cerdanya, ja que van assolir un important patrimoni; però aquest orde desaparegué de Puigcerdà arran de la desamortització de Mendizábal. Els franciscans s'establiren a partir de 1315 i van perdurar fins al 1568. El seu convent seria ocupat pels agustins el 1576, els quals hi restarien, excepte el període en què va ser convertit en el fort Adrià pels francesos (1708-1714), fins a la desamortització de 1835.

A recer de l'orde franciscà també es va fundar, vers el 1351, el convent de Santa Clara, ubicat al costat i per dessota del consolat, que va desaparèixer amb la desamortització del segle XIX.

Retornant al Puigcerdà medieval i al seu creixement, cal esmentar que aquest fou tan gran que Christine Rendu va afirmar

que aquesta vila representava per l'interior del país allò que era Perpinyà a la costa. I, de fet, Puigcerdà es converteix, a mitjan segle XIV, entre la cinquena i la setena població de Catalunya pel nombre d'habitants, amb un total entorn dels 6.500-7.000 i amb una important activitat comercial i una avançada estructura social que abastava diversos camps, com ara les institucions benèfiques de l'hospital major o de pobres, fundat el 1190, o l'hospital de Bernat d'Enveig, del 1259.

No obstant això, i com a la resta del Principat, els períodes de pesta i de males collites que esdevindran a partir de mitjan segle XIV provocaran danys greus a la població i a l'economia, de manera que, juntament amb el període de guerra del segle XV i l'inici d'un bandolerisme que anirà creixent i consolidant-se en els segles següents, farà que el ritme poblacional i econòmic decreixi. A més, s'ha de tenir en compte que a partir d'aquest segle, i sobretot dels dos següents, van entrar en escena els enfrontaments continuats amb els francesos. Tot plegat, un entorn no gens favorable per a la confiança de les persones, i menys de l'economia, la qual es veié debilitada per la gran despesa feta en defensa i per la gran pèrdua d'una part de Cerdanya amb el tractat dels Pirineus, el 1659.

Amb tot, el volum de contractes notariais dels segles XVI-XVIII posen de manifest que encara hi ha un dinamisme, però que, en tot cas, els problemes de finals del segle XIV i del XV van fer aturar la línia de creixement, de tal manera que mai més no hi va haver una reforma perimetral seriosa de les muralles, si bé és cert que algun barri fora muralla va tenir un creixement.

Finalment, es pot dir que amb l'entrada dels Borbó a la corona espanyola i l'aplicació del Decret de Nova Planta, Puigcerdà, com arreu del territori, va perdre totes les concessions reials a causa de l'estructuració del país segons un punt de vista uniformista i absolutista. El dret de formar notaris va ser el darrer privilegi que la vila va perdre, però va conservar el seu estatus de vila reial.

Agraïments

Volem donar les gràcies a les persones que han fet possible l'elaboració d'aquest volum: a la Fundació Noguera, per la seva confiança i suport; al doctor Ignasi Baiges Jardí, per les seves indicacions paleogràfiques; a Cristina Forns, per certes indicacions i col·laboracions; a Xavier Gil, pel seu gentil pròleg i indicacions;

a Manel Figuera, per la correcció lingüística; a Àngels Casadesús, per la seva disponibilitat en la recerca i l'ordenació de molts documents auxiliars a l'edició, i a Anna Gudayol, per facilitar-nos la comprensió d'un document.

